Praha II.
Bredovská č. 3.

Річник XL. Число 31. Хуст, неділя, 12. лютого 1939. 50 ц.

НОВА СВОБОДА

ОРГАН УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ОБЄДНАННЯ

СЬОГОДНІ

ВЕЛИКЕ СВЯТО!

Сьогодні український народ під зеленими Карпатами скидає тисячелітнє ярмо, яке наклали на нього гнобителі. Поривае пута і виходить на широкий шлях, де гріє ясне Сонце Золотої Волі.

Сьогодні він одержує мандат управляти собою, стає леґальним у родині Держав і сідає до стола Вільних Народів.

Нинішня неділя — це день повноліття. Нинішнім днем виступає цей відламок великої Нації, як дорослий, як зрілий до того, щоб сам рішав про свою долю, про своє майбутнє. Як гарний, юний молодець, він повен невгасаємої енерґії, він повен любови до своїх просторих гір, широких, як широка Воля. Кохає він свої зелені ліси, кохає він свою волю, за нею він поривався у тисячелітній боротьбі...

Карпатська Україна, це ж найкраща дочка великої Матері... її сестри ще стогнуть у неволі, заковані у ржаві кайдани, замуровані у вежі, розпяті на роздоріжжю на кривавих хрестах... Ждуть на своє велике Воскресіння, ждуть на свого Лицаря, щоб їх звільнив.

Карпатська Україна — найкраща перлинка Українських Земель, сьогодні одягнена в святочне, прикрашена цвітами, бо вона дочекалась свого великого дня. Вона вільна і свою волю, орошену кровю батьків, дорого цінить.

Вона сьогодні присягає на святі кістки своїх предків, які спочивають в цих зелених горах, присягає на могили Батьків, що свою волю оборонить перед кожним...

Холодний вітрик гойдає рідними, соняшно-блакитними барвами... Хатки прикрашені рушниками... Дівчата у вінках, у святочних киптариках... — Сьогодні дзвони гудуть: Воля... Воля... Воля!..

В Карпатській Україні сьогодні велике свято...

Ґренджа-Донський.

Нехай сьогодні замають білі прапори — ознака перемоги миру і згоди

Голосуванням до карпато-українського Сойму сьогодні статисячі громадян Карпатської України скажуть своє рішуче слово коротко і ясно: ТАК!

Вибори до Краєвого Сойму К. У. безперечно будуть могутньою маніфестацією сили і волі народу на своїй вільній землі. В дисциплінованих лавах, з гордо піднятими головами, пройдуть біля виборчих урн стотисячі свідомих свого обовязку громадян. Вони з почуттям відповідальности за власну долю і долю своєї держави віддадуть голоси за тих, на кого накладуть величезну повинність — дбати в Краєвому Парламенті про добро всіх, хто в Карпатській Україні живе і працює.

Немає сумніву, що все населення як один прийде сьогодні, 12. лютого на вибори. Правда, активна участь у голосованні, це є не тільки законне право, але і законом приписана повинність, яка зобовязує однаково всіх правоздібних громадян Карпатської України без ріжниці віри і національности. Ніхто не може в цім випадку відмовитися від свого права і обовязку. Так говорить закон. Більше того — закон навіть передбачає наложення кари на того, хто без зважливих причин не візьме участи у виборчім голосованні. Але є ще вищий закон, ніж закон формальний — це закон моральний, який опирається на непохитній людській волі, палкім бажанні і глибокій громадянській свідомості. Цьому закону підлягають всі рішення і чини людей. Неділя, 12. лютого 1939 року якраз і буде днем отого чину, притому чину великої державно-історичної ваги. Населення Карпатської України своїми виборчими картками покаже не тільки перед всім українським народом, не тільки перед іншими народами Чехо-словацької республіки, але і перед цілим світом, чого воно хоче.

Не треба бути пророком, щоб передбачати висліди голосовання до Першого карпато-українського Сойму. Треба бути лише реально думаючою людиною і тверезо дивитись на дійсність, щоб певно і сміливо сказати: 12. лютого буде повна перемога тих, які підняли прапор карпато-українського державного усамостійнення, які узяли український провід у свої руки і які цей провід очолили. В цій перемозі немає і не може бути ні в кого жадного сумніву. Народ піде за тими, хто вивів його з вікової неволі і перевівши через перехрестні стежки на шляху історії, довів щасливо до створення карпато-української Держави.

По довгих роках закінчується боротьба... Почнеться далі мирна,

(Продовженя на 4-й стор.)

Телеграма Мусоліні кард. Пачеліму

Коли будуть вибори нової голови католицької Церкви?

(Рим, 11. II. Стефані.) Премєр-міністер Італії, Мусоліні заслав державному секретареві Пачеліму, теперішньому камерленґові Св. Столиці наступну телеграму: »Смерть Святого Отця означає смуток для церкви і для італійського народу. Передаю співчуття італійського народу, як також висловлюю Вашій Еміненції і Святій Колеґії в імені фашистської влади і від своєї особи глибоку кондоленцію«. Мусоліні.

Кардинал Пачелі, який аж до вибору нового папи перебирає юрисдикцію голови римо - католицької церкви і який в цьому становищі має титул камерленґо, скликав на сьогодні першу загальну конференцію. Візьмуть на ній участь усі кардинали, приявні в Римі. Є їх біля сорока. Відтак були запрошені єпископи, щоб завтра передполуднем прибули до Сикстінської каплиці на молитву за померлим. Потім будуть приявні на Святій Службі, опісля навідають консисторну салю, щоб віддати поклон загальній конґреґації.

Ватиканське місто одержує вислів співчуття з усіх частин світа від начальників держав, від премєрів урядів та від одиниць.

У ватиканських колах не можна ще постановити точного датуму, коли зійдеться конкляв. Перед вступленням Пія XI. на престіл, було важне правило, що конкляв має зійтися за девять днів після смерти папи. Пій XI. це правило змінив так, що цей максимальний термин є 18 днів, щоб так була уможливлена участь на конкляві і кардиналам із заморських країв.

БОННЕ:

Франція не уступає і не покидає звязків зі Середущою і Східньою Европою

(Париж, 10. II.) Французький сенат 290 голосами проти 16 висловив довіря закордонній політиці французького уряду, вислухавши закордонно-політичне експозе міністра Боннета.

Бонне сказав м. ін.: »Передусім необхідно знати, що ми рішені боронити наш край і нашу імперію. Франція не може зречись свойого впливу у світі і не може погодитись на обмеження свого становища як великодержави. Франція має інтереси і приязні взаємини в усіх частинах світу. Вона не покине приязних звязків у Середущій і Східній Европі, які нераз були корисні для французьких інтересів і збільшували велич Франції. Франція заключила пакти з деякими державами, щоби утримати европейський мир. З іншими державами є сполучена звязками політичної, господарської та культурної співпраці. Цю дорогоцінну спадщину Франція не покине. Вона не абдикує. Франція, сказав далі Бонне, виявляла завжди готовість жити в порозумінні з Німеччиною, чого доказом є мінхенський пакт.

Щодо Італії — заявив міністер — ми від десяти місяців намагались усунути непорозуміння. Війна між Францією та Італією була б обурюючим злочином, одначе Франція не віддасть ні пяди своєї землі Італії. В останніх тижнях була Франція в постійному контакті зі Сполученими Державами північної Америки. Вони мають повне зрозуміння для французьких інтересів. Три великі демократії, Велика Британія, Франція і Сполучені Держави є свідомі своєї моральної і матеріяльної сили.

НАД ДОМОВИНОЮ

ПАПИ ПІЯ XI.

Цілий християнський світ із смутком пристанув перед домовиною найбільшої людини наших днів — Папи Пія XI-го. Дзвони базиліки св. Петра, звіщаючи в пятницю рано смерть великого Папи, до глибин стрясли душею кожного вірного греко, чи римокатолика, головно тих, що ближче знали того сивого й добротливого батька всіх християн. В пятницю рано в год. 5.31 перестало битись серце правдивого Заступника Христового, що цілим серцем любив кожного без різниці віроісповідання й національности.

Культурний і політичний світ утратив одного з найбільших авторітетів сьогоднішної доби; християнство утратило найвищого свого представника, перед котрим клонили свої голови як католики всіх обрядів, так і православні, та протестанти а католицькі місії втратили найліпшого батька, та щедрого опікуна. Всі радіостації світу й усі часописи звіщають смерть простого рибака, керманича Христового корабля, а в християнських церквах правляться поминальні богослуження за 261-го наслідника св. Петра.

Папа Пій-XI. народився 31. травня 1857. р. в Дезіо при Медіолані. Походив із родини Ратті, а при хрещенні дістав імя Ахіль. Серед. школу скінчив у Медіолані, опісля вступив до дух. семинарії в тому ж місті. На священика висвячений був 20. грудня 1879. р. в Латеранській базиліці в Римі. Скоро покликано його на духовного провідника молодих богословів у Медіолані, де 1907. р. назначено його й директором славної амброзіянської бібліотеки. Тут молодий Ахіль, що сам жив глибоким релігійним життям, впроваджував у те життя молодих левітів, а рівночасно сам віддавався й науковим працям, заглиблюючись у старинні документи славної бібліотеки. Папа Пій X. покликав його до Риму й назначив його префектом великої ватиканської бібліотеки. Ревний, високоосвічений і надзвичайно здібний Ратті скоро почав ступати на щаблях церковних гідностей. Скоро став каноніком, папським протонотарем, а коли ватиканські кола спостерегли в нього й великі здібності дипломатичні, Папа Бенедикт XV. іменував його в травні 1918 р. апостольським делеґатом для Польщі, де й був консекрований 28. жовтня 1919 р. на епископа й назначений Папою Апостольським нунцієм. В короткому часі іменовано його архиєпископом Медіолану й кардиналом р. 1921. Коли занедужав Папа Бенедикт XV., очі всіх кардиналів були звернені на Ахіля Ратті, в якому всі бачили найгіднішого кандидата на трон св. Петра. По смерти Бенедикта XV. кардинали дня 6. лютого 1922 Ахіла Ратті вибрали Папою й він засів на папському троні 12. лютого того ж року яко Пій XI.

Нововибраний Папа відразу на вступі до своєї архипастирської праці виробив собі точну програму своєї діяльности. Всесторонню його освіту й надзвичайну інтеліґентність подивляють навіть православні, протестанти й атеїсти. З найбільшими похвалами висказувались про того великого Папу православні тоді, коли він спеціяльною інтервенцією врятував життя московського православного патріярха Тихона, 150 тисяч українських і російських дітей врятував від голодової смерти й увесь час ворушив совість західніх народів, пятнуючи сатанічну, руїничну працю більшовиків, та стаючи в обороні переслідуваних православних священиків і вірників. Його велику місійну працю подивляли погани й атеїсти, коли бачили, кілько мільйонів видає він річно на католицькі місії в найтемніших закутках диких пустарів, куди щорічно висилав тисячі місіонерів, щоб тим найбільш убогим і упослідженим людям понести поміч релігійну, культурну й лікарську. А протестанти-англіканці, що бачили й узнавали в ньому великого ґенія, не тільки писали про нього, яко про найбільшу людину XX. віку, не тільки застерігали для нього будучий титул для історії »Пій Великий«, але з того подиву й захоплення часто переходили й на католицьку віру, котра має такого ґеніяльного Архиєрея.

Нам, карпатським українцям, Святий Отець Пій XI. особливо дорогий і симпатичний. Для наших і галицьких українських богословів побудував у Римі нову модерну колеґію імени св. Йосафата таки на ватиканській території. Нашому Василіянському манастиреві на Чернечій Горі подарував дорогоцінний старинний чудотворний оббаз Пресв. Богородиці. Нашим монахиням СС. Служебницям Преч. Діви Марії перед кілька роками післав 100.000 лір на будову першого їхнього манастира в Пряшові. А недавно, в бурхливих листопадових днях особисто зайнявся долею нашого народу й нашої гр. кат. Церкви в Карпатській Україні, та післав нам щирого українського епископа, від якого ліпшого ми собі й бажати не могли.

Папа Пій XI. кожному українцеві є дорогим покійником. З мілйонами інших християнських і католицьких народів і український народ, а особливо населення Карпатської України зо смутком клонить голову перед домовиною найвищого Голови Христової Церкви й із глибини душі молиться за його душу Всевишньому.

Зореслав.

Кость Вагилевич:

УКРАЇНА НЕПОБОРНА

(Братам Климпушам)

I.

Україна Непоборна
Україно горда...
Не зломила Тебе зрада,
Не розбила орда.

Нема Тобі в світі рівні,
Нема Тобі пари!
Де вороги твої хитрі,
Зрадливі хозари?

Де відважні печеніги?
Половецька слава?
Де потуга Джінґіс-хана
Татарська кервава?

Королі де? царі? шляхта?
Де їх посіпаки?
Де міністри всемогучі,
Незломні, завзяті?

Де Валуєв? Де пан Ґрабскі?
Гордий граф Апоній?
Де їх фрази, розпорядки,
Вигуки... »закони«?!

Де пан Франке? Хмеларж? Равшер?
Їхні сателіти?
Де »вопроси язикові«,
Славні »плебісціти«?

Все пропало, розплилося,
Як дими-тумани,
А стоїш Ти, як та скеля
Серед океану!

Стоїш вічно непохитна,
Як лава ґраніту...
Загрозлива велитенським
Своїм монолітом.

Вчені, думні, Тебе, витруть
З модерної мапи!...
А Ти тільки усміхнулась:
Біднії сатрапи!

Прийде лях та із французом
Міряє границі...
А Ти глянеш: Не боюся!
Старі то дурниці...

Прийде жид, москаль та інші...
Будують комуни...
А Ти просто: й тії зникнуть,
Як хозари, гуни.

Іде підступ із Молдави...
Терор з Будапешту,
Чим більш ворогів ту маєш
Тим більш маєш чести.

Прийдуть мудрії партійці,
Всяки соци, наци...
А Ти тільки: мандрівні це
Артисти-паяци...

II.

Україно, нездоланий
Вічний моноліте!
Нема в світі тої сили,
Того динаміту,

Щоби Тебе розірвати —
Ти вічно Єдина
Від Кавказу до Дунаю,
Як одна твердиня.

Непоборна, неподатна
Ворожим напорам...
Пануй, горда Україно,
Ворогам на сором! —

Прибий щити перемоги
В Царгородах нових,
Греми знову: Іду на вас...
Новою війною!

Пануй славно, як було то,
Як перед віками...
Підпирай карпатські гори
Своїми полками!

Пануй крицею — залізом
Над злудою злота,
Знов замкни ти на Дунаю
Залізні ворота...

Пануй, Мудра, на розпуттях
Заходу й Сходу...
І з тихого Дону знову
Пий шоломом воду.

Руйнуй вражі Трапезунти,
Нові Синопи,
Встилай трупом Жовті Води,
Нові Конотопи...

Ставши вольна на ворожих
Тюремних руїнах,
Пануй, Соняшна, Соборна,
Світла Україно!

Розшири по цілім світі
Свого Духа Владу...
Пануй, Нова Імперіє,
Світова Гелладо!

Право й обовязок

Сьогодні вибирається перший сойм Карпатської України; перший український парламент взагалі. Населення нашої країни вибирає з поміж себе найкращих синів українського народу, які мають повести наш край до кращої майбутности.

Сьогодні затверджується наше повне **право** на свобідне й вільне політичне, культурне та господарське життя. Український народ на цьому клаптику нашої землі, віддасть свій голос за своєю кандидаткою. На чолі цієї, дійсно народньої кандидатки стоїть Батько нашого народу премєр др. Волошин і його вірний помічник міністер Юліян Ревай.

Здобули ми сьогодні святе право для того, щоб ми, посередництвом наших перших послів, синів великого українського народу, панували самі над собою. Це право, що сьогодні затверджується, має не тільки для нас тут в Карпатській Україні, але для всієї нашої Нації, тепер ще може недоцінюване історичне значіння.

Це нове право дає нам всі можливості розбудовати нашу господарку, прискорити культурний розвиток нашої країни та піднести життєвий рівень нашого, довгі століття поневоленого, українського народу. Наш сойм буде найвищим рішальним чинником в Карпатській Україні. Долю нас всіх будуть вирішувати ті сини нашого народу, котрих ми собі сьогодні виберемо.

Свобода й воля — це не тільки право, але й великий обовязок! — сказав наш батько др. Волошин.

На це ми сьогодні, коли рішається доля нашого народу, не сміємо забути. Здобули ми велике право, але рівночасно перебрали ми на себе й великий обовязок. За майбутність нашого населення будемо тепер вже відповідати ми самі!

На наших послів в першім українськім соймі чекає багато великої й відповідальної праці. Треба буде забезпечити всім синам і дочкам нашого народу хліб і працю. Це не легке завдання, але ми всі віримо, що

вдасться нам його вирішити.

Перед великою Українською Нацією маємо ми також велику відповідальність. Всі українці, де б вони не жили, дивляться на нас і надіються, що ми покажемо цілому світу нашу здібність до самостійного життя.

Тепер перестає всяка балаканина а настає тяжка та відповідальна праця на всесторонній розбудові цього клаптику української землі.

Отже, нумо до праці, праця єдина з неволі нас вирве! —ют—

Останній день перед виборами в Хусті

(Хуст, 11. 2.) Така вже вдача у кожного журналіста. Прислуховуватися, що говорять люди, звідатися, значить цікавитись всім, що діється навколо нього. У редакції, у канцелярії УНО, у Січі запит: »Який настрій між населенням?« — останніми днями не сходив з денного порядку.

Між селянами

На цей запит одні відповідали, що добрий, другі що злий настрій населення. Інші, що православні будуть голосувати з порожньою конвертою, що жиди проти нас і що чехи заключили собі з мадярами союз та будуть голосувати проти. Значить були добрі й злі вісти. Маючи трохи вільного часу увійшов я між хустське населення, щоб довідатись про загальний передвиборчий настрій. Перша моя дорога була до групи селян, які чекали на автобис перед Січовою Гостинницею.

— Здорові були, вуйки!

Селяни трохи здивовано глипнулись на мене.

— Так як вуйки, куди будемо голосувати?

— Та, голосувати треба — відповів один з них, чорнявий високого росту.

— Бог ми до нього, та вже є одна партія, та голосувати треба, і будемо голосувати. Ми православні, але знаємо, що ми українці і тому ідемо за українською партією. —

— А хіба це якісь вибори — каже другий низький, набиткуватий , літ так біля сорока. — Раніш було веселіше перед виборами. Бувало, прийде собі такий собі гарно одітий панок, скличе людей до корчми, і бувало, ми так напились, що ані на один центиметер невиділисьмо. То були вибори! А тепер прийде вам якийсь січовик, або інший пан із Хусту та ані децу »дреґану« не купить. Та коби хоть яким баґовом посилував, а він ані димом не закурить під ніс...

— А що говорять вам такі січовики та інші пани з Хусту — питаюся дуже поважно.

— Говорити, говорять красно, і правду говорять — відповідає третій зі сивим вусом — але то не те, що бувало. Давно прийшли перед виборами до нас аґітатори, та такої зачали говорити, що чоловікові аж у голові закрутилося, Що слово, то жарт і брехня. Ми знали що він бреше, але наслухались, щоб потому сміятись.

Однак вислід моєї розмови з ними остаточно переконав мене, що наші села у бої виздоровлюються з тої моральної хвороти, яку до них внесло корупційне партійництво старого режіму.

Іду далі. Перед трафікою Каца стоять добре одягнені хустські селяни в гарних чоботах з Кірешської вулиці. Двох знаю особисто, як давних куртяківців. Щось говорили між собою і коли я підійшов до них, нагло замовкли. Я подав кожному руку, запитував, як мається жінка, діти, звідався чи можна вже возити гній на поле а потім раптом спитав їх:

— Так куди будемо голосувати?

— Та-ж за Українським Національним Обєднанням — відповідають майже всі разом.

— Я-ж вас знав, як куртяківців, а ви тепер ідете з нами? — питаюся.

— Так, пане редакторе, ідемо з вами, бо ви чесні люди. Ми тепер видимо, що за нашу автономію тільки українці щиро боролися а не наш Бродій та Фенцик Пішта — відповів один з них.

Я попращався й пішов далі.

У кавярні Централь

Увійшов я до кавярні Централь. Тут буває ріжна публіка. Українці, чехи, жиди, мадяри і деякі русофіли. Тут думав я найліпше довідатись про настрій між різними національними групами. Біля довгого столу сидять чехи.

— Ну браття чехи, та як і що, куди будемо голосувати? Ви-ж панове в останньому часі сполучились із фенциківсько-бродіївськими недобитками та з іншими ворогами нашої держави й народу — кажу сідаючи біля столу.

— Дивіться, пане редакторе — відповів один високий урядовець чех. Ми були до віденського арбітражу призвичаєні у вашій країні панувати над вами. І після віденського арбітражу тут певні чеські кола були переконані, що старі золоті часи повернуться назад. Що знов удасться розбити український народ на три табори і при допомозі іншого протиукраїнського елементу зістанемось дальше панами.

Слухаю ці отверті слова, і курю цигарету. Бо скажім собі отверто, таких чеських урядовців, які б так щиро говорили, як цей пан, є мало.

— Але ви українці — продовжував схилившись близько до мого уха — нас під кожним оглядом перехитрили. Однак запевняю вас, що такого чеха не буде, який не голосував би з листою УНО. Шкода, що ви не поставили окрему урну для чехів, щоб і УНО і влада переконались, що ми є дисциплінований народ.

Між русофілами

Від чеського стола перейшов я до русофільського. Голубчики русофіли, старі знайомі з Ужгороду. Цікавляться вістями, говорять по українськи і тут-там мішають деякі старославянські слова до своєї мови, як і раніш.

— Так, русскіє браття, що скажете до виборів? — питаюсь спираючись на крісло.

Всі мене запевняли, що вони будуть голосувати за УНО. Але цим людям з покаліченою душою не можна вірити. І не є перебільшенням твердження, що русофільська »інтеліґенція« є великим ворогом нашої державности. Вона ще й досі цупко тримається »ідеї« зрадників Бродія й Фенцика.

Між жидами

Старі знайомі жиди сидять біля крайнього столу, та попивають чорну каву. Торговці і службовці. І тут казали мені, що виборча комісія зробила велику хибу, коли для жидів не поставина окремішну урну, щоб українці могли переконатися про їхню лояльність до нашої держави. Одначе зістається фактом, що багато жидів, коли ми вели боротьбу зза недавньої прикрої події, тримали з чехами.

Між мадярами

Заходжу до гостинниці »Брістоль«. Вічливий кавярник Ембер запрошує сідати біля чисто застеленого столу. Коло сусіднього столу сидять мадяри, три з Вишкова, а два з Хусту. Селяни і один інтелігент. Кожний репортер настирливий. Я не сів біля порожнього столу, але пішов та сів між них. Говорив з ними по мадярськи, випили трохи пива.

Один з них (з Вишкова) сказав мені про вибори осьщо:

— Ми мадяри і, звичайна річ, що ми тягли за Мадярщиною. Ми, мадярські селяни, жили й живемо в повній згоді з українськими селянами. Ми тепер являємось вірними горожанами вашої держави. У нас тепер лиш декілька дурнів думає про якісь зміни. Ми дуже добре знаємо, що коли Велика Німеччина стоїть за вами, ніяких змін очікувати не можемо.

Не кажу, що мадяри усі будуть голосувати за вами, але так біля 60% напевно підуть за вами.

До **Січової Гостинниці** я вже не йшов, було вже пізно, а крім того виборчий настрій в **Січовій Гостинниці** відомий. **Остап Сірко.**

НАРОДНЄ ВЕСІЛЛЯ

Сьогодні вся Карпатська Україна одягась в святочне, весільне убрання. Стотисячі народу вже від ранку чекають з нетерпінням на відкритя виборчих поміщень, коли вони будуть могти виконати свій національний обовязок. Море українських прапорів укращує міста й села, бідні верховинські соломяні хаті і стрункі, горді будівлі нашого столичного міста.

Такого почуття радости Карпатська Україна ще не зажила ніколи. Старі й молоді, чоловіки й жінки, хлопці й дівчата ходять з веселим овличчям, голови носять гордо вгору. В повітрі мовчазна тишина, але в серцях людей кипить буря, горить порив, гартується синівська пошана й любов.

Села рвуться в змаганні за повну перемогу, за білий прапор. Яка то честь сказати голосно, щоб цілий світ почув: »Ми перші вивісили білий прапор«. Але таких сел в Карпатській України сьогодні багато й багато.

Віками кривджена мала галузь великого українського дуба добре зрозуміла суть даного історичного моменту. Вона виконає свій обовязок супроти бажання своєї Нації, на благо своїм майбутнім поколінням.

Над цілою Карпатською Україною віє сьогодні великий, ясний білий прапор. Прапор волі, залізної відданости своїм дідівським традиціям сталевої віри й надії.

Сьогодні незабутній день великого народнього весілля, могутнього, буйного, що накреслить Карпатській Україні нові шляхи й зродить сильних та некомпромісових, свідомих героїв, що не вздрігнуться на клич Батьківщини заглянути ворогові, смерті прямо в очі, що дисципліновано, як один муж стануть проти всіх перепон життя й зметуть їх мов повінь на весні.

Наших батьків за віру катували, рідне слово вязнили роками в темницях. Наше народне добро грабували мадрські барони і ґрафи. Бездушні лихварі доводили не одного нашого господаря до злиднів. А двадцять років останніх? Щедрі »культуртреґери« довели нас до »язикових вопросів«.

Але сьогоднішний день поставив між нами й всім, що було, глибоку, непрохідну прірву. Карпатська Україна дала належну відсіч на посягнення, недоцінювання її волі, на нереспектовання її суверенних федеративних прав.

До столиці Карпатської України долітає спонтанний голос з найдальших закутин нашої Срібної Землі: »Ми з тобою, наша владо, на життя й на смерт!« Сьогодні до цілого світу розлетиться на хвилях етеру вістка: »Українське Національне Обєднання вийшло переможно з бою.«

Так є! Наш народ переміг. Карпатоукраїнський народ сьогодні радіє безмірно, бо такі хвилини в житті зустрічаються дуже рідко.

Слава Тобі, Карпатоукраїнский Народе, що не засоромив честі своєї Нації, що так уперто постояв за свої права!

Цвіти й розвивайся, Карпатська Україно, напередодні цілковитої, близької весни! Андрій Патрус.

Нехай сьогодні замають білі прапори

(Докінченя з 1-ої стор.)

творча праця та спокійне співжиття господаря карпато-української землі, українського народу, з національними меншостями, котрих історична доля віддавна звязала з Карпатською Україною, так само як в новітніх часах звязала Карпатську Україну з іншими частинами Чехо-Словацької Республіки.

Бажання цієї мирної, творчої праці та співжиття — якраз і має бути виявлено 12. лютого спільним голосованням українського і неукраїнського населення за одну і єдину листу кандидатів до Сойму, за яку бере відповідальність політичний провід і влада Карпатської України. Немає потреби воювати всім проти всіх, ведучи жорстоку, безглузду виборчу боротьбу, як це бувало раніш при всяких виборчих акціях. Політично-національний мир і спокійна розумна співпраця дасть молодій державі Карпатської України і цілій федерації велику користь.

Соймові вибори в Карпатській Україні повинні бути покажчиком повного миру як в середині самого українського народу, так і поміж національними меншостями, котрі в добрій згоді хочуть жити з українцями. Білі прапори, які замають після однодушного голосування по карпато-українських містах і селах будуть найкращим цього доказом. Від доброї волі і бажання всіх розважних громадян буде залежати, щоб ці прапори перемоги миру і згоди величаво і радісно підняті були сьогодні по всій Карпатській Україні.

Пекор.

Яка буде цьогорічна зима? Метереольоґи предсказують, що зима цего року буде одна з найгірших; морози, вітри, хляпанина й т. д. А при такій погоді даються в знаки ріжні хороби, ревматизми, та головні болі, що роблять людське життя готовим пеклом. Уникнути цих неприємних хвиль можна своєчасним заживанням таблеток **ТОҐАЛЬ**. Таблетки **ТОҐАЛЬ** можна дістати в кожній аптиці.

12. лютого всі голосуєте за себе

Меморіял канадійській та британській владам

Українці домагаються скликання міжнародньої конференції

(Лондон, 11. II.) Минулорічні середньо-европейскі події, а головно перебудова Чехо-Словаччини, знову зробили актуальним українське питання, яке сьогодні є одною з головних европейських проблем. Недавно українські організації в Канаді передали меморіял канадійській владі у Вінніпеґу та анґлійській в Лондоні. Меморіял підчеркує значіння української проблеми. Домагається в ньому скликання міжнародньої конференції, на якій було б проаналізоване життя українців на всіх етнографічних українських територіях. Ця ревізія не має торкатися Чехо-Словаччини. Слід зазначити, що в Канаді живе біля 300.000 українців.

НАШІ КАНДИДАТИ

Продовження

О. Станинець Юрій. Це облюблений священик, знаменитий проповідник і відомий наш письменник. Його короткі, влучні оповідання появлялися на сторінках наших часописів і журналів. Живе серед селянством і найкраще знає селянську душу і селянські потреби. Молодий, аґільний і рухливий, буде добрим заступником свого округу і достойним членом нашого першого Сойму.

Др. Різдорфер, відомий лікар Сваляви і Свалявщини. В Сваляві небогато було тих інтелігентів, що в часі найбільших переслідувань, в часі лихоліття тримали з народом. Фенциківщиною збаламучена Свалявщина всеж таки пробуджується, завдяки праці наших інтелігентів, між ними й дра Різдорфера. В час нашого перевороту в жовтні м. р. прислужився він нашій справі і зорганізував цілий округ. Не пожалів часу і труду, стояв до диспозиції, як він, так його самохід.

О. Довбак, це ізянський священик, родом з Веряци. Село Веряця дало нам багато свідомої інтелігенції, між ними й о. Довбака. В свому селі є улюбленим пастирем свого стада, а також і в околиці має добру славу.

Учит. **Василь Лацанич** буде заступати березнянський округ. Є це один із тих свідомих братів Лацаничів, що грають велику ролю в нашому політичному та економичному житті. Василь Лацанич, промовець широкого розмаху, добрий просвітянин, член окр. Нац. Ради і дуже популярний культурний працівник на цілій Березнянщині. Буде з нього добрий

Команда 12. дівізії цим повідомляє, що 14. лютого ц. р. о год. 10. дополудня відбудеться публічна ліцитація бракованих коней на ринку в Перечині. - Ко-да 12. дівізії.

Українська книгарня

Т. САВУЛИ У ВІДНІ

виконує замовлення на всі українські книжки, ноти, мапи, листівки, календарі, журнали, образи, портрети, листівки та відзнаки. Комплектує бібліотеки. Пересилка моїм коштом.

Книгарням звичайний опуст.

Адресуйте:

Ukrainische Buchhandlung
THEODOR SAWÜLA 563
Wien I., Riemergasse 2.

В. Ґренджа-Донський: **(6)**

З великих днів народин Карпатської України.

(Уривки з денника від 7. жовтня 1938.)

Продовження.

29. жовтня 1938.

Завтра тяжкий день — маніфестаційні збори за нашу владу. Тяжкий він тому, бо відколи Волошин став премєром, вся мадяронська голота на нас дивиться кривим оком.

Прийшли вістки з Праги, що Бродій не зрікся добровільно, його приневолили зректись, бо доказано йому ганебну зраду, що поповнив проти свого народу... Підлий зрадник хотів, щоб на нашій рідній землі господарем був мадяр... Такої зради ще світ не бачив! Сам голова міністрів запродав свою рідну державу сусідові!

Бродія в Празі арестували, а бродіївці через те стали нашими смертельними ворогами.

Поліція нам донесла, що завтра будьмо приготовані на найгірше. На завтрішній день, на неділю, ми стягли всі села в околиці, хочемо показати свою силу. А тут тобі нова несподіванка: поліція не ручить за нашу безпеку...

Директором поліції став Калиняк, пряшівчанин, великий прихильник Фенцика, москвофіл, що їв нас на кожних зборах, на яких він асистував з урядового обовязку... Колись, здається на просвітянських ювілейних зборах так накричався за соборницькі слова на стареньку пані Русову, найбільшу сучасну Українку, що та бідна на знала, де стоїть... Ось, тепер він директором поліції! Вірити йому, що так зле? Може він лиш страшить нас?

Пропонує нам, щоб ми маніфестаційні збори відложили на пізніше. Але це ж покажеться першою слабістю нашого уряду... Ні! маніфестаційні збори таки подержимо, хоч би і кров текла!

Зійшлися ми на нараду, що тут робити. Вирішили, що мусимо подбати про нашу охорону самі. Але як подбати, коли наші молоді сили всі у війську, від мобілізації, аж до тепер на ріжних »фронтах« і ще не повернули.

Стрінув я вояка-аспіранта, молодшого п. Мигалину, п. Яремчука та багатьох інших наших вояків, що служили при полку в Ужгороді та заходили до Національної Ради (жалую, що їх імена не позаписував, а вони нам дуже прислужились) і сказав їм до душі, що завтра зрана очікуємо напад на селян, що приходитимуть на збори. Мусимо зорганізувати оборону зборів.

Ці милі хлопці скочили ще в суботу вечером і кого лиш могли, притягнули до спеціяльного, ними утвореного відділу. Було до яких тридцять молодих вояків, що охочо взяли на себе обовязок стерегти маніфестуючих.

30. жовтня 1938.

Вже з самого ранку ми бачили величезне напруження і ворожнечу до нас і

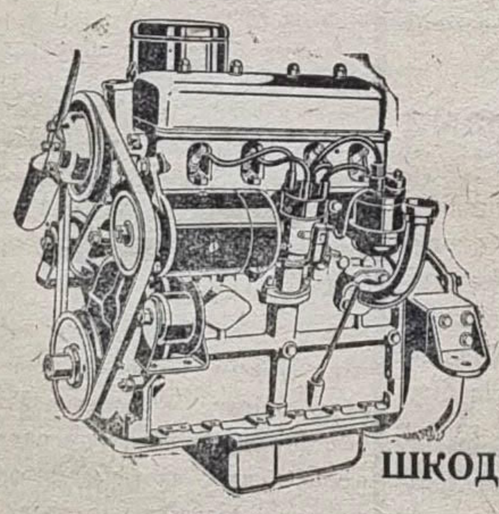

ШКОДА МОТОРИ ОГВ

Конструкція ШКОДА з „мокрими“ вальцевими вложками представляє досконале діло автомобілевої техники ⊸ Більший викон ⊸ Менше зуживання ⊸ Більша витрівалість ⊸ Тихший хід ⊸ Ліпша доступність ⊸ Ліпше намонтовання ⊸

Все це знайдете у обох нових типів ШКОДА: Популяр ОГВ, 1, 11 і Рапід ОГВ.

584

АСАП - ФАБРИКА МЛ. БОЛЕСЛАВА

Репрезентант: Гуґо Політцер, Хуст, вул. Масарика 77. - Тел. 88.

посол.

Учитель Мандзюк із Севлюша є аґільним, енерґійним працівником на нашому політичному та культурному полі. Працював в гнізді бродіївців і що багато молоді привернув на добрий шлях — це його заслуга. Добрий педаґоґ, знає наші болячки на полі шкільництва, заподіяні старим режімом (брак будинків і т. д.) і він прикладе своїх рук для направи. Серед своїми колеґами він популярний.

Клемпуша Івана з Ясіння кожний знає. Є це надзвичайно талановита, розумна людина. Як фабрикант (властитель тартаку), як торговець дерева, дає від десяток років багатьом людям працю і хліб. Знає потреби робітництва і потреби своєї рідної Гуцульщини. Він один з орґанізаторів гуцульського національного зриву сперед двадцяти роками. Добрий промовець й в цілій Гуцульщині тішиться великою пошаною.

Іван Ґриґа з В. Верецьок. Ми нераз подивляли розум, такт та інтелігенцію цього найповажнішого селянина веречанської Верховини. Він і є фактичним провідником селянства своєї околиці. Не було таких зборів, демонстрацій, чи маніфестацій, де не був би присутним Іван Ґриґа. Разом з іншими побудував в селі Народний Дім, зорганізував кооперативу, є довголітнім головою читальні Просвіти. В Соймі він буде достойний репрезентант нашого селянства.

Михайло Марущак. Довголітній голова бичківської Просвіти, один з основоположників добре просперуючої бичківської кооперативи, репрезентант і промовець Бичкова, один з найрозумніших селянських провідників, добрий речник.

Ігнатко-Клемпуш-Ґриґа-Марущак — це наймудріші голови ядра нашого народу — селянства. Вони будуть гордістю нашого Сойму, заступатимуть фактичних господарів, посідачів цієї землі, що нас всіх годує.

Ігнатко Іван, селянин з Білок, прекрасний промовець, з таку національною свідомістю, з такою інтелігенцією та знанням нашої літератури (зокрема Шевченка), що може йому позавидіти хоч котрий інтелігент. Голова білецької Просвіти, голова Ради і т. д. Серед селянства молоді популярний.

Залізничники також будуть мати свого заступника в особі п. **Івана Качала,** залізничник з Перечина, відомого нашого перечинського патріота, що завжди нам помагав освідомлювати Перешин.

Середнянщину заступатиме в Соймі **Іван Перевузник,** господар із Середнього, один із найсвідоміших наших господарів Середнянщини. Він, майже одинокий (не числячи середнянську інтелігенцію) утримував Просвіту в Середньому і додавав духа тим, що в часі переслідувань хитались . . .

Господар **Попович Петро** буде заступати багаті Великі Лучки, що своїм числом дорівнюють невеликому місту . . . Багаті Лучки запропонували десятки ваґонів кукурудзи на продаж для Верховини, але відрізані від світа, потребують дорогу і міст на Латориці і це все їх щиро народній заступник виходить. Його селянство любить.

Щобей Василь, господар х Вульхівців, буде заступати, разом з іншими, і православне населення. Є це старий борець за православну віру, в політиці обізнаний, будучи партійним секретарем. Селянство його дуже цінить і поважає.

—

Ось наші кандидати, самі свої люди, самі заслужені провідники всіх верств і обох релігій нашого населення. Кандидати були добре вибрані.

Національні ґрупи поставили своїх кандидатів, і так: німецьке населення буде заступати державний підсекретар пан інж. Ольдофреді; чехи мають свого заступника Дра Дрбала Мілоша, а румуни також матимуть одного посл в особі намісника з Білої Церкві п. Мойша.

Розпічнеться нова сторінка нашої історії, сторінка нашого парламентаризму, нашого нового, державного життя.

(Ґ-Д)

ВІЛ АДМІНІСТРАЦІЇ

Звертаємо увагу пп. підплатників, що пора вже виріяти залеглости „Нової Свободи“. Дальше висилати часопис в борг не можемо. Кожний мусить зрозуміти теперішній стан, коли кожна копона дорога.

Хто платить в час, платить подвійно.

Не допустіть до того, щоб мусілося виголошувати список „пробокоплатель“ нашого щоденника.

ВІСТІ ЗІ СВІТУ

— **Комісія воєнної оборони** в Італії дала запевнення Муссоліні́му, що до кінця лютого ц. р. будуть проведені усі зарядження, потрібні для заведення стану воєнного поготівля. Ту комісію оснували перед трьома роками. Цього місяця відбуває вона засідання кожний день.

— **Тайні засідання** комісій французького сенату для справ війська, воєнної і повітряної фльоти відбулись на днях. Лише члени комісій в числі 80 і три міністри оборони мають право брати участь в таких засіданнях. По закінченні нарад буде висланий тайний звіт президентові республіки. Тайна комісія оборони сходиться лише в критичних часах. Перший раз від світової війни радила вона літом 1938 р. в часі чехословацької кризи. Предметом нарад є мілітарна сила Франції.

— **Хорватські політичні кола,** зближені до д-ра Мачека підкреслюють, що недавня криза уряду Югославії була першою в історії Югославії кризою, яку викликало хорватське питання. Це значить, що хорватська проблема зближується до позитивної розвязки. Хорватські кола висловлюють признання для принцреґента за те, що він перевів зміну уряду.

— **Конференція міністрів** закордонних справ Данії, Норвеґії, Швеції та Фінляндії відбудеться в столиці Фінляндії Гельсінках в днях 20 до 22 лютого. Одною з головних точок нарад буде справа мілітаризації Аляндських островів.

— **До Москви** приїхав новопризначений амбасадор Франції Нажіє, якого на станції привітали члени французької амбасади і шеф дипломатичного протоколу Барков.

— **Румунський міністер** освіти дозволив, щоб у громадах, де живуть у більшості німці, повстали школи з німецькою мовою навчання. Королівський намісник в Семигороді обіцяв, що в громадах, де є німецька більшість, будуть назначені суддями німці.

— **Премєр Чемберлен** на питання в англійському парламенті відповів, що згідно з інформаціями, які дав йому італійський уряд, має під теперішню хвилю Італія 30.000 до 32.000 війська.

— **Канадійський уряд** задумує збудувати фльоту скорих торпедовців і дати їй постій на західньому побережі Канади. Так повідомляє »Дейлі Телеґраф«.

— **Помилування німців** з Клайпеди, засуджених свого часу в політичних процесах, наступить дня 16. лютого ц. р. в день роковин литовської державної незалежности.

— **Більш, як 40.000 прохань** про дозвіл на іміґрацію до Австралії внесено в одному місяці січні ц. р. Річна іміґраційна квота до Австралії виносить 5000 людей. Вона буде правдоподібно підвищена.

— **Австралійський союзний уряд** видав розпорядження про негайний спис населення, спосібного до військової служби в часі війни. Ця служба буде спиратись на англійських зразках, значить буде добровільна. Одночасно спишуть теж промислові підприємства, що мають вагу на випадок війни.

— **В Шангаї** акція китайських революціонерів сильно зросла. Доказом того є три політичні етапи, яких жертвою впали китайці, що були в порозумінні з японцями. Всі три атентати відбулись на території міжнародньої концесії. Атентатчики втекли.

— **Банк Польщі** рішив змінити статути. Покидають принцип тридцятьпроцентового покриття в золоті банкнотів. В майбутньому може банк видати банкнотів на 800 мільйонів золотих без покриття в золоті, а на випадок господарської потреби можна цю суму підвищити до 1200 мільйонів злотих. Обіг банкнотів понад 1200 міл. мусить мати сорок процентове покриття в золоті.

до наших вишиваних сорочок. Біля евангелицької церкві напроти Просвіти, і на мене напали два мадяри. Був би я дістав, але гурт наших хлопців мене вирятував . . . Жінки наші не виходили з хат і нас не пускали. Я просто викрався з хати, бо я журналіст . . . Взяв я смілости і подивився до міста (тільки ковнірем закрив вишиванку . . .)

В місті, аж чорніється: бродіївці запросили собі на поміч мадярських селян з недалеких мадярських сіл: Концгази, Гомоку, Ґейовець . . Багатьох з них особисто знаю, це ж наші клієнти . . . Бродіївці щось до них промовляють, шепчуть на вухо . . Мадяри озброєні палицями, а може ще дечим . . .

Наші хлопці біля малої стації. Одні в уніформі, другі в цивільних одягах . . . з револьверами, з патиками . . .

Це замала оборона проти декілька соток озброєних мадярів. Наспіла вістка, що з Доманинець рушив похід просвітян, але мадярони їх перестали на дорозі, набили і нагнали додому . . . Ходять по селах і тероризують. Одним погрожують, другим кажуть, що збори переложені, третім, що збори поліція заборонила . . . Кілько фенциківсько-бродіївських чорнорубашників було, всі позаймали місця на перехрестях. Просто нападають на людей серед дороги, наче розбійники і женуть додому . . . Сильні гурти одначе приходять. Прибули Дравці, Баранинці, Горяни, правда, прапори деякі сховали.

Наші аранжери і поліція увійшли в контакт з командою ґарнізону, бо мадярони на вулицях просто провокують . . . Незабаром побачили ми військове вантажне авто, а на ньому в поготівлі шість скорострілів, з ними вояки в шоломах. Також три танки обігли вулиці . . . Якось стало лекше на серці . . .

Перед Народнім Домом маса підозрілих людей. Мадяри, жиди, бродіївці, фенциківці зійшлись . . . Не сотками, а тисячками, заповнили цілу площу . . . Що це, протидемонстрація? Але бачимо, кілька десяток поліціянтів і жандарів робить порядок: віджене з одного боку, а вони підуть на другий, наче на перекір . . . Наши ужгородяни вже сходять до Народнього Дому. Але крізь ворожу масу годі пробитись.

Наші хлопці — наша оборона — біля малої стації. Незабаром прибуде потяг з Березного і привезе цілу Березнянщину, від Перечина почавши.

За декілька хвилин потяг став і величезна маса народу ставала в ряди: прапори, дівчата в національних строях, орхестра і решта народу. Підзамковою вулицею похід рушив в напрямі Народнього Дому.

По стороні хлопці-вояки, щоб була охорона. Вони не знали, що їх чекає, цілий час були на стації.

Похід пройшов вулицею побіля Квасної Води, а тут яка несподіванка! Перед Народнім Домом ворожа юрба, наче оси: »Геть з українцями! Хай живе Бродій! Хай живе Горті!« — почали кричати і кинулись на безборонних дівчат . . . (Аж тут показалось, як подурному був похід поставлений — якраз тих найслабших дали вони на чоло походу.)

Мадярони почали нападати, бити палицями, дівчата верещали, мало хибило до загальної паніки. Ситуацію врятовала орхестра, що — не зважаючи на удари — грала дальше і якось додавала духа і войовничости . . Ззаду прискочили сильні чоловіки, також з палицями, і сам професор Голота обернув прапор і прапорищем товк мадяронські голови . . . Широкоплечий то сильний козарлюга п. Шуліка хапав в руки по двох і юрба розліталась від нього, наче горобці . . . Поліція, військо, жандари — треба признати — стояли на свойому місці і били і товкли, куди попало. Недалеко стояли танки і скоростріли, лиш наказу чекали.

Тепер є побачив, що ми панами ситуації, тепер я побачив, що поліція наша, що жандармерія наша! Дотепер, за двадцять років, нас поліція розганяла, а тепер нас боронить . . . Значить: влада в наших руках. Слава поліції! Поліція бє дальше, »пендреками«, рушницями, кулаками бють, аж куриться! А Романченко дириґує далі, орхестра грає . . .

Шуліку обкружів цілий гурт і він вистрілив з револьвера . . . . Його поліція бере також і моментально відводить . . .

Цілий похід впровадили ми до Народнього Дому на збори . . . Тут-там ще бійка на площі, шкода, що не можу приглядатись, спішу і я на збори, бо мусимо почати точно, задля радіо-передачі.

Реляцію провадить др. Комаринський, до мікрофону конферую я. Радіо-слухачі мусіли почути той бадьорий, бойовий настрій, що панував на салі. В салі народу багато, наче спресовані оселедці в бочці.

Після зборів, ще в салі, з учасників потворили ми сильні гурти після напрямків і під охороною війська, жандармерії і поліції всіх допровадили додому, респективно на потяг.

Побитих, легкоранених було дуже багато, тяжко раненого, ані мертвого, ні одного. І то завдяки нашому передбаченню. Інакше була б текла кров.

(Буде далі.)

Жіноцтво Карп. України

За нову жінку на нашому селі

Дня 21. січня 1939. р. відбулося урочисте закінчення господинського курсу для селянських дівчат у Волковому, пов. ужгородського, що влаштувало Окружне Господарське Товариство у Середньому за підтримкою Господарської (Земледільскої) Комори для Карпатської України в Хусті та Окружного Уряду в Середньому.

Наука розпочалася дня 1. листопада, але нормальний перебіг навчання на деякий час був перерваний в звязку з евакуацією Товариства, тому й закінчення курсу відбулося лише в місяцю січні.

Практичну й теоретичну науку провадила інструкторка Господарської Комори п. В. Угринова за участю лекторів: Дра А. Федака, окруж. ветеринара, І. Купки, окруж. агронома, та консулента Окружного Господарського Товариства інж. В. Чернишенка. Програма курса складалася зі 140 год. науки теоретичної, що складалася з елементарних відомостей з царини сільського господарства, науки про ведення хатнього господарства, загальної гігієни, піклування немовлятами та ін. Всіх курсанток абсольвувало 19.

Урочисте закінчення відбулось за участи окружного начальника дра М. Штефана, предсідника Господарської Комори п. В. Щерецького, ґен. секретаря Госп. Комори п. проф. В. Доманицького, заступників від Національної Ради Середнянщини п. Герзанича, управителя школи в Середньому, п. В. Шафранка, управителя школи в Ляхівцях, та інших чільних діячів тутешнього суспіль. життя.

Пана окруж. начальника привітала депутація місцевих селян на чолі зо старостою та управителем школи п. Ю. Товтом. На академії в школі по рефераті консулента та привітальній промові окр. начальника др М. Штефана абсольвенткам були роздані свідоцтва.

По закінчені академії всі гості були запрошені на взірцевий (показовий) обід, що ніби був репрезентацію тих вислідів, яких осягли курсантки за час науки на курсі. Під час обіду предсідник Господарської Комори п. В. Щерецький звернувся з щирим словом до дівчат і призивав їх до дальшої праці на полі культурному, підкреслюючи, що в нинішним часі наша Карпатська Україна особливо потребує свідомих та фахово освідчених жінок. Потім виголосив промову ген. секретар Госп. Комори проф. Доманицький, що в коротких рисах намітив програму діяльности Госп. Комори на полі виховання нашої хліборобської молоді, зокрема виховання сільської жінки. Його головні думки: рукама жінки проходить приблизно 60 % всього народнього доходу; чоловік орґанізує продукцію, виріб, заробляє добра для цілої родини, а жінка приводить все те до стану, в якому ті добра можуть задовольнити потреби родини; жінка фактично орґанізує дім — родину. І зле, коли все це вона робить, застосовуючи висновків науки — лише на підстави звички, традицій того знання, що дістала від матері та бабуні. Тому на цю ділянку звернули увагу й найбагатші держави та народи, наприклад, Сполучені Держави Америки, Бельгія. — Там для цього жінки-селянки обєднуються в окремі гуртки, кружки, клюби; в Польщі, напр., в цей спосіб орґанізувано 100.000 жінок-селянок, в Галичині понад 7.000 українських жінок. Треба зробити це й у нас. Господарська Комора старається про запрошення окремої референтки та окружних інструкторок господинської освіти.

На закінчення проф. Доманицький висловив побажання, щоб абсольвентки курсу заклали такий гурток і далі працювали над собою; особливо допоручував методу змагань (конкурсів), напр. на найчистійшу хату, найліпше спечений хліб тощо; побажав їм створити здорові родини та виховати своїх дітей на добрих громадян Карпатської України й українського народу.

Після цього слідували промови інших гостей. Повітовий (окружний) начальник др. М. Штефан, подякувавши всім за їх старання й працю, пообіцяв, що буде й на далі підтримувати, як фінансово, так і морально, фахово-культурну роботу на користь нашого сільського народу, щоби як найскоршим темпом український народ в Карпатах зміцнів господарськи й в той спосіб упевнив нашу молоду державу.

По закінченні обіда, старанням місцевих сільських діячів була забава, де дівчата та хлопці весело бавилися

Опіка над робітництвом Карпатської України

(З програми Українського Національного Обєднання)

РОБІТНИЦТВО

8. Українське робітництво Карпатської України буде творцем матеріяльної культури Нації і тому має велике культурне і просвітне завдання в українській народній спільноті.

Його праця двигає вперед цілий народ, його звання та національна стійність, завершує розум та свідомість народу. Українська Нація із своєї сторони видвигає труд на найвищий ступінь маєстату. В Українській Нації не буде ледарів та паразитів. В Українській Нації всі будуть робітниками: одні за плугом, другі за станком, треті у лабораторії, четверті над книжкою, а кожна праця цінитиметься, як національний обовязок. Праця простого робітника на будові дороги або на фабриці є з національного боку така цінна, як праця інженера, що веде догляд або вкладає розум і організацію в труд. Він має таку саму вартість, як праця вченого, що прослідив матеріял, з якого будується дорога, або винайшов нову сполуку сталі, з якої будує робітник нову машину. Його праця є таким самим геройством, як праця вояка, що зі зброєю в руках стоятиме на сторожі національних справ. В Українській Державі кожний член української спільноти працюватиме для Української Нації — тому всі будемо робітниками. Проте українська спільнота не знатиме кляс, а її члени ділитимуться лиш на категорії обовязків, які Нація на них наложить. Нація є тоді сильною, коли її життя та її розвиток приходять гармонійно в усіх ділянках. Українська робітнича верства займатиме почесне місце, щодо її кількости та її інтелектуальности. Й тому українська робітнича верства, що є творцем матеріяльних цінностей Нації, буде окружена любовю та спеціяльною опікою. Робітники матимуть законом забезпечену справедливу заробітню платню. Соціяльні умовини їхнього життя стоятимуть під контролею Української Держави, котра старатиметься, щоб життєвий рівень українського робітництва відповідав усім культурним і соціяльним потребам. Законне обезпечення на старість буде першим ділом Української Держави, а санітарну й гігієнічну опіку поставимо на такий рівень, щоб український робітник був здоровим і щасливим. Опіка над дітьми робітників буде зо сторони Держави підтримуватися. В Українській Державі не сміє бути голодних та занедбаних дітей.

ДОГЛЯД НАД ПРОДУКЦІЄЮ — УКРАЇНСЬКИЙ ФРОНТ ПРАЦІ

УНО Карпатської України доглядатиме за ходом продукції, слідкуватиме за додержуванням гігієничних умов в підприємстві, берегтиме справедливу заробітню платню та шукатиме доріг разом із управою фабрик для зліпшення продукції та матеріяльного стану робітників. В Українській Державі не буде взаємно ворогуючих кляс робітничої та капіталістичної. Тому Українська Національна спільнота не визнає ніяких окремих професійних організацій фабрикантів і капіталістів, але лиш **»єдиний український фронт праці«**, який поведе УНО, та в якій заступники робітників разом із організаторами праці рішатимуть конкретні господарські проблеми. В нас не буде кляси капіталістичної, в нас Існуватимуть лиш організатори продукції, права яких залежні будуть від того, по скільки сповняти будуть чесно свій обовязок супроти Української Нації. УНО так само, як визнає справедливу заробітню платню, так само визнаватиме лиш справедливий дохід. Всякий непродуктивний дохід буде підчинений належним податкам та буде використаний в користь Укранської Нації. У випадках, де організатор продукції занедбуватиме через своє ледарство або злу волю виконування свого національно-суспільного обовязку, або навмисно пошкоджуватиме інтереси Української Нації, настановить Українська Держава другого організатора продукції, який у порозумінні з УНО та фабричним комітетом перебере управу фабрики та поведе її так, щоб інтереси української спільноти не були порушувані.

Українська Держава дбатиме також, щоб культура мешкання робітників відповідала всім найновішим вимогам. Тому фабричні Управи матимуть обовязок будувати помешкання, в яких за незначне наємне будуть поселятися робітничі родини. У випадках, сталого місцевого заняття робітників, буде уділюватися дешевий кредит робітничим родинам, щоб могли ставити власні родинні доми. Українська Держава поставить таку організаційну форму управи всяким галузям промисловости, щоб ця управа була гнучка і пристосувала продукцію до потреб Нації. Введення господарської найбільш можливої ініціятиви, в продукційному процесі — має служити інтересам Нації й Держави.

Сила звички!

„...прошу одну коробочку гігієнічних туток АБАДІЕ!“

ДЕРЖАВНА КОНТРОЛЯ

Українська Національна спільнота визнаватиме одиноку підставу господарського права, тобто людську працю. Лише сумлінна праця та сумлінне виконання обовязків, даватиме одиницям повні права. Всі банки поставлені будуть під державну контролю. Краєва щадниця — цей держ. банк регулюватиме доцільне розділення грошей по всіх галузях продукцій.

Державна господарська рада, що в ній засідатимуть представники галузей продукції та »Єдиного Українського Фронту Праці« буде вести господарське життя Української Держави. Вона слідкуватиме за загальним ходом продукції та старатиметься, щоб Українська Нація безупинно йшла вперед у своїй господарській розбудові.

Також загранична торгівля буде контрольована державною господарською радою і ввіз та вивіз товарів буде підпорядкований загальному добру Української Нації.

КООПЕРАТИВНИЙ РУХ

Широкий кооперативний рух допоможе Українській Нації в найкоротшому часі нагромадити достаточні грошеві засоби для господарського опанування держави. При допомозі кооперативної акції розбудуємо в першу чергу сільсько-господарську промисловість. Також по части, наша легка промисловість, та ціла домашня промисловість буде розбудована при помочі кооперації. Деякі галузі промислової продукції будуть спочивати на кооперації селянській та робітничій. Можна припускати, що нагромадження грошевих засобів та вільного капіталу буде в нас відбуватися на підкладі організованої кооперації та що тим способом заховаємо свою господарську незалежність.

Працьовитість українського робітника та організація мають забезпечити розцвіт не лише робітничої верстви, але і всіх інших верств Нації.

Чи є горячка хоробою?

— Ні! Горячка є попереджуючою ознакою того, що в чинности тіла нестала хиба. Горячка не є причиною, лише наслідком хоробливого стану. Горячка ослаблює тіло і її треба усувати. В таких випадках візьміть Тоґаль й порадьтесь зі своїм лікарем. Таблетки Тоґаль розпускають шкідливу матерію в тілі та зменшують вчинки хороби. Більш ніж 7000 лікарів ствердили визначний вчинок Тоґалю при болях в клубах й кінчинах, при міґрені, головних болях, нервових хоробах та при перестудженю. Одна спроба переконає Вас. Таблетки Тоґаль дістанете у всіх аптеках. Ціна кч. 12.— а 27.50.

КОЛИШНІ ВИБОРИ — школа крадіжи голосів

(Хуст, 12. 2.) Останні вибори до парламенту і до краєвого заступництва відбулись у нас 1935. році. В »Підкарпатскій Русі« було дуже рушно. Десятки секретарів, аґітаторів снувало по селах. У самому раї не знайшлось би було такого добра, якого були вони обіцяли.

Старий режім, щоб удержати своє панування над Карпатською Україною, як завжди, так і перед цими виборами, кидав мільйони для підплачування людей, для купування душ, на крадіж голосу. І при останніх виборах наш народ ніби виявив свою волю тайним голосуванням, але ця воля, за малим виїмком, не була правдива воля народу, це була »воля« гнобителів.

Ціла низка зкрахованих екзістенцій карієристів і волоцюг перед цими виборами року 1935. насіли на наші села щоб допомагали народові »виявити свою волю«.

Після інформацій з достовірного джерела, останні вибори року 1935 коштували 10,000.000 К. Ця велика сума найліпше характеризує, як міг наш народ виявити свою волю.

Текла горівка, вино, плачені аґітатори звичайним запроданцям виплачували великі суми, щоб вони обманювали людей.

Серед такого багна продажности, українці, що находились у різних партіях, вели справді героїчну боротьбу, щоб рятувати душі, щоб поборити ворогів народу. Українці завжди йшли до виборів з чистим щитом, з отвертим словом, з ясною програмою і те, що їм вдалось здобути у таких виборах, було в тисячу разів вартістніше ніж те, що здобули наші вороги за великі мільйони.

Не є перебільшеним твердження, що голосувати за українськими партіями на селі було відвагою.

Панове нотарі та інші службовці з вищого наказу завжди знайшли спосіб через заділення приміщень голосування та через інші способи контролі постановити, хто куди голосував. Горе було тому селянинові, який посмів голосувати за українською партією. Панове старого режиму завжди зуміли знайти спосіб, щоб пімститись на такому селянинові, який не голосував так, як то собі вони бажали.

Гасло старого режіму було, хай перемагають комуністи, хай перемагає чужою державою плачений Фенцик, або Бродій, лиш щоб український народ не міг проявити свій національний характер. Було дуже сумним фактом, що український народ і Карпатську Україну довгими літами, за малим виїмком, репрезентували люди, які ніколи нічого спільного не мали з українським народом, не відчували його потреб; його бажань і ніколи не прислуховувались що говорить народ.

Українці, що були приневолені заступати інтереси різних партій у парламенті, чи в краєвому заступництві, були завжди тероризовані і їм справді доводилось вести героїчну боротьбу рискувати своєю екзистенцією, щоб вибороти дещо для українського народу і для Карпатської України.

І ця система називалась: »волею народу«. Але тоді все основувалось на матеріяльній базі, на грошах і корупції. Ці вибори, які сьогодні відбуваються, є дійсно чистими, ідеальними. У цих виборах наш народ перший раз в історії виявить свою справжню волю. Ці вибори крім свого загально-політичного значіння для українського народу внесуть у наші села свіжий дух та знищать решту тої неморальности, яку до них внесли бездушні аґітатори різних партій.

Це є дуже значна позитивна сторінка сьогоднішніх виборів. Партія Українського Національного Обєднання у цій виборчій компанії не розкидувала грішми, не купувала душ, не корумпувала, вона вийшла з гаслом: »докажім світові, що ми зрілі до самостійного життя, що ми зрілі на те, щоб самі собою управляти.« І тому УНО переможе!

Некупуйте без голови!

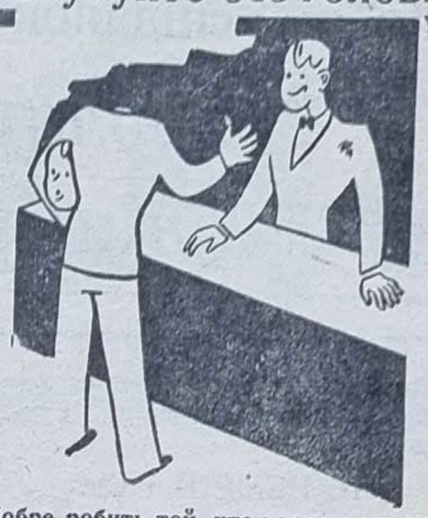

Добре робить той, хто кожну корону перед витраченням два рази оберне.

Мусите пізнати всі вигоди, що їх дає наш кредитовий Б+Б систем і тоді не будете вагатись. Це є одинока кредитова служба, що сполучує дешеву купівлю якісних товарів з вигідним плаченням, що невимагає жадних турбот. Прийдіть до нас й подивіться.

ВІРИМО ВАМ — І В НИНІШНИХ ТЯЖКИХ ЧАСАХ СТОЇМО ЗА ВАМИ.

Найбільший торговельний дім

БРОУК + БАБКА

К. ч. 46 акційна спілка 583

Централя: Прага VII., Белькредіго 58.

ДУМКИ ПРО БАТЬКІВЩИНУ

(Від нашого кореспондента з Неаполю)

Дух, ідея все були й будуть сильніші, як матерія. Тіло людини можна знищити, убити, але його ідея все залишиться, коли вона буде здорова й правдива.

В Карпатській Україні завдяки провідникам вже давно була одна ідея: працювати для національно-культурного й соціяльного піднесення карпато-українського народу. Була ідея взаємности, братерства, праці для загального добра. І цю працю, цей природньо-народній розвиток українців називали ірідентою, а наших щирих патріотів ірідентистами.

Сьогодні Карпатська Україна стоїть під гаслом »Україна — для українців«, а коли хтось посміє нарушити її права, то всі, як один готові боронити свої права, принести за свою волю найбільші жертви. Раз назавжди зникло партійництво, раз назавжди зникнуть всі вороги, які ще снують свої зрадницькі плани проти українського народу.

У нас зродився новий дух, новий відроджений народ. Кожний чесний громадянин має широкі можливості праці для добра своєї держави. Сили народу не будуть більше розбивані. »Вірити, слухати, боротись« — сказав вождь фашистської Італії. Ці слова хай будуть і для нас дороговказом, бо в них скривається повна перемога українського народу. »Наказ творить сучасність, послух будучину, а правдиве життя прийде завтра.«

Мусимо любити свою Батьківщину над усе на світі. Під її іменем мусимо злучитись так міцно, щоб жадна сила не могла нас розділити, хіба смерть.

Італієць, німець, що живе за межами своєї Батьківщини, побачивши прапор своєї держави — паде перед ним навколішки, цілує його. Без сумніву, таку горячу любов ми найдемо і між українцями, де б вони не жили. Але нам, українцям, потрібно більше єдности, більше братерства. Ми повинні під одним, жовтоблакитним прапором українського націоналізму добиватись своїх прав на всіх етнічних землях.

Микола Товт.

Наша молодь на державні посади

(Хуст, 12. II.) В останніх роках було дуже багато нарікань, що наших хлопців і дівчат не приймалось до державної служби.

Тепер ситуація зовсім змінилась, бо нашою країною правлять сини українського народу. На всі посади є приймані лише наші хлопці та дівчата.

Міністерство господарства прийняло вже багато абсольвентів високих, середніх і нижчих шкіл. До поодиноких відділів цього міністерства — крім головної фінансової дирекції — було прийнято 183 службовців-українців. До поштового відділу 70, торговельного 9, здоровельного 3, лісового 25, публичних доріг 8, рахункового 6, залізничого 42, канцелярійних сил 15 і 5 службовців помічних катеґорій.

Це є найліпшим доказом того, що наша народня влада дійсно дбає про нашу молодь.

Багато купців на наше дерево

Лісове господарство основою добробуту населення Карп. України

(Буштино, 11. II.) Наші ліси це дійсно велике невичерпане багатство. Ми маємо тільки лісів, як територіяльно більша Словаччина, а далеко більше чим Моравія й Чехія разом. Є держави, що мають багато збіжжа та інших продуктів, але не маючи своїх лісів, мусять дерево купувати за тяжкі гроші.

Ми маємо багато дерева, на яке й купців завжди находиться досить, бо мало є таких держав, щоб не мусіли деревляні виробки довожувати.

Більша часть населення Карпатської України живе з лісової праці. Наша народня управа державних лісів про це знає й старається, щоб праця в лісах провадилася цілий рік.

Кожного року рубається в наших лісах біля 100.000—120.000 м³ дерева. Переважну більшість нашого дерева ми продаємо іншим державам.

Наше дерево ми можемо продати вже тоді, коли ще стоїть у лісі на пні. Купці з цілої Середущої Европи випереджуються, щоб забезпечити собі купівлю нашого дерева.

Тепер вже всі засоби дерева продані й незадовго склади на дерево випорожняться.

Ми знаємо з якої причини наші південні сусіди нами так »піклувалися«; їм дуже подобалися наші прекрасні ліси. Вони люблять не нас, але наші смереки, буки та прегарні ялиці.

—ют—

Письмо вояків

Вже третій рік ми, вояки, виконуємо тяжку та відповідальну службу, яку на нас поклала наша Батьківщина. Зажили ми багато горя та злиднів, головно за цей рік. Ми набідувались по горло. Ми находились далеко від рідного краю, від батьків та сімі. Наші серця наповнялися великим гнівом, коли ми дочулися про ганебну зраду Фенцика й Бродія. Коли над нашим краєм стягались чорні хмари, що грозили народнім нещастям і коли терористичні банди нападали на наш край, на життя наших людей, нищили наші маєтки, розбивали мости і будинки, ми просились, щоб нас вислали в Карпатську Україну, щоб ми, її сини, могли своїми грудьми обороняти рідні хати й рідні ниви.

Ми непохитно стояли і стоїмо на сторожі границь нашої федерації. Наші брати й сестри! Стійте й ви таксамо твердо на сторожі прав Карпатської України! Подайте собі руки до спільної праці! Ми вам будемо завжди на допомозі!

Хай живе наша Карпатська Україна і ввесь український народ!

Група вояків-українців у Чехії.

Готовтесь 9.-10 III.! до свята Тараса Шевченка

Добрий сніданок заручують Вам

цикорія **„Золота Ґаздинька“**

і жітна кава **„Житівка“**

Найліпші природні вина до всіх винних склепів й винарень додає

П. НЕМЕШ і Сп.

Севлюш.

559

Гуртову доставу спирту виконує гуральня

П. Штемер Натан

Севлюш. 560

Найліпші убрання після міри робить модний дім

А. ВАЙСБЕРҐЕР

Королево н./Тисою. Ціни дешеві.

561

Михайло Кахан, в Ужгороду

військовий і цівільний кравець.

Одинока українська кравецька фірма. Виконання солідне — ціни дешеві.

Хуст, вул. Свобода ч. 13. 588

У Ржезачів

у пільзенській гостинниці

Севлюш **добре пється і їсться!**

Український виріб вудженин

„КАРПАТСЬКА ТОРГІВЛЯ“

в ХУСТІ, ВУЛ. МАСАРИКА. 564

Подаємо до відома шановного громадянства, що 15. I. 1939. р. відкрили власну торгівлю. Ціни дешеві. Обслуга солідна.

ОГОЛОШЕННЯ

Окружний уряд в Тячеві виконає дня 14. лютого 1939 р. (а в разі потреби й в слідуючих днях) вивласнюючу росправу з метою вивласнення парцел в катаст. ґрунтах Угли, що є потрібним для будування лісової залізниці — лінія Буштино—Угла на протязі 16.200 аж 17.300 км. в тих випадках, коли б ф-ма Нашицька (древодільна ак. сп. в Празі) та керовництво фабрики в Буштині з посідачем ґрунту не осягли добровільного порозуміння, що до викуплення тих ґрунтів. Право вивласнювання для цієї ф-ми уділило Мін. Вн. Справ в Празі своїм розпорядженням з дня 13. червня 1938 р. ч. 43.594 /1938-13. Комісія вислана окружним урядом є уповноважена виносити рішення о всіх домаганнях, пропозіціях та упоминаннях, що їх сторони на підставі I. капітоли зак. ч. XII з р. 1881 внесуть, при чому підкреслюється, що меріторні установлення вивласнюючого пляну ставиться лише в тім випадку, коли жадний з зацікавлених не прийме участи в росправі. Вивласнюючий плян та спис власників вивласнюючих ґрунтів є вивішений для публічного огляду на час 15 днів в загальній урядовні політ. об., округ Тячів, де можуть зацікавлені в урядових годинах у нотарстві в Углі подати писемні пропозіції-зауваги. Упоминання та зауваги усні й писемні треба подати найпізніше при комісійній розправі керуючому комісією.

Сходини учасників комісії призначається на 14. лютого 1939 р. о год. 8. на нотаряті в Углі.

Окружний начальник:

565 **Главачек,** в. р.

Дрібні оголошення

Допоручуємо двірцеву гостиницю — Габура Степана, Королево н. Т. 585

Модний Сальон — Релі БЕРКОВИЧ, Хуст, Масарикова ч. 81. Наймодерніше кроєння. Так само за дешеві ціни учу кроїти й шити. 586

Незабудьте на найбільш шляхотні вина Карпатської України: »Буборек, Асс, Аільне, Яршовань, Різлінк й Фурмін«. НЕМЕШ Й СП-КА. Севлюш. 566

..Тимко й Медек, радіо, та електричне й механічне підприємство. **Хуст, вул. Масарика ч. 33.** 568

»OLD ENGLAND«

Хуст, Масарикова ч. 30 у дворі. Першокласний мужський і жіночий кравець. Великий вибір заграничного сукна 571

Готель Роял, Хуст, вул. Толстого. Гостинниця, гуртова й роздрібна продаж природних вин. 573

Гнат Вайс, годинникар й потик, Севлюш, Вербохецька вул. ч. 107. 574

Адам Леготський, військовий і цівільний кравець. Шиє також і дамські річі, **Севлюш,** Вербовецька вул. ч. 122. 575

В. Штайнберґ, Льндон, Анґлія — заручився з **Каган Еллою,** Лисичово, Карпатська Україна. 595

Донька жертводавця Гуцульського пласту табору у Вишній Апші, **Одоття Медвідівна,** суд. уряд. і **Микола Прусак,** суд. уряд. **в Тячеві,** одружились дня 30. січня 1939. р. Молодій українській парі ґратулюємо.

Наслідники синів Натана Гаймфельда

(заложено 1858 р.)

Виріб папірових торбинок, склад папірового товару та ріжного пакункового паперу.

Гуртівня кольоніяльним товаром.

Сортівня текстильних решток й старого заліза та металів.

Хуст, телефон ч. 20. 562

Купівля — продаж

Продається у Хусті господарство 8½ морґів, 465 овочевих дерев, живий і мертвий інвентар. Ціна після порозуміння. Інформації у п. Карла Карас, Хуст, вул. Т. Шевченка, ч. 1. 587

Продається 7 морґів (ґолдів — лаз) город, поле, лука — у Вишкова на Карпатській Україні. — Інформації у п. Михайла Кагана, Бедевля, ч. 232. 590

Інж. Александер Берці, авторізований цівільний інж. будів. і ґеометр, виконує ріжні інтабулячні плани та землемірні праці, **Севлюш.**

Йосеф Кац, додає ріжне залізо й вибуховий матеріял, **Севлюш.** 592

Лікарська поміч

П. Ґрінштайн — досвідчений зубний технік, ординує цілий день. Севлюш. 558

Др Е. Німець, жіночий лікар, ґінекольоґ і породник перенісся з Ужгороду до севлюшського шпиталю. **Севлюш.** 593

КІНО—ХУСТ

Субота: і Неділя 6 і ½9

Легка кіннота.

В гол. рол.: Марійка Рекова, Фріц Камперс. 589

Від адміністрації

Відповіді на листи:

Ю. Криса, Садбери, Канада. Листа одержали. Гроші теж. Висилку часопису зарядили. Щирий привіт.

ВШ. П. Семчишин, Осло. Гроші дістали. Дякуємо. Ваше прохання передали до Мін внутр. справ. Привіт.

Т. Гуменюк, Торонто. Листа дістали. За поради дякуємо. Висилаємо лит. Привіт.

Культурно-просвітне товариство »Просвіта«.

ОГОЛОШЕННЯ.

Дня 26. лютого 1939. р. в Хусті, вул. Свободи, кінова саля Слованського Дому, відбудуться

НАДЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

осереднього Культурно-просвітного товариства »Просвіта«.

Початок в 10 годин.

Денний порядок:

1. Відкриття зборів.
2. Реферат Голови про стан товариства.
3. Зміна статута.
4. Внески і запити.
5. Закриття зборів.

Коли не зійдеться на означений час відповідне число членів, то о годину пізніше там само і того самого дня з тим самим денним порядком збори відбудуться правосильно при довільнім числі членів (пп. 8., 9., § 8. статута).

Внески і запити треба подати писемно відділові товариства найпізніше до 23. лютого 1939. р. на адресу: **Хуст,** вул. Короля Олександра 3.

Хуст, дня 10. лютого 1939.

Др Юлій Бращайко, в. р., голова.
Стефан Клочурак, в. р., секретар.

ПРОГОЛОШЕННЯ.

Отсим проголошую, що навсе зриваю зносини з так званою общеруською ідеологією, до якої я ніколи душевно не належав, а лиш обставини примушували мене працювати спільно з декотрими ведучими цего напряму.

Одночасно заявляю, що від нині буду працювати виключно в тих товариствах і з такими людьми, яким на серцю лежить доля нашого многострадального українського народа.

У Волосянці, 7. II. 1939.

З належною пошаною

582 **Микола Торбич.**

До ч. 1983-575 аі 39.

ПУБЛИЧНИЙ КОНКУРС.

Окружний уряд в Хусті розписує згідно з постановами задавчого правильника з дня 17. грудня 1920, ч. 667 Зб. з. і р.

публичний конкурс

на подання щербу та дерті для державних та краєвих доріг на р. 1939.

Оферти належить подати на урядових друках, котрі видає окружний уряд в Хусті, техничний відділ, за режійну ціну або посилається на післяплату починаючи днем 13. лютого 1939. р. Оферти в порядно замкнених копертах означені написом: »Оферта на додання щербу та дерті для державних та краєвих доріг на рік 1939.«, приймає техничний відділ Окружного уряду в Хусті

до дня 27. лютого 1939. р. до год. 10. передполуднем.

В оферті навести треба означення лому, його ведучого, рід каменя та виріб щербу машиновий чи ручний. Одержані оферти будуть отворені того дня о 11. годині передполуднем в техничнім відділі окружного уряду в Хусті.

До оферти має оферент предложити крім виповнених урядових формулярів також:

1. податкове потвердження евент. проголоження о податкових компесаціях;
2. завірений відпис колективної умови з робітництвом з ломів та з місць, з яких матеріял оферується;
3. два взірці каміня з означенням лому та оферента.

Без цих прилог не буде подання задане.

Взірці належить предложити в тім випадку, що розходиться о лом, де не буде міністерству предложене свідоцтво о пробах каменя.

Для зложення вадія будуть оференти візвані по отворенні оферт. Кавція у висоті 5 % задавчої суми буде задержана при виплаті рат.

Оферент стоїть в слові аж до рішення о заданні. Окружний уряд застерігає собі на основі власного рішення знести оферте поступовання без подання причин, далі застерігає собі відібрати частину додання прямо з державних каменоломів а задати лишень розвіз на основі цього офертного поступовання. Для конкурсу приходить в увагу лишень матеріял з території Карпатської України. Додання мусить бути виконано в терміні, як є уведено в офертнім кошторисі.

Додання буде задане для поодиноких шляхів респ. для поодиноких відтинків доріг. На оферти неповні, зпізнені або невідповідаючі конкурсовим постановам не буде звертатися увагу. Задання станеться письменним.

Термін додання для кожного відтинку окремо, може бути в задавчім листі відповідно управлений.

В Хусті, 10. лютого 1939.

572 **Окружний уряд, тех. відділ в Хусті.**

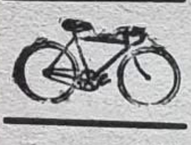

Найліпші ровери, шумавські на місячні рати 50 кч

Засилає за оплатою на всі стації ЧСР. і з зарукою.

Цінник задармо. 57

I. PICHNER, Klatovy XIV. Šumav

У пільзенській гостинниці

РЖЕГАКА

добре пється і їсться!

СЕВЛЮШ, Вербовецька

Фаркаш Евген

додає ріжні сорти

цегли й дахівки

Фабрика у Севлюші

Первий севлюшський вальцевий МЛИН

і фабрика на олій

Каган а Вірцберґер, Севлюш,

додає ріжні ґатунки муки та олій

»Нова Свобода«, орган Українського Націон. Обєднання. Виходить щодня крім понеділка. Видає і редаґує: Ред. Колегія. Відповід. і начальний редактор В. Гренджа-Донський. Адреса редакції й адміністрації: Хуст, Славянська вул. ч. 1. — Число телефону 128. Число чекового конта: Прага 95.625. — Уживання газетних марок дозволила Дир. пошт й телеґр. в Ужгороді під ч. 469-Е 38. — Рукописів редакція не звертає й застерігає собі право прислані статті скорочувати та не поміщувати. — Передплата: Чехо-Словаччина місячно 15 Кч, квартально 45 Кч, піврічно 88 Кч, річно 175 Кч. Післяплата від місячної ставки 15 Кч, річна 1 80 Кч. — Заграниця: Америка-Европа місячно один амер. доляр в рівновартостній валюті. Виняток Польща й Югославія. Польща 4 золоті місячно, кварт. 12 зол., піврічно 24 зол., річно 45 зол. Югославія: місячно 25 дин., річно 300 дин. гроші слати заграничними поштовими переказами на адресу адміністрації: Хуст, Славянська вул. ч. 1. Карпатська Україна. — Державна друкарня в Хусті.

Цінник оголошень: За текстом звичайне оголошення 1/1 3.200 Кч, ½ стор. 1.600 Кч, ¼ стор. 800 Кч, 1/8 стор. 400 Кч. — Сторінка оголошення має 4 шпалти. За 1 кв. цм шпалти 2.90 Кч. Оголошення в тексті за 1 кв. цм на 1 шпальту по 4.50 Кч. На першій сторінці за 1 кв. цм 5.80 Кч. — Ширина шпальти 6 цм. — Сторінка 26.5 цм широка і 41.5 цм висока. При більших оголошеннях відповідні скидки. — Окремі оферти прекладаємо на бажання. — Дрібні оголошення: числимо по 1 Кч від слова. — За оголошення редакція не відповідає.

1162/140 P.T.
Ing.Fedir Serbyn, techn.úřed.
Praha - Nusle II.č.63,
ul.Na Pankráci.

Річник XL. Число 32. вівторок, 14. лютого 1939. 50 с.

НОВА СВОБОДА

ОРГАН УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ОБЄДНАННЯ

СОЛОДКИЙ МІЙ НАРОДЕ!

Вже з перших вислідів голосовання бачив я щирі прояви Твоєї любви до то великої Нації, з котрої Ти походиш. З великою утіхою, з невимовною радістю бачу, що Ти вже виробив у собі свідомість, що Ти не є вже тим пониженим рабом, тим нещасним рутеном, яким тебе колись з призирством прозивали чужі пани, але що Ти є сином великої Нації святого Володимира Великого і Ярослава Мудрого, що були першими основоположниками нашої рідної культури вже тоді, коли теперішні великі західні народи далеко були від того.

Твоя щира поведінка при виборах до першого Твойого сойму доказує Твою політичну зрілість, доказує, що Ти зумів у собі витворити не лиш велику національну свідомість, але і солідарність щирої любові один до одного, брата до брата, порозумів наші спільні інтереси.

В цьому нашому великому успіху я бачу повну ґаранцію того, що наша країна, хоч мала, але на свойому місці постояла, є на міжнародньому полі запевнена і що минуться за неї великі міжнар. спори. Тепер вже наша країна сконсолідована і її чекає велика будучність.

Я в імені виборних Твоїх послів до Твого першого сойму, можу Тобі, любий мій народе, пообіцяти, що ми присвятимо всі наші сили для вибудування здорового політичного, господарського та культурного устрою нашої країни. Тоді з нашої країни зникне біда і зникне недовіря, викликане всілякою міжпартійною боротьбою і наша мала Карпатська Україна зможе експортувати богато духовного корму і для своїх братів, що живуть поза кордонами Рідної Землі.

З утіхою маю ще тут пригадати щиру співпрацю з нашими національними ґрупами, з німцями, чехами і румунами, які кандидували на нашій спільній листі і своїх заступників, а також на ту листу і голосували. З приємністю констатую також і те, що мадярська національна меншість в більшості пішла з нами. При зложенню кандидаційної листи ми запропонували місце і для їх заступника, але в останній хвилі — певно лиш на якийсь зовнішній диктат — відступили від того, але при виборах, разом і з жидівським населенням нашої країни, ішли з нами. При такій гармонійній співпраці могли ми осягнути в голосованні такого прекрасного успіху, вище 90% всіх голосів. Любов за любов, щирість за щирість.

Особливо тішить мене те, що наша дорога була правильна і ми тою дорогою ідемо далі, щоб вибудувати культурну, господарську і політичну самостійність для блага нашого народу, у згоді з нашими славянськими братами чехами і словаками у спільній федерації.

Др. Августин Волошин.

Юліян Ревай:

ВЕЛИКА САТИСФАКЦІЯ

Вибори до Першого українського сойму відбулися достойно і спокійно!

Карпатський український народ доказав перед цілим світом свою повну спосібність, до незалежного державного життя!

Досвідчив дальше, що не зрадить більше сам себе, не скує кайдани своїм дітям! Виявив певну волю, що хоче чесно й розумно розбудувати свою державу, щоби в ній спокійно жило »грядуче покоління«.

Закарпатська частина українського народу не завела надії своїх закарпатських братів, ані в Европі, ані за океаном. На це може бути горда повним правом ціла українська національна спільнота по всіх усюдах земної кулі! Із кожних 100 виборців майже 94 твердо заявило перед усіми державами та їх народами, що ухвалює поступ народньої української влади, що вірить свом представникам та що з довірям очікує від них дальших чинів.

Я пересвідчений, що і тих останніх 6 громадян (із сто), котрі при цих виборах не пішли разом з тими віруючими 94-ма, ані не чекаючи найблищі вибори, явно заявлять, що помилилися, бо були зведені ворожою тихою пропагандою і лише тому втратили віру самі до себе та до своєї будуччини.

Вислід виборів? Це найкраща несподіванка для мене самого! Надіявся на успіх, але такої світлої перемоги не сподівався!

Виборами до Першого українського сойму праця не скінчена! Є то тільки радісний початок! Народ голосованням виявив до свого Уряду та до політичного проводу УНО могутне довіря. За довіря — відплатимо працею для добра народу. Бо це довіря не тільки спонукує нас усіх, але впливає електризуючо, додає нам нової енергії, щоб дальшу працю виконувати безупинно та без утоми. Мусимо усунути всі перешкоди, що стоять на дорозі до кращої долі, до щастя й добробуту українського народу. Я вірю разом з тими 94%-ами громадян і громадянок, що це нам удасться!

Карпатська Україна високо піднесла прапор української народньої чести і волі! Піднесемо його ще вище на щастя нашого народу та на радість наших приятелів!

Сатисфакція двадцятилітньої праці

Не лиш ми радіємо з висліду виборів, але й наші приятелі в Празі

Довголітня боротьба за наші національні святощі не пішла марно

Тріюмф української національної думки!

(Інтервю з міністром Юліяном Реваєм)

(Хуст, 12. 2.) Тільки хвилинку треба було мені зачекати в передпокої кабінету. Пан міністер через свого особистого секретаря, пана Вашка, переказав, що мене негайно прийме, тільки закінчує статтю для »Нової Свободи«. З радістю чекаю. Буде й стаття, буде і інтервю. Вийшов на коридор закурити. Аж ось відчиняються двері. Пан міністр Юліян Ревай особисто зве мене до себе.

Бадьорий, веселий. Я його такого веселого й бадьорого ще ніколи не бачив. Усміхається, але зір у нього глибоко пронизливий.

— Прошу закурити, пане редакторе, запрошує до столу — я знаю, що так вам ліпше буде писатися . . . Ви напевно в справі виборів.

Притакую.

— Так ось: Учора, коли редактор »Нового Часу«, пан Новицький, питався мене, як я задоволений виборами, я відповів, що їхній результат був для мене великою несподіванкою. Це тепер і вам повторюю. Водночас є він для мене і великою сатисфакцією.

Запитливо дивлюсь у його обличчя. Відгадав думку. Я усміхаюсь. І він сміється.

— Чому? Я вам скажу: Мені дуже добре була відома та ворожа, систематична агітація шептом, словом, летючками, застрашуванням, яка велась між нашим населенням зо всіх — усюдів проти влади. Ця агітація не минулась без впливу ані в Празі. З розмов, які я мав у Празі з урядовими чинниками, довідався, що довіря до влади Карпатської України проявиться тільки в 30 % усіх голосів. Отже ворожі, мабуть і плачені агітатори мали вплив і на Прагу . . .

— Коли я в товаристві пана дра Михайла Брящайка навідав пана президента республіки — продовжував пан міністер — то він після офіційної розмови запитався нас, що будемо робити, коли одержимо тільки 40 %-ів голосів. З цих слів я зрозумів, що тут у Празі ведеться проти влади неабияка аґитація. І я затривожився. Але я вірив, що влада отримає 60 %-ів голосів! Отже тепер легко зрозумієте, чому результат виборів, 94 %-ів всіх голосів, є для мене великою несподіванкою. Я такого висліду не очікував.

— Я є свято переконаний, що цим результатом не радіємо тільки ми, але й наші приятелі в Празі, яким плачені, чи неплачені, вороги доказували, що за нами в Карпатській Україні стоїть тільки 8 %-ів населення.

Пан міністер замовк і трохи призадумався.

— Ексцеленціє, ви говорили, що вислід виборів є для вас водночас і великою сатисфакцією . . .

— Так. Вислід виборів є для всіх нас великою сатисфакцією. Наша довголітня праця, боротьба за нашу українську спільноту, за нашу рідну мову, літературу, яку нам створили наші генії, Шевченко, Франко і другі творці нашої рідної культури, боротьба за Батька нашого відродження, Волошина, боротьба за українську національну думку, є вповні оправдана, та не пішла марно. Український харктер нашої землі, нашого народу в безнастанній довголітній боротьбі не міг виявитися в його повному маєстаті, він був поборюваний фізичною силою за ненародні гроші . . .

Розмова скінчена. На обличчі міністра знов усміх; подає руку й тисне. До побачення.

О. Б.

Бої в повітрі в Еспанії

(Саламанка, 13. II.) Генеральний штаб армії генерала Франка подає, що вчора націоналістичне летунство бомбардувало військові обєкти в містах Алкаракехос, Белаказар та в Хілону. Націоналістичне летунство бомбардувало теж і пристань у Валенсії. З цієї нагоди в повітрі счинився бій між республіканськими і націоналістичними літаками, з якого вийшло переможцем націоналістичне летунство.

Пояснення до мадярсько-совітського конфлікту

(Будапешт, 13. II., Мадярська Пресова Аґенція.) Мадярський посол Юнгерт-Арноті, який саме вернувся з Москви, мадярському дипльоматичному кореспондентові проголосив, що мадярсько-совітський конфлікт повстав тому, бо московська влада неправильно пояснювала приступлення Мадярщини до протикомуністичного пакту. Міністер закордонних справ Мадярщини, граф Чакі виразно проголосив, що приступлення Мадярщини до протикомуністичного пакту ніяк не значить вороже становище Мадярщини до СССР та його законної влади. Це посол Юнгерт-Арноті підкреслив Літвінові та навів, що цей пакт має оборонний характер і Мадярщина приступила до нього тому, щоб так заманіфестувати приятельство до тих держав, які у минулорічній кризі віддали Мадярщині часть території, відірваної від Мадярщини тріянонським миром. Та всупереч цьому запевнюванню влада СССР не змінила свого становища. Для мадярської влади не є міродатним те, що пише про пакт совітська преса, але текст цього пакту.

Юнгерт-Арноті вкінці своєї заяви додав, що крок влади СССР щодо ліквідації мадярського посольства в Москві стався мабуть під чужим впливом та є здібний скомплікувати й так заплутану міжнародню ситуацію.

Японці зайняли остров Гайнан

(Шанхай, 12. II.) Японські військові частини зайняли найбільший китайський остров Гайнан, що лежить біля французької Індохіни. Гайнан має територію рівну третині Чехо-Словаччини і три мільйони населення. Японська адміраліція заявила, що зайняття острова не звертається проти Франції. Індохіна є французькою територією і Японія не задумує і не буде мати наміру на неї нападати. Остров Гайнан зайняв Китай, щоб мати операційну базу проти Південного Китаю та щоб перервати доставу зброї до Чунґкінґа, тимчасової столиці уряду Чанкайшека.

В договорі з 1907. р. Японія і Франція дали собі запевнення, що вважають китайську територію, яка сусідує з японськими і французькими посілостями, ненарушимою.

Громадяни Карпатської України:

Центральний Провід Українського Національного Обєднання покликав Вас на день 12. лютого сповнити Ваш громадянський обовязок перед Батьківщиною, перед історією і перед самими собою.

Ви послухали той заклик і те, що від Вас вимагалось — сповнили! Від нині Україна в Карпатах має своє законне представництво, від нині її державний лад буде стверджений Вашою волею.

93.8% своїх голосів Ви віддали на те, щоб висловити перед світом і перед історією свою свідому, непохитну волю.

Український народе!

По довгім блуканню та неволі Ти знайшов сам себе!

Центральний Провід УНО висловлює вам за це свою глибоку, щиру та велику подяку!

Дякуємо всім: старим, молодим, мужчинам, жінкам, хлопцям та дівчатам! Окрема наша велика подяка належить тим відданим і кращим синам нашого народу, що повнять почесну службу — охорони нашої Батьківщини перед ворогом — Організації Народньої Оборони »Карпатська Січ«.

Старшини і січовики! Вашу службу Нації у ці відповідальні дні ніколи не забуде наш великий зєднаний народ!

Хай живе наш Перший Сойм!

Хай живе наша влада!

Хай живе великий український народ!

Слава Україні!

За Українське Нац. Обєднання:

Федір Ревай, в. р., провідник.

Андрій Ворон, в. р., ґен. секрет.

Проголошення провідника Українського Національного Обєднання про вибори

Провідник Федір Ревай: „Я знав, що ми виграємо, але такої перемоги не сподівався“

Хтось хотів мати плебісцит — так ось має його

(Хуст, 12. II., в ночі.) Велика перемога Українського Національного Обєднання пізної ночі в головнім місті Карпатської України в Хусті викликала нечувану радість та велике зворушення. Редактор »Нової Свободи« вже по півночі відшукав провідника УНО, Федора Ревая, з яким відносно висліду виборів мав коротку розмову.

— Пане Провіднику — питаюсь, сідаючи біля провідника УНО, Федора Ревая в Січовій Гостинниці — яке ваше загальне враження з цієї перемоги?

— Я, пане редакторе, був певний, що ми виграємо, але такої перемоги я не сподівався. Я не сподівався, що наше населення, якого дуже значна частина протягом вісімнадцяти літ була інфікована руссо-мадяронською зрадницькою »ідеєю« та всякими »ідеологіями« ріжних партій — **при цих виборах у такій своїй більшості віддасть голос, та стане за свою державу.**

— Як ваші висновки з цієї перемоги? — питаюся серед гуку музики та співу.

— Мої висновки ось такі: Я переконаний, що від сьогодні починаючи руссо-мадяронські зрадники та »ідеології« ріжних колишніх партій вже більше не будуть мати жадного впливу на населення Карпатської України. **Тут перемогла ідея націоналізму, ідея українського народу. Я скажу вам отверто, пане редакторе, що я не боявся від того, що наше українське населення не знайде себе, але від тої господарської ситуації, в якій ми знаходимося після рішення віденських арбітрів.**

Ви представте собі, що інші влади влаштовують вибори в осені, коли в кожній країні добробут досягає »кульмінаційної точки«, а ми серед теперішніх господарських відносин, у зимі виписали вибори й осягли такої перемоги, яка є подивугідна. І тому тут складаю мій глибокий поклін нашому громадянству і всім тим, які спричинилися до цієї блискучої перемоги Української Нації.

— Ми, Українська Нація в Карпатській Україні склала іспит зрілости — продовжував Провідник — і ті, що рахували на його національну несвідомість, помилилися на 100%-ів. **Українська Нація в цих виборах висловилася за свою незалежність, за незалежність Карпатської України.**

— Пане Провіднику, а що на будуче? — питаюсь, бо я вже призвичаївся давати найтяжчі питання серед будь-яких обставин. Пан Провідник усміхнувся, потім його обличчя трохи нахмурилося. Я думав, що не відповість на це питання після твердої праці у виборчій кампанії, але я помилився.

— Тяжка державно-творча праця очікує нас і всю Українську Націю. До цієї праці кожний член українського народу мусить докласти всі свої зусилля. Це є нашим святим обовязком. Це є наказом цієї пори: **Кожний свідомий селянин, робітник, інтелігент повинні під цю пору виявити максимум своєї енергії для конструктивної, позитивної праці в користь Карпатської України й українського народу. Потрібуємо консолідацію сил. Очікує нас тяжка праця, тяжке завдання.**

— Разом з нашою нацією склало блискучий іспит і УНО, членам якого цю конструктивну, позитивну працю прямо наказую — продовжував твердо Провідник. — Ми мали голоси й проти — перейшов неочікувано на іншу тему Федір Ревай — але заявляю, що ці наші свідомі противники мусять винести висновки з своєї поведінки і забратися від нас. **Хай ідуть собі туди, куди їх тягне їхнє серце. Вони не мають ніякого морального ані природнього права у нас зіставати!**

Було вже пізно. Ще хотілось поділитись радістю, але Провідник неначе на закінчення розмови проголосив:

— Нарешті хтось хотів мати плебісцит, так ось має його.

І справді, це був плебісцит, від якого бліднуть наші вороги.

О. С.

Українська Національна Революція несе волю селянинові й робітникові

(Із Програми Українського Національного Обєднання)

СОЦІЯЛЬНЕ ВИКОРИСТОВУВАННЯ ПЕРЕСТАНЕ

Тому, що в Українській державі добро загальне стоятиме над добром особистим, не буде в ній соціяльного використання, та не буде паразитарних клас. В морі української праці для загального добра втопиться кожний, хто вотів би ставити свої особисті інтереси вище, чим інтереси Української Нації. Тому українське робітництво творитиме передову верству нації.

Його працьовитість, жертвеність та ідеалізм буде тривкою основою Української держави. Його добробут буде щастям цілого народу.

Українська Нація вивчиться цінити працю робітничих рук. В Українській державі не буде людини, щоб не перейшла школу робітничої праці. Українська держава проголосить закон про »введення загальної робітньої повинности«. Кожний член Української Нації без огляду на стан, буде працювату пів року в »робітничій службі«. Там Українська Нація навчиться цінити лопату, сокиру та молот, і там ростиме братерство Нації.

Українське Національне відродженнь несе свободу українському селянинові й робітникові. Воно несе йому також соціяльну справедливість та матеріяльний добробут. Українська національна революція скасує рабську працю, повищить заробітню платню, досита накормить робітника, одягне та взує його, заборонить всякого рода використовування та верне йому найцінніший скарб — гордість з приналежности до Української Нації.

Український робітник стане знову передовою частиною української народньої спільноти. На його спиратиметься творча сила Нації, а його розум, патріотизм та уміння забезпечить її вічну живу силу.

Проти московського інтернаціоналу золота та пануючих над нами націй, ставимо солідарність поневоленої Української Нації.

Проти московської диктатури, що називає себе »диктатурою пролетаріяту«, ставимо Волю Геройської Української Національної Революції«.

Проти азійсько-большевицького варварства та кольоніяльного поневолення, ставимо Волю Героїської Української Нації.

Проти соціяльного визиску українського робітника новою паразитарною московсько-жидівською буржуазією, ставимо соціяльно справедливу організацію української національної спільноти. Лише в українській національній спільноті український робітник здобуде своїх повних прав, бо вона буде національно-соціяльною. Вона обєднить Українську Націю сильну та могучу та всі її стани довкола одного змагання: зробити Українську Націю сильною та могучою і забезпечити її вічне місце під сонцем.

Український середній стан.

Наш середній стан дістане всебічну підтримку з боку Української держави. Господарські основи Української Нації опиратимуться також на здоровий, всебічно ініціятивний та моральний середній стан, який своєю особистою відвічальністю та працьовитістю спричиниться до розгорнення всебічности та багацтва української національної спільноти.

Національні провідники та організатори праці.

Сила української національної спільноти полягатиме в тому, що вона в процесі своєї розбудови виділить із себе провідників, які по своїх природніх здібностях, по своїй вірності ідеї та по своїх моральних власностях дудуть покликані до того, щоб сповинити обовязок провідників суспільного та господарського життя Української Нації. Лиш найліпші та найздібніші можуть стояти на провідних місцях без огляду на це, з якого стану української національної спільноти вони походять. Українська Нація не узнає соціяльних привілеїв. Вона визнає лише національної почести бути провідником. конність й одиноко ці будуть мірилом національної бути провідником.

З станового права заставати функцію національного провідника або організатора праці не обовязують ніякі права для нащадків. УНО подбає, щоб провід Нації з самих долів аж по найвищі провідні місця був все заповнюваний живими найліпшими силами з цілої української національної спільноти.

Особиста відповідальність.

II. УНО вводить засаду особистої відповідальности супроти безіменної відвічальности колективної. Тому УНО відкидає фальшиву демократію, яка дозволяє несовісним демаґоґам жирувати серед Нації, ширити баламуцтво, деморалізувати та особисто при цьому збагачуватись. Тому УНО узнає єдиний політичний провід, який від верхів аж по низ стоїть під строгою контролею найвищого політичного органу, що складатиметься з найліпшої крови й відданого мозґу Нації. Тому УНО вводить в першу чергу дисципліну та особисту відповідальність а потім таку саму дисципліну вводить в ціле життя української національної спільноти. Тому УНО виповідає безпощадну боротьбу деморалізуючій отаманщині та всяким самозваним спасителям, які розкладають творчі зусилля Нації. Єдина Нація та єдиний провід — це основні принціпи нашого політичного життя!

Команда О. Н. О. „Карпатська Січ“ з радістю стверджує, що великий успіх виборів до І. Сойму Карпатської України — є доказом повного зрозуміння національного обовязку і політичної зрілости нашого Громадянства.

Українці цілого світу мають бути горді з цього.

СЛАВА УКРАЇНІ!

Хуст, 13. лютого 1939.

КОМАНДА
О. Н. О. „КАРПАТСЬКА СІЧ“
В ХУСТІ

Наші міста та села

В ДЕНЬ ВИБОРІВ

(Хуст, 12. 2.) Цей історичний день, 12. лютого, був дійсно для нас Всенароднім Великим Святом. Сьогодні Українська Нація в Карпатській Україні, ця історією по цей бік Карпат кинута частина великого українського народу, цього дня перший раз у своїй історії задокументовала свою волю. Ці вибори являються справді всенароднім плебісцитом, якого так дуже вимагали мадяри та їхні плачені агенти мадярони. На страх ворогів і на радість вірних синів україн. народу цей плебісцит перед усім світом задокументував, що український народ у Карпатській Україні хоче жити самостійним, вільним, радісним життям.

Так. Ми підняли голову, піднеслися, щоб нашим приятелям і ворогам показати нашу непохитну, незломну волю раз на завжди скинути з нашої шиї чуже ярмо та стати в ряди інших вільних народів в Европі.

У передвечір виборів

Коли б був хтось піднісся на літакові та перелетів нашу Карпатську Україну, наші гори й долини, то наглядно міг був переконатися, як гідно до своєї величі святкує наша нація передвечір дня історичної ваги. Із Карпатської України світило проміння. Не було і найменшої закутини людської оселі, від якої не було б сяяло світло запалених свічок у вікнах до неба.

Починаймо від Ясіння

Запалали рідні груні, засвітили вікна хат та хатинок. Горді гуцули цього вечора з таким запалом святкували цю історичну подію, з яким святкували повстання проти тисячелітнього ярма перед 20 роками.

По вулицях походи, співи, січовики, молоді, старі, жінки й дівчата, всі, всі, всі вони демонстрували незломну волю українського народу до самостійного життя.

Приходить на чергу Рахів, Требушани, Луг, Бичків, Солотвина, Тересва, Тячово, Буштин, потім головне місто Карпатської України:

Хуст

Всюди по селах походи, співи, музика, У вікнах кожної хати палають свічки. Народ святкує, приготовляється до рішального дня свого вільного, самостійного життя. Всюди радість . . . всюди свято. Піднявся Хуст. Це наше історичне місто, в якім перед 20 літами український народ Карпатської України вперше задемонстрував свою приналежність до великого українського народу — протягом минулих 18 літ було прибите чужими агентами, яким помагали приборкати національну свідомість українського населення, на жаль, і наші словянскі брати.

Та вороги українського народу помилилися! Хуст повстав. Хуст скинув з себе кайдани, штучний намул мадяроно-русофільства й показався маєстатним, сильним, українським. У передвечір виборів запалали свічки в окнах, вулиці були переповнені святкуючими — ликуючим населенням.

Королево, Велика Копання, Севлюш, Волівщина, Довжанщина, колись приборкана Іршавщина, пригноблена Свалявщина, бідна Веречанщина, Перечинщина, Березнянщина, Середнянщина, горіли, святим вогнем палали. Українське населення з глибокою побожністю співало національні пісні та молилося . . .

День виборів

Кожний Українець, від найменшої свідомої дитини до сивих старців сьогодні вставав у святочному настрої. Ніхто не сумнівався про перемогу народньої волі. І слушно треба признати, що за виїмкою запеклих мадярських шовіністів та запроданих русофілів мадяронів, і інші національності Карпатської України, німці, чехи, жиди дисципліновано, свідомо йшли разом з господарями цієї землі, з українцями. Слава всім, що постояли за нашу рідну землю!

Участь на виборах була, за звідомленнями, майже 100 %-ова. По всіх містах, містечках, селах і приселках Карпатської України замаяли прапори.

Участь на виборах була, за звідомленнями дисципліновано вируковала по вулицях, щоб уважати на порядок. Вибори пройшли достойно, зохоплююно, гідно до синів великої нації. Приходили українці голосувати навіть і з Румунії, були й такі, що не могли зза різних хороб, або старости прибути на своїх ногах до урн, то давали себе нести. Ось зріла нація, ось тверда відповідь на зазіхання всяких ворогів.

Ми здали іспит зрілости!

Велика українська нація, що сьогодні покладала на нас великі надії, не завелась нами!

Вибори пройшли всюди спокійно, величаво, ніде не дійшло до нарушення публічного супокою! Вибори були тайні, строго тайні! Українська нація не ставила окремішніх урн для жодної іншої національної групи! І ми перемогли. Бо ми не мали чого боятися, ми знали й були переконані, що ми переможемо! За нами була правда, українська правда, яка перемогла. Слава Вам, виборці! Слава Українській нації.

День виборів у Хусті

Я особисто найбільш цікавився Хустом. Тому ані не пішов на провінцію. Над містом ще лежав ранній туман, коли селяни, робітники, інтеліґенція, українці, чехи, німці, мадяри й жиди почали в довгих рядах йти в напрямку своїх виборчих приміщень.

В день перед виборами навідав я багато людей різної народности. І сьогодні цікавився думкою, особливо селян. Були дуже маломовні. Усміхалися й відповідали: Та ми будемо голосувати за нашу владу. Чехи нічого не хотіли відповідати. Вони йшли рішучо, щоб виконати наказ Чеської Народньої Ради. І треба признати, що за малою виїмкою, вони цей наказ виконали.

Мадяри голосували проти, за малою виїмкою. Слушно треба зазначити, що мадярське робітництво голосувало »за«. Але жиди, мабуть без виїмки, йшли до до урн і всюди голосували »за«.

Пригадую собі Хуст після евакуації. Як це бродіївцями та фенциківцями заморене місто холодно нас прийняло. Але тепер воскресло. Той вогонь, що горів-паляв на замковій горі запалив серце кожного сина нашої нації.

Руссо-мадярони зрадили

Твердими зісталися серця русофільських запроданців, яких разом з мадярськими шовіністами голосували проти УНО. У своїй більшості інтелігенція, яка від нашої держави одержала посади, і їй добре ведеться, при цих виборах зрадила. Це було помітно з їхньої розмови, по вулицях і між селянами. Навіть у приміщеннях голосування провокативно з іронічною усмішкою на устах демонстрували проти уряду. Вічна ганьба цим зрадникам.

Наша влада, наше громадянство повинно з цієї поведінки руссо-мадяронів вивести висновки та викинути з наших урядів зрадників, які навіть застають і дуже важливі становища в наших урядах.

Перемога!

Ликуй нині і веселися, Славна Україно! Ти воскресла! Ти перемогла! Ти переможно йдеш від сьогодні вперед! Ти, Срібна Земле, сьогодні твоїм виступом перевела плебісцит . . . Вороги сичать зі злости. Вони такої перемоги не очікували. Де їхні аґітатори, терор, мільйони? Ти з боротьби за свою самостійність вийшла золоточистою — переможною!

Остап Сірко.

100% за УНО

у Вонігові

І каліка без ніг віддає свій голос за кращу будучність Карп. України

Січовики на носілках доносили хорих на голосування

(—о. Ю. Ст.) Захоплення, радість і щастя, якими наповнені вонігівчане перед і в час виборів, не можна описати. Участь у виборах 99.59 процентів а за кандидатку УНО 100 процент. То є 707 голосів і ані одного не було проти і ані один голос не був неважний!

Але не тільки здорові голосують. Голосують і хорі. Приходять на місто голосування операючися об палиці, при помочі інших.

Та наступила до сліз зворушуюча хвилина, коли в 9.55 годин відчиняються двері і до салі внесли два січовики на носілках Івана Гисема, 75 літнього старця без ніг, який, як сам заявив, вже два роки не був з ліжка на дворі. Лежачи на носілках, віддає свій голос до урни. Потім складає руки на молитву, підносить їх до гори і за цілковитої тиші мов у церкві промовляє:

— Слава Тобі Боже, що поміг мені калікові дочекатися свобідної своєї країни і віддати за ню голос... Тепер вже спокійно можу вмерти... А вам, молоді, здорові, щасти Боже в новій праці...

В очах декотрих членів виборчої комісії блиснули сльози. Сльози радости і щастя каліки, що ми вільні. Бідному калікові зібрали між собою члени комісії 34 корони і увіковічили це його голосування знимками фотоґрафічного апарата.

Голосування далеко перед 14 годиною було закінчено, тільки приписів треба було додержати, тому 3 особи не появилися на голосування.

З окликами: Слава Україні! Слава Батькові Волошинові — приняла товпа виголошення результату і зі співом національного гимну вивішено білий прапор на тріюмфальну браму між два синьо-жовті прапори, яку поставлено при вході на подвірря школи, де відбулося голосування.

В Хусті засновано

Товариство для боротьби з комунізмом

Комунізм. Слово, яке наганяє на чоловіка жах, слово, при якому людині привиджається безліч трупів, море крови, мільйони обездолених дітей.

Так, це є комунізм. Той комунізм, який в своїй проґрамі ніс для пролетаріяту рай на землі, а створив в своїй країні, а головно на Східньо Українських Землях, пекло на землі. Той, який закріпостив мілйони селян у т. зв. колективи, який зруйнував родинне життя, який заперечує Бога, який знищив тисячі церков і поробив з них кіна та театри. Той комунізм, від якого світові грозить загляда і руїна.

Ґрупа людей в Хусті зрозумівши загрозу комунізму тут, на Карпатській Україні, рішила приступити до Протикомуністичного фронту заснованням »Товариства Боротьби з Комунізмом« і вести з тою язвою якнайрішучішу боротьбу, використовуючі всі можливості. З огляду на те, що українська нація йде в аванґарді боротьби з комунізмом, бо вона виповіла комунізмові війну вже перед 20-ти роками заплативши вже тоді за цю відвагу величезні жертви (Крути, Базар), є найвищий час, щоб українська нація повела організовану боротьбу з цим шкідником людства.

З почину Ініціятивного Комітету скликано дня 9. лютого 1939 до »Січової Гостинниці« основуючі загальні збори »Товариства Боротьби з Комунізмом« за участі понад двісті осіб і в приявності німецьких гостей. Збори відкрив, як один з ініціяторів, Ю. Химинець, і коротко зясував причину, яка спонукала до заснування товариства. Він сказав, що уряд Карпатської Україні тільки формально ліквідував ворожі нам партії, побудовані на марксистичній ідеольоґії. Тому завданням товариства є повести боротьбу до остаточної ліквідації залишків цього ворога української нації.

До проводу товариства вибрано: головою радника Ю. Перевузника, заступником голови директора др. М. Долиная, секретаром Ю. Химинця, скарбником І. Коперльоса, пропаґандистом В. Кузьмика, членом проводу І. Гриця. До контрольної комісії: І. І. Невицька і інж. В. Чапля.

Збори вшанували одномінутовою мовчанкою память тих, що полягли в боротьбі з комунізмом, підкреслюючи при цьому ролю Головного Отамана С. Петлюри і Вождя укр. нації полковника Е.

Коновальця.

Нове товариство вітали від: Його Ексцеленції Преосвященого Нярадія, організації Державного Відродження України в Америці, Українського Національного Обєднання в Канаді, Українського Наукового Інституту в Америці, Комітету Оборони Карпатської України в Ню-Йорку, мистецької громади і редакції місячника культури й мистецтва »Говерля«, від редакції часопису »Пробоєм«, головної команди О. Н. О. »Карпатська Січ«, Жіночої Референтури »Карпатської Січи«, Союзу Карпатських Українських Студентів в Празі, і Товариства Українських Туристів в Хусті.

Саля зборів була дуже добре удекорована. На підвишенні красувалися прапори: український національний і націоналістичний, німецький, японський, італійський і еспанський.

Збори закрито відспіванням українського національного гимну.

Проголошення Центральної Народньої Ради Карпатської України

До усіх українців на рідних землях і в розсіянні сущих

Громадяни! Українці!

В імени усієї Карпатської України, нашої молодої національної держави, засилаємо Вам, дорогі брати й сестри, на рідні землі українські, у широкі світи розсіяння Вашого й ген далеко, за Океан, наш сердечний привіт і поклін.

Нині, коли швидко добігає піврік самостійного життя нашої держави, Центральна Народня Рада Карпатської України уважає своїм обовязком забрати голос перед лицем цілого Народу Українського у важливих державних справах.

Бурхливий і повний трагічних подій був початок державности нашої. Од нас одійшли старі наші прадідні міста — Ужгород та Мукачів, а з ними частина кращої родючої землі. Молода українська державність мусіла пережити евакуацію своєї столиці.

Та кремезна українська вдача видержала усе. Наперекір усім перешкодам, на нових місцях і в нових умовах, Народ Карпатської України, під мудрим керівництвом своїх провідників, Премєра о. Д-ра Августина Волошина й Міністра Юліяна Ревая, почав далі будувати свою державність. Не багато минуло часу, а вже нині на всіх ділянках народнього життя кипить робота. Українці з усіх земель дружньою родиною працюють над будівництвом Карпатської України.

Одначе, мусимо на цім місці заявити й підкреслити, що бажаний розвиток нашої державности значно стримується браком матеріяльних засобів. Говоримо про це сміливо й одверто, бо коли старі й багаті держави маюють фінансові тгруднощі й затягають позички, то тим більше матеріяльної підтримки потребує молода й невелика, сотки літ занедбана Карпатська Україна.

Правда, бідний народ Карпатської України докладає всіх зусиль, щоби втримати матеріяльно свою державу. Правда також, що до Карпатської України звідусіль напливають від щирих й жертвенних українців добровільні датки. Але всього цього замало. Бо історія українська поклала на молоду державу Карпатську великі та тяжкі завдання. А щоб їх виконати, потрібні величезні засоби.

Наші люди це розуміють і до нас звідусіль йдуть голоси, щоби Центральна Народня Рада й Уряд Карпатської України встановили урядово всенародній обовязковий національний даток, який би заплатили усі українці, по цілому світі. Є це велика думка, однак уважаємо, що її матиме право перевести в життя лише орґан всеукраїнського значення — Всеукраїнська Народня Рада, коли вона організується. Нині-ж для нас залишається лише шлях просьби й шлях звернення до доброї волі усіх українських людей.

Проголошуємо, що молода Карпатська Україна є спільне добро цілої Української Нації, — на кожному з нас лежить одповідальність за долю цієї молодої держави й кожний мусить причинитися до її скріплення й розцвіту.

Тому, виконуючи своє завдання перед історією, в почуттю великої відповідальности, Центральна Національна Рада Карпатської України урочисто звертається до усіх українців по цілому світі із наступним проханням:

1) Просимо всіх українців й українок, де-б вони не жили, по цілому світі, щоб кожний і кожна з них зложили на діло розбудови держави нашої — Карпатської України — всенародній національний даток.

2) Беручи на увагу великі й пильні наші потреби, просимо, щоб цей даток, по змозі, був рівний $^1/_2$% (пів відсоткові) річного заробітку кожного, та був вплачений по можливости негайно по цім проголошенні.

3) Звертаємось із закликом до усіх головніших товариств українських у кожній державі та до всіх чільних діячів взяти на себе організацію всенароднього національного датку на місцях, відповідно до місцевих обставин і можливостей.

Віримо твердо, що в нинішню відповідальну хвилю цілий Український Народ — всюди, де лише може, одностайно відгукнеться на заклик своєї молодої держави і допоможе їй по своїй силі, щиро і богато!

Центральна Національна Рада Карпатської України.

Хуст, 10. лютого, 1939 р.

ВІД УРЯДУ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

Уряд Карпатської України зо свого боку свідчить, що необхідна державна розбудова вимагає, особливо на початку, великих засобів. Уряд приєднує свій голос до заклику Центральної Національної Ради Карпатської України й висловлює свою певність, що великий і жертвенний Український Народ підтримає молоду державу так, як велітиме йому його честь і його велике й непоборне прагнення волі.

Премєр Міністер Уряду Карпатської України,
о. Др. Августин Волошин, в. р.
Міністер,
Юліян Ревай, в. р.

Др. О. Грицай:

Українки Срібної Землі!

Важлива історична хвиля, звязана сьогодні з боротьбою всього культурного світу за краще майбутнє, прилинула творчим буруном і над нашою прадідною Карпатською Україною і створила тут день великої обнови.

Карпатська Україна наша, віковими леґендами оповіта, кровю її героїв позначена, важким трудом тисячолітніх поколінь її народу виплекана Срібна Земля, стала сьогодні самостійною, своїми власними законами кермованою країною.

Жінки Карпатської України!

З тої хвилини, коли наша карпатська Держава добула прав своєї власної державности і двигнулася на овиди уваги всього світу, мусить і її жіноцтво ставити поруч чоловіків в активні ряди Дорогої, ще не зовсім забезпеченої Батьківщини.

Активні ж ряди жіноцтва, це ряди свідомих та ідейних робітниць у кожній з тих ділянок нашого громадського життя, в якій жінка спосібна працювати в силу свойого життєвого досвіду як матір, дружина і товаришка чоловіка в щоденній боротьбі за існування і як свідома виховниця молодого покоління нації та як творча подвижниця культури.

Так, жінки Карпатської України. Українському жіноцтву треба і годиться особливо нині двигнути високо його, найсвітлішими традиціями минулого переображений стяг! І зберігаючи ті традиції гідно і вповні, творити нові подвиги націоналістичної культури, мистецтва на благо і во славу української батьківщини, на просторах якої доводиться нам жити й працювати.

Оцеж безсмертної памяти приклад княгині Ольги та Романової вдови повчає нас ще й сьогодні про те, якою сильною і вмілою рукою може українська жінка кермувати життям та ставати переможницею і що найбільш ворожих обставин, якщо тверда доля примусила її стояти самотою в боротьбі за існування. А безконечні ґенерації українського жіноцтва у продовж довгих предовгих століть неволі, татарських і турецьких набігів, московського варварства та ляцьких жорстокостей — хіба ж це не ідеальний праобраз жіноцтва геройського, що в одно в обличчю найстрашніших небезпек, змогло виховати для нації Хмельницьких і Мазеп, Полуботків і Кальнишевських? А в остальній визвольній боротьбі чи не було жінок в одному ряді з воями та оборонцями України?

А геройка революційного підземелля сл. п. Ольга Басарабова?

Жінки української Срібної Землі!

Створіть і Ви одну леґенду геройства і життєвої творчости українського жіноцтва, здійснюйте і Ви героїчні ідеали української віщунки Лесі Українки!

Хай стане на весь світ слава жіноцтва Карпатської України, як фалянґи робітниць та защитниць державности своєї Батьківщини, що свій всежертвенний, дорогоцінний труд укладають всеціло й совершенно в скарбницю національної культури!

Нація понад усе!
Слава Україні!

У память героя

Українці в Америці вшанували память героя Алдрія Ригана, що поляг в боротьбі за Карпатську Україну. Мадярські диверсанти сховались в лісі біля Берегова. Жандарм Андрій Риган був дуже відважний і загнався сам наперед. Мадярські терористи його ранили в ногу і він не міг видістатися швидко з лиса. І вже раненого його »шляхотний« мадяр забив та ще до того і ограбив. Забрав щадничу книжку, годинник і 600 корон готівки.

Український жандарм Андрій Риган став національним героєм, якого память згадуватиметься кожного року 14. жовтня.

Українська торговля

В Карпатській Україні заложена спілка українських продуцентів і торговців, що називатиметься »Карпатоукраїнський вивіз і довіз«. Спілка була зголошена ще 26. м. м. до судового реєстру. Членами цієї спілки можуть бути тільки українці зі своїм власним капіталом. Завданням спілки є перебрати до українських рук торговлу вивозу і довозу.

Середнянщина

вітає міністра Юліяна Ревая

Передвиборчі настрої по наших селах

(Хуст, 12. II.) На запрошення окружної організації Українського Національного Обєднання заїхав учора в суботу міністер Ревай зо своїм почотом на Середнянщину.

На зачатку Середнянської округи вітав міністра окружний начальник і провідник УНО в супроводі яких приїхав п. міністер до Середнього.

Не глядячи на дуже злу погоду, зібралося тут біля 1.000 людей. Прибули теж більші делегації з цілої околиці з національними прапорами.

Міністер Ревай зачав свою промову за рясних оплесків і грімких окликів: »Слава Україні!«, »Слава міністрові Реваєві!«. Міністер зясував присутнім велике значіння перших українських виборів взагалі. Завтра ви докажете, чи вірите самі собі — говорив далі міністер, — бо хто вірує собі, вірує й свому урядові. Старе партійництво розбивало наші сили, але тепер, коли в нас вже не має партій, є тут національна єдність. Далі підчеркнув міністер Ревай, що в нас є

наш народ владою, а влада народом,

бо влада має тільки одну мету: служити свому народу. Ми кличемо до співпраці всіх синів нашого народу, ті, що були зблудили, можуть до свого народу назад повернути, закінчив міністер. Промова була кілька разів перерушена кличем: »Хай живе Батько Волошин!« »Слава міністрові Реваєві« і ін.

Потім промовляло ще більше промовців а саме: посол до сойму Перевузник, п. Повхан, о. Желтвай, учитель Шафранко, Гутник і ін. Свято закінчено відспіванням національного гимну.

Міністер Ревай далі оглянув приміщення поштового та податкового уряду й податкової управи. Було оглянуто місто, де має бути лічниця для цілої Середнянщини. Міністер дав потрібні прикази та інструкції й потім по спільнім обіді відїхав в напрямку Хуста. В місті, де повертає дорога до Старого Давидкова, спинили авто п. міністра січовики й голосили, що в Старім Давидкові чекає населення на начальника шкільництва А. Штефана. Міністер, хоч дуже спішився з поворотом до Хусту, заїхав і до

Старого Давидкова,

де населення приємно здивовано присутністю п. міністра, грімко вітало представника нашої влади.

Згодом приїхав до Старого Давидкова й начальник шкільництва Августин Штефан, що присутнім теж зясував історичне значіння 12. лютого. Згодом промовляв старий наш працівник Юрко **Палюх.**

Вже в ночі відїхав міністер Ревай в супроводі начальника шкільництва А. Штефана, секретара Вашка, редактора Тарковича й п. Гутника через Сваляву, Довге, Липчу до Хусту.

По дорозі всюди можна було бачити святочні передвиборчі настрої всього населення, що в святочному убранні проходжувалося по селах. На горах палали вогні, в вікнах порозсвічувані свічки: наш народ перероджується, в Карпатській Україні настає нове життя. Слава Україні!

—ют—

Заснуймо свій центральний архів

Людність Карпатської України переживає визначну добу свого буття. Лише з бігом часу, коли вона відійде в далечінь історії, закреслиться правдивий зміст та правдива велич цієї доби. І перед тією українською майбутністю, що виявить природній, зрозумілий інтерес до нашої барвистої сучасности, до історичних хвилин відродження українського народу під Карпатами — учасники й свідки цієї траґічної, а при тім славної сучасности, маємо святий обовязок зберігти якнайбільше памяток нашого теперішнього національного архиву, цієї чергової стадії боротьби Української Нації за її волю і кращу долю. Ті з нас, хто вже пережив весну національного відродження і був свідком незабутніх подій 1917—1920 років, нині з гострим жалем та пекучим соромом думає про те, як зникально — мало збереглося друкованих та писаних матеріялів, що їх витворила доба нашої першої національної революції. Часткове оправдання тому можемо лише знайти в бурхливості й хаотичності тогочасних подій, в нестабільності ситуації, а головно чужинецькій інвазії, що ставила своїм завданням повне знищення нашої національної стихії. Нинішня доба і нинішні житєві умовини — зовсім відмінні. Є можливість для спокійної, упорядкованої праці, для систематичної чинности в усіх галузях життя. Тому вповні є на часі **кинути клич: Бережімо памятки історичних днів нашої славної сучасности!** Збіраймо та дбайливо переховуймо все те, що майбутнім українським поколінням ,а зокрема історикам нашого національного відродження дасть цінний, автентичний матеріял про нашу добу, допоможе відтворити її правдивий образ, зясувати її характер, відчути її дух.

Тому пропоную: 1. щоб у столиці Карпатської України було засновано Центральний Архів, який негайно б започаткував збирання всіх друкованих та ин[illegible] них матеріялів, що відносяться до [illegible] повстання Карпатоукраїнської держави [illegible] ма наші громадські і культурні орг[illegible] зації подбали про зібрання и збереж[illegible] 2. щоб увесь український загал, а зо[illegible] всіляких матеріялів (історичних д[illegible] ментів, часописів, брошур, оповісток, [illegible] дозв, плакатів, летючок, протоколів [illegible] ухвал ріжних зборів, спогадів учасн[illegible] та свідків визначених подій і т. ін[illegible] що їх можна уважати за характерні [illegible] яви сьогочасних настроїв українсь[illegible] суспільства та національних менш[illegible] нашої держави; 3. щоб редакції усіх [illegible] сописів, які виходять на території [illegible] патської України: а) заснували (к[illegible] у себе) власний архив, у якім пер[illegible] вався б (для потреб музеїв і бібл[illegible] майбутньої Велико-Української держ[illegible] певний мінімум (наприклад 10 пр[illegible] ників) кожного числа часопису; б) [illegible] силали по 3 примірники часопис[illegible] Центрального Архиву та по 1 прім[illegible] ку до музейних інституцій, створ[illegible] стараннями української еміґрації: [illegible] зею визвольної боротьби України [illegible] Празі та Бібліотеки імени Симона [illegible] тлюри — в Парижі.

Зробивши це, ми забезпечимо [illegible] памятки сучасности перед їх невбл[illegible] ним зпущанням, а переховуванням [illegible] декількох ґеоґрафічних пунктах заг[illegible] туємо збереження цих памяток і [illegible] коли вони в однім місці стали б жер[illegible] якоїсь катастрофи (пожежі, воєнних [illegible] перацій і т. інш.).

Маю надію, що думка моя зв[illegible] сприятливий відгук в українськім [illegible] мадянстві та що в цій справі заб[illegible] голос фахові, до того покликані, о[illegible]

Проф. Борис Лисянський

М. Сидор:

Дух української нації переміг

Ще недавно в цих українських Карпатах, у цих зелених горах »Срібної Землі«, стогнав наш народ та згинався під тягарем злочинної політики. Ця злочинна рука в огидний спосіб топтала все, що було українське.

Ці жахливі нахабства, цей крайний ідіотизм, що його витворив попередний режім, при помочі плачених зграй-зрадників, Фенцика й Бродія, оцих темних типів двадцятого сторіччя здавалося, дорешти закатують, сплюгавлять все то, що мало ще здоровий, український характер.

Цю заподіяну кривду лиш ті можуть пізнати, лиш ті можуть відчути, лиш ті можуть зрозуміти, що це нахабство на власній своїй шкурі пережили, що з ним боротьбу вели, що врешті побідили!

Щоправда, свого часу й чеські часописи писали про деякі недостатки, про те, мовляв, що: »на Верховіне біда«, і цим вся оця репліка кінчала. Чому ця біда-нужда, настала, й хто її спричинив, мовчали всі; мовчала преса, мовчали й грабіжники. Цього вони не знали. Так хотіли бо знати!

Воно є недиво. Грабіжницька політика партійництва, що й мову українську прибрала до своїх рептильок (хоч її не визнавала), щоб лекше було піддурити »русіна«, не могла щось іншого, позитивного створити. Вона могла створити лиш те, що й створила: **нужду, голод і хаос!** До більшого успіху цих безхребетних партій можна сміло зачислити ще й найбільшу ганьбу, яку культурний світ бачив, ганьбу XX. сторіччя — т. зв. язиковий **плебісцит.** Подібного скандалу, штучного й чортом підшитого, світ не бачив і, мабуть не побачить. У рямках будучої історії людства багато дечого »загубиться«, але це підле »сотворіння« безглуздої політики бувшого режіму, зо сторінок історії не сміє щезнути й не щезне! Це назавжди залишиться твердою основою-доказом того, що можуть створити безглузді голови.

І, от перед нами дійсність: відродження Карпатської України.

Що скажуть на це ті, що, не короткозорістю, але ізза наживи, вносили між здоровий український організм різну проказу з всякого рода »русами« й »смерами?« Невже ж тут, у Карпатській Україні, могли природньо існувати, якісь »язикові питання та різношерстні смери?« Ні! І тисяча разі ні! Цей хаос створили ті панки лиш на те, щоб нас ділити й над нами панувати! Ця політика їм не вдалась. Наперекір знущанню, викорис[illegible] вуванню й порозитуванню на здоровім [illegible] лі, Україн. Нація перемогла й перем[illegible] виходить на арену свого національно-[illegible] літичного життя.

Вітка Української 50-ти мільйо[illegible] Нації, тут за Карпатами, безогляду на [illegible] рехрестні вогні — роздори, дала гі[illegible] доказ того, що тут був, є і завжди [illegible] тільки український народ! Прикладо[illegible] доказом цього є зединення і ..ідчин[illegible] карпатських українців своїй Владі. [illegible] ші вибори до Сойму Карпатської Укр[illegible] це засвідчили й навіки задокументо[illegible] Вибори до Першого Сойму Карп. Укр[illegible] ясно доказали перед цілим світом, [illegible] тут у Карпатах живе здорова вітка У[illegible] їнської Нації, Нації, яка є свідома [illegible] великого минулого, вповні свідома [illegible] теперішніх величезних завдань, та [illegible] вповні розуміє своє світле майбутнє!

ВІД АДМІНІСТРАЦ[illegible]

Звертаємо увагу пп. післяплатників, що по[illegible] вже вирівняти залеглости „Нової Свобод[illegible] Дальше висилати часопис в борг не може[illegible]

Кождий мусить зрозуміти теперішній ст[illegible] коли кожна корона дорога.

Хто платить в час, платить подвійно.

Не допустіть до того, щоб мусілобся виголо[illegible] вати список „гробокопателів“ нашого щоденни[illegible]

Зверніть предмети, що належать військові!

Підчас мобілізації і безпосередньо після неї було залишено, сховано, згл. забуто, потрачено тощо, у цивільних осіб много річей військового походження. Розходиться тут про ріжний матеріял, як напр.: частини військового одягу, білизну, білля на ліжко (покрівці і под.), газові м[illegible] ки, зброю й її складові частини, [illegible] вери, полеві далекогляди, потреб[illegible] їди та до кухні й інше. На деко[illegible] місцях у стайнях осталися коні, [illegible] ряж, особливо поводи, гуні і т. д. [illegible] возарнях вози. Закликується гр[illegible]

ПОДЯКА
редакційній колеґії „Нової Свободи“

Отцим складало щиру подяку всім членам редакційної колеґії »Нової Свободи« за їхню невтомну працю в нашій рідній пресі в часі виборчої кампанії. Друковане слово є великою силою, й ви, робітники пера, вповні заслуговуєте признання й пошани найширших кол нашого громадянства, бо не в малій мірі причинилися і ви до блискучого успіху виборів.

Федір Ревай,
провідник УНО.

дянство, щоб сейчас добровільно в цілості віддало всі предмети військового походження, які в поодиноких місцевостях осталися, або були кимнебудь, коли-небудь, яким - небудь способом принесені, на жандармську станцію, державну полицію, або громадському урядові. **Виїмково не буде вимагатися на віддавателях пояснення, чому і як дісталися річі до його рук.** Громадські уряди зголосять вислідок акції відповідній жандармській станції, евент. урядові держ. поліції. Демобілізовані особи, яким були визичені на обмежену добу частини військового одягу, мають їх протягом найкоротшої доби вернути. Якщо буде військовий матеріял після даного терміну при домових переглядах (ревізіях) у приватних, або правних осіб найдений, будуть відповідні уряди посуджовати річ після закону, яко **неправне привласнення державного маєтку.** Наслідки цього є дуже строгі. Повинністю кожного порядного горожанина є чесно зголосити державним органам місця, де військовий матеріял, або йому подібний є схований. і бути публічним органам всяким способом на помочі при службовім викону. Лише таким способом буде заборонено шкодам, які б інакше стались в некористь цілого населення держави. Караний був би і той, який нарочно скривав би особу, про яку йому було б відомо, що держить у себе військові предмети.

ВІСТІ ЗІ СВІТУ

— **В ірляндському парламенті** внесено законопроєкт, що відноситься до проступків проти держави і діяльності, що загрожує прилюдній безпеці та державній владі. Цей закон передбачує контролю над товариствами і впроваджує окремішні карні суди. Він є звернений м. ін. проти ірляндських терористів.

— **Анґлійський уряд** рішив дати велику позичку Портуґалії на здійснення військового озброєння. Портуґалія зобовязується всі замовлення передати анґлійським фабрикам.

— **Військова комісія** американського конґресу одноголосно ухвалила проєкт Рузвельта про національну оборону. Таким чином на будову нових 5.500 військових літаків призначили 585 мільйонів доллярів.

— **Шведська допомогова акція** для Чехо-Словаччини закінчена. Загальний вислід дав 362.000 шведських корон.

— **Грецький премєр Метаксас** відвідає 17. лютого Білгород і буде мати розмови з югославянським міністром закордонних справ Марковічом. Дня 19. ц. м. поїдуть оба до Сінаї на балканську конференцію. Загребський »Обзор« повідомляє, що турецький міністер закордонних справ Шукрі Карайдйоблю поїде до Сінаї через Білгород.

— **Президент бельгійського парламенту** Гуісман поставив на на авдієнції у короля домагання культурної автономії для фляманців яку вважає одиноким засобом, щоб не допустити до розділу Бельгії на фляманців і вальонів.

— **Румунський військовий суд** в Клюжі видав розсудок у великому процесі проти 59 членів колишньої »залізної ґвардиї«. Студент Даскалєану і Йон Поп засуджені на смерть. Студент Атофані, духовний справник атентату на ректора клюзького університету засуджений на досмертню примусову працю. Дальші 34 обвинувачені засуджені на вязницю від 1 місяця до 12 літ. Одинадцятьох обвинувачених засуджено на грошеві кари, і дальших 11 суд звільнив.

— **Італійський міністер** для закордонних справ Чяно підписав зі совєтським амбасадором у Римі Штайоном і торговельним представником Поповом дня 7. ц. м. торговельний договір. Цим договором остаточно вирішено спірні питання і навязали правильну торговельну виміну між СРСР і Італією.

— **Італійський часопис** »Стампа« повідомляє, що італійський уряд підписавши новий торговельний договір з СРСР, згодився вибудовати совєтського союзу воєнний корабель, замовлений в Італії ще в 1935. р.

— **Світова продукція золота** (без СРСР) осягнула в 1938. р. на протязі 9 місяців суму 23.4 міл. унцій супроти 22.2 міл. унцій у тому самому часі 1937. р. і 18.3 міл. унцій у 1935. р.

— **Відвідини італійського** міністра Чяно у Варшаві відложено до 28. лютого. Чяно буде вертати з Варшави через Берлін, щоб обговорити з німецьким урядом теперішню політичну ситуацію. Темою розмов мали б бути італійські домагання до Франції, положення на Середземному морі по побіді ґен. Франко і німецькі кольоніяльні домагання.

— **Бюджетова комісія** польського сенату розглядала прелімінар бюджету міністерства закордонних справ. Референт сенатор Капельбах заявив м. ін.: »Польське населення в Німеччині живе у важних умовинах. Після декларації з 5. листопада 1937. р. мали ми надію, що ті умовини покращають. Одначе життя не виправдало тих надій.«

— **У Варшаві** в найближчому тижні зачнуться польсько-німецькі торговельні переговори.

— **Воєнні суди в Мадящині** установлено у 24 місцевостях. У звязку з тим проголошено в цілій Мадярщині, що засуди смерти засуджених тими судами будуть виконані найдальше до 2 годин по проголошенні розсудку.

— **На палестинській конференції** в Лондоні в переговорах між премєром Чемберляном і арабською делеґацією араби видвигнули осьтакі домагання: 1. анґлійська мандатова влада принить негайно суворості анґлійських військ у Палестині; 2. негайно звільнить з вязниць і концентраційних таборів усіх увязнених арабських провідників; 3. скасує воєнні суди і припинить екзекуції на засуджених арабських повстанців; 4. припинить іміґрацію жидів до Палестини.

— **Голови і уряди усіх держав,** що утримують взаємини з Ватиканом, заслали кондоленційні заяви з приводу смерти папи Пія XI. на руки державного секретаря кардинала Пачеллі

— **Анґлійський міністер** внутрішніх справ Самуел Гора у виголошеній в Плімуті промові пригадав, що він вже перед роками вказав на питання нового розподілу сирівців світу та що анґлійський уряд ніколи не мав наміру виключати когонебудь від джерел сирівців. Таке було наше переконання тоді і воно не змінилось сьогодні. Якщо питання сирівців малоб бути причиною майбутніх спорів, то чому б не поладнати це питання і теж усі інші торговельні питання шляхом дискусії і переговорів.

Хочете довідатися про минуле Карпатської України, про героїчну боротьбу за волю в XIII. віці? —

Прочитайте історичний роман Ґренджі-Донського »ПЕТРО ПЕТРОВИЧ«.

Хочете довідатися про нинішню столицю Карп. України, про славне минуле руїн хустського замку?

Прочитайте його »ЧЕРВОНУ СКАЛУ« (Князь Богдан). Ціна по 10 кч.

Замовляти в автора, Хуст, вулиця Брящайків ч. 8.

Загальний вислід виборів

На УНО в цілій країні 92·4%
Участь у виборах 92·5%

Перше число означає кількість всіх управнених до голосованя, друге кількість голосувавших, третє голоси за УНО. четверте проти УНО, пяте відношення у процентах

Хуст	37.219	33.939	29.658	4.281	87.50
Воловий	17.945	16.725	16.545	180	98.01
Перечин	12.245	11.514	10.774	740	93.57
Вел. Березний	13.962	13.379	13.160	219	98.04
Рахів	32.040	30.500	29.286	1.214	96.00
Іршава	25.981	24.469	23.502	967	96.06
Тячово	41.368	39.097	37.494	1.603	95.09
Свалява	26.261	23.603	21.839	1.764	92.52
Севлюш	29.126	27.642	25.807	1.835	93.36
Середне	12.196	11.583	11.060	523	95.80
Чинадієво	33.022	29.516	23.626	5.890	80.04
Разом	284.365	263.202	243.557	19.645	92.40

В неділю, ціла Карпатська Україна з великим напруженням чекала вислід голосовання

Перший білий прапор

Перша вістка, що прибула зараз після девятої години, була

З БІЛАСОВИЦІ

округи Н. Верепькі, що відбула найраніше голосовання. В цілому невеличкому селі біля галицької границі, було тільки 72 мешканців, з того голосувало за

Українське Національне Обєднання 70

Біласовиця заслуговує, щоб її назва була виписана золотими буквами. Вона була першою, що вивісила білий прапор. Нижче подаємо висліди голосовання після того, як було зголошено телефонічно в неділю вечір до 22-ої години.

На перше місце заділюємо ті села, що своїм голосованням здобули білий прапор.

98%-им

Пряшівська Україна пробуджується

Український народ, який заселює на захід від Ужу майже по білі верхи Високих Татер, сьогодні зачинає пробуджуватися й усвідомлювати собі, що він є частиною великого народу, що живе на Великій Україні, Буковині, Галичині й Карпатській Україні. Він переживав сьогодні хвилі відродження свого національного життя.

Одне страшне лихо гальмує його розвиток. Тутешня русофільсько-мадярська інтелігенція й духовенство ніяк не хоче зрозуміти, що тут нема жодного ского народу. Вони обманюють, забуваючи, що цим роблять велику шкоду своєму народу. Але саме селянство вже починає рзуміти ціль їхньої пропаганди й »русскости«. Воно відвертається від них, бо бачить, куди вони тягли й тягнуть. чинає розуміти ціль їхньої пропаганди й мову селянина називають простяцькою. Український народ Пряшівщини не піде за їх політикою, яку вони розпочали із словацькими шовіністами. Народ обіцянкам словацьких шовіністів ніколи не повірить. Панки Жидовські, Пещаки, Симки, Горняки — це звичайні самозванці, які не мають ні найменшого права говорити в імені українського народу Пряшівщини, бо їх народ за своїх представників ніколи не вибрав.

Могутні хвилі української національної свідомости заливають вже й нашу бідну Пряшівщину. Український народ Пряшівщини так само домагається нового, ліпшого життя, повних національних прав. Він хоче бути вільним, так як є вільним і має свою владу український народ Карпатської України.

Сьогодні ломаються старі норми відносин між державами й народами. Народи, які були довгі роки гноблені, звільняються з під чужого панування. Пряшівська Україна вірить, що незабаром і в її віконце загляне сонце правди й справедливости.

М. Д.

Митрополит Йосиф про православних в Карпатській Україні

(Беоґроад 8. II.) В поважному білгородському щоденнику »Політика« появилася цікава стаття про православних в Карпатській Україні. В цій статті Митрополит Йосиф розписується про православних вірників в Карпатській Україні. Він стверджує, що православні мають в Карпатській Україні ті самі права, що і грекокатолики. Премєр Волошин, хоч сам грекокатолик, ставиться з найбільшою толеранцією до православної церкви. Далі пише православний митрополит Йосиф, що за свого побуту в Карпатській Україні, кінцем минулого року, сам переконався про положення православних. В Карпатській Україні є майже 160.000 православних вірників, яким в їх виконуванню релігійних обовязків зовсім ніхто не перешкоджає — пише далі митрополит Йосиф.

Православна частина українського народу в Карпатській Україні знає, що національну єдність не сміють розбивати релігійні питання.

-бк-

БІЛІ ПРАПОРИ

(Перше число означає загальну кількість важних голосів, друге кількість голосів відданих за УНО, трете кількість голосів проти УНО.)

Жденіово	377	373	4	„
Уклин	122	121	1	„
Біловарці	70	70	—	„
Новоселиця (волівська)	565	564	1	„
Богоревиця	299	299	—	„
Дубрівка (іршавська)	464	463	1	„
Собатин	117	116	1	„
Воловиця	141	140	1	„
Вічковий	299	299	—	„
Рипинний	911	900	11	„
Рекіти	195	195	—	„
Буковець	311	307	4	„
Ізки	542	542	—	„
Нижній Студений	642	642	—	„
Синьовир	1504	1486	18	„
Кваси	778	775	1	„
Біловарці	357	357	—	„
Німецька Мокра	385	384	1	„
Руська Мокра	579	577	2	„
Нересниця	1010	1009	1	„
Устьчорна	606	603	3	„
Буштино	1455	1453	2	„
Торунь	642	640	2	„
Присліп	704	702	2	„
Подобівці	221	219	2	„
Розтока (волівська)	326	326	—	„
Хмільник	335	328	7	„
Крива	618	618	—	„
Нове Барово	595	594	1	„
Шаркадь	473	470	3	„
Кивяжд	690	682	8	„
Брід	696	685	11	„
Чорний Потік	294	292	2	„
Розтока (іршавська)	249	246	3	„
Довге	2078	2071	7	„
Буштино (Гандал)	317	315	2	„
Річка	434	431	3	„
Неґровці	705	705	—	„
Колочава	1819	1816	3	„
Майдан	1292	1291	1	„
Синьовир-Поляна	500	500	—	„
Пилипець	442	436	6	„
Трошка	232	230	2	„
Лозянський*	565	563	2	„
Ляховець	258	252	6	„
Келечин	373	364	9	„
Буковець	311	307	4	„
Велятин	1363	1360	3	„
Тересва	1408	1378	6	„
Лоза	516	513	3	„
Часть Ужгорода	351	348	3	„
Вульхівці	2035	2031	4	„
Нягово	613	613	—	„
Невицьке	354	350	4	„
Горяни	440	435	5	„
Циганівці	126	123	3	„
Гута	154	150	4	„
Кричово				
Бенедиківці	368	357	11	„
Бобовище	475	470	5	„
Череївці	96	94	2	„
Червеньово	481	475	6	„
Ст. Давидково	295	290	5	„
Доманинці	636	624	12	„
Мирча	268	263	5	„
Бегеня Пастіль	142	140	2	„
Костьова Пастіль	235	235	—	„
Пастільська Розтока	213	211	2	„
Ставне	612	610	2	„
Стричава	228	228	—	„
Нова Стужиця	278	278	—	„
Стара „	248	245	3	„
Ільниця	2431	2388	43	„
Сілце	900	900	—	„
Крушниця	1162	1158	4	„
Малий Березний	491	487	2	„
Вел. Березний	1540	1525	15	„
Бистрий (березнянський)	385	385	—	„
Чорноголова	835	821	14	„
Домашин	223	221	2	„
Гусна	205	204	1	„
Кострина	696	683	13	„
Люта	1600	1594	6	„
Лубня	156	156	—	„
Луг (березнянський)	191	190	1	„
Вел. Копаня	1217	1194	23	„
Богдан	1946	1929	17	„
Сойми	318	318	—	„
Дубрівка (середнянська)	410	401	9	„
Ірлява	282	281	1	„
Вовковиї	274	272	2	„
Линці	354	354	—	„
Руська Кучава	85	84	1	„
Кузьмино	219	216	3	„
Медведівці	240	240	—	„
Микулівці	221	220	1	„
Пацканьово	550	550	—	„
Пузняковці	222	217	5	„
Нижній Бистрий	1083	167	16	
Березово	1141	1140	1	
Данилово	583	583	—	
Крайниково	511	511	—	
Шандрово	789	789	—	
Драгово	2412	2403	9	
Золотарево	1160	1128	32	
Канора	374	370	4	
Грабовиця	260	258	2	
Березники	1043	1023	20	
Синяк	1694	1630	64	
Сухий	230	230	—	
Тихий	515	510	5	
Ужок	506	506	—	
Волосянка	787	783	4	
Виска	553	553	—	
Забродь	398	393	5	
Загорб	288	288	—	
Завосина	179	179	—	
Грабово	180	180	—	
Кленовиця	339	339	—	
Калиновці	254	253	1	
Шелестово	351	351	—	
Шкуратовці	93	93	—	

Інші висліди виборів

Ромочевиця	212	192	20
Руське	453	438	15
Хуст (місто)	8330	6208	2122
Крива	469	351	118
Плоске	339	301	38
Плавне	270	258	12
Павлово	315	272	43
Пашковці	124	119	5
Оленьово	200	192	8
Дусино	437	193	244
Перехрестя	163	137	26
Ганьковиця	316	292	24
Неліпино	948	898	50
Свалява (місто)	2967	2781	186
Ляховець	258	252	6
Горонда	897	736	161
Герчовці	57	49	8
Пасіка	359	303	26
Голубине	741	708	33
Буковець (вереч.)	299	95	204
Кичерне	185	134	51
Вишня Розтока	158	32	126
Абранка	209	179	30
Задільське	174	169	5
Гукливий	747	712	35
Стройно	576	511	65
Кайданово	637	590	47
Кольчино	339	330	9
Серенчовці	128	122	6
Страбичів	890	645	245
Визниця В.	492	454	38
Залуж	384	373	11
Зняцьово	1175	1142	33
Подполодя	157	146	11
Паливці	54	49	5
Пішково	110	105	5
Лави	270	258	12

У завтрішньому числі подамо повні висліди після округів.

Туристи Хуста і околиці, позір!

Товариство Українських Туристів — філія в Хусті — оголошує, що дня 15. лютого (середа) о 14. годині устроює краєзнавчу прогульку на хустський замок. — Про цікаву історію цього замку розкаже письменник Гренджа-Донський.

Збірка о 14. год. на дворі горожанської школи. 600 Старшина філії.

ВІСТІ

Карпатська Україна має 2824 орґанізованих пчолярів. Окрім того є ще багато не орґанізованих у пчолярському дружестві.

Міністерство шкільництва цими днями навідав п. Роберт Міллер, кореспондент деяких американських часописів (Політікен), та інформувався там про шкільництво в Карпатській Україні. 5. II. приняв редактора Р. Міллера міністр Ю. Ревай. Редактор був задоволений порядком в Карп. Україні.

До ч. 1983-575 ai 39.

ПУБЛИЧНИЙ КОНКУРС.

Окружний уряд в Хусті розписує згідно з постановами задавчого правильника з дня 17. грудня 1920, ч. 667 Зб. з. і р.

публичний конкурс

на подання щербу та дерті для державних та краєвих доріг на р. 1939.

Оферти належить подати на урядових друках, котрі видає окружний уряд в Хусті, техничний відділ, за режійну ціну або посилається на післяплату починаючи днем 13. лютого 1939. р. Оферти в порядно замкнених копертах означені написом: »Оферта на додання щербу та дерті для державних та краєвих доріг на рік 1939.«, приймає техничний відділ Окружного уряду в Хусті до дня 27. лютого 1939. р. до год. 10. передполудням.

В оферті навести треба означення ломму, його ведучого, рід каменя та виріб щербу машиновий чи ручний. Одержані оферти будуть отворені того дня о 11. годині передполуднем в техничнім відділі окружного уряду в Хусті.

До оферти має оферент предложити крім виповнених урядових формуларів також:

1. податкове потвердження евент. оголошення о податкових компесаціях
2. завірений відпис колективної угоди з робітництвом з ломів та з місць, з яких матеріял оферується;
3. два взірці каміня з означенням ломму та оферента.

Без цих прилог не буде подання дане.

Взірці належить предложити в тій падку, що розходиться о лом, де не міністерству предложене свідоцтво о бах каменя.

Для зложення вадія будуть оференти візвані по отворенні оферт. Кавція висоті 5 % задавчої суми буде задержана при виплаті рат.

Оферент стоїть в слові аж до рішення о заданні. Окружний уряд застерігає собі на основі власного рішення знесення фертне поступовання без подання причини, далі застерігає собі відібрати частини додання прямо з державних каменоломів, а задати лишень розвіз на основі офертного поступовання. Для кошторису приходить в увагу лишень матеріял з території Карпатської України. Додання мусить бути виконано в терміні, як ведено в офертнім кошторисі.

Додання буде задане для поодиноких шляхів респ. для поодиноких відтинків доріг. На оферти неповні, зпізнені, невідповідаючі конкурсовим постановам не буде звертатися увагу. Задання неться письменним.

Термін додання для кожного відтинку окремо, може бути в задавчім листі повідно управлений.

В Хусті, 10. лютого 1939.

Окружний уряд
603 тех. відділ в Хусті

Окружна опіка над молоддю в Тячеві

Ч. А. У 1/39. В Тячові, 10. II. 1939.

ЗАПРОШЕННЯ.

Окружна опіка над молоддю в Тячеві дня 26. лютого (II.) 1939. р. о годині 10. дополудня держить

ЗВИЧАЙНІ РІЧНІ ЗБОРИ

в поміщенні держ. української школи в Тячові, на котрі запрошує всіх членів.

Програма:

1. Відкриття.
2. Читання протоколу з минулих загальних зборів.
3. Справоздання секретара.
4. Справоздання касіра.
5. Справоздання публічного опікуна.
6. Справоздання порадень.
7. Уділення абсолюторія.
8. Вибори нового відділу.
9. Ухвалення бюджету на рік 1939.
10. Вільні внесення.

Вільні внесення мають бути подані 8 днів перед загальними зборами відділу Окружної опіки над молоддю в Тячові.

У випадку, коли би на назначену годину непоявилося достаточне число членів, збори відбудуться о пів години пізніше при кожній кількості присутніх членів.

Окружна опіка над молоддю в Тячові

Іван Сабадош, в. р., секретар.
Олександер Маркуш, шк. інсп., в. р. предсідник.

Дрібні оголошення

Передплату за »Вістник« і »Квартальник Вістника« у Карпатській Україні приймає др **Леонід Мосендз**, Свящ. Держ. Торг. Академія.

Допоручуємо двірцеву гостиницю **Габура Степана, Королево н. Т.**

Купівля — продаж

Продається у Хусті господарство 3 морґів, 465 овочевих дерев, жив. мертвий інвентар. Ціна після порозуміння. Інформації у п. Карла Карас, вул. Т. Шевченка, ч. 1.

»Нова Свобода«, орган Українського Націон. Обєднання. Виходить щодня крім понеділка. Видає і редаґує: Ред. Колегія. Відповід. і начальний редактор В. Гренджа-Донський. Адреса редакції і адміністрації: Хуст, Славянська вул. ч. 1. — Число телефону 123. Число чекового конта: Прага 95.625. — Уживання газетних марок дозволила Дир. пошт й телеґр. в Ужгороді під ч. 469-Е 38. — Рукописів редакція не звертає й застерігає собі право присланні статті скорочувати та не поміщувати. — Передплата: Чехо-Словаччина місячно 15 Кч, квартально 45 Кч, піврічно 88 Кч, річно 176 Кч. Післяплата від місячної ставки 15 Кч, річна 180 Кч. — Заграниця: Америка-Европа місячно один амер. доляр в рівновартостній валюті. Виняток Польща й Югославія. Польща 4 золоті місячно, квартр. 12 зол., піврічно 24 зол., річно 45 зол. Югославія: місячно 25 дин., річно 300 дин. гроші слати заграничними поштовими переказами на адресу адміністрації: Хуст, Славянська вул. ч. 1. Карпатська Україна. — Державна друкарня в Хусті.

Цінник оголошень: За текстом звичайне оголошення 1/1 3.200 Кч, ½ стор. 1.600 Кч, ¼ стор. 800 Кч, 1/8 стор. 400 Кч. — Сторінка оголошення має 4 шпальти. За 1 кв. цм шпальти 2.90 Кч, оголошення в тексті за 1 кв. цм на 1 шпальту по 4.50 Кч. На першій сторінці за 1 кв. цм 5.80 Кч. — Ширина шпальти 6 цм. — Сторінка 26.5 цм широка і 41.5 цм висока. При більших оголошеннях відповідні скидки. — Окремі оферти прекладаємо на бажання. — Дрібні оголошення: числимо по 1 Кч від слова. — За оголошення редакція не відповідає.

O.Oles
Praha
66
181

У цьому числі: [illegible] вислід виборів по громадах!

Річник XL. Число 34. Хуст, [illegible]а, 15. лютого 1939. 50 с.

PRAHA 70 16.II.39-18

НОВА СВОБОДА

ОРГАН УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ОБЄДНАННЯ

За політичною перемогою у виборах до господарської побіди

(*Проголошення Центральної Національної Ради Карпатської України

До усіх українців на рідних землях і в розсіянні сущих

Громадяни! Українці!

В імени усієї Карпатської України, нашої молодої національної держави, засилаємо Вам, дорогі брати й сестри, на рідні землі українські, у широкі світи розсіяння Вашого й ген далеко, за Океан, наш сердечний привіт і поклін.

Нині, коли швидко добігає піврік самостійного життя нашої держави, Центральна Національ. Рада Карпатської України уважає своїм обовязком забрати голос перед лицем цілого Народу Українського у важливих державних справах.

Бурхливий і повний трагічних подій був початок державности нашої. Од нас одійшли старі наші прадідні міста — Ужгород та Мукачів, а з ними частина кращої родючої землі. Молода українська державність мусіла пережити евакуацію своєї столиці.

Та кремезна українська вдача видержала усе. Наперекір усім перешкодам, на нових місцях і в нових умовах, народ Карпатської України, під мудрим керівництвом своїх провідників, Премєра о. Д-ра Августина Волошина й Міністра Юліяна Ревая, почав далі будувати свою державність. Не багато минуло часу, а вже нині на всіх ділянках народнього життя кипить робота. Українці з усіх земель дружньою родиною працюють над будівництвом Карпатської України.

Одначе, мусимо на цім місці заявити й підкреслити, що бажаний розвиток нашої державности значно стримується браком матеріяльних засобів. Говоримо про це сміливо й одверто, бо коли старі й багаті держави мають фінансові труднощі й затягають позички, то тим більше матеріяльної підтримки потребує молода й невелика, сотки літ занедбана, Карпатська Україна.

Правда, бідний народ Карпатської України докладає всіх зусиль, щоби утримати матеріяльно свою державу. Правда також, що до Карпатської України звідусіль напливають від щирих й жертвенних українців добровільні датки. Але всього цього замало. Бо історія українська поклала на молоду державу Карпатську великі та тяжкі завдання. А щоб їх виконати, потрібні величезні засоби.

Наші люди це розуміють і до нас звідусіль йдуть голоси, щоби Центральна Національ. Рада й Уряд Карпатської України встановили урядово всенародній обовязковий національний даток, який би заплатили усі українці, по цілому світі. Є це велика думка, однак уважаємо, що її матиме право перевести в життя лише орґан всеукраїнського значення — Всеокраїнськ Національ. Рада, коли вона організується. Нині-ж для нас залишається лише шлях прозьби й шлях звернення до доброї волі усіх українських людей.

Проголошуємо, що молода Карпатська Україна є спільне добро цілої Української Нації, — на кожному з нас лежить одповідальність за долю цієї молодої держави й кожний мусить причинитися до її скріплення й розцвіту.

Тому, виконуючи своє завдання перед історією, в почуттю великої відповідальности, Центральна Національна Рада Карпатської України урочисто звертається до усіх українців по цілому світі із наступним проханням:

1) Просимо всіх українців й українок, де-б вони не жили, по цілому світі, щоб кожний і кожна з них зложили на діло розбудови держави нашої — Карпатської України — всенародній національний даток.

2) Беручи на увагу великі й пильні наші потреби, просимо, щоб цей даток, по змозі, був рівний $1/2$% (пів відсоткові) річного заробітку кожного, та був вплачений по можливости негайно по цім проголошенні.

3) Звертаємось із закликом до усіх головніших товариств українських у кожній державі та до всіх чільних діячів взяти на себе організацію всенароднього національного датку на місцях, відповідно до місцевих обставин і можливостей.

Віримо твердо, що в нинішню відповідальну хвилю цілий Український Народ — всюди, де лише може, одностайно відгукнеться на заклик своєї молодої держави і допоможе їй по своїй силі, щиро і богато!

Центральна Національна Рада Карп. України

Хуст, 10. лютого, 1939 р.

Від уряду Карп. України

Уряд Карпатської України зо свого боку свідчить, що необхідна державна розбудова вимагає, особливо на початку, великих засобів. Уряд приєднує свій голос до заклику Центральної Національної Ради Карпатської України й висловлює свою певність, що великий і жертвенний Український Народ підтримає молоду державу так, як велітиме йому його честь і його велике й непоборне прагнення волі.

Премєр Міністер Уряду Карпатської України,

о. Др. А. Волошин, в. р.

Міністер,

Юліян Ревай, в. р.

(*Українську пресу по всьому світі просимо це проголошення передрукувати.

ВЕЛИКИЙ АКТ

(До проголошення всенароднього датку)

Сталося! Центральна Національна Рада Карпатської України виступила з актом великого значіння, якого давно вже очікували і підказували їй українці як в краю, так закордоном і в Америці. Цей акт, який сьогодні знов друкуємо, є проголошення про встановлення всенароднього національного датку. Всенароднього — в тому розумінню, що його має заплатити кожний українець й кожна українка по цілому світі, — всюди там, де цьому актові не стануть на перешкоді (як, напр., в совітах) прямі переслідування й небезпека.

Своє проголошення про всенародній даток Центральна Національна Рада Карпатської України подає не у вигляді постанови, чи наказу, але в формі заклику, навіть прохання! Це є річ такту й української мягкости. Але гадаємо, що ніхто з українських громадян не »скористає« з цієї делікатности. Навпаки, переконані, що краєві й місцеві організації у Европі, Америці, Азії та по цілому світі, які будуть переводити проголошення в життя, поставлять усі »крапки над і« і закличуть своє громадянство до справді всенароднього і справді для всіх і кожного національно-обовязкового датку.

Бо цього вимагає реальна і тверда дійсність. Справді — бо: сталося те, про що так палко усі ми мріяли довгими роками й десятиліттями. Правда, сталося в скромному масштабі, — маємо лише частину вільної землі. Але тим більше! Тим більше і тим легше огорнути її нашою любовю, нашою турботою!

Одначе — увага! Геть із сентіментами! Проголошення Центральної Національної Ради Карпатської України хоч і делікатною, але твердою мовою говорить про великі завдання й великі потреби молодої держави. Це дуже виразно підтверджує й уряд Карпатської України. І тут нині треба провести різку межу між дотеперішніми »добровільними датками«, »сентіментальними збірочками« й жалісними відозвами на принагідні дрібненькі справи й між всенароднім національним датком на державу.

Цей даток є, правда, дуже обережний, — всього $1/2$ %од річного заробітку, — але це є те, що при неодмінній умові всенародности, дасть певні можливості будівництва в ширшому масштабі.

Коли стався упадок української державности в роках 1917—20, між головними причинами того упадку була також одна: це мягкість українського уряду у відношенні до своїх громадян. Тоді можна було утікти з війська, можна було навіть забути, що то є податок на власну державу і ніхто за тим не упоминався. Правда, були на те свої причини, — ре-

волюційний час, війна, — але факт залишається фактом. Не може існувати держава, яка не вміє організувати свого війська, і не може зібрати потрібних податків. Тоді приходить інша, чужа держава, яка не питає чи комусь тяжко, чи легко, лише залізною рукою забирає усе!

Наша молода держава — Карпатська Україна — проголосила свій всенародній даток. Вітаємо цей її високодержавницький крок! Не маємо про що багато говорити, ні дебатувати — мусимо лише свій громадянський обовязок виконати.

А виконавши, маємо моральне право сказати й своє слово — і буде воно вислухано з повною увагою!

ПОХОРОНИЛИ ПАПУ ПІЯ XI.

(Ватиканське Місто, 14. II.) Сьогодні о 16. г. 30 хв. відбувся тайний похорон при запертих дверях тлінних останків папи Пія XI. в катакомбах під базилікою Св. Петра. Слід зазначити, що похорон тлінних останків Св. Отців відбувається завжди тайно, при ньому не може бути присутня ані Св. Колеґія.

Діяльність ватиканської дипльоматії перед виборами нового папи

(Ватиканське Місто, 14. II.). Конґреґація Кардиналів прийняла вчора маршала конкляве, принца Кіджі, який віддав Св. Колеґії поклін, як великий майстер суверенного Мальтезького ордену. Висловив свій глибокий жаль з приводу смерти Пія XI. Принц Кіджі пригадав, що покійний папа відновив дипльоматичне заступлення Мальтезького ордену в Ватикані та провів реформу правил ордену, яка була зовсім однозгідна з канонічним правом. Старшина кардиналів, Ґраніто ді Бельмонте подякувавши принцові за його заяву, підчеркнув, що Свята Церква поважає все, що згоджується з Мальтезьким орденом, з огляду та традиційну вірність ордену до Св. Столиці. Після відходу принца Кіджі з салі консисторії, кардинали прийняли на авдієнції заступника апостольської комори, який старшині Бельмонтові передав печатку з іменем »Пій XI«, яка давалась на папські були. Печатка була в приявності Св. Колеґії розбита.

Результат виборів є сильною зброєю в руках влади

щодо приятельського співжиття з сусідними державами

Інтервю з інж. А. Ернестом Ольдофредієм, послом до карпато-українського сойму за національну групу німців у Карпатській Україні

(Хуст, 14. II.) Заходжу до одного з кабінетів урядової палати. На дверях кабінету скромний надпис: »Державний секретаріят для німецької національної ґрупи в Карпатській Україні«. У малому передпокої декільки урядовців: »Слава Україні!« — вітають мене.

— Хочу говорити — кажу — з паном послом Ольдофредім.

Один з молодших урядовців уводить мене до кабінету. Біля зеленого стола сидить симпатична, сухорлява людина, літ біля 30. Вітаємося. Ми вже трохи знайомі. Перед виборами хотів я від нього інтервю, але цьому перешкодила виборча кампанія. На запрошення сідаю. Пан посол уже знає, в якій справі я до нього.

— Яке ваше враження щодо результату виборів, пане после — питаюся.

— Український народ у Карпатській Україні — відповідає — цими виборами склав блискучий іспит своєї політичної зрілости. Народ дуже добре зрозумів важливість часу та політичну ситуацію, а це є для нас великою втіхою.

— За вашою думкою, пане после, яке значіння має результат цих виборів взагалі — питаюсь знову. Посол Ольдофреді негайно відповідає, наче б знав, який запит я йому дам:

— Результат виборів у Карпатській Україні має своє велике значіння, як з огляду внутрішньо-політичного, так з огляду заграничної політики. Щодо внутрішньої політики, є це маніфестація єдности народу, демонстрація його волі жити самостійним життям. Карпатська Україна отже **політично сконсолідувана й для заграниці.**

Щодо будуччини — продовжував пан посол Ольдофреді — ці вибори є передумовою до інтензивної праці всіх горожан Карпатської України. А водночас результат цих виборів являється великою зброєю нашої влади щодо приятельських відносин з сусідніми державами.

— Як собі уявляєте, пане после, українсько - німецьку співпрацю в Карпатській Україні?

—Передумовою братнього співжиття між всіми народами є визнання рівноправности кожної нації. Головним завданням нашої влади й працівників на народній ниві є підняти культурний рівень народу, про це будемо старатися й ми, німці в Карпатській Україні. Уже ця праця за вищий культурний рівень обидвох народів створить ту співпрацю між німцями в Карпатській Україні та між українським населенням. Що торкається господарського розвитку Карпатської України, думаю, що перед нею під цим оглядом є красна будуччина і зрозуміла річ, що в міру господарського розвитку цілої країни буде розвиватися й німецький народ тут у нас. Ось не тільки на культурному, але й на господарському полі треба українсько-німецької співпраці в нашій державі.

Відходжу. Маю враження, що УНО кандидуванням пана інж. А. Ернста Ольдофредіго на своїй листі здобуло великого приятеля українського народу, солідного, культурного та політичного співпрацівника. »Слава Україні!« — пращаюся. — »Слава!«

Остап Сірко.

Відложення зїзду залізничників

З тої причини, що на 19. лютого ц. р. скликає »Карпатська Січ« краєвий зїзд січовиків, не може відбутись краєвий зїзд залізничників в Хусті. Відкладаємо про те наш зїзд на день 5. березня (марта). Це буде дуже вигідним нашим синьоармійцям, аби до 5. березня добре приправилися на своє свято. Беручи огляд на те, що пан міністер Ревай приобіцяв нам на наш краєвий зїзд свою участь, всі залізничники як один прийдуть привітати дорогого, обдюбленого свого наставника і гостя.

За ці 3 тижні місцеві гуртки скличуть свої засідання, на яких обговорять подрібно справу підготовки на зїзд. Буде дуже бажаним, щоб на зїзд прийшли не лиш активні і пенз. залізничники, але щоб привели з собою і родину, а головно дівчат і хлопців, оскільки те буде можливим, в народніх строях.

Союз Карпатських Залізничників.

Виборчий привіт канадійських українців

Премєр др. А. Волошин отримав сьогодні від Українського Національного Обєднання телеґрафічний виборчий привіт: »Просимо уряд Карпатської України передати нашим братам привіт. В неділю 12. ц. м. очі 500.000 українців Канади звернені на вас, брати і сестри Карпатської України. Ми глибоко віримо, що підете за урядом Батька Волошина. Московсько-мадярських запроданців женіть з ваших сіл і міст. Хай Господь Бог благословить Карпатську Україну в ту велику неділю. За Українське Національне Обєднання: Косар, голова, Шарик, секретар.

Карпатська Україна на привіт відповіла своїм сестрам і братам в Канаді гідно вислідом виборів.

Мої враження з Італії

Дуже багато довелось мені читати, чути про гарну Італію, про її природну красу, про гарні теплі морські купелі адрійського моря, аж нарешті довелось мені особисто побачити цей великий півострів.

З Німеччини поїзд, як галюка вється в напрямку італійських Альп, які пишаються своїми білими покривалами навіть і в літню сезону. Вони манять спортовців-лещетарів з цілого світа. Ці »білі велетні« стоять один біля одного, щоб сторожили гарну Італію з північної частини. Переїзджаючи полосу гір, гей-б сумно ставало на душі, що незабаром зникнуть з очей.

Одначе Італія очарує іншими красами чоловіка, як одинокою Венецією, яка вся розложена на воді й виглядає як »пливуче місто«, Фльоренція, відома мистецтвом, видала славного Данте, що здивував своєю »Божественною Комедією« цілий світ. Рим пригадає нам шкільну лавку, в якій училися ми Ціцерона, Августа, Нерона, цілу римську історію. Ще далі на полудне Неаполь, залишить в нашій памяті незабутній образ Везувія, що курить безперестанку мов старий дідуган і нагадує своїм »сусідам« шоб були чемними, бо не хоче їм нагадати події старого Помпея.

З Неаполю чорніється острівок Капрі, на якому Одисей, блукаючи по морях, пристав, а сьогодні дає найліпший відпочинок, задоволення, гарну купель, пляж всім, хто його відвідує.

Далі манить гарна Сіцілія, але в цій частинах крім природньої краси зацікавлять нас південні овочі, помаранчі, мандарини, цітрони, фіґи помпельми (голубо на Сіцілії) і багато інших овочів, яких ми не маємо.

Найбільше мене здивувала гостинність італійців, які ставились до мене надзвичайно ввічливо. Пригадую з найбільшим задоволенням мій побут в Італії. Особливо до українців є відношення дуже приятельське.

Тепер, коли находжусь знов між своїм українським народом, посилаю моїм приятелям італійцям з Карпатської України привіт і запрошую їх, щоб відвідали нас і переконались, що маємо нашу своєрідну красу: полонини, ... норами гір, українські одяги на ... цульщині. Запевняю їх, що коли раз відають нашу Карпатську Україну, ... видержать, щоб знов до неї не повернути. Бажаю найкращого розвою фашистській Італії і взаємне познайомлення ... ших двох народів.

I miei cordiali saluti per gli a... italiani de mia cara patria — Ucr... Carpatica.

Микола Товт, Хус...

На Словаччині лиш 79.000 українців?

(Як відомо, наша влада в справі перепису населення та його результату щодо української людности заслали словацькій владі меморіял, у якому заперечує результат перепису населення щодо українського населення. Тут наводимо декілька аргументів, які говорять у користь меморіялу нашої влади).

(Братислава, 11. II.) Дня 6. жовтня 1938. перейшла на Словаччині державна власть у руки людової, Глинкової партії. Влада Словаччини склалась з міністрів, провідників людової партії. Влада виписала на день 18. XII. 1938. вибори до словацького сойму. Перед виборами чільні особи людової партії і краєві офіційні особи обіцяли українцям на Словаччині всі людські, національні та політичні права.

Мабуть під натиском обставин було зложено словацькими політичними діячами наскоро »руськую« комісію в Пряшові, на чоло якої був поставлений пряшівський греко-кат. каноник п. Ройкович.

Цій комісії, за яку говорив в радіо передвиборчу промову каноник п. Ройкович, було приобіцяно — державного секретаря, культурну автономію і т. д.

Вибори на кандидатку людової партії випали щасливо, хоч в українських округах ця кандидатка одержала лиш 38% голосів.

Після виборів владні чинники знову повторили свої обіцянки, адресовані перед виборами до українських мас. Українці чекали на здійснення обіцянок не абияких діячів. Але обіцянки здійснилися лиш у справах німецьких. Але теж німців заскочила несподіванка, бо словацька влада, хоч має теж члена німця, без відомости того, приказала перевести дня 31. XII. 1938. несподіваний перепис люду. Цей перепис був тайно приготований і його можна назвати просто — »радіовим переписом«.

Всі національні меншості на Словаччині толкували цей перепис так, що це є акт ведений проти ним.

Знаємо, що й інші національні меншости не є задоволені результатом перепису люду з дня 18. XII. 1938.

І ми, українці згаданим переписом не можемо бути задоволеними, бо цей перепис знову зрізав кусень мяса з нашого національного тіла. Ми не бачимо ріжниці між тим, що було перед 30, 20 і 9 роками і між теперішнім переписом. Методика є та сама, а тактика була гірша, чим у минулих роках.

Не дивує нас факт, що число українців при новому переписі впадає. Пригадуємо лиш, що подібне маневрування з національною гідностею не направляє старі хиби. Воно доказує лиш те, що спрофанізований дух колишньої Праги пересунувся в республіці де то інде.

І тим, що сьогодні думають, що дух цей їх поведе до перемоги над меншостями, що жиють в компактній масі, мусимо пригадати, що та віра є дитинська, яка принесе більше шкоди, ніж хосна.

Наших братів на Словаччині не писали правильно. Що воно так є, приводимо словацьким діячам пару цікавих чисел:

В році 1880 (статистика не повна) начислено на Словаччині 77.290 українців і 93.513 греко-католиків.

В році 1910 »махерський« перепис, про який самі словаки кажуть, що був сфальшований, найшов на Словаччині 96.226 українців і 163.744 греко-католиків.

В році 1930 чеський перепис, якого словаки теж не признають правильним, найшов на Словаччині 87.605 українців і 162.079 греко-кат.

Дня 31. XII. 1938 новий, модерний, а вже »справедливий« перепис, ведений »братською любовю«, найшов на Словаччині лиш 79.000 українців. Себто 3% всего населення. То значить, що українці на Словаччині від 1880 року до 31. XII. 1938, то є протягом 58 років, побільшилися лиш о 1.710 душ, хоч їх віталіта є вища від всіх інших націй, що живуть у рамках Словаччини. Слід панам знати, що наша людність рухається між 28% аж 38% про міллє. При повному знанні цієї дійсности, українська нація мусить рішуче відкинути результат перепису української людности на Словаччині, з дня 31. XII. 1938. І то з тих причин, бо він (перепис) є направлений проти національним і екзістенціально шкідливим інтересам українського етнічного компакту, який живе на Словаччині, та інде.

В кінець підчеркуємо, що віра греко-католицька є нашою національною вірою. Хто є греко-католиком, є разом теж і українцем. Так само є то з нами, як є то з ізраелітами. Хто є ізраелітської віри, є жид, або жидівського походження. Хто є греко-католик, є українець, або його предки були українцями.

Для інформації подаємо, що на Словаччині було греко-католиків у такому числі:

1880 році — 93.513, в 1919 році — 163.744, в 1930 році — 162.079.

Округи: Міжлаборець, Снина, Стропків, Собранці — мали все абсолютню українську та греко-католицьку більшість! Словаки були і є тут в абсолютній меншості!

Крук.

Слава Тобі...

Провідник УНО п. Федір Ревай нещодавно був в Модржанах гостем української ґімназії, де вчиться більш чим половина дітей з Карпатської України.

З приводу тих милих відвідин, маленька дівчинка, Малилівна, учениця І. кл., написала віршик, якого містимо нижче:

Слава Тобі, невміруча
вдяка без упину,
Боронив Ти рідну землю,
Нашу Україну.

Ми діждалися свободи,
Ми діждались волі,
Тому, Батьку, що постояв
На крівавім полі.

Ти приніс Країні нашій
З нашого народу,
Ти приніс Країні нашій
Волю і свободу.

Тож прийми привіт цей щирий
від усіх нас нині,
Добуваймо же далі щастя,
Нашій Україні.

Жий ще, Батьку, літ багато,
На добро держави,
І веди Державу й нарід
До щастя і слави!

Г. Малилівна.

Лихими ворогами народньої справи є ті, котрі не висилають точно передплати.

„Нова Свобода“ працює для Вас, зробіть щось і ви для „НОВОЇ СВОБОДИ“!

200.000 К для Волівщини

Будовання шляхів і мостів на Верховині

(Хус, 12. II. »Нова Свобода« вже була наших читачів коротко повідомила про те, що паном міністром Реваєм була прийнята делеґація з Волівщини. Делеґація була ведена окружним начальником др Яцьком, др Дудикевичем, о. Желтваєм і секретарем Скирою.

Делеґація — іменем населення цілої Волівщини — передала привіт нашому урядові й просила, щоб у волівській окрузі були розпочаті інвестиційні праці.

Міністр Ревай, по вислуханню бажань делеґації зараз дав диспозицію, щоб для Волівщини було увільнено 200.000 К.

З цих грошей будуть будувати найпотрібніші шляхи в волівській окрузі. Дуже свідоме село Лозянський дочекається й мосту через Ріку.

Безробітне населення буде мати працю, комуникаційні засоби на Верховині зліпшаться.

За старого режіму треба було цілі роки походити, щоб зачалась у селі деяка праця. Тепер, коли нашим краєм керують наші люди, справедливі домагання нашого громадянства є скоро полагоджувані.

Волівщина цієї неділі дуже гарно попісалася; багато сіл мало 100 % за кандидаткою УНО. Ціла округа похвалилася вислід. 98.01%! Заслуга наших діячів на чолі з др Дудикевичом, Скирою й -ют-

Цікаве слово чеха

про українсько-чеські відносини

Др. Рудольф Поспішіл випустив брошурку »Чехи й українці«. Він чесно й отверто признається до хиб, що їх чехи робили в минувшині й роблять в сучасності проти карпато-українського народу. Особливо за останніх подій в Карпатській Україні чехи видносилися до нас не тільки необєктивно, але прямо з ненавистю. Цей настрій використали чеські й мадяр. русофіли, щоб далі розбивати карпато-український народ. »Потрібно, щоб ми переорієнтувалися. Це мусять собі усвідомити головно »вірні« русофіли (чехи — пр. р.). Ми мали багато приятелів: Англію, Францію, Совіти. Ми відмовились від них, коли вони в критичну хвилину нас зрадили... Ми повинні відректися від своєї старої любови до тутеш. русофільства, бо воно нас зрадило так само.. Багатьом чехам не подобаються січовики, але вірте, що »чорні сорочки« нам подобались би ще менше... Мусимо взяти до відома існування великого українського народу й його галузі під Карпатами. Значіння й вагу української проблеми признають сьогодні вже всі великі західні народи й багато наших земляків вдома. Тільки частина чехів у Карпатській Україні дивиться на цю проблему з жабячої перспективи своїх дочасних інтересів... Ми повинні відноситися до влади дра Волошина з цілковитою лояльністю... Ми мусимо бути терпеливі... тому, що ми не є тут панами.«

Готовтесь до свята Тараса Шевченка 9.-10 III.!

100%-ів

(Новоселиця, 13. II.) Діждались! Субота, 11. лютого. Після обіду січовики виконують службу; частина ватру готує, щоб було видно до Галичини (1 км.) нашу радість; друга частина уважає, щоб до села не дістались наші »приятелі«... Четверта година — всьо в порядку. У пів пятої приходить в село довірник дозірного уряду — новосільчане вітають з окликом: »Слава Україні!«, радісні усмішки на лицях селян. Півшоста. Перший раз вдарив дзвін радости — на горах запалюють січовики ватру української волі, радости і силі! Біля церкви зібрались селяни — тут бачимо Гряділів, Шекетів, Криваничів, Сербайлів, Терелів і сотки свідомих селян і селянок. Читається заклик січовиків, опісля Іван Гряділь читає заклик УНО; закінчення — із нецілої тисячки грудей лунає — »Слава Україні!« Зворушлива хвилина — говоримо із селянами і тут чути імена Дубик, Строкун, Михалевич, Матей і т. д. Селяни знають віддячуватись — цінять працю вчителя. Йдемо додому, у вікнах світло. Новоселиця ликує.

День нашого свята 12. лютого, Новоселиця: 564 так, а 1 ні! »Слава нашій Владі!« Телефон: Хуст—Новоселиця: 99.82%!

Староста Рекіт — свідомий українець голосить: Рекіти — 100% так!

Слава Україні!

Е. Д.

Поминальна Служба Божа за Його Свят. папою Пієм XI.

(Хуст, 14. II.) Сьогодні в хустській катедралі відправив протоігумен о. Булик при асисті місцевого пароха Бокшая і пана ректора Д-ра Міня поминальне Богослуження за Його Святістю папою Пієм XI. Уряд Карпатської України заступав Їх Ексцеленція премєр Др. А. Волошин в супроводі свого секретаря Степана Клочурака. Президію Влади заступав Др. Чонка. За міністерство господарство був присутний Др. Попович, за міністерство шкільництва реф. Агій і секретар В. Свереняк, за міністерство внутріш. справ радник О. Павлюх, за Карпат. Січ головний командант Дмитро Климпуш, за краєву жандармерію підполк. В. Вака, за столичне місто інспектор Гулянич, військо заступали два звязкові старшини надп. Гулянич і ндп. Парчані. Також й інші уряди, школи та інституції були заступлені. Поза тим, бачили ми: ґенерала Петрова, інж. Чаплю, Д-ра Андрашка і багато інших наших визначних людей. За почесними місцями Уряду шпалірем стояли святочно одягнені старшини »Січі«.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

Звертаємо увагу пп. післяплатників, що пора вже вирівняти залеглости „Нової Свободи“. Дальше висилати часопис в борг не можемо.

Кождий мусить зрозуміти теперішній стан, коли кожна корона дорога.

Хто платить в час, платить подвійно.

Не допустіть до того, щоб мусілобся виголошувати список „гробокопателів“ нашого щоденника.

Творимо нову епоху в історії відродження нашого народу

(З програми Українського Національного Обєднання)

Лицарські чесноти нації.

Чесноти лицарської та геройської нації плекатиме українська національна спільнота у своїй військовій організації. Від малої дитини вестиметься підготовка до розгорнення патріотичних почувань національної спільноти, безприкладного послуху та до жертвенного життя в обороні Батьківщини. Плекання фізичної здатности та підготовка до військової служби займатиме поважне місце в військовому вихованні. В організації »Січ« викристалізується моральна сила української молоді слухати політичного проводу УНО та бути його кулаком супроти внутрішнього та зовнішнього ворога. В Карпатській »Січі« будуть згущені всі лицарські чесноти нашої, вічно воюючої нації. Дружні відносини та строга дисципліна оживлять геройські козацькі пісні та повищать смерть в обороні рідної землі на найвищу національну почесть. В цьому Карпатська »Січ« буде прикладом для цілої української національної спільноти.

Рееміграція синів нашої землі.

Українська держава старатиметься пересилити всіх українців по крови та походженні, які собі цього бажатимуть, на матірню територію, тому що еміґрація, це наслідок поневолення України та тяжких житєвих умов української нації. Українська держава приверне всі суверенні права українському народові та згуртує в межах своєї держави всі творчі сили для праці в українській національній спільноті.

Духове життя нації.

Духове життя нації не сміє бути затроюване чужими розкладними доктринами, які матимуть за ціль ослабити моральну силу нації та дезорганізувати українську національну спільноту. Тому ціле духове життя; як школи, преса, фільми, театр, духова продукція та чинники, що впливатимуть на фізичну та моральну вартість нації, поставлені будуть під строгу контролю Української держави. Учителями нації, журналістами, письменниками, мистцями та творцями духових цінностей нації, можуть стати лиш українці по крові та по походженні, моральні вартості яких перед українською національною спільнотою будуть неоспоримі.

Карність і єдність нації.

УНО вносить в Українську Націю елемент абсолютної єдности політичної, етичної, національної та господарської. Тому її організаційна структура є гієрархією, її моральна сила лежить в особистій відповідальності та дієвій жертвенності її членів, а її незмінимий національний характер у тісному звязку з найширшими верствами укранської національної спільноти.

УНО вибере таку форму правління, яка найбільше відповідатиме інтересам української національної спільности та стремлінням українського народу по всіх виявах свого національного, політичного, культурного та соціяльного життя.

Інж. Степан Дзидз архітект м. Праги.

Де має бути

столиця Карп. України

Питання, де має бути столиця Карпатської України, здається, ще не є нині дефінітивно рішене.

Будувати місто без далекосяглого проґраму лише провізорично, без певного плану, значить велику страту фінансову без бажаного ефекту. Це сталося по світовій війні в багатьох містах, де будувалось при недостаточних реґуляційних планах та інших невирішених проблемах так, що вже нині по кількох десятках літ показались значні недостатки, головно в рішенню комунікації та будівельних просторів. Щоби це питання розвязати з добрим вислідом та вигнутися ріжним хибам, які би показались вже по кількох роках, треба буде рішення цьої нелегкої задачі передати передовсім фаховцям технічного характеру, а то інженерам архітектам, інженерам будівельним, комунікаційним, землемірам та іншим.

Головне місто країни не має лише ціль, щоби сповнило свою функцію ужиткову, але має також репрезентувати культуру даного народу як по стороні естетики, так по стороні гиґієни.

Прикладом можуть нам бути західно-европейські краї, де вибудовання міст, сіл та господарсько-промислових обєктів є трактовано дуже серйозно та дбайливо; до переведення його є покликані цілі кадри найліпших архітектів та інших техніків. І в цім мусить український народ виявити максімум своїх сил, щоби досягнув того, в чім не своєю виною остався далеко позаду, та щоби його будівельна та мешкальна культура могла стати нарівні зі західно-европейською.

Ініціятиву в будівельнім русі має проявити в першій мірі відповідний державний уряд, відтак самі міські самоуправи, яких задачею буде продовжувати зачате діло, контролювати та нормувати його переведення.

Для розвитку міста є конечним ще перед зачатими працями зафіксувати ціни будівельних парцель та будинків, аби не були спекуляції в цінах, які би значно здержували будівельний рух та тим самим розвій міста.

Щоби рішитися на це чи інше місце для головного міста, треба перед тим простудіювати та розвязати проблеми, які зумовнюють вибудування модерного міста, його розвій не лише в сучасний момент, але також в далекій будуччині.

Передовсім при підшукуванню місця будуть грати важну ролю ґеольоґічні та повітряні обставини. Найідеальнішим положенням буде рівнина з рікою, що-ж в Карпат. Україні не буде тяжким питанням. На розвій міста будуть мати також великий вплив найближчі його околиці, в цім випадку гори та купелеві місця, потрібні для рекреації міського населення, туристичного руху, спортів і т. д.

Далі місто мусить бути бодай приблизно положене в осередку країни та при головних шляхах, які його сполучатимуть зі світом внутрішним та зовнішним.

Коли вже питання місця буде рішене, дальшою задачею фахівців буде подрібно випрацювати та вирішити реґуляцію міста під оглядом горизонтального і вертикального забудовання, систему його, комунікаційну сіть міську, проїздні дороги та залізничий шлях.

Проєктоване місто треба розділито на райони після функцій в певній системі, залежнім від існуючого вже стану міста, від терену та сумежних околиць. Це будуть райони торговельні і канцелярійні, мешкальні зі школами, зелене пасмо, відтак промисловий район зі залізною дорогою. Лічниці та санаторії мусять бути ситуовані за містом в найздоровішій околиці. Рівно-ж треба памятати на пригідні місця для літаків, спортових грищ та інших інституцій тілесної культури.

Так з груба було би назначено, якими шляхами треба іти, щоби столицю Карпатської України вибудувати такою, аби була гідна тої назви та була гордістю українського народу.

Звертаємо увагу Вш Панів філателістів,

що адміністрація „Нової Свободи“ має обмежену кількість архів з серією поштових марок, оштемпльованих ювілейною печаткою, з нагоди 20-я Центральної Української Народної Ради, які може розіслати за поплаток на пресовий фонд „Нової Свободи“.

Торгівля дівчатами в Аргентині

Вже декілька років веде аргентинська поліція боротьбу проти великої й небезпечної організації, що провадить торгівлю живим товаром. В окремих випадках удалося поліції захоронити декілько обманених дівчат. Підпольна сила стало унеможливлювала поліції зловити правдивих виновників та передати їх в руки справедливости. Але поліції всеж-таки вдалося арестувати кілька осіб. Що найбільше цікаво, ці особи, хоч голосяться до ріжних народностей, але всі є жидами. Головний провідник цілої банди живим мясом не міг бути відкритий.

Молоді дівчата були вербовані в Европі при допомозі часописів, де посередництвом інсератів приманювали їх їхати за океан, обіцяючи їм там добре зайняття. Макс Глюкманн, майно якого відгадується на 50 мільйонів долярів, видержував 50 публічних домів. В році 1906 в Буенос Айрес було основане жидівське погребальне товариство »Цві Міґдал«. При ревізії вийшло на яво, що це товариство веде торговлю опіюмом, фальшивими пасами й дівчатами. 324-х його членів було наказано арестувати. Багатьом вдалося втекти до сусідніх держав та Европи. Арестовані не хотіли свідчити проти інших членів банди. Між ними є багато тяжких злочинців.

Урядники, що ведуть слідство, дістають багато непідписаних писем, в яких їм грозиться застріленням, якщо не перестануть. Але міністер внутрішніх справ Аргентини дав наказ, чим найстрогіше покарати виновників.

»Цві Міґдал« вела свою чорну роботу і в Европі. Паризька поліція арестувала на бажання аргентинських урядів жидівку Целину Дік. Велике майно й суспільне положення охороняло її від якого-небудь підозріння. При ревізії в неї була найдена торгова книга — »цінник« дівчат: англічанка 120—150 лібер штер., французка — 110—130 лібер штер., іспанка — 95—100 ліб. шт., німка — 60—70 ліб. шт., італіянка — 50—70 ліб. шт., полька — 25—35 ліб. шт. і т. д.

Переважна більшість членів була відсуджена на примусові праці.

ОГОЛОШЕННЯ

Президія Учительської Громади оголошує, що уділює 10 (десятьом) студентам стипендії на високі школи в Німеччині. Рефлектанти мають негайно зголосити секретаріятові Учительської Громади в Хусті, вулиця Івана Франка 15, свої адреси і їм буде висланий відповідний друксорт для виповнення. Зголошення треба надсилати негайно, найпізніше до 20. лютого 1939.

Президія Учительської Громади.

Українці, спеціялісти різних фахів у Чехо-Словаччині!

У Карпатській Україні дуже відчувається одсутність українських спеціялістів у кожному фаху. Тому отсим закликуємо всіх українських спеціялістів у Чехо-Словаччині, щоб негайно зголошували свої адреси до канцелярії УНО, Хуст, вул. Коменського ч. 9.

Інж. Олександер Гайдай:

Експлуатація лісів у звязку з закріпленням гірських ярів

Повстала Карпатська Українська Держава і урядові чинники зупиняються над питанням фінансової стабілізації автономного державного орґанізму. Природні багатства країни передовсім є тим джерелом, з кого мають покривати видатки нашої держави й між ними одно з головних місць, якщо не найголовніще, належить лісовим багатствам. Переконання в тому, що саме ліси забезпечають фінансову рівновагу державного кошторису, є певне й тому чуємо голоси про всебічне збільшення експлуатації карпатоукраїнських лісів. Так! Лісові багатства є великі і є можливим та потрібним раціональне використання цих багатств, але не всі ліси та не всюди можна рубати. Лісові закони передбачають потребу заховання так званих лісів охоронних, які маємо охоронювати, себто не сміємо їх вирубувати або зовсім, або тільки окремі дерева та купки дерев. Подібні ліси закон предбачує на стрімких гірських схилах, звітрілих скелях та всюди там, де вирублення лісів може спричинитися до зісунення поверхні землі, що може викликати утворення катастрофальних снігових лавин в зимі, а в літі — падання великого каміння, яке може людські оселі в долині розтрощити. Але не тільки лісові закони про охорону лісів турбуються про раціональну експлуатацію лісу. В чесько-словацькій республіці до нині зобовязують закони про нешкідливе зведення гірських потоків, та води взагалі (hrazení bystřin). Це — австрійський закон з року 1884, ч. 117, що діє в Чехії та Моравії, а в Словаччині та Карпатській Україні цю справу реґулює част. XXIII. закону з р. 1885, особливо його § 55. на підкладі якого власники ґрунтів, де утворюються яри, мають запобігти цьому, зисвнюючи схили, ярів перегатками, плотом, а передовсім заліснювати ці схили. Рівнож § 165. цього закону (зб. част. XXXI. з р. 1879, §§ 2 та 4) зобовязує заліснювати такі терени, а § 13 та §14 закону відносно рільництва та рільничої поліції (часть XII. з р. 1894) передбачують можливість заборони випасу худоби на місцях, де яри вже утворилися або утворитися можуть, а рівночасно потребу заліснення цих схилів.

Згадані вище колишні угорські закони були доповнені в році 1911 розпорядженням колишнього угорського міністерства рільництва ч. 34.269.

Вже короткий перегляд вказаних законів є доказом, що утворення ярів є явищем для народнього (осібливо рільничого) господарства небезпечним. Рівнож не було випадковим, що саме лісовим інженерам полишила колишня австро-угорська держава право та обовязок стабілізувати гірські кручі та закріплювати яри, бо саме дерева були і є головним, а до того й найдешевшим засобом при цій стабілізації

Річ в тому, що яри повстають всюди там, де земля легко піддається розмиванню. Розмивання ж спостерігаємо перш за все на гірських схилах, де нема рослин, або де рослини були, але потім чи людська рука чи Божа їх знищила. Якщо таке явище ми бачимо при знищенню навіть травянистої рослинности, тим більше це повстає на місцях, де були ліси, а потім їх зрубали та місця ті зараз не заліснили. Але ліси не тільки механічно стримують терен в гірських країнах. Лісові деревостани є могутним природним резервуаром та реґулятором відтоку поверхової та спідньої води. Питання про вплив лісових деревостанів на так зв. »водяний режім« гірських околиць має велике народогосподарське значиння. Вже кінцем минулого століття в гірських країнах Европи, передовсім в Австро-Угорщині, Франції, Італії та Швейцарії фахівці-лісовики (Ней, Ебемаєр) та техники (Сюрель) призадумивались над причинами катастрофальних заплав, що тоді наробили в їх країнах великої шкоди. Вони зконстатували, що мало помагає державі закріплення та реґуляція гірських потоків, але що треба запобігти причинам катастроф; ці причини згадані фахівці вбачили в порушенню рівноваги між природними чинниками — інтензивністю злив з одного боку, а браком лісових деревостанів в тих гірських околицях — з другого. Клясичним прикладом того, що повстає, наколи знищимо ліс, може бути Крас в Югославії, де колись були прекрасні ліси і досить вогкости, а сьогодні по вирубанню тих деревостанів там мають голі гори і майже безводні пустелі.

Карпатська Україна є типовою країною гірських ярів та потоків. Завдяки великим спадам, шкоди, які робить катастрофальна злива — є величезні, бо вода набуває великої швидкости, зриває по дорозі все, що стріне, перерива шляхи, нищить будови, а головно заносить в долинах камінням і без того невеличку кількість рільничої землі. Вистарчить згадати про яри в околицях Боржави у Білок та Великих Комят, Великого Раковця, де утворилися яри 30 м. широкі, 15 м. глибокі та кілька сот метрів довгі. Природа вже вирвала нашим хліборобам з рук тільки в цих околицях десятки кв. километрів.

Досі, за часів чесько-словацької республики, після даних брошур, що видав меліораційний союз про Підкарпаття в Ужгороді в р. 1937, на закріплення гірських ярів та гірських потоків було владою витрачено за р. р. 1924—1936 всього 8,043.734 К, а закріплено було 41.67 км. потоків та заліснено 234,5 га. ярів. Отже бачимо, що стабілізація тільки того, що вже гірська вода нам наробила, вимагатиме ще великих гошей. Тому не сміємо власною рукою зменшувати й без того малу площу придатної для рільництва землі. Віденьське рішення в листопаді минулого року позбавило нас більшости родючих ланів, тому мусимо воювати з природою за кожний квадратний метр придатньої землі і саме ліс в цьому є нашим найкращим помішником.

Куток військової мови

Читате радо Нову Свободу. Запитає хто про причину, то відповідь буде коротка: Нова Свобода має добру мову і стиль, заступає позитивізм чину і ширить віру в кращу будучність українського народу на всіх його землях.

Н. С. з дня 7. 1. 39 принесла статтю п. з. »Українську мову на вищий рівень«. В ній автор обстоює одиноку і правильну думку поширити навчання всеукраїнської літературної мови в школах. Шкільництво — дуже важлива галузь національного виховання. Висліди тої праці обраховані одначе на доростаюче покоління.

Щож робити з старшою ґенерацією, вихованню в чужій школі? Я вірю, непохитно, що по переведенню найконечніщих праць організаційного характеру, знайдуться люди, що візьмуться до праці і в тій ділянці.

Українську мову слід поставити не тільки на вищий рівень. Її треба конечно розгорнути вшир і глиб.

Преса є одним із засобів, що успішно змагає до тої цілі. Її мова повинна бути взірцева, щоб можна було вчитися. Побажаним булоб, щоб Н. С. ввела на своїх сторінках »куток мови«, присвячений навчанню, обговорюванню мови у всіх її ділянках.

Цікаво буде читачам Н. С. почути проте, яка є мова Н. С. на військові теми. Н. С. від нового року принесла дуже мало статей на військові теми. На увагу заслуговують тільки дві коротенькі, а саме: »На увагу новобранцям« (Н. С. ч. 10) і »Збройні сили Японії« (Н. С. ч. 21).

Приступаю до обговорення похибок першої статті. І так: відібраний новобранець — слово відібраний перестаріле і походить з часу перед введенням загальної військової повинности, коли громада сама призначала осіб до військової служби. Осібна комісія відбирала їх часто насильно від громади. Тому »відібраний«. Тепер поборова комісія узнає військовозобовязані особи за здатні до військової служби. Отже не відібраний а тільки узнаний здатним до військової служби, або чужим — вже також перестарілим терміном — асентерований.

Бути закликаним до наступлення презенційної служби — покликати, або завізвати до чинної згл. законної служби у війську.

Новий призив — поновний призовний листок.

Домашня окружна команда доповнення — мені здається, що такої нема. Є тільки окружна команда поповнення згл. доповнення.

Військова управа — військове управління згл. команда.

Оборонний припис — закон про оборону держави. Оборонний припис можна різно розуміти, як такий, що належить до якоїсь оборони (протиґазової, протитанкової тощо). Закон є куди більший, як припис.

Незаділений новобранець — ніяк не відгадати значіння того слова.

Презенційна служба — чужий термін, часто у нас уживаний. Краще одначе вживати чинна, або законна служба. Під презенційною службою розуміємо службу, що її на підставі військового закону про оборону держави мусить відбути кожна особа, узнана за здатну до військової служби. Законна служба тепер триває майже всюди два роки. Противенством до законної служби є добровільна служба, що до неї кожна особа добровільно зголошується (старшини і підстаршини).

Є там ще такі прогріхи: зміняти своє перебування (зміняти можемо тільки місце перебування), нинішне перебування (теперішне перебування), міністерство нар. оборони закликає (завзиває), попереднє і нове перебування (давніше і теперішне).

В статті про збройні сили Японії слід уникати наступних похибок:

Реґулярна піша армія — пішої армії в сучасну добу нема. Кожна армія складається з кількох родів зброй, що з них кіннота, артилерія, обоз є безумовно кінні або моторизовані. Повинно бути »реґулярна суходільна армія«, або військо. Докладно беручи то армія — це тактичне обєднання, почисловане по порядку згл. назване іменем свого командувача (вищий командир).

Дефензивна бригада — автор має на увазі правдоподібно краєвооборонну бригаду.

Гірські полки — чого? Треба було додати піхоти, стрільців, згл. артилерії.

7 зенітних — можна додуматися »полків«. Що ж то є зенітний полк? Ніхто не знає! Є тільки зенітні гармати. Повинно бути: 7 полків протилетунської артилерії, згл. гармат.

Протитанкова батерія — куди краще і більше зрозуміло, батерія протипанцерних гармат, або точніше пушок.

Танковий полк — полк танків. Танковий полк — це полк, що належить до танків. Отже неточність.

Повітряна фльота складається з 18 полків — термін фльота слід би в тім випадку заступити »збройна сила«, бо точно беручи, фльота складається з кораблів, чи в тім випадку з літаків, а збройна сила з полків.

Летунські полки згл. летунство не ділимо на розвідчі, офензивні і бомбардовики а тільки на розвідчі, нищильні, бомбардові і т. п. Називати полка бомбардового летунства »бомбардовиками« ніяк не годиться. Під бомбардовиками можна найвище догадуватися бомбовозів (бомбардовий літак).

Активне військо — лінійне військо, хоч маємо активних вояків.

Більший кулемет — такого урядового терміну ніде нема. Чи не слід тут догадуватися великокаліброваго кулемету?

Гармата проти танків — має бути протитанкова гармата, бо інакше можна розуміти гармату, що стоїть проти танку.

Дивізійна гармата — є тільки дивізійна артилерія. А може автор згаданої статі хотів ужити прастарого терміну »гармата« замість артилерія.

Броневик — автопанцерник.

Рушниця — за словником УАН слід під рушницею розуміти мисливську ненарізану зброю (зброю без ґвинтів). Нарізану ручну зброю, уживану у війську за УАН ґвинтівкою. (гл. Рос-укр. словник військової термінології С. і О. Якубські і і нші словники УАН.)

Наприкінці хочу застановитися над наступними термінами, що їх автор повищих рядків ужив правильно.

Ватальйон — галичани дають першенство термінові »курінь« з фальшивим наголосом на »у«, опираючися на тім, що так УСС звали батальйон. Курінь одначе за Шевченком і УАН означає тільки примітивну хатину і приміщення на Січі — себто по сучасному касарні.

Кулемет — деякі галичане вперто уживають із самого призвичаєння терміну »скоростріл«, хотячи тим підкреслити швидкість стріляння. То таку саму швидкість стріляння має кожна автоматична зброя, себто автоматична ґвинтівка, автоматична пістоля і автоматична гарматка. А їх хиба неможна підтягнути під спільну назву скорострілів.

І. З.

ВИСЛІДИ ГОЛОСУВАННЯ

ПІСЛЯ ОКРУГІВ

[Перше число означає кількість голосів за УНО, друге — проти УНО, третє кількість голосуючих]

Чинадьово
(80·4%)

Арданово	530	119	649
Барбово	515	112	627
Белебово	25	20	45
Бенедиковці	357	11	368
Березинка	46	7	53
Бобовище	470	5	475
Брестів	270	49	319
Буковинка	115	113	228
Черейовці	94	2	96
Червеньово	475	6	481
Чомонин	201	599	800
Доробратово	81	812	893
Дуйковиця	351	4	355
Феделешовці	136	—	136
Фугараш	186	26	212
Фрідешово	83	34	117
Ґоронда	736	161	897
Гандеровиця	135	7	142
Герцовці	49	8	57
Грабово	180	—	180
Івановці	308	120	428
Яблоново	202	97	299
Івківці	40	1	41
Кайданово	590	47	637
Калиник	652	4	656
Кендерешів	20	99	119
Клечаново	657	17	674
Клочки	52	2	14
Колчино	330	9	339
Копиновці	253	1	254
Куштановиця	33	258	291
Кузьмино	216	3	219
Лалово	121	301	422
Лавки	418	—	418
Лицовиця	243	60	303
Лісарня	72	8	80
Лохово	451	35	486
Макарьово	444	298	742
Медведовці	240	—	240
Микулівці	220	1	221
Неґрово	491	79	570
Нім. Кучава	118	33	151
Н. Коропець	142	92	234
Новоселиця	82	2	84
Н. Клеповець	339	—	339
Пацканьово	550	—	550
Пістрялово	335	56	391
Підгоряни	719	—	719
Підмонастир	313	18	331
Пузняківці	217	5	222
Ракошин	1083	287	1370
Ряпід	181	392	573
Ромочевиця	192	29	221
Руська Кучава	84	1	85
Руське	438	15	453
Серенчівці	122	6	128
Станово	255	206	461
Старе Давидково	290	5	295
Страбичово	645	245	890
Шелестово	351	—	351
Шкуратівці	93	—	93
Тростяниця	77	—	77
Вел. Лучки	2166	674	2840
В. Визниця	454	38	492
Залуж	373	11	384
Завидово	662	22	684
Зняцьово	1142	33	1175
Жборовці	113	—	113
Софія	57	125	182
Жуково	310	11	321

Рахів
(96%)

Білин	504	0	506
Біла Церків	812	12	860
Богдан	1929	17	2003
Ясіня	5802	67	6185
Коб. Поляна	899	17	940
Кос. Поляна	1130	—	1147
Кваси	775	1	776
Луги	737	—	764
Рахів	4426	75	4718
Розсішка	388	—	388
Село Солотвина	1838	498	2412
Солот. Копальні	889	422	1454
Серед. Апша	1926	86	2066
Требушани	1101	12	1185
Вел. Бичків	3276	5	3397
Вишня Апша	2854	—	2993
	29286	1214	3240

Перечин
(92·39%)

Ворочів	522	4	526
Вульшинки	298	4	302
Дубриничі	770	11	781
Заріччя	811	124	935
Липовець	131	3	134
Мокра	246	2	248
Новоселиця	231	2	233
Пасіка	782	13	795
Пастілки	—	—	—
Перечин	1445	20	1465
Порошково	945	206	1151
Раків	508	15	523
Сімір	500	10	510
Симірки	480	3	483
Турця	416	72	488
Т. Бистрий	595	43	638
Туря Поляна	690	6	696
Ремети	963	152	1115

Свалява
[92·52%

Абранка	179	30	209
Березник	1023	20	1043
Біласовиця	70	2	72
Боровчина	61	—	61
Брустів	72	1	73
Буковець	95	204	299
Бистрий	96	9	105
Черник	146	2	148
Діцковиці	105	5	110
Драчина	133	32	165
Дусина	193	244	437
Ганковиця	292	24	316
Глинянець	232	5	237
Голубинне	708	33	741
Гукливий	712	35	747
Ізвор—Гута	189	—	189
Ялове	81	1	82
Канора	370	4	374
Керецьки	1435	97	1532
Косино	214	26	240
Котельниця	114	1	115
Кичерний	134	51	185
СВАЛЯВА			
Латорка	348	—	348
Лази	311	4	315
Мала Мартинка	194	27	221
Медвежій	64	4	68
Мишкаровиця	66	—	66
Неліпино	989	50	948
Н. Грабовиця	284	6	290
Н. Розтока	137	18	155
Н. Верецьки	875	59	934
Нове Село	24	27	51
Обава	398	42	440
Оленьово	192	8	200
Пасіка	117	218	335
Пашковці	49	5	54
Павлово	272	43	315
Перехрестна	137	26	163
Плавя	258	12	270
Плоске	301	38	339
Підполоззя	146	11	157
Розсоші	354	79	433
Сасовка	303	26	329
Синяк	16	64	80
Скотарське	513	11	524
Солочин	344	2	346
Стройно	511	65	576
Сусково	322	23	355
Свалява	2781	186	2967
Тибава	318	31	349
Уклин	120	2	122
Вербяж	229	3	232
Воловець	847	18	865
В. Грабовниця	258	2	260
В. Розтока	32	126	158
В. Верецькі	803	4	807
Задільський	169	5	174
Завадка	389	2	391
Збини	20	38	58
Жденьово	373	4	377
Поляна	509	3	512
Ізвор	297	2	299
Щербовець	179	20	199

Середнє
[95·80%]

Андрашівці	215	6	221
Анталівці	236	28	264
Доманинці	624	12	636
Дубрівка	401	9	410
Довге	308	15	323
Глубока	186	45	231
Горяни	430	5	435
Гута	369	12	381
Худльово	529	20	549
Ірлява	280	1	281
Ярок	347	6	353
Камяниця	340	18	358
Кобиляри	458	22	480
Ляхівці	187	20	207
Лекарт	652	41	693
Лінці	352	11	365
Невицьке	350	4	354
Н. Солотвина	262	10	272
Оноківці	352	44	396
Оріховиця	297	8	305
Підгорб	146	13	159
Середнє	967	40	1007
Стрипа	168	—	168
Вовковиї	272	2	274
В. Солотвина	155	15	170
Ужгород-село	348	2	350
Циганівці	123	3	126
Русь. Комаровці	214	225	439
В. Лази	182	221	403

Севлюш
(93·36%)

Ардовець	696	15	711
Чорна	433	9	442
Фаньчиково	292	80	372
Ґудя	105	267	372
Гетеня	315	18	333
Горбки	201	3	204
Холмец	82	62	144
Хижі	500	18	518
Королево н/Т.	2054	89	2143
Мала Чинґава	174	39	213
Мала Копаня	240	148	388
Малий Раковець	940	—	940
Нижний Шард	305	6	311
Новоселиця	374	2	376
Олешник	961	120	1181
Онок	817	—	—
Рокосів	1426	34	1460
Сасово	793	78	827
Севлюш	5104	240	5344
Сірма	333	18	351
Теково	452	67	519
Тростник	484	8	492
Вишня Чинґава	642	155	797
Велика Копаня	1194	23	1217
Вел. Комяти	1874	14	1888
Вел. Раковець	1976	—	1976
Веряця	498	1	499
Влахово	621	7	628
Вербовець	34	244	278
Виш. Шард	571	4	575
Заріча	859	64	923
Ґребля	328	—	328

Хуст
(87·5%)

Березово	1140	1	1141
Данилово	583	—	583
Драгово	2403	9	2412
Горінчово	1990	23	2013
Хуст	6208	2122	8330
Іза	427	1109	1536
Копашньово	836	10	846
Кошельово	1324	247	1571
Крайниково	511	—	511
Крива	351	118	469
Липча	1805	23	1828
Лип. Поляна	1031	19	1050
Нанково	727	44	771
Н. Бистрий	1067	16	1083
Н. Селище	1026	14	1040
Салдобош	898	9	907
Сокирниця	1139	21	1060
Шандрово	781	—	781
Вишково н/Т.	2923	461	3384
Золотарево	1128	32	1160
Велятин	1360	3	1363

Воловий
98·01%]

Новоселиця	564	1	565
Торунь	640	2	642
Прислоп	702	2	704
Подобівці	219	2	221
Розтока	326	—	326
Річка	431	3	434
Неґрівці	705	—	705
Колочава	1816	3	1819
Майдан	1291	1	1292
Син. Поляна	500	—	500
Пилипець	436	6	442
Тюшка	230	2	232
Лозанський	563	2	565
Вучковий	299	—	299
Новоселиця	565	1	566
Голятин	343	57	400
Ляховець	252	6	258
Рекита	195	—	195
Н. Студений	642	—	642
В. Студений	536	—	536
Келечин	364	9	373
Буковець	307	4	311
Ізки	542	—	542
Синевир. Поляна	1486	18	1504

Вел. Березний
[98·4%]

Бегин. Пастіл	140	2	142
Буковцьово	448	4	452
Чорноголова	821	14	835
Домашин	221	2	223
Гусний	204	1	205
Княгиня	191	34	225
Кострина	683	13	696
Костьова	235	—	235
Люта	1594	6	1600
Лубня	156	—	156
Луг	190	1	191
М. Березний	487	2	489
Мірча	263	5	268
Мочар	109	7	116
Н. Стужиця	278	—	278
Розт. Пастіл	211	2	213
Смерекова	225	79	304
Сіль	289	13	302
Стара Стужиця	245	3	248
Ставне	610	2	612
Стричава	228	—	228
Сухий	230	—	230
Тихий	510	5	515
Ужок	506	—	506
Вел. Березний	1525	15	1540
Волосянка	783	4	787
Вишка	553	—	553
Забродь	393	5	398
Завосина	179	—	179
Загорб	288	—	288
Бистрий	385	—	385

Тячово
[95·09%]

Бедевля	1433	6	1439
Біловарець	357	3	360
Брустури	952	—	952
Буштино	1453	2	1455
Буштин. Гандал	315	2	317
Чомальово	806	6	812

Дубове	2401	1	2402
Дулово	611	4	615
Ґаничі	1421	2	1423
Грушово	1078	4	1082
Калини	1155	4	1159
Колодне	428	—	428
Красна	445	3	448
Кричово	761	—	761
Криве	618	—	618
Нересниця	1009	1	1010
Нім. Мокра	384	1	385
Н. Апша	1631	906	2537
Нове Барово	594	1	595
Новоселиця	1180	3	1183
Няґово	613	—	613
Округла	189	12	201
Підплеша	378	—	378
Русь. Мокра	577	2	579
Русь. Поле	1216	8	1224
Широкий Луг	969	1	970
Теребля	1436	—	1436
Тересова	1436	—	1436
Тересва	1378	6	1384
Терново н. Т.	715	6	721
Тячово	3744	607	4351
Угля	1801	—	1801
Устьчорна	603	3	606
Вонігово	707	—	707
Вульхівці	2031	4	2035

Іршава
[96·06%

Бабичі	170	99	269
Білки	2723	11	2734
Богаровиця	299	1	300
Брод	685	11	696
Чорній Потік	292	2	294
Дешковиця	220	24	244
Ділок	123	117	240
Дубровка н. Б.	463	1	464
Довге	2071	7	2078
Дубов	99	—	99
Хмільник	328	7	335
Ільниця	2388	43	2431
Імстичово	1013	—	1013
Іршава	1510	55	1565
Івашковці	95	86	181
Кивяждь	680	8	688
Климовиця	126	21	147
Кобалевиця	34	15	49
Колодне	377	24	401
Крайна Мартинка	245	18	263
Кушниця	1158	4	1162
Лисичово	955	—	955
Локоть	169	22	191
Лоза	513	3	516
Луково	539	—	539
Мідяниця	454	—	454
Осій	854	20	874
Покутя	232	27	259
Розтока	246	3	249
Сільце	900	—	900
Смоголовиця	8	122	130
Собатин	115	9	126
Сухабронька	957	52	1009
Шаркадь	470	3	473
Волоське	359	80	439
Воловиця	140	1	141
Задне	1102	30	1132
Загаття	687	56	743

Загальний вислід виборів

На УНО в цілій країні 92·4%
Участь у виборах 92·5%

Перше число означає кількість всіх правильнених до голосованя, друге кількість голосувавших, трете голоси за УНО. четверте проти УНО, пяте відношення у процентах

Хуст	**37.219**	**33.939**	**29.658**	**4.281**	**87.50**
Воловий	**17.945**	**16.725**	**16.545**	**180**	**98.01**
Перечин	**12.245**	**11.514**	**10.774**	**740**	**93.57**
Вел. Березний	**13.962**	**13.379**	**13.160**	**219**	**98.04**
Рахів	**32.040**	**30.500**	**29.286**	**1.214**	**96.00**
Іршава	**25.981**	**24.469**	**23.502**	**967**	**96.06**
Тячово	**41.368**	**39.097**	**37.494**	**1.603**	**95.09**
Свалява	**26.261**	**23.603**	**21.839**	**1.764**	**92.52**
Севлюш	**29.126**	**27.642**	**25.807**	**1.835**	**93.36**
Середне	**12.196**	**11.583**	**11.060**	**523**	**95.80**
Чинадієво	**33.022**	**29.516**	**23.626**	**5.890**	**80.04**
Разом	**284.365**	**263.202**	**243.557**	**19.645**	**92.40**

Інж. Т. Краснокутський:

Дещо про збільшення врожайности та родючости наших ґрунтів

Ґрунти в Карпатській Україні дуже ріжноманітні. Вже на малій площі можна зустрінути декілька типів ґрунтів, що досить різко ріжняться між собою. Кожний тип при цьому вимагає своїх окремих способів поліпшення, чи збільшення родючости.

В цій короткій статті зупинюся на ґрунтах, що знаходяться в долині річки Тересівки, в південній частині Тячівської округи й на яких досить добре родиться кукурудза, ячмінь, фасоля та деколи пшениця. Ґрунти цього району дають досить добрі врожаї, якщо літо й осінь бувають порівнюючи сухі.

Якщо літо буває вогке, — врожаї бувають неповні й низькі, бо рівень ґрунтової води находиться тут близько від поверхні землі й ґрунти легко заболочуються. Отже в першу чергу треба такі землі відводнити, або змеліорувати. Цього можна осягнути без особливих коштів, тільки ручною працею, при допомозі системи відповідних відкритих рівчаків та ровів. Дальшою особливістю цих ґрунтів є їхня мілкість та бідність на гумус, чи чорну речовину.

Наші селяни глибше не оруть, як на 13-14 цм. Під цією орною верствою находиться тяжка глина, чи »гленовата земля«, як говорять селяни, — зеленкуватої барви. Це вказує на те, що підґрунтя зовсім не провітрюється та не окислюється. Селяни дуже дбають того, щоб глибше не орати. На практиці вони пересвідчилися, що виоране навесні на поверхню землі таке підґрунтя згіршує орну землю так, що врожаї сільсько-господарських рослин знижуються.

Ясно, що при такій мілкості цих ґрунтів не можна очікувати великих врожаїв, бо рослина має дуже мало родючої землі. Цьому лихові теж можно запобігти. Орати треба тільки в осені й то так глибоко, щоб плуг захоплював трохи підґрунтя з тою глейкуватою неокисленою землею. Невелика кількість її не може знизити врожай, бо через зиму вона перемерзне, провітриться та окислиться й стає нешкідливою для рослин. Якщо зробимо це на весні, то може настати зниження врожаю, бо виоране на поверхню підґрунтя не встигає окислитись, і як таке, є дуже шкідливе для рослин, як це вже добре помітили наші селяни. На весні, на таке зоране восені поле, можна вивезти гній, заорати його мілко, — тільки так, або було прикрите глиною.

Таке поступове поглиблення орної верстви треба переводити щороку, чи через рік так довго, щоб орна верства мала щонайменьше 25 цм. глибини. Тільки при такій глибині орної верстви можна чекати високих врожаїв. Підґрунтя те можна зробити більш приступним для рослин, якщо будемо плекати конюшину (команицю), чи люцерну, з них остання має дуже сильний головний корінь, який може продертися через глейкувату землю, що є під орною верствою до нижчих шарів ґрунту. Коли корінь згниє, залишається велика скількість вузьких рурочок, через які підґрунтя може провітрюватися та окислюватися.

Щоб збільшити кількість гумусу, чи чорної речовини, треба такі ґрунти більше гноїти та частіше плекати на них метелико-цвітні рослини. Гній на гноївці зберігається в нас дуже недбало. Вивозиться він на поле часто в невідповідну добу, а на полі залишається деколи довго незаораним.

Ще більшу увагу треба присвятити плеканню метеликоцвітних рослин, а з них особливо — конюшині (команиці) та люцерні. Вони дають чудове сіло, крім того збагачують ґрунт на азот та можуть трохи висушити наші вогкі ґрунти, бо випарюють за добу свого росту багато води. На корінцях метелекоцвітних рослин жиють дрібненькі істоти-бактерії, які послинюють азот з повітря а після того, як ці бактерії загинуть, він переходить до ґрунту; в такий спосіб збагачуються ґрунти на азот.

Не менш важливим є для збільшення врожаїв правильне чергування рослин на полях, або заведення правильного сівозміну. Ще й тепер часто трапляються випадки, коли селяни сіють кукурудзу на одному полі декілька років підряд. В наслідок такого однобічного плекання одної культури с.-г. рослин дуже виснажується ґрунт.

Отже ґрунти, що є подібні до вищенаведеної характеристики ґрунтів долини Тересівки, на яких родиться кукурудза, ячмінь та фасоля, можно поліпшити шляхом:

1) Меліорації чи відведення зайвої води сіткою відкритих рівчаків та ровів.

2) Переведення головної оранки восені, а не навесні, як є до цього часу.

3) Щорічного поглиблювання орної верстви на рахунок підґрунтя так довго, щоб ораниця мала не менше, як 25 цм. завглибшки.

4) Правильне збереження гною та

належного його заорювання.

5) Введення в сівозміну метеликоцвітних рослин і в першу чергу люцерни та конюшини (команиці).

6) Заведення правильного сівозміну.

Ці заходи майже нічого не коштують, тільки вимагають більше людської праці, якої ми маємо аж досить. Багато наших людей при подібній інтенсифікації сільського господарства можуть знайти працю на своїй рідній землі та не мусітимуть десь її шукати по чужих краях.

Ще до виборів

Як нам телефонують з виборчої комісії, результат голосування в деяких місцевостях при основному перегляненні протоколів дещо зміниться в нашу користь, бо виявилося, що неважні голоси були зачислені як »проти«, а їх треба було подавати в окремій рубриці. Через те відсоткове відношення підвищиться.

На заклик Національної Ради, в справі зложення податків на рідну українську Державу, першим відізвався п. дир. Л. Балицький, що відвів ½% свойого прибутку і переслав на рахунок Нац. Ради в Хусті 138.— корон.

Слава йому. Не сміє бути українця, що не відізвався б на цей заклик Нац. Ради.

До Української Інтеліґенції.

? Цікавитесь щоденним життям молодої української держави — Карпатської України?

? Хочете брати чинну участь — словом і порадою — у її державному будівництві?

— То передплачуйте НОВУ СВОБОДУ!

МІСЯЧНА ПЕРЕДПЛАТА 15 К.

Січовики, увага

Дня 19. лютого відбудеться в Хусті здвиг О. Н. О. Карпатська Січ. Здвиг почнеться полевою Службою Божою в год. 8.30 рано. Після Богослуження — офіціяльна частина здвигу — дефіляда перед командою Карпатської Січи, а відтак промови. Після обіду знову відбудеться зїзд окружних, районових та місцевих командантів, у великій салі Січової Гостинниці, де будуть відчитані реферати.

На цей здвиг мусить явитися як найбільша скількість Січовиків та Січовичок організованими відділами. В Хусті треба бути вже в год. 7.30. Місцеві відділи мусять мати докладний спис тих, що можуть бути на здвизі та передати Окружному командантові. Окружні команданти укладають вимаршу всіх до Хусту. В Хусті окружні і місцеві команданти дістануть інструкції, як мають поводитися і де їхне призначення.

Ті, що їхатимуть на здвиг — будуть користати з залізничих знижок.

Слава Україні!

Команда О. Н. О. »Карпатська Січ«.

ВІСТІ ЗІ СВІТУ

—**Чехо-словацько-українська рада міністрів** скликана до Праги на четвер 16. ц. м. В раді візмуть участь усі міністри, далічлени комісії ощадности, ґубернатор Народного банку Енґліш і президент Найвищого обрахункового уряду др Гожак. На порядку дня засідання є остаточна редакція спільного бюджету і трьох краєвих бюджетів. В птницю, 17. ц. м. відбудеться друга спільна рада міністрів, на якій карпатоукраїнські міністри будуть реферувати про висліди виборів, про положення в Карпатській Україні, про скликання сойму і усі звязані з тим питання.

Словацький урядовий часопис »Словак« домагається у передовій статті закриття празького парламенту. Він не відповідає — на думку »Словака« — духові сьогоднішнього часу та його мусить заступити до нових умовин пристосований парламент. Інакше не буде можливо остаточно наладнати взаємне відношення і взаємні інтереси між поодинокими краєвими парламентами.

— **»Фронт національного відродження«** в Румунії почав орґанізувати піввійськову орґанізацію »Національну ґвардію«. Осідок тої ґвардії в будинку дотеперішнього парламенту. Командантом ґвардії іменований ґен. Касевіцеану.

— **В папському річнику на 1939. р.** подано осьякі дати про церковну єпархію з кінцем 1938. р.: кардиналів було 62, патріярхів 14, митрополитів 219, архиєпископів-ординаріїв 360, епископів-ординаріїв 935, титулярних епископів 772, самостійних ігуменатів і пралатур 50, апостольських вікарітів 292, префектур 135, самостійних місійних теренів 19.

Литовський сойм ухвалив закон, який карає смертю за шпигунство і державну зраду.

Румунський віцепремєр Калінеску, що є заразом міністром внутрішніх справ і безпеки, став головою ради оборони держави.

Законодатні збори індійського конґресу ухвалили 55 голосами проти 54 внесення про негайне виступлення Індій з Союзу Народів.

Амбасадор ґенерала Франка в Берліні передав канцлерові Гітлерові відручне письмо ґен. Франка, зміст якого є невідомий. Німецький уряд вислав ґен. Франкові муку, пшеницю і цукор у вартості одного мільйона марок та 5000 мужеських одягів. з з

Німецький уряд — як повідомляють з Парижа — мав запросити французького міністра для закордонних справ Боннета на розмови з міністром Рібентропом до Берліну. Урядового підтвердження тої вісти досі нема.

Республіканські еспанці ведуть переговори з мексиканським урядом про приміщення 50000 еспанців в Мексику. Приготовлення до першого транспорту вже зроблені.

Виеміґрування з Польщі в 1937 р. біля 2.900 жидів, а в р. 1938 біля 2.500. В тих роках загальна еміґрація з Польщі виносила: в 1937 р. 102.500, в 7938 р. 128.000. Отже еміґрація жидів виносить біля 2% загальної еміґрації з Польщі.

З кінцем січня цього року було в Польщі 542.120 зареєстрованих безробітних (крім Заользя). За місяць їх число зросло о 86.530.

За перехід кордону відбулась на днях розправа перед окружним судом у Стрию (Галичина) проти Маріяна Кравчука, Льва Сорочака, Петра Глушка, Володимира Патрія, Івана Дізенка, Якова Максимця, всіх із Перегінська окр. Далина, та Василя Сливинського з Підністрян. Усім їм закидували, що 10. XI. м. р. перейшли біля Осмолоди польський кордон. Чехословацька прикордонна сторожа притримала їх та передала відтак польській владі. Суд засудив їх по одному рокові вязниці.

В Польському соймі підчас діскусії над бюджетом міністерства хліборобства український посол Пеленський представив потреби рільництва на західньоукраїнських землях і переслідування українського селянства. Український селянин не може купити ні гектара землі не тільки від поляка чи жида, але навіть від українця. Роблять теж труднощі розвиткові українського молочарства.

В Польській пресі вже майже нема вістей про голод, холеру, тиф, розбої і бунти в Карпатській Україні, а за те журиться польська преса, що там болото... Так як би в Польщі його не було.

В Італії оповіщено розпорядження, на основі якого сенатором можна стати тільки по скінченні 60. року життя.

В Палестині засудили знову сімох арабів на смерть за те, що мали при собі зброю і ставили опір анґлійському війську.

Канцлєр Гітлєр скликав на днях до Крольопери в Берліні головних командантів німецької армії і промовив до них про обовязки старшини в націоналсоціялістичній державі.

Республиканський еспанський уряд перейшов на ще не зайняту ґен. Франком територію і проголосив своїм осідком Мадрид.

ВІСТІ

З огляду на сьогоднішнє свято Стрітення Господнього чергове число »Нової Свободи« вийде в пятницю рано в звичайний час.

Поштовий Уряд у Хусті сьогодні починає печаткувати печаткою червоної барви листівки та марки, яка несе надпис: »12. II. 1939«.

Радник інж. О. Санат сьогодні поїхав до Братислави, звідти поїде до Мадярщини переговорювати в справі шляхів, залізних доріг, мостів та державних будинків, які залишилися на території, переданій Мадярщині.

Дмитро Німчук, директор Краєвого Уряду Соціяльного Обезпечення в супроводі свого секретаря, Юрія Манівчука сьогодні поїхав до Братислави в справі переговорів про розділення майна цієї інституції між Словаччиною, Мадярщиною та Карпатською Україною.

—**Помер чоловік, який бачив тільки в ночі.** Як повідомляє французька преса, в своїй посілості в Анґлії помер у 89-ому році Жорж Едвард Смір. Довгі роки пережив він виключно в ночі. Унаслідок якогось випадку в дитинстві його очі втратили змогу нормального приймання світляних промінів, так що він не бачив за дня, зате бачив у теміні. Клався спати раннім ранком, а будився ввечері.

Лікарська поміч

Др. Олекс. Фрішамн, фаховий зубний лікар. Ординує від год. 9—12, від год. 14—18. Хуст, Славянська ч. 47. 608

Дрібні оголошення

Допоручуємо двірцеву гостинницю — **Габура Степана, Королево н. Т.** 614

Дунайський банк прийме для своїх філій у Хусті й Севлюші по одному урядникy. Подання слід вносити на імя директора банку у Хусті. Абсольвенти торговельної академії мають першенствоє 606

Першорядний косметичний жіночий і мужеський сальон. Кеніґ Фрідеш, Хуст, Пасаж Шміда. 606

Голярня »ТЕМПО«, А. Фікерле, Хуст, вул. Короля Олександра. 606

Найкращий мужеський голяр ИОСИФ ПЕКАР, Хуст, вул. Масарика ч. 82. 606

Годинники й ріжні клейноти найлішие купите у ф-ми **Едуард Малий.** Теж переводить ріжні оправи. **Хуст, вул. Масарика.** 606

Кахлеві й зефірові печі чистить за дешеві ціни Удут Стефан, Хуст. 606

До ч. 1983-575 аі 39.

ПУБЛИЧНИЙ КОНКУРС.

Окружний уряд в Хусті розписує згідно з постановами задавчого правильника з дня 17. грудня 1920, ч. 667 Зб. з. і р.

публичний конкурс

на подання щербу та дерті для державних та краєвих доріг на р. 1939.

Оферти належить подати на урядових друках, котрі видає окружний уряд в Хусті, техничний відділ, за режійну ціну або посилається на післяплату починаючи днем 13. лютого 1939. р. Оферти в порядно замкнених копертах означені написом: »Оферта на додання щербу та дерті для державних та краєвих доріг на рік 1939.«, приймає техничний відділ Окружного уряду в Хусті

до дня 27. лютого 1939. р. до год. 10. передполуднем.

В оферті навести треба означення лому, його ведучого, рід каменя та виріб щербу машиновий чи ручний. Одержані оферти будуть отворені того дня о 11. годині передполуднем в техничнім відділі окружного уряду в Хусті.

До оферти має оферент предложити крім виповнених урядових формулярів також:

1. податкове потвердження евент. проголоження о податкових компесаціях;
2. завірений відпис колективної умови з робітництвом з ломів та з місць, з яких матеріял оферується;
3. два взірці каміня з означенням лому та оферента.

Без цих прилог не буде подання задане.

Взірці належить предложити в тім випадку, що розходиться о лом, де не було міністерству предложене свідоцтво о пробах каменя.

Для зложення вадія будуть оференти візвані по отворенні оферт. Кавція у висоті 5 % задавчої суми буде задержана при виплаті рат.

Оферент стоїть в слові аж до рішення о заданні. Окружний уряд застерігає собі на основі власного рішення знести оферте поступовання без подання причин, далі застерігає собі відібрати частину додання прямо з державних каменоломів а задати лишень розвіз на основі цього офертного поступовання. Для конкурсу приходить в увагу лишень матеріял з території Карпатської України. Додання мусить бути виконано в терміні, як є уведено в офертнім кошторисі.

Додання буде задане для поодиноких шляхів реєп. для поодиноких відтинків доріг. На оферти неповні, зпізнені або невідповідаючі конкурсовим постановам, не буде звертатися увагу. Задання стається письменним.

Термін додання для кожного відтинку окремо, може бути в задавчім листі відповідно управлений.

В Хусті, 10. лютого 1939.

613 **Окружний уряд, тех. відділ в Хусті.**

Нова Свобода, орган Українського Націон. Обєднання. Виходить щодня крім понеділка. Видає і редаґує: Ред. Колеґія. Відповід. і начальний редактор В. Гренджа-Донський. Адреса редакції й адміністрації: Хуст, Славянська вул. ч. 1. — Число телефону 128. Число чекового конта: Прага 95.625. — Уживання газетних марок дозволила Дир. пошт й телеґр. в Ужгороді під ч. 469-Е 38. — Рукописів редакція не звертає й застерігає собі право прислані статті скорочувати та не поміщувати. — Передплата: Чехо-Словаччина місячно 15 Кч, квартально 45 Кч, піврічно 88 Кч, річно 175 Кч. Післяплата від місячної ставки 15 Кч, річна 180 Кч. — Заграниця: Америка-Европа місячно один амер. доляр в рівновартостній валюті. Виняток Польща й Югославія. Польща 4 золоти місячно кварт. 12 зол., піврічно 24 зол., річно 45 зол. Югославія: місячно 25 дин., річно 300 дин. гроші слати заграничними поштовими переказами на адресу адміністрації: Хуст, Славянська вул. ч. 1. Карпатська Україна. — Державна друкарня в Хусті.

Цінник оголошень: За текстом звичайне оголошення 1/1 3.200 Кч, ½ стор. 1.600 Кч, ¼ стор. 800 Кч, 1/8 стор. 400 Кч. — Сторінка оголошення має 4 шпальти. За 1 кв. цм шпальти 2.90 Кч. Оголошення в тексті за 1 кв. цм на 1 шпальту по 4.50 Кч. На першій сторінці за 1 кв. цм 5.80 Кч. — Ширина шпальти 6 цм. — Сторінка 26.5 цм широка і 41.5 цм висока. При більших оголошеннях відповідні скидки. — Окремі оферти прекладаємо на бажання. — Дрібні оголошення: числимо по 1 Кч від слова. — За оголошення редакція не відповідає.

У цьому числі: Повний вислід виборів по громадах!

Річник XL. Число 34. Хуст, середа, 15. лютого 1939. 50 ц.

НОВА СВОБОДА

ОРГАН УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ОБЄДНАННЯ

За політичною перемогою у виборах до господарської побіди

(*Проголошення Центральної Національної Ради Карпатської України

До усіх українців на рідних землях і в розсіянні сущих

Громадяни! Українці!

В імени усієї Карпатської України, нашої молодої національної держави, засилаємо Вам, дорогі брати й сестри, на рідні землі українські, у широкі світи розсіяння Вашого й ген далеко, за Океан, наш сердечний привіт і поклін.

Нині, коли швидко добігає піврік самостійного життя нашої держави, Центральна Національ. Рада Карпатської України уважає своїм обовязком забрати голос перед лицем цілого Народу Українського у важливих державних справах.

Бурхливий і повний трагічних подій був початок державности нашої. Од нас одійшли старі наші прадідні міста — Ужгород та Мукачів, а з ними частина кращої родючої землі. Молода українська державність мусіла пережити евакуацію своєї столиці.

Та кремезна українська вдача видержала усе. Наперекір усім перешкодам, на нових місцях і в нових умовах, народ Карпатської України, під мудрим керівництвом своїх провідників, Премєра о. Д-ра Авґустина Волошина й Міністра Юліяна Ревая, почав далі будувати свою державність. Не багато минуло часу, а вже нині на всіх ділянках народнього життя кипить робота. Українці з усіх земель дружньою родиною працюють над будівництвом Карпатської України.

Одначе, мусимо на цім місці заявити й підкреслити, що бажаний розвиток нашої державности значно стримується браком матеріяльних засобів. Говоримо про це сміливо й одверто, бо коли старі й багаті держави мають фінансові труднощі й затягають позички, то тим більше матеріяльної підтримки потребує молода й невелика, сотки літ занедбана, Карпатська Україна.

Правда, бідний народ Карпатської України докладає всіх зусиль, щоби втримати матеріяльно свою державу. Правда також, що до Карпатської України звідусіль напливають від щирих й жертвенних українців добровільні датки. Але всього цього замало. Бо історія українська поклала на молоду державу Карпатську великі та тяжкі завдання. А щоб їх виконати, потрібні величезні засоби.

Наші люди це розуміють і до нас звідусіль йдуть голоси, щоби Центральна Національ. Рада й Уряд Карпатської України встановили урядово всенародній обовязковий національний даток, який би заплатили усі українці, по цілому світі. Є це велика думка, однак уважаємо, що її матиме право перевести в життя лише орґан всеукраїнського значення — Всеокраїнськ Національ. Рада, коли вона організується. Нині-ж для нас залишається лише шлях прозьби й шлях звернення до доброї волі усіх українських людей.

Проголошуємо, що молода Карпатська Україна є спільне добро цілої Української Нації, — на кожному з нас лежить одповідальність за долю цієї молодої держави й кожний мусить причинитися до її скріплення й розцвіту.

Тому, виконуючи своє завдання перед історією, в почуттю великої відповідальности, Центральна Національна Рада Карпатської України урочисто звертається до усіх українців по цілому світі із наступним проханням:

1) Просимо всіх українців й українок, де-б вони не жили, по цілому світі, щоб кожний і кожна з них зложили на діло розбудови держави нашої — Карпатської України — всенародній національний даток.

2) Беручи на увагу великі й пильні наші потреби, просимо, щоб цей даток, по змозі, був рівний $1/2$% (пів відсоткові) річного заробітку кожного, та був вплачений по можливости негайно по цім проголошенні.

3) Звертаємось із закликом до усіх головніших товариств українських у кожній державі та до всіх чільних діячів взяти на себе організацію всенароднього національного датку на місцях, відповідно до місцевих обставин і можливостей.

Віримо твердо, що в нинішню відповідальну хвилю цілий Український Народ — всюди, де лише може, одностайно відгукнеться на заклик своєї молодої держави і допоможе їй по своїй силі, щиро і богато!

Центральна
Національна Рада
Карп. України

Хуст, 10. лютого, 1939 р.

Від уряду Карп. України

Уряд Карпатської України зо свого боку свідчить, що необхідна державна розбудова вимагає, особливо на початку, великих засобів. Уряд приєднує свій голос до заклику Центральної Національної Ради Карпатської України й висловлює свою певність, що великий і жертвенний Український Народ підтримає молоду державу так, як велітиме йому його честь і його велике й непоборне прагнення волі.

Премєр Міністер Уряду
Карпатської України,

о. Др. А. Волошин, в. р.

Міністер,

Юліян Ревай, в. р.

(*Українську пресу по всьому світі просимо це проголошення передрукувати.

ВЕЛИКИЙ АКТ

(До проголошення всенароднього датку)

Сталося! Центральна Національна Рада Карпатської України виступила з актом великого значіння, якого давно вже очікували і підказували їй українці як в краю, так закордоном і в Америці. Цей акт, який сьогодні знов друкуємо, є проголошення про встановлення всенароднього національного датку. Всенароднього — в тому розумінню, що його має заплатити кожний українець й кожна українка по цілому світі, — всюди там, де цьому актові не стануть на перешкоді (як, напр., в совітах) прямі переслідування й небезпека.

Своє проголошення про всенародній даток Центральна Національна Рада Карпатської України подає не у вигляді постанови, чи наказу, але в формі заклику, навіть прохання! Це є річ такту й української мягкости. Але гадаємо, що ніхто з українських громадян не »скористає« з цієї делікатности. Навпаки, переконані, що краєві й місцеві організації у Европі, Америці, Азії та по цілому світі, які будуть переводити проголошення в життя, поставлять усі »крапки над ї« і закличуть своє громадянство до справді всенароднього і справді для всіх і кожного національно-обовязкового датку.

Бо цього вимагає реальна і тверда дійсність. Справді — бо: сталося те, про що так палко усі ми мріяли довгими роками й десятиліттями. Правда, сталося в скромному масштабі, — маємо лише частину вільної землі. Але тим більше! Тим більше і тим легше огорнути її нашою любовю, нашою турботою!

Одначе — увага! Геть із сентіментами! Проголошення Центральної Національної Ради Карпатської України хоч і делікатною, але твердою мовою говорить про великі завдання й великі потреби молодої держави. Це дуже виразно підтверджує й уряд Карпатської України. І тут нині треба провести різку межу між дотеперішніми »добровільними датками«, »сентіментальними збірочками« й жалісними відозвами на принагідні дрібненькі справи й між всенароднім національним датком на державу.

Цей даток є, правда, дуже обережний, — всього $1/2$ %од річного заробітку, — але це є те, що при неодмінній умові всенародности, дасть певні можливості будівництва в ширшому масштабі.

Коли стався упадок української державности в роках 1917—20, між головними причинами того упадку була також одна: це мягкість українського уряду у відношенні до своїх громадян. Тоді можна було утікти з війська, можна було навіть забути, що то є податок на власну державу і ніхто за тим не упоминався. Правда, були на те свої причини, — ре-

волюційний час, війна, — але факт залишається фактом. Не може існувати держава, яка не вміє організувати свого війська, і не може зібрати потрібних податків. Тоді приходить інша, чужа держава, яка не питає чи комусь тяжко, чи легко, лише залізною рукою забирає усе!

Наша молода держава — Карпатська Україна — проголосила свій всенародній даток. Вітаємо цей її високодержавницький крок! Не маємо про що багато говорити, ні дебатувати — мусимо лише свій громадянський обовязок виконати.

А виконавши, маємо моральне право сказати й своє слово — і буде воно вислухано з повною увагою!

ПОХОРОНИЛИ ПАПУ ПІЯ XI.

(Ватиканське Місто, 14. II.) Сьогодні о 16. г. 30 хв. відбувся тайний похорон при запертих дверях тлінних останків папи Пія XI. в катакомбах під базилікою Св. Петра. Слід зазначити, що похорон тлінних останків Св. Отців відбувається завжди тайно, при ньому не може бути приявна ані Св. Колеґія.

Діяльність ватиканської дипльоматії перед виборами нового папи

(Ватиканське Місто, 14. II.). Конґреґація Кардиналів прийняла вчора маршала конкляве, принца Кіджі, який віддав Св. Колеґії поклін, як великий майстер суверенного Мальтезького ордену. Висловив свій глибокий жаль з приводу смерти Пія XI. Принц Кіджі пригадав, що покійний папа відновив дипльоматичне заступлення Мальтезького ордену в Ватикані та провів реформу правил ордену, яка була зовсім однозгідна з канонічним правом. Старшина кардиналів, Ґраніто ді Бельмонте подякувавши принцові за його заяву, підчеркнув, що Свята Церква поважає все, що згоджується з Мальтезьким орденом, з огляду та традиційну вірність ордену до Св. Столиці. Після відходу принца Кіджі з салі консисторії, кардинали прийняли на авдієнції заступника апостольської комори, який старшині Бельмонтові передав печатку з іменем »Пій XI«, яка давалась на папські були. Печатка була в приявності Св. Колеґії розбита.

Результат виборів є сильною зброєю в руках влади

щодо приятельського співжиття з сусідними державами

Інтервю з інж. А. Ернестом Ольдофредієм, послом до карпато-українського сойму за національну групу німців у Карпатській Україні

(Хуст, 14. II.) Заходжу до одного з кабінетів урядової палати. На дверях кабінету скромний надпис: »Державний секретаріят для німецької національної ґрупи в Карпатській Україні«. У малому передпокої декільки урядовців: »Слава Україні!« — вітають мене.

— Хочу говорити — кажу — з паном послом Ольдофредім.

Один з молодших урядовців уводить мене до кабінету. Біля зеленого стола сидить симпатична, сухорлява людина, літ біля 30. Вітаємося. Ми вже трохи знайомі. Перед виборами хотів я від нього інтервю, але цьому перешкодила виборча кампанія. На запрошення сідаю. Пан посол уже знає, в якій справі я до нього.

— Яке ваше враження щодо результату виборів, пане после — питаюся.

— Український народ у Карпатській Україні — відповідає — цими виборами склав блискучий іспит своєї політичної зрілости. Народ дуже добре зрозумів важливість часу та політичну ситуацію, а це є для нас великою втіхою.

— За вашою думкою, пане после, яке значіння має результат цих виборів взагалі — питаюсь знову. Посол Ольдофреді негайно відповідає, наче б знав, який запит я йому дам:

— Результат виборів у Карпатській Україні має своє велике значіння, як з огляду внутрішньо-політичного, так з огляду заграничної політики. Щодо внутрішньої політики, є це маніфестація єдности народу, демонстрація його волі жити самостійним життям. Карпатська Україна отже політично сконсолідувана й для заграниці.

Щодо будуччини — продовжував пан посол Ольдофреді — ці вибори є передумовою до інтензивної праці всіх горожан Карпатської України. А водночас результат цих виборів являється великою зброєю нашої влади щодо приятельських відносин з сусідніми державами.

— Як собі уявляєте, пане после, українсько - німецьку співпрацю в Карпатській Україні?

—Передумовою братнього співжиття між всіми народами є визнання рівноправности кожної нації. Головним завданням нашої влади й працівників на народній ниві є підняти культурний рівень народу, про це будемо старатися й ми, німці в Карпатській Україні. Уже ця праця за вищий культурний рівень обидвох народів створить ту співпрацю між німцями в Карпатській Україні та між українським населенням. Що торкається господарського розвитку Карпатської України, думаю, що перед нею під цим оглядом є красна будуччина і зрозуміла річ, що в міру господарського розвитку цілої країни буде розвиватися й німецький народ тут у нас. Ось не тільки на культурному, але й на господарському полі треба українсько-німецької співпраці в нашій державі.

Відходжу. Маю враження, що УНО кандидуванням пана інж. А. Ернста Ольдофредіго на своїй листі здобуло великого приятеля українського народу, солідного, культурного та політичного співпрацівника. »Слава Україні!« — пращаюся. — »Слава!«

Остап Сірко.

Відложення зїзду залізничників

З тої причини, що на 19. лютого ц. р. скликає »Карпатська Січ« краєвий зїзд січовиків, не може відбутись краєвий зїзд залізничників в Хусті. Відкладаємо про те наш зїзд на день 5. березня (марта). Це буде дуже вигідним нашим синьоармійцям, аби до 5. березня добре приправилися на своє свято. Беручи огляд на те, що пан міністер Ревай приобіцяв нам на наш краєвий зїзд свою участь, всі залізничники як один прийдуть привітати дорогого, облюбленого свого наставника і гостя.

За ці 3 тижні місцеві гуртки скличуть свої засідання, на яких обговорять подрібно справу підготовки на зїзд. Буде дуже бажаним, щоб на зїзд прийшли не лиш активні і пенз. залізничники, але щоб привели з собою і родину, а головно дівчат і хлопців, оскільки те буде можливим, в народніх строях.

Союз Карпатських Залізничників.

Виборчий привіт канадійських українців

Премєр др. А. Волошин отримав сьогодні від Українського Національного Обєднання телеґрафічний виборчий привіт: »Просимо уряд Карпатської України передати нашим братам привіт. В неділю 12. ц. м. очі 500.000 українців Канади звернені на вас, брати і сестри Карпатської України. Ми глибоко віримо, що підете за урядом Батька Волошина. Московсько-мадярських запроданців женіть з ваших сіл і міст. Хай Господь Бог благословить Карпатську Україну в ту велику неділю. За Українське Національне Обєднання: Косар, голова, Шарик, секретар.

Карпатська Україна на привіт відповіла своїм сестрам і братам в Канаді гідно вислідом виборів.

Мої враження з Італії

Дуже багато довелось мені читати, чути про гарну Італію, про її природну красу, про гарні теплі морські купелі адрійського моря, аж нарешті довелось мені особисто побачити цей великий півострів.

З Німеччини поїзд, як галюка вється в напрямку італійських Альп, які пишаються своїми білими покривалами навіть і в літню сезону. Вони манять спортовців-лещетарів з цілого світа. Ці »білі велетні« стоять один біля одного, щоб сторожили гарну Італію з північної частини. Переїзджаючи полосу гір, гей-би сумно ставало на душі, що незабаром зникнуть з очей.

Одначе Італія очарує іншими красами чоловіка, як одинокою Венецією, яка вся розложена на воді й виглядає як »пливуче місто«, Фльоренція, відома мистецтвом, видала славного Данте, що здивував своєю »Божественною Комедією« цілий світ. Рим пригадає нам шкільну лавку, в якій училися ми Ціцерона, Августа, Нерона, цілу римську історію. Ще далі на полудне Неаполь, залишить в нашій памяті незабутній образ Везувія, що курить безперестанку мов старий дідуган і нагадує своїм »сусідам« шоб були чемними, бо не хоче їм нагадати події старого Помпея.

З Неаполю чорніється острівок Капрі, на якому Одисей, блукаючи по морю, пристав, а сьогодні дає найліпший відпочинок, задоволення, гарну купелеву пляж всім, хто його відвідує.

Далі манить гарна Сіцілія, але в цих частинах крім природньої краси зацікавлять нас південні овочі, помаранчі, мандаріни, цітрони, фіґи помпельми (головно на Сіцілії) і багато інших овочів, яких ми не маємо.

Найбільше мене здивувала гостинність італійців, які ставились до мене надзвичайно ввічливо. Пригадую з найбільшим задоволенням мій побут в Італії. Головно до українців є відношення дуже приятельське.

Тепер, коли находжусь знов між своїм українським народом, посилаю всім моїм приятелям італійцям з Карпатської України привіт і запрошую їх, щоб вони відвідали нас і переконались, що ми маємо нашу своєрідну красу: полонини, панорами гір, українські одяги на Гуцульщині. Запевняю їх, що коли раз відвідають нашу Карпатську Україну не видержать, щоб знов до неї не повернули. Бажаю найкращого розвою фашистівській Італії і взаємне познайомлення наших двох народів.

I miei cordiali saluti per gli amici italiani de mia cara patria — Ucraina Carpatica.

Микола Товт, Хуст.

Передплачуйте „Нову Свободу“!

Передплата „Нової Свободи“: в Америці 1 доляр місячно, в Европі 1 доляр в рівновартістній валюті кожного краю за винятком Польщі і Югославії.

СКОНФІСКОВАНО.

Слава Тобі...

Провідник УНО п. Федір Ревай нещодавно був в Модржанах гостем української ґімназії, де вчиться більш чим половина дітей з Карпатської України.

З приводу тих милих відвідин, маленька дівчинка, Малилівна, учениця І. кл., написала віршик, якого містимо нижче:

Слава Тобі, невміруча
вдяка без упину,
Боронив Ти рідну землю,
Нашу Україну.

Ми діждалися свободи,
Ми діждались волі,
Тому, Батьку, що постояв
На крівавім полі.

Ти приніс Країні нашій
З нашого народу,
Ти приніс Країні нашій
Волю і свободу.

Тож прийми привіт цей щирий
від усіх нас нині,
Добуваймо же далі щастя,
Нашій Україні.

Жий ще, Батьку, літ багато,
На добро держави,
І веди Державу й нарід
До щастя і слави!

Г. Малилівна.

Лихими ворогами народньої справи є ті, котрі не висилають точно передплати.

„Нова Свобода“ **працює для Вас, зробіть щось і ви для „НОВОЇ СВОБОДИ“!**

200.000 К для Волівщини

Будовання шляхів і мостів на Верховині

(Хус, 12. II. »Нова Свобода« вже була наших читачів коротко повідомила про те, що паном міністром Реваєм була прийнята делеґація з Волівщини. Делеґація була ведена окружним начальником др Яцьком, др Дудикевичем, о. Желтваєм і секретарем Скирою.

Делеґація — іменем населення цілої Волівщини — передала привіт нашому урядові й просила, щоб у волівській окрузі були розпочаті інвестиційні праці.

Міністр Ревай, по вислуханню бажань делеґації зараз дав диспозицію, щоб для Волівщини було увільнено 200.000 К.

З цих грошей будуть будувати найпотрібніші шляхи в волівській окрузі. Дуже свідоме село Лозянський дочекається й мосту через Ріку.

Безробітне населення буде мати працю, комуникаційні засоби на Верховині зліпшаться.

За старого режіму треба було цілі роки походити, щоб зачалась у селі деяка праця. Тепер, коли нашим краєм керують наші люди, справедливі домагання нашого громадянства є скоро полагоджувані.

Волівщина цієї неділі дуже гарно пописалася; багато сіл мало 100 % за кандидаткою УНО. Ціла округа похвалилася вислід. 98.01 %! Заслуга наших діячів на чолі з др Дудикевичом, Скирою й

-ют-

Цікаве слово чеха

про українсько-чеські відносини

Др. Рудольф Поспішіл випустив брожурку »Чехи й українці«. Він чесно й отверто признається до хиб, що їх чехи робили в минувшині й роблять в сучасності проти карпато-українського народу. Особливо за останніх подій в Карпатській Україні чехи видносилися до нас не тільки необєктивно, але прямо з ненавистю. Цей настрій використали чеські й мадяр. русофіли, щоб далі розбивати карпато-український народ. »Потрібно, щоб ми переорієнтувалися. Це мусять собі усвідомити головно »вірні« русофіли (чехи — пр. р.). Ми мали багато приятелів: Англію, Францію, Совіти. Ми відмовились від них, коли вони в критичну хвилину нас зрадили... Ми повинні відректися від своєї старої любови до тутеш. русофільства, бо воно нас зрадило так само.. Багатьом чехам не подобаються січовики, але вірте, що »чорні сорочки« нам подобались би ще менше... Мусимо взяти до відома існування великого українського народу й його галузі під Карпатами. Значіння й вагу української проблеми признають сьогодні вже всі великі західні народи й багато наших земляків вдома... Тільки частина чехів у Карпатській Україні дивиться на цю проблему з жабячої перспективи своїх дочасних інтересів... Ми повинні відноситися до влади дра Волошина з цілковитою лояльністю... Ми мусимо бути терпеливі... тому, що ми не є тут панами.«

Готовтесь до свята Тараса Шевченка 9.-10 III.!

100%-ів

(Новоселиця, 13. II.) Діждались! Субота, 11. лютого. Після обіду січовики виконують службу; частина ватру готує, щоб було видно до Галичини (1 км.) нашу радість; друга частина уважає, щоб до села не дістались наші »приятелі«... Четверта година — всьо в порядку. У пів пятої приходить в село довірник дозірного уряду — новосільчане вітають з окликом: »Слава Україні!«, радісні усмішки на лицях селян. Півшоста. Перший раз вдарив дзвін радости — на горах запалюють січовики ватру української волі, радости і силі! Біля церкви зібрались селяни — тут бачимо Гряділів, Шекетів, Криваничів, Сербайлів, Терелів і сотки свідомих селян і селянок. Читається заклик січовиків, опісля Іван Гряділь читає заклик УНО; закінчення — із нецілої тисячки грудей лунає — »Слава Україні!« Зворушлива хвилина — говоримо із селянами і тут чути імена Дубик, Строкун, Михалевич, Матей і т. д. Селяни знають віддячуватись — цінять працю вчителя. Йдемо додому, у вікнах світло. Новоселиця ликує.

День нашого свята 12. лютого, Новоселиця: 564 так, а 1 ні! »Слава нашій Владі!« Телефон: Хуст—Новоселиця: 99.82%!

Староста Рекіт — свідомий українець голосить: Рекіти — 100% так!

Слава Україні!

Е. Д.

Поминальна Служба Божа за Його Свят. папою Пієм XI.

(Хуст, 14. II.) Сьогодні в хустській катедралі відправив протоігумен о. Булик при асисті місцевого пароха Бокшая і пана ректора Д-ра Міня поминальне Богослуження за Його Святістю папою Пієм XI. Уряд Карпатської України заступав Їх Ексцеленція премєр Др. А. Волошин в супроводі свого секретаря Степана Клочурака. Президію Влади заступав Др. Чонка. За міністерство господарство був присутний Др. Попович, за міністерство шкільництва реф. Агій і секретар В. Свереняк, за міністерство внутріш. справ радник О. Павлюх, за Карпат. Січ головний командант Дмитро Климпуш, за краєву жандармерію підполк. В. Вака, за столичне місто інспектор Гулянич, військо заступали два звязкові старшини надп. Гулянич і ндп. Парчані. Також й інші уряди, школи та інституції були заступлені. Поза тим, бачили ми: генерала Петрова, інж. Чаплю, Д-ра Андрашка і багато інших наших визначних людей. За почесними місцями Уряду шпалірем стояли святочно одягнені старшини »Січі«.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

Звертаємо увагу пп. післяплатників, що пора вже вирівняти залеглости „Нової Свободи“. Дальше висилати часопис в борг не можемо.

Кождий мусить зрозуміти теперішній стан, коли кожна корона дорога.

Хто платить в час, платить подвійно.

Не допустіть до того, щоб мусілобся виголошувати список „гробокопателів“ нашого щоденника.

Творимо нову епоху в історії відродження нашого народу

(З програми Українського Національного Обєднання)

Лицарські чесноти нації.

Чесноти лицарської та геройської нації плекатиме українська національна спільнота у своїй військовій організації. Від малої дитини вестиметься підготовка до розгорнення патріотичних почувань національної спільноти, безприкладного послуху та до жертвенного життя в обороні Батьківщини. Плекання фізичної здатности та підготовка до військової служби займатиме поважне місце в військовому вихованні. В організації »Січ« викристалізується моральна сила української молоді слухати політичного проводу УНО та бути його кулаком супроти внутрішнього та зовнішнього ворога. В Карпатській »Січі« будуть згущені всі лицарські чесноти нашої, вічно воюючої нації. Дружні відносини та строга дисципліна оживлять геройські козацькі пісні та повищать смерть в обороні рідної землі на найвищу національну почесть. В цьому Карпатська »Січ« буде прикладом для цілої української національної спільноти.

Рееміграція синів нашої землі.

Українська держава старатиметься пересилити всіх українців по крови та походженні, які собі цього бажатимуть, на матірню територію, тому що еміґрація, це наслідок поневолення України та тяжких житєвих умов української нації. Українська держава приверне всі суверенні права українському народові та згуртує в межах своєї держави всі творчі сили для праці в українській національній спільноті.

Духове життя нації.

Духове життя нації не сміє бути затроюване чужими розкладними доктринами, які матимуть за ціль ослабити моральну силу нації та дезорганізувати українську національну спільноту. Тому ціле духове життя; як школи, преса, фільми, театр, духова продукція та чинники, що впливатимуть на фізичну та моральну вартість нації, поставлені будуть під строгу контролю Української держави. Учителями нації, журналістами, письменниками, мистцями та творцями духових цінностей нації, можуть стати лиш українці по крові та по походженні, моральні вартості яких перед українською національною спільнотою будуть неоспоримі.

Карність і єдність нації.

УНО вносить в Українську Націю елемент абсолютної єдности політичної, етичної, національної та господарської. Тому її організаційна структура є гієрархією, її моральна сила лежить в особистій відповідальності та дієвій жертвенності її членів, а її незмінимий національний характер у тісному звязку з найщиршими верствами української національної спільноти.

УНО вибере таку форму правління, яка найбільше відповідатиме інтересам української національної спільности та стремлінням українського народу по всіх виявах свого національного, політичного, культурного та соціяльного життя.

Інж. Степан Дзидз архітект м. Праги.

Де має бути

столиця Карп. України

Питання, де має бути столиця Карпатської України, здається, ще не є нині дефінітивно рішене.

Будувати місто без далекосяглого проґраму лише провізорично, без певного плану, значить велику страту фінансову без бажаного ефекту. Це сталося по світовій війні в багатьох містах, де будувалось при недостаточних реґуляційних планах та інших невирішених проблемах так, що вже нині по кількох десятках літ показались значні недостатки, головно в рішенню комунікації та будівельних просторів. Щоби це питання розвязати з добрим вислідом та вирогнутися ріжним хибам, які би показались вже по кількох роках, треба буде рішення цьої нелегкої задачі передати передовсім фаховцям технічного характеру, а то інженерам архітектам, інженерам будівельним, комунікаційним, землемірам та іншим.

Головне місто країни не має лише ціль, щоби сповнило свою функцію ужиткову, але має також репрезентувати культуру даного народу як по стороні естетики, так по стороні гиґієни.

Прикладом можуть нам бути західно-европейські краї, де вибудовання міст, сіл та господарсько-промислових обєктів є трактовано дуже серйозно та дбайливо; до переведення його є покликані цілі кадри найліпших архітектів та інших техніків. І в цім мусить український народ виявити максімум своїх сил, щоби досягнув того, в чім не своєю виною остався далеко позаду, та щоби його будівельна та мешкальна культура могла стати нарівні зі західно-европейською.

Ініціятиву в будівельнім русі має проявити в першій мірі відповідний державний уряд, відтак самі міські самоуправи, яких задачею буде продовжувати зачате діло, контролювати та нормувати його переведення.

Для розвитку міста є конечним ще перед зачатими працями зафіксувати ціни будівельних парцель та будинків, аби не були спекуляції в цінах, які би значно здержували будівельний рух та тим самим розвій міста.

Щоби рішитися на це чи інше місце для головного міста, треба перед тим простудіювати та розвязати проблеми, які зумовнюють вибудування модерного міста, його розвій не лише в сучасний момент, але також в далекій будуччині.

Передовсім при підшукуванню місця будуть грати важну ролю ґеольоґічні та повітряні обставини. Найідеальнішим положенням буде рівнина з рікою, що-ж в Карпат. Україні не буде тяжким питанням. На розвій міста будуть мати також великий вплив найближчі його околиці, в цім випадку гори та купелеві місця, потрібні для рекреації міського населення, туристичного руху, спортів і т. д.

Далі місто мусить бути бодай приблизно положене в осередку країни та при головних шляхах, які його сполучатимуть зі світом внутрішним та зовнішним.

Коли вже питання місця буде рішене, дальшою задачею фахівців буде подрібно випрацювати та вирішити реґуляцію міста під оглядом горизонтального і вертикального забудовання, систему його, комунікаційну сіть міську, проїздні дороги та залізничий шлях.

Проєктоване місто треба розділити на райони після функцій в певній системі, залежнім від існуючого вже стану міста, від терену та сумежних околиць. Це будуть райони торговельні і канцелярійні, мешкальні зі школами, зелене пасмо, відтак промисловий район зі залізною дорогою. Лічниці та санаторії мусять бути ситуовані за містом в найздоровішій околиці. Рівно-ж треба памятати на пригідні місця для літаків, спортових грищ та інших інституцій тілесної культури.

Так з груба було би назначено, якими шляхами треба іти, щоби столицю Карпатської України вибудувати такою, аби була гідна тої назви та була гордістю українського народу.

Звертаємо увагу Вш Панів філателістів,

що адміністрація „Нової Свободи“ має обмежену кількість архів з серією поштових марок, оштемпльованих ювілейною печаткою, з нагоди 20-я Центральної Української Народної Ради, які може розіслати за поплаток на пресовий фонд „Нової Свободи“.

Торгівля дівчатами в Аргентині

Вже декілька років веде аргентинська поліція боротьбу проти великої й небезпечної організації, що провадить торгівлю живим товаром. В окремих випадках удалося поліції захоронити декілько обманених дівчат. Підпольна сила стало унеможливлювала поліції зловити правдивих виновників та передати їх в руки справедливости. Але поліції всеж-таки вдалося арестувати кілька осіб. Що найбільше цікаво, ці особи, хоч голосяться до ріжних народностей, але всі є жидами. Головний провідник цілої банди живим мясом не міг бути відкритий.

Молоді дівчата були вербовані в Европі при допомозі часописів, де посередництвом інсератів приманювали їх їхати за океан, обіцяючи їм там добре зайняття. Макс Ґлюкманн, майно якого відгадується на 50 мільйонів долярів, видержував 50 публічних домів. В році 1906 в Буенос Айрес було основане жидівське погребальне товариство »Цві Міґдал«. При ревізії вийшло на яво, що це товариство веде торговлю опіюмом, фальшивими пасами й дівчатами. 324-х його членів було наказано арестувати. Багатьом вдалося втекти до сусідніх держав та Европи. Арестовані не хотіли свідчити проти інших членів банди. Між ними є багато тяжких злочинців.

Урядники, що ведуть слідство, дістають багато непідписаних писем, в яких їм грозиться застріленням, якщо не перестануть. Але міністер внутрішніх справ Аргентини дав наказ, чим найстрогіше покарати виновників.

»Цві Міґдал« вела свою чорну роботу і в Европі. Паризька поліція арестувала на бажання аргентинських урядів жидівку Целину Дік. Велике майно й суспільне положення охороняло її від якого-небудь підозріння. При ревізії в неї була найдена торгова книга — »цінник« дівчат: англічанка 120—150 лібер штер., французка — 110—130 лібер штер., іспанка — 95—100 ліб. шт., німка — 60—70 ліб. шт., італіянка — 50—70 ліб. шт., полька — 25—35 ліб. шт. і т. д.

Переважна більшість членів була відсуджена на примусові праці.

ОГОЛОШЕННЯ

Президія Учительської Громади оголошує, що уділює 10 (десятьом) студентам стипендії на високі школи в Німеччині. Рефлектанти мають негайно зголосити секретаріятові Учительської Громади в Хусті, вулиця Івана Франка 15, свої адреси і їм буде висланий відповідний друксорт для виповнення. Зголошення треба надсилати негайно, найпізніше до 20. лютого 1939.

Президія Учительської Громади.

Українці, спеціялісти різних фахів у Чехо-Словаччині!

У Карпатській Україні дуже відчувається одсутність українських спеціялістів у кожному фаху. Тому отсим закликуємо всіх українських спеціялістів у Чехо-Словаччині, щоб негайно зголошували свої адреси до канцелярії УНО, Хуст, вул. Коменського ч. 9.

Інж. Олександер Гайдай:

Експлуатація лісів у звязку з закріпленням гірських ярів

Повстала Карпатська Українська Держава і урядові чинники зупиняються над питанням фінансової стабілізації автономного державного орґанізму. Природні багатства країни передовсім є тим джерелом, з кого мають покривати видатки нашої держави й між ними одно з головних місць, якщо не найголовніще, належить лісовим багатствам. Переконання в тому, що саме ліси забезпечають фінансову рівновагу державного кошторису, є певне й тому чуємо голоси про всебічне збільшення експлуатації карпатоукраїнських лісів. Так! Лісові багатства є великі і є можливим та потрібним раціональне використання цих багатств, але не всі ліси та не всюди можна рубати. Лісові закони передбачають потребу заховання так званих лісів охоронних, які маємо охоронювати, себто не сміємо їх вирубувати або зовсім, або тільки окремі дерева та купки дерев. Подібні ліси закон предбачує на стрімких гірських схилах, звітрілих скелях та всюди там, де вирублення лісів може спричинитися до зісунення поверхні землі, що може викликати утворення катастрофальних снігових лавин в зимі, а в літі — падання великого каміння, яке може людські оселі в долині розтрощити. Але не тільки лісові закони про охорону лісів турбуються про раціональну експлуатацію лісу. В чесько-словацькій республіці до нині зобовязують закони про нешкідливе зведення гірських потоків, та води взагалі (hrazení bystřin). Це — австрійський закон з року 1884, ч. 117, що діє в Чехії та Моравії, а в Словаччині та Карпатській Україні цю справу реґулює част. XXIII. закону з р. 1885, особливо його § 55. на підкладі якого власники ґрунтів, де утворюються яри, мають запобігти цьому, зисвнюючи схили, ярів перегатками, плотом, а передовсім заліснювати ці схили. Рівнож § 165. цього закону (зб. част. XXXI. з р. 1879, §§ 2 та 4) зобовязує заліснювати такі терени, а § 13 та §14 закону відносно рільництва та рільничої поліції (часть XII. з р. 1894) передбачують можливість заборони випасу худоби на місцях, де яри вже утворилися або утворитися можуть, а рівночасно потребу заліснення цих схилів.

Згадані вище колишні угорські закони були доповнені в році 1911 розпорядженням колишнього угорського міністерства рільництва ч. 34.269.

Вже короткий перегляд вказаних законів є доказом, що утворення ярів є явищем для народнього (осібливо рільничого) господарства небезпечним. Рівнож не було випадковим, що саме лісовим інженерам полишила колишня австро-угорська держава право та обовязок стабілізувати гірські кручі та закріплювати яри, бо саме дерева були і є головним, а до того й найдешевшим засобом при цій стабілізації

Річ в тому, що яри повстають всюди там, де земля легко піддається розмиванню. Розмивання ж спостерігаємо перш за все на гірських схилах, де нема рослин, або де рослини були, але потім чи людська рука чи Божа їх знищила. Якщо таке явище ми бачимо при знищенню навіть травянистої рослинности, тим більше це повстає на місцях, де були ліси, а потім їх зрубали та місця ті зараз не заліснили. Але ліси не тільки механічно стримують терен в гірських країнах. Лісові деревостани є могутним природним резервуаром та реґулятором відтоку поверхової та спідньої води. Питання про вплив лісових деревостанів на так зв. »водяний режім« гірських околиць має велике народогосподарське значіння. Вже кінцем минулого століття в гірських країнах Европи, передовсім в Австро-Угорщині, Франції, Італії та Швейцарії фахівці-лісовики (Ней, Ебемаєр) та техники (Сюрель) призадумивались над причинами катастрофальних заплав, що тоді наробили в їх країнах великої шкоди. Вони зконстатували, що мало помагає державі закріплення та реґуляція гірських потоків, але що треба запобігти причинам катастроф; ці причини згадані фахівці вбачили в порушенню рівноваги між природними чинниками — інтензивністю злив з одного боку, а браком лісових деревостанів в тих гірських околицях — з другого. Клясичним прикладом того, що повстає, наколи знищимо ліс, може бути Крас в Югославії, де колись були прекрасні ліси і досить вогкости, а сьогодні по вирубанню тих деревостанів там мають голі гори і майже безводні пустелі.

Карпатська Україна є типовою країною гірських ярів та потоків. Завдяки великим спадам, шкоди, які робить катастрофальна злива — є величезні, бо вода набуває великої швидкости, зриває по дорозі все, що стріне, перерива шляхи, нищить будови, а головно заносить в долинах камінням і без того невеличку кількість рільничої землі. Вистарчить згадати про яри в околицях Боржави у Білок та Великих Комят, Великого Раковця, де утворилися яри 30 м. широкі, 15 м. глибокі та кілька сот метрів довгі. Природа вже вирвала нашим хліборобам з рук тільки в цих околицях десятки кв. километрів.

Досі, за часів чесько-словацької республики, після даних брошур, що видав меліораційний союз про Підкарпаття в Ужгороді в р. 1937, на закріплення гірських ярів та гірських потоків було владою витрачено за р. р. 1924—1936 всього 8,043.734 К, а закріплено було 41.67 км. потоків та заліснено 234,5 га. ярів. Отже бачимо, що стабілізація тільки того, що вже гірська вода нам наробила, вимагатиме ще великих гошей. Тому не сміємо власною рукою зменшувати й без того малу площу придатної для рільництва землі. Віденьське рішення в листопаді минулого року позбавило нас більшости родючих ланів, тому мусимо воювати з природою за кожний квадратний метр придатньої землі і саме ліс в цьому є нашим найкращим помішником.

Куток військової мови

Читате радо Нову Свободу. Запитає хто про причину, то відповідь буде коротка: Нова Свобода має добру мову і стиль, заступає позитивізм чину і ширить віру в кращу будучність українського народу на всіх його землях.

Н. С. з дня 7. 1. 39 принесла статтю п. з. »Українську мову на вищий рівень«. В ній автор обстоює одиноку і правильну думку поширити навчання всеукраїнської літературної мови в школах. Шкільництво — дуже важлива галузь національного виховання. Висліди тої праці обраховані одначе на доростаюче покоління.

Щож робити з старшою ґенерацією, вихованню в чужій школі? Я вірю, непохитно, що по переведенню найконечніщих праць організаційного характеру, знайдуться люди, що візьмуться до праці і в тій ділянці.

Українську мову слід поставити не тільки на вищий рівень. Її треба конечно розгорнути вшир і глиб.

Преса є одним із засобів, що успішно змагає до тої цілі. Її мова повинна бути взірцева, щоб можна було вчитися. Побажаним булоб, щоб Н. С. ввела на своїх сторінках »куток мови«, присвячений навчанню, обговорюванню мови у всіх її ділянках.

Цікаво буде читачам Н. С. почути проте, яка є мова Н. С. на військові теми. Н. С. від нового року принесла дуже мало статей на військові теми. На увагу заслуговують тільки дві коротенькі, а саме: »На увагу новобранцям« (Н. С. ч. 10) і »Збройні сили Японії« (Н. С. ч. 21).

Приступаю до обговорення похибок першої статті. І так: відібраний новобранець — слово відібраний перестаріле і походить з часу перед введенням загальної військової повинности, коли громада сама призначала осіб до військової служби. Осібна комісія відбирала їх часто насильно від громади. Тому »відібраний«. Тепер поборова комісія узнає військовозобовязані особи за здатні до військової служби. Отже не відібраний а тільки узнаний здатним до військової служби, або чужим — вже також перестарілим терміном — асентерований.

Бути закликаним до наступлення презенційної служби — покликати, або завізвати до чинної зґл. законної служби у війську.

Новий призив — поновний призовний листок.

Домашня окружна команда доповнення — мені здається, що такої нема. Є тільки окружна команда поповнення зґл. доповнення.

Військова управа — військове управління зґл. команда.

Оборонний припис — закон про оборону держави. Оборонний припис можна різно розуміти, як такий, що належить до якоїсь оборони (протиґазової, протитанкової тощо). Закон є куди більший, як припис.

Незаділений новобранець — ніяк не відгадати значіння того слова.

Презенційна служба — чужий термін, часто у нас уживаний. Краще одначе вживати чинна, або законна служба. Під презенційною службою розуміємо службу, що її на підставі військового закону про оборону держави мусить відбути кожна особа, узнана за здатну до військової служби. Законна служба тепер триває майже всюди два роки. Противенством до законної служби є добровільна служба, що до неї кожна особа добровільно зголошується (старшини і підстаршини).

Є там ще такі прогріхи: зміняти своє перебування (зміняти можемо тільки місце перебування), нинішнє перебування (теперішнє перебування), міністерство нар. оборони закликає (завзиває), попереднє і нове перебування (давніше і теперішнє).

В статті про збройні сили Японії слід уникати наступних похибок:

Реґулярна піша армія — пішої армії в сучасну добу нема. Кожна армія складається з кількох родів зброй, що з них кіннота, артилерія, обоз є безумовно кінні або моторизовані. Повинно бути »реґулярна суходільна армія«, або військо. Докладно беручи то армія — це тактичне обєднання, почисловане по порядку зґл. назване іменем свого командувача (вищий командир).

Дефензивна бригада — автор мав на увазі правдоподібно краєвооборонну бригаду.

Гірські полки — чого? Треба було додати піхоти, стрільців, зґл. артилерії.

7 зенітних — можна додуматися »полків«. Що ж то є зенітний полк? Ніхто не знає! Є тільки зенітні гармати. Повинно бути: 7 полків протилетунської артилерії, зґл. гармат.

Протитанкова батерія — куди краще і більше зрозуміло, батерія протипанцерних гармат, або точніше пушок.

Танковий полк — полк танків. Танковий полк — це полк, що належить до танків. Отже неточність.

Повітряна фльота складається з 18 полків — термін фльота слід би в тім випадку заступити »збройна сила«, бо точно беручи, фльота складається з кораблів, чи в тім випадку з літаків, а збройна сила з полків.

Летунські полки зґл. летунство не ділимо на розвідчі, офензивні і бомбардовики а тільки на розвідчі, нищильні, бомбардові і т. п. Називати полка бомбардового летунства »бомбардовиками« ніяк не годиться. Під бомбардовиками можна найвище догадуватися бомбовозів (бомбардовий літак).

Активне військо — лінійне військо, хоч маємо активних вояків.

Більший кулемет — такого урядового терміну ніде нема. Чи не слід тут догадуватися великокаліброваго кулемету?

Гармата проти танків — має бути протитанкова гармата, бо інакше можна розуміти гармату, що стоїть проти танку.

Дивізійна гармата — є тільки дивізійна артилерія. А може автор згаданої статі хотів ужити прастарого терміну »гармата« замість артилерія.

Броневик — автопанцерник.

Рушниця — за словником УАН слід під рушницею розуміти мисливську ненарізану зброю (зброю без ґвинтів). Нарізану ручну зброю, уживану у війську за УАН ґвинтівкою. (гл. Рос-укр. словник військової термінології С. і О. Якубські і інші словники УАН.)

Наприкінці хочу застановитися над наступними термінами, що їх автор повищих рядків ужив правильно.

Ватальйон — галичани дають першенство термінові »курінь« з фальшивим наголосом на »у«, опираючися на тім, що так УСС звали батальйон. Курінь одначе за Шевченком і УАН означає тільки примітивну хатину і приміщення на Січі — себто по сучасному касарні.

Кулемет — деякі галичане вперто уживають із самого призвичаєння терміну »скоростріл«, хотячи тим підкреслити швидкість стріляння. То таку саму швидкість стріляння має кожна автоматична зброя, себто автоматична ґвинтівка, автоматична пістоля і автоматична гарматка. А їх хиба неможна підтягнути під спільну назву скорострілів. І. З.

ВИСЛІДИ ГОЛОСУВАННЯ

ПІСЛЯ ОКРУГІВ

[Перше число означає кількість голосів за УНО, друге — проти УНО, третє кількість голосуючих]

Чинадьово
(80·4%)

Арданово	530	119	649
Барбово	515	112	627
Белебово	25	20	45
Бенедиковці	357	11	368
Березинка	46	7	53
Бобовище	470	5	475
Брестів	270	49	319
Буковинка	115	113	228
Черейовці	94	2	96
Червеньово	475	6	481
Чомонин	201	599	800
Доробратово	81	812	893
Дунковиця	351	4	355
Феделешовці	136	—	136
Фуґараш	186	26	212
Фрідешово	83	34	117
Горонда	736	161	897
Гандеровиця	135	7	142
Герцовці	49	8	57
Грабово	180	—	180
Івановці	308	120	428
Яблоново	202	97	299
Івківці	40	1	41
Кайданово	590	47	637
Калиник	652	4	656
Кендерешів	20	99	119
Клечаново	657	17	674
Клочки	52	2	14
Колчино	330	9	339
Копиновці	253	1	254
Куштановиця	33	258	291
Кузьмино	216	3	219
Лалово	121	301	422
Лавки	418	—	418
Лицовиця	243	60	303
Лісарня	72	8	80
Лохово	451	35	486
Макарьово	444	298	742
Медведовці	240	—	240
Микулівці	220	1	221
Неґрово	491	79	570
Нім. Кучава	118	33	151
Н. Коропець	142	92	234
Новоселиця	82	2	84
Н. Кленовець	339	—	339
Пацканьово	550	—	550
Пістрялово	335	56	391
Підгоряни	719	—	719
Підмонастир	313	18	331
Пузняківці	217	5	222
Ракошин	1083	287	1370
Ряпід	181	392	573
Ромочевиця	192	29	221
Руська Кучава	84	1	85
Руське	438	15	453
Серенчівці	122	6	128
Станово	255	206	461
Старе Давидково	290	5	295
Страбичово	645	245	890
Шелестово	351	—	351
Шкуратівці	93	—	93
Тростяниця	77	—	77
Вел. Лучки	2166	674	2840
В. Визниця	454	38	492
Залуж	373	11	384
Завидово	662	22	684
Зняцьово	1142	33	1175
Жборовці	113	—	113
Софія	57	125	182
Жуково	310	11	321

Рахів
(96%)

Білин	504	0	506
Біла Церків	812	12	860
Богдан	1929	17	2003
Ясіня	5802	67	6185
Коб. Поляна	899	17	940
Кос. Поляна	1130	—	1147
Квасн	775	1	776
Луги	737	—	764
Рахів	4426	75	4718
Розсішка	388	—	388
Село Солотвина	1838	498	2412
Солот. Копальні	889	422	1454
Серед. Апша	1926	86	2066
Требушани	1101	12	1185
Вел. Бичків	3276	5	3397
Вишня Апша	2854	—	2993
	29286	**1214**	**3240**

Перечин
(92·39%)

Ворочів	522	4	526
Вульшинки	298	4	302
Дубриничі	770	11	781
Заріччя	811	124	935
Липовець	131	3	134
Мокра	246	2	248
Новоселиця	231	2	233
Пасіка	782	13	795
Пастілки	—	—	—
Перечин	1445	20	1465
Порошково	945	206	1151
Раків	508	15	523
Сімір	500	10	510
Симірки	480	3	483
Туриця	416	72	488
Т. Бистрий	595	43	638
Туря Поляна	690	6	696
Ремети	963	152	1115

Свалява
92·52%

Абранка	179	30	209
Березник	1023	20	1043
Біласовиця	70	2	72
Боровчина	61	—	61
Брустів	72	1	73
Буковець	95	204	299
Бистрий	96	9	105
Черник	146	2	148
Діцковиці	105	5	110
Драчина	133	32	165
Дусина	193	244	437
Ганковиця	292	24	316
Глинянець	232	5	237
Голубинне	708	33	741
Гукливий	712	35	747
Ізвор—Гута	189	—	189
Ялове	81	1	82
Канора	370	4	374
Керецьки	1435	97	1532
Косино	214	26	240
Котельниця	114	1	115
Кичерний	134	51	185
СВАЛЯВА			
Латорка	348	—	348
Лази	311	4	315
Мала Мартинка	194	27	221
Медвежій	64	4	68
Мишкаровиця	66	—	66
Неліпино	989	50	948
Н. Грабовиця	284	6	290
Н. Розтока	137	18	155
Н. Верецьки	875	59	934
Нове Село	24	27	51
Обава	398	42	440
Оленьово	192	8	200
Пасіка	117	218	335
Пашковці	49	5	54
Павлово	272	43	315
Перехрестна	137	26	163
Плавя	258	12	270
Плоске	301	38	339
Підполоззя	146	11	157
Розсоші	354	79	433
Сасовка	303	26	329
Синяк	16	64	80
Скотарське	513	11	524
Солочин	344	2	346
Стройно	511	65	576
Сусково	322	23	355
Свалява	2781	186	2967
Тибава	318	31	349
Уклин	120	2	122
Вербяж	229	3	232
Воловець	847	18	865
В. Грабовниця	258	2	260
В. Розтока	32	126	158
В. Верецькі	803	4	807
Задільський	169	5	174
Завадка	389	2	391
Збини	20	38	58
Жденьово	373	4	377
Поляна	509	3	512
Ізвор	297	2	299
Щербовець	179	20	199

Середнє
[95·80%]

Андрашівці	215	6	221
Анталівці	236	28	264
Домашинці	624	12	636
Дубрівка	401	9	410
Довге	308	15	323
Глубока	186	45	231
Горяни	430	5	435
Гута	369	12	381
Худльово	529	20	549
Ірлява	280	1	281
Ярок	347	6	353
Камяниця	340	18	358
Кобиляри	458	22	480
Ляхівці	187	20	207
Лекарт	652	41	693
Лінці	352	11	365
Невицьке	350	4	354
Н. Солотвина	262	10	272
Оноківці	352	44	396
Оріховиця	297	8	305
Підгорб	146	13	159
Середнє	967	40	1007
Стрипа	168	—	168
Вовковиї	272	2	274
В. Солотвина	155	15	170
Ужгород-село	348	2	350
Циґанівці	123	3	126
Русь. Комаровці	214	225	439
В. Лази	182	221	403

Севлюш
(93·36%)

Ардовець	696	15	711
Чорна	433	9	442
Фаньчиково	292	80	372
Ґудя	105	267	372
Гетеня	315	18	333
Горбки	201	3	204
Холмец	82	62	144
Хижі	500	18	518
Королево н/Т.	2054	89	2143
Мала Чинґава	174	39	213
Мала Копаня	240	148	388
Малий Раковець	940	—	940
Нижний Шард	305	6	311
Новоселиця	374	2	376
Олешник	961	120	1181
Онок	817	—	—
Рокосів	1426	34	1460
Сасово	793	78	827
Севлюш	5104	240	5344
Сірма	333	18	351
Теково	452	67	519
Тростник	484	8	492
Вишня Чинґава	642	155	797
Велика Копаня	1194	23	1217
Вел. Комяти	1874	14	1888
Вел. Раковець	1976	—	1976
Веряця	498	1	499
Влахово	621	7	628
Вербовець	34	244	278
Виш. Шард	571	4	575
Заріча	859	64	923
Ґребля	328	—	328

Хуст
(87·5%)

Березово	1140	1	1141
Данилово	583	—	583
Драгово	2403	9	2412
Горінчово	1990	23	2013
Хуст	6208	2122	8330
Іза	427	1109	1536
Копашньово	836	10	846
Кошельово	1324	247	1571
Крайниково	511	—	511
Крива	351	118	469
Липча	1805	23	1828
Лип. Поляна	1031	19	1050
Нанково	727	44	771
Н. Бистрий	1067	16	108[illegible]
Н. Селище	1026	14	104[illegible]
Салдобош	898	9	907
Сокирниця	1139	21	106[illegible]
Шандрово	781	—	78[illegible]
Вишково н/Т.	2923	461	338[illegible]
Золотарево	1128	32	116[illegible]
Велятин	1360	3	136[illegible]

Воловий
98·01%]

Новоселиця	564	1	56[illegible]
Торунь	640	2	642
Прислоп	702	2	70[illegible]
Подобівці	219	2	22[illegible]
Розтока	326	—	326
Річка	431	3	43[illegible]
Неґрівці	705	—	705
Колочава	1816	3	181[illegible]
Майдан	1291	1	129[illegible]
Син. Поляна	500	—	50[illegible]
Пилипець	436	6	44[illegible]
Тюшка	230	2	232
Лозанський	563	2	56[illegible]
Вучковий	299	—	29[illegible]
Новоселиця	565	1	56[illegible]
Голятин	343	57	40[illegible]
Ляховець	252	6	25[illegible]
Рекита	195	—	19[illegible]
Н. Студений	642	—	642
В. Студений	536	—	536
Келечин	364	9	37[illegible]
Буковець	307	4	311
Ізки	542	—	542
Синевир. Поляна	1486	18	150[illegible]

Вел. Березний
[98·4%]

Бегин. Пастіл	140	2	142
Буковцьово	448	4	452
Чорногорова	821	14	835
Домашин	221	2	223
Гусний	204	1	205
Княгиня	191	34	225
Кострина	683	13	696
Костьова	235	—	235
Люта	1594	6	1600
Лубня	156	—	156
Луг	190	1	191
М. Березний	487	2	489
Мірча	263	5	268
Мочар	109	7	116
Н. Стужиця	278	—	278
Розт. Пастіл	211	2	213
Смерекова	225	79	304
Сіль	289	13	302
Стара Стужиця	245	3	248
Ставне	610	2	612
Стричава	228	—	228
Сухий	230	—	230
Тихий	510	5	515
Ужок	506	—	506
Вел. Березний	1525	15	1540
Волосянка	783	4	787
Вишка	553	—	553
Забродь	393	5	398
Завосина	179	—	179
Загорб	288	—	288
Бистрий	385	—	385

Тячово
[95·09%]

Бедевля	1433	6	1439
Біловарець	357	3	360
Брустури	952	—	952
Буштино	1453	2	1455
Буштин. Гандал	315	2	317
Чомальово	806	6	812

Дубове	2401	1	2402	Брод	685	11	696
Дулово	611	4	615	Чорній Потік	292	2	294
Ґаничі	1421	2	1423	Дешковиця	220	24	244
Грушово	1078	4	1082	Ділок	123	117	240
Калини	1155	4	1159	Дубровка н. Б.	463	1	464
Колодне	428	—	428	Довге	2071	7	2078
Красна	445	3	448	Дубов	99	—	99
Кричово	761	—	761	Хмільник	328	7	335
Криве	618	—	618	Ільниця	2388	43	2431
Нересниця	1009	1	1010	Імстичово	1013	—	1013
Нім. Мокра	384	1	385	Іршава	1510	55	1565
Н. Апша	1631	906	2537	Івашковці	95	86	181
Нове Барово	594	1	595	Кивяждь	680	8	688
Новоселиця	1180	3	1183	Климовиця	126	21	147
Нягово	613	—	613	Кобалевиця	34	15	49
Округла	189	12	201	Колодне	377	24	401
Підплеша	378	—	378	Крайна Мартинка	245	18	263
Русь. Мокра	577	2	579	Кушниця	1158	4	1162
Русь. Поле	1216	8	1224	Лисичово	955	—	955
Широкий Луг	969	1	970	Локоть	169	22	191
Теребля	1436	—	1436	Лоза	513	3	516
Тересова	1436	—	1436	Луково	539	—	539
Тересва	1378	6	1384	Мідяниця	454	—	454
Терново н. Т.	715	6	721	Осій	854	20	874
Тячово	3744	607	4351	Покутя	232	27	259
Угля	1801	—	1801	Розтока	246	3	249
Устьчорна	603	3	606	Сільце	900	—	900
Вонігово	707	—	707	Смоголовиця	8	122	130
Вульхівці	2031	4	2035	Собатин	115	9	126
				Сухабронька	957	52	1009
Іршава				Шаркадь	470	3	473
[96 06%				Волоське	359	80	439
Бабичі	170	99	269	Воловиця	140	1	141
Білки	2723	11	2734	Заднє	1102	30	1132
Богаровиця	299	1	300	Загаття	687	56	743

Загальний вислід виборів

На УНО в цілій країні 92·4%
Участь у виборах 92·5%

Перше число означає кількість всіх правильнених до голосованя, друге кількість голосувавших, трете голоси за УНО, четверте проти УНО, пяте відношення у процентах

Хуст	37.219	33.939	29.658	4.281	87.50
Воловий	17.945	16.725	16.545	180	98.01
Перечин	12.245	11.514	10.774	740	93.57
Вел. Березний	13.962	13.379	13.160	219	98.04
Рахів	32.040	30.500	29.286	1.214	96.00
Іршава	25.981	24.469	23.502	967	96.06
Тячово	41.368	39.097	37.494	1.603	95.09
Свалява	26.261	23.603	21.839	1.764	92.52
Севлюш	29.126	27.642	25.807	1.835	93.36
Середне	12.196	11.583	11.060	523	95.80
Чинадієво	33.022	29.516	23.626	5.890	80.04
Разом	284.365	263.202	243.557	19.645	92.40

Інж. Т. Краснокутський:

Дещо про збільшення врожайности та родючости наших ґрунтів

Ґрунти в Карпатській Україні дуже ріжноманітні. Вже на малій площі можна зустрінути декілька типів ґрунтів, що досить різко ріжняться між собою. Кожний тип при цьому вимагає своїх окремих способів поліпшення, чи збільшення родючости.

В цій короткій статті зупинюся на ґрунтах, що знаходяться в долині річки Тересівки, в південній частині Тячівської округи й на яких досить добре родиться кукурудза, ячмінь, фасоля та деколи пшениця. Ґрунти цього району дають досить добрі врожаї, якщо літо й осінь бувають порівнюючи сухі.

Якщо літо буває вогке, — врожаї бувають неповні й низькі, бо рівень ґрунтової води находиться тут близько від поверхні землі й ґрунти легко заболочуються. Отже в першу чергу треба такі землі відводнити, або змеліорувати. Цього можна осягнути без особливих коштів, тільки ручною працею, при допомозі системи відповідних відкритих рівчаків та ровів. Дальшою особливістю цих ґрунтів є їхня мілкість та бідність на гумус, чи чорну речовину.

Наші селяни глибше не оруть, як на 13-14 цм. Під цією орною верствою находиться тяжка глина, чи »гленовата земля«, як говорять селяни, — зеленкуватої барви. Це вказує на те, що підґрунтя зовсім не провітрюється та не окислюється. Селяни дуже дбають того, щоб глибше не орати. На практиці вони пересвідчилися, що виоране навесні на поверхню землі таке підґрунтя згіршує орну землю так, що врожаї сільсько-господарських рослин знижуються.

Ясно, що при такій мілкості цих ґрунтів не можна очікувати великих врожаїв, бо рослина має дуже мало родючої землі. Цьому лихові теж можно запобігти. Орати треба тільки в осені й то так глибоко, щоб плуг захоплював трохи підґрунтя з тою глейкуватою неокисленою землею. Невелика кількість її не може знизити врожай, бо через зиму вона перемерзне, провітриться та окислиться й стає нешкідливою для рослин. Якщо зробимо це на весні, то може настати зниження врожаю, бо виоране на поверхню підґрунтя не встигає окислитись, і як таке, є дуже шкідливе для рослин, як це вже добре помітили наші селяни. На весні, на таке зоране восені поле, можна вивезти гній, заорати його мілко, — тільки так, або було прикрите глиною.

Таке поступове поглиблення орної верстви треба переводити щороку, чи через рік так довго, щоб орна верства мала щонайменьше 25 цм. глибини. Тільки при такій глибині орної верстви можна чекати високих врожаїв. Підґрунтя те можна зробити більш приступним для рослин, якщо будемо плекати конюшину (команицю), чи люцерну, з них остання має дуже сильний головний корінь, який може продертися через глейкувату землю, що є під орною верствою до нижчих шарів ґрунту. Коли корінь згниє, залишається велика скількість вузьких рурочок, через які підґрунтя може провітрюватися та окислюватися.

Щоб збільшити кількість гумусу, чи чорної речовини, треба такі ґрунти більше гноїти та частіше плекати на них метелико-цвітні рослини. Гній на гноївці зберігається в нас дуже недбало. Вивозиться він на поле часто в невідповідну добу, а на полі залишається деколи довго незораним.

Ще більшу увагу треба присвятити плеканню метеликоцвітних рослин, а з них особливо — конюшині (команиці) та люцерні. Вони дають чудове сіло, крім того збагачують ґрунт на азот та можуть трохи висушити наші вогкі ґрунти, бо випарюють за добу свого росту багато води. На корінцях метелекоцвітних рослин жиють дрібненькі істоти-бактерії, які послинюють азот з повітря а після того, як ці бактерії загинуть, він переходить до ґрунту; в такий спосіб збагачуються ґрунти на азот.

Не менш важливим є для збільшення врожаїв правильне чергування рослин на полях, або заведення правильного сівозміну. Ще й тепер часто трапляються випадки, коли селяни сіють кукурудзу на одному полі декілька років підряд. В наслідок такого однобічного плекання одної культури с.-г. рослин дуже виснажується ґрунт.

Отже ґрунти, що є подібні до вищенаведеної характеристики ґрунтів долини Тересівки, на яких родиться кукурудза, ячмінь та фасоля, можно поліпшити шляхом:

1) Меліорації чи відведення зайвої води сіткою відкритих рівчаків та ровів.

2) Переведення головної оранки восені, а не навесні, як є до цього часу.

3) Щорічного поглиблювання орної верстви на рахунок підґрунтя так довго, щоб ораниця мала не менше, як 25 цм. завглибшки.

4) Правильне збереження гною та

належного його заорювання.

5) Введення в сівозміну метеликоцвітних рослин і в першу чергу люцерни та конюшини (команиці).

6) Заведення правильного сівозміну.

Ці заходи майже нічого не коштують, тільки вимагають більше людської праці, якої ми маємо аж досить. Багато наших людей при подібній інтенсифікації сільського господарства можуть знайти працю на своїй рідній землі та не мусітимуть десь її шукати по чужих краях.

Ще до виборів

Як нам телефонують з виборчої комісії, результат голосовання в деяких місцевостях при основному перегляненні протоколів дещо зміниться в нашу користь, бо виявилося, що неважні голоси були зачислені як »проти«, а їх треба було подавати в окремій рубриці. Через те відсоткове відношення підвищиться.

На заклик Національної Ради, в справі зложення податків на рідну українську Державу, першим відізвався п. дир. Л. Балицький, що відвів ½% свойого прибутку і переслав на рахунок Нац. Ради в Хусті 138.— корон.

Слава йому. Не сміє бути українця, що не відізвався б на цей заклик Нац. Ради.

До Української Інтеліґенції.

? Цікавитесь щоденним життям молодої української держави — Карпатської України?

? Хочете брати чинну участь — словом і порадою — у її державному будівництві?

— То передплачуйте НОВУ СВОБОДУ!

МІСЯЧНА ПЕРЕДПЛАТА 15 К.

Січовики, увага

Дня 19. лютого відбудеться в Хусті здвиг О. Н. О. Карпатська Січ. Здвиг почнеться полевою Службою Божою в год. 8.30 рано. Після Богослуження — офіціяльна частина здвигу — дефіляда перед командою Карпатської Січи, а відтак промови. Після обіду знову відбудеться зїзд окружних, районових та місцевих командантів, у великій салі Січової Гостинниці, де будуть відчитані реферати.

На цей здвиг мусить явитися як найбільша скількість Січовиків та Січовичок організованими відділами. В Хусті треба бути вже в год. 7.30. Місцеві відділи мусять мати докладний спис тих, що можуть бути на здвизі та передати Окружному командантові. Окружні команданти укладають вимаршу всіх до Хусту. В Хусті окружні і місцеві команданти дістануть інструкції, як мають поводитися і де їхнє призначення.

Ті, що їхатимуть на здвиг — будуть користати з залізничих знижок.

Слава Україні!

Команда О. Н. О. »Карпатська Січ«.

ВІСТІ ЗІ СВІТУ

— **Чехо-словацько-українська рада міністрів** скликана до Праги на четвер 16. ц. м. В раді візмуть участь усі міністри, далічлени комісії ощадности, ґубернатор Народного банку Енґліш і президент Найвищого обрахункового уряду др Гожак. На порядку дня засідання є остаточна редакція спільного бюджету і трьох краєвих бюджетів. В пятницю, 17. ц. м. відбудеться друга спільна рада міністрів, на якій карпатоукраїнські міністри будуть реферувати про висліди виборів, про положення в Карпатській Україні, про скликання сойму і усі звязані з тим питання.

Словацький урядовий часопис »Словак« домагається у передовій статті закриття празького парламенту. Він не відповідає — на думку »Словака« — духові сьогоднішнього часу та його мусить заступити до нових умовин пристосований парламент. Інакше не буде можливо остаточно наладнати взаємне відношення і взаємні інтереси між поодинокими краєвими парляментами.

— **»Фронт національного відродження«** в Румунії почав орґанізувати піввійськову орґанізацію »Національну ґвардію«. Осідок тої ґвардії в будинку дотеперішнього парляменту. Командантом ґвардії іменований ґен. Кассвіцеану.

— **В папському річнику на 1939. р.** подано осьякі дати про церковну єпархію з кінцем 1938. р.: кардиналів було 62, патріярхів 14, митрополитів 219, архиепископів-ординаріїв 360, епископів-ординаріїв 935, титулярних епископів 772, самостійних ігуменатів і пралатур 50, апостольських вікарітів 292, префектур 135, самостійних місійних теренів 19.

Литовський сойм ухвалив закон, який карає смертю за шпигунство і державну зраду.

Румунський віцепремєр Калінеску, що є заразом міністром внутрішніх справ і безпеки, став головою ради оборони держави.

Законодатні збори індійського конґресу ухвалили 55 голосами проти 54 внесення про негайне виступлення Індій з Союзу Народів.

Амбасадор ґенерала Франка в Берліні передав канцлерові Гітлерові відручне письмо ґен. Франка, зміст якого є невідомий. Німецький уряд вислав ґен. Франкові муку, пшеницю і цукор у вартості одного мільйона марок та 5000 мужеських одягів. з з

Німецький уряд — як повідомляють з Парижа — мав запросити французького міністра для закордонних справ Боннета на розмови з міністром Рібентропом до Берліну. Урядового підтвердження тої вісти досі нема.

Республіканські еспанці ведуть переговори з мексиканським урядом про приміщення 50000 еспанців в Мексику. Приготовлення до першого транспорту вже зроблені.

Виеміґрування з Польщі в 1937 р. біля 2.900 жидів, а в р. 1938 біля 2.500. В тих роках загальна еміґрація з Польщі виносила: в 1937 р. 102.500, в 7938 р. 128.000. Отже еміґрація жидів виносить біля 2% загальної еміґрації з Польщі.

З кінцем січня цього року було в Польщі 542.120 зареєстрованих безробітних (крім Заользя). За місяць їх число зросло о 86.530.

За перехід кордону відбулась на днях розправа перед окружним судом у Стрию (Галичина) проти Маріяна Кравчука, Льва Сорочака, Петра Глушка, Володимира Патрія, Івана Дізенка, Якова Максимця, всіх із Перегінська окр. Долина, та Василя Сливинського з Підністрян. Усім їм закидували, що 10. XI. м. р. перейшли біля Осмолоди польський кордон. Чехословацька прикордонна сторожа притримала їх та передала відтак польській владі. Суд засудив їх по одному рокові вязниці.

В Польському соймі підчас дискусії над бюджетом міністерства хліборобства український посол Пеленський представив потреби рільництва на західньоукраїнських землях і переслідування українського селянства. Український селянин не може купити ні гектара землі не тільки від поляка чи жида, але навіть від українця. Роблять теж труднощі розвиткові українського молочарства.

В Польській пресі вже майже нема вістей про голод, холеру, тиф, розбої і бунти в Карпатській Україні, а за те журиться польська преса, що там болото... Так як би в Польщі його не було.

В Італії оповіщено розпорядження, на основі якого сенатором можна стати тільки по скінченні 60. року життя.

В Палестині засудили знову сімох арабів на смерть за те, що мали при собі зброю і ставили опір анґлійському війську.

Канцлер Гітлер скликав на днях до Крольопери в Берліні головних командантів німецької армії і промовив до них про обовязки старшини в націоналсоціялістичній державі.

Республиканський еспанський уряд перейшов на ще не зайняту ґен. Франком територію і проголосив своїм осідком Мадрид.

ВІСТІ

З огляду на сьогоднішнє свято Стрітення Господнього чергове число »Нової Свободи« вийде в пятницю рано в звичайний час.

Поштовий Уряд у Хусті сьогодні починає печаткувати печаткою червоної барви листівки та марки, яка несе надпис: »12. II. 1939«.

Радник інж. О. Санат сьогодні поїхав до Братислави, звідти поїде до Мадярщини переговорювати в справі шляхів, залізних доріг, мостів та державних будинків, які залишилися на території, переданій Мадярщині.

Дмитро Німчук, директор Краєвого Уряду Соціяльного Обезпечення в супроводі свого секретаря, Юрія Манівчука сьогодні поїхав до Братислави в справі переговорів про розділення майна цієї інституції між Словаччиною, Мадярщиною та Карпатською Україною.

—Помер чоловік, який бачив тільки в ночі. Як повідомляє французька преса, в своїй посілості в Анґлії помер у 89-ому році Жорж Едвард Смір. Довгі роки пережив він виключно в ночі. Унаслідок якогось випадку в дитинстві його очі втратили змогу нормального приймання світляних промінів, так що він не бачив за дня, зате бачив у теміні. Клався спати раннім ранком, а будився ввечері.

Лікарська поміч

Др. Олекс. Фрішаман, фаховий зубний лікар. Ординує від год. 9—12, від год. 14—18. Хуст, Славянська ч. 47. 608

Дрібні оголошення

Допоручуємо двірцеву гостинницю **Габура Степана, Королево н. Т.** 61

Дунайський банк прийме для своїх філій у Хусті й Севлюші по одному урядникові. Подання слід вносити на імя директора банку у Хусті. Абсольвенти торговельної академії мають першенство.

Першорядний косметичний жіночий мужеський сальон. **Кеніґ Фрідеш,** Хуст, Пасаж Шміда.

Голярня »ТЕМПО«, А. Фікерле, Хуст, вул. Короля Олександра.

Найкращий мужеський голяр ЙОСИП ПЕКАР, Хуст, вул. Масарика ч. 82.

Годинники й ріжні клейноти найліпше купите у ф-ми **Едуард Малий.** Теж переводить ріжні оправи. Хуст, вул. Масарика.

Кахлеві й зефірові печі чистить за дешеві ціни **Удут Стефан, Хуст.**

До ч. 1983-575 аі 39.

ПУБЛИЧНИЙ КОНКУРС.

Окружний уряд в Хусті розписує згідно з постановами задавчого правильника з дня 17. грудня 1920, ч. 667 Зб. з. і р.

публичний конкурс

на подання щербу та дерті для державних та краєвих доріг на р. 1939.

Оферти належить подати на урядових друках, котрі видає окружний уряд в Хусті, техничний відділ, за режійну ціну або посилається на післяплату починаючи днем 13. лютого 1939. р. Оферти в порядно замкнених копертах означені написом: »Оферта на додання щербу і дерті для державних та краєвих доріг на рік 1939.«, приймає техничний відділ Окружного уряду в Хусті

до дня 27. лютого 1939. р. до год. 10 передполуднем.

В оферті навести треба означення дому, його ведучого, рід каменя та вирі щербу машиновий чи ручний. Одержані оферти будуть отворені того дня о 11 годині передполуднем в техничнім відділі окружного уряду в Хусті.

До оферти має оферент предложити крім виповнених урядових формулярів також:

1. податкове потвердження евент. предложення о податкових компесаціях;
2. завірений відпис колективної умови з робітництвом з ломів та з місць, з яких матеріял оферується;
3. два взірці каміня з означенням лому та оферента.

Без цих прилог не буде подання задане.

Взірці належить предложити в тім випадку, що розходиться о лом, де не було міністерству предложене свідоцтво о пробах каменя.

Для зложення вадія будуть оференти візвані по отворенні оферт. Кавція в висоті 5. % задавчої суми буде задержана при виплаті рат.

Оферент стоїть в слові аж до рішення о заданні. Окружний уряд застерігає собі на основі власного рішення знести оферте поступовання без подання причин, далі застерігає собі відібрати частину додання прямо з державних каменоломів а задати лишень розвіз на основі цього офертного поступовання. Для конкурсу приходить в увагу лишень матеріял з території Карпатської України. Додання мусить бути виконано в терміні, як є уведено в офертнім кошторисі.

Додання буде задане для поодиноких шляхів респ. для поодиноких відтинків доріг. На оферти неповні, знижені або невідповідаючі конкурсовим постановам не буде звертатися увагу. Задання станеться письменним.

Термін додання для кожного відтинку окремо, може бути в задавчім листі відповідно управлений.

В Хусті, 10. лютого 1939.

613 Окружний уряд. тех. відділ в Хусті.

»Нова Свобода«, орган Українського Націон. Обєднання. Виходить щодня крім понеділка. Видає і редаґує: Ред. Колеґія. Відповід. і начальний редактор В. Гренджа-Донський. Адреса редакції й адміністрації: Хуст, Славянська вул. ч. 1. — Число телефону 123. Число чекового конта: Прага 95.625. — Уживання газетних марок дозволила Дир. пост й телеґр. в Ужгороді під ч. 469-Е 38. — Рукописів редакція не звертає й застерігає собі право прислані статті скорочувати та не поміщувати. — Передплата: Чехо-Словаччина місячно 15 Кч, квартально 45 Кч, піврічно 88 Кч, річно 175 Кч. Післяплата від місячної ставки 15 Кч, річна 180 Кч. — Заграниця: Америка-Европа місячно один амер. доляр в рівновартостній валюті. Виняток Польща й Югославія. Польща 4 золоти місячно кварт. 12 зол., піврічно 24 зол., річно 45 зол. Югославія: місячно 25 дин., річно 300 дин. гроші слати заграничними поштовими переказами на адресу адміністрації: Хуст, Славянська вул. ч. 1. Карпатська Україна. — Державна друкарня в Хусті.

Цінник оголошень: За текстом звичайне оголошення ⅓ 3.200 Кч, ½ стор. 1.600 Кч, ¼ стор. 800 Кч, ⅛ стор. 400 Кч. — Сторінка оголошення має 4 шпальти. За 1 кв. цм шпальти 2.90 Кч. Оголошення в тексті за 1 кв. цм на 1 шпальту по 4.50 Кч. На першій сторінці за 1 кв. цм 5.80 Кч. — Ширина шпальти 6 цм. — Сторінка 26.5 цм широка і 41.5 цм висока. При більших оголошеннях відповідні скидки. — Окремі оферти прекладаємо на бажання. — Дрібні оголошення: числимо по 1 Кч від слова. — За оголошення редакція не відповідає.

II90/I40
P.T. Bora Vasil,urj.
Praha II.
Bredovská č. 3.

Річник XL. Число 35. ...тниця, 17. лютого 1939. 50 с.

НОВА СВОБОДА

ОРГАН УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ОБЄДНАННЯ

Канцлер Гітлер за оборону миру справедливости

(Гамбург, 16. II.) В суботу з нагоди спущення нового німецького кружляка »Бісмарк« на море, канцлер Гітлер виголосив промову. Між іншим підкреслив, що днем перебрання влади в Німеччині було започато нове вибудування німецької оборонної сили, яка дала Великій Німеччині безпечність, та уможливила провід, який успішно обороняє слушні інтереси народу. Оборонна сила Німеччини, має взяти в свій захист мир справедливости та допомогти його обороняти. Поруч з вибудуванням війська та з творенням летунства, доходить до нової відбудови німецької морської сили, відповідаючої потребам Німеччини. Спущення на воду першого великана нової ескадри воєнних кораблів, о 35.000 тонах, відбувається в новій Великонімецькій Імперії. Після невимовного глибокого упадку, національний соціялізм підняв народ та довів його до міцних успіхів у внутрішній та заграничній політиці. Канцлер Гітлер проголосив, що вірить, що саме під знаком цієї доби є повинен згадати з найбільшою пошаною тих, які своєю колишньою діяльністю створили передумови для сьогоднішньої більшої Німеччини. Між всіми мужами, які могли б мати претенсію на те, щоб бути підготівниками Нової Імперії, виникає особливо один, Бісмарк. Життя цього чоловіка-героя є в історії цілого віку. Боротьба цього великого мужа за нову німецьку імперію є боротьбою проти всіх внутрішніх сил, яких тільки можна собі уявити, та проти їхнього відпору. Ліберали та демократи ненавиділи юнкерів. Консервативці ще в р. 1867 скаржилися королеві та домагалися, щоб він їх звільнив від революціонерів та нищителів Прусії. Церковні політики відчували в ньому обновлення сили імперії та твердо боролись з ним. Супроти марксизму Бісмарк був стабілізатором суспільного порядку.

Фільмова демонстрація плянованої автостради вздовж федерації

(Прага, 16. II.) Генеральна дирекція будови автостради в Празі вчора перед полуднем у приявності предсідника парламенту, Маліпетра та багатьох гостей з парламенту, технічних і журналістичних кол, у театрі »Шванда« продемонструвала фільм про будову автострад, який позичила їй ґенеральна дирекція будови автострад Великої Німеччини. За ґенеральну дирекцію подали пояснення: ґенерал Носек та проєктант будови міністеріяльний радник інж. Мікса. Фільм продемонстрував нетільки велику технічну працю, проведену останніми роками на німецьких автострадах, але доказав, що скорість авт на автострадах звищується, число нещасних припадків зменшується, притім погонні матеріяли редукуються до мінімума. Опісля видці могли побачити велику плястичну мапу, на якій представлялась плянована автострада вздовж республіки аж на Карпатську Україну в ріжних варіяціях.

Уряд Імредіго подався до демісії

Сензаційні закулісові тайни

(Будапешт, 16 2.) Учора уряд Імредіго подав демісію. Ця неочікувана демісія премєра Імредіго викликала в Мадярщині і закордоном загальне здивовання, тим більше, що Імреді в недавній промові виголосив плян своєї влади, розрахований на роки. Передбачується, що реґент Горті складенням нового уряду уповноважить графа Телекіго, дотеперішнього міністра культу і народної освіти. Заграничні кореспонденти довідуються, що Імреді подав демісію тому, бо не міг собі дати ради з фінансовими справами окупованих територій. Також говориться, що причиною його демісії є його неарійське, тобто жидівське походження, хоч саме Імреді багато причинився до здійснення протижидівського закону. Слід зазначити, що „Фелькішер Беобахтер“ саме недавно помістив гостру статтю проти проголошення графа Телекіго в звязку з розбудовою німецького шкільництва в Мадярщині. Граф Телекі недавно навідав порожній Ужгород, де його населення прийняло дуже холодно. Заграничні кореспонденти не віщують довгого життя урядові графа Телекіго. Фактом є, що Мадярщина під цю пору знаходиться в дуже важкій господарській і політичній ситуації — пишуть заграничні часописи.

Підготовляється вибір нового папи

(Ватиканське Місто, 16. II.) Вчора перед полуднем знову зійшлася Ґенеральна Кардинальська Конґреґація, на якій було приявно 37 кардиналів. До Рима прибувають щодня дальші кардинали з чужини. Ґенеральна Конґреґація обрала комісію для підготівки Конкляве, яка ще протягом того дня мала збори. Членами цієї комісії є кардинали Домініоні, Маріяні та Жоріо, які на наради запросили і ватиканського ґубернатора, маркиза Серафініго. Константинопольський архієпископ Россі кожного дня відправляє молебен за померлим папою Пієм XI.

Англія цікавиться

італійським військом у Лібії

(Лондон, 16. II.) Як відомо, у понеділок британський амбасадор, лорд Перт мав довшу розмову з міністром закордонних справ Італії, ґрафом Чяном. Лорд Перт мав доказувати ґрафові Чянові, що посилення італійських військ у Лібії не можна погодити з думкою британсько-італійської згоди. Ґраф Чяно навів, що в Лібії є тепер 60.000 італійського війська, яке треба буде посилити тому, бо Франція в Тунісу теж концентрує своє військо.

Улас Самчук.

СТАЛОСЯ

Те, що мало статися — сталося. Тисячу років чекала наша земля цього прекрасного менту. Сон багатьох поколінь нашого народу сповнився. Нашого 12. лютого вже ніхто, ніколи не зітре зо сторінок історії. Він буде стояти вічно на сторожі нашого буття і від нього зачнеться новий розділ книги, в яку тисяча років вписало стільки чорних-пречорних сторінок... Ми їх блискуче скреслили тим знаком 12. лютого, коли наш народ дістав найвище відзначення. Іспит здано. Кличемо на свідків українство цілого світу: український народ у Карпатах 93.8% голосом ствердив себе і тим самим дістав свідоцтво своєї зрілости.

У цю радісну хвилину, ми ще не можемо оцінити дійсного значіння події, що розігралася на наших очах. Але її оцінить належно будучність, що холодно і розважно, літеру за літерою перебере кожну деталь і ми переконані, що вона її ствердить та підпише.

Тепер хай цілий світ знає, що український народ на всіх своїх землях дозрів, щоб переняти керму своєї державности у власні руки. Хай цілий ворожий світ знає, що тепер марні всі заходи, що хотілиб наш народ повернути на старі дороги. Раз і назавжди ствердив наш народ свою дійсну волю і держава, що її наш народ створив, буде тією волею кермуватися.

У свій час вороги з чужими домагалися на наших землях плебісциту. Мають його! Жест, з яким наш народ видкинув всі ворожі провокації, може заімпонувати найвибагливіщому скептикові. Тепер, можливо, нарешті їм буде ясно все і ми тільки можемо вислови їм своє глибоке співчуття. Жалюгідні і вищої міри нелицарські були всі їх засоби, але вони дістали належну відсіч!

Одначе ми не думаємо спочивати на лаврах. Перша перемога, не значить перемогу взагалі. Перед нами бій і ми, всі рядовики великої армії народу, готові виступити, як один, у перші лінії туди, де чекає нас праця, відданість й самопожертва. Знаємо, що маємо між собою багато дезертирів, збаламучених, чи запроданих. Знаємо, що наша влада має величезне завдання господарського, культурного та соціяльного порядку. Знаємо, що всі ті труднощі вимагають напруження всіх творчих сил нашої нації, але одночасно віримо, що народ, який себе віднайшов, себе усвідомив і себе ствердив, найде в собі силу та міць перебороти ті труднощі. Єдність, порядок і національна карність — ось імперативи, що поведуть наш народ від перемоги до перемоги, аж до тієї остаточної мети, що вже вписана огненними літерами у душах та серцях людей, що носять горде імя — Українець.

Міністер Ревай до Праги

Дня 15. лютого о першій годині пополудні пан міністер Юліян Ревай в супроводі п. посла д-ра Ст. Росохи відїхав до Праги, де візьме участь на засіданні цетральної міністерської ради. Пан міністер Ревай певно порушить питання про останні політичні події, звязані з виборами до першого українського сойму.

Так само відїхав до Праги провідник УНО, Федір Ревай, у супроводі ґенер. секретаря А. Ворона. Крім інших політичних розмов пан провідник УНО прочитає перед українським громадянством Праги реферат оглядно основання Всеукраїнської Нац. Ради.

Засідання УНО

Дня 14. лютого відбулося чергове засідання УНО, на якому взяли участь і члени нашого Уряду, премер др Августин Волошин та пан міністер Ю. Ревай. На денному порядку були реферати про вислід виборів, Крім того була обговорена висилка делеґації до Злучених Держав Америки та Канади. З деякими змінами були потверджені окружні провідники партії. Було передебатовано про переміщення міністерства шкільництва до більше відповідної будови та увільнення шкільних поміщень, що зайняті евакуованими урядами, щоб чим скорше розпочати регулярне навчання.

Будуть зроблені відповідні кроки до поліпшення соціяльного забезпечення нашого населення, де настануть великі зміни. Скоро пічнеться велика розбудова нових лічниць, а саме: в Рахові, В. Березнім та Воловім. На цю ціль було асигновано 5 мільйонів корон. Обговорювалась справа товариства »Просвіти« й було рішено призначити до канцелярії відповідну силу.

Шведські журналісти у пана міністра Ревая

(Хуст 15. 2.) Вчора були приняті міністром Реваєм Роберт Селлмер і Ґуннар Алмстедт, обидва із Штокгольму. Шведські журналісти були здивовані гладким і успішним перебігом наших виборів до першого українського Сойму.

У Відні про Карпатську Україну

(Відень 10. 2.) Др Ганс Кох у залі »Німецького клюбу« у Відні недавно мав цікавий доклад про Карпатську Україну. Між присутніми були передові господарскі, політичні й культурні діячі Відня. Німецька суспільність дуже цікавиться Карпатською Україною.

Про німецький консулят у Хусті

(Хуст 15. 2.) Німецьким консулом у Хусті назначений п. В. Сплеттштоссер з Бромберґу в Німеччині. Німецький консулят зачне в Хусті незадовго нормальне урядування. Тепер шукається для консуляту відповідне репрезентативне приміщення в нашій столиці. Отворення німецького консуляту в Хусті має велике значіння для українсько-німецьких відносин, які є тепер дуже добрі. Як »Нова Свобода« вже повідомила, був отворений німецький консулят і в українськім Львові.

Голос наших земляків в Америці

(Хуст 15. 2.) Комітет »Оборони Карпатської України« в Америці видав відозву до американських українців з Карпатської України. У відозві закликується наших земляків, щоб не дали себе баламутити ворожою аґітацією, що працює за чужі гроші. В відозві далі говориться про те, що мадярський уряд дав наказ відправляти службу Божу в наших церквах лише по-мадярськи. В усіх школах на відступленій території вчать лише по-мадярськи. Далі: »Тому треба нам постояти за наших рідних братів в Карпатській Україні, що хочуть жити вільним життям і зберегли для нас, тут у Америці, нашу рідну країну«. Зо всіх справ, які доходять з Америки, ми вже давно переконалися, що аґітація руссо-мадяронів не має між нашими земляками в Америці зовсім жадного успіху.

Вісті з Мукачова

(Мукачово, 12. 2.) Мукачівська ґімназія була, до відступлення території Мадярщині, найбільшою ґімназією в цілій республиці. В тій ґімназії було біля 1.800 учнів. Тепер там є українських дітей лише 30! Всі останні перейшли в Карпатську Україну. Навчальною мовою є мова мадярська. Директором школи є проф. Янкович, навчають професори Касинець, Станканинець, Манковіч, Вальд, Шуба, Гавель і 6 нових професорів мадярської народності. Професорки: Турісова, Бараніова й 3 нові мадярки. Мукачово сьогодні є зовсім без торговельного руху, бо не має жадної околиці. З колишнього торговельного центра цілої Карпатської України, сталося звичайне провінціональне місто без жадного значіння. -вк-

Конференція Балканської Антанти в Букарестї

(Букарест, 16. II.) Вчора прибув до головного міста Югославії, Білгороду, міністер закордонних справ Греції, Метаксас. Наступного дня має прибути і міністер закордонних справ Туреччини. Звідси обидва гості в супроводі міністра закордонних справ Югославії, д-ра Марковича поїдуть до Букаресту, де відбудеться конференція Балканської Антанти. Аґенція Ройтер довідується, що на конференції справа Мадярщини взагалі не буде порушена. Завданням учасників цієї конференції є зясувати становища щодо закордонної політики поодиноких членів Балканської Антанти, та скріпити співпрацю Румунії, Югославії, Греції і Туреччини. Урядово повідомляється, що міністер закордонних справ Румунії, Гафенку після скінчення конференції Балканської Антанти відїде до Варшави на офіційне запрошення польського уряду.

Число безробітних у Німеччині паде

(Берлін, 16. II.) Число безробітних, зголошених у німецьких працьовних властей, у місяці січні знизилося аж о третину, тобто на 546.500 душ. Число зайнятих було о $1^1/_4$ мільйону вище, ніж кінцем минулого року.

Криза бельгійського уряду розвязується

(Брюсель, 16. II.) Внутр.-політична ситуація вчора вечір значно погіршала, коли державний міністер Яспар попросив короля, щоб звільнив його від завдання скласти нову владу. План створення нового уряду скрахував ізза домагань двох соціялістичних членів парламенту, яких не можна було сповнити. Цих двох членів Яспар запрошував до співпраці з новим урядом. Яспар, який вже три роки не брав ніякої участи в політичному житті Бельгії, з огляду на сучасну важку ситуацію, домагався, щоб число міністрів було знижене. Король назначив колишнього міністра Піргота складанням нового уряду. Піргот назначення прийняв, тому напруження в останньому моменті зменшилось.

Відвідини сіл, що мали білі прапори

Дня 15. II. 39. п. Др. Ст. Росоха, посол до першого сойму Карпатської України відвідав деякі села, що в голосуванні отримали білі прапори. Села: Сокирниця, Крайниково, Данилово, Салдобош і Велятин, дуже радо вітали пана посла, обмінялись спільною радістю з гарного висліду виборів та просили п. посла, щоб і надалі про них не забував. Обіцяли також, що свою українську Владу, як вірні сини будуть завжди піддержувати. мс.

Лихими ворогами народньої справи є ті, котрі не висилають точно передплати.

„Нова Свобода“ працює для Вас, зробіть щось і ви для „НОВОЇ СВОБОДИ“!

Залога корабля „Бісмарка“ в обороні батьківщини аж до останнього віддиху

(Берлін, 16. II.) З нагоди спущення нового німецького воєнного корабля »Бісмарк« на воду в пристані Гамбурґу, верховний командант морських збройних сил Великої Німеччини, ґенерал-адмірал Редер після проголошення подяки вождеві німецького народу, канцлерові Гітлерові, заявив: Ми всі свідомі того, що імя великого будівничого Ш. Імперії нас обовязує. Обіцяємо, що залога цього корабля буде свідома великої традиції обовязку та великої відвічальности аж до останнього віддиху.

Здорова життєздатність українського народу перемогла

Молодий партійний апарат Українського Національного Обєднання блискучо здав свій перший іспит

Вибори: плебісцит за українську народню спільноту, за українську мову, за самостійність — Подробиці з передвиборчої кампанії

(Інтерв'ю з ґенеральним секретарем Українського Національного Обєднання, Андрієм Вороном)

НАШ НАРОД ВИЯВИВ СВОЄ ПРАВДИВЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ОБЛИЧЧЯ

(Хуст, 16. II.) Як відомо, тільки кілька тижнів перед соймовими виборами політичні чинники зорганізували одиноку партію українського народу в Карпатській Україні, — Українське Національне Обєднання, якого офіційним органом сталась »Нова Свобода«. Українське Національне Обєднання творилося й загартовувалося у вогні боротьби за конституційне право Карпатської України, серед моря ворожої аґітації в країні і в Празі, перед найбільшою подією нашої новітної історії, перед рішальними виборами, перед всенароднім плебісцитом.

Раніш, за старого режиму, централі ріжних, нашому народові своєю ідеолоґією й програмою чужих партій вже місяцями перед виборами бралися до передвиборчої кампанії, витрануючи на ню мільйони. А ось, молоде УНО зі своїм молодим партійним апаратом за короткий час малим, скромним коштом повело таку передвиборчу кампанію, якої ще наша країна не бачила. Старі партійні секретарі, які тепер находяться в »пенсії«, заздрісно з блідим обличчям гляділи на цю передвиборчу кампанію, яка принесла такий блискучий успіх.

Щоб широкі кола нашого громадянства довідалися про героїчну працю молодого УНО перед виборами, наш редактор сьогодні навідав ґенерального секретара цієї партії, Андрія Ворона, з яким щодо діяльности ґенерального секретаріяту мав довшу розмову.

Входжу в приміщення ґенерального секретаріяту Українського Національного Обєднання. Ґенеральний секретар уже на порозі бюра вітає мене. Не має багато часу. Видає накази, телефонує, інформується, записує інтервенції. Нарешті замикаємось. І я спішу, бо друкарня не чекає. Немилосердна машина масово ковтає рукописи.

Ґенеральний секретар просить закурити. Циґарку прийняв і закурив. Переходимо до справи.

— Пане, ґенеральнй секретарю, кому й чому завдячуєте цей неочікуваний успіх у виборах — питаюсь.

Андрій Ворон глибоко ковтнув дим із своєї цигарки, що вмить закрив його обличчя, потім відповів:

— Вперше чергу здоровій життєздатності, зрілості та свідомості українського народу в Карпатській Україні. Ця життєздатність нашого народу досі не могла виявитися вповні, бо знаходилася під терором колишніх партій. Але тепер, коли наш народ звільнився зпід цього тягару, виявив своє правдиве національне обличчя, та грімко, щоб чув увесь світ, задокументував свою національну приналежність! Тепер, з певної віддалі декілька місячної перспективи, яким смішним, безглуздим здається змагання ворогів нашого народу, які свідомо, чи несвідомо твердили, що по цей бік Карпат не живе український, але якийсь »русинський«, »карпаторусскій« народ. Сміло можу проголосити, що останні три місяці цілком вистарчили на те, щоб змити ввесь той намул з тіла нашої нації, який нанесли ріжні »акції« наших ворогів.

Слухаю ці розумні слова та зазначую. Приходить мені на гадку, що ці три місяці в нашому національному житті щодо поширення національної свідомости були вартісніші, ніж все минуле десятиліття.

— А як освідчився ваш молодий партійний апарат у передвиборчій кампанії? — питаюсь знову.

— Треба знати, що наші люди люблять політично-пропагаційну працю як у містах, так і на селах. Як тільки Українське Національне Обєднання уконстатувалося, його апарат, ґенеральний секретаріят, негайно розгалузив свою сітку в осередках округів та в селах. Уже другого дня після уконстатування, до УНО зголосилося 5000 членів. Та поруч з організаційною працею треба було розпочати передвиборчу кампанію. Тайна аґітація не спала. Треба було дати їй гостру відсіч.

Молодий партійний апарат негайно виготовив плян виборчої кампанії — продовжує ґенеральний секретар УНО. — Праця була поділена на округи та райони. Крім членів партійного апарату кожний кандидат дістав один район для опрацьовання. До цього прийшли нам на допомогу й інші політичні діячі, які охоче йшли на село освідомляти народ. Праця йшла гарячковим темпом. Ось наприклад тільки останньої неділі перед виборами ґенеральний секретаріят УНО влаштував 98 публічних зборів, а поруч з цим і окружні проводи мали в кожному селі політичні наради, і так цієї неділі не було ані одної громади в Карпатській Україні, в якій би не було того дня зборів. Останнього-ж дня перед виборами буле влаштовано 64 збори. На трьох зборах промовляв міністер Ревай. З цього, пане редакторе, наглядно можете бачити, що молодий партійний апарат здав свій перший іспит та вповні освідчився!

ТАЙНІСТЬ ВИБОРІВ БУЛА ЗБЕРЕЖЕНА ВПОВНІ

Темою дальшої нашої розмови було технічне проведення виборів та поведінка поодиноких національних ґруп.

— Ми горді на те, — відповідає — що законом приписана тайність виборів була вповні збережена. Ми йшли до вборів з вірою в перемогу і ми перемогли, бо ми вірили в життєздатність та у свідомість нашого народу. Ми не потребували ставити окремішніх урн! У нас конституційний закон був на 100%-ів додержаний!

ЯК ГОЛОСУВАЛИ ЧЕХИ ?

— Щодо поведінки у виборах поодиноких національних ґруп, то вони виявили максимальну лояльність до нашої влади і нашого народу. Чехи, за малим винятком, усюди голосували »за«. Треба знати одначе менталіту чехів у Карпатській Україні за останні часи і тому недиво, що деякі з них спробували вести протиаґітацію, але це було дуже рідким явищем. Вони здисципліновані, тому і голосували на листу УНО. Наше поступовання супроти чеської національної ґрупи в Карпатській Україні в цих виборах було чесне і коректне. На Словаччині вони не мали свого кандидата, хоч там чехів живе значно більше і відсотково, ніж у нас. А у нас вони все-таки дістали свого посла до сойму, щоб заступав там їхні інтереси. Ми водночас задокументували цим свою великодушність та культурність перед нашою федерацією. Думаємо, що чеський елемент це наше поступовання супроти нього зуміє вповні оцінити.

ПОВЕДІНКА НІМЕЦЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГРУПИ

— Перед війною — продовжував А. Ворон — у нас не було майже ніякої культурної співпраці з німецьким населенням, бо як ми, так і вони під культурно-освітним оглядом були пригноблені. Українці жили компактною масою, тому мадярській владі вдалося змадяризувати тільки інтеліґенцію, але народ зістав вірний до своєї національної традиції. Іншак справа малась з німцями. Вони римокатолики, їм мадярський єпископат назначував до церковних громад попами чистих мадярів, забороняв їм (як і нам) учитися в своїй рідній мові, тому не диво, що німці під впливом мадяризації, поволі мадяризувалися. Але ця течія перестала з державним переворотом в рр. 1918-19. Німці почали собі усвідомлювати, що вони належать до стомільйонового великого німецького народу. Одержали німецькі школи. І тільки цим школам та освідомлюючій праці німецьких культурних працівників можемо сьогодні завдячувати, що німецька національна ґрупа в своїй більшості пішла за кандидаткою УНО, тим більше, бо-ж одержала і свого кандидата.

І РУМУНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ҐРУПА ПІШЛА З НАМИ!

Румунська національна ґрупа перед віденським арбітражем була старим режимом систематично відчужувана від своїх природніх сусідів, від українців. По румунських школах старий режим почав організувати чеські школи. Стара система дозволяла мадярським та мадяронським аґітаторам баламутити румунське населення і тому мадяронство в дуже гострій формі було помітне і між румунським населенням. Та і тут настала нагла, здорова зміна! Наша влада протягом трьох місяців у інтересі румунського населення зробила більше, ніж старий режим протягом 18 літ. А що це так і є, це ми могли бачити у соймових виборах. Румунське населення одержало свого заступника у соймі, одержало свої школи, свій шкільний інспекторат, свою Національну Раду, їм дозволено виставляти прапор у своїх народніх барвах. Мадяронство вповні зчезло зпоміж румунів. Із загальних румунських голосів наша листа одержала 90%-ів усіх голосів.

А ЖИДИ ?

— На заклик жидівських політичних діячів та священників жиди дійсно, за дуже малим винятком, голосували »за«. І вони були здисципліновані. Треба знати, що жиди, в якій державі вони не жили б, є лояльними до суверенної нації.

ЯК ГОЛОСУВАЛИ МАДЯРСЬКІ СЕЛА ?

— Для мене вислід голосування в мадярських селах був справді несподіванкою. Як відомо, колишні провідники колишньої мадярської опозиційної партії, напевно на зовнішний натиск, відмовилися дати свого кандидата на листу УНО. І наперекір цьому фактові, наперекір безнастанній пропаґанді будапештянського радія, всупереч аґітації шептом та погрозам, мадярські села, за малою виїмкою пішли з нами. Ось Тячів, Вишково й інші села... Особливо цікаві ми були на висліди в громадах, що знаходяться в прикордонній смузі. Та саме в цій смузі села пішли з нами. Ось Севлюш, одержав білий прапор, хоч у ньому ще перед декількома місяцями було багато мадяронів. Населення прикордонних громад інформоване, як живеться на другому боці.

Розмова велась майже 2 години. Ґенеральний секретар на прощання підчеркнув: **Розбудуємо свою партію, зробимо з неї політичну твердиню нашої нації.**

Остап Сірко.

НАКАЗ!

Наказую всім хустським Січовикам, які є зголошені, що мають точно появитись на збірці, яка завжди відбувається у вівторок і в пятницю о 20-ій год. а в неділю о 10-ій год.

КОМАНДАНТ ВІДДІЛУ

Звертаємо увагу Вш Панів філателістів,

що адміністрація „Нової Свободи“ має обмежену кількість архів з серією поштових марок, оштемпльованих ювілейною печаткою, з нагоди 20-я Центральної Української Народної Ради, які може розіслати за поплаток на пресовий фонд „Нової Свободи“.

Перед скликанням мирової світової конференції

(Лондон, 16. II. Ройтер.) У парламенті один посол дав запит премєр міністрові Великої Британії, яке є його становище щодо скликання мирової світової конференції, щоб вирішити всі спірні питання світу без війни. Премєр Чемберлен у своїй відповіді підкреслив, що він сам буде змагатися до скликання такої конференції, яка б загальний мир забезпечила загальним урегулованням усіх спірних питань світу.

Інший посол поставив запит, чи правда, що Англія змагається визнати владу ґенерала Франка. Премєр Чемберлен відповів, що на цей запит не може відповісти, але підчеркнув, що як премєр Муссоліні, так і канцлер Гітлер у Мюнхені минулого року пообіцяли, що якщо тільки скінчиться війна в Еспанії, вони цілком виведуть своїх добровільців з території Еспанії.

Югославська скупштина скликана

(Білгород, 16. II.) Учора засідав пленум сенату та скупштини. На першому зібранні скупштини обрано президію. На другому засіданні скупштини новий премєр влади, Цветкович виголосить програму нової влади. Проголошення нового премєра з великим напруженням очікує горватська опозиція, бо після нього займе своє становище до нової влади Цветковича. Білгородська політика в звязку з уконстатуованням нової влади підкреслює, що завданням, Цетковича буде вилучити вплив тих осіб, яких діяльність противилася б його планові щодо рішення внутрішньо-політичних питань у Югославії. »Словенець«, орґан д-ра Корошця в звязку з перебудованням внутрішнього ладу Югославії пише, що рішення горватської проблеми має йти поруч з рішенням словінського та сербського питання в цілодержавному житті.

Готовтесь до свята Тараса Шевченка 9.-10 III.!

Спростовання

У нашому виказі висліду голосовань після округів у волівській окрузі, був вилишений сам Воловий, який дав 1932 за УНО а 47 проти. Остання позиція виказу відноситься до Синьовира (помилково фіґурує, як Синьовир-Поляна). Відсоткове відношення волівської округи виносить отже 98.84 %.

У Дравцях і Баранинцях БІЛІ ПРАПОРИ

Дравці і Баранинці, ці наші свідомі села, що тепер знаходяться під мадярською окупацією в понеділок вечером вивісили білі прапори. На одному був надпис »Дравці«, а на другому »Баранинці«. Це означало, що все населення обидвох сіл одноздгідно в душі голосувало за кандидаткою Українського Національного Обєднання. Мадярам уже ніколи не вдасться зломити свідомість українського населення, яке зісталося в Мадярщині.

У Вишкові н. Т. рештки мадяронів інтриґують проти нотаря, щирого українця

(Хуст, 16. II.) Сьогодні навідала міністерство внутрішніх справ декілька-членна депутація з Вишкова. н/Т., щоб полагодити деякі громадські справи. Притім депутація запротестувала проти інтриґ декількох мадяронів проти нотаря Г. Бокшая, давнього працівника на народній ниві, та довголітнього співпрацівника української преси.

Рештки мадяронів були завжди призвичаєні до фальшу й інтриґ, так і тепер обвинувачують Бокшая мадяронством, коли раніш подавали проти нього доноси за українську іреденту.

Впрочім, пояснення справи лишимо на самого Бокшая, який своїм іронічним пером напевно зхарактеризує денунціянтів. Редактор »Нової Свободи« сьогодні навідав начальника міністерства внутрішніх справ, д-ра О. Павлюха, який проголосив, що цим денунціяціям не йме віри, бо він знає, що Бокшай свідомий українець, як і його батько.

Цією справою займаємось тільки тому, щоб показати, на які засоби переходять мадяронські рештки. Тим обвинувачують українців, у чому самі виноваті.

До Української Інтеліґенції.

? Цікавитесь щоденним життям молодої української держави — Карпатської України?

? Хочете брати чинну участь — словом і порадою — у її державному будівництві?

— То передплачуйте НОВУ СВОБОДУ!

МІСЯЧНА ПЕРЕДПЛАТА 15 К.

Відкрили нову сушу. Так зв. четверта антарктична експедиція, що під проводом американського дослідника Линколна Елсвота досліджує території довкруги південного бігуна, видкрила там великі земельні простори, які досі небули ще ніким завважені. Терен займає найменше 80 тисяч квадратових миль і правдоподібно багатий в різні мінерали. Територія належатиме до ЗДА. В експедиції є два канадські летуни, Лимбирнер і Тревіс.

Населеня Італії. Дня 1. січня 1939 р. Італія мала 44.056.000 населення. В р. 1938 в Італії було 1,031.199 уродин, 606.799 випадків смерти. Від 1935 р. італійський уряд виплатив 260 мільйонів лірів допомог для новоженців і родичів численних родин.

300 великих статтей про Україну появилося в грудні м. р. в паризькій пресі та в кількох провінціяльних часописах.

В. Ґренджа-Донський: (6)

З великих днів народин Карпатської України.

(Уривки з денника від 7. жовтня 1938.)

Продовження.

31. жовтня 1938.

Напруження, хоч вже не таке, як учора, ще все помітне. Три військові танки »випадково« прокачались містом і закрутили в Підзамкову вулицю.

Ворожа голота тут-там ще демонструє, але гурти поліція розганяє. Мадяри знайшли спосіб, де сходитись: до католицької церкві. Сходяться вечорами »на молебень«, але як ті молитви виглядають, можемо собі уявити, коли довідались ми, що співали мадярський гимн... А співали вже і автора. До церкви впускають лиш певних мадярів і замикають двері. Наша розвідча служба сьогодні послала двох »мадярчуків«, а наслідок був такий, що заборонили ми мадярські »молитви«.

Оглядаємо другий поверх »Просвіти«, на який зробили мадяри атентат: стріляли вчора до вікна великої салі. Деякі тої думки, що це стрілено з замкової гори, але більш правдоподібно, що вистрілено з вежі мадярської еванґелицької церкви в сусідстві. Дірка у вікні більша, мусів бути револьвер більшого колібра, кулю одначе не знаходимо.

Всі, з великою нетерпеливістю чекаємо середи, коли мають у Відні нас розсудити і напруження зразу мине: мадяри одержать свій Береґсас і з тим матимемо спокій.

Вечером знов поповнено атентат на Просвіту, подібно, як учора. Вже стає небезпечним здержуватись у великій салі від вулиці. Моментально затягли ролети вікон і зателефонували на поліцію. Поліція прибула швидко на вантажних самоходах і облягла еванґелицьку церкву. Обключили зо всіх боків, переглянули в середині, та у вежі, зробили основну ревізію, але нікого там не знайшли. І коли правда, що стрілили з вежі мадярської церкві, і тоді вже, заки прибула поліція, замоховці мали час покинути місце.

1. листопада 1938.

Сьогодні зранку наші представники: пан премєр Августин Волошин з своїми секретарами Степаном Клочураком та Іваном Рогачем відлетіли до Відня. Рогач із Відня повернув лиш перед двома днями, залишивши там нашого молодого, енерґійного працівника п. Химинця, що пошився в »дипльомати« і від самої мобілізації почавши, зробив для нашої національної революції неоцінимі заслуги. Др. Юлій Брящайко і др. Микола Долинай, вже від двох тижнів знаходяться в Празі, приготовляють матеріяли і їдуть також до Відня, як експерти.

Ніхто не знає, як віденський розсудок випаде, але одно певно, що лінія Чоп—Берегово—Вилок страчена. Берегово, Батьово і інші мадярські міста й містечка виевакуовані. Шкода Народнього дому в Берегові, шкода новопобудованого інтернату і шкода тієї ґімназії, звідки вийшли стільки національно свідомої нашої молоді. Це все зробили наші професори, серед мадярського моря поставили інституцію на такий високий урівень. Професорів переслідували за всяку »українську іреденту«, чеська поліція робила декільки разів хатні ревізії, як у професорів, так і в учнів а це ще ліпше консолідувало наші сили... Голова берегівської Просвіти Василь Гриміт, прибув до Ужгороду: куди евакувати, як, чим... Рятує, що може з народнього маєтку, але його приватне, мільйонове майно лишиться, бо двадцятьморґову овочево-винарську шкілку, з водоводами, з моторами, модерно заряджену поверхову щепкарню, винницю, і два доми не вивезе... А мусить утікати, бо берегівські мадяри смертю грозять...

До Ужгороду прибули берегівські »еміґранти«, наші чолові люди. Їх майно на стації у ваґонах... Полишали доми, посади, варстати праці... Судові радники, професори, учителі, адвокати, судії... Сумно дивитись на »евакуованих« берегівчан. Ну, хлопці, не журіться, примістимо вас в Ужгороді, в Мукачові.

Севлюш?... Відпаде, чи не відпаде? Дуже можливо, що відпаде...

Працювати тепер не можна, ні спати, ні їсти, всі дивимось в напрямі віденського Бельведера, де завтрішнього дня рішатимуть про нашу долю...

(Буде далі.)

Василь Феннич:

МІТИНҐ НАРОДУ

Ви — парубки із засмаглянною матірною усмішкою на молодечому личку, із кровю в очах, що горіли пімстою до ворога, — ви сини Рідньої Землі, що вмирали під Крутами,

— ви герої свобідної Батьківщини: ми згадуємо вас. Згадуємо. Могили. Шелестіння яворів на могилах, крізь віття яких зазирає сонце на барвінком зарослі хрести, крізь байраки, скелі, де вдаряли копита козацьких коней, де іскрились шаблі в огні бою.

Ви, що боронили рідну землю проти клятого ворога — врились у нашу память, у нашу майбутність.

Ми сини одного народу!

Ми не піддалися!

Недільний мітинг виборів, бою за існування нашого народу, показав, що ми сильні. Що жадний ворог не посміє зарити свій леміш у нашу справу.

Народ зпід границь відповів сталевою міццю. Мозолисті, запрацьовані верховинські руки селян з Біласовиці, готові боронити до остальної каплі крові свою Батьківщину.

Лозянський-сталевий мур проти ворогів. Хлопці у вишиванках машерували, щоб віддати свій голос за народ, за його провідників.

У Студеному загомонів рід нашого народнього поета Щадея. Торунь відповіла назавжди польським терористам. Дроворуби з Прислопа віддали свій голос за народ.

Земля нашого поета Миколи Рішки назавжди стрясла із себе паразитів, які точили кров нашого народу.

Загомоніли вітри з полонини. Гуцульщина загоріла у сяйві вишиванок. Земля Довбуша, земля січовиків Клемпушів, показала свою зрілість. Від Ужоку по Ясіння залунало тисяча голосів: Так! Так, ми є готові віддати життя за народ, за свою Українську Державу.

Відважні верховинці, народ дроворубів із закріпощеними, мозолистими руками, із Синьовира, Колочави, леґіні із Сільця раз і назавжди зрахувались із клятими ворогами кращого життя.

Панове, ви хотіли плебісцит? Ось він! Тут показали вам хлопці Соймів, Негрівця свою відповідь на ваші плебісцити. Кінець русофільський зграї на нашій землі! Раз і назавжди ми обрахувались із зрадниками мадяроно-русофільських недобитків, що хотіли запрягнути нас у ярмо неволі.

Наша земля діждалась весни!

— —

Йде весна. Зацвітуть поля, лани і гадки. Зазеленіють чілки жит та трав. Полонинци одягнуться в кучми зелені й заясіють золотом у сяйві сонця.

Дівчата, хлопці з закоченими руками співатимуть рідні пісні. Вкрашатимуть вінками могили хлопців, поляглих за рідні звичаї й заповіти батьків.

У Дубовому засяють пестрі вишиванки на широких парубочих грудях. Усміхнеться ґіґант Чорногіря, що сторожить наші села від холодних північних вітрів. Скріз залунає рідна пісня з уст веселої молоді. Залунає слово по всіх землях України!

Заспіває флояра на полонинах. Загучить Тереблі громами криг та каміння. Плеснуть весла верховинських силавачів, відважних хлопців у холошинях й попливуть удаль на хвилях срібних вод.

Молодь у школах, робітники, селяни, студенти вітатимуть весну. Весну відродження Української Нації.

Хто посміє йти проти хвиль бурхливої Тереблі? Хто відважиться йти проти вітрів з полонин? Хто?

Дзвени, рідна пісне, по нашій просторій землі! Загомоніть бойові трембіти! Ликуйте, сини Верховини, бо скоро, бо скоро ми всі влаштуємо великий народній мітинґ!

Вел. Бичків у виборах

Від останніх передвиборчих зборів з дня 5. II. 1939. в бичковськім районі, кожному бичківському громадянинові билося серце, чи подержать гуцули слово в день 12. II. 1939., яке прирекли на передвиборчих зборах? Але, як все, так і тепер, гуцул не зрадив! Гуцул мало обіцяє, але що пообіцяє того дотримається.

Від 12. лютого розділює нас лише кілька днів, потім лише кілька годин, а напруття нервів досягає кульмінаційної точки. Тісно перед виборами в Бичкові повилися представники влади та будучі посли Карпатської України. Бичківці радять їм вертатися в хустський округ і там основно підготовити населення до виборів, бо бичківський район вже приготований на 100 %.

На передодні виборів в ¼ на 18. год. затрубів січовий трубач сиґнал »позір!«, »збірка!« Січовики та січовички лавами висипали з вулиць Малого та Великого Бичкова на подвіря »Просвіти«, де відразу шикувалися в чети. В ½ на 18. год. знову затрубів січовий трубач »позір!« За ним вівчарі заграли на вівчарських трубах. Далі заревіла сирена в фабриці, задзвонили дзвони на всіх церквах, запалали на верхах гір »огні свободи«. Протягом хвилини цілий Бичків був на ногах. Заблистіли свічки з кожного вікна, де в вишиванках та в синьожовтих лентах стояв прикрашений образ Батька Волошина. Цілий Бичків затопився в морі синьожовтих прапорів. Такого великого напруження Бичків ще ніколи не відчував, як цього вечера.

Від »Просвіти« непереглядними рядами січовички, січовики та народ орґанізовано машерує до церкві. Бичківська церков належить до найбільших церков К. України, але тільки народу давно не бачила, як того вечера. Всі щиро молилися до Цариці України — Пресвятої Богородиці та до Ісуса Христа, щоб помогли їм наступного дня щасливо вийти з виборів.

І видно, що бичківці побожні люди, бо Бог їхню молитву в повні вислухав. З церкви підкріплені Божим Духом, бадьоро помаширували аж до Малого Бичкова і назад, співаючи патріотичні пісні та викликуючи виборчі гасла. По закінченні походу, на дворі горож. школи, районовий командант Січи П. Волощук, визвав всіх присутних, щоб бичківське громадянство слідуючого дня голосувало за перемогу української ідеї під білим прапором. По побажанню слави Карп. Україні, її владі та Батькові Волошинові по відспіванні нац. гимну »Ще не вмерла Україна . . .« всі в надії вертались додому.

12. лютий 1939.« почався в дуже святочнім настрої. В ½ на 8. год. рано всі стояли на призначенім місці. Час виборів миттю пролетів і в 15. год. з чотирьох урн показалося, що лише 5 голосів є »проти« (т. є. 0.15%), а 99.85 % є »за«. Народ нетерпеливо дочекався результату. З радості плакали та обнімали одні других. В тім прибігає січовик з Росішки і заявляє, що в них 100 % »за«. Серед народу нечувана радість. А тут вже й білий прапор появився. Знову довгі ряди січовичок та січовиків бадьорі співаючи походують під білим прапором до сільського уряду. Тут голова УНО і будучий посол до сойму Карп. України, Михайло Марущак, підчеркнув значіння білого прапору для української нації взагалі і перелав слово район. команд. Січі П. Волощукові, що тільки прибув з Кос. Поляни, де був призначений, як заступник окр. уряду. Заявляє, що Кос. Поляна, та Луг 100 % голосували »за«. З Вишньої Апші та Коб. Поляни також подають, що вивісили білий прапор. Радощам нема кінця. Тут народ знову проголосив славу Україні, Батькові Волошинові та будучому послові М. Марущакові. По відспіванні нац. гимну, всі веселі і в надії розійшлися по домах, бо від сьогодні ще краща доля зустріне увесь український народ!

ВІСТІ ЗІ СВІТУ

— **Про вибори до сойму** Карпатської України принесли німецькі, чеські і словацькі часописи довші звідомлення і статті. Для прикладу: У »Венкові« з 16. ц. м. інж. Брандайс у своїй статті бачить головне значіння виборчого висліду в тому, що від тепер Підкарпаття матиме одно імя, одну мову в публічному житті, в урядах, та один політичний напрямок. Народня мова навчання двигне сильно культурний розвиток всеї країни. Черговою найважнішою проблемою Карпатської України вважає автор статті питання сільського господарства. Німецький офіціоз »Фелькішер Беобахтер« з 13. ц. м. (віденське видання) помістив звідомлення свого кореспондента з Хусту, в якому м. ін. пишеться: »Вибори до першого карпато-українського сойму пройшли зі загальною одушевленою участю населення всього краю. З перших обрахунків було видно, що вибори покінчились великою побідою Українського Національного Обєднання. В багатьох виборчих локалях населення хотіло кидати свої голоси в урни явно, що одначе виборчі комісії строго забороняли, беручи під увагу евентуальне використання тої наявности ворожою пропаґандою.

— **Питання позички** для нової еспанської влади грає головну ролю в переговорах між Лондоном і Бурґосом. Повідомляють, що англійський банк і інші великі англійські банки з ініціятиви англійського уряду хочуть негайно приготовити 100 мільйонів фунтів. Крім того французький і англійський уряди готові дати в кредит ґен. Франкові харчі, передусім муку і картоплі. Головними передумовами позички є відновлення монархії в Еспанії і повна невтралізація майбутньої Еспанії.

— **Найбільший боєвий корабель** Німеччини поємности 35.000тон спустили на воду дня 14. ц. м. в Гамбурзі.

— **Словацький міністер** рільництва др Пружинскі сказав у розмові з редактором »Словака«, що буде кермуватись гаслом »Словацька земля до словацьких рук«. Словацька влада хоче заборонити торгівлю землею у спекуляційних цілях і забезпечити собі право первокупу на усіх нерухомостях. Землю для земельної реформи буде купувати окремий банк, що його треба оснувати. Землю з публідної продажі і землю, на яку матиме держава право первокупна, буде купувати »альтруїстичний банк«.

— **Французький уряд** — як повідомляють з Парижа — виступить з протестом проти зайняття Японією китайського острова Гайнан. Якщо Японія відмовиться дати ґарантію, що по закінченні мілітарної акції в Китаю покине остров, тоді Франція відкриє кордон Індохіни для ввозу зброї до Китаю.

— **Державний секретар закордонних справ** Зєдинених Держав Гул сказав у своїй промові, що на думку Північної Аменики нема таких міжнародніх конфліктів, які не вдалось би поладнати з найбільшою користю для всіх мирно і почесно. Одначе мирна розвязка є лише тоді можлива, коли обі сторони дійсно бажають дійти до такої розвязки.

Б. премєр Стояділовіч і весь югославський радикальний клюб — як подає часопис »Време« буде підтримувати владу премєра Цветковіча і його програму порозуміння з хорватами.

В Мадярщині відбулась цього року перша загальна бранка до обовязкової військової служби.

Німецька фабрика льокомотив »Фрідріх Крупп« в Ессені збудувала на днях свою 2000-ну льокомотиву. Вона є найшвидша в Европі. Середня її скорість доходить до 140 км. на годину.

»Польська Аґенція аґрарна« подає, що бразилійська влада ставиться ворожо до поляків. Тепер почала вона усувати у великій мірі поляків з посад, головно в Куритибі, столиці стейту Парани.

— **На палестинській конференції** в Лондоні скріпилось становище арабів через те, що дотеперішні дві арабські делеґації, а саме делеґація арабської партії оборони Нашашібі і делеґація великого Муфті Ерусалиму порозумілись і будуть виступати на майбутнє як одноціла делеґація. Араби Палестини домагаються: 1. Договору, анальоґічного до договору Англії з Іраком і Египтом. 2. Створення репрезентативного арабського уряду. 3. Виповідження жидів, яких британський уряд силою поселив у Палестині по світовій війні.

— **Французькі та англійські** воєнні кораблі середземноморської фльоти кинули якір в альжирській пристані Боне.

— **Президія Союзу** болгарських жінок передала міністрові юстиції і президентові болгарского парляменту меморіял, в якому з огляду на близькі громадські вибори домагається поширення виборчого права на жінки, які мають активне виборче право, коли є замужні, а пасивного права зовсім не мають.

В нас треба таких апаратів. В Америці винайшли апарат, який отвережує пяниць. Пяниця може сам підійти до апарату, кинути монету, і тоді апарат випускає такий ґаз, що протвережує голову. Такі апарати будуть поміщені у всіх шинках і ресторанах.

Більше передплатників — ліпша забезпека для „НОВОЇ СВОБОДИ“

ГОВОРИТЬ ЖІНКА КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

Господине, мамо, чого твоя родина в зимі від тебе потрібує?

I.

В літі господиня, мама не має часу подбати, як слід за свою родину. Ще не перевелися недобрі давні звички, що відтягають ціле літо господиню від хати, маму від діток. Хай же хоч у зимі твоя увага буде при хаті, дітях.

Чого вони від тебе потребують? Візьмім передусім здоровля. Ми вже нераз згадували: не душіться цілою родиною в одній тісній, непровітрюваній, зле освітленій кімнаті. Чистота, лад, свіжий, чистенький воздух — це найголовніша підстава здоровля! Для дітей брак цього то збава здоровля на ціле життя.

Не псуй воздуху в хаті парою, не збивай пороху при замітані (замітати вогкою шматою чи посипавши вогким трачинням). Вікна відчиняй, не заслонюй загатою. Все непотрібне винеси з хати. Зчаста виноси постіль на сонце.

Зверни увагу на свої шкільні діти.

Прибий їм десь у відповідному місці вішальце на одіж. Поличку на їх книжечки, шапочки, рукавиці. Під вішальцем буде місце на чобітки. Торбина, що в ній носить дитина книжки, теж хай має свій кілочок. Призвичаюй, заохочуй дитину тримати лад у свойому куточкові.

Постарай дітям до науки малий столичок, відповідні до росту їх кріселка. В днину такий столичок і кріселка можна присунути ближ до вікна, увечері ближ до лямпи. Дітям треба спокою для відроблення лекцій, написання задані. Дайте їм його.

Дитині свіжий воздух.

Діти так у шкільному віці, як і менші, а навіть немовлята, не можуть бути без сонця, без чистого, хоч би морозного воздуху.

Зладь, батьку, дітям санчата і то не одні, а кожній дитині зокрема. Зладь для маленьких і візочок, щоб обтуливши їх, можна було вивозити надвір. Не соромися повозити своїх малих діток візочком чи саночками! Старшим поможи зробити лещата, постарайся, щоб хтось тямущий навчив їх, як добре ними орудувати.

Уважай, як дитина одягнена: хай її не забракне, хоч би простенької, але чистої, теплої одежини.

Мамо, дбай про здорову смачну їду!

Не годуй домашніх самою бараболею й вареною капустою. Вари ріжноманітні страви. Дай домашнім хоч 2—3 рази на тиждень кусень мяса курячого, крілячого, чи якого іншого. Коли не даємо мяса, дай добре зварені й смачно приправлені стучкові страви: фасолька в підливі, перетираний, мащений горох, паляничкі з перетертої смачно приправленої сої і т. п. Уживай до страв закришки, до кожної юшки, як вже підваряться крупи, мясо, докинь 1—2 моркви, петрушку, цибулю, кусник свіжої капусти, маленький грибок. Це дається на 20—25 хвилин і як помякне, юшку доправляєш й подаєш. Закришку покраяти й дати до юшки.

До тіста вживай яєць. Замість капусту давати щоднини варену, давати її сиру, з свіжою цибулькою, помащену олієм. Це дуже здорова їда. Вари сушениці, подавай яблука свіжі, квашені. До хліба давай мід, сир з сметаною, мармеляду, повила. Словом старайся, щоб їда в твойому домі була смачна і ріжноманітна, бо тільки така є здорова.

Маленькі діти потребують ще й соку з овочів або городовини. Яблука або моркву, бружву треться на терці, сік виціскається чистою рукою й крізь чистенький, все свіжо випраний платочок. Зачинай давати немовлятку в четвертому місяці життя, спершу від кількох крапель двічі денно, потім по пів ложечки, далі по ложечці, дві.

Що їду треба подавати на чистенько накритому столі, що кожний має їсти на окремих тарілках, вилками й металевими, а не деревляними ложками, що перед їдою треба всім помити чисто руки, про те ми вже стільки разів писали, що мабуть не треба й нагадувати.

Даймо поклін памяти заслуженої Письменниці й Громадянки

(Для прочитання, як реферат.)

Цього року минає 87 літ з дня народження, а 19 літ з дня смерти найбільш заслуженої для нас письменниці й першої організаторки українського жіноцтва, Наталі Кобринської. Точна річниця смерти є 22. січня, але що в тому дні сходяться аж дві інші важні історичні події, а саме: день 22. січня 1918 року — це оголошення самостійности України, а день 22. січня 1919 р. — оголошення злуки всіх українських земель водно — то день смерти Наталі Кобринської шануємо звичайно в перших днях лютого.

Чим заслужила собі Натала Кобринська на те, що винні ми їй таку вдячність і пошану?

Щоб це зрозуміти, треба нагадати собі часи Кобринської: як ми тоді жили, як відносилося громадянство до жіноцтва.

Отже в тих часах жінки не тільки не мали політичних прав, не брали жадної участи в громадському житті, але навіть не мали права до вищої освіти. Сільські жінки мало котрі були й письменні. Наші батьки казали: »Нащо жінці освіти? Ксьондзом не буде, до війська її не візьмуть, а поратися коло кухні й дітей потрапить і без науки. Замість ходити до школи, хай краще пасе гуси, товар та матері помагає«.

Але були й освічені батьки, що хотіли були б учити доньок так само, як синів, та не мали де, бо дівчатам була доступна тільки нижча школа, а до ґімназії, до високих шкіл не було й мови про допущення жінок. Жінки не мали права голосу, ані права до вибору на послів, чи радних (не мали тоді цих прав, крім жінок, тільки божевільні та малолітні); не могли бути опікунками своїх дітей, не належали до жадних товариств, організацій. Словом були наче поза всім громадським і народнім життям.

Чи то було добре? Ні. Бо тим способом половина цілого народу, і то важніша половина, бо в їх руках є таке важне діло, як вихова молодого покоління, була зовсім відділена від життя, від освіти. Непросвіченій матері годі було виховувати свої діти на свідомих, чесних членів свого народу. Непросвічена жінка не могла користати з науки в свойому господарстві. Темна жінка не могла як слід піклуватися здоровлям родини, вірила в ріжні чари, забобони, а ці поганські вірування не тільки здержували всякий поступ, але часто руйнували здоровля родини; приміром, як настала яка пошесна недуга, а жінка не вміла перед нею встерегти своєї хати, бо не знала, з чого та хороба береться. Словом, темнота жінок дуже погано відбивалася на нашому громадянському й родинному житті. Українці через непросвічені матері вічно почували себе рабами, давали себе щораз більше визискувати, принижувати іншим.

Отже Кобринська була перша між тодішніми жінками, яка зясувала собі, що зле діється. Вона перша спонукала українок, інтеліґентних жінок, щоб вони внесли збірне письмо до австрійської влади з жаданням допустити жіноцтво до вищої освіти (з цим жаданням українки виступили перші в цілій австроугорській державі!).

Кобринська приступила 55 роки тому до заложення першої жіночої організації, що повстала в місті Станиславові. Цей памятний день вшанували ми в 1934 році славним жіночим Конґресом у Станиславові.

Кобринська добре розуміла, що організація дає силу й що жінки, зорганізувавшися, скоріше зможуть здобути собі освіту, право брати участь у громадському житті й тим способом причинятися до кращої долі цілого народу. Щоб було кому нести освіту сільському жіноцтву, насамперед треба було підготовити до цього всього жінок інтеліґенток. Тому й у тій першій організаційній жіночій клітині гуртувалися передусім міські, хоч трохи більш освічені жінки. Але вже й тоді Наталя Кобринська памятала про село й накликала закладати по селах дитячі захоронки, що мали б помогти матері-селянці виховати краще свої діти.

Тому, що поширити якусь думку найкраще друкованим словом, Кобринська, при співучасти письменниць і щовизначніших жінок, започаткувала перше жіноче видавництво й видала: в р. 1887 »Перший Вінок« (оце йде вже 52-й рік від появи цього збірничка), а в р. 1893 другий збірник »Наша Доля«.

Сама теж писала гарні повісті, оповідання, де представляла тодішнє гірке життя, започаткувала у нас організацію жіноцтва, вказала жінкам їх великі громадянські обовязки, примусила ціле громадянство звернути увагу на те, скільки тратить український народ на тім, що лишає набоці цілу свою половину.

Не приходило це легко Наталі Кобринській, ані тим усім, що враз із нею мостили дорогу сьогоднішньому жіноцтву. Не привикле до нечуваної новости громадянство (не тільки мужчини, але й багато постаросвітськи вихованих жінок) висміювали цих відваж. провідниць. Робили їм ріжні перешкоди, старалися знеохотити, не допустити жінку до науки, до громадської праці. Нині слава Богу тільки дуже відсталі, темні люди не бачать великої користи з освіти й участи жінок у всьому нашому громадському житті. До того, що нас тепер всюди радо бачать, що маємо змогу враз із цілою громадою будувати кращу долю Україні, дала початок Наталя Кобринська й за це наше громадянство винно найбільшу честь і пошану її памяти.

Кобринська уродилася на Покутті в селі Белелуї, снятинського повіту. Батько її, священик от. Озаркевич, і мати з роду Кобринських, були людьми дуже освідченими, розумними й тому старалися про освіту не тільки синів, але й доньок. Мала щастя молода Наталя, що й подруга вибрала собі відповідного. Вийшла заміж за священика Кобринського, який не тільки не висміював вищ. прагнень своєї дружини, але помагав їй усею душею. Жив не довго, бо по шістьлітнім подружнім житті Кобринська повдовіла.

З того часу цілковито віддалася письменству й праці над освідомленням, піднесенням освіти та над організацією жіноцтва. Померла в 1920 році в містечку Болехові. Там на кладовищі є її могила з написом на хресті: »Мене вже серце не болить«. Вже ці слова, які казала Кобринська вирити на своїй могилі, вказують, які тяжкі хвилини приходилось переживати нашій першій провідниці.

Хай примір великої громадянки загріває нас до витривалої невсипущої праці для добра нашої славної, великої Батьківщини.

Ватаг

(На день Січового Здвигу 19. II.1939)

Зароїлись гори-доли,
виступають хлопці в поле,
виступають лава в лаву,
згадують козацьку славу.

Що діди в думках носили,
а батьки не докінчили,
доконає, милі браття,
наше молоде завзяття.

Попереду одинокий
їде ватаг бистроокий,
він за своїх хлопців дбає
і міркує та гадає,

що їм завтра треба буде
наставляти білі груди,
рідний край обороняти,
супостатам відсіч дати.

Став, оглянувся, і — »Стійте!
Погуляєм, любі діти.
Поки йти нам воювати,
вдармо аркана — гуляти!«

Погуляти, й далі в поле,
йдуть веселі, як ніколи.
Попереду бистроокий
їде ватаг одинокий.

Т. Г.

БУДУЄМО КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ

Унів. проф. Вікт. Доманицький, ц. ч. генер. секретар Господарської (Земледільської) Комори в Хусті:

Хай замають зелені прапори

В неділю 12. лютого ц. р. народ Карпатської України впорядкував свої політичні справи — справи керування своєю країною, своєю долею. Над багатьма селами, а навіть над округами замаяли білі прапори. Тепер з таким же запалом, з таким ж захопленням треба нам узятися до справ господарських, — впорядкувати й їх. Життя кинуло нам під ноги багато господарських колод — мусимо зрівноважено, спокійно, але невідступно, вперто, настирливо відсопувати їх, розчистити собі шлях до кращого майбутнього.

Першою нашою турботою є, щоб цієї весни орна земля не залишилася необсіяною, щоб орна й посівна площа не зменшилася, а навпаки — в порівнанні з минулим роком розширилася. Маємо багато земель, які не використовуються для сільсько-господарських цілей, або використовуться в дуже малій мірі (напр. — як лихі пасовиська). Кождий господар, кожне село, кожний округ має стреміти до того, щоб цього року якнайбільше таких площ було розорано й обернено під культури кукурудзи, збіжжя, соняшника, пашних рослин, тощо. І коли якесь село чи округа досягли того, що орна й посівна площа в них цього року збільшилася — хай над тим селом чи округою замає зелений прапор по-раз перший. Зробити це найкраще 16. травня, коли західня вітка українського народу врочисто обходить річницю знесення панщини, називаючи цей день »днем Сільського Господаря«. На цей день треба підготовити врочисту Службу Божу, врочисті збори селян, селянок і сільської молоді з відповідними рефератами та промовами, врочистий Хліборобський Похід, а нарешті — народній фестин — з рідними піснями, рідними танцями, — в рідній одежі. В цей день хай замає зелений прапор по раз перший!

Але того ще замало! Сучасне положення Карпатської України й українському народу вимагає того, щоб збільшилася видайність нашого сільського господарства, щоб родило два колоси там, де тепер виростав лише один; щоб виросло дві корові там, де до тепер виховувалася лише одна; щоб господар діставав два літри молока від тої корови, яка давала йому дотепер лише один літер; щоб господиня брала від курки (протягом року) вдвічі більше яєць.

Досягнути цього за рік — тяжко. Але якщо цього захочемо — багато можемо зробити! І тут хай замають над нашими селами й округами зелені прапори по раз другий. Зробити це найліпше восени, наприклад у вересні на другу Пречисту, на Чесного Хреста, на Покрови. В цей день треба впорядити врочисті Обжинки та сільсько-господарську виставу в кожному більшому селі, в цей день треба вшанувати господарів та господинь, що свою господарку ведуть розумно, що її стало поліпшують і роблять видатнішою. В цей день над хатами найліпших — поступових господарів, найліпших сіл, найліпших округ хай замають зелені прапори.

Кожну орґанізовану акцію мусить вести якийсь орґанізаційний апарат. Акцію розширення та піднесення нашого сільського господарства має вести Господарська (Земледільська) Комора для Карпатської України та її організаційна підбудова, яка буде ґрунтовно перебудована. Передбачається сучасні Повітові (окружні) Господарські Товариства перетворити в Окружні Союзи Сільсько-Господарських Організацій, а по селах замісць інституту довірників створити мережу Сільсько-Господарських Кружків та гуртків при них. Завданнях сільської інтеліґенції: священників, учителів, кооператорів, свідомих поступових господарів є якнайшвидче створити по селах оці сільсько-господарські гуртки та звязатися з Окружним осередком, а через нього з Господарською (Земледільською) Коморою. При с.-г. кружках на селі треба створити орґанізаційну секцію, чи комісію з представників різних громадських організацій села, яке малаб погоджувати працю організацій в селі. Подібна ж Секція, чи комісія має повстати й при Повітовому Союзі, і при Господарській (Земледільській) Коморі. Дружня ретельня праця цілого цього апарату має повести до того, що в травні й восени над нашими селами й округами замають зелені прапори. . . . . .

Інж. К. Подоляк:

На які вироби вживається дерево в промисловості і ремісництві

Користування деревном надзвичайно різноманітне, людина навіть не помічає, що все її життя звязане з використанням дерева на свої потреби, особливо це помітно в сільському господарстві, з народженням людини, починаючи від колиски і кінчаючи домовиною — все виробляється з дерева.

З розвитком техніки значіння дерева і потреба в дереві, ще збільшиться. Тут коротко ми хочимо подати, на що вживається дерево і яких пород. та якої якості.

Виріб меблів вимагає від дерева наступних властивостей: дерево мусить мати гарну барву, гарний вигляд, без суків, легко спрацьовуватися, добре висушене. На звичайні меблі уживаються шпилькові породи і мягке дерево листових як то: тополя, явір, та бук і платан. На масивні і гнуті меблі уживається: дуб, оріх, черешня, груша, явір, ясень, їльм, модрина, кедрина, береза, бук (морений), черемушина, береза, каштан.

Штукарське і ґалантерійне виробництво кладе вимоги до дерева головно його барви, вигляду і оздобної неправильности в стуктурі волокон, уживається дерево всіх пород, що відповідають цим вимогам а саме: оріх, магаґон, палісандр, хвилясте дерево клену, ясень та ін.

Виробництво моделів (частин машин): вживається шпилькових порід дерево, з листовних: липа, клен, вільха, ясень, груша, бук, гордовина, ліріодендрон.

Виробництво пристроїв (підставки та частини ріжних машин): вимагається дерево тверде, вязке, яке мало піддається зношенню, для цього вживається граб, бук, дуб, ясень, яблуня і клен.

Виробництво ящиків — дерево може бути підрядне, але легке та без запаху і живиці, найчастіще для цього вживається ялиця, ялина, веймутовка, тополя, вільха, липа, осика, на ціґаретові коробки вживається вільха, віргінський ялівець, тополя, липа, кедр, магаґон, взагалі дерево без сучків, вузлів і з чистим волокном.

Виробництво паркету вимагає здорове дерево без сучків, добре висушене з гарним виглядом, пружне і мало піддайне зужиткуванню. Уживається головно дуб, бук, клен, ясень, їльм, оріх, модрина, береза, амарантове дерево, теак і овочеве дерево.

Весла і лещета виробляються з дерева здорового і рівноволокнистого, без суків і вад з густими політками. Вживається головно ясень, бук, часом і дуб, береза і ялина.

Решетові лубки виробляються з дерева ялинового, ялицевого, букового, дубового та верби — їви. Дерево мусить бути здорове, чисте, без суку, легке, широкими полосами і в свіжому стані.

Деревляні конструкції вимагають, щоб дерево було здорове, пряморосле, струнке, легке, сухе і з густими політками. Тверде дерево вживається про рухомі затяження і короткі розпяття, мягке дерево про легкі конструкції і спокійне затяження. Свилювате дерево зовсім не вживається. Для цих потреб вживається переважно шпилькове дерево, листове лише для деяких спеціяльних потреб. Дерево вживається модринове, соснове, ялинове, ялицеве, чорна сосна і виймутова, з листових акація, дуб, каштан їстивний, їльм, теак, довгласова ялиця і кедр. До дерева, що йде на рами вікон, ставляться більші вимоги. Дерево мусить бути рівномірно росле, не сміє тріскати, переважно з ядрівки, вживаються породи: сосна, модрина і дуб.

Шахтярський матеріял виробляється з дерева прочного, мало суковатого, даючи великий опір і колиб не витримувало опір, то давало звук тріском. Перевагою є зимова рубанка. Вживається переважно сосна, модрина і ялина, часом дуб з низького господарства, в шахтах витримає пересічно 5 років в соляних і довше.

Шпали виробляються з дерева зимової рубанки, з меншими тріщенами і без суків в місцях, де кладуться шпали, пригідне до імпреґновання, вживається дуб, сосна, модрина, бук, каштан їстивний і часом кебрахове дерево.

Підводні і надводні спорудження — мости вимагають дерево здорове, тривке, з ядрівкою, допускаються зарослі сучки. Свіже зрубане і положене до води є найліпше. Вживаються для цієї мети: дуб, модрина, сосна, ялиця, акація, вільха, бук (лише під воду або імпреґнований), їльм, кедр. На перегаття вживається галуззя скороростучих пород, зрізаних перед вибростуванням листя, до таких належать: верби, вільха, тополя, ясень.

Деревяні частини машин і млинові забудови вимагають здорового, прямого дерева, мало піддаючогося удару та тертю і тисненню, для цього вживається дерево модрини. сосни, ялини, ялиці, дуба, бука, ясеня, їльму, берези, вільхи, груші, яблоні, акації, грабу, клену, глоду, сведени.

(Закінчення буде.)

ЦІКАВОСТІ ЗІ СВІТУ

ЯК РОСЛА ЕВРОПА

Кожна гора, як і всі на світі, має свій вік, не однаково стара. Є гори, які існують багато мільйонів літ і гори зовсім молоді. Самособою, їх старість визначається не нашими роками, але мірилом ґеологів. Наймолодша гора в Европі, яку називають »Дівчина«, є старша, як 50 мільйонів років.

Найстарші гори в Европі находяться в Скандинавії та Фінляндії. Скандинавсько-фінляндський горний хребет — це найстарша Европа. Деколи ці гори були багато вищі. Вода і морози порвали горні ланцюги, розділили їх на части, ріки омивали їх і забирали з собою в море. Наплавлені частини піднімались на морському дні все вище і вище. Проходили століття і тисячеліття. Приблизно пятьсот мільйонів літ тому назад виросли на південь від Скандинавії нові горні хребти. Там, де сьогодні находиться Англія, північна Німеччина і північна Франція, виріс із моря новій континент. Знову пройшло декілька століть, або й мільйонів років. Ще більш на південь виросли нові гори — від Польщі до Франції і Іспанії. Четвертий період росту гір проходив зовсім »недавно«: 50—100 мільйонів років тому назад. До наймолодших гір зачисляються Пиринеї, Апенини, Альпи, Карпати, Балкан, Кавказ і Крим. Вони настільки молоді, що ще не мали часу взяти на себе визначену форму, в деяких місцях проявляють вульканичну діяльність та землетруси.

Так росла Европа — із півночі на південь. Пройдуть знову мільйони літ. Гори постаріються, їх висота зменьшиться. А після може бути повстануть нові гори, для яких ми ще не маємо назви.

ПОТРІЙНА РАКЕТА

Наукові працівники каліфорнського технікума Малина та Шміт видумали модель потрійної ракети, яка може піднятися на висоту 1500 кілом. Ракета призначена для прослідження верхніх частей повітря. Вона складається з трьох частин: нижньої, яка важить 275 кілогр. середньої — 90 кіл. та верхньої — 45 кіл. В нижній та середній частині находиться пальний матеріял, в »голові« наукові інструменти. Як тільки перестане працювати нижня частина, автоматично зачинає працювати середня. Перша відпадає. Ракета буде вистрілена з високої гори, де повітря є рідше. Було вираховано, що після відпаду нижньої частини, ракета при кінці свого лету досягне скорости 17.600 кілометрів за годину.

НАЙВИЩИЙ МІСТ НА СВІТІ

В Злучених Державах через ріку Колорадо був збудований найвищий міст на світі. Висота його 321 метер над зеркалом ріки. Довжина його нараховує 366 м., з чого 267 м. веде понад поверхнею ріки.

Запрошення

на

надзвичайні загальні збори

Бантлінових хемичних фабрик,

акційної спілки

в Перечині,

котрі відбудуться дня **24. лютого 1939.** о год. 15. в Кауніцовім палаці в Празі II., Панська вул. 7 (в салі засідань Живностенської банки).

Порядок зборів.

1. Зниження основного капіталу спілки з К 7,000.000 на К 3,500.000 та залежна від того відповідна зміна 6-го §-у статуту.
2. Зміна статуту.
3. Вільні внесення.

Згідно з § 11 статуту оправненим єсть взяти участь у загальних зборах кожний акціонер, котрий складе свої акції найпізніще три дні перед конанням загальних зборів, будь в касі спілки в Перечині, або в касах Живностенської банки в Празі.

В Перечині, 11. лютого 1939.

624 **Дирекція.**

Лікарська поміч

Др. Олекс. Фрішман, фаховий зубний лікар. Ординує від год. 9—12, від год. 14—18. Хуст, Славянська ч. 47. 616

Оголошена поправка

В ліцитаційнім оголошенні чис. Е. 4973/37-103, проти вимагаючої сторони Маєр Гартман, торг. в Хусту, що було опубліковане в ч. 30 »Н. С.«, в семім рядку, було помилково надруковано »в наслідок вищого приречення призначено »нову« ліцитацію — треба »першу«, а рядку 23. — надруковано »Вищезазначені нерухомости не можуть бути продані нижче, як »за ціну викличну« — треба, **нижче двох третин викличної ціни.**

З рамені Мистецької Громади »Говерля« відбудеться в пятницю 17. лютого ц. р. в 19. год. виклад нашого знаного поета **О. Ольжича** на тему: **Сучасна українська поезія** з рецитаційними ілюстраціями, у виконанні »Летючої Естради«. — Виклад відбудеться в домівці Жіночого Відділу »Карпатська Січ« при вул. Городській, ч. 1. (у Поленчіка — по дорозі на станцію, напроти Замку). Вступ за добровільними датками. 626

Дрібні оголошення

Допоручуємо двірцеву гостиницю — **Габура Степана, Королево н. Т.** 617

Першорядний косметичний жіночий і мужеський сальон. **Кеніґ Фрідеш,** Хуст, Пасаж Шміда. 618

Голярня »ТЕМПО«, А. Фікерле, Хуст, вул. Короля Олександра. 619

Найкращий мужеський голяр ЙОСИФ ПЕКАР, Хуст, вул. Масарика ч. 82. 620

Годинники й ріжні клейноти найліпше купите у ф-ми **Едуард Малий.** Теж переводить ріжні оправи. **Хуст, вул. Масарика.** 621

Кахлеві й зефірові печі чистить за дешеві ціни **Удут Стефан, Хуст.** 622

Михайло Кохан, з Ужгороду, військовий і цивільний кравець. — Одинока українська кравецька фірма. — Виконання солідне — ціни дешеві. — **Хуст, вул. Свободи ч. 31.** 623

Спростовання

»Фелькішер Беобахтер« з дня 10. II. 1939. в дописі п. н. »Українсько-Німецьке товариство заснoване« — подає, що військовій вишкіл »Карпатської Січі« буде відданий якомусь майорові Куніцкевичові.

Комунікуємо, що справа вишколу в Карпатській Січі є як слід наладнана і ми розпоряжаємо відповідними вишкільним апаратом.

Зазначуємо з окрема, що про згаданого старшину нічого не знаємо.

Слава Україні!

За Команду ОНО »Карпатська Січ«:

Іван Роман, в. р.

Від адміністрації

Відповіді на листи:

П. Лазар, Америка. Вирізки анґлійських газет без перекладу не можемо використати, врешті все спізнено.

ВІСТІ

Новий часопис. Минулого тиждня почав виходити в Рахові тижневик в українській мові; »Нація«, під редаґуванням відомого культурно-політичного працівника дра Семена Юськіва. Перше число було присвячене передвиборчій аґітації й було дуже вміло складане. Новому часописові бажаємо багато успіхів на Гуцульщині.

Виклад про хустський замок — на руїнах замку. Вчора, на свято Стрітенія Госп., на запрошення хустської філії туристичного клюбу, подержав п. редактор Ґренджа-Донський виклад про історію хустського замку, таки на самому місці: замкових руїнах. На викладі взяло участь сотня січовиків і багато місцевих туристів. Бажаним було б випустити історію нашої столиці друком. Учасник.

Берлінський співпрацівник »Нової Свободи« в Хусті. Пан Павло Дмитренко, співпрацівник »Нової Свободи« в Берліні, який водночас являється берлінським редактором паризького »Тризубу« вчора прибув до Хусту, щоб простудіювати нову ситуацію Карпатської України, яка повстала результатом виборів до сойму. Павло Дмитренко навідав і редакцію »Нової Свободи« та подав звіт про берлінські настрої відносно справи Карпатської України.

РІЗНЕ

950 км за годину! З Льондону повідомляють: Велике враження викликала вістка з Буфало, що пільот фабрики літаків Куртіс Вайг осягнув новий рекорд швидкости 925 км. за годину в перелеті на перегоновому літаку. Таку швидкість осягнув літак завдяки новій електричній кермі.

Півстоліття вежі Айфля. Цього року минає 50 літ від часу коли в Парижі збудували славну вежу Айфля. Ця вежа висока на 300 метрів була найбільшим будівельним осягом архітекта Августина Айфля, який помер 1932 р. та своєрідним рекордом у будівництві. Вежу Айфля збудували знагоди світової вистави в Парижі 1889 р. Кошти будови виносили 6 мільйонів франків. Це була колись найдорожча будова в світі, але тепер найдорожчою будівлею в світі є хмародер Емпайр Стейт Білдінг в Ню Йорку, який коштує 14 мільйонів долярів.

З Відня до Варшави під ваґоном скорого поїзду. Зпід ваґону скорого поїзду, що прибув з Відня на варшавський двірець, вийшов якийсь покалічений і брудний чоловік, якого відвезли на поліцію. Виявилося, що це віденський жид Г. Ізоґа. Він прибув до Варшави під ваґоном з Відня. Тепер буде відповідати за подорож без листка за нелеґальний перехід польського кордону.

Оголошення

Дня 26. лютого 1939 в Хусті, у салі »Словянського Дому« відбудуться

НАДЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

осереднього Культурно-просвітного товариства »Просвіти«.

Початок в 10 годин.

Денний Порядок:

1. Відкриття зборів.
2. Реферат голови про стан товариства.
3. Зміна статута.
4. Внески і запити.
5. Закриття зборів.

Коли не зійдеться на означений час відповідне число членів, то о годину пізніше там само того самого дня з тим самим денним порядком збори відбудуться правосильно при довільнім числі членів (пп. 8, 9 § 8 статута).

Читальні та юридичні члени товариства мають право вислати на збори своїх уповноважених заступників в числі до 3. Видатки подорожі та інші централя не винагороджує.

Внески і запити треба подати писемно виділові товариства найпізніше до 23. лютого 1939 на адресу: Хуст, ул. Короля Олександра 3.

Дня 10. лютого 1939.

Др. Юлій Брящайко, в. р., голова.

Стефан Клочурак, в. р., секретар.

„НОВА СВОБОДА“
виконує своє завдання.
Що робите Ви для „Нової Свободи“?
Читайте та поширюйте
„НОВУ СВОБОДУ“

»Нова Свобода«, орган Українського Націон. Обєднання. Виходить щодня крім понеділка. Видає і редаґує: Ред. Колеґія. Відповід. і начальний редактор В. Ґренджа-Донський. Адреса редакції й адміністрації: Хуст, Славянська вул. ч. 1. — Число телефону 128. Число чекового конта: Прага 95.625. — Уживання газетних марок дозволила Дир. пошт й телеґр. в Ужгороді під ч. 469-Е 38. — Рукописів редакція не звертає й застерігає собі право прислані статті скорочувати та не поміщувати. — Передплата: Чехо-Словаччина місячно 15 Кч, квартально 45 Кч, піврічно 88 Кч, річно 175 Кч. Післяплата від місячної ставки 15 Кч, річна 180 Кч. — Заграниця: Америка-Европа місячно один амер. доляр в рівновартостній валюті. Виняток Польща й Югославія. Польща 4 золоти місячно, кварт. 12 зол., піврічно 24 зол., річно 45 зол. Югославія: місячно 25 дин., річно 300 дин. гроші слати заграничними поштовими переказами на адресу адміністрації: Хуст, Славянська вул. ч. 1. Карпатська Україна. — Державна друкарня в Хусті.

Цінник оголошень: За текстом звичайне оголошення 1/1 3.200 Кч, ½ стор. 1.600 Кч, ¼ стор. 800 Кч, 1/8 стор. 400 Кч. — Сторінка оголошення має 4 шпальти. За 1 кв. цм шпальти 2.90 Кч. Оголошення в тексті за 1 кв. мм на 1 шпальту по 4.50 Кч. На першій сторінці за 1 кв. мм 5.80 Кч. — Ширина шпальти 6 цм. — Сторінка 26.5 цм широка і 41.5 цм висока. При більших оголошеннях відповідні скидки. — Окремі оферти прекладаємо на бажання. — Дрібні оголошення: числимо по 1 Кч від слова. — За оголошення редакція не відповідає.

II90/140
P.T. Bora Vasil,urj.
Praha II.
Bredovská č. 3.

Річник XL. Число 36. Хуст, субота, 18. лютого 1939. 50 с.

НОВА СВОБОДА

ОРГАН УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ОБЄДНАННЯ

Новий уряд у Мадярщині

(Будапешт, 17. II.) Як »Нова Свобода« вчора подала, реґент Мадярщини, Микола Горті після демісії уряду Імредіґо повірив складенням нового кабінету ґрафа Телекіґо, дотеперішнього міністра культу та народньої освіти. Новий премєр учора предложив список членів нового уряду, який реґент Мадярщини, Микола Горті потвердив. Склад кабінету, за виїмкою нового міністра культу та народньої освіти, Балінта Говмана, зістався без змін. Мадярська урядова телеґрафічна аґенція вчора передала інтервю з новим премєром, який заявив, що новий уряд нічого не змінить ані на внутрішній, ані на закордонній політиці.

Слід додати, що колишній премєр др. Імреді вчора по радіо навів причини, які змусили його до подання демісії. Драматичним голосом заявив, що шукаючи в старовинних архах за своїм походженням, прийшов на те, що за часів наполеонських війн до його роду вмішалася неарійська, тобто жидівська кров.

Справа еміґрантів у Чехо-Словаччині перед англійським парламентом

(Лондон, 17. II.) Колишній член місії Рансімена в Чехо-Словаччині, Стопфорд заслав владі Великої Британії звіт про сучасний стан бігців у Чехо-Словаччині, який предложив у парламенті канцлер британської скарбниці, Саймон. З цього звіту виходить, що чехо-словацько-українське міністерство фінансів разом із іншими урядовими колами, запросило Стопфорда до активної співпраці у випрацюванні плану на організовану чехо-словацьку допомогу втікачам. За думкою канцлера британської скарбниці, Саймона, ця обставина є доказом того, що чехо-словацько-український уряд є охочий англійську позичку використати для підмоги втікачів-еміґрантів. Стопфорд відгадує число еміґрантів у Чехо-Словаччині на 186.000 душ, з цього біля 150.000 чехів, які можуть зістатися в Чехо-Словаччині. Біля 19.000 німців, з яких 6.000 походить з Німеччини, далі 15.000 жидів і 2.000 мадярів знаходиться в Чехо-Словаччині. З цього загального числа около 5.500 еміґрантів уже покинуло територію республіки.

Американська морська дивізія в пристані Аяччійо

(Аяччійо, 17. II.) Учора приплила до пристані Аяччійо морська дивізія Злучених Держав Північної Америки, що складається з одного кружляка та трьох торпедоборців. Командиром дивізії є адмірал Лаккей. Морська дивізія зістане у пристані до 23 лютого. Неочікуване прибуття американської морської дивізії до пристані Аяччійо на Корсиці викликало в італійських дипломатичних колах велике зацікавлення. Світова преса на ці відвідини американської морської дивізії досі ще не зареаґувала, але це станеться в найближчих годинах. Досі невідомі голоси ані італійської преси.

Співпраця між Анґлією і Німеччиною

(Берлін, 17. II.) На традиційному річному банкеті німецько - англійського товариства, голова товариства, ґенерал Пхоті, князь із Кобурґу пригадав слова канцлера Гітлера, які вождь Великої Німеччини сказав на засіданні райхстаґу дня 30. січня ц. р. про німецько-англійські відносини: »Було б щастям для цілого світу, коли б наші два народи могли дійти до щирої співпраці«. Далі князь із Кобурґу заявив, що всі, які бажають приятельських відносин між Англією й Німеччиною надіються, що з особистих звязків, до яких довели минулорічні великі події провідника англійської політики з провідником німецької імперії, вийде дальше вияснення міжнародніх відносин. Англійський амбасадор у Берліні, сер Гендерсон говорив, що за його думкою є необхідно конечним, щоб англійський та німецький народи дійшли до порозуміння та щоб стали добрими приятелями, і то в своїм власнім інтересі та в інтересі світового миру, зокрема в інтересі европейського миру. Сер Гендерсон покликуючись на слова премєра Чемберлена: »Нашим бажанням є жити в мирі з сусідами«, — підкреслив, що в супереч усім непорозумінням, минулого року в Мінхені була дана основа миру та доброго порозуміння між Німеччиною й Великою Британією. Уважати Велику Британію та Німеччину політичними суперниками, противиться здоровому розумові. Німеччина, як велика континентальна держава, а Англія, як велика морська імперія взаїмно доповняються, хоч це не значить, щоб Велика Британія не мала ніяких континентальних інтересів, або щоб Німеччина не мала ніяких інтересів у заморі, одначе обидві держави ґеоґрафічно так є розположені, що не треба, щоб їхні інтереси зударялися. На світі є стільки простору для повного розвитку діяльности на полі господарському і цивілізаційному, що в цьому напрямкові обидві держави можуть започати перегони, які можуть бути твердими, але не ворожими, а такими, щоб не нарушували мир, в інтересі всього людства.

Наради анґлійського й французького генеральних штабів

(Лондон, 17. II.) Дипломатичний кореспондент »Дейлі Телеґрафу« про спільні наради англійського й французького ґенеральних штабів, які незабаром мають відбутися в Парижі, довідується, що ініціятива до цих нарад вийшла з Парижа. Французький уряд заслав англійській владі меморіял, в якому наводить причини конечности таких нарад, і то з огляду на непевну ситуацію на заході Европи.

Др. Михайло Брящайко:

Нечесна боротьба

Відома річ нашому громадянству, що якими підлими видумками і клеветами працює проти нас польське і мадярське радіо. Приносять вони вже кілька місяців татарські вісті про страшні повстання, голод, терор, крадежі, убійства і т. д. А в нас тихо й спокійно як у раю.

Та не лише через радіо поширюють проти нас поляки і мадяри ті дурні, підлі та неправдиві вісті, але поширюють також і в урядовій та півурядовій пресі. Сотками можна зацитувати такі брехні із варшавських та будапештянських ґазет. Пригадуємо приміром нашим читачам ось такі квітки: голова ради міністрів, Августин Волошин дав кілька тижнів тому забити о. намісника Івана Бокшая в Хусті, влада втікла з Хуста, премєр о. Волошин із скорострілом у руках боронився проти нападаючої на нього товпи, повстанці окружили Хуст, у Вишкові забито 40 жандармів і т. д. і т. д.

Та берім лише одну вістку з найновіших часів. Газета »Мадяр Немзет« (Мадярська Нація), що виходить в Будапешті, в числі 32 з дня 9. II. 1939. пише: »З Варшави сповіщають: після звіту, який дістала новинка »Добрий вечор« з Хуста, Лущак, що, як відомо, в понеділок зробив атентат на міністра Прхалу, коли той виходив із засідання міністерської ради, є дезертиром з польського війська і скривався на Підк. Руси. Лущак признав, що є членом Січи, та що з приказу цієї організації стрілив на чеського ґенерала. Лущака поставлено перед наглий (статаріяльний) суд, котрий його засудив на смерть. Власті побоюються нападів Січи й тому рішили, що Лущака відвезуть до Праги. Волошин зголосив енерґійний протест проти смертного засуду Лущака, але його протест зістав без всякого успіху«.

Ця вістка, яку розтрубіли радія з Будапешту та Варшави, яка появилася і в польській та мадярській пресі, є від першого до послідного слова підла злобна видумка. Ніхто на ґенерала Прхалу в Карпатській Україні, ані за її границями не стріляв, ніхто ніякого Лущака не засуджував і ніколи о. премєр Волошин жадних протестів в тій справі не подавав.

Це знає в нас дома кожний, але не знають того за границею і розуміється, покищо таким вістям повірять.

Те, що Польща не дивиться на нас милим оком, знаємо і розуміємо. Таксамо знаємо і розуміємо, що мадяри хотіли би нас за всяку ціну прилучити до Мадярщини. Але ніяк не розуміємо, як можуть польські і мадярські уряди терпіти такий підлий, нечесний спосіб боротьби у сво-

Докінчення на стр. 5.

Наші оборонці границь ще все в Польщі

(Хуст, 16. II.) Ще 10. листопаду 1938 польські терористи затягнули до Польщі членів пограничної сторожі Ярослава Весецького, Вячеслава Ракоса й Ціріха. Фінансова дирекція в Хусті, посередництвом влади Карпатської України, дипломатичною дорогою домагатиметься, щоб польські уряди випустили на волю наших оборонців границь.

Телеґрама прем. Волошина до Риму

(Хуст, 16 .II.) З приводу смерти папи Пія XI, премєр Др. Волошин вислав кондоленційну телеґраму до Уряду Ватикану.

Старі приятелі розходяться

Польща й Мадярщина не вірять в спільну границю

(Хуст, 16. II.) Варшавський щоденник »АБЦ« з 7. II. помістив статтю про Карпатську Україну, в якій пише: »Показалось, що Мадярщина є слабша, як це польському громадянству здавалося. Вона не могла спромогтися на радикальний крок у справі спільної границі з Польщею. Мадярщина не мала відваги піти на спільну політичну акцію **виключно** з Польщею. В тих умовинах Мадярщина зовсім не може в сьогоднішнім часі **давати достаточної ґаранції здавленням української іреденти в Карпатській Україні...** (Підкреслення оріґіналу). В тих умовинах не маємо ґаранції, що на випадок приключення цілої Карпатської України до Мадярщини, мадярська політика буде в тім краю вповні самостійна й що буде керуватися виключно мадярськими інтересами«.

З цього бачимо, що Польща вже зовсім не вірить у мадярську силу й спільну границю. Два старі приятелі посварилися й розходяться в своїх поглядах на справу Карпатської України.

Передплачуйте „НОВУ СВОБОДУ“

Нова німецька книжка про Україну

На німецькому книжковому ринку появилася книжка грузинського автора Михайла Чулюкідзе п. н. Україна. Книжку, яка обіймає понад сто сторінок і дві етноґрафічні карти України, випустило в світ видавництво Вільгельм Ґольдман в Ляйпціґу. На зміст праці М. Чулюкідзе склалися: вступне слово Михайла Антоновича й розділи, присвячені історії, характеристиці української нації, мистецтву й літературі та сучасній актуальності української проблеми.

Небаром має вийти обємиста книжка про Україну відомого знавця Сходу Европи Акселя Шмідта. Коли взяти в рахубу появу за останні місяці різних других німецьких книжок про Україну, як »Україна й національна політика Совєтів«, »Українська література на службі своєї нації«, »Карпатська Україна« й др. — то можна ствердити радісний факт, що для зазнайомлення Німеччини з українським питанням зроблено й з українського й з німецького боку дуже багато. (УПС — Берлін)

Привіт Батькові Волошинові

з Далекого Сходу

(Хуст, 17. II.) Український журнал »Далекий Схід« ч. 21, що виходить в Манджурії помістив вітального листа Української Національної Колонії в Манжу-Ді-Го, до премєра Карпатсько України д-ра А. Волошина такого змісту:

»Ексцеленціє! Відділені десятками тисяч кілометрів від нашої батьківщини України, ми, українці **Далекого Сходу,** що жиємо в Манжу-Ді-Го, з великою увагою та напруженням слідкували за вирішенням долі Карпатської України. Тільки невтомна Ваша праця, незломна віра й витревалість у боротьбі за державну незалежність Карпатської України перехилили чашу перемоги на сторону Української Нації... Українське населення Карпатської Украни найшло в Вашій особі, не тільки **Духовного Отця,** але й **Правдивого Батька** та свого політичного **Керівника...** Молимо Господа, щоб послав Вам, і цілому Вашому Урядові багато сил і здоровля для осягнення нашої завітної мети«.

Українці на цілім світі стежать за нашою долею й радіють нашими успіхами, які ми здобули під проводом нашого Батька Волошина.

Голос крови

(Хуст, 17. II.) На днях наспів до уряду Карпатської України лист від карпато-українських робітників у Бельґії. Виявляють в ньому свою радість над вислідком виборів до першого сойму Карпатської України й просять, щоб їх голоси причислити до тих, що віддали свій голос за кандидаткою Українського Національного Обєднання.

З огляду на виборчі закони, не було можна задовольнити їх бажання. Все-жтаки цей лист показує на велику національну свідомість нашого робітництва, що тяжко працює в чужих державах.

Карпатська Україна на виставі в Липську

(Хуст, 17. II.) Цього року перший раз на весняній виставі в Липську візьме участь і Карпатська Україна. Ми виставимо зразки національного українського мистецтва.

В Польщі невдоволені..

(Хуст, 17. II.) Варшавський щоденник »Час« з 5. II. в передовій статті »Коли Німеччина глядить на захід...« пише: »Не вдалася нам спроба замирити Мадярщину з Румунією, рівно-ж не вдалося нам досягнути спільної границі з Мадярщиною. Ці дві невдачі ослабили нашу позицію. Тим більше обовязані ми подвоїти зусилля, щоб нагородити ці страти«. Варшавський »Час« далі пише, що ніби Німеччина тепер зайнята своїми справами на заході, тому Польща мала б використати цей момент...

Кожний знає, що це тільки побожні бажання деяких польських політиків. Карпатська Україна вільно буде розбудовувати своє господарське й культурне життя, без огляду на те, чи то комусь подобається, чи ні. Особливо тепер, після такої світлої перемоги у виборах.

Каси хорих у Карп. Україні

(Хуст, 18. II.) В нашій країні є 3 каси хорих; в Сваляві, Перечині й Хусті. Всі три каси хорих мають всього 26.000 членів, 72 урядовців і біля 50 лікарів. Відступленням території Мадярщині був страчений недобудований дім в Ужгороді в ціні 2 мільйонів К і старший власний дім в ціні 500.000 К. В Мукачові залишився новий дім в ціні 2,500.000 К.

Андрій Кість не забуває про Старий Край

Відомий учитель наших народніх танців, що довше вчителював у Карпатській Україні, видав в Америці відозву до братів-українців, в якій закликає всіх підтримувати Карпатську Україну.

Андрій Кість не забуває про свою рідну землю і сам старається по своїх силах допомогти нам. Недавно він переслав на імя директора хустської горожанської школи, п. Леопольда Балицького вісім плит до грамофону з мелодіями українських танців. Він пише в свойому листі до п. директора Леопольда Балицького:

»Я не забув і ніколи не забуду на Карпатську Україну. Згадую про неї з глибокою пошаною й любовю. Передаю привіт дорогій українській молоді, славному тепер Хустові!«

Онік під білим прапором

100% за УНО

В день виборів, рано в 4.20 год. на кінці села забреніла трембіта на знак зачатку великого дня. Люди збіралися, ставали до походу та під синьожовтим прапором поважно походували до церкви. Служба Божа відбулася цього дня на прохання люду незвичайно рано й під знаком особливого патріотичного піднесення. З церкви знову всі під народним прапором організовано рушили до школи, де мали відбутися вибори. В урочистому настрої чекали аж пічнуться вибори.

Ще ніколи так гарно й так порядно невідбулись вибори в Оноку. До цього спричинилися теж наші невтомні скромні працівники, як Іван Буря, Степан Цеяк, Михайло Гаврильцьо та інші.

Вибори скінчились о 12 годині, але люде не поспішали до обіда. Чекали з тремтячими серцями на святочне вивішення білого прапору. На сходах зявився урядовий комісар Гаврильцьо і скавав коротеньку натхнену промову. Він підкреслив, що ні один з громадян не голосував проти влади та що ні один голос не пропав марно. Після всі присутні побожно поздіймали шапки й заспівали наш гимн »Ще не вмерля Україна«. Після цього площу вкрили вигуки:. »Слава Україні! Слава Сойму. Слава батькові Волошинові та міністрові Ревайові!...«

Після цього наслідувало цівгодинове дзвонення, під час якого на вежі церкві вивісили біля синьожовтого прапору, ще й білий прапор. Люд розходився з серцями наповненими радістю , та вірою в краще будуче.

На закінчення, вечір зійшлись члени урбаріяльної ради, урочисто констатували повний успіх виборів у Оноку та відголосували й заслали »Карпатській Січі« корон 200.—.

Висилайте точно передплату „НОВІИ СВОБОДІ“ до Хусту

Добрий приклад

(Хуст, 17. II.) Управитель народньої школи в селі Кошельово (Хустська округа) завів до школи радіоапарат. Селяни до школи частіше сходяться й тут мають можливість слухати українські радіові реляції. Подібних учителів, що дійсно стараються про своє село, маємо ми вже богато, але ще більше ми їх потребуємо. Добрий учитель є дійсно душою цілого села й прикладом всім.

ОСЬ ЯКА ВІДПОВІДЬ!

ПО ВИБОРАХ У КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ

(Велика перемога української національної думки у виборах до сойму в неділю, дня 12. лютого, коли наша нація задемонструвала свою політичну зрілість, суспільну здисциплінованість, викликала невимовну радість та ентузіязм між великою українською родиною по всіх її етноґрафічних територіях та в заморських країнах. З приводу цієї перемоги „Новий Час“, популярний щоденник наших братів за Карпатами, з пера відомого публіциста, Петра Сагайдачного, містить під вищенаведеним заголовком чільну статтю, яка вповні відбиває та характеризує настрій і відгомін українського населення в Польщі, викликаний блескучим успіхом виборів до першого сойму Карпатської України. Наведену статтю містимо в повній її цілості.)

Львів, 12. лютого 1939.

»Це — не вибори. Це — національний плебісцит?« . . . . . .

Так схарактеризував сьогоднішній, історичний своїм значінням день у Карп. Україні чужинець, передаючи в радієвому комунікаті перебіг і вислід виборів до першого, законодатного Сойму молодої держави. І в цих його словах — чи не найкраще зясований зміст того, що сталося сьогодні в містах і селах Карпатської України.

Бо те, що переживала сьогодні Карпатська Україна — це не були вибори. Це не був шабльоновий формою й сухий змістом акт сповнення громадянами країни прислуговуючись їм згідно з законом прав, чи, коли хочемо, громадянського обовязку. Це не було те, що, звичайно, діється втаких випадках в інших державах: боротьба виборчими картками за ті чи інші партійні, ґрунтові чи клясові програми й кличі. Це було масове, врочисте й ентузіястичне виявлення волі народу мати свою державу, Карпатську Україну й жити в ній своїм власним, незалежним державним життям! Бути господарем на своїй рідній землі, паном своєї долі, творити самому своє теперішнє й класти підвалини під своє майбутнє! Вияви тієї волі і того бажання прагнув національно-політичний провід і Уряд Карпатської України. І він її тепер уже має. Хоч знав і відчував те вже тоді, коли почав творити й оформлювати нове, державне життя країни. Вияву тієї волі й того бажання чекали й ті, що дивилися на українське населення Карпатської України з великою дозою скептицизму, як на щось відстале, недорозвинене, несвідоме, байдуже, а то й вороже тому, що заіснувало там у жовтні минулого року, зокрема по віденському арбітражному присуді. І вони його тепер уже знають! Врешті — вияву тієї волі й того бажання боялися ті, що у відношенні до Карпатської України мали окремі пляни й задуми! І він знівечив до решти всі їхні наміри!

Сьогодні, 12. лютого 1939 року, українці Карпатської України врочисто заявили, що вони беззастережно стоять за своїм національно-політичним проводом — Українським Національним Обєднанням, що з повним довірям ставляться до його політично-державної програми. І що в консеквенції йтимуть і дальше за головними кандидатами У. Н. О. — Премієром Карпатської України о. д-ром Августином Волошином і міністром Юлієм Ревайом, та цілком одобрюють їхню політичну діяльність і державницьку працю. Що, врешті, вони мають уже тепер повне право виступати й говорити від їхнього імені. З цим моментом відпадають усякі заміти й наклепи про »узурпування влади«, про »накидування волі згори«, про »байдуже ставлення мас«, про »тягу на південь«. Відпадуть урешті-решт і смішні та злобні тези про »пародію виборів«, що її кольпортували деякі політичні редактори деяких держав. Такого добровільного, невимушеного, спонтанного і в межах гостро береженого законом способу й шляху вияву волі народніх мас, та такої фреквенції у виборах — може позавидувати Карпатській Україні й найбільш політично вироблена та з багатою традицією держава.

Картини, що їх можна було бачити вчора й сьогодні на території Карпатської України — незабутні для тих, що їх мали змогу обсервувати. До сліз радощів зворушували своїх, викликували здивування — але й подив! — чужинців. Вся країна радісно й втішно маніфестувала свою національну спільноту, віддихала одним подихом нового життя, горіла одним прагненням. Ішла одним фронтом і одним кроком до одної мети: вибрати своє національне заступництво, що в свої руки перебере керму держави. Вогні, що горіли по горбах Карпатської України, пісні, що гомоніли містами й селами, жовто-блакитні прапори, що маяли скріз, і всюди, радісні обличчя й сердечно-братерські привіти й взаїмні обійми при сустрічах, сльози втіхи, що Всевишній благословив це покоління дожити йому цього історичного моменту, очі, що ясніли бадьорістю боротьби й надією та вірою в краще майбутнє, празниковий настрій у найбільш глухих закутинах — ось що уявляла собою сьогодні Карпатська Україна. А гордість громад, що мали право вивісити в себе білий прапор — завершувала й їхнє радісне переживання й тужливу заздрість мешканців сусідніх сіл. Мовляв — чому ж у нас не так, як у них?

Бо й не скрізь і не всюди було однаково. Побіч Ужока, Данилова, Шандрова, Крайникова, Нижньої Бистрої, Вишніх і Нижніх Студеніх, Біловарів, Брустур, Крилова, Крила, Любині і т. д., що їх були десятки, що мали честь і право вивісити білі прапори іспиту національно-політичної зрлости й свідомости — були й деякі такі, що не дорівняли їм. А були й такі, що пішли цілком іншим, навіть ворожим (Іза!) шляхом. Та й не дивниця. В них — або залишки давнього поневолення, тобто несвідомість і байдужість, або чуже національно населення, що їхнє прагнення звернене на південь. Та, коли тамтим, незрячим переможні брати прощають, свідомі, що не їхня самих у цьому вина — цим, одночасно, не дивуються. Вони ж сповняють ролю аріерґарду тих, що відступили з тієї території і вже ніколи не вернуться. А аріерґард, як звичайно, відступить за головною силою. В цьому відношенні працює для переможців час.

Але цей факт має свою окрему вимову. Він доказує, що всупереч усім наклепам про »пародію виборів«, про »виборчий терор« і т. д. — вибори в Карпатській Україні відбулися згідно з приписами закону, згідно з найбільш збереженим правом виборця виявити свою волю так, як він цього бажає. Тобто конкретно: вибори відбулися чисто! Не зроблено нічого, що мало би й могло би викривити справжній стан волі й настроїв країни.

І в цьому саме найбільша вага й значіння виборів 12. лютого 1939 року. Вони виразно доказали, що собою уявляє Карпатська Україна й як на неї повинні дивитися від сьогодні і приятелі й вороги.

За неї говорить суха — але правдива — виборча статистика!

—

Злобне й єхидне крякання чужих, сумніви й хитання близьких, побоювання, а то й панічна нервозність своїх — виявитися однаково безпідставними й не поважними. Карпатські українці, що пройшли тверду життєву школу, що мають за собою гіркий досвід минулого, зрозуміли теперішнє і інстинктом відчули шлях у майбутнє.

І національний інстинкт вказав їм шлях.

Шлях до своєї держави — Карпатської України.

Цим шляхом вони й пішли.

І це був національний плебісцит!

П. С-ий.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

Звертаємо увагу пп. післяплатників, що пора вже вирівняти залеглости „Нової Свободи“. Дальше висилати часопис в борг не можемо.

Кождий мусить зрозуміти теперішній стан, коли кожна корона дорога.

Хто платить в час, платить подвійно.

Не допустіть до того, щоб мусілобся виголошувати список „гробокопателів“ нашого щоденника.

Звертаємо увагу Вш Панів філателістів,

що адміністрація „Нової Свободи“ має обмежену кількість архів з серією поштових марок, оштемпльованих ювілейною печаткою, з нагоди 20-я Центральної Української Народної Ради, які може розіслати за поплаток на пресовий фонд „Нової Свободи“.

Готовтесь до свята Тараса Шевченка 9.-10 III.!

НАКАЗ!

Наказую всім хустським Січовикам, які є зголошені, що мають точно появитись на збірці, яка завжди відбувається у вівторок і в пятницю о 20-ій год. а в неділю о 10-ій год.

КОМАНДАНТ ВІДДІЛУ

М. Сидор:

Живучість української нації

Часто-густо доводиться нам почути, а то й прочитати, один чи другий ворожий українській справі часопис, де крім різного рода лайок, назв та неґативних рис української Нації, нічого більше не почуєте, не знайдете.

Цю язву ворожої »інформації« щодо українців, як Нації, наші вороги переводили й переводять всіми можливими способами, як пресою, радіом, фільмом а навіть живим словом. Роблять вони тому ці фалшиві інфорації, щоб дорешти своєї нахабности, додали ще, мовляв, і »наукових« доказів, що українці, це якесь собі звичайне сотворіння, що малощо культурою перевищає перших примітивних »горожан мира цього«. Слід підкреслити, що вороги й досі послуговуються в ориг. словами русін, русин, малорос«, щоб при помощі цього самого слова-назви що вже само про себе говорить, як про щось нище, некульт., було їм легше плюгавити все, що україн. До ряду інших закидів, часто стрінути можна, головно в західного нашого ворога, що українці без національного почуття, та що зовсім нездібні до самостійного, державного життя. Подібних ворожих міркувань може знайти без числа. Хто цим наклепам повірить не тяжко догадатись: повірять лиш ті, що самі є або малокультурні й стоять культурно багато нижче від українців, або мають в цьому подібні інтереси й спільну мету. Мета ця відома: вносити роздор, заколот, держати нас у темноті, знущатись, тероризувати, катувати, на соловки висилати, по арештах саджати, вішати, а коли й це не помагає, то вжити й найбільшої брехні й дурману, щоб тим не лиш нас, але й світ збаламутити й у блуд увести, щоб довше над нами панувати!

Дарма! Не так легко знищити українську Націю. Цю Націю, що має таку велику традицію, що має за собою тисячелітню культуру, що історію таку героїчну має — ніхто не знищить!

Доказом живучости й незнищимости Української Нації хай послужать хоч би й ті найгостріші, варварські знущання, ці найбільші зусиля наших ворогів, знищити нас, засимілювати, переселити, вистріляти, голодом, мором вигубити. І все це для ворогів скінчилось повною невдачою. Тут перемогла Українська Нація! Тут перемогла відвічна стихія українских Предків!

Саме під цю пору йде завзятий кульмінаційний бій. Бій рішальний, бій на життя і смерть. Ворогі наші ще востаннє перед своїм неминучим сконом, пробують всіх своїх сил. Найпідліших способів уживають, щоби лиш вратувати себе перед неминучою катастрофою. Що їм це не поможе, це святе, й найменьшого сумніву немає!

Там, де панує Дух українських Князів Гетьманів і Вождів — жадна наїздницька сила не змогла й не зможе цього Духа розтрощити, знищити! Там, де кожний клаптик землі української зрошений кровю Предків і її Синів, там нащадки мусять бути вільними!

Будьмо отвертими

Важливість сьогоднішньої доби диктує нам бути отвертими й не творити собі жадних ілюзій. Характер і тривкість останніх політичних подій Европи є такі, що виключають будувати життя, робити плани на основі гипотез. Суть полягає в тому, щоб дивитись на річі отвертими очима й реально аналізувати дану політичну дійсність. Недоцінювання того, що сталося, доводить нас до блуду й зароджує в нашому серці мрійницьку психологію. Що мрійницька психологія й надія будована на ній доводять інколи до катастрофальних наслідків, про це можна було найліпше переконатися в минулому році й тепер на випадку в Еспанії.

Тому наші русофіли і взагалі ті, що неґативно ставляться до відродження українського народу в Карпатах, нехай скоріґують свої погляди й кроки. Новий дух в народі є кріпкий, як ґранітна скала, як сталь, бо він гартувався на протязі довгих сталіть під ворожими ударами, поки віднайшов сьогоднішнє природнє русло розвитку. Він є нормальним наслідком упертої боротьби. З цього потрібно черпати перші консеквенції й не забувати, що справа Карпатської України на форумі міжнародніх відносин займає не другорядне місце, що до питання недоторкальности її суверенних прав. Надіятись на чудо, яке дало б можливість навернення старих норм — є неактуальним ба навіть шкідливим. Раніше чи пізніше вони будуть змушені признати свої помилки, свою дитячу упертість. Залежить, щоб вони протверезились, поки не пізно, бо консолідація творчих сил нашого народу піде через їхні перешкоди, через їхній песимізм. Для них гірше, коли вони будуть виключені із загального процесу, коли вони й далі будуть вести політику ізоляції від народніх мас.

Будьмо отвертими самі до себе. Посуджуймо події й можливості критично. У наших лавах є багато фразеологів. Це є просто сказати: хворота. З нею потрібно вести дуже тактовну боротьбу. Тактовну тому, що людина, заражена нею, думає чесно, переконана, що робить користь нашому загальному ділу. Її дуже легко покривдити. А цього нам не потрібно. Їй потрібно розтолкувати, розяснити, що вона робить хибу, здобуваючи довіря народу на фікціях. Ми мусимо виходити з нашого становища, рахуватися з конкретними силами, про які певно переконані, що можуть бути нам на допомозі. Не сміємо заслонювати собі очей ембріональною величчю, але поступово виховувати людей до того, щоб в один момент не розчаруватися в своїх почуваннях.

Поки що мусимо більше захоплюватися нашими локальними потребами. Всі наші творчі емоції мусимо направити на підтримку скріплення наших локальних соціяльно-культурних стосунків. Концентрація сил і сердець має проходити на реалістичному ґрунті.

Епоха зриву українського народу почалася. Але ми не сміємо забувати про нерівномірну політично-державну психологію українського народу в його ріжних етнічних областях. Цей нерівномірний розвиток залежить від своїх специфічних умов життя. Карпатська Україна в цьому зриві грає важну ролю. Але ми не сміємо раз напружувати наші почування, а після йти більш повильно. Ми не можемо перескакувати з першого щаблю росту зразу на четвертий. Прогалини в вихові народа можуть в потрібний момент привести небажані наслідки.

Виховуймо наш народ, Карпатську Україну, до зустрічі загально-національної весни поступово з дня на день, щоб почуття відновлення державности української нації виростало в нього органічно, на залізо-бетоновому фундаменті.

Андрій Патрус.

Канадійський посол домагається в оттавському парламенті

скликання світової конференції в українській справі

Дня 24. січня ц. р., в оттавському парламенті посол Вілліям Гейгорст, з Вегревил, Альта, виголошуючи бесіду на тему міжнародного положення в світі, згадав також і про українську справу.

Посол Гейгорст твердив, що в Канаді є понад 400.000 громадян українського походження, які є в праві домагатися, щоб Канада і Велика Британія поінтересувалися українською проблемою в Европі. Посол Гейгорст відчитав декларацію, щоб, як він твердив, дати британським властям правдиві інформації про українців та щоб дати можливість Британській Імперії взяти участь при вирішенні українського питання.

У декларації коротко зясоване стремління українського народу до своєї самостійности, його кроваві бої з ворогами, які покінчилися неуспішно, бо український нарід не міг видержати наступу большевиків з півночі, ґен. Денікіна і Врангеля із сходу, наступу поляків із заходу. Наслідок української траґедії був той, що українська держава, яка була повстала в 1918 р. на етноґрафічних українських землях після світової війни, завалилась і підпала під владу сусідніх держав.

Посол Гейгорст коротко зясував терпіння українського народу від повалення української держави аж до тепер.

В декларації виставлено домагання, щоб з етноґрафічних українських земель була створена суверенна українська держава і щоб ті українські території, які находяться під ворожими окупаціями, були зєднані в одну державу. Великі держави, які підписали пакт в Мінхені, повинні іменувати міжнародню комісію для остаточного полагодження української проблеми в Европі.

Українські богослови в Оломоуці

Стараням Його Ексцеленції Епископа Дионізія живуть тепер наші богослови у взірцево веденому духовному семінарі під проводом свого ректора Впр. О. Мирона Калинця. А науку свою доповняють всі українські богослови на теологічнім факультеті. Всіх наших богословів є понад 30.

В неділю 5. лютого 1939 р. було наших українських богословів урочисто привітано і прийнято до Архиепископського Кирило-Методіївського семінару. Для цього урочистого прийняття була уложена спеціяльна академія, на якій, між іншими, промовили високі достойники — ректор і спірітуал — архиепископського семінара.

Ректор семінара о. Граділ гарними словами згадав про те, як дійшло до переїзду наших богословів з Ужгороду до Оломовца. Мадяри забрали нам наші культурні центри. Взяли нам Ужгород, який був колискою українського релігійно-культурного життя. Нестало також Мукачева . . .

Дуже гарну промову про Кирило-Методіївську ідею сказав до студентів-богословів великий прихильник України й українського народу унів. професор др. Цінек.

»Цікаво« — сказав др Цінек — »що і в 1915 році, коли москалі розбили цілу Галичину, отже і наші духовні семінарі, то і тоді українські богослови знайшли захисть імено в оломовцького архиепископа бл. памяті Стояна. Таким чином під час великої світової війни, наш український грекокатолицький духовний семінар був у Кромєржіжі на Мораві.«

По забрані мадярами нашого Ужгороду, добротливе серце Його ексцеленції епископа Діонизія Нярадія постаралося, щоб наші богослови були прийняти до найкращого, взірцевого духовного семінара.

Від чеських студентів богословів вітав наших українських богословів один

Єпископ Нярадій виїхав

Його Ексцеленція Преосвященний єпископ Нярадій цими днями виїхав до Оломоуца на інспекцію Духовного Семінара. Звідти поїде до Праги і до Братислави, в цілі наладнання справ Епархії. Поверне, аж під кінець цього місяця.

В. Ґренджа-Донський: **(7)**

З великих днів народин Карпатської України.

(Уривки з денника від 7. жовтня 1938.)

Продовження.

2. листопада 1939.

Крім радіо-студії, яку вже маємо в окремій кімнаті, в канцелярії пропаганди намонтували мені радіо-приймач, ловити вісті ворожої пропаґанди. Особливо сьогодні придасться він нам, щоб чим скорше почули віденський історичний розсуд великої ваги.

Від самого полудня слухаємо вісті з Будапешту. Голос мадярського спікера мутний, дуже песимістичний. Він реферує про тяжкости, з якими зустрічається мадярська делеґація у Відні. »Старі, добрі приятелі нас опустили . . .« голосить Будапешт і ми знаємо, що це натяки на німців. З цього судимо, що наша справа стоїть не так зле.

Того дня мало хто з нас обідав а не вечеряв майже ніхто. Всі чекають вирішення нашої долі, і всі чекають шостої години, щоб почути. Канцелярія пропаґанди повна людьми, пану міністрові щогодини посилаю звіт переловлених вістей ворожої пропаґанди.

Біля пятої години наша канцелярія повна, ще й на коридорі повно людей. Надрадник Стебельський сперечається з надрадником др. Кочерганом. Перший каже, що він побоюється за Ужгород, другий противно. Ми всі великі оптимісти, ані думати про те нікому не прийде в гадку, щоб ми стратили нашу столицю.

Інж. Біган веселий, він каже, що має добрі відомості. Що то за відомості, не хоче прозрадити.

Зараз сема година, а вістей ще нема. З Будапешту реферують про Бельведер, про ґрафа Чяно, про мадярську делеґацію, але висліду ще все нема.

Нарешті спікер Будапешту святочним голосом сповіщає, що до амплiону приступає голова міністрів, Імреді, щоб повідомитит мадярів про вислід... З напруженою увагою слухаємо всі, в мене олівець і редакторський бльок у руці, щоб записувати.

Імреді радісним, піднесеним тоном сповіщає мадярську суспільність, що Мадярщина виграла та що мадярські міста Комарно, Нові Замки, Лученець, Філяково, Рим. Собота, Рожнява, Кошиці, Король. Холмець, Чоп, Ужгород, Мукачів, Батьово, Береґсас, Вилок будуть повернені назад Угорщині, найпізніше до 10. листопада . . . Руки мені тряслись, як я почув про велику страту, а ті, що слухали і розуміли мадярську мову, то червоніли, то блідли і своїм вухам не хотіли вірити . . . Коли я сповістив про вислідок тих, що не розуміли мадярську мову, вони ледве не напали на мене, що я роблю паніку, що я зле зрозумів, що я зле написав, бо не може бути, щоб німці пустили Ужгород упасти . . . Що ж ми тепер зробимо без столиці?

Із запискою в руці, я просто не смів іти до пана міністра Юліяна Ревая. Сповістити когось про смерть приятеля — і це неприємна річ, а сповістити про упадок нашого історичного міста, нашої твердині дідної культури — це ж більш, як смерть . . .

Я зайшов до пана міністра, реферувати про вислід. На моє здивовання пан міністер прийняв холодно цю траґічну для

з студентів чехів. А чеський студ. хор заспівав наші церковні пісні.

За достойно уряджену привітальну академію гарною промовою подякував наш ректор Впр. О. Мирон Калинець, а від імени богословів українців подякував за прийняття богослов Василь Штець. По відспіванню »Многая літа« настоятелям архиєпископського семінара і його богословам, заслано вітальну телеграму Преосвященному Діонизієві. Хор українських богословів заспівав ще декілька наших церковних пісень і на тім скінчилась гарно уряджена, чеськими богословами, академія в честь українських богословів.

Наші богослови в Оломовці користаються повною свободою і тішаться братньою християнською любовю. Наші богослови учаться, виховуються й приготовляються до душпастирської праці на славу Всемогучого Бога і на благо українського народу.

Юрій С-ч.

На території Чехії й Моравії немає організованої комуністичної діяльности

(Прага, 17. II. ЧТК.) Після розвязання комуністичної партії, власті поробили зарядження, щоб діяльність цієї партії не могла бути перенесена на ілеґальне поле та щоб не могла дальше тайно розвиватися. У місяці січні поліції вдалося унеможливити ілеґальне видавання »Рудого Права« на циклостилі. Справники були арештовані при вчинку, який їм негайно був доказаний найденим матеріялом. Будуть поставлені перед суд за карні вчинки, що противляться законові на охорону республіки. З цієї події повстало підозріння, чи не робляться підготовки для початку ілеґальної діяльности комуністичної партії. Краєві та окружні власті провели низку домашніх трусів, наслідком чого арештувано пять осіб. Проти декількох дальших осіб було заведено адміністраційне карне поступовання. Домашні труси та слідження не доказали, щоб на території республіки була якась організована діяльність комуністичної партії, але поліційні власті всеж-таки будуть й надалі пильно слідкувати в цьому напрямкові. Усі друкарні в Чехії та Моравії дістали упімнення, щоб у жадному випадкові не приймали до друку комуністичних друксортів.

Батьку Волошне, імя Твоє любе!

Любов нашого народу до свого Уряду, до свого голови Держави, проявляється і в народній поезії. Ось вам поезійка, яку написала вже по виборах, селянська дівчина **Марійка Цьока** з Тересви:

I.

Ой, Ти Батьку Волошине,
Імя Твоє любе,
Вірили ми в слова мудрі:
»Україна буде!«
О, Господи милостивий,
Слава Тобі, слава!
Що ця наша Україна
Всі права дістала.
Слава Тобі, милий Боже,
Ми щасливі люди,
Вже на наших бідних плечах
Тягару не буде!

II.

України діти,
Ми всі рідні браття —
Буде у нас праці,
Буде внас заняття.
Бо ми, українці,
Ми нарід дозрілий,
Ми вже доказали,
Що внас прапор білий...

Нечесна боротьба

(Докінченя з 1. стр.)

їх урядових та півурядових орґанах. Чи уважають вони таке поступовання за слушне й достойне до своїх націй, яких репрезентантами являються?! Чи не думають, що ця вся підлість, злоба і брехня, всеж-таки стануть раз відомими перед опінією світа, яка витягне з того належні консеквенції.

Нема сумніву, що такий спосіб боротьби є для нас шкідливий. Ті вічні клевети заводять людей заграницею в блуд і представляють нас перед ними у неправдивому, лихому світлі. Та нічого, ми видержимо ці напади, а правда вийде на верх і принесе нам честь, славу і перемогу, а ганьбу та шкоду тим, що воювали проти нас нечесними засобами.

ВІСТІ ЗІ СВІТУ

— **Напередодні** карпато-українських виборів писав німецький часопис »Єссенер Націона Цайтунґ«, що вибори в Карпатській Україні дадуть рішучу перемогу українському рухові та одночасно стверджував, що перший раз від часу упадку створеної в 1918. р. західньо-української республіки український народ буде могти свобідно висловитися.

— **Відвідини** двох приятелів французького міністра для закордонних справ Боннета, Фердинанда де Брінона і Бодуіна в Римі і Берліні — викликали у французьких політичних колах всілякі здогади. На днях дав де Брінон в пресі заяву, в якій сказав, що в часі своїх відвідин в Німеччині говорив з провідними політиками і набрав переконання, що европейському мирові не загрожує небезпека в 1939 р. Він думає, що Німеччина в найближчих місяцях буде зайнята величезним завданням орґанізації і консолідації Середущої і Східної Европи. Де Брінон признав, що канцлєр Гітлєр буде стояти по стороні Італії і на випадок небезпеки для Італії буде її підтримувати.

— **Анґлійський премєр Чемберлєн** заявив в анґлійському парляменті, що анґлійський уряд в найближчому часі подасть до відома анґлійському парляментові своє рішення, коли наступить визнання Анґлією еспанського уряду ґен. Франка. »Парлямент є завжди всилі висловити свою думку про політику уряду та якщо уряд повзяв би нові рішення, тоді прийде до дебати в парляменті«.

— **Швайцарський союзний уряд** своїм рішенням, установити швайцарське посольство в Бурґосі, визнав уряд ген. Франка леґітимним.

— **Французька рада міністрів** рішила по дуже довгій нараді, що сенатор Берар, якого перша поїздка до Бургосу мала офіційний харектер, поїде вдруге до Бургосу офіціяльно та що французький уряд вирішить дефінітивно справу визнання уряду ґен. Франка аж по повороті сенатора Берарда. Це наступить на всякий випадок в повному порозумінні з анґлійським урядом, з яким ведуться наради. Франція хоче визнати уряд, який буде не тільки в міжнародньому значінні, але також на ділі незалежний і то передусім незалежний від впливів, які не можнаб погодити з анґлійсько французькими інтересами.

— **Статути** про приналежність до фашистівської партії Італії змінено. На майбутнє передумовами приналежности до партії є італійське державне громадянство і арійське походження.

— **Словацький уряд** розпорядив перепис усіх письменників, журналістів, артистів театру й фільму, співаків, малярів, скульпторів, композиторів і архітектів у Словаччині на день 1. березня. Цей перепис провідять окружні начальники і предложать урядові.

..— **В Антверпах** відбулося на днях тайне засідання фляманських провідних політиків католицької і соціалдемократичної партії під проводом президента бельґійського парляменту Гуїсманса. На тому засіданні обговорювано загальні напрямні для створення культурної автономії. Першим фляманським домаганням буде мабуть поділ бельґійского міністерства освіти на два відділи, фляманський і вальонський. Католицький фляманський міністер Марк заявив, що тепер фляманське питання буде енерґійно поставлено на порядок дня.

— **В Празі** відбулось з початком тижня засідання німецьких націоналсоціялістичних послів до празького парляменту. Голова клюбу посол Ернст Кундт мав доповідь про стан внутрішньої та закордонної політики і сформулював зажалення і бажання німецької національної ґрупи.

— **Англійська влада** арештувала в Сінґапурі багато тамошніх японців, переважно під закидом шпигунства. На японський демарш у цій справі англійський уряд не дав відповіді.

— **Ірляндський уряд** визнав еспанський націоналістичний уряд ґенерала Франка. Ірляндським послом в Бурґосі буде Енрі Керней, колишній посол в республіканській Еспанії.

— **Італійськонімецький** торговельний договір на 1939. р. підписали міністер закордонних справ Італії ґр. Чяно і німецький амбасадор фон Макензен. Додатк ві договори підписали шеф італійської делеґації Амадео Джяніні та шеф німецької делеґації др. Кльодію. Німецький експорт до Італії виносив донедавна 3 мільярди лірів річно, а Італія вивозила до Німеччини товарів на 2 мільярди лірів. Німеччина вивозила головно вугілля і машини. Італія вивозила до Німечини овочі, городовину та шовк.

— **Між інтерпеляціями**, зголошеними в польському соймі, находиться інтерпеляція посла Кс. Любельського про загальне заведення в польській державі григоріянського календаря.

— **Число німецького населення в Польщі** подає часопис маршала Ґерінґа »Єссенер Національцайтунґ« на 1,865.000 людей. Польська преса зазначує, що польська конскрипція з 1931. р. виказує 740 тисяч німців у Польщі. »Єссенер Національцайтунґ« твердить, щона горішньому Шлеську є 320.000 німців, а в списі населення 1931-го р. зазначено лише 90.000.

нас дуже болючу вістку. Тоді, коли другі стратили голови, блідли, проклинали, нарікали та нервозились, міністер Юліян Ревай зістався спокійним, як той строгий, холодний полководець після капітуляції.

Повернув я назад до канцелярії пропаґанди. Гурти стояли і ще все не вірили мадярським вістям, думали на поганий жарт, чи провокацію. А наше празьке радіо мовчить, гейби води набрало в уста. Це злий знак.

Незабаром появився і пан міністер біля мойого радіо-приймача і ми нетерпеливо очікували празьку авдицію. Слідкую за лицями. Люди потіють, деякі ходять по коридорі, деякі стоять у кутку, задумано, з борознами на чолах під вражінням чорних думок. Тільки лице нашого міністра спокійне, гладке, дивиться кудись в далечінь, снує нові пляни . . .

Нарешті чуємо празьку реляцію. Голосить, що мадяри поставили своє максимальне домагання, хотіли цілу теріторію Карпатської України і Словачини, а коли то не є можливим, то цілий плебісцит, сподіючись, що таким чином припаде їм назад бувша »горішня Угорщина« . . . Це зле — кажемо — коли так реферує. І справді, празьке радіо лиш могло потвердити те, що ми вже знаємо більш, як пів години . . . З канцелярії всі розбіглись, думати, що далі. Деякі навіть лишили плащі, капелюхи, кому тепер це важне?!

Телефоную до Національної Ради. Там вже лиш студент при службі. Повідомляє, що вістка зробила в Просвіті майже паніку. Жінки ридали, плакали, робили страшні сцени.

Не йду додому, не важно. Замикаю канцелярію, вже для мене не цікаві жадні вісті. Виходжу на другий поверх, до пана міністра, а там багато наших людей, розсілись по фотелях і журяться: що? як? куди? Що з родиною, що з хатою, що з меблями . . . Куди евакувати? Ніхто ще не знає. Пан міністер радиться з ґенералом Сватком, головним військовим ьомандантом, куди евакувати Столицю. Довго вони радяться, бо вже північ минає, а ще все вони радяться за зачиненими дверима. Всі ми, як попарені, як зварені, сумні, пригноблені. Деякі є нас роблять собі шибеничні жарти, щоб бодай розвеселити високодостойну пані міністрову, що прийшла за чоловіком.

Вигадуємо, »типуємо«, де буде наша нова Столиць. Більшість думає, що Свалява, або Чинадієво, але падуть голоси і на Березний.

Та виходить пан міністер з вирішеною справою — евакуємо до Хуста, це буд нашою новою Столицею. Ми, маморощане троху втішились: Хуст — провінціональне містечко, але замкова гора і руїни — чудові! З цього можна було зробити місто.

Виходимо. На вулицях паніка. Сірени вантажних самоходів трублять, пакують сюди річи. Тут-там чути гойк і плач словянських жінок і реґіт мадяр!... По вулицях ходить сильне військове поготівля . . .

(Буде далі.)

Карпатська Україна по виборах

Німецький офіціоз »ФЕЛЬКІШЕР БЕОБАХТЕР« (віденське видання) з дня 14. лютого ц. р. приніс на передовому місці статтю під заголовком: »Карпатська Україна по виборах« свойого постійного кореспондента в Хусті. Цю статтю в дослівному перекладі майже в цілості отце подаємо:

»Вибори до Першого Українського Краєвого парламенту проминули. Вони покінчились, як інакше не могло бути, надзвичайною перемогою української виборчої листи. Українська народня думка, яку празький централізм гнобив через двадцять літ, святкувала стихійне воскресіння.

Вислід виборів треба тим вище цінити, коли зважиться, як короткий час був призначений на виборчу пропаганду.

Коли в суботу пополудні дзвони сповістили кожному українцеві цю історичну подію і на всіх верхах запалали огні волі, а люди зібралися на вільних площах, щоб бути свідками того врочистого моменту, тоді мусів кожний, навіть найбільш неприхильний чужий обсерватор набрати переконання, що мале, майже вже забуте племя карпатських українців, віднайшло дорогу на лоно материка. Від 900 літ були карпатські українці під чужим державним пануванням. А саме тепер віддала їм доля частину свободи, яку втратив ввесь народ. Самозрозуміло, що цю подію відчув з найбільшою силою ввесь народ. В порівнанні з тим, так могутнім почуттям солідарности були перепони, що походили з Праги, не лише мізерними, але навіть дитинними.

Є намір скликати краєвий парламент вже в місяці лютому на перше конститутальне засідання. До того часу буде вже відомий остаточний склад уряду. Ніхто не сумнівається, що обидва міністри монсґре А. Волошин та міністер Ревай будуть належати до нового кабінету. Волошин тішиться у всьому народу високим авторітетом і великою пошаною, він є в правдивому того слова значінні, Батьком народу. Але тягар політичних і господарських рішень лежить на плечах значно молодшого Ревая, якому завдячує в першій мірі Карпатська Україна перемогу небезпек в переходовому часі. Не вирішеним є питання, хто має бути третим міністром.

Тут автор пригадує події, звязані з недавнім конфліктом між Прагою і Хустом, та далі продовжує:

»Коли показалось, що автономна Карпатська Україна вже не є сезоновою появою, виринають поволі також інші інтересенти з більш, або менш серіозними пропозиціями.

І так в останньому часі була конкретна пропозиція одного відомого жидівського фінансового аґента, який предкладав позичку у висоті 500 мільйонів К. за свого роду господарський монополь для свойого товариства. Ту пропозицію, зроблену по всякій правдоподібности не лише з господарських, але також з політичних причин, відкинено.

Дальша високополітична пропозиція походила з найближчого сусідства, при чому пропонуючий послугувався посередництвом духовного достойника, що має вплив серед українського духовенства і також добрі відносини з своєю новою Батьківщиною. Отже треба відмітити інтересний факт, що мала Карпатська Україна, якої життєздатність ще недавно найзавзятіще оспорювано, починає бути осередком заінтересувань і любовних заяв, коли стало ясно, що погрозами невдалось нічого вдіяти.

В Хусті не даються вивести з рівноваги сьогоднішними доказами любови так, як колись не мали тут успіху погрози. Є тут амбіція дати собі самому раду з існуючими труднощами. Уряд задумує розписати пятимільйонову долярову позичку в Америці серед американських українців. В Америці є понад мільйон українців, що живуть в упорядкованих матеріяльних умовинах та які виявили дуже виразно живе заінтересування подіями Карпатської України.

Нема сумніву, що американські українці підпишуть карпато-українську позичку. Ця позичка допомогла б Карпатській Україні перемогти труднощі найближчих місяців і дати хустському урядові потрібний час продовжувати в спокою почату розбудову.

Поступ в тій розбудові з місяця на місяць стає більш очевидним. Піввійськова організація »Січ« рахує вже пятнадцять тисяч членів, з яких більш як третина має однострій, а біля шестини живе в касарнях. Тим створено зовсім замітний, як на цей малий край, чинник сили, що в короткому часі буде справжнім орудям. Попри »СІЧ« мають бути створені табори праці, в яких найде місце уся безробітна молодь. Організація буде спиратись на німецьких зразках. На духово-культурній ділянці замітне є недавно основане німецько - українське товариство. Справді можна з напруженням цікавитись дальшим розвитком Карпатської України і мати довіря.

ЗАКЛИК

Український Жіночий Союз у Хусті дня 21. лютого (у вівторок) 1939 р. о годині 15 (5) в салі „Січової Гостинниці“ відбуде своє засідання. Проситься шановних пань прибути на засідання обовязково й точно.

УПРАВА.

Новий часопис у Хусті

(Хуст, 17. II.) В нашій столиці почав виходити новий релігійний часопис »Благовістник«. Редактором цього часопису є о. Сабол, відомий під літературним прізвищем Зореслав.

Адвокати екзекуторами в Мукачові

(Мукачово, 15. II.) На вільне місце екзекутора в Мукачові, був виписаний конкурс. На це місце екзекутора зголосилося 67 кандидатів. Це не було б на сьогоднішні обставини в Мадярщині нічого дивного, але цікаве є те, що між тими 67 кандидатами є 4 адвокати, з цілком скінченою високою школою й адвокатською практикою! З цього бачимо, які невідрадні обставини є між десятками тисяч безробітної інтеліґенції в »багатій і вільній« Мадярщині. Ще найскорше можна в Мадярщині дістати місце екзекутора, бо тих там треба дуже багато.

Українці, спеціялісти різних фахів у Чехо-Словаччині!

У Карпатській Україні дуже відчувається одсутність українських спеціялістів у кожному фаху. Тому отсим закликуємо всіх українських спеціялістів у Чехо-Словаччині, щоб негайно зголошували свої адреси до канцелярії УНО, Хуст, вул. Коменського ч. 9.

Ще до вислідів виборів

Мадярське та польське радіо та їхня преса перед виборами до першого сойму Карпатської України старалися переконати европейський загал, що населення Карпатської України ставиться ворожо до виборів; до виборчої листи Українського Національного Обєднання. Через мадярську границю посилано масу ріжних летючок, де в імени св. Марії Повчанської закликали народ кидати до виборчих урн порожні коверти і так виявити своє бажання: прилучитися до Мадярщини.

Народ вже вечером перед виборами показав, що розуміє вповні значіння та святочність хвилі. Майже в кожному селі відбулися 11-ого вечером збори при світлі смолоскипів, бесідники взивали до єдности. Улицями переходили походи з прапорами, образами відомих українських діячів, співали патріотичні пісні. Всюди відбулися збори, де присутні присягали, що не будуть зрадниками народу й тому віддадуть свій голос на УНО.

В селі Нересниці відбулося зворушливе свято. Селяни при світлі смолоскипів закопали стовп, на котрому в неділю, коли за листою УНО буде що найменше 98 %, повисне білий прапор.

Неділя — день виборів — була справді великим святом в цілому краю. Раненько поспішило населення до церкви а опісля лавами пішло до виборів. Всі веселі, щасливі, що дожились дійсної волі. А при тому тривожаться, коли згадають, що той чи інший непевний і мігби віддати свій голос проти свойого народу. До виборів йде кожний. Видно: тут несуть на руках діти старого батька, там на возі привезли безногого інваліда. Кожний хоче виконати свій обовязок супроти народу.

А коли під вечір проголошено в селі вислід, після котрого декуди впало лиш кілька голосів проти УНО, декуди ні одного зрадника народу не найшлося, задзвонили дзвони на знак, що село здобуло білий прапор побіди національної думки. За звуків дзвонів вивішувано його на вежі церкви чи на приготовленому стовпі.

Багато заграничних журналістів слідкувало по селах за виборчими настроями. »Такого національного оптимізму, як у вас на селах підчас виборів, я ще в житті не бачив« — говорив заступник канцелярії Ройтера. Інший німецький журналіст оповідав: »Мені доводилося переїжджати через багато сіл, в яких маяв білий прапор. Я бачив, як селяне з захопленням в очах дивилися на той шматок полотна та гляділи на мене, немов би хотіли сказати: »Вачиш нашу гордість, чужинче?« Ви повинні гордитися національною свідомістю Вашого простолюддя.«

А сама столиця Хуст, очікувала вислідів перед Січовою ґостинницею. Маси населення слухають голос, що звучить з намонтованих голосників. Перший вислід з маленького пограничного села Біласовиці. Це село, куди нераз заходили минулого року польські терористи. А голос з амплiону голосить: »Всіх виборців 72, один на праці в Чехах, один помер, остало 70, які явилися всі та всі віддали свої голоси на УНО. В селі вивішено білий прапор.

Це була перша вістка. А за нею дальші й дальші. Радісні та могутні. Зокрема села, що тепер лежать на мадярській границі, своїми білими прапорами ясно сказали, що не хочуть іти до Мадярщини. Завіяв білий прапор і над тою малою частиною Ужгороду, що остала при Карпатській Україні. У всіх селах, які нападали польські терористи, вивішено в неділю білі прапори. Не цілих 20 тисяч голосів віддано проти УНО. Найбільше було їх в мадярських селах, досить було їх в двох румунських селах, які не були задоволені з поставленим румунським кандидатом. Також голосовано проти УНО в декотрих селах, що були осідками бродіївських та фенциківських аґітаторів. Також Іза, яка супроти кожної влади стояла в опозиції, і тим разом не зломала своєї засади.

При останніх виборах до чсл. парляменту виносила в Карпатській Україні участь виборців 68 %, тепер вона виносить 93 %. Говорено, що вибори ті мають бути плебісцитом. Тут його вислід: 98.80 % населення висловилося за Карпатською Україною.

Мадярське та польське радіо хоче ослабити значіння висліду виборів тим, що говорить всякі небелиці про якийсь терор та надужиття при виборах. Шкода ними займатися; про правильність та законний спосіб переведення виборів переконалися численні чужинці на чолі з німецьким консулом у Хусті.

Вислід виборів до першого сойму Карпатської України це похорон останніх надій на спільні мадярсько-польські границі.

Народ зложив свій іспит національної свідомости.

(В. К.)

Більше передплатників — ліпша забезпека для „НОВОЇ СВОБОДИ“

БУДУЄМО КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ

Інж. К. Подоляк:

На які вироби вживається дерево в промисловості і ремісництві

(Докінчення.)

Музичне приладдя. Дерево для цих виробів мусить мати вузькі, однаково густі політки, здорове, чистого волокна, кілке, оскільки можливо легке, без ядрівки і живиці та сучків, крім того дерево мусить бути зимової рубанки зокрема для ялини, ялиці, кедрини, сосни і буку. — При виробу бічних сторін (лубу), спідніх та горішніх дощок для контрабасу, віолончелю, цитери та ін. вживаєть. переважно ялина, ялиця і клен. Клярнет та флейти виробляються головно з бездогано сухого твердого дерева зимостражу, цельті'а, коріня берези і ялини. На підставки і інші частини піян, музичних автоматів, гармоній уживається в більшости дерево дубове, букове, оріху, клену, тополі, ебену, магаґону, та в загалі всіх пород, що вживаються в люксусових виробах. На виріб піянових клавіш і смичків вживається дерево ялівця, кедру, дерева суріманського і кампешкового.

Вагони та каросерії виробляються з дерева дубового, ільмового, ясеньового, теакового, магаґону, оріхового, гікорового, букового, акації, клену, черешні. Не ті частини, де має значіння вага (внутрішні), вживається дерево ялини, сосни, модрини, тополі, липи. Там, де вимагається вязкість, уживається дерево тополі, осики, в деяких випадках і буку. Взагалі на всі ці вироби дерево має бути здорове, пружне і гарного вигляду.

На колосницькі вироби використовується дерево переважно листовних дерев. Дерево мусить бути сухе, без сучків, пружаве і кріпке. До деяких конструкцій вибирається криво-росле, вилчасте та огнуте. Дерево дубове вживається на розвори і рамена, ясенове на обід і шпиці; березове на вісі, ільм, ясень на маточину, модрина, ялина, шовковиця, гікори на ріжні частини.

Бондарські вироби вимагають цілковито здорового дерева, без тріщень, рівні, без сучків, кілкі, трівкі і гнучкі, без білі, сухі і без запаху. В цих виробах дуб вживається ібук на бочки під нафту, туки і т. д., сосна, ялина і ялиця на домашне начіння, балії, цебри і т. п. На обручі вживається молоді дерева на пів розрізані берези, ліщини, ясеню, дубу, верб, та істивного каштану, які розроблюються після парення.

Драниці (шинґлі) виробляється з дерева легкого (твердого), рівного, кілкого і без сучків то вузлів з вузькими рівномірними політками. Головно вживається дерево ялини і ялиці, менше кедрина, сосна, модрина, бук і дуб. На пиляну гонту вживається деревно шпилькових пород гіршої якости, як на колоту. — В ксілоґрафії (великі букви) вирізуються до дерева самшитового, груші, яблоні, клену, берези і липи.

Приладдя для курців (файки-люльки) виробляється з коріння добре висушеного дерева вільхи, берези, клену, самшиту, ільма, бузини.

Дитячі грачки виробляються з дерева кілкого без суків, дрібними політками в більшости це лишки з пильнів та фабрик на меблі, дерево переважно вживається липове, ялинове, кленове, березове, вільхове, букове та зі яблоні.

Кошикарські вироби вимагають тонкого пруття, гнучкого дерева. На ці вироби вживають головно верби, часом тополю, липу, березу та ліщину.

Вироба деревних тканин сіток, рогож, капелюхів, і т. п. вимагає мякого, вязкого дерева без суків з прямими волокнами і світлої барви. Вживається дерево ясеню, ільму, осики, липи, ялини, ялиці, часом буку, верб, ліщини і тополі.

Деревна вовна виробляється зі всіх дерев, головно з відпадків пильнів, фабрик і майстерень. Дерево мусить бути сухе, без суків і парене.

Вироба целюльози. Для вироби паперу, картону, ізоляційного матеріялу, колоїду, перґамену і целульоїду вживається дерево з довгими волокнами, здорове, без сучків, без живиці і тонших розмірів. Для цих виробів йде дерево ялини, ялиці, осики, верби, при обробці натрієм, вживається дерево сосни і модрини.

Суха дестиляція дерева вимагає велику кількість дерев листовних пород (головно буку) та шпилькових.

Вироба рослинних барв і екстратів використовує головно дерево чужоземних пород, з наших пород вживається дуб, каштан.

Вироба вуликів і пасічницьких потреб вимагає від дерева малої теплопроводности, для цього найліпше вживати ялину, ялицю, тополю, вербу, осику і липу. Дерево, що має живицю і взагалі тверде дерево, не вживається, тому що занадто холодне.

Лихими ворогами народньої справи є ті, котрі не висилають точно передплати.

„Нова Свобода“ працює для Вас, зробіть щось і ви для „НОВОЇ СВОБОДИ“!

Др. О. Дудикевич:

Полонини і пасовища

Ледви кілька тижнів ділить нас від хвилі, коли окружним урядам прийдеться вирішувати дуже складне і невдячне питання приділювання і розділювання поміж поодинокі села всякого рода полонин, пасовищ і півпасовищ. Під терміном пасовища розуміється на Карпатській Україні: пасення на полонинах, різних півнеужитках і лісах. Полонини і ті другі пасовища є переважно власністю держави, в меншій частині приватною власністю. Частина але дуже мала тих пасовищ виарендовується на основі добровільних контрактів без інґеренції держави, їх подавляюча більшість переходить одначе до рук села при допомозі держави, а іменно окружних урядів. Відомо, що кількість пасовищ маліє (заростають лісом) через недостаток, якоїнебудь раціональної господарки, їх якість рішає а то має вплив на те, що кожне село уважає життєвим своїм правом дістати якнайбільше тих пасовищ і якнайліпше. Це викликує боротьбу між поодинокими рефлектантами, яка прибирає дуже гострі форми, або доходить, аж до самосудів, де поодинокі громади, або поодинока громада старається вдержати стан посідання і прямо силою виганяє худобу іншого села, що також на дотичну полонину дісталося. І це є так найнеприємніша для адміністраційного уряду сторінка діла, яка вимагає від уряду, щоб цей ставав певного рода реґулятором прав населення між поодинокими спорюючими громадами. При вирішуванню цього складного питання, відіграє дуже важну ролю традиція та історія кожного пасовища, чи там полонин, яка сягає нераз кількадесятьліт взад, а приходиться дотичному урядові перестудіювати не раз, не лише історію того, хто останніх 30 аж 40 літ на дотичній полонині пас, але засягати навіть до давної минулости, кому і яка полонина в давнині була правом або безправом забрана. З другого боку, приходиться воювати з інтересами властителів, які використовуючи величезних конкуренцій заємців о пасло, підбивають їх ціни. Зокрема всі управи державних лісів і лісні реферати виступають проти пасення по лісах, і стараються скоротити час пасення до початків серпня, щоб худоба неполошила звірини, до диспозиції якої оставляються полонини від початку серпня. Буває максімалізовання ціни пасовища і кількости худобу, яка на ньому має випасатися або лиш максімалізовання ціни за пасло від 1 штуки. Село, осягнувши максімализації ціни від штуки, старається на таке пасовище дістати якнайменше штук, щоб тим способом узискати достаток паші для меншої кількости худоби — те все дається тяжко вирішувати, повстає цілий конґльомерад суперечних питань приватно-правної, і публічно-правної натури.

Дивлячись на важність правильного полагодження цих питань по стороні народньо-господарських, не можемо незгадати другої, ще важнішої сторінки цього питання, що має вплив на публічний спокій і конструкцію настрою сільських мас супроти влади, яка матиме правильність вирішення цих питань.

З того виходячи, уважаємо за конечне не чекати з вирішуванням цих справ до останнього моменту, коли прийдеться виганяти худобу на пасло, але радимо вже заздалегідь спрацювати увесь матеріял при допомозі актів з минулих літ і дібрати до помочі раду з рядів знатоків »салаш-ґаздів«.

Інтереси оленів мусять уступити інтересам худоби, бо наше село жиє не з оленів, але з худоби. Задержаний мусить хіба інтерес ліса, але і то лише в найконечніших границях, бо не всяке пасення і кожному лісові шкідливе, а стан худоби, приязнь і настрій сільських громадян до уряду мусять бути рішаючими чинниками у вирішуванні цього лабіринту спірних питань.

На розбудову Карпат. України

(Хуст 16. 2.) На фонд розбудови Карпатської України, зложив сьогодні в Рільничій (земледільській) касі взаїмопомочі в Хусті, інж. Леонід Якушев з Хусту 300 К. Українське громадянство вповні зрозуміло й доцінило заклик Української Національної Ради.

Жіночий інструкторський курс при ОНОКС

Дня 15. II. 1939 р. в год. 6.30 веч. відбулося відкриття першого Жіночого Інструкторського Курсу, що його улаштувала Гол. Реф. Жін. відділів ОНОКС. Інструкторський курс — має на меті вишколити організаторок та провідниць Жіночих Відділів Січи. Курсанток привітала Комендантка Жін. Січи п. Тисовська. Від головної команди К. Січи — склав привіт чот. Щука. Про ідеологічні основи Січи говорив Тарнавський.

Голова Референтури Жіночих Відділів ОНОКС.

Український театр „Нова Сцена“ в Хусті

Чергові вистави:

Хуст: 17. II. 1939: **Сорочинський ярмарок** — Гоголь-Старицький. Комічна оперета на 4 дії. Початок о год. 20.

Севлюш: 18. II. 1939: **Над Дніпром** — О. Олеся. Учнева вистава о 14. год.

Севлюш: 18. II. 1939: **Отаман Хмара** - Ю. Горліс-Горський. Драма на 5 відслон. Початок о 20. год.

19. II. 1939: **Запорозький скарб** — Ванченка. Народня оперета на 3 дії з танцями. Народня вистава. Початок о 15. год. — Вечір о 20. год. М. Чирський і М. Аркас: **Місяць і Зоря.** Оперета на 3 дії. Балет.

Хуст: 21. II .1939: Репріза: **Отаман Хмара** — Ю. Горліс-Горський. Драма на 5 відслон. Початок о 20. год.

Українські книжки до наших шкільних та сільських бібліотек!

НОВИНИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Василь Ткачук: Золоті дзвінки. Нариси. Накладом автора. Львів, 1936. Сторінок 76.

Василь Ткачук: Зимова мельодія. Нариси. Накладом автора. Львів, 1938. — Стор. 59.

Василь Ткачук, молодий повістяр з тамтого боку Гуцульщини вже трохи знаний у нас, по цей бік Карпат, завдяки своїй першій збірці оповідань »Сині Чічки«, що року 1935 вийшла у добре знаній та поширеній і у нас тикторівській »Українській Бібліотеці« (видання »Нашого Прапору«).

Вже перша Ткачукова збірка звернула на себе увагу і читачів і критики. — Вражаюча легкість стилю і ясна прозорість його мови оповідань спричинилася до незвичайно швидкого здобуття цим молодим дебютантом популярности і знаного імени в сучасній українській літературі, що сталося одночасно з першим же його виступом на літературну арену. Явище, зазначимо це в дужках, порівнююче дуже рідке, зокрема в наші часи, бож звичайно молодим авторам доводиться за нечисленними винятками з значно більшими труднощами торувати собі шлях до узнання крізь хащі і мури нечутливости та байдужости суспільства та на жаль дуже частої зарозумілости та згірдливости критиків. Хіба, що одинокий Іван Керницький, автор »Святоіванських вогнів« та »Мого світу« може в наші часи похвалитися подібним раптовим успіхом від перших своїх літературних кроків. Натомісць згадайте, любі читачі, як порівнююче повільно припали хоч би й на долю Уласа Самчука узнання, популярність і слава . . .

Василь Ткачук у цих двох книжках нарисів »Золоті дзвінки« та »Зимова мельодія« змальовує суворий і твердий побут українського селянства гірських карпатських сел — майже цілковито тотожний з побутом наших цьогобічних сел. Змальовує відвічну селянську жадобу збереження свого власного крайчика землі десь на крутих карпатських узбіччях, того самого нужденного останнього крайчика землі, до якого стільки ласих чужих пазурів з жагою простягається . . .

ВІСТІ

Молода пара. Відомий поет, директор горожанської школи Микола Рішко й учителька Христина Рішківна будуть повінчані сьогодні в суботу о 4. год. 18. лютого в грекокатолицкій церкві в Хусті. — Молодій парі ґратулюємо.

Українська горожанська школа в Хусті повідомляє, що наука у всіх клясах розпічнеться 20. лютого ц. р., в понеділок, а то: кляси I. о годині 8., кляси II. о годині 11.40, кляси III. і. курс о годині 15.30.

Дирекція горожанської школи.

Ч. 8088/2-III-39.

Публічний конкурс

Дирекція державних залізниць у Празі виголошує публічний конкурс на довіз ріжного інвентаря та потрібного знаряддя для потреб ЧСЗ. на рік 1939.

Ближчі умови конкурсу є зазначені в офертових формулярах, які можна отримати в Касі дирекції державних залізниць в Празі II., Говерова вул. за 5 К.

До детальних накресів можна подивитись у ґрупи III/8 дирекції державних залізниць в Празі, вул. Бредовська ч. 7.

Ці формуляри можуть бути надіслані поштою лише тоді, коли на адресу »Каси дирекції державних залізниць в Празі« буде поштовим переказом надіслано з гори 5 К (допоручене о 3 К більше). На добірку друки не засилаються.

Нештемпльовані оферти приймає подавча канцелярія дирекції державних залізниць в Празі II., Гооверова вул. 1564, **год. 12. 14. березня 1939** в запечатаній коперті, на якій має бути такий напис:

Оферти будуть відкриті дня 15. березня о год. 10. в кімнаті ч. 155, III. поверх, будинок дирекції державних залізниць в Празі II., Бредовська вул. ч. 7.

Зацікавлені, або ними уповноважені особи можуть бути присутними при відкритті оферт.

Пропонувати можна і частину зазначеної нагорі кількости матеріялу.

Оферти неточні й пізно надіслані не беруться під увагу. Зацікавлені у вислідах конкурсу будуть своєчасно писемно повідомлені.

630 За президента: **Інж. Нойман.**

КІНО—ХУСТ

має завжди на програмі найновіші фільми, грає кожного дня від 6 і 8½

„НОВА СВОБОДА“
виконує своє завдання..
Що робите Ви для „Нової Свободи“?
Читайте та поширюйте „НОВУ СВОБОДУ“

Міністерство для господарських справ Карпатської України.

Число 8751/III/7939.

Предмет: Подання обовязуючих офертних листів на збіжжя — продовження терміну.

Терміново.

..Всім Окружним урядам і районовим.. нотаріятам Карпатської України.

Чехословацьке Збіжжове Товариство дозволило продовження терміну **для подання обовязуючих офертних листів на збіжжа до 28. II. 1939.**

Збіжжа до цього терміну не запропоноване не буде викуповуватися.

Управителям районових нотаріятів наказується щоби про це негайно повідомили інтересантів.

Окружні уряди мають пересвідчитись, чи це повідомлення було в порядку і своєчасно громадянству виголошено.

Звертаю увагу, що розходиться про акцію надзвичайної ваги так для уможливлення населенню продажу надбутків зерна, як і для використання їх для постачання краю.

За міністра:
(підпис нечиткий.)

Um 1/38.

Визиваючий едикт

На прохання Морица Дайча, урядовця держ. залізниць в Трепчині, подане дня 2. листопаду 1938, оголошую згубу 3 вкладових книжок, виданих Рахівською філіялкою Міської щадниці на Краль. Виноградах в Рахові:

1. фоліо ч. 488 на імя Дайч Мор з вкладом 23.96 Кч,

2. фоліо ч. 1114 на імя доручителя з вкладом 2.055.05 Кч,

3. фоліо ч. 2224 на імя Дайч Мор з вкладом 12.70 Кч.

Ті утрачені книжки, хто їх має, треба передати підписаному судові, або окружному судові місця, де вони находяться, або треба подати закиди проти того прохання — інакше суд за 6 місяців від для останнього оголошення цего едикту в урядовім листі проголосить їх за неважні (зліквідовані).

Окружний суд в Рахові, відд. V., дня 30. січня 1939.

В. Хорощак.

631 За точність виготовлення вед. канц.: **Томащук.**

Дрібні оголошення

Допоручуємо двірцеву гостиницю — Габура Степана, Королево н. Т. 629

Лікарська поміч

Др. Олекс. Фрішман, фаховий зубний лікар. Ординує від год. 9—12, від год. 14—18. Хуст, Славянська ч. 47. 628

◆ РІЗНЕ ◆

Памяті японських героїв. В столиці Японії Токіо будують величаву пагоду у честь японських героїв, які згинули в останній війні з Китаєм. На будову пагоди зложили японці мільйон єн.

— **Увесь банк у вязниці.** В банку Бунімовича у Вильні викрили величезні зловживання. У звязку з тими зловживаннями арештували усіх урядовців того банку з ґенеральним директором на чолі.

— **Нещастя на морі.** Підчас подорожі з Ню-Йорку до островів Бермуди попсувався мотор у великім англійськім пасажирськім гидропляні. Гидроплян упав до моря, 270 кільометрів від найдальше висуненого рога Півн. Америки. Вода вдерлася до середини апарату, так що подорожні й залога були примушені повилазити на крила і так просиділи там около 10 годин, серед розбурханих морських хвиль, очікуючи рятунку. Кораблі, що надилили їм з допомогою, врятували життя 10-ом подорожним, натомість 3-ох членів залоги внаслідок виснаження не дочекалися вже рятунку, бо попадали з крил водноплаву до моря.

— **Запаси зерна 4 рази більше як минулого року.** До елеваторів по провінції Альберті звезено було на протязі 5 місяців себто від початку серпня до половини грудня м. р., 110,539.163 бушлів пшениці, з чого позістає там ще досі 26,445.000 бушлів зерна. Кромі того є ще в елеваторах на складі 1,455,000 бушлів вівса, 655,000 бушлів ячменю, 16,000 бушлів лену і 82,000 бушлів жита. В самихедмонтонських елеваторах находиться під цю пору 2,390,492 бушлів пшениці. У всіх трьох провінціях є тепер на складі 59,215,000 бушлів пшениці. Рік тому назад в елеваторах усіх трох тепових провінцій лиш 13,505,000 бушлів пшениці.

До Української Інтеліґенції.

? Цікавитесь щоденним життям молодої української держави — Карпатської України?

? Хочете брати чинну участь — словом і порадою — у її державному будівництві?

— То передплачуйте НОВУ СВОБОДУ!

МІСЯЧНА ПЕРЕДПЛАТА 15 К.

ІНЗЕРУЙТЕ в „НОВІЙ СВОБОДІ“!

»Нова Свобода«, орган Українського Націон. Обєднання. Виходить щодня крім понеділка. Видає і редаґує: Ред. Колегія. Відповід. і начальний редактор В. Гренджа-Донський. Адреса редакції й адміністрації: Хуст, Славянська вул. ч. 1. — Число телефону 128. Число чекового конта: Прага 95.625. — Уживання газетних марок дозволила Дир. пошт й телеґр. в Ужгороді під ч. 469-Е 38. — Рукописів редакція не звертає й застерігає собі право присланi статті скорочувати та не поміщувати. — Передплата: Чехо-Словаччина місячно 15 Кч, квартально 45 Кч, піврічно 88 Кч, річно 175 Кч. Післяплата від місячної ставки 15 Кч, річна 180 Кч. — Заграниця: Америка-Европа місячно один амер. доляр в рівновартостній валюті. Виняток Польща й Югославія. Польща 4 золоти місячно, кварт. 12 зол., піврічно 24 зол., річно 45 зол. Югославія: місячно 25 дин., річно 300 дин. гроші слати заграничними поштовими переказами на адресу адміністрації: Хуст, Славянська вул. ч. 1. Карпатська Україна. — Державна друкарня в Хусті.

Цінник оголошень: За текстом звичайне оголошення 1/1 3.200 Кч, ½ стор. 1.600 Кч, ¼ стор. 800 Кч, 1/8 стор. 400 Кч. — Сторінка оголошення має 4 шпальти. За 1 кв. цм шпальти 2.90 Кч. Оголошення в тексті за 1 кв. мм на 1 шпальту по 4.50 Кч. На першій сторінці за 1 кв. мм 5.80 Кч. — Ширина шпальти 6 цм. — Сторінка 26.5 цм широка і 41.5 цм висока. При більших оголошеннях відповідні скидки. — Окремі оферти прекладаємо на бажання. — Дрібні оголошення: числимо по 1 Кч від слова. — За оголошення редакція не відповідає.

33-108
O.Oleś
Praha 66
~~Normí kč~~ 181

Річник XL. Число 37. Хуст, неділя, 19. лютого 1939. 50 ц.

НОВА СВОБОДА

ОРГАН УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ОБЄДНАННЯ

Чверть мільйону корон

для Карпатської Січі

Карпатська Січ одержала від Української Стрілецької Громади в Канаді (Саскатун) такого листа:

Хвальна Старшино!

З великою увагою, ми, Головна Управа і члени Української Стрілецької Громади в Канаді, в якій ґрупуються бувші стрільці Українських Армій з часів визвольних змагань 1917-1920 — слідкуємо за діяльністю і розвитком »Карпатської Січи«.

Прийміть від нас щирий військовий привіт і бажання скорого розвою — та сили. На Вас, дорогі Січовики, є звернені очі всіх щирих українців у Канаді — Ваших братів по крові з великих степів України, Галича, Волині і дорогої нам Карпатської України.

Ми, українські вояки-стрільці не зломили своєї присяги, зложеної нами в роках 1917-1920. Ми на прапор українського війська присягали вірність Українській Нації і сьогодні ми готові посвятити себе їй великій цілі.

Віримо в одиноку правду, що »наша сила в нас самих« і що »Нація понад усе«. І тому знаємо що одинокою запорукою існування і забезпечення нашої малої, але дорогої всім щирим українцям Батьківщини — Карпатської України є Ви, Січовики. Всі наші національні здобутки не зможуть існувати — коли не буде військової сили, яка охоронить їх. І тому віримо, що під сучасну грізну пору — Карпатська Січ має найбільше значіння для нас всіх і що всі українці обовязані ту єдину українську збройну силу піддержати.

Ми, бувші українські вояки — належимо тут в Канаді до великої націоналістичної організації — Українського Національного Обєднання (УНО). В нутрі цієї організації ми працюємо як військова її частина. УНО створило »Комітет Допомоги Карпатській Україні« (ПКУ) та несе поміч Вам. К. Е. УНО вислало вже 5.200 долярів на руки премєра о. А. Волошина і попросила його, щоб він вжив ті гроші для розбудови »Карпатської Січи«. Віримо, що таким способом одержите поміч. Будемо й надалі старатися Вам помагати.

Просимо повідомити нас про відносини у Вас — про працю Січи — Ваші потреби і Ваші намічені плани. Ми хочемо Вам помогти всім, чим зможемо.

Молоді Українські Націоналісти (МУН) вчаться орудувати літаками і маємо надію, що за короткий час будемо мати десятки пільотів. Як є поставлене у Вас летунство? Які плани маєте до його розбудови?

Пишіть до нас скоро — відповідаючи на ті важні питання і про Ваші вимоги. Час біжить. Мусимо бути на все приготовані.

Передайте від нас, канадійських націоналістів і українських вояків наш подив тим Січовикам, які по геройськи билися з мадярськими окупантами... Честь Карпатським Січовикам! На Ваш бій глядить дух князя Коріятовича зо свого замку — на Ваш бій гляділа ціла Українська Нація і ми тут в Канаді.

Не забудьте Друзі Січовики, що на Вас звернені очі 50-ти мільйонів українців. Не забудьте, що Ви виконуєте історичне завдання.

Не забудьте, що зможете це виконати лиш тоді, коли Ви будете сильні духом, повні вірою в перемогу і коли у Ваших рядах буде братерська любов, пошана, послух і дисципліна.

Слава Україні!

Українська Стрілецька Громада в Канаді.

Франція далі купує літаки

в Злучених Державах Америки

Заява президента Рузвельта

(Вашінґтон, 18. 2.) Військова комісія сенату опублікувала перше звідомлення про анкету в справі діяльности різних міністерств, що відноситься на продажу літаків Франції. Урядовий комунікат між іншим подає, що за проголошенням верховного команданта летунських сил Злучених Держав Північної Америки, продажа літаків Франції ніяк не пошкоджує оборонні інтереси Злучених Держав Державний підсекретар народної оборони, Джонсон заперечив, немов би то між міністерством народньої оборони та іншими політичними чинниками ізза відвідин французької летунської місії у промислових центрах Злучених Держав повстало було якесь непорозуміння. Військовий сенат сьогодні опублікував проголошення міністра фінансів Морґена в цій самій справі. Президент Рузвельт, який подорожує на Флоріду, проголосив журналістам, що він сам уможливлював для Франції накуп літаків у Злучених Державах Америки.

Арешти в Будапешті

Напружене положення в Мадярщині

(Будапешт, 18. 2.) Державна поліція вчора арештувала пятьох справників бомбового атентату, доконаного перед жидівською молитовнею дня 3. лютого. Один із справників має тільки 19 років. Взагалі по всіх більших містах Мадярщини помітні несупокої. Організації т. зв. »Стрілового Хресту«, як відомо, підготовляли по всій території Мадярщини терористичні акції. Мадярський уряд запобіг цій акцій тим, що виголосив над всією Мадярщиною стан облоги. Заграничні обсерватори дуже песимистично висловлюються про загальний політичний і господарський стан збільшеної Мадярщини. Німецька преса, як лік на це напружене положення, допоручує перевести раціональну земельну реформу. Уряд Імредіго свого часу заповів земельну реформу. І новий уряд заявляє, що на планах земельної реформи нічого не змінить.

З Будапешту подають, що засідання парламенту буде скликане на вівторок, на якому новий премєр граф Телекі виголосить промову. Реґент Микола Горті вчора заслав колишньому премєрові Імредіму допис, в якому дякує йому за дотеперішню службу та висловлює надію, що Імреді і на далі буде йому помагати своєю цінною співпрацею.

Криваві заворушення

у британській Ґвинеї

(Лондон, 18. 2.) На цукрових плантажах у західній частині британської Івинеї дійшло до кривавого заворушення між робітниками. Внаслідок сутички один чорний робітник був убитий. Проти поліції, яка змагалась робітників втихомирити, маса страйкуючих робітників зробила з камінням і шклянками атаку. Жандармерія була примушена користатись зброєю. Наслідком цієї сутички на місті зістали 3 мертві. Дванадцять поліцайтів зранено.

Ґренджа-Донський:

Вітайте, січовики!

Сьогодні загостять до нашої Столиці здисципліновані відділи нашого молодого народнього цвіту, найкращі сини нашого народу — січовики. Вітаємо їх у нашій новій, хоч і скромній, але справді нашій Столиці. Будьте нашими гостями, дорогі січовики.

Колись Запорозька Січ боронила Україну перед турками, москалями й іншими смертельними ворогами. Боронила рідну волю, обороняла віру і народню честь. Про Запорозьку Січ і до нині переходять найславніші героїчні пісні з уст до уст нашого народу, в піснях живуть ті безсмертні хоробрі подвиги, що прославили Січ перед цілим світом.

Карпатська Січ — є внучкою своєї славної Праматері. Карпатська Січ зродилась серед вогню і крові, серед найбільшої небезпеки, яка взагалі колинебудь грозила нашому народові. Небезпека, яку пережив наш нарід у листопадових днях, грозила національною смертю. Карпатська Січ постояла на свойому місці. Хіба-ж ті наші хлопці, що стояли на границях і своїми грудьми боронили Рідний Край, не були правдивими січовиками хоч ще не зорганізованими. Але наша Січ і як організація боронила рідні кордони: в Прислопі, в Торуні, в Ясінню, в Королеві й ін.

В середині січня грозила нова небезпека . . . І тоді на наш один поклик збіглось до загроженої Столиці тридцятьтисяч найкращого цвіту нашого народу, в більшості нашої молоді. Це-ж і була наша »Січ«. І ми тоді сказали: преславна Карпатська Січ врятувала нас!

Перед виборами, січовики, мов ті апостоли, ходили з хати до хати, освідомлювали народ, пояснювали: яке то велике слово — Воля... Січовиками розпалені Вогні по горах розпалили українські серця нашого народу і ми вибори виграли, бо нас народ зрозумів...

Карпатська Січ — це-ж ядро, на якому можна будувати. Це-ж наше народнє військо, військо Карпатської України, на яке може опертися уряд, якому можемо довіряти ми всі. Бо можемо мати »сторожів«, можемо мати »оборонців« безліч, можемо вірити іншим, але найліпше віримо самі собі. Через те Карпатська Січ є нашою найкращою, наймилішою організацією, нашим приятелем, найвірнішим оборонцем нашого народу.

І тому і ми, трохи старші, одягнули цю прекрасну уніформу нашої рідної армії. Не задля самого однострою, але задля Січі. Сьогодні носити уніформу Січі — це честь! Служили ми чужим цісарям, королям і півкоролям, служили без жадної цілі, чому тепер не можемо служити свойому народові, служити самим собі?!

Уніформа січовика — це не пуста

декорація, але це обовязок. І ми, січовики, свідомі того нашого обовязку. Ми присягаємо, що будемо вірними вояками, вірними січовиками, оборонцями нашого народу, нашої милої Карпатської України. Тисячу років були ми в неволі і тим більше будемо тепер берегти нашу святу Волю, щоб не попасти знову в ярмо поневолення.

Вітайте, дорогі січовики! Будьте й надалі так, як досі, на сторожі прав свого рідного народу. Вітайте!

Повна безнадійність

Поляки про Карпатську Україну

(Хуст, 18. II.) В польській пресі тепер багато пишуть про нашу країну. Звичайно всі вістки про нас є зовсім неправдиві, або поперекручувані. Все-ж таки читачі польської преси можуть переконатися, що в Польщі дуже відчувається невдача Польщі в справі спільних границь з Мадярщиною.

Польський часопис »Полонія«, що виходить в Катовицях пише між іншим так: »Справа Підкарпатської Руси, переіменованої тепер на Карпатську Україну, не сходить зо шпальт закордонної преси. Навіть преса французька, яка колись писала про нас дуже прихильно, **бачить в справі Підкарпатської Руси велику невдачу наших прямувань.**

Автор статті далі пише, що знаменною прикметою карпато-українського населення **була передовсім ненависть до мадярів, які доцільно тримали цей край в цілковитій темноті й нужді.**

Польська преса тепер вже мимоволі признає, що надії на спільну польсько-мадярську границю ніколи не здійсняться. Населення Карпатської України 12. лютого доказало цілому світові, що вже не потрібує чужої опіки, але хоче жити самостійним, вільним життям.

ПРЕСА ВЕЛИКОЇ НІМЕЧЧИНИ ПРО ВИБОРИ В КАРПАТ. УКРАЇНІ

(Хуст, 18. II.) Карпато-українські вибори найшли, як відомо, визначний відгомін в німецькій пресі. Отце подаємо чергові голоси тої преси:

»Фелькішер Беобахтер« (берлінське видання) з 14. лютого ц. р. приніс допис свого кореспондента з Хусту, в якому представлений перебіг виборів і подана розмова з міністром Юліяном Реваєм про значіння виборчої перемоги. Міністер Ревай сказав: »Ви знаєте, що ці вибори мають більше значіння як звичайні вибори до сойму. Вибирано перший український парламент по багатьох століттях. Вже те саме надає виборам надзвичайну історичну вагу. Понад те були вибори всенароднім голосуванням в найправдивішому того слова значінні. Ворожа нам пропаганда місяцями поширяла погляд, що населення не хоче нічого знати про українську самоуправу. Домагання плебісциту було первісно поставлено іншою стороною. Тепер відбувся цей плебісцит, вислід його є переможний. Тільки дуже мала частина населення не заявилася за українською національною думкою і за власною українською самоуправою. Ніхто не може сказати, що вибори відбулися під терором, та що не були тайними. Понад двадцять представників закордонної преси і численні закордонні обсерватори мали нагоду переконатись, як корректно переведено вибори. Нікому не наказувано, як має голосувати. Виборчу тайну затримано 100%-во. І не було ні одного інциденту. На цей вислід виборів я вповні гордий«.

Опісля говорив міністер про політичні наслідки виборів. Тепер вступила карпато-українська конституція в повну силу. Волю народу муситься респектувати.

»Берлінер-Берзен-Цайтунг« з 14. лютого подає виборчий цифровий матеріял, зазначуючи, що на листу Українського Національного Обєднання голосували не тільки карпатські українці, але також німці, чехи і румуни, і далі коментує значіння виборів ось-так: »Вибори являються не лише успіхом уряду Волошина і маніфестацією за карпато-українською автономією, вони є передусім також документальним доказом національного пробудження карпато-українського народу. Якщо в українських колах вважають вибори історичною подією, то втому нема ніякої пересади. Перший раз від століть ця частина українського народу свобідно і перед цілим світом доказала, що є українською і українською хоче бути. Ця стихійна заява за українством і за Урядом Волошина, що стоїть свідомо на українських основах, буде мати значіння в першу чергу для чехо-словацької політики і для взаємин між Прагою і Хустом. В Празі були все ще кола, запутані у передвоєнних поняттях, які не хотіли прийняти до відома існування українського народу на східних окраїнах республіки і вважали Карпатську Україну своєрідною колонією, яку можна використовувати двадцять літ випробованим централістичним способом при допомозі русофілів. Якщо ясне національне самовизначення карпатських українців буде всіми сторонами респектоване, тоді мусить остаточно прийти до гладкої співпраці між Прагою і Хустом, що є необхідним у внутрішньо і зовнішньо-політичному інтересі держави.

Звертаємо увагу Вш Панів філателістів, що адміністрація „Нової Свободи“ має обмежену кількість архів з серією поштових марок, оштемпльованих ювілейною печаткою, з нагоди 20-я Центральної Української Народної Ради, які може розіслати за поплатою на пресовий фонд „Нової Свободи“.

Вороги Карп. України підуть перед суд

В тяжкій хвилині, яку переживала Карпатська Україна минулої осені та початком зими вихосновували темні сили та плачені агенти, щоб спричинити нашому народові ще більші рани й муки.

В скорому часі Краєвий суд в Хусті буде розбирати зажалення проти декілька осіб, що намагались організувати збройне повстання на території Карпатської України при допомозі мадярських та польських терористичних банд проти нашого Уряду. Вони загрожували безпечність нашої країни і громадський порядок. Це є: Янош Морґентал з Хуста, син державного учителя в українській школі; Антал Дан з Хуста, пом. учитель Ґабор Еґреші, з Березова, Андраш Романець, відомий бродіївський агітатор з Імстичова, Ласлов Фурдь, торговець з деревом з Волового, Елек Шуберт, з Волового, Петер Дурневич, з Волового, Іштван Матишин, з Неґровця-Колочава, Дердь Тюх, з Волового, Ласло Цар, з Лозянського, Ласло Шуберт, з Волового, Янош Маґдич з Волового.

Всі згадані особи мали звязки із чужими агентами, намагались викрасти зброю із магазину Народньої Ради в будові реальної ґімназії в Хусті, але були підчас вчинку зловлені. Обвинувачені наговорювали селян, щоб вступали до терорист. відділів, Деякі з них брали участь у протиукраїнських демонстраціях в Ужгороді. Обвинений Л. Фурдь дістав від Андраша Романця 500.— К, щоб провадив агітацію за прилучення Карпатської України до Мадярщини.

Всі згадані організувалися до збройного виступу проти Карпатської України й цілої федеративної республіки на користь чужій державі. Вони будуть суджені на основі § 2, відст. 1. зак. на обор. республіки.

Вони мали тісні звязки з мадярськими й польськими терористами, діставали гроші за протинародню працю. Всюди агітували, що боронять »русское дело«. Але між ними були і особи мадярської народности, що доказує про їхні справжні цілі. Свою діяльність намагалися розширити на цілу Карпатську Україну.

Останнє слово про цих ворогів Карпатської України буде мати карний сенат Краєвого суду в Хусті.

Довжина шляхів в Карпатській Україні

(Хуст, 19. II.) Шляхи в кожній державі грають велику ролю а головно там, де немає густої залізничної сітки. Від ступленням території Мадярщини ми стратили велику частину залізниць і аж до вирішення транзиту мали ми сполучення з другими частинами федерації лише нашими возовими шляхами. Тут подаємо їх довжину: державні шляхи 484 км, краєві шляхи 518 км, залізничні стаційні сполучення 6 км, віцінальні шляхи 840 км. Крім того маємо ще багато місцевих сіль. шляхів, які тут не наводимо. Цього року вибудується та добудується багато км шляхів нових. За кілька років буде ціла Карпатська Україна перехрещена сіткою добрих битих доріг.

4.000 наших робітників до Німеччини

(Хуст, 18. II.) Довідуємось, що цього місяця має на праці до Німеччини відійти перший транспорт наших робітників. Поступово найде працю в Німеччині біля 4000 робітників з Карпатської України. Про наші робітникі майже в цілій Европі знають, що вони до кожної праці здібні. Робітники з нашої країни ми можемо побачити в вугільних копальнях у Америці, Аргентині, Бельґії, Франції і т. д. На лісові праці запрошують наших людей до Чехії, Моравії й Словачини. Всюди по цілім світі найдуться наші робітники й працедавці є ними задоволені. Наші робітники є скромні та дуже працьовиті. В Німеччині бракує робітників і є надія, що наші люди зароблять там тільки, що будуть могти посилати кожного місяця грошей родині до дому.

Поліція заводить порядок у Хусті

(Хуст, 18. II.) Багато підозрілих осіб зловживало дочасним положенням по містах Карпат. України, то є тим, що наша поліція з технічних причин не могла доглядати так невпинно, як дотепер за громадським порядком. До наших міст після евакуації Мукачова й Ужгороду переселилося багато осіб, що боялися божого світла.

Вчора вечером від 16 до 18 год. та від 20 до 23 год. поліція міста Хусту зробила провірку у своїй області на підозрілі особи, що скриваються від її очей. Було задержано 18 осіб, з яких 9 походять з окупованих територій. Всі вони будуть виселені назад. Два з них є небезпечні злочинці, один відсидів в ужгородській тюрмі пять років, але підчас евакуації був випущений на волю.

Так само були задержані три жінки, без сталого мешкання, що вели розпустне життя. Всі вони походять із зайнятих територій і будуть виселені як небажані.

Передплачуйте „НОВУ СВОБОДУ“

Як вибирають папу

Безпосередньо по смерти папи, перенимає тимчасову владу в Апостольській столиці кардинал що має титул камерлінґа. Він править Церквою аж до вибору нового папи. Гідність кардинала камерлінґа переняв тепер — як це ми вже повідомляли кардинал Пачеллі.

Першим обовязком кардинала — камерлінґа є урядово ствердити смерть папи трикратним ударом молотка в чоло помершого виголошенням його хрестного імені. Після цього кардинал-камерлінґ заявляє: »Папа дійсно не жиє«.

Зчерги майстер папського двора впроваджує кардинала-камерлінґа до апартаментів помершого, де передають: Перстень Рибака (св. Петра) та печать, що її вживають при буллях.

Суверенність Апостольської Столиці, що її виконує в нормальних часах папа переходить по його смерті на Святу Колеґію. Враз зі смертю папи перестає діяти влада папських трибуналів та влада державного секретаря. Залишаються натомість всилі уряди папських нунціїв.

Всі біжучі справи полагоджують усі кардинали, що перебувають в Римі. Вони кожнього ранку збираються в конґреґаціях.

Програму праць конґреґації устійнюють спеціяльні норми, вставлені папою Пієм X. Між іншим, завданням конґреґації є вирішити розпорядки, які торкаються скликання конклаве й його нарад. Члени святішої Колеґії зібрані на конґреґації, відбирають вислови співчуття від дипльоматичного корпусу, акредитованого при Апостольській Столиці.

На основі вставлених ще Св. Отцем папою Пієм X. канонічних приписів, в 15 днів по смерті папи збереться конкляве (збір кардиналів), щоб вибрати нового папу. Цей речинець може бути продовжений на 2 до 3 дні. Слово »конкляве« (conclave) походить від латинського »кум« і »клявіс«, що означає місце замкнене на ключ. Отож конкляве це заля, в якій замикаються кардинали на нараду, щоб вийти з тієї залі лиш тоді, коли виберуть нового папу римського.

Звичай конкляве датується в Католицькій Церкві від часів папи Гонорія III., якого вибрали папою в Перуджії 18. липня 1216 р.

Папа Грирорій X. на люґдунському конзіліюмі (нараді) в 1274 р. встановив правила вибору папи. Ці правила увійшли відтак до канонічного права та їх введено в життя в 1276 р. при виборі папи Інокентія У. Згідно з першим правилом Григорія X., конкляве мало відбуватись в тому самому місці, де закінчив життя останній папа. Одначе, від часу папи Калікста III. (1455) конляве відбувалось постійно в Римі в ватиканській палаті. Виїмком був вибір папи Пія УП., якого вибрали в Венеції в 1799 р.

Заряд конкляве спочиває в руках кардинала-камерлінґа і трьох інших кардиналів, що репрезентують три кардинальські ступні, які зміняються по черзі, що три дні.

Процедуру вибору папи зреформував і подрібно устійнив папа Пій X. в 1904 р.

Перед приступленням до вибору, кардинали складають присягу, в якій зобовязуються, що не будуть зголошувати »вета« (спротиву) та »ексклюзиви« (урядове застереження католицької держави проти вибору на папський престол, того або іншого кардинала) з намови чужої держави.

Новий папа з хвилиною вибору одягає папський одяг. Після цього кардинали складають йому першу чолобитню звану адорацією.

Якщо папа не є епископом, одержує негайно епископські свячення з рук кардинала, епископа міста Остії.

В найближчий святочний день або неділю по виборі, відбувається коронація нового папи. Акту коронації довершує найстарший кардинал — діякон. Підчас конкляве кожного кардинала супроводить один духовник і один слуга — світська людина, які виконують помічні функції.

»Не доживеш Петрових літ«.

Коронація нового папи відбувається з відповідним церемоніялом. Між іншим, в часі того церемоніялу один з кардиналів каже до нового папи таку формулку: »Не доживеш Петрових літ«.

І справді, досі ці слова здійснились, бо нїодин папа не засідав на папськім престолі 33 роки так як св. Петро.

Папа Лев XIII. правив Церквою понад 25 літ, Пій УП. — 23 роки. Назагал довше ніж 17 літ панувало лиш 17 пап, 9 пап засідали на престолі Петрової Столиці менше ніж 1 рік, Стефан II. панував всього 3 дні, Урбан УП. 12 днів, Марцелій II. — 21 днів. Дамазій II. — 22 дні, Лев XI. — 27 днів, Іннотій IX. — 2 місяці, Григорій XIV. — 10 місяців.

Найдовшого віку дожив папа Аґато, який помер маючи 107 літ, Григорій IX. жив 100 літ, Павло IV. і Лев XIII. дожили до 95 літ, Клементій XI. — 92 роки. Помершний щойно папа Пій XI. мав 81 літ.

ЗАКЛИК

Український Жіночий Союз у Хусті дня 21. лютого (у вівторок) 1939 р. о годині 15 (5) в салі „Січової Гостинниці“ відбуде своє засідання. Проситься шановних пань прибути на засідання обовязково й точно.

654 **УПРАВА.**

Кілька теплих та щирих слів „русским“ учителям Пряшівщини

Бо буде чудо. Вихрами зірвуться
З ланців просоння вимучені села
І ріки крови полем понесуться.
Чого вас давить думка невесела?

В Новій Свободі читаємо час від часу, що бувші »русскіє« повертають до свого народу. Як високо ідейні ці люди мусять бути, яка велика любов палає в їх серцях до свого народу, коли з пересвідчення вертають до свого рідного українського, щоби в теперішніх тяжких часах його, принести свою лепту співпраці на ниву його культурного та соціяльного розквіту. Вони стали назад членами великої української нації, в якій знайшли все: і древню нашу славу, Володимира хист і мудрість Ярослава і наших прабатьків ворогування злісне і Богдана розвагу і Богуна відвагу і Дорошенка ум і хитрощі Мазепи, за свободою жаль та мрії й боротьбу за свободу. Їх вожді »русскости« не були ідейними людьми, які мали боротися за велику, єдину, неділиму Росію але керівники-аґенти чужих держав, котрі діставали великі суми грошей, щоби штучно піддержувати »русский« напрям. В рішаючий момент зрадили русских та перейшли до ворога, а вас лишили на роздоріжжю. Кілько з вас шановні товариші були виховані в дусі тої русскости пряшівською чи мукачівською учительською семинарією ворожо до всього, що є наше щиро народнє, кілько з вас перебуваючи на вакаціях вдома, соромились говорити так, як вас мама навчила, багато з вас були б собі дали скорше голову стяти, як мали сказати кінь, віл, віз і т. д., як ваші брати та сестри на Пряшівщині говорять.

Готовтесь до свята Тараса Шевченка 9.-10 III.!

Та не диво. Вас виховували до всього, що є наше народнє українське в великій ненависті та протягом чотирьох років вдалося їм всеж-таки вашу душу зломити, та зробити з вас яничарів. Вам забороняли ходити до Просвіти, читати українські книжки, грати українські театральні вистави та ін. Та були, правда, між вами, а честь вам такі, котрі не піддалися тим мукам і як вийшли з учительського семинара, ставали в ряди Учительської Громади та Просвіти й боролися за своє народнє, але багато з вас ішли на села, мучили себе та дітей московськими словами. Богато з вас прийшло на села й замість закладати кооперативні дружества, читальні, хори, орхестри, будувати народні доми, закладати господарські школи й овочеві шкілки та сади, боролися проти народньої мови, проти »і«.

А мали ви успіх? З дитини, яку ви виховували, стала дівчина або парубок а чи говорила так, як ви їй вісім років тиснули до голови? Я сам переконався, як в сусідному селі в школі дитина мусіла говорити »глаза« а в дома того слова не уживала а говорила так, як її мама навчила, то є очі. І так подібне: рубашка — сорочка, проволока — дріт, скамейка — лавка і т. д. і т. д. Гнилий »русский« напрям провалився. Аґенти-вожди чужих держав лишили »русский« напрям і втікли за границю, а дійсно ідейні люди, що служили русскому напрямові, не за гроші, а з ідеї, переконалися тепер на власні очі, хто їх продавав одним чи другим сусідам та перейшли, зглядно вернулися до свого народу назад.

І я вас закликаю, дорогі та шановні мої приятелі та товариші по фаху, ідіть і ви їх слідами, слідами поета Патруса, проф. та поета Карабелеша, др. Ігната та інших, ставайте в ряду Учительської Громади, Просвіти, беріть до рук Шевченка, Франка, Олеся, читайте про УСС. та СС. про облогу Львова в 1918. році, про трикутник та чотирокутник смерти, про тиф, про зимовий похід, про останній бій при Волочиськах і т. д. Побачите й переконаєтеся, що ви є синами славної української Нації, сини котрої положили на вівтар Батьківщини багато і багато тисяч жертв за свою волю. Найкращі сини нашого народу віддали все, що мали найдорожче — віддали своє життя, — також і за вас.

Читайте про Крути, Базар, Соловки, Тухолю. Читайте і кров вам в жилах застигне, серце перестане битися, а в голові зродиться вам тверда постанова кинути гнилий »русский« напрям і стати в ряди укранської нації та працювати для неї. А тоді запанує по наших селах на Пряшівщині нове життя, задзвенять народні пісні, повстануть наші школи, читальні Просвіти, кооперативи, народні доми та ін. Ставайте в наші ряди, в ряди Учительської Громади та Просвіти, ставайте, ставайте в цей важний час, щоби грядуче покоління вас не назвало зрадниками.

Слава Україні!

О. Шинкаренко, управ. школи.

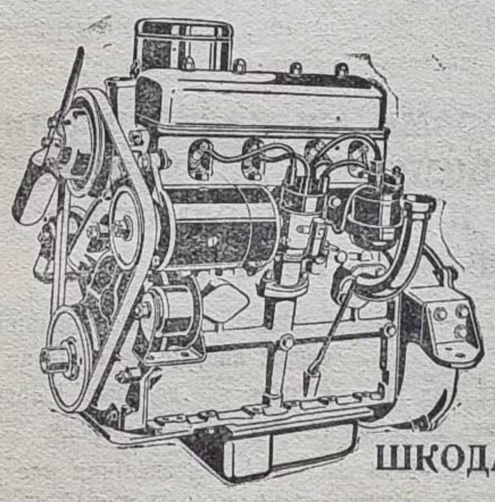

ШКОДА МОТОРИ ОГВ

Конструкція ШКОДА з „мокрими“ вальцевими вложками представляє досконале діло автомобілевої техники — Більший викон — Менше зуживання — Більша витрівалість — Тихший хід — Ліпша доступність — Ліпше намонтовання

Все це знайдете у обох нових типів ШКОДА: Популяр ОГВ, 1, 11 і Рапід ОГВ.

653

АСАП - ФАБРИКА МЛ. БОЛЕСЛАВА

Репрезентант: Гуґо Політцер, Хуст, вул. Масарика 77. - Тел. 88.

Вибори до сойму скріпили положення всієї федерації в міжнародній політиці

ВІДПОВІДЬ ВОРОЖІЙ ПРОПАҐАНДІ

Заповіт упалих героїв під Сиготом ми здійснили!

ДЕ ПОДІЛАСЬ „РУССКІСТЬ"?

(Хуст, 18. 2.) Степан Клочурак, теперішній секретар премєра влади Карпатської України, відомий широкому загалу нашого народу. У критичних днях нашої державности, як відомо, летить разом із Батьком Волошином до Відня, там працює, інтервеніює та опісля рішення віденських арбітрів, зістається за кордоном і далі працює проти ворожих зазіхань сусідів на Карпатську Україну. Редактор „Нової Свободи" навідав його, щоб сказав свою думку, який вплив мають і будуть мати в будуччині вибори до першого сойму на міжнародні відносини нашої федерації взагалі, а Карпатської України зокрема.

Успіх у виборах когось дуже болить

До бюра політичного секретаря премєра уряду Карпатської України, Степана Клочурака, заходжу в пізний вечір. Сидить біля стола і просить зачекати. Перед ним купи всяких актів, прохань, приватних і урядових листів. Мені здається, що від часу віденського рішення його голова посрібніла. »Ще ось відповім на цей лист, зачекайте трохи, пане редакторе, і потім стою до вашої розпорядимості« — каже читаючи якогось листа. І мені знов здається, що ця людина широкої натури, що любить вільне життя, сидить тут одягнений в панцер адміністрації... Нарешті сідає біля мене.

— Пане секретарю, яке заграничнополітичне значіння надаєте результатові недавніх виборів до сойму Карпатської України — питаюся, витягаючи з кешені нотес.

Секретар Клочурак усміхається. Він же сам колишній журналіст, передовик ґазет і тому чудово знає поведінку редакторів при таких розмовах.

— А я вас, пане редакторе, питаюся, чи ви слухаєте пропаґанду варшавського та будапештянського радія? Якщо так, то щодня можете переконатися, що великий наш успіх у виборах, та гладкий їхній перебіг когось дуже тривожить і болить. Видумані бійки січовиків із військом та жандармерією, з пальця висмоктані, непорозуміння між нашими політичними чинниками та всякі »заворушення« були б дуже бажанними для наших сусідів. Зрозуміла річ, що ми і наші заграничні приятелі з усмішкою на устах слухаємо нісенітниць варшавської та будапештянської радіовисильні. Ця брехлива пропаґанда, якій вже ніхто ніде не вірить, є для нас певного роду сатисфакцією. Добре, що ми не дали причини цим радіовисильням до радости...

Усмішка на обличчі політичного секретаря премєра уряду вмить щезає і його чоло зморшується:

— Жалюгідним явищем одначе є, що офіційні чинники сусідніх держав допускають, щоб спікери згаданих радіовисилень грубо ображали нашу державність і Батька нашого відродження, дра А. Волошина. Міжнародня політична етика не знає таких образливих слів, яких немає в словарі міждержавної політики навіть і в часі найбільшої ворожнечи.

Цими виборами ми зафіксували те, що в майбутньому ми не хочемо бути й не будемо ніяким предметом торговлі міжнародної політики

Хочу щось питатися, але секретар Клочурак мене перебиває:

— Щодо загального значіння цих виборів — продовжує — то досить покликатися на коментарі та завваги преси всієї Німеччини, Франції і Англії, а не в останній мірі заграничної української преси. **Немає сумніву про те, що результат виборів скріпив положення всієї федерації в міжнародній політиці взагалі, а положення Карпатської України зокрема, хоч ми безпосередньо не беремо участи в заграничній політиці. Ми є тою, хоч і найменшою частиною федерації, на яку останніми місяцями звертає увагу політичний світ Европи. Цими виборами ми зафіксували те, що в майбутньому ми не хочемо бути й не будемо ніяким предметом торговлі міжнародної політики.** Сміло можу сказати, що в історії людства мало народів задокументувало свою волю, прагнення до самостійности так, як ця мала частина українського народу в Карпатській Україні у останніх виборах. Не є той великої ваги плюс, який в нашій заграничній політиці буде мати раз і назавжди велике значіння. **Результат наших виборів не є тільки нашим арґументом, але водночас і арґументом всього українського народу.**

— А яке значіння має результат цих виборів у самій федерації чехів, словаків і українців?

— Слід підчеркнути, що політичні чинники Чехії і Словаччини в часі передвиборчої кампанії, як те ми могли читати в різних інтерв'ю та чути різних розмов, не вірили в те, що наш народ є свідомий своєї національної приналежности. Як відомо, висловлювали побоювання, що у виборах українська листа не одержить навіть потрібної більшости. Впали і слова недооцінювання з уст поодиноких державних мужів. На їхні побоювання дав наш народ таку рішучу відповідь, яка раз і назавжди розвіяла їхні сумніви. **Ми очікуємо, що наші впливи в Празі і Братіславі будуть мати іншу вартість і вагу, ніж яку мали досі. Я переконаний, що Прага нарешті зрозуміє, що внутрішню політику Карпатської Україні відтепер не можна буде будувати на ніякому іншому фактору, тільки на українській національній свідомості.** Але Прага нарешті зрозуміє й те, що всебічний розвиток Карпатської України буде означати й всебічний розмах. Теорія про золотий міст на Схід результатом цих виборів одержала реальний зміст. Чехи та словаки — підкреслює секретар премєра — мають зрозуміти одне; що хоч ми і є числ м менші, ніж вони в федерації, про те ми маємо не менше значіння як у внутрішній, так і в закордонній політиці федеративної республіки, як чехи та словаки.

Де поділась „русскість"?

— Чи очікували ви, пане секретарю, таку блискучу перемогу української національної свідомости в Карпатській Україні?

—Я сам гуцул, і ми, гуцули, за волю нашого народу проливали свою кров уже рр. 1918—1919. Герої нашої визвольної боротьби сплять вічним сном біля Сиготу. Не впали вони марно. Ми їхній заповіт у цих виборів здійснили. Дозвольте, пане редакторе, усміхається секретар — щоб я знов дав вам запит: — **Хто з лону нашої нації проливав кров за »руссофільство«? Якщо були гроші, була допомога чужоземних влад, була підмога Праги, нотарів, урядовців, жандармерії і фінансів, тоді була боротьба за »русскість«. І коли щось було для мене несподіванкою в цих виборах, то це повна поразка русофільства. Мене, а до цього признаюся отверто, не дивувала перемога нашого народу. Я дивувався, де поділася та »русскість« підтримувана могутніми цього світу протягом минулих двох десятиліть?**

Ці вибори є доказом того, що народ, коли б і не був вповні національно свідомим, то йому інстинкт самозахорони діктує, щоб він при першій ліпшій нагоді позбувся галапасів і пішов правдивим шляхом. Це зробив наш народ у цих виборах. Позбувся галапасів. »Русскість« раз назавжди щезла, а хто ще й сьогодні пробує йти за нею, той сам вилучується з української народньої спільноти.

Піднести рівень національної свідомости

— За вашою думкою, пане секретарю, які конкретні завдання очікують нас у найближчій майбутності?

— Коротко: піднести уровень національної свідомости найширших мас на такий ступінь, щоб наш народ щодо свого національного я, щодо своєї культурної приналежности вже ніколи більше не захитався. **Треба народові пояснити, що свою державність, культуру, своє народне господарство мусить творити своїми власними силами. Ми живемо на окраї етнічної маси великого українського народу. Кожна нація на своїх окраїнах є більш-менш загрожена, тому ми мусимо виховати людей твердої волі, людей свідомих своєї відповідальности та історичного післання.**

Мусимо визброїти найширші маси всіми засобами національної свідомости культури. Крім сього очікує нас тверда праця на господарському полі. Щодо цієї діланки нашого суспільного життя, то наведу слова Батька Волошина, які він сказав міністрові Хвальсковському після віденського рішення: »Закотимо рукави та візьмемося до праці«.

Остап Сірко.

Засідання господарської ради

(Хуст, 17. II.) В міністерстві господарства відбулося вчора чергове засідання господарської ради Карпатської України, під проводом проф. Баботи. Між присутніми був др Юлій Бращайко, інж. Михайло Дутка, радник Драгний, інж. Романюк, підп. Лукас і майор Маркс. Господарська рада вирішувала біжучі господарські справа: як забезпечення населення кукурудзою, вивіз дерева, туристичний рух тощо.

Господарська Рада Карпатської України є тепер чинником дуже відповідальним, бо має вирішити багато складних економічних питань нашої країни. В господарській раді є, поруч старших досвідних фахівців і молоді енерґійні люди. Це є найліпшою запорукою, що наша інституція своє завдання сповнить.

Австралія — терен для еміґрації з Европи

(Сідней, 18. 2.) За звідомленням з Канбера европейські еміґранти, особливо жиди, принесли з собою у другій половині року 1938 до Австралії півмільйону лібрів стерлінґів. Передбачується, що европейські еміґранти у прийдешніх трьох роках принесуть з собою до Австралії біля чотири й пів мілйону лібрів. Властям в Канбер дійшло нових сорок тисяч прохань з різних країн Европи про дозволення переселення. Якщо всі ці прохання будуть сприятливо полагоджені, то капіталовий прибуток у Австралії буде виносити 12 мільйонів лібрів.

652
Йосип Дорош
перший український торговець з ґалантерійними товарами,
що раніще жив у Берегові, а
тепер в Севлюші,
зачінає наново свою торгівлю від 27-ІІ. 1939 р., по торгах но ці ій Карп. Україні

Мале вияснення

Доводжу до відома нашого громадянства, що в столиці Карпатської України є два Патруси: один Іван Патрус, а другій Андрій Патрус. Обидва літературно чинні, але між собою не споріднені.

І. Патрус співпрацює в »Говерлі« та »Наступі«, в яких я на жаль не беру участи.

В Хусті, 18. II. 1939.

Андрій Патрус.

Висилайте точно передплату „НОВИ СВОБОДІ" до Хусту

ПРОВІДНИК УНО,

Федір Ревай про всенародній національний даток

(Розмова з п. Провідником)

„Держави ще ніхто не вбудував і не утримав принагідними збірками. Прийшов час на всенародню національну повинність“

— Питаєте про моє відношення до проголошення Центральної Національної Ради Карпатської України в справі всенароднього національного датку?

— Відповідаю: Центральна Національна Рада Карпатської України й Українське Національне Обєднання, — на чолі якого якого я маю честь стояти, — це по ідеї і по суті є одне й те саме: це брат і сестра, що взявшись за руки, йдуть до одної мети. З цього випливає й моє відношення до виступу Національної Ради, — воно наскрізь позітивне. Більше того, — це одночасно є і проголошення УНО, за яким стоїть, як показали наші історичні вибори до сойму, ціле населення Карпатської України, — 94% його.

— Яких вислідів, пане Провіднику, сподіваєтесь від проголошення?

— Властиво, на це питання маю одповісти не я, а українське суспільство. Ми, діячі, Карпатської України, можемо лише сказати, що розумом і серцем відчуваємо великі симпатії цілого українського народу до своєї молодої держави, що-ж до реальних наслідків проголошення, то все буде залежати від чільних діячів і провідників українських мас і української еміґрації по окремих державах, — оскільки вони зуміють так організувати справу, щоби даток був справді **всенародній,** справді **загально-національний.**

— А як саме податок має збиратись?

— Наша Національна Рада стоїть на засаді, що вона є лише орган Карпатської України і не може давати накази українцям по-за її межами. Почуваючи на собі безпосередню відповідальність за державне будівництво, ми лише голосимо українцям по цілому світі, що потрібуємо великої і негайної матеріяльної підтримки. Голосимо, що Карпатська Україна є спільне добро усього українського народу. А діло головніших українських організацій та чільних діячів по окремих державах організувати справу так, як то вони уважатимуть найкраще відповідно до місцевих умов та можливостей. Ми собі уявляємо, в інтересах одностайности, справу просто: в кожній державі має повстати Краєва Національна Рада, що буде керувати збором датку **по цілій державі,** а на місцях — Місцеві Національні Ради, що, власне, мають те основне завдання: оподаткувати **кожного** українця на своїй теріторії. Про Ради говоримо тому, бо уважаємо, що, ходом річей, мусить таки повстати Всеукраїнська Національна Рада, яка матиме повне право піднести свій голос та ініціятиву в справі зібраних фондів. Податок опреділений в розмірі $1/2$% від річного заробітку кожного українця й українки (за основу береться заробіток з 1938 року). Краєві Ради своїми зарядженнями можуть це уточнити. На організаційні видатки Краєві й Місцеві Ради задержують по 15% із зібраного ними датку, — разом 30%.

— Чи гадаєте, Пане Провіднику, що вдасться досягнути **всенародности** податку.

— Мушу зазначити, що на **всенародність** ми кладемо особливий натиск. Добровільні датки окремих жертвенних людей ми й тепер маємо. Але сьогодні ходить не про маленькі справи, а йде про **державу. Держави- ж ніхто ще не збудував і не утримав принагідними збірками.** Власне, нині йде про зрозуміння цієї істини. Я особисто вірю в успіх цієї нашої національної фінансової »реформи«. Підставою цієї віри є дотеперішня чинність наших укр. організацій. Зокрема, з особливим признанням мусимо піднести широку акцію американської »Організації Державного Відродження України«, на чолі з її головою, проф. американського університету О. Неприцьким-Грановським. Ця Організація, крім систематичних грошових збірок, перевела величезну збірку одягу, про що я уже подавав на сторінках »Нової Свободи«.

Взагалі-ж наша Українська Нація переживає період особливого піднесення. Коли ми аґітували в Карпатській Україні, щоби населення голосувало за свій національний Сойм, за листу Українського Національного Обєднання, то говорили нашим людям, що цілий 50 мільйоновий український народ буде приглядатись, як будують українськудержаву карпатські українці.

І сталося чудо: наші люди, яких цілі віки тримали в темноті, а останніх 20 літ збивали самою ріжною аґітацією, відчули душою цю свою відповідальність і показали просто взірець свідомости, карности й організованости. Карпатська Україна свій іспит блискуче склала. А тепер вона буде дивитись, що докаже під оглядом карности й організованости велика й свідома українська еміґрація!

Побоювання Анґлії
ізза колоніяльних домагань Німеччини

(Лондон, 18. 2.) Пресова аґенція »Авас« подає, що колишній міністер колоніяльних справ Англії, Амері, у своїй промові заявив, що німецькі колоніяльні домагання є прямою загрозою британської імперії. Амері додав: »Сьогоднішня ситуація є найтяжча, яку Велика Британія пережила за останніх 100 літ. Екзистенція імперії та свобода англійського народу є у грі.

Загальний страйк
на острові Ямайці

(Ямайка, 18. 2. Ройтер.) Бустаманте, провідник плантажного страйку на Ямайці, видав вчора проголошення, що він не виголосив ґенерального страйку, тільки видав приказ професійним союзам, щоб страйк лишень підтримували. Власті Ямайки уважають проголошення Бустаманте маневром. Уряд вимагає, щоб проголошення ґенерального страйку було анульоване. Робітники майже на всіх плантажах Ямайки страйкують. Сьогодні рано Бустаманте видав нове проголошення, в якому підкреслює, що професійні союзи готові приступити до мирового суду. Уряд Ямайки, щоб запобігти заворушенням, покликав два річники резервістів до війська.

Теолоґічний факультет у Мінхені зачинений

(Мінхен, 18. 2.) Міністер виховання Руст за згодою міністра культу Керла, рішив заперти католицький теолоґічний факультет у Мінхені. Що до причини цього зарядження офіційні кола повідомляють, що міністр культу недавно покликав на теолоґічний факультет до Мінхена професора з іншої високої школи. Це особове зарядження довело дієцезного єпископа до того, що заборонив студентам навідувати виклади нових професорів.

ВІСТІ ЗІ СВІТУ

— **Англійській амбасадор у Токію** відвідав міністра закордонних справ Аріту в справі зайняття японцями острова Гайнану. Аріта відповів подібно як французькому амбасадорові, що Японія не має імперіялістичних плянів, а зайняла Гайнан лише із стратеґічних причин. Америка також проявляє велике інтересування положенням на Гайнані. З Гонкону вислано на Гайнан американський контрторпедовець, що має дати поміч американським горожанам і провірити ситуацію.

— **Балканська конференція** почне свої наради в понеділок 20. лютого. До Букарешту на цю конференцію балканського порозуміння прийдуть міністри закордонних справ Туреччини, Греції та Югославії.

— **Ірляндія видасть** в наступному фінансовому році на свою армію 1,250.000 фунтів шт. більше, як в минулому році. Ця сума призначена головно на воєнний матеріял.

— **Грецький король** і грецький премєр Метаксас взяли участь у посвяченні угольного каменя нової будови грецького університету в Сальоніках.

— **Французька амбасада у Вашинґтоні** подала до відома, що французька військова місія крім сто літаків, за куплених у Зєдинених Державах в останньому році купила пятьсот нових літаків. Тим покінчила військова місія свою працю. Ціни літаків неподано, але кажуть, що на закупню видано 60 мільйонів долярів.

— **Німецько-французькі переговори** про переведення торговельного договору, заключеного між Францією та Німеччиною 10. липня 1937. р. покінчено позитивно в Берліні.

— **На манджурсько-совітській границі** близько Чіляліну радянські вояки обстріляли японську стежу. Подібний інцидент трапився вже в тому самому місці в минулий понеділок.

— **Совітська влада** — як подає польська преса — наказала відчинити саркофаґ великого князя Ярослава у підземеллі Софійського собору. Антропольоґічний інститут ствердив понад усякий сумнів, що у саркофаґу справді находиться кістяк Ярослава, дуже добре законсервований; крім нього найдено там клейноти. Вістка про те викликала велике враження серед населення, яке дуже шанує той саркофаґ.

— **Англійський міністер фінансів** Джон Саймон заявив в парляменті, що англійський уряд предложить законопроєкт, який уповноважнить уряд шляхом позички придбати 400 міл. фунтів шт. (біля 55 мільярдів корон) на дальше зброєння. — Одночасно видав уряд »Білу книгу« про позичку оборони, з якої видно, що велика частина проєктованих фондів є призначена на оборону цивільного населення, на харчі і на інші важні у воєнному часі сирівці. Загальна сума видатків на оборону держави включно з цивільною обороною буде виносити в 1939. р. біля 580 міл. фунтів, це значить на 175 міл. більше, як в останньому році. В 1939. р. збудують 37 нових летовищ, 60 нових воєнних кораблів поємности 120.000 тон. В програмі будови є м. ін. два дальші великі боєві кораблі так, що буде їх разом в будові 9. — Англійский уряд жаліє над необхідністю, видавати такі величезні суми на зброєння, та є готов до дискусії з иншими народами про обмеженн зброєнь. Одначе, поки нема виглядів на редукцію зброєння, являється необхідностю подбати про те, чого вимагає теперішне положення і його розвиток для оборони батьківщини і сповнення зобовязань та відповідальности поза її межами.

— **Дивізійний ґенераль Ф. Грабчік** за Чехо-Словаччину відбув у Катовицях конференцію зі шлеським воєводою др Ґрачинським про взаємну співпрацю над успокоєнням моравськошлесько-польского пограниччя. В тій розмові згадав ґен. Грабчік також про масові та індивідуальні виповідження і меншиневі питання. Воєвода запевнив, що масові виповідження будуть застановлені, якщо не буде терористичної акції.

— **Міжнародню виставу автомобілів** відкрито 17. лютого в Берліні. Вона буде переглядом останніх моделів автомобілевої промисловости.

— **Два торпедоборці і два міноносці** почнуть в найближчому часі будувати в Ґдині для польської воєнної фльоти. По скінченні будови тих кораблів, будуть будувати в Ґдині підводні човни і малі кружляки.

— **У Варшаві відбулась** під проводом православного митрополита Дениса сесія собору єпископів, в якій взяли участь усі православні владики. — Вибрано новий склад св. Синоду в такому складі: предсідник митрополит Денис; члени: поліський архиєпископ Олександер і волинський та кремянецький архиєпископ Олексій, заступником предсідника архиєпископ Теодозій.

Вибори в Карп. Україні і чеська преса

(від вл. кореспн.)

Прага, 14. лютого 1939.

Кожний з нас »пражаків« очікував, що празька, себто центральна чеська преса широко відгукнеться на імпозантний вислід виборів до першого сойму Карпатської України. Це-ж вибори не до якоїсь одної округи плзенського краю, а вибори до першого законодавчого тіла одної з федеративних держав, а до того вибори, які перший раз показали правдиве національне обличча »землі без імени«... А може якраз із-за надто маркантного вияснення того, що повинно бути, на думку багатьох софістів, не лєним — є цей брак захоплення ґрандіозним вислідом виборів, штучне легковаження, якась інтенція замовчання, проявлена сухим реферуванням того, на що подивитися поїхало до Хусту понад 80 спеціяльних кореспондентів великих европейських щоденників і пресових аґенцій, при майже повній відсутності головних пресових чинників триєдиного центру.

Демонстраційна байдужність до виборів у Празі була помітна вже в суботу, бо коли в Хусті і в Карпатській Україні виборча кампанія і загальне заінтересування осягнуло вершка, то в Празі воно звелося до смішного мінімума — куценького реферату в одній єдиній ґазеті...

Вже в неділю вечір оголосило празьке радіо майже повний вислід виборів. Вислід, який міг надхнути празьких редакторів до написання великих статтей і рефератів з належним »годноценім« епохальної хвилини.

Мовчанкою можна би оминути »модре понделі« празьких редакторів, якого безґаззетня проявляється маленькими »понедільниками« зглядно »вечерниками« з великими рефератами недільного спорту, »кеців« і поліційної хроніки. Можна простити, що »Веч. Чеське Слово« містить аж на третій сторінці в рубриці: »Удалості, живот а праце в републіце« сухий дцадцятьрядковий реферат »Карпатська Україна стійко за владою«, »Понделні ліст« містить ніби на першій сторінц, але за те під злобним заголовком **»Вибори на П. Руси 93%.** »Лідове новіни« мали »вольби на Подкарпатську« і розуміється, до »Првніго снему«. Добре хоч, що всі замітили, що **вибори пройшли спокійно.**

Але прийшов вівторок. Беремо »Венков« майже офіційний орґан премєра влади Берана і цілого празького уряду: На першій сторінці довжезний реферат прем. Берана з конференції праці і навіть »упадок Стояниновича« є для »Венкова« важніщою подією, ніж вибори до першого сойму Карпатської України, тому містить це на першій сторінці і аж на третій майже не петітом »Вислід виборів **на Підкарпатскій Русі«.** »Чеське Слово« містить рівнож аж на третій сторінці лише сухий реферат з числами з маленьким підчеркненням »державного чину населення«... Великі »Народні Лісти« містять, ніби на першій сторінці, але за те, маленьку, 20 рядкову замітку »По виборах на **Подкарпатске Руси...5** Головний орґан другої існуючої нині в Чехах партії »Народні праце« містить на першій сторінці, але лише ¾ шпальти сухий реферат про »вислід виборів на Карпатській Україні«, хоч самі замічають, що ті »вибори уповталі позорность цізіни«. Орґан колишніх лідовців »Лідове Лісти« на другій сторінці містять 20 кількарядковий реферат (петітом.) про те, що »на Карп. Україні 93% за владою«. »Народні політика« рівнож — маленький — 20 рядковий, оттак збоку, »членек« 93% голосів за владою на **Подкарпатске Русі«.** І аж брненські (себто не празькі) »Лідове новіни« містять на першій сторінці велику статтю під заг. »Довіря українській владі«, підчеркуючи внутрішньодержавне і міжнародне значіння наших виборів.

І тім празька чеська преса з нашими епохальними виборами майже скінчила взагалі, бо вже сьогодніші (себ-то вівторкові) »вечерники« як »Вечерні чес. слово«, »Пол. ліст«, "А-Зет,,, "Народні політика» і навіть орґан »Молодої(?) народньої єдноти« і всі інші про наші вибори вже не пишуть **ні одного слова.**

Преса, а тимбільше головна преса столиці держави має великі обовязки і велику відповідальність. Вона має не лишень **належно** зазначувати, правдиво інформувати, але і **належно** аналізувати і **оцінювати** важніщі, а тим більше переломові моменти в житті держави, виховуючи рівночасно і співгромадян до належного зрозуміння подій і доби. Якщо наша українська суспільність мала оцінити відношення Праги до нас, згідно її преси, то оцінка випала б не лишень сухо, але взагалі малопотішально. Чи думають над тим ті, які тягають за нитки центрального чеського пресового апарату? Кому на добро це вийде? Для чого це робиться? Cui bono?

П. Вига.

„Дравецькі еміґрантки“

Село Дравці, яке було »українською баштою«, як його назвали фенциківці, впало жертвою »мадярського раю«. Вороги тішились, що вдалось їм хоч кілька свідомих сіл як, Дравці, Баранинці, Коритняни, дати під мадярське панування. Одначе цією долею була найбільш покарана студіююча молодь, бо стратила можливість продовжування своїх студій.

Вороги наші помилилися, бо народня ідея перемогла і цій молоді не помогли жадні полекшуючі обіцянки в школах. При кінці мадяри подали таку вигоду українській студіюючій молоді, щоб підписали реверс, що напротязі шести років не будуть вимагати державної посади.

Ідейна українська молодь не вагалась довго, всі лишили своїх батьків, своє рідне село, щоб служити тільки свойому народові. Конкуренцію студентам зробили студентки, які одна за другою лишали своїх батьків, сестер, братів і всі попереходили сторожені границі до Карпатської України, щоб посвятитись тілом і душею свойому українському народові. Всі вони молоді студентки — учительського семінара, ґімназій, горожанських шкіл, всі вони героїні, бо лишили теплу родну хатину і пішли знаючи те, що не буде їм так добре, як в рідному гнізді своїх батьків. Але вони не боялись, бо були свідомі того, що праця для загального добра є користніша, як для власного інтересу; вони знали те, що в Карпатській Україні знайдуть другого батька, а то Батька всіх українців, котрий добре старається про всіх своїх синів, котрі є Йому вірними.

Вони не помилились. При моїх відвідинах своїх »співеміґранток та співеміґрантів« я довідався, що вони почуваються дуже добре, мають всього доволі. Гарна будова на тихому місті Севлюша може всім запевнити тиху, спокійну працю для майбутности народу.

Нема біди в нашому краю, хоч ворожа пропаґанда і висилає все вістки до світу про голод та біду, ліпше хай переконаються, що наш народ, а зокрема наша молодь є більш забезпечена, як тих, що пускають про нас фальшиві вістки.

Наші вороги осиротили досить багато нашої молоді, відірвали їх від родин, рідних сестер та братів, дарма, що згадані села були забрані від Карпатської України, але дух народа, який живе в цих свідомих селян, не пропаде, ніхто не відійме, вони й надалі лишаться вірними синами свойого українського народу, як їхні діти, що хочуть служити тільки для добра свойого українського народа.

Микола Тоет.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

Звертаємо увагу пп. підприємників, що пора вже виявити залежність „Нової Свободи“. Дальше висилати часопис в борг не можемо. Кожний мусить зрозуміти теперішній стан, коли кожна корона дорога.

Хто платить в час, платить подвійно. Не допустіть до того, щоб мусілося виголошувати список „пробокоплатців“ нашого щоденника.

ПІЗНАЙТЕ ПРАВДУ

Голос про Карпат. Україну з Америки

Під таким наголовком у Америці вийшла цікава брошура Івана Карпатського, видана Комітетом Оборони Карпатської України. В брошурі закликається наших братів карпатоукраїнців у Америці, щоб пізнали правду, не вірили русо-мадяронам, які поширюють про Карпатську Україну різні неправдиві вісті, з тим наміром, щоб завести в Карпатській Україні старі порядки національного гноблення. Мадярони виступають проти Уряду Карпатської України тому, бо хотіли б нас запродати старим відвічним ворогам. Але: »Україна пробудилась. Карпатська Україна живе! Вона не буде нікого просити. Вона тільки остерігає трусливих і кличе засліплених, щоб не дали обманутися, не зробили собі ганьби«.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН

Жертви наших днів

Вчора був я свідком траґічної сцени. Каритка поготівля стояла коло якогось дому, а з брами виводили якогось чоловіка. Чоловік був блідий як папір, оброслий як медвідь, водив непритомно вибалушеними очима і ревів нелюдським голосом.

— Ще бийте мене, ще! — кричав. — Ні, не бийте, а погладьте, поцілуйте... О! дощ падає... ні, чудово сонце світить... Ух! Як мені зимно... Дайте рукавиці, бо руки відморожу... Ой, не витримаю: одушуся. Горяч така, ой!...

І ще щось викрикував, а все те безладно, раз так, то знову зовсім щось противне. Раз пручався, кусав, дряпав, то знову йшов сам і ще сторожів тягнув за собою.

Жаль було дивитися на нещасного. Але люди людьми, таки збіглися і цікаво приглядатись прикрій сцені.

Збоку стояв якийсь старший громадянин і діловито видавав сторожам накази. Видно — лікар — подумав я і підійшов до нього.

— Вибачте, пан доктор?

— Так. Чим можу служити?

— Я з преси і хотів би, дещо довідатись про цього нещасливця.

Лікар заклопотано всміхнувся:

— Розумію... але... вибачте тепер ніяк не можу... Зрештою... — сказав по хвилині, можу щось іншого.

Сягнув до кишені і витягнув звиток паперів.

— Осьтут маєте і причину хороби і розпізнання її.

Я щиро подякував, сховав не розглядаючи звиток до кишені і пішов до дому.

Дома витягнув папери на світло денне, а точніше на світло електричне і почав розглядати.

Самі витинки з часописів і то спеціяльно вістки про Карпатську Україну. Телеґрами власні і невласні з Унґвару, Хуста і Мункача, а навіть з Сольви і Вольоча. Ото — думаю — підвів мене лікар, узяв на полову старого воробця!

Але йдім до кінця. Дійшов і під сподом знайшов записку лікаря. Ні таки видно, справа зовсім серйозна.

І я почав відчитувати витинки з ґазет:

Унґвар. Премєр »уряду« Волошин тероризує в страшний спосіб населення Подкарпатської Руси. Його січовики замордували двох учителів, одного священника і чотирьох селян. Одному перед смертю втяли язик і викололи очі.

Хуст. Січовики тероризують Волошина і тримають його під дозором. Волошин є тільки маріонеткою в їх руках.

Унґвар. На ґен. Прхалю виконано атентат. Виконавець називається Лущак. Його арештували, вивезли до Праги і там розстріляли на смерть.

Прага. Ніякого атентату на ґен. Прхалю не було.

Унґвар. Ґен. Прхаля вернувся до Хусту не тільки як міністер внутрішніх справ, але як фактичний диктатор.

Мункач. Ґен. Прхалю не прийняв Волошин, щойно на другий день і поручив йому вести ресорт комунікації. Меґаломанія ґротескової влади!

Густ. Ґен. Прхала здається відложить вибори і евентуально уневаж-

нить листу У. Н. О.

Хуст. Ґен. Прхаля підписав листу У. Н. О.

Вольоч. Населення в своїй переважній більшости збойкотує вибори. Не поможе ніякий терор ґвардії Волошина.

Ще багато більше було витинків, але всіх нема місця ні потреби переповідати. Зпочатку були якісь замітки на маргінесі, зовсім розумні, але де далі, то вони ставали більш незрозумілі, а ще далі таки цілком недоречні. Наприклад: »Волошин їсть каламар«, або »Ревай застрілив поліціянта з черевика«. На останнім витинку був рисунок і підпис під ним. Рисунок: Корова вилізла на дерево і грає на трубі, а підпис: »Моя молодість у цифрах«. Вкінці була картка від лікаря: Dementia patologica. Обяви: шал вічної суперечности.

Не знаю чому, але слово »Патольогіка« було в однім місці розірване.

Галактіон Чіпка.
(Із »Діла«, Львів).

Що пророкує білгородська віщунка на р. 1939?

„Оснування одної значної держави на Сході Европи буде закінченням важних бурхливих подій“

(Білгород, 17. 2.)

Щорічно на православний Новий Рік (пару тижнів по скінченні нашого року) мають югославські щоденики свою велику сензацію. Всесторонно оголошують те, що пані Мійоца Мійочиновіч предсказує про новий рік — жінка, котра через свої пророцтва і ясновидючість стала в короткому часі славною на цілому Балкані.

Як минулими роками, так і цього року в останній день православного року зібралася у п. Мійоци Мійочиновіч маса людей, між ними багато сербских журналістів. Всі вони прийшли знову, щоби побачити відхилену занавісу закритої будучности і довідатися, що принесе 1939 рік. Їх довіря до пророцтв великої білгородської віщунки є непохитне, бо всі попередні пророцтва, що вийшли з її уст сповнилися. Її приклонники радо згадують сьогодні про речі, які пані Мійоца Мійочиновіч заповіла рік тому й які дійсно сповнилися: смерть одного великого провідника своєї нації — Кемаль Ататюрка, найбільш напружені події в Середній Европі з історичними перемінами — Австрія і Судети, вістка про випадок смерти в югославській королівській родині, яких навіть два було — смерть румунської королеви — матері і батька реґента Павла князя Арсена... Тож не диво, що сьогодні в Білгороді як і в минулих роках готові вірити в усе, що югославська »пітія« в трансі у відірваних реченнях, часто лише напіввисказаних, викинених словах обяснить.

Рік неспокою.

»1939 рік буде роком неспокою, велику часть людства навістить одна грізна недуга, страшне землетрясення спустошить великі простори краю, в британських кольоніях будуть повстання і поважні загрози для британської імперії. Франція через тяжкі політичні потрясення буде мусіти перейти велику крізу і поборювати довкруги поширені штрайки і буде мати незвичайно великі клопоти в своїх кольоніях. В Еспанії Франко потерпить діймаючі удари, а володар одного великого европейського краю вмре в наслідок короткої тяжкої недуги. Умре один великий болгарин, а оснування одної значної держави на Сході Европи буде закінченням важних бурхливих політичних подій.

Про Югославію не висказалася віщунка обширніше як про решту Европи. Вона заповіла, що в лютім і березні наступлять »судьбою призначені« події, котрі замість заколоту принесуть остаточну консолідацію у внутрішній політиці краю«... Більше від неї не можна булоб видобути.

Пані Мійоца Мійочиновіч предсказує будуччину з ліній руки і з почерку, але ніколи не бере грошей за свою працю. Та все її господиня вдячна, як дістане від гостя »трінґельд«. Її почекальня заповнена інтересантами від рана до пізного вечора.. Хто має мало часу й спішаться, той зголошується у неї кілька днів наперед і Мійоца приймає його в точно заповідженій годині. Пані Мійоца Мійочиновіч це модерна, але скромна жінка. Має подальше міського шуму зі смаком уладжену хату, прикрашену добрими образами, гарними цвітами та артистичними вишивками. Журналістів приймає раз в рік в навечерія Нового Року. На запит чи це день в день ухилювання рубчика заслони будучности не виснажує її відповідає: О ні, роблю це радо, коли можу людям помогти, зробити їх щасливішими!

францівка для полокання уст. Охоронимося від перестуди й нежиту.
649

СПОРТ

Цілі і завдання спорту та тілесного виховання в Карпатській Україні.

Віденський розсудок, який на короткий час задержав розвиток нашого народнього, культурного і господарського життя, крім своїх недостатків мав і певний позитивний вислідок: ускорив знаціоналізовання і очищення нашого народнього життя.

Політичне, культурне і господарське життя скоро вступило на правильний шлях, позитивні висліди, якого ми бачили 12. лютого. Ми вже пішли наперед: знаціоналізовання наших шкіл та урядів, де вже пануючою стала наша українська мова, а домінуючим елементом наші люди — українці. Та всяке господарське поліпшення на селах.

Час трьох місяців, що наша влада мала на переведення тих великих реформ — був і є дуже коротким, щоб м всюди знайшли зовсім здорове і нормальне життя.

Як на жаль, все, так і спорт та тілесне виховання підчас цього часу були занедбані. Спортові клюби і товариства, які ще не давно були одинокими нашими гордими репрезентантами і за кордоном, зразу і без сліду зникли так, що така бувша ужгородська »Русь« сьогодні є для нас тільки історією.

Віденський розсудок стримав культурну працю а наш національний спорт та наше тілесне виховання майже знищив. Так заникли: Підкарпатська футболева жупа, Підкарпатський союз футболевих судів, С. К. Русь Ужгород, Чс. С. К. Ужгород, Славія Мукачів, Союз лещетарів, Клюб туристів і т. д.

Замісць вищезгаданих заниклих клюбів і спортових товариств мають вирости нові вже наші національні спортові товариства, де головну ролю мають грати наші спортовці, що будуть співпрацювати зо всіми на Карпатській Україні одиницями, які безкомпромісово узнають верховність домашнього пануючого елементу.

Щоб спорт і тілесне виховання в будуччині грали важнішу ролю в розвитку нашого народу, мусимо тепер при його зновузорганізованню дати таку здорову основу, щоб на ній було можна все будувати, щоб спорт і тілесне виховання правдиво відзеркалювали наше національне обличчя.

Верховний провід спорту і тілесного виховання має взяти в свої руки будучий Карпатоукраїнський тіловиховний Союз, який під доглядом міністерства здоровля та тілесного виховання взяв би собі за задачу вибудувати наш рідний спорт і тілесне виховання.

Цей К. У. Т. С. (Карп. Укр. Тіл. Союз) мав би погляд на свої підрядні фах. клюби і організації, як футболевий союз, для розвитку футболю, Атлетичний союз для легкої атлетики, Тенісовий (ситківковий) союз, для тенісу і т. д.

Цей центральний К. У. Т. С. був би зовсім самостійною і незалежною верховною спортовою організацією, яка одначе була б в контакті з Прагою і Братиславою — централями чеського і словацького спортового руху.

Осідок К. У. Т. С. був би в головнім місті Карпатської України, був би під доглядом уряду а також ним підтримуваний.

Історія нашого спорту нам доказує, що вже маємо декілька першорядних спортових працівників, імена яких є повною ґаранцією для будуччини, як приміром: дир. Дружественого Союзу п. Августин Лавришин, довголітний ведучий С. К. Руси в Ужгороді, др. Андрій Марко, др. Микола Долинай, др. Володимир Комаринський, брати Лацаничі, Кобзар, Білей,

„Я тобі скажу, Йосипе,
що мене зовсім не турбує те, що в моїй кишені свище, тепер нікого тим не здивуєш, але чотири сотки туток подвійного фільтру Абадії, — то вже, хлопче, можеш собі добре покурити“.

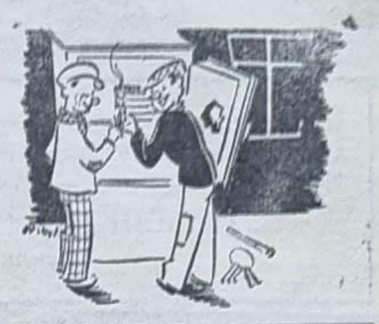
648

Добрий сніданок заручують Вам
цикорія „Золота Ґаздинька“
і житна кава „Житнівка“
636

Найліпші природні вина до всіх винних склепів й винарень додає
П. НЕМЕШ і Сп.
Севлюш.
637

Гуртову доставу спирту виконує гуральня
п. Штайнер Натан
Севлюш.
640

Найліпші убрання після міри робить модний дім
А. ВАЙСБЕРҐЕР
Королево н. Тисою. Ціни дешеві.
638

Михайло Кохан, в Ужгороду
військовий і цівільний кравець.
Одинока українська кравецька фірма.
Виконання солідне — ціни дешеві.
Хуст, вул. Свобода ч. 13.
641

Куруц та інші, зі сторони чехів др. Дрбал, Бітнер, Секаніна, які, жиючи на Карпатській Україні, радо співпрацювали б для піднесення спорту в Карпатській Україні.

Цей верховний спортовий К. У. Т. С. і на зовні має бути гідним репрезентантом карпато-українського спорту, і тому туди мають бути вибрані люди, що в повні готові присвятитись спорту.

Щирої допомоги можемо очікувати і від влади, членами якої є наші щирі спортові прихильники, як п. премєр др. А. Волошин, б. чесний предсідник С. К. Руси, під веденням якого був улаштований в днях 6. аж 8. травня м. р. перший Підкарпатський спортовий всестудентський день в Ужгороді за участи біля пять сот студентів з цілої нашої країни. Так само п. міністер Ревай є відомим прихильником нашого народнього спорту, бо як довголітний заступник голови СК Русі, немало спричинився до слабного розвитку нашого бувшого гордого репрезентанта. Також і дальші високі державні фукнкціонарі, як др. Долинай, Клочурак, Білей, Єфремов та інші, які є дуже добрими знакомими кождому карпато-українському спортовцеві, головно др. Долинай, що в функції заступника голови СК Русі золотими буквами записався до історії карпатоукраїнського спорту.

Тому, що час дуже біжить, мусимо якнайскорше приступити до здійснення наших плянів. Наші міста і села: Хуст, Севлюш, Рахів, Вел. Бичків, Сол. Копальні, Свалява, Королево, Перечин і Вел. Березне в найкоротшому часі мають приголоситися до праці і заявити нашій редакції імена всіх діяльних спортових працівників. Розходиться о зложення катастру тих спортових працівників, що хочуть працювати а то у всіх ділянках спорту ак: футболь, атлетика, теніс, туристика, водяні спорти і т. д.

Просимо їх, щоб приголосились до 26. лютого, для установлення загальних зборів К. У. Т. С., які можна б подержати вже в перших днях березня.

Слава карпато-українському спорту!

В. Федак.

Данило Ґлік достарчає
лікери, вина, спирт
як гуртом так і в роздріб.
ХУСТ 651

Міністерство внутрішніх справ Карпатської України звертає цілому населенню увагу на це, що від нинішного дня будуть сторони у міністерства внутрішніх справ прийматися виключно кожної середи від 9. до 12. і від 15. до 16. години, а кожного четверга від 9. до 12. години. Наколи на середу припадає свято, то у четвер від 9. до 12. і від 15. до 16. години, наколи на четвер припаде свято, то у пятницю від 9. до 12. години.

В інші дні у міністерстві сторони не будуть прийматися.

Міністерство внутрішніх справ звертає населенню увагу, що референти міністерства мусять у власим інтересі населення мати змогу спокійно кінчити працю і не можуть у цій, нині так важній праці бути щоднини сторонами перешкоджувані.

Міністерство внутрішнів справ тому просить ціле населення Карпатської України, щоби від сьогодні точно придержувалося вгорі наведених днів і годин, призначених для приймання сторін.

ЧАСИ МІНЯЮТЬСЯ, А З НИМИ Й СЕРЕДНИКИ ЛІКУВАННЯ

Величезний поступ науки особливо в області приготовлення лічничих середників, цілковито знищив стародавні способи лікування ріжним зіллям. Чи багато нині знайдеться таких, що лікувалися би ліками приготовленними домашним способом з ріжного зілля?

І чому б то робили? Коли є таблетки Тоґаль. Вистарчає взяти дві-три таблетки Тоґалю, запити водою і Ви з певністю позбудитесь болів в клубах та кінчинах. І при перестуженнях, головних болях, болях нервових, освідчився Тоґаль. Понад 7.000 лікарів признало добрий вчинок таблеток Тоґаль. Спробуйте і Ви ще нині. Просіть завжди лише Тоґаль. Тоґаль дістанете в кожній аптеці. Ціна к. 12—27.50.

Більше передплатників — ліпша забезпека для „НОВОЇ СВОБОДИ“

ОСТОРОГА.

Важне для родин робітників у Франції та Бельґії.

Часто тепер трапляється, що повертаючим нашим людям з роботи у Франції та Бельґії фінансова сторожа на чеській границі коло Пляня та в інших місцях відбирає всі гроші, які при собі мають з тої причини, що після закону не вільно ввозити до республіки грошей без дозволу уряду а наши люди, не знаючи про те, не стараються о дозвіл.

Через те радимо всім тим, що мають свояків на роботі у Франції або Бельґії, їм негайно написати, щоб вони, ще перед поворотом до краю, постаралися в чехословацькім консуляті о потрібну посвідку, яка вратує їм тяжко зароблені гроші. Були то нераз великі тисячі, так що люди з недбальства тратили увесь свій маєток.

Увага.

Дирекцію поліції громадянство часто турбує з такими питанями, як пошукування приватних помешкань і т. д. Дирекція поліції просить, щоб з такими річами громадянство зверталося до міського або окружного уряду, бо поліція має інші, важніші старання і не має жадної можливости займатись приватними справами.

Пластуни до українського громадянства

Головна Команда »Українського Пластового Уладу Карпатської України« переводить збірку книжок для пластових бібліотек. Добра книжка це один з кращих засобів виховання молоді і брак її сильно відчувається в наших незаможних куренях. До тогож деякі курені сильно потерпіли підчас евакуації.

Тому Головна Пластова Команда звертається до українських громадян із закликом надсилати для Пласту твори красного письменства та практичного змісту. Пересилки просимо скеровувати на адресу: **Степан Поп, Хуст, Площа Волошина 19.** Команда ж книжки розділить між поодинокі пластові частини.

Іменем вдячної пластової молоді Головна Команда подякує в пресі всім жертводавцям.

Реф. преси:
О. Блистів-Гайдамака.

Пересторога

Трапляються випадки, що наші молоді люди з Галичини — переходять кордом, щоб дістатись на Карпатську Україну, з наміром працювати в Карпатській Січі. Їх переловлюють чеські жандарми та передають польській прикордонній владі. З цього приводу краща наша молодь виповнює вщерть польські тюрми.

Маючи це на увазі — перестерігаємо нашу молодь перед переходом на Карпатську Україну — як також і перед тяжкими умовинами, що в їх попадає вона наслідком переходу через кордон.

Просимо інші українські часописи, щоб передруковали цю пересторогу.

Слава Україні!

Команда УНО »Карп. Січ«
Дмитро Климпуш, в. р.

Лікарська поміч

Др. Олекс. Фрішман, фаховий зубний лікар. Ординує від год. 9—12, від год. 14—18. Хуст, Славянська ч. 47. 655

П. Ґрінштайн — досвідчений зубний технік, ординує цілий день. Севлюш. 646

Находські рештки

Продаю слідуючі рештки так довго, поки запасу вистарчить:

1. 20 метр. канафасу, барви червоної, синьої й фіялової зі смужками, 80 цм. шир. К 85
2. 20 метр. білого полотна тонкого й грубшого, 80 цм. ширина К 80
3. 20 метр. оксідру й зефіру на 6 мужеских сорочок К 92
4. 20 метр. тіску й зефіру на сукні та фартухи, темної й світлої лої барви К 90
5. 10 метр. матерії на 3 сукні, 100 цм. шир., костк. взір К 65
6 мужеських сорочок К 92
канафасів, оксордів, полотна, синьотисків та сукнівок К 120

Всі відрізи решток є від 2—6 метрів довгі, без жадних дефектів, правдиві барви та надаються дуже добре до використання. Замовлення виконуються на добірку. — Взірці від решток не висилаються, але від цілих відрізів висилаються.

лої барви К 90

Йосип Марко
найстарше похоронне заведення виконує всі замовлення, звязані з похороном. Власний виріб похоронних потреб. — Ціни дешеві.
Хуст Івська ч. 67
635

Українська книгарня
Т. САВУЛИ У ВІДНІ
виконує замовлення на всі українські книжки, ноти, мапи, листівки, календарі, журнали, образи, портрети, листівки та відзнаки. Комплектує бібліотеки. Пересилка моїм коштом.
Книгарням звичайний опуст.
Адресуйте:
Ukrainische Buchhandlung
THEODOR SAWÜLA
Wien I., Riemergasse 2.

Найліпші ровери, шумавські на місячні рати 50 кч
Засилає за оплатою на всі стації ЧСР. і з зарукою.
Цінник задармо. 647
I. PICHNER, Klatovy XIV. Šumava.

Дрібні оголошення

Допоручуємо двірцеву гостиницю — Габура Степана, Королево н. Т. 642

»OLD ENGLAND«
Хуст, Масарикова ч. 30 у дворі. Першокласний мужський і жіночий кравець. Великий вибір заграничного сукна 643

Готель Роял, Хуст, вул. Толстого. Гостинниця, гуртова й роздрібна продаж природних вин. 644

Наслідники синів Натана Гаймфельда
(заложено 1858 р.)
Виріб папірових торбинок, склад папірового товару та ріжного пакункового паперу.
Гуртівня кольоніяльним товаром.
Сортівня текстильних решток й старого заліза та металів.
Хуст, телефон ч. 20. 645

Український виріб вудженин
„КАРПАТСЬКА ТОРГІВЛЯ“
в ХУСТІ, ВУЛ. МАСАРИКА.
Подаємо до відома шановного громадянства, що 15. 1. 1939. р. відкрили власну торгівлю. Ціни дешеві. Обслуга солідна.

»Нова Свобода«, орган Українського Націон. Обєднання. Виходить щодня крім понеділка. Видає і редагує: Ред. Колегія. Відповід. і начальний редактор В. Гренджа-Донський. Адреса редакції й адміністрації: Хуст, Славянська вул. ч. 1. — Число телефону 128. Число чекового конта: Прага 95.625. — Уживання газетних марок дозволила Дир. пошт й телеґр. в Ужгороді під ч. 469-Е 38. — Рукописів редакція не звертає й застерігає собі право присланні статті скорочувати та не поміщувати. — Передплата: Чехо-Словаччина місячно 15 Кч, квартально 45 Кч, піврічно 88 Кч, річно 175 Кч. Післяплата від місячної ставки 15 Кч, річна 180 Кч. — Заграниця: Америка-Европа місячно один амер. доляр в рівновартостній валюті. Виняток Польща й Югославія. Польща 4 волоти місячно кварт. 12 вол., піврічно 24 вол., річно 45 вол. Югославія: місячно 25 дин., річно 300 дин. гроші слати заграничними поштовими переказами на адресу адміністрації: Хуст, Славянська вул. ч. 1. Карпатська Україна. — Державна друкарня в Хусті.
Цінник оголошень: За текстом звичайне оголошення 1/1 3.200 Кч, ½ стор. 1.600 Кч, ¼ стор. 800 Кч, 1/8 стор. 400 Кч. — Сторінка оголошення має 4 шпальти. За 1 кв. цм шпальти 2.90 Кч. Оголошення в тексті за 1 кв. мм на 1 шпальту по 4.50 Кч. На першій сторінці за 1 кв. мм 5.80 Кч. — Ширина шпальти 6 цм. — Сторінка 26.5 цм широка і 41.5 цм висока. При більших оголошеннях відповідні скидки. — Окремі оферти прекладаємо на бажання. — Дрібні оголошення: числимо по 1 Кч від слова. — За оголошення редакція не відповідає.

162/140 P.T.
Ing. Fedir Serbyn, techn. úřed.
Praha - Nusle II. č. 63,
ul. Na Pankráci.

Річник XL. Число 38. Хуст, вівторок, 21. лютого 1939. 50 с.

НОВА СВОБОДА

ОРГАН УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ОБЄДНАННЯ

ДО ВСЬОГО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Відозва уряду Карпатської України

Громадяни, українці та українки на рідних землях та в розсіянню сущі.

Центральна Національна Рада Карпатської України дня 10. лютого 1939 року звернулася до всіх українців по цілому світі, де-б вони не жили, щоб кожний та кожна з них сложили на діло розбудови держави нашої — Карпатської України — всенародний національний даток, який, по змові, був би рівний ½ (пів відсоткові) річного заробітку, кожного, та був вплачений по можливости негайно.

Уряд Карпатської України наведений заклик Центральної Ради дня 10. лютого 1939 засвідчив та приєднав до нього свій голос.

Додатково до цього повідомляю, що національні датки треба засилати на адр.: Підкарпатський банк в Хусті, Карпатська Україна, Pidkarpatskyj bank, Chust, Karpatska Ukrajina, де був утворений біжучий рахунок під назвою „Народний фонд розбудови Карпатської України."

З листуванням та за ріжними інформаціями треба звертатись на адресу: п. Сергій Єфремов, рах. директор при президії правительства Карпатської України в Хусті, Sergij Jefremov, rach. direktor prezydii vlady Karpatskoji Ukrajiny v Chusti, якого я повірив веденням аґенди народнього фонду розбудови Карпатської України.

Вірю, що великий та жертвенний Український Народ підтримає свою молоду Державу та одностайно відгукнеться на наш заклик.

Рівночасно прошу нашу українську а також прихильну нашій справі іншу пресу цілого світу, заклик Карпат. України передрукувати і акцію нашу належно підтримати.

В Хусті, дня 17. лютого 1939.

Премєр-міністер Карпатської України:
Д-р АВГУСТИН ВОЛОШИН, в. р.

СЛАВА УКРАЇНІ!

Всі датки на розбудову Карпатської України

засилайте на конто К. У. - 39 у банках: Підкарпатський Банк, Земледільська Каса Взаїмопомочі і Віноградська Щадниця в Хусті.

Ц. У. Н. Р.

На престолі Св. Петра неіталієць?

(Ватиканське місто, 20. 2. Авас). В супереч оріґінальної програми візьмуть участь у святочному засіданні »Конкляве« і південно-американські кардинали Копелло Сілфеіфра та Чінтра і також бостонський архієпископ О' Коннел. Католицька церков у Америці і Німеччині змагається, щоб у цих виборах нового папи усунули впливи італійського клиру і щоб Конкляве на цей раз після довгих століть вибрало голову католицької церкви іншої народности. Італійська преса останніми днями однозгідно підчеркує вагу католицької церкви на цілому світі і наводить імена кандидатів на папу італійських кардиналів і єпископів. Американська, німецька, французька, польська і анґлійська преса теж однозгідно висловлюють думку, що під цю пору було б бажаним, коли б папою було обрано неіталійця. Слід згадати, що вибори нового папи відбуватимуться серед дуже напружених міжнародніх відносин.

Перед скінченням горож. війни в Еспанії

(Париж, 20. 2.) Пресова аґенція Автс подає, що міністер республіканської Еспанії, Альварез дел Вайо вчора вночі відїхав з Парижу до Тулузи, звідки літаком відлетів до Валенсії. Закордонна преса однозгідно підчеркує, що дні влади Неґріна є полічені. Французька і анґлійська дипломатія як у Бургозі, так і в Мадриді працює в тому напрямкові, щоб між противниками дійшло до загальної згоди.

Змова „Залізної Ґвардії" в Румунії відкрита

(Букурешт, 20. 2.) Державна поліція Румунії відкрила дальшу частину змовницького плану колишньої »Залізної Ґвардії«. Тайний штаб »Залізної Ґвардії« задумував підпалити всі головні будинки у Букарешті а при тому зайняти всі важливі стратеґічні пункти Букарешту. Чотири ґвардійці мали на меті зайняти Румунський Національний Банк. Ропала, урядовець Румунської Національної Банки, Сару, урядовець Румунського Експортового Товариства, Гаід, і службовець букарештської радіовисилні, Бадеа вповні признались до вини. Цими днями стануть перед військовим судом. Як відомо, румунський уряд недавно видав закон, за яким за подібні злочини належить кара смерти.

В. М-ко.

Лупаймо скелю

Як колись дружинники наших князів таранами розбивали мійські мури ворожих фортець, так несподіваним »тараном« голосів розгромили ми 12. лютого ворожі перепони на дорозі національного розвитку Карпатської України. В руїнах лежить розторощене назавжди наше москвофільство і мадяронство, розбита віками »мурована« інертність народніх мас, — все впало під огнем живого слова — ідеї молодої Нації та лежить приправлене до нової фази життя: творчого будівництва.

Хочу тут говорити про розбудову нашої матеріяльної культуди, що її звемо цивілізацією.

Не кожен із нас задумується, скільки то людської намаги треба, щоб розбудувати таку роскішну своєю цивілізацією »Злату Прагу« або наш Золотоверхий Київ. Коли поглянемо на Празький Град чи на Києво-Печерську Лавру, на убрану в мармур Влтаву або на »здисціплінований« камяними берегами величний наш Дніпро та задумаємося, як то минулі покоління обтесували камінь за каменем, як їх з любвю один до другого приписували, як кожну шпару заливали цементом, виміряли, шліфували, — тоді то повстає в нашій уяві вся та велична людська енерґія, котра полишила нам прегарні памятки матеріяльної культури.

Не всі покоління і не всі великі особитості отим гоном матеріяльної творчости були надхнені. Виспівана, наприклад, в думах і переказах лицарська Січ Запорозька не полишила собі, ані одного єдиного камінця. Буруном відважним носилася вона на рубіконі двох світів-культур — Азії та Европи, на примітивних чайках сягала переможно, аж до могутнього тоді Царгороду, але дрібної праці, орґанічної намаги не дали ті наші хоробрі гультяї-нетяги ніякої. Не маємо буквально, ані однісенької памятки, перед котрою могли б наші сьогочасні ідеалісти-січовики вдарити чолом, в екстазі молодечої радости вклонитися могутньому духові тієї лицарської доби, котра вабить нас своїм поетичним »безглуздям« високого культу — погорди до самої смерти.

Яким же інакшим був, скажемо, Гетьман Мазепа. Премудро використовуючи азійську наївність деспота Петра І., зумів ті тяжкі часи Мазепа чи не в кожнім помітнішім містечку України полишити нам величні будови храмів та дорогоцінних прикрас, котрі так пророчисто за ту добу до нас промовляють. Як не змагаються червоні варвари Москви затерти сліди чинности Великого Гетьмана — та багато їх памяток, — не стає

генія большевицької руїни, аби все те загладити.

Що-ж виберемо ми, сини Срібної Землі? Що виберемо!! Сама природа визначила нам ту другу путь, — путь Мазепи. Замкнені в горах, окрадені з наших комунікаційно-стратегічних осередків, старовинних замків і катедраль, — ми мусимо класти всі свої сили та почати знов отесувати каміння, його припасовувати і цементом вязати на славу нас самих та в дарунок тим, що по нас прийдуть.

Стоїмо перед горою надлюдських завдань, до них будемо частіш вертатися, але вже тепер усвідомлюймо собі, що час слова вже минув, вогонь нехай вгасає. Висуваймо новий клич: ЛУПАЙМО СКЕЛЮ. Невідкладно, вже від нині, від цієї хвилини, коли до Вашої душі, читачу, впадуть оці слова...

Оце є сьогодняшня наша програма і в цьому знайдемо найбільшу втіху.

Безпека головного міста Карпатської України є в добрих руках!

Розмова з директором поліції, Юрієм Білеєм

(Хуст, 20. II.) У найтривожніших днях кінцем минулого року в Хусті та в бурливих хвилинах початком цього року Юрій Білей, поліційний директор з одного боку вважав на безпечність життя наших державних мужів, а з другого боку пильнував свій уряд так, щоб він дістався до рук нашого уряду; щоб безпека взагалі дісталася до рук наших ідейних людей. Треба признати, що вся Европа дивувалася, який порядок панував в листопадово-грудневих днях і як спокійно пройшли в нас вибори. В цьому головну заслугу має директор поліції в Хусті, Юрій Білей. Редактор »Нової Свободи« в суботу навідав його і мав з ним довшу розмову, яку ось тут містимо:

Перед бюром директора поліції стоїть наш молодий поліцайт-січовик. Дуже ввічливий. Кажу йому, що хочу говорити з директором. »Не можна, — відповідає — треба трохи зачекати, бо тепер є в нього депутація з Сваляви«. Чекаю. На коридорах бігають урядовці, говорять по українськи. Це вже нові, наші люди, яких директор Юрій Білей останніми часами взяв до служби безпеки.

Молодий поліцайт заводить мене до бюра директора. Начальник служби безпеки з широкою усмішкою на обличчі приймає мене. Дуже зайнятий. Підготовляється зїзд січовиків. Має звідомлення, що вороги нашої державности перебираються в однострій січовиків та прямують на нашу територію. Директор передомною дає накази, робить зарядження. Потім сідаємо.

— Пане редакторе, знаю, чому ви прийшли до нас — говорить молодий директор поліції — вас напевно цікавить, які зарядження ми поробили в часі виборів. Вас напевно дивує, чому в день виборів на всій території Карпатської України не було інцидентів...

Притакую і мовчу. Апарат служби безпечности в Карпатській Україні є справді дуже молодим урядом. На передодні виборів мав я нагоду говорити з німецькими та французькими журналістами, які висловили свій подив над тим фактом, що в нас ніде не дійшло до найменшого інциденту у виборах.

— Ми знали — говорить молодий директор поліції — що в одній з сусідніх держав підготовляють акцію на день виборів у Карпатській Україні. Ми мали наради. Ми радились, як запобігти цьому злу, як унеможливити перехід ворожим елементам на територію Карпатської України. Напишіть, пане редакторе, що нам уповні вдалося забезпечити порядок. Усіх справників, які намагалися викликати якийсь неспокій, ми арештували. Кордони Карпатської України в той час були блоковані. Без нашого відома ніхто не переступив границі нашої держави.

— Але всеж-таки — говорю — вдалося перепачкувати якісь летючки та кандидаційну листу нашим ворогам...

Начальник служби безпечности сміється:

— Але ми про це знали. У самому Хусті наші українські хлопці зловили двох мадярських терористів, які змагалися розповсюджувати ворожі летючки та »кандидаційні листи«. Ми були по їхніх слідах. Ми навіть знали, в якому напрямку вони йдуть.

— Як проводиться реорганізація поліції в Карпатській Україні? — питаюся.

— Нашим головним завданням є — відповідає директор поліції — щоб наші хлопці хоронили нашу безпеку. Сьогодні маємо в нашій службі біля сотки наших хлопців з найбідніших провінцій Карпатської України. Одні є вже активними, інші підучуються.

З дальшої розмови нашого енергійного директора безпеки довідуюся, що фенциківсько - бродіївські агенти дальше ведуть свою акцію, але поліція має їх у своїй евіденції та пильно стежить за ними. Все наше громадянство тільки радіти може тим фактом, що в найбільш критичних часах нашої державности та у виборах наша служба безпечности унеможливила всякий ворожий акт у Карпатській Україні.

— Напишіть, пане редакторе, — каже на прощання директор поліції, Юрій Білей, — що ми слідкуємо за кожним ворожим елементом. Було б бажаним, щоб вороги нашої державности негайно відмовилися від своєї ворожої праці та покаялися. Бо ми, українська поліція знищимо кожну ворожу акцію в зародку. Населення Хусту та всієї Карпатської України може на нас покладатися, ми стоїмо на сторожі безпеки і змагаємося, щоб поліційна служба була в нас зразкова.

І справді, треба признати, що наша поліція останніми місяцями доказала дива. Нашу Україну вороги нападали з півдня та з півночі, ворожі агенти працювали у внутрі держави, але поліція зуміла в цих критичних часах завести такий порядок і спокій, який може їй завидіти навіть »Скотлянд Ярд«. Наші українські хлопці, що тепер виконують поліційну службу, працюють з серця й душі. Слава їм! (О. С.)

Щасти нам Боже у дальших змаганнях

Господь милосердний вселив в серця нашого народу своє святе Провідіння. Він озброїв нас розумом і силою, щоб ми чесно постояли за наші національно-політичні права, за свої батьківські традиції й віру.

Це не були звичайні вибори. Це була всенародня сповідь та присяга в повній дефініції цього слова. Народ ликував, з трепетом у серці йшов до виборчих урн, бо знав, що виконує, не тільки обовязки громадянина, але кидає жереб своєї долі й свого щастя.

Тепер вже знаємо добре, якими шляхами піде конфіґурація творчих сил карпато-українського народу. Вона піде шляхами служіння всенародньому добру й задоволенню. У нашій молодій Українській Державі заведемо глибоку християнську мораль, скріпимо норми відносин між людьми й класами, пошану до матері й родини. Навчимо людей чесно, добровільно, й точно виконувати свою працю, якої ділянки життя вона не торкалась б. Через сильний характер, віру й відданість одиниці, через краще соціяльно-господарське й культурне обезпечення цілого населення, будемо йти до сильної держави. Це наш клич, це наша провідна думка.

Карпато-український народ знає, які жертви й працю від нього очікує його молода держава. Але що робимо, робимо для себе, з повним переконанням, що нашою працею будуть користатися наші рідні діти, наші потомки по крові і серці.

Щезли, як би ніколи не були, як сніг від подиху весняного сонця, настирливі пявиці нашого народу. Вони остаються в нашій памяті, як страшний сон, гіркий спомин народнього лихоліття.

Повінь 12. лютого змила з лиця нашої землі всякий бруд. Коли ворог не хотів порозуміти, що тільки ми маємо право бути тут господарем, він буде усунений від весла нашої Батьківщини брухливою хвилею народньої волі.

Поле нашої праці з кожним днем розширюється. Наша упертість до вільного державного життя багатьом імпонує. В серцях інших наших братів зароджує і скріплює таке почуття. Тому хочемо некомпромісово нести тягар аванпосту національної Правди, правди відродження.

Кальварія карпато-українського народу наближується до закінчення. Але альтернативою нашого успіху, нашої радости буде тільки те, коли вся наша велика сімя заживе новим життям.

Щасти нам Боже у нашій дальшій боротьбі. Щасти Боже цілій Українській Нації у її справедливих змаганнях!

Священник.

В молоді наша надія!

(Хуст, 20. II.) В міністерстві господарства (здоровельний відділ) відбулися наради представників Червоного хреста, Масарикової ліґи й Опіки над молодю. На цих нарадах був випрацюваний плян дальшої праці й співпраці всіх інституцій, що займаються виховою та взагалі долею нашої молоді.

Ця коротка нотатка має велике й глибоке значіння, коли ми собі уявимо всю велику проблєму виховн української молоді.

Між нашою молодю є багато тих, що не мають своїх батьків, неь мають власної хати та ходять голодні, обдерті й босі. Є богато й таких, що їх батьки не всилі ними піклуватися, не всилі їх одягати да давати їм хоч початкову освіту.

Перед нашими інституціями й орґанізаціями, що піклуються долею молоді, лежить велике завдання та відповідальність перед майбутністю. Треба буде в найкоротшому часі постаратися, щоб у нас не було босих, голодних та обдертих дітей. Ми всі собі мусимо конче усвідомити, що, яка є молодь, такий буде народ. Наші інституції, які займаються цією справою ми мусимо охочо й щедро підтримувати. -ют-

Розширення та усамостійнення лічниці в Рахові

(Хуст, 20. II.) Першим вчинком нашої народньої влади по евакуації було, забезпечити населення відповідною сіткою хоч провізорних лічниць. В дуже короткому часі були заряджені нові лічниці в Дубовім, Великім Березнім, Воловім і Рахові. Наша Гуцульщина зараз по перевороті домагалася лічниці, але старий режім взагалі не мав жадного порозуміння про потреби наших сіл. Провізорну лічницю в Рахові наш уряд тепер поширює. Лічниця буде мати біля 100 ліжок і буде заосмотрена всіми лікарськими зарядженнями. Ця лічниця буде й осамостійнена.

Нові автобусові лінії

Свалява-Середнє і Хуст-Кивяжд-Середнє

(Хуст, 20. II.) Ведення наших залізниць старається, щоб кожна закутина Карпатської України мала залізничне, або хоч автобусове сполучення з нашими політичними, господарськими й культурними осередками. Від 1. березня започнуть їздити особові державні автобуси на лінії Свалява—Середнє й назад та Хуст—Кивяжд—Середнє й назад. Середнє й околиця мали дотепер дуже зле сполучення на Сваляву й Хуст; заведенням цієї нової автобусової лінії, буде оживлене господарське життя цілої Середнянщини.

Довжина залізничних і автобусових ліній

(Хуст, 20. II.) В районі дирекції державних залізниць в Хусті є 365.255 м нормально розходових і 101.486 узкорозходових колій. Щодня їздить приблизно 60 особових і вантажних поїздів. Автобусові лінії в Карпатській Україні мають довжину біля 390 км.

Наша сила в нас самих!

6.700 січовиків і січовичок на II. краєвому зїзді Карпатської Січі в Хусті

Міністр Юліян Ревай: „Лиш праця та дисципліна забезпечить українському народові ліпшу майбутність“

(Хуст 19. 2.) Наша столиця майже цілий тиждень горячково приготовлялася на цю славну неділю. Хуст нетерпеливо чекав на наших січовиків і січовичок, на цю нашу народню українську армію.

Зїзд старшин Карпатської Січі

відбувся вже в суботу о 16. год. у викладовій салі головної команди КС. На зїзді взяло участь понад 50 старшин-січовиків, здебільша окружних і місцевих командантів із провінції. На цьому зїзді був, як гість, присутний колиш. начальник ґенерального штабу західно-української армії, ґенерал Віктор Курманович, якого старшини КС щиро й сердечно привітали.

Тисячі січовиків і січовичок

зїзджувалося до Хусту вже в суботу, потім у ночі з суботи на неділю та в неділю скоро рано. Кожний здоровий хотів у Хусті в неділю бути, кожний хотів походувати Хустом у рядах нашого українського війська. Січовики та січовички приїзджали до Хусту, хто як міг, поїздами, особовими й вантажними автами, на возах, роверах, а з близьких сел і пішо. У всій Карпатській Україні не було мабуть ані одного села, яке не було б заступлене на цьому славному краєвому зїзді Карпатської Січі. В неділю, зараз з ранку, падав дощ із снігом та було дуже холодно, але

зла погода не зіпсувала бадьорих настроїв українських січовиків

хоч мала вплив на число присутніх на зїзді. Січовики на провинції вже передом рішили, що на зїзд поїдуть у кожному разі, а січовик ніколи неуступає перед наміченою метою.

Славний зїзд Карпатської Січі започався біля 9 год.

Службою Божою в грекокатолицькій церкві. Потім відбулося врочисте посвячення прапору і похід головними вулицями столиці нашої держави.

Похід зформувався біля грекокатолицької церкві. Січовики та січовички походували в трійках весело з піснями на устах. Кожний вояк і невояк, що бачив похід нашого січового братерства, переконався про строгу дисципліну членів Карпатської Січі. Всі походували вулицями нашого Хусту, як справжнє військо. На чолі кожного відділу був несений синьо-жовтий і січовий прапор. В поході несено цілком 220 прапорів. Дві наші музики вигравали до такту. З грудей кожного українця виривався клич: »Слава Карпатській Січі! Слава Україці!« та її вождям, що в так короткому часі зуміли зорґанізувати наш карп. січ. Похід головними цулицями Хусту закінчився.

дефілядою Карп. Січі перед головною командою КС, що стояла на балконі „Січової Гостинниці“

Тут на площі, коло »Січової Гостинниці« похід закінчився й відбулися святочні збори. Головний командант Карпатської Січі, Дмитро Климпуш, привітав усіх присутніх та між іншим сказав, що січовики й січовички свідомі того, що всі українці, де б вони не жили, й ціла Европа сьогодні дивиться на нас та стежить за подіями в Карпатській Україні.

Ідіть твердо й неуступно за своєю метою,

закінчив головний командант, Дмитро Климпуш, свою промову. Потім говорив пан М. Доскоч, який зяусвав історичне значіння принципу самоозначення народів та підчеркнув, що волі ніколі не здобудуть раби, але лише борці, що за народню справу готові віддати й своє життя. Підчас промов появився на зборах

міністр Ю. Ревай

за своїм почотом. Тисячі січовиків і січовичок привітати нашого молодого, енерґійного міністра-дипльомата рясними оплесками и кличем: »Слава міністрові Ревайові! Слава нашій владі!« Ми знову переконалися, що міністер Юліян Ревай є дуже улюблений і має великий авторітет у всіх колах українського громадянства.

Міністер Ревай привітав зїзд іменем нашої влади, подяковав січовикам і січовичкам за виконану працю. Тільки народ здисциплінований, працьовитий і відважний виборе собі те, що йому належить — продовжував міністер Ревай. Далі:

Перед нами велике завдання

бо ми мусимо задовольнити та дати працю всім синам і дочкам нашого народу. Всі економічні й політичні злидні ми поборемо, коли буде в нас національна єдність та гармонійна співпраця всього населення. Сучасне державне життя в Карпатській Україні зарядимо собі так, що будемо жити скромно, але чесно — закінчив міністер.

Привіт Карп. Січі від епископа Нярадія

Чину Василіян і грекокатолицьких священників передав поет о. Зореслав. Запевнив наших січовиків і січовичок, що священники завжди підуть і в поле бою по боці нашого війська. Січовик Потушняк сказав, що Карпатська Січ помагала боронити Карпатську Україну перед ворожими нападами терористів. Ми молоді будеме творити в нашій країні нове життя. Ми є частиною великої 50 мільйонової Нації, що прагне до вільного самостійного життя. З нашими зовнішними й внутрішніми ворогами будемо все боротися жорстоко та невмолимо. Жадний свідомий і чесний з з з з з з

українець не сміє мати клясового інтересу,

бо всі кляси нас лиш визискували. 12. лютого наш народ, тут, під зеленими Карпатами, доказав, що він є свідомий своєї національної єдности та вже ніколи й нікому не дозволить над нами знущатися. Нашу волю будуть все боронити лиш сини нашого народу, бо ми тим сповнюємо не обовязок служби, але обовязок крові. Відтак привітав збори посол Ігнатко з Білок, який сказав, що нашу національну єдність не зуміли розбити жадні ворожі аґітації дома й за кордоном. Січовичка пані Тисовська сказала, що й січовики будуть все йти за повною перемогою нашої української правди. Нас ведуть наші синьо-жовті прапори й ми, січовики, свідомі того, що нам

здобути, або дома не бути!

Далі: ми свідомі того, що тільки гасло »Всі враз і всі до праці« нам поможе й тоді можемо сказати словами нашого ґенія Шевченка: Слава, слава Україні!

Секретар УНО, Іван Рогач,

підчеркнув, що лиш завдяки принципу самоозначення народів, відбувається наш зїзд вже на свобідному клаптику української землі. На нас дивиться велике море українських очей, дивиться на нас увесь приятельський і неприятельський політичний світ. Ми всі наші сили присвятимо розбудові й організації Карпатської України. Розбудуємо господарське, культурне та політично-оборонне життя. Многі доказують, що наша країна бідна, але сусіди не дивлячися на нашу бідність, довго гострили та ще й гострять собі на нас зуби. В Карпатській Україні запанував новий дух власної української господарки. Тут виринуло в повній своїй цілості і

питання особистої відповідальности ведучих чинників

у всіх відтинках нашого суспільного життя. Ми, українці вже ніколи не сміє

В. Ґренджа-Донський: (8)

З великих днів народин Карпатської України.

(Уривки з денника від 7. жовтня 1938.)

Продовження.

Утіха ужгородських мадярів 3. листопада 1938 доходить майже до безличних, нахабних демонстрацій. Збиваються в гуртки, іронізують, вигукують глумливо »Підкарпаття не дамо...«

Радимось, що робити? Власть ще в наших руках, у нас військо і ввесь апарат. Ми можемо роздавити це прокляте місто, з його голотою, як ту гадюку серед дороги..., але нам важно, щоб все гладко вивести. І тому не хочемо датись спровокувати. Нехай гучать, нехай демонструют, битимемо лиш тоді, як буде загрожене наше життя. Інакше будемо терпіти, бо нам важно вирятувати все рухоме майно.

Я пережив підчас світової війни декілька евакуацій. Сам, як вояк, евакував декілька разів, бачив, як другі евакують, підчас офензиви Брусілова в Україні... на румунському фронті, в Ґерцу і в північній Італії, а також евакувала наша дивізія з Удіне при кінці 1918-го року..., але такої паніки як тепер в Ужгороді, я в житті не бачив.

Частинно можна і зрозуміти цю паніку. Нещастя в тому, що на евакуацію маємо лиш тиждень. Це не якесь там село, але столиця, культурний центр з доброю десяткою тисяч самих тільки урядовців. Місто, що числить сорок тисяч душ, не можна за тиждень виевакувати, до цього потрібно принаймні місяць часу.

Комунікаційних середників майже нема і ті, що були, частинно зареквіровані для війська. За одне вантажне авто до Чех запросив експедитор 18.000 (вісімнадцятьтисяч) корон. Просто нечувані ціни... Від мене запросили за невеликий тягаровий самохід до Хуста дві тисячі-вісімсот... радо дам, позичку та дам, але нема самохода..., може прийти на мене черга — через три тижні... дякую!

Селяне з околичних сіл, головно мадяри, знеуживають нещасне положення урядництва. Приходять і за безцін купують зарядження. Шафа, вартости трьох тисяч міняє властника... за сорок корон... Я бачив і таке: — »скільки даєте за мебель, який мене стоїть вісім тисяч? — питає урядовець. — Двісті корон — каже мадяр... Нещасник не відповідає ні слова, бере сокиру і на очах мадяра розбиває на куски дорогі меблі, так, що тріски падуть на десять метрів... Було й таке, що виніс на подвіря, облив бензиною і підпалив. Були й траґічні випадки: декілька жінок збожеволіло. інші дістали серцевий захват, зойк, плач, риданням ... хаос ...

В місті повна заборона продавання алькоголю. Але мадяри пють, мадяронська голота по місті волочиться пяною і нападає на людей. Перед полуднем напали на директора Аркаса і побили його, досить порядно.

Знов іду до експедитора, Фодора, старий мій знайомий. На милість Бога прошу вивести меблі — це просто неможливо, нема чим. — Маєте часу і пізніш, ви приватна особа« — каже мені, але я знаю мадярів. Вони маєтки експонованих людей не випустять. Вечером ішов до експедитора знов, хтось там вистрілив... Найгірше з жінками, вони найбільш труситься і побоюються за нас. Вже і з хати не пускають. Поперш мусимо позбутися жінок — вислати кудибудь, щоб не перешкоджали.

(Далі буде.)

ємо бути обєктом, але субєктом розпочатої гри на Сході Европі. Наша політика буде політикою чисто українською — кінчив свою промову секретар Рогач. — Іменем

православної української церкви

православної української Митрополії привітав Карпатську Січ відомий наш громадський діяч, директор горожанської школи Буркацький.

Наконець поздоровив ці славні збори колишній начальник генерального штабу західно-української армії генерал Віктор Курманович, якого тисячі січовиків і січовичок привітало рясними оплесками, Потім збори були закінчені відспіванням національного гимну. Всі були вдоволені цією гарною маніфестацією нашого народнього війська. Головний командант Карпатської Січі заявив редакторові »Нової Свободи«, що він теж вдоволений перебігом II. краєвого зїзду Карпатської Січі. Головний командант теж признався, що він сам нечекав такої великої участі членів КС. Далі командант Климпуш підчеркнув, що сьогоднішний день є дальшим найліпшим доказом того, що українське населення є свідоме свого українського »я« та все готове до особистої жертвенности для загально-українського добра.

Після обіду відбулися в »Січовій гостинниці« збори січовиків-делегатів з цілої Карпатської України.

На збори прибули наш улюблений Батько, премєр Волошин, міністер Ревай, генерал Віктор Курманович, та богато інших гостей.

II. краєвий зїзд Карпатської Січі скінчився. Цей зїзд доказав нашим приятелям і ворогам, що ми тут під Карпатами маємо вже свою реальну військову силу, для внутрішньої безпеки.

Все суспільне життя в Карпатській Україні тепер зактивізувалося; всюди йде праця прямо гарячковим темпом. Незадовго заспіваємо собі: . . . а ми тую червону калину підіймемо, а ми нашу славну Карпатську Україну гей, гей розвеселимо!

Слава Україні!

Ю. Таркович.

НА УВАГУ

Українським підприємствам, торговельним фірмам, банкам, національним інституціям та орґанізаціям у Галичині, на Волині, Буковині, в Америці, Канаді — й по цілому світі.

З приводу великої загально-національної події, що наближається (приблизно 21. березня б. р.), — а саме **відкриття першого сойму вільної Карпатської України,** *вийде надзвичайне видання щоденника Карпат. України — „Нова Свобода".*

В числі присвяченому цій історичній події, яке матиме 16-20 стор., будуть уміщені, між іншим, статті на чужих мовах а також численні фотографії та ілюстрації з життя молодої української держави.

Число буде розіслано урядам, політичним представництвам, пресовим бюро і т. д. усіх держав і завданням цього випуску буде — зарепрезентувати перед цілим світом молоду українську державність та укр. справу взагалі.

У звязку з цим, Редакція та Адміністрація „Нової Свободи" звертається до укр. приватних фірм та до українських національних інституцій з пропозицією, щоби вони для репрезентації українства перед чужиною та для комерційного інтересу і взаємного пізнання між своїми, надіслали для надзвичайного видання „Нової Свободи" свої оголошення, евент. кліше і т. д.

ЦІНУ ЗА ОГОЛОШЕННЯ ЗАЛИШИМО ЗВИЧАЙНУ (таксу дивись на останній сторінці, під текстом,) гроші належить надсилати на адміністрацію „Нової Свободи" — **(ХУСТ, КАРПАТСЬКА УКРАЇНА, — CHUST, Karpatská Ukrajina.)**

Одночасно Адміністрація звертається до усіх українських книгарень, просвітних установ та евент. приватних осіб, щоби зголосили наперед, скільки чисел вислати їм надзвичайного — соймового — видання „Нової Свободи." Ціна числа буде 2 К., опуст для книгарень і кольпортажі 30%. Гроші просимо висилати разом із замовленням.

Адміністрація

Провідник УНО, Федір Ревай:

В карпатоукраїнськім народі не вмер національний дух і не вмерло змагання до самостійности

Голова Українського Національного Обєднання Федір Ревай, що приїхав до Праги разом з ґенеральним секретатем УНО Андрієм Вороном, виголосив у салі Празької Збіжевої Біржі довший реферат про успіх виборів до першого карпатоукраїнського сойму.

»Карпатська Україна« — говорив голова УНО — записалася до історії так, як тільки може записатись нація здібна до самостійного життя. Віддаючи свої голоси на листу Українського Національного Обєднання карпатоукраїнський нарід доказав світові, що Карпатська Україна не є небезпечним вогнищем, з якого може загрожувати большевицький переворот. Не дивлячись на століття поневолення в карпатоукраїнському народові не вмер національний дух і не вмерло змагання до самостійности. Вси надії на те, що карпатоукраїнський нарід поставиться вороже до української влади, розвіялись. Це бачать навіть вороги. Вибори до карпатоукраїнського сойму — це була добра наука для тих, які думали, що їм пощастить завести нас назад у неволю«.

У Мадярщині напруження тріває далі

(Будапешт, 20. 2.) Сьогодні премєр влади, ґраф Телекі скликав засідання парляменту. На цьому засіданні новий премєр Мадярщини, ґраф Телекі виголосить програмову промову, яку з напруженням очікує мадярська загальна думка. Як відомо, власть у Мадярщині мають в руках великі землевласники, які постарались, щоб уряд Імредіго, що задумував земельну реформу, провалився. Цікаво, що вся німецька преса з великою резервою ставиться до нового премєра ґрафа Телекіго. »Фелькішер Беобахтер« недавно, коли ґраф Телекі був ще міністром шкільництва, помістив гостру статтю проти політики цього мадярського державного мужа, який у парляменті висловився проти німецького шкільництва в Мадярщині.

Перед розвязанням мадярського парляменту

(Будапешт, 20. 2.) Вся мадярська преса наводить голоси преси великої Німеччини, за якими цими днями має бути розвязаний будапештянський парлямент. Мадярська преса цієї вістки не заперечує. Мадярська опозиція ґрафа Бетлена і Екгарда вже розперезала свою діяльність по всій території Мадярщини. Реґент Горті задумує завести однопартійну систему, щоб таким способом унормувати господарске і політичне життя країни. Колишній премєр Імреді дальше веде акцію організації »Мадярського Життя«. З ним співпрацюють колишній посол за мадярську опозицію в Словаччині, др. Ррош, міністер культу Гоман та генерал мадярської піхоти Евген Рац. Імреді разом з Ярошом мають план великої ґенеральної реформи мадярського господарського життя.

Засідання Проводу УНО

(Хуст, 19. 2.) Сьогодні вечером о 18-ій годині відбулося на помешканні пана премєра чергове засідання Проводу УНО. В засіданні взяв участь і пан міністер Юліян Ревай, а також Провідник УНО п. Федір Ревай, п. ґенеральний секретар А. Ворон, що повернули з Праги.

Пан міністер зреферував про свої переговори в Празі в справі чеського урядництва та в справі бюджетовій, що члени Проводу УНО взяли до відома, вповні ухвалили та висловили пану міністрові подяку.

„НОВА СВОБОДА"
виконує своє завдання..
Що робите Ви для
„Нової Свободи"?
Читайте та поширюйте
„НОВУ СВОБОДУ"

Звертаємо увагу
Вш Панів філателістів,

що адміністрація „Нової Свободи" має обмежену кількість архів з серією поштових марок, оштемпльованих ювілейною печаткою, з нагоди 20-я Центральної Української Народної Ради, які може розіслати за поплаток на пресовий фонд „Нової Свободи".

..Досі не повернулися. Ще 10 листопаду 1938 року польські терористи затягнули до Польщі Ярослава Весецького, Вячеслава Ракоса і Ціріса, членів пограничної сторожі, про яких і досі невідомо, чи живуть. На днях фінансова дирекція в Хусті за посередництвом влади Карпатської України дипльоматичною дорогою домагатиметься повернення від польських урядів цих трьох оборонців границь Карпатської України.

Ніхто не може обманути Еспанію золотом

Кореспондент німецької пресової служби в Чехо-Словаччині пише із Сан Себастіану: Національна еспанська преса відкидає методи західніх великодержав, які після перемоги націоналістичного війська в Каталанії рішили навязати постійні дипломатичні зносини з Бургосом. В провідних статтях підкреслюється проголошення відповідних чинників про майбутній розвиток еспанської політики, яка буде кермуватись двома головними принципами, а саме незломною волею остатись самостійною державою й придбати собі державницьке значіння, яке відповідало б її народнім інтересам, та вірністю дотеперішнім приятелям націоналістичної Еспанії. Преса критикує політику Англії й Франції, які від початку громадянської війни щедро підтримували республиканців, а сьогодні хотіли би грати ролю посередників, щоб в такий спосіб могли взяти участь в господарській перебудові й відбудові націоналістичної Еспанії. Еспанія буде провадити політику, яка відповідала б його власним інтересам. Своїх приятелів пізнала в найтяжчих хвилинах народньої епопеї.

Комісар для втікачів з Мадярщини

(Хуст, 20. II.) Міністерство господарства (відділ соціяльної опіки) іменувало дра Бандусяка комісарем для втікачів в Карпатській Україні. Відділ соціяльної опіки випрацював вже правильник, по якому комісареві приналежить зцентралізовання евіденції втікачів з території відступленої Мадярщині. Комісар для втікачів буде також старатися, щоб втікачі були як найшвидше запорядковані до робітничого процесу. На весні започнуть більші інвестиційні праці, де знайдуть всі втікачі відповідне заняття. В українських селах, що були відступлені Мадярщині, зісталося дуже мало з нашої свідомої молоді, бо мадяри немилосердно переслідують кожного, що хоче себе називати українцем.

ВІСТІ *зі СВІТУ*

— **Найзавзятішу пропаганду** проти Карпатської України веде в Польщі орган польських консерватистів »Час«. У числі 40. пише: Поки увага Німеччини звернена на захід, доти поляки можуть рахувати, що чеський уряд в Карпатській Україні буде провадити політику, яка відповідає польським інтересам. Але ситуація може змінитися. І треба ще мати на увазі, що коли чехи настроєні неприхильно до Берліна, то їх почування до Польщі також не ліпші. Отже, конклюдує »Час«, таки ліпше для Польщі йти з мадярами, щоб осягнути спільну границю.

— **Про туристику** в прикордонній смузі у Східних Карпатах в р. 1939. видали спеціяльне розпорядження львівський і станиславівський воєводи (Галичина). В тому розпорядженні підкреслюється, що польсько-чехословацька туристична конвенція не обовязує у східних Карпатах ані в околицях Лавочного, ані Ворохти.

— **При коронації** кожного нового папи висказують слова: »не доживеш літ Петра«. Дотепер ті слова завжди здійснювалися, бо ні один папа не сидів 33 роки на апостольському престолі. Папа Лев XII правив церквою понад 25 літ, Пій VII 23 роки. Назагал довше як 17 літ панувало тільки 13 св. отців, 9 сиділо на Петровому престолі менше як рік, Ссефан II всього три дні, Урбан VII 12 днів, Маркил II 21 день, Дамазій II 22 дні, Лев XI 27 днів, Іннокентій IX 2 місяці, Григорій XIV 10 місяців. Найдовше жив папа Агато, а саме 107 літ. Григорій IX дожив до 100 літ, Павло IV і Лев XIII дожили до 93 літ, Климентій XI до 92. Померший Папа Пій XI мав, як відомо, 82 роки.

— **Президентом югославянської** скупшити обрано міністра юстиції Сімоновича. Опозиція покинула салю засідань ще перед вибором. На Сімоновича голосувало 292 послів, 35 послів, що творять ґрупу Стоядіновича віддали порожні картки.

— **Совітська делеґація** у морських справах — як подає »Дейлі Телеграф« — має виїхати до Сполучених Держав Північної Америки під проводом адмірала Ізакова. Метою поїздки є замовлення в Америці кораблів для совітської воєнної фльоти.

— **Югославянський мітрополит** Йосиф, який відвідав недавно Карпатську Україну, помістив в білгородському щоденнику »Політика« довшу статтю, в якій стверджує, що православне населення Карпатської України має ті самі права, що й греко-католики, а всякі поголоски про переслідування православних — це видумка.

— **Англійський амбасадор** інтервенював у італійського міністра закордонних справ Чяна в справі скріплення італійського гарнізону в Лібії, що противиться англійсько-італійському договору. Чяно відповів, що італійські зарядження є відповіддю на подібні зарядження французів у Тунісі, де французи піднесли силу свого війська до 100 тисяч.

— **Сирійський уряд** передав заступникові високого французького комісара меморіял, який представляє ситуацію, створену непідтвердженням французьким парляментом французько-сирійського договору. Сирійський уряд домагається права висилати дипльоматичні представництва до всіх сусідніх держав і арабських країв та створити сирійську національну армію.

— **Австралійський міністер** війни Стрії заявив в Мельбурні, що військовий летунський персонал буде незабаром подвоєний.

— **В Букарешті** перед військовим судом стануло дальших кільнадцятьох членів б. »Залізної ґвардії«, провідник яких Драґоміреску арештований передучора підчас катастрофи літака, на якому він задумував покинути Румунію.

— **Японський міністер** закордонних справ Аріта доручив японському амбасадорові в Москві Того знову почати переговори з радянським урядом в справі риболовського договору і настоювати на скорому полагодженні цієї справи. В політичних колах твердять, що нові інструкції спричинили голоси послів в парляменті, які домагались розвязки справи риболовського договору з Совітами до 15. березня.

— **В Лондоні** почався 14. ц. м. великий процес проти ірляндських терористів. Перед судом стануло 200 осіб обвинених в тому, що у них найшли вибуховий матеріял й що вони брали участь в саботажній акції.

— **Польська влада** — як повідомляють з Вильна — на підставі закону про охорону кордонів держави виселила з Вильна двох українських студентів виленського університету.

— **Французька летунська комісія** приїхала минулого тижня до Лондону, щоб оглянути англійські фабрики літаків і познайомитись з продукцією літаків в Англії. Дипльоматичний кореспондент Райтера подає, що комісія дуже правдоподібно цікавиться набуттям ліценцій, щоб будувати у Франції літаки по англійським патентам.

— **Приватного детектива** Муссоліні ранила важко умовохвора людина **перед домом премєра за пару звилин, перед виходом Муссоліні з дому.**

— **Німецький міністер** освіти замкнув теольоґічний факультет мінхенського університету з тої причини, що мінхенський кардинал фавльгабер заборонив студентам слухати викладів одного новоіменованого професора.

ЗАКЛИК

Український Жіночий Союз у Хусті дня 21. лютого (у вівторок) 1939 р. о годині 15 (5) в салі „Січової Гостинниці“ відбуде своє засідання. Проситься шановних пань прибути на засідання обовязково й точно.

637 **УПРАВА.**

Ще до українських марок

(Хуст, 20. II.) Як ми вже повідомили, буде видана нашою дирекцією пошт українська марка за 3.— К і аршик за 6.— К. Марки будуть від 1. березня продавати всі поштові уряди в Карпатській Україні, але аршики лиш поштовий уряд в Хусті. Марки й аршики будуть видані в обмеженій кількості. Хто хоче собі купити аршики, треба гроші передом заслати поштовому урядові в Хусті. Ближчі подробиці подадуть поштові уряди. Зацікавлення українськими марками є в Карпатській Україні й цілій республиці дуже велике.

Готовтесь до свята Тараса Шевченка 9.-10 III.

Міністр Ревай до представників преси в Празі

Міністер Юлін Ревай, в часі останнього побуту в Празі, прийняв представників празьких і закордонних часописів і поінформував їх про завдання, які мають в найближчому часі розвязати карпато-український Уряд і нововибраний сойм. Сойм — сказав міністер Ревай — буде скликаний на протязі одного місяця на конституюче засідання, на якому вибере президію сойму. Після того, Уряд внесе формальну демісію та соймова президія згідно з конституційною грамотою про автономію Карпатської України, предложить президентові республіки внесення на іменування нового карпато-українського Уряду.

Найважнішим завданням нового сойму буде розглянення й приняття вже приготованого краєвого бюджеву. Міністер заявив, що в бюджетовому прелімінарі оминено інвестиції на соціяльні, культурні й гуманні установи та що на цю ціль створено допомоговий фонд, який фінансують добровільними датками краєві і закордонні українці. Вже тепер на цей фонд впливають численні датки, хоч пропаґанду не розвинено ще в повному розмірі.

Дальшим завданням сойму буде ревізія земельної реформи і розбудова сільського господарства. Вдоволяюче поладнання проблєми державних урядовців і службовців є досить важним м. і. з огляду на приплив урядовців з відступленої Мадярщині території. Карпато-український Уряд веде в справі урядовців переговори в порозумінні з Чеською Народньою Радою в Хусті з центральним урядом в Празі. Міністер Ревай заповів, що в найближчому часі виїде до Сполучених Держав північної Америки в інформативних цілях делеґація, зложена з трьох членів, а саме з представників Української Національної Центральної Ради, Українського Національного Обєднання і карпато-українського сойму.

Міністер доторкнувся також жидівського питання і подав до відома, що карпато-український Уряд не думає розвязувати те питання радикально. Жидівський елемент творить 12% населення краю і є в господарському житті краю, передовсім в торговлі незвичайно сильно заступлений. Тому радикальна розвязка жидівського питання викликала б нелад в господарському житті. Навпаки Карпатська Україна вітає чеський капітал і чеських підприємців. В тому звязку сказав міністетр, що жидівські закордонні орґанізації запропонували Карпатській Україні визначну позичку, але під такими умовами, що її уряд не міг прийняти.

Іршавщина визначно здала іспит

Іршавщина — бувша твердиня »русскости« поволі переорієнтовується. На виборах до першого карпато-українського сойму 96 %-ово голосувала »так«.

Іршавщина, як і багато інших областей Карпатської України була затягнена у сіті зрадників українського народу. Але після явної зради цих плачених аґентів, поволі зачала прозрівати.

Цьому національному пробудженні допомогло старанне піклування нашої влади бідним українським населенням.

Наша влада відкрила на Іршавщині ґімназію, яку Іршавщина протягом років не могла дістати. Так само наш уряд робить різні заходи, щоб поліпшити господарсько-соціяльне положення українського населення.

Іршавщина стала в один боєвий ряд, щоби всіми силами і способами боронити Карпатську Україну, а тим самим і свою волю, незалежність і своє українське національне життя. Були ще деякі національні перевертні, що пробували баламутити народ, але не мали жадного успіху.

Дасть Бог, що прийде той час, коли Іршавщина цілковито очиститься від подібних елементів. в. в.

Французький проєкт будови тунелю під каналом Ла-Манш

Плян має військовий характер

(Париж, 18. 2.) У французькому міністерстві закордонних справ предложено недавно проєкт побудувати залізничий тунель під каналом Ля Манш. Проєкт передбачує будову подвійного залізничого тунелю довжини 32 миль, з чого 20 миль тягнулось би під водою. А крім того був би побудований тунель для автового руху довжини 20 клм. Час дороги поїздом через тунель тримав би приблизно півтора години. Згідно з проєктом будова цього тунелю тривала б 5 років, і коштувала б 22 мільйони фунтів штерлінґів. Прихильники проєкту впевняють, що величезна ціла будова каналу виплатиться дуже скоро й підкреслюють велике воєнне значіння такого тунелю.

Варто зазначити, що вже перед 60 роками роблено перші спроби будувати тунель. Від Довр і Кале по французькому боці викопали початкову комору, а водночас прокопали по англійському боці другий вхід, що був уже на дві милі довгий. Одначе під натиском англійських впливових кругів будову зупинили, а навіть обидва входи засипали.

Останній раз віджив проєкт будови тунелю перед 9 роками. Плян виглядає легким до переведення й заповідавася як корисний шлях для оживлення торговлі. І знову англійський уряд не дав своєї згоди.

Заважили тут перш усього міркування військового характеру. Коли французькі військові кола бачили користь з тунелю в тім, що тунель скорочував би час війни до половини, то англійські стратеґіки побоювались, що тунель міг би стати шляхом для інвазії чужої армії в границі британських островів. Не є виключене, що важили тут міркування також іншої натури.

Варто сьогодні пригадати, як виглядали оці перші пляни підводної сполуки Англії з Францією. Сьогодні видаються вони смішні й фантастичні, тоді викликали вони цілком серіозні дискусії Був, наприклад, проєкт побудувати на морському дні тунель з цегол, а опісля випомпувати з нього воду. Тунелем цим приїздили б кілька разів денно поштові диліжанси. Освітлювали б тунель нафтові лямпи. В одному проєкті був фантастичний помисл побудувати на каналі низку штучних островів і на цих островах оперти велитенський міст над цілим каналом Ля Манш.

Перший розумний плян виконав французкий інженер Том де Гомон і предложив його цісареві Наполеонові III., що захопився цим пляном. Королева Вікторія теж ним поцікавилася і підтримувала його. Відбулася низка конференцій між урядами обох держав і врешті 1875. р. коли треба було остаточно рішити справу, вийшло таке, що французький уряд майже одноголосно голосував за будування тунелю, а англій. після довгих нарад, відкинув проєкт більшістю двох голосів.

Також і військові кола Англії щораз більш покидають думку про горде відокремлення англійських островів від европейського суходолу. В сучасну хвилину, коли інтересам Англії загрожують поважні небезпеки, англійські військові кола прихильніше ставляться до справи будови підводного тунелю під каналом Ля Манш, вважаючи його за найшвидший і найбезпечніший засіб транспорту своїх військ і воєнного матеріялу до Европи. Таким чином будова тунелю стала більш актуальна і більш конкретна.

За чистоту української мови

Анальфабетизм на території Карпатської України, заслугою подій, та енерґією української інтеліґенції швидко і назавжди уступив своє місце культурному розвиткові нашого народу.

Було б також тепер на часі ще звернути увагу української інтеліґенції на всі ті недостатки в українській мові, що ще до сьогодні існують.

Передовсім це торкається нашої фахової термінології, напр., правничої, лікарської, технічної то-що.

Більшість виразів тут зовсім чужі, не-українські, або, як що і є українські, то так перекручені, що навіть тяжко деколи і самій нашій інтеліґенції в тому розібратися.

Особливо помітно це в т. зв. »лікарському словнику« Карпатської України, в якому часто чути вирази досить вульгарні, а навіть і нецензурні. Причини ясні. Народ, який цілими століттями мусів слухати й користуватись лише чужою термінолоґією пануючих ворогів на українських землях, — не був у стані зберегти чистоту рідної мови. Власної інтеліґенції тоді було дуже мало, яка могла б була поборювати таку »культуру« чужих панів. Сам український народ, звичайно, згідно з своїми духовними здібностями, зпрацьовував таку чужу термінолоґію після свого власного розуміння. Пануюча фахова інтеліґенція, звичайно, не мала ніякого інтересу поправляти такі помилки. Навпаки, з цілого ряду причин (з національної ненависти, або з чисто особистих матеріяльних причин), підтримували такий анальфабетизм між нашим селянством, пристосовуючись до низького духового рівня, щоб якнайбільше придбати довіря та вигід для себе у населення.

Наша фахова інтеліґенція мусить постаратися тепер якнайрадикальніше та якнайскорше очистити українську фахову термінолоґію від усякого чужого буряну і то так, щоб українська мова в Карпатській Україні дісталася на належний культурний рівень.

Українські лікарі своєчасно вже подбали про те. Спілка Українських Лікарів в ЧСР з осідком в Празі видала дуже добре зпрацьований **медичний латинсько-український словник,** в якім зібрано двадцять тисяч (20.000) слів та виразів. Цей словник зпрацювали др. Галин, проф. др. Матюшенко і др. Наливайко. Своїми науково-лікарськими виразами словник може бути дуже користним не тільки для мови української, але і для самого лікаря, як фахівця. Тому ми, лікарі українці, будемо вимагати в майбутньому від усіх наших колеґ іншої народности, які працюють на наших землях і мають добру волю зжитися з нашим народом, — постаратися упорядкувати українську лікарську термінолоґію в Карпатській Україні в належний і достойний спосіб.

Др. М. Гончаренко.

Скитальцям — членам Української Галицької армії

Двадцять років минає, як доля, граючись нашим життям, роскинула нас по усім закутинам світу. З правдою ми йшли — неправда нас перемогла. Вирвала нас з Рідної Землі, скупчила по таборах, а згодом рознесла нас, мов вихор по полю.

Одначе, дні найгірших злиднів, кривду нам заподіяну й нашому народові, — зі сердець нам хіба смерть зітре. Перед очима нас — могили друзів по зброї, — у памяти свята присяга на гробах рідних братів, що ми в бою не застанемо.

Клаптик Рідної Землі, того найменшого брата, по заповітам Шевченка, пробудив дух Генія, а нам, живучим досмертним борцям, приказує Він: »ТАМ ЦЕНТРАЛЬНА НАЦІОНАЛЬНА РАДА ЖАДАЄ ДАНИНУ — ½ % РІЧНОГО ЗАРІБКУ ТВОГО! ПРИКАЗ СВЯТИЙ НАМ УСІМ! СПІШІМ — ПЛАТІМ!!!..

КАРЛО ФЕДОРОВИЧ.

14. II. 1939.

Святкування уродин Тараса Шевченка в наших школах

Розпорядження міністерства шкільництва

Дня 9. березня б. р. в день 125 ліття уродин нашого ґенія ТАРАСА ШЕВЧЕНКА кожна школа має улаштувати в передполудневих годинах (від 10 годин) академію приблизно з такою програмою:

1. Національний гимн: »Ще не вмерла Україна«.
2. Промова про значіння літературної творчости Тараса Шевченка.
3. Діточий хор заспіває пісні з текстом Т. Шевченка.
4. Деклямації віршів Тараса Шевченка.
5. П'єска про Тараса Шевченка.
6. Боже Великий єдиний . . . спів.

По академії науки не буде.

Дня 8. березня б. р. ця академія має відбутися для громадянства.

Управи й дирекції шкіл мають подати звіт про перебіг свята.

Залізничні білєти з укр. написами

(Хуст, 20. II.) В Карпатській Україні поволі все українізується. На днях були видані й перші залізничні білєти з українсько-чеськими написами. Наші стації мають і українські написи й ми тепер і на наших залізницях почуваємо себе дійсно дома, між своїми.

Державна реальна ґімназія в Білках

Невелике містечко Карпатської України, Білки, без хвальби протягом кількох років випускало десятки добре вивчених і вихованих абсольвентів горожанської школи до життя, або дальшого студіювання. Білки були одиноким культурним джерелом Іршавщини, хоч по чистоті українського населення вони не були цілковито національними.

Москвофільсько-хмеларжівській режім звертав увагу на білецьку горожанську школу, бо знали, що в ній виховується не в їхньому дусі, бо населення Іршавщини було в переважній своїй більшості свідомим. Іршавщина домагається заснування ґімназії, але на її домагання великоможні панове з бувшого шкільного реферату звертали дуже малу увагу.

Наша українська влада вийшла назустріч Іршавщині. До Білок була перенесена державна реальна ґімназія з Берегова. Іршавщина дуже вдячна нашій владі за цей великий дар.

Ґімназія в Білках примістилась в бувшій чеській горожанській школі та інтернаті Червоного Хреста, де крім 4 клас находиться так само канцелярія дирекції, професорська канцелярія, приміщення для шкільних сторожів та кабінети.

Спочатку відчувався недостаток професорських сил, але тепер і ці прогалини заповнені. Тому навчання іде нормальним темпом. Учнів нараховується понад 300. З них декілька десяток »еміґрантів« з Мадярщини, себто з окупованих територій, які залишили там своїх родичів і прийшли студіювати в українські школи на свобідній українській землі. У Білках почуваються зовсім добре. Хоч живуть скромно, але між своїм народом.

У Білках є всього два інтернати: для дівчат і хлопців. Поміщення не зовсім відповідає вимогам, але зато харч першорядний. Надіємося, що з часом будемо мати ліпші інтернати, де б найшло місце більше студентів.

Всі ученики записались до пластової організації. Старші до »Карпатської Січі«.

В школі ведеться культурно-виховавча праця. Недавно п. директор К. Заклинський подержав ученикам виклад про значіння виборів.

В ґімназії відчувається недостаток хемічно-фізичних приладь, бо бувші проф. берегівської ґімназії Фенцик та Контрош перешкодили перевезенню цих річей в Берегова.

Мертве містечко Білки сьогодні шумний, многолюдний центр. Улиці щодня оживлені. Із вікон української ґімназії вилітають українські молитви й пісні. Напочатку и при кінці години професори здоровить учеників »Слава Україні«. Ученики, зустрічаючись з професорами і своїми шкільними товаришами на вулиці, кланяються таким самим поздоровленням.

Білецька ґімназія ширить по усій околиці український національний дух. Скоро настане час, коли й ті збаламучені наші брати, що йшли за зрадника українського народу, прозрять і стануть у народні лави.

В. Я.

ЕПОХ
Клик до спор
працівників
Студенти-спортов
орґанізуйтес
Студен
спорто
Щодн
„Нову

СПОРТ

Заклик до спортових співпрацівників!

В останньому числі нашого часопису ми помістили статтю нашого спортового редактора Василя Федака про потребу зорганізовання спорту і тілесного виховання в Карпатській Україні.

Тепер знову кличемо всіх бувших спортових працівників (членів бувшої футболевої жупи, футб. суддів, клюбових спорт. працівників, атлетів, туристів і т. д.), щоб негайто подали свої теперішні адреси спортовій редакції »Нової Свободи«.

Чекає нас розбудова карпато-українського спорту. Потребуємо багато спортових працівників.

Що є з хустським С.К.„Русь“?

Після зайняття Ужгороду СК Русь Ужгород (яка і б нині істувала як Ungvári SK Rusj) стратив для нас своє попереднє значіння народнього репрезентанта и тому замісць пропавшої »Руси« мусімо мати інший сильний спортовий клюб, якій би перебрав репрезентаційну задачу бувшої ужгородської »Руси«.

»Русь« Ужгород репрезентувала все тільки наш народ, а будучий наступник »Русі« буде репрезентувати і нашу державу — Карпатську Україну.

Розуміється, що це може робити тільки клюб, який має чисто національний характер, де на ведучих місцях мають бути переважно наші люди — карпатські українці.

Нині багато говориться, що тим репрезентаційним клюбом має бути СК Русь Хуст. Дійсно і не маємо сьогодні жадний інший відповіднїший клюб, де було б тільки добрих грачів, як Русь Хуст.

При реорґанізації треба одначе вважати, щоб:

1. назва клюбу відповідно була змінена, щоб вона характеризувала нашу державу;
2. управа переважно складалася з українських спортовців, щоб клюб мав чисто національно репрезентаційний характер;
3. площа була відповідно перебудована і змінена на більший стадіон, де крім футболу можна було б зайнятися и іншими родами спорту та тілесного виховання;
4. управа клюбу найшла б повного порозуміння так у влади (посередництвом К. У. М. С.), як і у широкого громадянства;
5. щоб футболевий відділ вели фахівці а не ділетанти;
6. управі було улекшено примістити квалітних грачів в самому Хусті, або в найближчій околиці.

Було би бажаним, щоб ведення СК Русі в Хусті чим скорше скликало загальні збори, щоб ще дуже важне питання скоріше позитивно вирішити!

Студенти-спортовці, орґанізуйтеся!

Блискучий успіх І. середньошкільного студентського спортового дня в Ужгороді в днях 6.—8. травня м. р., який був улаштований СК Мусом при У. Кат. муж. учит. семинарі, під веденням б. директора школи, нині премєра Карпат. України п. др. Авг. Волошина, зобовязує нас до дальшої спортової праці на студентському полі.

Цей незабутній І. студентський спортовий день мусить мати продовження й в будучині.

Щоб це знову можно було осягнути, то по прикладу ужгородського студ. спорт. гуртка СК Мус, мають закладатися і дальші студ. спортові кружки, а то при всіх наших середніх школах в Карпатській Україні.

Розходиться головно о зорганізування грачів у старших клясах, щоб ми вже мали відповідно вишколену спортову молодь, яка по абсольвовані середніх шкіл могла б активно працювати в наших карпатоукраїнських спортових організаціях, де нині маємо великий недостаток фахових працівників.

На І. студентському спортовому дні було рішено, щоб подібні студ. спортові гри щороку повторювалися. В 1939. р. мали відбуватися в Мукачові.

Віденським рішенням цей наш план неміг бути здійснений, бо відпало нам з Ужгородом і Береговом також і Мукачів.

Стратою згаданих міст має кипіти жвавійша студ. спортова праця в Хусті, Севлюші, Сваляві, Перечині і в інших більших селах, де розміщені наші середні школи.

Цьогорочні студентські спортові гри мають відбутися в Хусті. з з

На підготування того маємо всього тільки три місяці так, що могли б вони відбутися в перший половині місяця червня.

В програму вівйшли б: футбол, кидана, пінґ-понґ, волейбол, легка атлетика й евент. баскетбол.

Просимо наших професорів руханки, щоб в найкоротшому часі зорганізували б при своїх середніх школах — студентські спортові кружки, щоб найбільші прихильники спорту і тілесного виховання: студенти своєцільно і чесно в рамках своїх студ. спорт. кружків могли б приготовитися на пропоновані П. середньошкільні спортові гри в Хусті.

В річах спортово-організаційних, фахових і в загалі спортових наша спортова редакція на всі запити вдячно відповість.

Професори руханки —
Студенти спортовці!!

Організуйте й закладайте при Ваших школах студент. спортові кружки!

Студенти-спортовці! Щодня читайте „Нову Свободу“

Як будуть зорганізовані футболеві клюби?

Замісць заниклих футб. клюбів: СК Русь, Ужгород, ЧсСК Ужгород. СК Славія Мукачів, СК Залізничники, СК Бескид Севлюш, СК Духнович Тячів, СЦ Рахів, «Просвіта«, Вел. Бичків, СКАч Перечин мають бути зорганізовані нові клюби, які належатимуть до будучого карпатоукраїнського футболевого союзу.

Пропонується зновузорґанізувати футболеві клюби в Рахові, Солотв. Копальнях. Вел. Бичкові. Тячові, Хусті, Королеві, Севлюші, Сваляві Перечині й Вел. Березному.

Пізніше були о ще зорґанізовані в Середнім, Іршаві, Білках і в інших більших місцях.

Приготовчий комітет вже на днях випрацює взірцеві статути для всіх клюбів.

Є надія, що всім новозаложеним і зреорґанізованим клюбам буде уділена підпора у висоті 500—1000 К.

До бувших кореспондентів „Нової Свободи“

Рішенням Редакційної колегії »Нова Свобода« знову матиме сталу спортову рубрику.

Щоб шановні читачі-спортовці, як найскорше були інформовані про всі спортові події в Карпатській Україні, то просимо всіх наших бувших спортових кореспондентів, щоб знову взялися до праці й голосили нашій спортовій редакції всі важніші події, що відбудуться в їх округах.

Спортова редакція постарається, щоб наші шановні читачі-спортовці були інформовані про всі важнійші світові й Карпатоукраїнськи спортові події. Тож дорогі спортові співпрацівники-кореспонденти до праці!!!

ДОПИСИ

Вибори у Вел. Комятах.

Виборча неділля. Вибори йдуть як по маслі. В селі, де перед пяти місяцями всі були затроєні старим партійництвом, нині кожний віддає голос одинокій нашій партії УНО.

Маси селянства, що зібрались перед школою, з радіс. усмішкою дивились на білий прапор, бо 99.25% з них зрозуміло, де їх місце. Цим дали доказ, що карпатоукраїнська влада може сміло продовжувати свою працю, за якою стоять міцні лави селянства.

Аж приємно було мені відїзджати, дивлячись на білий прапор, що повівав на шклі — той символ нововідродженого села.

Комятський.

Брустура.
Не було ані одної порожньої конверти.

Ми горди на те, що в нашому селі є білий прапор. Лише одно не подобається нам. В нашому селі було біля ста осіб, які мали право голоса, але не голосували, бо не дістали листків. Чия тут вина? Хіба наш робітник, якій цілі тижні працює в лісах, віддалений від свого села на 20—30 км, має можливість провірити список виборців? Хіба-ж наш робітник знав, що нотар не заведе його до списку

виборців?

Інакше наше село іде повним темпом до ліпшої будуччини.

Ми, фінансові сторожі, заявляємо, що стоїмо твердо за Батьком прем'єром Андром А. Волошином та цілим нашим урядом. Ми певно стоїмо на кордонах нашої Батьківщини. Не відступимо ні на крок. Скорше життя своє віддамо. — **В. Тимко і Кузьминський**, фін. сторожі.

Велике свято в Кенігсфельду

(Устьчорній).

Народ радіє, що настав час,

коли може вивісити національні прапори.

1. лютого о 12-ій годині, коли загули дзвони по наших зелених Карпатах, в Устьчорній замаяли по всіх хатах німецькі прапори, а між ними й наші синьожовті.

Німецьке населення виходило на вулиці у святочних одягах, щоб на власні очі бачити волю, яку їм голосять їхні національні провідники.

Соткі прапорів, якими поволи повівав холодний вітер, змінювалися в срібно-блакитне море. Прапори, які не переставали маяти, збуджували в німецькім населенні велике національне почуття та лояльність до нашої милої Карпатської України. На устах населення можна було бачити веселий усміх та велике задоволення.

12. лютого все німецьке населення віддало свої голоси за нашу карпатоукраїнську владу. Тим показало свою братерську любов до нас, та до нашого Уряду.

Пополудні о 3-ій біля нар. школи почався похід, в якому взяло участь понад 1500 осіб.

На переді був несений на білому коні срібно-білий прапор перемоги й справедливости та української правди.

За ним на віддалі пяти метрі їхали на воронних конях три пари їздців у середині з синьожовтим прапором, а по обох боках несли німецькі національні прапори.

За їздцями походувала шкільна молод, хлопці й дівчата, доросле селянство. Всюди було замітно святочний порядок та дисципліну. По цілій Устьчорній лунали українські й німецькі пісні. Такого свята Устьчорна ще ніколи не бачила. Німці походували разом з українцями під проводом своїх учителів Паха і Навратила. Слава Німецькій Нації, слава Карпатській Україні!

Лист із Підплеші

Дня 12. лютого в суботу вечером голосом дзвонів майже ціле наше село було скликано до походу. По цілому селі лунали українські пісні, у кожному віконці блимали свічки. »Ще одна ніч« — говорив до зібраних селян учитель Ф. Гощук — »до того дня, коли можемо вільно й свобідно віддати свій голос за тих, що за нас терпіли й працювали, за тих, що для нашого добра, для добра великого українського народу — своє життя посвятили. Ще одна ніч, коли перед цілим світом докажемо, що тут під зеленими Карпатами живе частина 50-ти мільйонової української нації. Докажемо, що ми свідомі й гідні своєї держави, зуміємо бути господарями на власній землі. За нами ввесь український народ, за нами цілий культурний світ«.

Селяни добре зрозуміли значіння цих слів і 12. лютого всі як один поставились за владою Батька Волошина, віддали всі свої голоси за Українське Національне Обєднання. О 11. год. 30 мін. на підплешанській церкві зявився білий прапор.

Підплешанський.

Воскресло Королево

Колись башта Фенцика, сьогодні щире українське село.

В Королеві над Тисою створилось нове життя. Село немов би пробудилося з глибокого сну. У нас орґанізована й добре працює Українська Нац. Рада, Карпатська Січ та Карп. Нац. Обєднання.

В день виборів не було у нас хати, на якій не маяв би синьожовтий прапор. Поперек вулиць були протягнені довгі транспаренти з патріотичними гаслами. У вікнах хат гордо пишався портрет Батька Волошина.

Королево ще ніколи не бачило такого імпозантного походу, як напередодні виборів. Не дивлячись на неприємну погоду, майже все село вступило на вулиці, щоб проманіфестувати свою відданість українській владі.

На руїнах замку, де колись пишався мадярський триколор, палахкотів великий вогонь. Біля нього почесна сторожа січовиків. — Зроблена перед виборами праця, не пропала дармо. Королево, як один голосувало 12. лютого: Так!

Кричово пробудилось

Вже давно перед виборами всі селяни заявили, що будуть голосувати 12. лютого за Українське Нац. Обєднання. Це дійсно ствердилося. Висліди виборів — 100 % за українську кандидаційну листу. Народ сам додержував порядок, один за другим підходив до виборчої урни. Наперед пускали жінок та хворих. Карпатська Січ була стало у поготівлі. Але не сталось жадних неприємних випадків. — Голосування проходило святочно й дисципліновано. Народ сам зрозумів що робить все для себе.

Дирекція поліції в Хусті.

Чис. 818 през. ai 1939.

В Хусті, 8. лютого 1939.

Предмет: **Повинність зголошення в Хусті.**

ОГОЛОШЕННЯ.

Звертаю увагу на розпорядок президії бувшого краєвого уряду в Ужгороді з дня 24. січня 1934., чис. 300 през. ai 34, після котрого **мусять зголосити своє перебування всі особи, замешкані в районі дирекції поліції в Хусті.**

Рівночасно повинен каждий власник (наємник) дому, зглядно його заступник (повновласник) вести для евіденції осіб, замешканих в домі, т. зв. домові архи в двох примірниках. По виповненю має бути один вивішений в домі на доступнім місці а другий переданий урядові зголошення при дирекції поліції.

Сесі домові архи повинні бути відновлені все до 1. січня кожного року і протягом року доповнювані.

Взиваю тому всі власників (наємників) домів, зглядно їх заступників (повновласників), щоби негайно зголосилися про домові архи на уряді зголошення дирекції поліції в Хисті.

Недбання цього оголошення карається на основі § 8. вище згаданого розпорядку грошевою карою від 10 до 5000 К або увязненням від 12 годин до 14 днів.

Директор поліції:

... **Юрій Білей**, в. р.

Дрібні оголошення

Допоручуємо двірцеву гостиницю — Ґабура Степана, Королево н. Т. 658

Ліцитаційне оголошення

Урбарія в Требушанах, округ Рахівський, продасть дня 7. березня 1939 року о 10. годині, в поміщенню громадського уряду в Требушанах на публічній устній і писемній ліцитації, зі звичайного річного зруба зі свого ліса в відтинку **Подорей**, кляса господарення А, відділ 23, куснів 180 дерева з масою приблизно 150 м³ на пні стоячого голорубом на фактичній площі 0.80 кат. пол.

Становлена й спільновиклична ціна 9.750 К.

Зарука (кавція) є 2000 К. Віддаль від залізниці 1. км., від пристані 0.500 м., від тартаку Кацель Маєра, Требушани є приблизно 0.500 км. Речинець вивезення з лісу до 15. квітня 1939 р.

Оферти під викличну ціну, або додаткові, не будуть приняті.

До ліцитаційних умовин є можливість наглянути в канцелярії лісного відділу окружного уряду в Рахові та в підписаного.

В Требушанах, дня 15. лютого 1939.

Предсідатель урбарії:

66 **Іван Тимочук**, в. р.

Ліцитаційне оголошення

Урбарія Малий Бичків, п. п. Великий Бичків, рахівського округу, продасть 1є березня 1939 о 12. годині в поміщені п. Василя Коржа-пенсісти в Малім Бичкові ч.: 1455, на публічній устній ліцитації зі загального згуба, б. урбарія, листу в М. Бичків лісу в відтинку Голязин 952, а дуби в масі: 14814³ III. кл., 110.60³ IV кл. л 506 пр. метрів дубового, паливого дерева на пні на фактичній площі в розмірі 20. кат. голдів.

Становлена і спільновиклична ціна 41.000 К.

Кавція (зарука) є 4.100 К. Віддаль від залізничної станції приблизно 3. Км. Речинець вивезення з лісу до 31. XII. 1939. року.

Оферти під викличну ціну, або додаткові, не будуть приняті.

До ліцитаційних умовин можна подивитися в канцелярії ліс. відділу окр. уряду в Рахові та в підписаного.

Малий Бичків, 15. лютого 1939.

660 **Василь Корж**, предс. урбарії.

Оголошення

Дня 5. березня 1939 р. о 9. год. вібудуться **звичайні річні загальні збори Спілки Лісових гайників** в поміщені Александра Мандловича в Хусті, Швеглова-Крива 12. (біля військової команди) зі слідуючою програмою: відкриття зборів,

2) звіт функціонерів,

3) звіт контрольора та уділення абсолюторії,

4) реорґанізація спілки, (зміна статуту,

6) план праці,

7) вільні внески,

8) Закриття. У випадку неприсутности належного числа членів, збори відбудуться пізніше за присутности кожного числа членів.

Проситься прибути всіх членів. Ті члени, що не мають заплачені членські датки, попереджаються, що при невирівнянні членських датків, не матимуть права голосування.

Заєць, голова, в. р.

662 **Осип Міня**, секретар, в. р.

ТЕАТР І МИСТЕЦТВО

Український театр »Нова Сцена«, що минулого тиждня обїхав цілу нашу Верховину, де давав пропагандивні вистави, вернувся знову до Хуста.

Дня 17. II. 39. виставив наш театр »Нова Сцена« комічну оперету М. Гоголя-Старицького п. н. »Сорочинський ярмарок«, під режисурою дир. Ю. А. Шереґія, диреґував Е. Шереґій, часть хореографічну виконав В. Лібовицький.

Перебіг вистави був дуже гарний. Наші артисти справді по-мистецьки відограли цю комічну оперетку. Публіка, вповні оцінила мистецьке виконання артистів та раз-у-раз нагороджувала їх рясними оплесками.

Наші артисти своє завдання виконали прекрасно. До краще виконаних роль належать Солоній Черевик (Д-р М. Самійлович), Хівря (Лакатошівна), Хотина (М. Шереґієва), циган (Приходько), і інші.

Вистава від початку до кінця була виконанана надзвичайно добре. Було б бажаним, щоб наш театр мав можливість частіше навідувати наші місточка й села та спричинитись тим до поглиблення культури й мистецтва серед ширших мас нашої суспільности.

Чергові вистави українського театру »Нова Сцена« в Хусті 21. лютого у вівторок: »Отаман Хмара«. Початок о 8-ій год. вечора. 23. лютого — у середу: »Пані та її хрестник«. **Премєра.** 25. лютого — у пятницю: »Місяць і зоря«. Реприза. Початок о 8-ій год. вечора, по знижених цінах.

Лікарська поміч

Др. Олекс. Фрішман, фаховий зубний лікар. Ординує від год. 9—12, від год. 14—18. Хуст, Славянська ч. 47. 656

ІНЗЕРУЙТЕ в „НОВІЙ СВОБОДІ“!

»Нова Свобода«, орган Українського Націон. Обєднання. Виходить щодня крім понеділка. Видає і редаґує: Ред. Колеґія. Відповід. і начальний редактор В. Гренджа-Донський. Адреса редакції й адміністрації: Хуст, Славянська вул. ч. 1. — Число телефону 128. Число чекового конта: Прага 95.625. — Уживання газетних марок дозволила Дир. пошт й телеґр. в Ужгороді під ч. 469-Е 38. — Рукописів редакція не звертає й застерігає собі право прислані статті скорочувати та не поміщувати. — Передплата: Чехо-Словаччина місячно 15 Кч, квартально 45 Кч, піврічно 88 Кч, річно 175 Кч. Післяплата від місячної ставки 15 Кч, річна 180 Кч. — Заграниця: Америка-Европа місячно один амер. доляр в рівновартостній валюті. Виняток Польща й Югославія. Польща 4 золоти місячно кварт. 12 зол., піврічно 24 зол., річно 45 зол. Югославія: місячно 25 дин., річно 300 дин. гроші слати заграничними поштовими переказами на адресу адміністрації: Хуст, Славянська вул. ч. 1. Карпатська Україна. — Державна друкарня в Хусті.

Цінник оголошень: За текстом звичайне оголошення ½ 3.200 Кч, ½ стор. 1.600 Кч, ¼ стор. 800 Кч, ⅛ стор. 400 Кч. — Сторінка оголошення має 4 шпальти. За 1 кв. цм шпальти 2.90 Кч. Оголошення в тексті за 1 кв. мм на 1 шпальту по 4.50 Кч. На першій сторінці за 1 кв. мм 5.80 Кч. — Ширина шпальти 6 цм. — Сторінка 26.5 цм широка і 41.5 цм висока. При більших оголошеннях відповідні скидки. — Окремі оферти прекладаємо на бажання. — Дрібні оголошення: числимо по 1 Кч від слова. — За оголошення редакція не відповідає.

62/140 P.T.
Ing.Fedir Serbyn,techn.ured.
Praha - Nusle II.č.63,
ul.Na Pankráci.

Річник XL. Число 39. Хуст, середа, 22. лютого 1939. 50 с.

НОВА СВОБОДА

ОРГАН УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ОБЄДНАННЯ

Загрозливе положення в Сирії

(Лондон, 21. II.) »Дейлі Телеграф« повідомляє, що по всій Сирії поширюються заворушення, які у Франції викликують серйозні побоювання. В багатьох місцевостях, між іншим і в місті Гур біля Дамаску, дійшло до зударів між поліцією і заколотниками. Поліція була примушена користатись зброєю. »Дейлі Хронікль« підчеркує, що Франція стоїть перед арабською революцією в Сирії. Після демісії сирійського уряду в різних частинах країни настали заворушення. У зударах з поліцією були ранені сотки демонстрантів.

На фронтах у Еспанії тишина

(Більбао, 21. II.) Генеральні штаби обидвох ворожих армій повідомляють, що на всіх фронтах у Еспанії є спокій. Учора ввечері генеральний штаб націоналістичної армії подав, що в суботу літаки Франка бомбардували військові обєкти пристані Альмерія. В мадридських урядових колах настало непорозуміння. Поміркованіші елементи висловюють погляд, що немає ніякої рації дальше продовжувати кровопролиття, бо перемога генерала Франка є питанням тільки тижнів.

Маршал Бадоліо їде до Лібії

(Рим, 21. II.) Відносно подорожі маршала Бадоліо, переможця Абисінії до Лібії, добре інформовані італійські політичні кола проголошують, що маршал Бадоліо знає добре терен Лібії, бо впродовж чотирьох років був губернатором Триполісу. Маршал Бадоліо підчас свого побуту в Лібії виконає інспекцію італійських військових частин, отже подорож Бадоліо немає якогось надзвичайного значіння, як також немали надзвичайного значіння різні інспекційні подорожі високих офіцерів французького генерального штабу в північній Африці.

Залізничне сполучення з Польщею через Зимір-Ясіня

(Хуст, 21. II.) У неділю було обновлене залізничне сполучення Карпатської України з Польщею на залізничій лінії Ясіня—Зимір. Щодо залізничного сполучення нашої федерації з Польщею, то сьогодні тільки на лінії Скотарське—Лавочне воно перерване.

Альфред Розенберг одержав відзначення Канта

(Кенігсберг, 21. II.) Як відомо, Альфред Розенберг, шеф націонал-соціялістичного закордонного уряду вчора навідав місто Кенігсберг у Східній Прусії, де виголосив програмову промову від імени націонал-соціялістичної партії. При цій нагоді староста Кенігсбергу, Віль передав Альфредові Розенбергові медаль Канта. Досі були відзначеними цією медаллю тільки міністер Гебельс та дослідник др. Фільхнер.

Другий протест Англії в Бургосі

(Лондон, 21. II.) В дипльоматичних колах довідуються, що уряд Англії вчора подав новий протест через свого уповноваженого посла в Бургосі ізза задержання англійського корабля »Стенгров«. Уряд націоналістичної Еспанії досі не відповів на другий протест Англії, одначе в Бургосі говорять, що англійський корабель був задержаний тому, бо віз недозволений товар на водах Еспанії.

Перед заведенням обовязкової військової служби в Англії?

(Лондон, 21. II. Авас.) На вчорашньому засіданні англійського парламенту виголосив промову консервативний посол Бутбі, який допоручував заведення однорічного збройного виховання для англійської молоді, бо за його думкою: »Франція не могла б до безконечности держати Мажинотову лінію без англійської допомоги«. Дальше допоручував удосконалити британську воєнну промисловість. Державний секретар Валлас заявив, що сьогодні промовить премєр-міністер Чемберлен, якого промову англійська загальна думка очікує з великим напруженням.

Велика маніфестація німців-націоналістів у Америці

(Вашингтон, 21. II.) Учора в Мадисоні відбулася величава маніфестація Союзу Німців у Америці, в якій узяло участь біля 30.000 осіб, у більшій частині уніформованих, що мали на рукавах гакові хрести. Демонстрації противників були заборонені. Демонстранти потім дефілювали перед провідником німців у Америці, Фрицем Куном та його штабом. На зборах зявилося багато стандардів з протижидівськими написами.

Остап Сірко:

Прага-Хуст

(Хуст, 22. II.) Золота Прага чеського народу, головне місто федерації чехів, словаків та українців була від нас впродовж минулих двадцяти років дуже далеко, і то не тільки географічно, але й духово. Прага не розуміла нас і взагалі не уявляла собі, якою цінною складовою частиною держави була і є Карпатська Україна, цей »золотий міст« на Схід. Природна річ, що коли хтось хоче виграти політичний бій, або війну, мусить мати добрі інформації, а Прага впродовж двадцяти років мала дуже кепські інформації про нашу країну, вона дивилась на нас очима злих інформаторів, яких більшість працювала в користь деяких сусідніх держав.

Тому не є ніяким дивом, що Прага результатом виборів до першого українського сойму була прямо приголомшена, для неї ці вибори були такою несподіванкою, як Мінхен кінцем минулого року. Український народ, звільнившись від інтриганського партійництва, прогнавши зрадників та інших агентів із своєї країни, у виборах виявився монолітним велитнем, викликуючи подив майже у всіх політичних центрах Европи. А »інформатори«, що ще зісталися в Празі, які змагалися останніми днями вмовити чеським державним мужам, що наш народ взагалі не стоїть у своїй більшості за українським урядом, здається, стратили ґрунт під ногами. І Прага починає іншим оком дивитися на Карпатську Україну, починає усвідомлювати собі всі помилки, які вона впродовж минулих років наробила. Цей здоровий процес відзеркальовує чеська преса, яка раптом змінила своє довголітнє вороже становище до українського народу.

Вислід виборів надав велику політичну вагу Карпатській Україні у Празі та Братиславі, а водночас завдав нищівний удар інтриґантам та всяким »інформаторам«, що намагались викликати конфлікти між Прагою та Хустом. Берлінське видання »Фелькішер Беобахтеру« пишучи про вислід виборів, у Карпатській Україні, дуже влучно підкреслює, що він причиниться до замирення між Прагою та Хустом та сприятливо буде діяти на політичні відносини в федерації. Український народ і його чільні політики є переконані, що це так і буде. Щоб коректна, чесна співпраця між Хустом і Прагою чимскорше здійснилася, центральний федеративний уряд повинен насамперед усунути з ведучих та важливих становищ тих людей, які стояли та ще і тепер стоять на перешкоді всякої співпраці. За новим духом мають наступити нові люди, здібні до реалі-

(Продовження на 4-ой стор.)

ГОСТРА СТАТТЯ „ФЕЛЬКІШЕР БЕОБАХТЕРУ“

проти кампанії мадярської преси

(Хуст, 22. II.) Як відомо, мадярська преса та радіовисильня перед виборами і після них ведуть брехливу кампань про вислід виборів та про положення нашої держави взагалі. »Фелькішер Беобахтер, з дня 15. II. помістив безпощадну критику мадярської ґазети »Пестер Льойд«, яка не перестає провокативно ставитися до Карпатської України. В статті »В Мадярщині прочитали це інакше...« характеризує Ф. Б. жидівсько-лібералістичні методи пресової політики й наводить як приклад, становище »Пестер Льойд«-у до виборів в Карп. Україні. Німецький часопис наводить власну позитивну оцінку цих виборів і пише:

»В Мадярщині прочитали це інакше! Офіційне будапешт. інформаційне бюро МТІ повідомляло: »Краєві вибори в Підкарпатській Руси відбулися під сильним терором. Не зважаючи на те, голосувала сильна більшість населення **проти** уряду«. На близько двох сторінках свойого обєму намагається »Пестер Льойд« доказати це ляпідарне вступне речення й »пофальшовання« урядового висліду виборів.

Це діється — пише Ф. Б. далі — з репертуаром арґументів, яких ми досі були звиклі чути від противників авторитарних держав, а не від їх приятелів. »Тому, що всяка партія, крім урядової, була заборонена урядом і не допущена теж ніяка друга листа крім листи Волошина... не змогло прийти до вислову правдиве хотіння карпато-руського народу« — пише автор передовиці в згаданім часописі. Може йому припадково відомо, що й в Німеччині та Італії »виключеною є з виборів« всяка друга листа, крім націонал-соціялістичної згл. фашистівської. А хіба не схоче він твердити, що тому не висловлюють могутні голосування за Адольфом Гітлером волі німецького народу!

Але читаймо далі: »Чужородна кліка захопила в Карпатській Україні всю політичну владу... В Підкарпатській Руси не питалися народу, а просто змусили його віддати мандат чужородній верхівці«. Читач міг би подумати, що ці речення відносяться до чужинців. Але ні! Ці формулювання сфабриковані в відношенні до самого премєра Волошина, довголітнього борця за волю українства.

Чому-ж це так нагло приділюють монсіньоре Волошина до »**чужородньої**(!), після війни поселеної в країні верстви українців«? Бо до оборонців української листи належать ніби то й »комуністичні аґітатори, які намагаються підбурити нарід проти мадярів і поляків«. Це останнє є отже сердном справи! Ми знаємо аспірації з минулої осені, створити в Карпатах спільний польсько-мадярський кордон. Згідно з поглядом »Пестер Льойд«-у є отже в Карп. Україні українці »верхівкою чужородного походження« а законними панами мадяри й поляки! Справді, як можуть закрутити в голові амбітні мрії! А все це після тверезого прояснення віденським ореченням, якому, як відомо, підпорядкувалася добровільно й без відклику Мадярщина«.

Як бачимо, полємічні арґументи німецького офіційного орґану незвичайно стійкі й при цьому отверті — так, що мабуть нарешті мадярська преса залишить свою провокативну писанину.

Про відкриття нашого сойму

(Хуст, 21. II.) Наше свідоме населення нетерпеливо чекає коли вже буде відкритий перший український сойм взагалі.

На цей історичний день чекають не лиш українці тут під Карпатами, але наш народ на цілому світі тішиться на цю історичну хвилину.

Відкриття й перше засідання нашого сойму відбудеться напочатку березня ц. р. правдоподібно в Рахові. Історичне відкриття й засідання першого українського сойму буде величавим національним святом цілого 50-мільйонового українського народу. Наші села, що мали 12. лютого »білий прапор« зокрема тішаться на цей славний день.

Виборами до першого українського сойму була зацікавлена майже вся Европа, і тому на перше засідання сойму зійдеться багато політиків і журналістів зо всіх держав Середущої Европи. Не буде в цілій Европі жадного великого щоденника, що не буде мати того дня свого спеціяльного кореспондента.

На святочне відкриття сойму запрошено політичних представників українців з Галичини, Буковини, Канади й Злучених Держав Північної Америки.

Центральний уряд буде заступати голова празького уряду В. Беран, а словацький уряд др Тісо.

Фахові школи в Карп. Україні

(Хуст, 20. II.) В нашому шкільництві настав тепер взірцевий порядок. Середні й фахові школи були перенесені до наших народніх осередків, бо перед тим більшість наших шкіл була в чужому не-українському оточенню. Фахові школи маємо тепер такі:

1. Великий Березний, державна експортова академія,
2. Свалява, державна торговельна академія,
3. Свалява, державна школа для лісників (гайників),
4. Свалява, державна господарська школа,
5. Воловий, вища промислова школа,
6. Севлюш, метальоковоробна школа,
7. Севлюш, торговельна школа,
8. Севлюш, фахова жіноча школа,
9. Буштин, господарська школа.

Бачимо, що фахове шкільництво є в нас в досить задовольняючому числі. Крім того маємо 2 вчительські семінарі (в Севлюші і Волівці).

ЗАКОРДОННІ ГОСТІ
в Карпатській Україні

(Хуст, 20. II.) В останньому тижні відвідали головне місто нашої країни закордонні журналісти, а саме: Радемахер фон Анні, німецький кореспондент, Ф. Гульнер з Братислави з пресової служби Ройтера, шведські журналісти на чолі з кореспондентом шведської й фінляндської преси Гуннаром Армштедтом із Штокгольму, американський журналіст з Ню-Йорку Ескір Роберт Сельмер, кореспондент румунської ґазети »Порунка Времміі« Антон Т. Шільц та з »Дойче Альґемайне Цайтунґ — Антон Йозеф Кніпгансен. Всі закордонні журналісти говорили, що самі не очікували такого гладкого перебігу виборів і були здивовані взірцевим порядком та спокоєм в Карпатській Україні.

В Ужгороді увязнили чеську редакторку

(Хуст, 20. II.) Міла Валентова, що писала до часописів Мелантріха під зн. »міва« була вислана на два тижні на репортажі з територій, що були відступлені Мадярщині. Редакторка Валентова мала пас, міжнародню журналістичну леґітимацію й мадярське міністерство закордонних справ їй цю дорогу позволило. Вона навідала Нові-Замки, Лученець, Кошиці, а коли прийшла до Ужгороду, то її мадяри арештували.

Звертаємо увагу Вш Панів філателістів,

що адміністрація „Нової Свободи“ має обмежену кількість архів з серією поштових марок, оштемпльованих ювілейною печаткою, з нагоди 20-я Центральної Української Народної Ради, які може розіслати за поплаток на пресовий фонд „Нової Свободи“.

Чому деякі німецькі села
в Карпатській Україні
голосували проти кандидатки
Українського Нац. Обєднання?

Вишній Коропець, 18. 2.) Ми були здивовані, що в деяких німецьких селах в Карпатській Україні було багато голосів проти нашої кандидатки УНО. Говорилося тоді, що багато німців є вже змадяризованих і тому підлягли впливу закордонної аґтації. Та справа з німецькими селами мається зовсім інакше.

Німецька національна група в Карпатській Украні видала перед виборами заклик до всіх німців, щоб віддали свій голос за кандидаткою УНО. Не було сумніву, що німецьке населення в Карпатській Україні свій голос за нашою кандидаткою дійсно віддасть.

Кілька днів перед виборами появилися інші летючки в німецькій мові, в яких був заклик до німців в Карпатській Україні, щоб голосували проти кандидатки УНО. Ці летючки мали таку саму форму, як і летючки попередні, правдиві. Німці були побаламучені й тому деякі кидали порожні коверти до урн.

Пізніше було вислідженo, що ці зфальшовані летючки були виголошені в Мукачові й тайно поширювані в німецьких селах в Карпатській Україні.

Бачимо, якої зброї вживають члени »панського, шляхотного« мадярського народу. Дальші коментарі зайві.

„Просвіта“ з Кошиць до Михайлівців

(Михайлівці, 18. II.) В осені року 1935 був в Кошицях заложений співацький кружок, заслугою наших урядовців-українців, що були зайняті в кошицьких урядах. Співацький кружок був заложений заслугою Йосипа Яроша, Олекси Пуя, Чобана й Кишки. Цей кружок був дуже активним; виступав кілька разів в радіо. Пізніше з співацького кружка була зорґанізована Просвіта, де працював і сьогоднішній посол до нашого сойму, суддя Др. Дутка. По відступлені Кошиць Мадярщині, майно Просвіти було перенесено до Михайлівців. Там наша Просвіта буде також працювати, освідомлюючи наше населення на східній Словаччині.

—км—

Готовтесь до свята Тараса Шевченка 9.-10 III.

ДО СУСІДІВ

(Прага, 20. II.) Треба було аж такого сильного політичного потрясення, що його зазнала ціла Чехо-Словаччина в осені минулого року, щоб чеські політичні кола подивились обєктивніше на розвязку українського питання в Карпатській Україні. Здавалось, що після явної зради бродіївсько-фенциківської компанії пізнали чехи, що підтримуванням цього політичного напрямку промощується дорога зазіханням на пригноблення нашого краю, вноситься хаос в наше суспільно-культурне життя, злочинно припинюється природній розвиток населення в кожній ділянці життя. Це є так ясні річи, що про них непотрібно би вести жадних дискусій. Тому коли й на сторінках чеської преси появилась замість »Подкарпатська Русь« назва »Карпатська Україна« і коли чеська преса несторонньо оцінювала великі заслуги уряду премєра д-ра Августина Волошина, що зуміла вдержати цей клаптик української землі для Чехо-словацької республіки, ми всі надіялись, що чеські кола перестануть саботувати дійсність, а саме: існування українського народу в Карпатській Україні.

Гіркий усміх викликує на уста факт, що це було лише кілька тижнів. Дедалі рідше зустрічаємось у чеській пресі офіціяльну назву нашої країни »Карпатська Україна«, а коли її часом і можна було зустрінути, з цілої стилізації й поміщення було видно, як тяжко редакторові ішло чорнило з пера, коли писав те слово. Якось радістніше пишеться й читається »Подкарпатска Рус«. Багато причин відомо. Відчуваємо їх всі: українці й чехи. Ціла суть лежить у відомому чеському русофільстві, та антипатії. Дуже малий відсоток чеського суспільства поставився за нами.

Але тепер, коли Чехо-словацька республіка стоїть перед фактом, що мусить жити в нових, скромніщих границях, в здецентралізованому виді, було б нерозумно вертати до старої короткозорої політики минулого режіму. Чеські політичні кола мусять рахуватися з новими силами, що двигають Европу, що заставляють її час від часу заговорити. Цею силою є і всеукраїнське питання.

Насувається думка, чому сьогодні мається робити те, що ослаблює звязок Карпатської України з іншими частинами федерації, зароджує на обидвох боках національну нетерпність?

Історія іде своїм темпом. Ніхто її не застановить. Дійсність чи приємна, чи неприємна, не зникне, коли хтось замкне очі і не хоче її бачити. Саботувати назву »Карпатська Україна«, називати й далі населення Карпатської України »русинським, подкарпато-руским, подкарпатским«, неправдиве освітлювання політичного й культурного стану, що розвивається сьогодні в Карпатській Україні, все це шкодить і уводить в блуд не так українські кола, але чеське населення в Чехії і на Моравії. Чеське громадянство не може довідатися правди про справжнє положення в Карпатській Україні завдяки саботажу і тенденційному повідомленні чеської преси.

Чи не було б слід, вернути вже на шлях історичної правди і прихильно співпрацювати з владою Карпатської України, щоб направити всі непорозуміння 20 річної експериментаційної політики старого режиму? Чи не ліпше було би для чеського і словацького народів, коли б вони жили у згоді і приязні з великим українським народом? Нехай чеська преса, чеські культурно політичні кола над цим добре подумають.

НА УВАГУ

Українським підприємствам, торговельним фірмам, банкам, національним інституціям та орґанізаціям у Галичині, на Волині, Буковині, в Америці, Канаді — й по цілому світі.

З приводу великої загально-національної події, що наближається (приблизно 21. березня б. р.), — а саме **відкриття першого сойму вільної Карпатської України,** *вийде надзвичайне видання щоденника Карпат. України -- „Нова Свобода“.*

В числі присвяченому цій історичній події, яке матиме 16-20 стор., будуть уміщені, між іншим, статті на чужих мовах а також численні фотографії та ілюстрації з життя молодої української держави.

Число буде розіслано урядам, політичним представництвам, пресовим бюро і т. д. усіх держав і завданням цього випуску буде -- зарепрезентувати перед цілим світом молоду українську державність та укр. справу взагалі.

У звязку з цим, Редакція та Адміністрація „Нової Свободи“ звертається до укр. приватних фірм та до українських національних інституцій з пропозицією, щоби вони для репрезентації українства перед чужиною та для комерційного інтересу і взаємного пізнання між своїми, надіслали для надзвичайного видання „Нової Свободи“ свої оголошення, евент. кліше і т. д.

ЦІНУ ЗА ОГОЛОШЕННЯ ЗАЛИШИМО ЗВИЧАЙНУ (таксу дивись на останній сторінці, під текстом,) гроші належить надсилати на адміністрацію „Нової Свободи“ — **(ХУСТ, КАРПАТСЬКА УКРАЇНА, — CHUST, Karpatská Ukrajina.)**

Одночасно Адміністрація звертається до усіх українських книгарень, просвітних установ та евент. приватних осіб, щоби зголосили наперед, скільки чисел вислати їм надзвичайного — соймового — видання „Нової Свободи.“ Ціна числа буде 2 К., опуст для книгарень і кольпортажі 30%. Гроші просимо висилати разом із замовленням.

Адміністрація

З мадярського „раю“

Немилосердна мадяризація. Голод і соціяльні невдоволення. Поширення комунізму. Хаос і безпорядки

I.

Учнів учительської семинарії української національности всяко переслідують. Роблять їм всякі перешкоди в студ., щоб в такий спосіб примусити їх виступити зі школи. На Водохрещення всі учні мусіли брати участь у поході до річки й співати мадярські церковні пісні. До школи набрали всяких вуличників, щоб тільки її заповнити. В школі нема жадної дисципліни й порядку. Учні курять, пють по корчмах і в загалі ведуть страшно неморальне життя. Найзапеклішими мадяризаторами є професори Мурані та Ернест Дунда. Мурані, коли учні відмовилися нести мадярський триколор, зачав на них кричати: »Вот карактер у руснака! Он ужек свою народну фану не гочет нести!«

II.

»Чорнорубашники« проходять два рази в тиждень військові вправи. Вони тероризують українське населення, примушуючи його вступати в свої члени. Хто не хоче, того денунціюють, відводять на поліцію, де немилосердно бють. Головні капітани »чорнорубашників«, це щиро »русскіе патріоти«: Балецький (брат редакт. »Дневника« в Празі), Крайняк та Чепінець. Чепінець грає ролю »духовного вождя», а Балецький та Крайняк займаються організаційними справами. Крім того Чепінець є особовим секретарем пана Іштвана Фенцика.

III.

У Ужгороді і взагалі не тільки в окупованих територіях, велике невдоволення між населенням. Часто відбуваються гучні демонстрації по вулицях. Населення енергійно домагається поліпшення свого тяжкого соціяльного стану без різниці національности. Це стихійне невдоволення поширює хаос та анархію, помагає росту жидо-більшовизму. Не диво, коли на стінах ужгородської »Корони« зустрічаємось з намальованими комуністичними гаслами й комуністичними емблемами.

IV.

Незавидне положення державних урядників взагалі. Особливо терплять безробіттям урядники окупованих територій немадярської національности. Їх посилають з одного міста на друге, примушують складувати по три по чотири присяги, але й тоді не дадуть їм зайняття. У Мадярщині нараховується тільки біля 10 тисяч осіб з академичною освітою без посади, без кусника хліба до життя. Вони замітають вулиці, роблять найчорнішу працю, щоб тільки якось прожити.

Таке то »життя« в мадярському »раю«!

Петро Карпатський.

Православні українці в Америці -- нашому урядові

(Хуст, 20. 2.» Українська Православна Церква в Злучених Державах прислала урядові Карпатської України такого листа:

»Українська Православна Церква в Злучених Державах Америки прирікає робити все в її змозі, щоб піднести вагу праці й жертв наших патріотичних орґанізацій, що стоять у звязку з нею й направити ту працю й жертви на допомогу розросту й розцвіту молодої держави Карпатської України в федерації з Чехією й Словаччиною. Боже благословіння нехай покриє землі й народ Карпатської України, захистить їх від ворога й лиха, дасть непохитну віру, мужність і твердість високим носіям її Проводу.

Лист підписали архієпископ Іоанн Теодорович та секретар о. О. Мицик.

Ужгород має нову назву:

Nagy temető

[великий цвинтар]

(Ужгород, 17. 2.) Міста й села, що були відступлені Мадярщині поволі зовсім пустіють; Мадяри самі признають, що в Ужгороді й Мукачові населення без розділу національности, голодує та не має дров на опал. Ці міста, а головно Ужгород, евакуацією так випорожнилися, що мадяри самі називають Ужгород і Мукачово великим цвинтарем. -вс-

Лихими ворогами народньої справи є ті, котрі не висилають точно передплати.

„Нова Свобода“ працює для Вас, зробіть щось і ви для „НОВОЇ СВОБОДИ“!

„Карпатоукраїнська Свобода“ і „Ческословенска Україна“

(від вл. кореспо.)

(Прага, 20. II.) Вийшло вже сьоме число часопису в чеській мові »Карпатоукраїнська Свобода«. Тепер можна її оцінити правильніше. Пропаґанда української справи є для нас дуже важна річ, але невідповідно поставлена може часом більше пошкодити, як помогти. Для того до справи повинні братися люди фахові, які повинні знати, що і як писати й що не писати.

Ціллю »Карпатоукранської Свободи« мало би бути правильно інформувати чеське суспільство про українські справи і впливати на нього в напрямі вироблення відповідного погляду на українську справу взагалі, а на Карпатську Україну зокрема, та впливати на відповідне вирішення цілої низки спільних проблем. Тому на місці була там стаття Зборовського про природні багатства Карпатської України, дуже добра напрямна стаття Шандора про Карпатську Україну, статті інж. Земана, чи переклади українських поезій професора Тіхого і поезії Есенської »Україні« і т. п. Але цілком не належить до українських справ ні до чесько-українських відносин статті якогось пана Веритаса про те, »Як легко дамо працю безробітній інтеліґенції«, бо це є чисто чеський проблем, а в нас безробітної інтеліґенції нема, і не так швидко буде. Або що має спільного з »Карп.-укр. свободою« »Пайдаве умені пана В.« (Певно знову того пана Веритаса). Або »Пропущення заміжних жінок«. Враження таке, що пан Веритас і ще дехто »дірвалися до ґазети« і щасливі, що де-небудь можуть помістити свої »твори«. Бо, дійсно, що може мати спільного із чесько-українськими проблемами нотатка пана К. Мура: »Коли би Ґете був футболістом«? Або хіба »Карп. укр. Свобода« має робити порядок в празькому пенсійному інституті, бо так бажає собі якийсь »один з покривджених«? Хіба редактори не спостерігають, що цінні статті проф. Тіхого та ін. обезцінюють такими »Перепрацьованими авторами«...

»Особні заліби« пана премєра Берана в часі його полювань (стаття п. мін. радника Брандейса, знайомого із Ужгороду. »Міністерскі пржедседа Беран а Ческословенска(?) Україна« мало кого цікавить. Нас всіх, евентуально, могло би цікавити, що думає п. премєр Беран зробити позітивного для нашого краю і народу. Рівно-ж дякуємо панові радн. Брандейсові за новий винахід, зглядно нову ним видуману назву нашого краю »Ческословенска Україна«. Подаємо до його відома, що наш край називається »Карпатська Україна« і лишень ми самі, а ніхто інший, некомпетентний її самовільно міняти. Просимо пристосуватися! На кінці: не нашою ціллю є розкривати тут позакулісові містерії довкола »Карпатоукраїнської Свободи«, капіталові впливи найновіших трансакцій купна-продажі чи засяги »сильних мира сього« чи політичні обличчя деяких анонімів, але вже із самого пятого числа бачимо, що там не все в порядку. До певної міри на це вказувало б і »зделені« редакції, що »п. редактор Зборовскі (основник того часопису!) перестав бути членом редакції«. Маємо враження, що в тій »Карпатоукраїнській Свободі« не залишилось вже ні одного українця. Назва »Карпато-українська Свобода« повинна з того часопису **зникнути,** коли часопис буде й далі двозначно висловлюватись про те, або інше. Не хочу робити якогось закиду в роді »неякої конкуренції«, але зі всіх інших поважних мотивів і навіть з чисто психольоґічно - пропаґандивних, повинно те статися. А якщо назва, склад редакції і деякі тенденції часопису не будуть змінені, то не виключено, що не лише всі українці, але й много чехів перестане той часопис купувати!

П. В.

Участь жінки в державному будівництві

в Карпатській Україні

Світова війна та світлі роки відродження української державности, вирвали жінку з тісних рамок родинного життя та кинули її у вир громадської та суспільної праці. Коли чоловіки воювали на фронті, жінки мусіли заступити чоловіків у всіх галузях праці, в запіллі, як у праці фізичній, так у праці інтелектуальній. Не була, правда, жінка на це підготовлена, але здібність жінки скоро й легко пристосуватися до змінених обставин життя та завзяття, з яким вона взялася до праці, помогли їй побороти всі перешкоди й вона гідно виконувала наложені на неї обовязки.

Потім надходять тяжкі роки національного пригноблення: почування фізичного та національного нищення українського населення на Великій Україні, страшне національне гноблення і на всіх інших українських землях. Але жінка не спить, жінка памятає на незабутні слова нашого великого поета, Івана Франка: »До великого моменту будь готовий кожний з нас«.

Серед невиразних обставин працює жінка над усвідомленням українського жіноцтва на селі. Як взірець, можу навести успішну працю »Союзу Українок« в Галичині. Жіноча молодь намагається наперекір всяким труднощам здобути освіту, щоб уразі потреби не мусіла йти з голими руками до відбудови української держави.

І от, підійшла давно очікувана хвиля: на найменшім клаптику української землі повстає Карпатська Україна. Очі Европи звернені на цей кусник зелених Карпат, серце кожного українця бється жвавіще, коли чує ці два маґічні слова: »Карпатська Україна«. Кожний українець, де б він не був, хоче прикласти й свою цеглину до відбудови української держави. Великий вождь Німеччини, Гітлер, каже: »Де не родилася б німецька дитина, чи то в краї, чи то на чужині, в Індії чи в Африці, мусимо памятати, що в цій дитині бється німецьке серце, тече німецька кров і ця дитина мусить бути для нас одинаково дорога«.

Як кожна мати тремтить над здоровлям своєї дитини, так кожний українець, кожна українка мусить бути на сторожі, мусить зі всіх своїх сил боронити молоду »Карпатську Україну« перед численними ворогами.

То-ж і українська жінка хоче принести себе в жертву українській ідеї. Українська жінка не може дозволити обмежити себе лише родиною, себто вихованням дітей та веденням домашнього господарства, не може бути лише на втіху своєму чоловікові. Таку розкіш можуть собі дозволити лише жінки вільних пануючих націй, де є перепродукція інтеліґенці, як у німців чи чехів. Чехи можуть звільняти з посад відданих жінок, чеська жінка виконала своє завдання при відбудові чеської держави і може вернутися до свого природнього покликання, обмежитися працею в родинних рамках.

Українська жінка мусить поза працею в родині віддати ввесь свій вільний час для відбудови української держави.

Др. Г. Янішевська.

Інж. Гр. Думка:

Готовмося до веснування!

Не за горами весна — перша весна у власній хаті, у своїй державі — Карпат. Україні. Ми хлібороби — підвалини цієї хати, мусимо вже тепер належно приготовитись до її зустрічи. Не забуваймо, що від нашого мозку та наших мозолистих рук залежить, чи матимемо самі, наша рідня й всі горожане нашої держави доволі хліба та всього іншого, чого кожному, крім хліба, треба на прожиток. Ніколи дотепер не вистарчало нам власного хліба, Щорічно треба було довозити його за величезні суми. Нашими грішми, нашею працею багатіли сусіди. Так воно було, але так далі бути не сміє. Мусимо змагатись збірати з наших грунтів більше хліба, як дотепер. Не є це неможливе. Не така вже бідна наша земля, щоб не могла дати більшого врожаю, як досі давала. Від нас самих залежить, чи будемо ситі з плодів нашої землі, а чи, не дай Біг, далі будемо журитися про кусень хліба. Більше довіря в самих себе, більше завзяття й витревалости нам треба, а успіх нашої праці певний. Не вірити всяким духам, котрі лякають нас тим, що по відступленні Мадярщині найурожайніших частин землі, не будемо в силі виробити тільки хліба, кілько нам треба. Якраз тому, що простор нашої держави зменшився, всі сили й змагання мусимо прикласти на це, щоб показати невірним Томам нашу життєздатність.

Щоб малиб ми робити вже тепер? — Кожний господар мав би старатись, щоб використати й найменший шматочок власної землі на цілі свого господарства. Багато землі марнується в нас тим, що корчі не дозволяють використати її як слідує. Не терпіти цього далі! Якраз тепер найвідповідніша пора вичистити землю з цих корчів і тим збільшити простор свого господарства. Якщо кожний наш господар перевів би в своїм господарстві справжню війну з усякими меншими й більшими корчами, зробив би велику прислугу не тільки власній сімї, але також і нашій державі. Цим збільшив би значно вартість наших господарств. А є ще й інші — не менше важні справи, які також треба б зробити. Не марнувати так много землі на так звані пасла. Де лиш це можливе й де годиться це пасло на ораницю, постаратись частину пасовиськ перемінити на ораницю. Знаю, що нелегка це справа. Якщо пасло є власністю одного господаря, переміну дасться легко виконати. Трудніше, коли пасло є спільною власністю. Але й тут при добрій волі людей найдеться корисне вирішення.

Також багато врожайної землі тратиться у нас тим, що задержується на ній вода й вона не дозволяє використати ту землю на хліборобську культуру.

Правда, не все дасться цю воду так легко спустити. Нераз треба на це й інжинерської помочі та більших грошевих витрат. Але й тут не є ми безрадні й безпомічні. В таких випадах поможе нам матеріяльно наш уряд, якщо розходиться про відводнення землі поодиноких господарів а не землі цілих сел або значної скількости землі якогось села.

Провірити плуги, борони й інші господарські знаряддя, чи є вони в такім стані, щоб можна їх уживати при весняних

Прага - Хуст

(Докінчення з 1-й стор.)

зації мирного співжиття народів у федерації на нових основах.

Прага тепер, після виборів, коли мова йде про мирну співпрацю з українським народом, може наглядно переконатися, що до боротьби між Ужгородом і Прагою раніш, до боротьби між Хустом і Прагою останніми місяцями, ми, українці і наші чільні державні мужі ніколи не задавали причин. Причини до непорозуміння завжди виходили з Праги, наслідком інтервенції свідомих чи несвідомих ворогів нашої нації та державности.

Дрібязковість, короткозорість, дитинська наївність мусять у Празі раз на завжди відступити місце широколінійності, реальності, здоровому поглядові на справи у відношенні до Карпатської України. У першу чергу саме Прага мусить вивести потрібні консеквенції з результатів цих виборів. Ці консеквенції є таксамо конечними для Праги, як і для наших сусідів. Не маємо на меті докоряти Празі, але її дотеперішній погляд на Карпатську Україну в нічому не відріжнювався від поглядів цих сусідів.

»Золотий міст« на Схід здійсниться справді тільки коректною, щирою співпрацею народів у федерації чехів, словаків і українців. До такої співпраці український народ як у минулому, так і тепер завжди простягав свою руку.

Більше передплатників — ліпша забезпека для „НОВОЇ СВОБОДИ“

працях. Якщо вимагають вони якоїсь поправки — поладити тепер, коли є на це досить часу.

Таксамо вже тепер малиб господарі подумати над тим, чи мають потрібну скількість насіння для сійби. Чи не треба буде відновити його, або в разі недостачі насіння докупити. Це також можна зробити вже тепер. Тосаме відноситься й до штучних гноїв (порохів).

БАЖАЮ „КАРПАТСЬКІЙ СІЧІ“

щоб вона розвивалась на славу свого народу

(Інтервю з ґенералом Віктором Курмановичем)

Як ми вже у вчорашньому числі згадали, на величавий здвиг Карпатської Січі прибув також і колишній начальник ґен. штабу української галицької армії, ґенерал Віктор Курманович, що здобув собі відразу велику популярність серед учасників здвигу і є наймилішим нашим гостем.

Дивлячись з балькону на наш похід, на нашу дефіляду, радів своїм щирим українським серцем, тішився тому, що це стільки роках скитальства по чужих країнах, мав змогу побути між своїми людьми на клаптику рідної землі і побачив хоч бодай ті перші зародки рідного карпато-українського народнього війська, і рідну українську уніформу . . .

Ніхто б не повірив, що пан ґенерал вже з шістьдесяткою попрощався, але зате свіжий, ходить випростований, як молодик і бадьорий... Уінформа січовиків, гуцульські однострої, загальний настрій, ентузіязм . . . море соняшно-блакитних прапорів . . . рідна Богослужба . . і нарешті похід викликає в очах старого вояка-героя визвольних українських змагань — безмежну радість.

Ми, редактори, радимось, як підійти до пана ґенерала по інтервю. Велика, історична особа і наші читачі прочитають з великим зацікавленням все те, що пан ґенерал скаже.

Але більшість нас стоїть на тому, щоб зробити »наступ« завтра, сьогодні не випадає. Врешті і нема часу — збори старшин, а опісля наради проводу УНО.

Другого дня зібрались ми, трьох нас: славний письменник Улас Самчук, як кореспондент паризького »Українського Слова«, редактор »Нового Часу« п. Хустський і моя скромність від »Нової Свободи«.

В українсько-американському домі

Входимо до Українсько-Американського дому. Чекаємо хвилину, і незабаром входить пан ґенерал, свіжий, бадьорий, такий самий як вчора, хіба ж трохи скокійніший. Вчора був день здвигу, день руху, сьогодні розбирають вже тріюмфальну браму і тільки залишаються гарні спогади, як походували нею горді відділи січовиків . . .

Ставимо пану ґенералові три питання. Перше:

— Як ви, пане ґенерале, проживали на протязі останніх двадцяти років на еміґрації?

Пан ґенерал задумовся і після хвилини відповів:

— Коли мої приятелі святкували зо мною моє 60-річчя, відомий український публіцист др. Грицай менш-більш описав моє приватне життя, про яке я не радо говорю. Поперш про те не радо згадую, щоб не пригадувати собі деяких прикростей серед бідного еміґрантського життя; по друге тому не радо говорю, щоб ворогу нетішились тим, що нам прийшлось пережити. Бо були й прикрі часи, коли кожен з нас мусів стояти на власних ногах, серед найтяжчих обставин. Мені приміром, поляки відмовили громадянство і я опинився в дуже невідрадному положенні. Але ми вірили, що настануть ще часи, що нас скріплять у тій надії, що наші мрії сповняться. Ми були завжди переконані, що великі, вільні народи колись мусять опамятатись і прийти до переконаня, що сталась несправедливість, і що треба дати тому 50-мілйоновому народові право на самовизначення і вже раз дати йому можливість бути господарем на своїй землі . . .

Я ніколи не відмовлявся навіть від тієї найскромнішої праці і своїм надбаним знанням в організаціях еміґрантів помагав, де тільки міг. Я гордий на те, що можу співпрацювати і жити тією надією, що незадовго заблисне наше ясне сонце . . .

Мов той вулкан зірвався ввесь народ

— Як реаґувала українська еміґрація на повстання Карпатської України, і яко враження зробив на неї результат наших соймових виборів — було нашим другим питанням.

— Мов той вулкан — говорив пан ґенерал — зірвався ввесь український народ по всьому світі на ту незвичайно потішаючу вістку, що справедливість перемогла і після тисячелітньої неволі, український народ в Карпатській Україні став господарем на своїй прадідній землі. Це дає надію всім тим нещасним скитальцям, що наближається справедливість і зможуть і вони повернути на рідні землі, так молоді, як і старі, щоб свої білі кістки зложили в Батьківщині... Вістка про самостійність Карпатської України піднесла нас в душі і наповнило наші груди святим бажанням дістатися під рідну стріху. В Німеччині, у Франції, Америці, Канаді, Бразилії і по всіх усюдах, де живе український народ, всі перейняті невимовною радістю, а доказом того хай будуть ті пожертви, що впливають на допомогу відбудови Карпатської України. Коли ті пожертви і не є в бажаних розмірах, але є вони від серця щирі і той еміґрант, що живе серед злиднів, шле цей дарунок для свого рідного брата.

Ввесь український народ тішиться...

Успіхи соймових виборів спричинили серед еміґрації неменшу радість. Народ, що прожив тисячу років під чужою займанщиною, в кігтях ворога, що всіми силами старався стерти з лиця землі український народ. Можна сказати, що по так довгому періоді, з запертим віддихом здержливости ждали ми на вислід вибо-

рів. Величава перемога надійшла, завершились всі сподівання. Бо де ж можна було сподіватись, що цілий народ вповні вискажеться за українським націоналізмом! Не тільки ввесь український народ, але і цілий світ був вислідом виборів заскочений. Після тисячелітнього поневолення народ в душі умів переродитись і свою національну свідомість та зрілість таким чином перед світом задокументував, що має незломну волю бути паном на своїй землі.

Боєвий дух і козацьке лицарство

— Яке враження зробив на Вас, пане ґенерале, вчорашній здвиг Карпатської Січі? — був наш останній запит.

— Надзвичайно приємне. Це ж перша моя зустріч з цим відламком нашого народу на його рідній землі. З великого захоплення самих січовиків, з їх жертвенности приїхати до Столиці на власний кошт і походувати в найпоганішій погоді . . . з їх дефіляди я бачу, що цей народ за свою волю, за свої права готов постояти, готов віддати і те своє найдорожче... В рядах я бачив, як найстаршу, ґенерацію, що колись билась по всіх фронтах . . . так і віддану — рідним націоналізмом перейняту молодь. З їх обличчя можна вичитати тверду волю своєї незломности і боєвого духа козацького лицарства . . .

Хочу ще лиш те підкреслити, що приїхав я, не як офіціяльна особа, тільки приватно, як українець, щоб поздоровити своїх рідних братів і побажали їм у їх праці на кожному полі щонайкращого. А »Січі« бажаю, щоб вона розвивалась на славу Карпатської України.

Ґ-Д.

ВІСТІ зі СВІТУ

— **Переговори** між представниками німецької та англійської індустрії, які будуть вестися в Берліні у березні ц. р., стануть ще більш важливими, бо в тому самому часі приїдуть до Берліну англійський міністер торгівлі Олівер Станлей та повірений експортовими справами державний секретар Гудзон. Вже цього тижня підготовляють майбутні переговори господарський відділ англійської амбасади в Берліні і начальник господарського відділу англійського міністерства закордонних справ Ґваткн. Це все вказує — як пише »Таймс« — на те, що англійський уряд рішився, наладнати на новий спосіб німецько-англійські торговельні взаємини. Німеччина поширила значно свою торгівлю у південно-східній Европі, Англія бажала б дійти до порозуміння про співучасть обох держав у торгівлі в балканських краях.

— **Англійський уряд** задумує вислати в найближчому часі — як повідомляє »Євнінґ Стандард« — торговельну делеґацію до Москви. До тих переговорів мають навязатись далі політичні розмови.

— **Флямандські фракції** бельґійського парламенту, палати послів і сенату, прийняли резолюцію, в якій заявляють, що події в останніх тижнях доказали необхідну конечність, перетворити одноцілу бельґійську державу на союзну, щоб забезпечити автономію для флямандців і вальонів. З уваги на ревізію конституції прийшов час на створення єдиного фронту з метою здійснення розділу адміністрації.

— **Сирійський уряд** Мардам Бея уступив, бо частина послів національного бльоку відмовилась далі підтримувати уряд. З приводу демісії уряду провідник опозиції др. Шабандер видав проклямацію за незалежністю Сирії. У звязку з проклямацією відбулись великі демонстрації в Дамаску. Французькі війська находяться у стані поготівля.

— **Чехо-Словаччина** знесла заборону поширювання в республіці 36 періодичних видань, що появляються у Великій Німеччині.

— **Демобілізація** чехо-словацької армії, розпоряджена урядом дня 6. жовтня минулого року буде закінчена 28. лютого ц. р. Це сповіщає проголошення міністерства народньої оборони з дня 10. лютого.

— **Б. премєр** Югославії Стоядінович порішив зректися мандату до сенату, а затримати посольський мандат в скупштині.

— **Словацька рада міністрів** допоручила підготовити створення катедри польської мови на словацькому університеті в Братіславі.

— **Південно-американські** республіки Уруґвай та Перу рішили визнати вповні уряд ґенерала Франка.

— **В цілій Палестині** вибухли нагальні внутрішні сутички між жидами. Гебрейська преса говорить просто про громадянську війну між жидами, обтяжуючи відповідальністю за витворений стан жидівські ліві елементи. Боротьба йде між соціялістами та ревізіоністами.

— **Президент Рузвельт** виїхав на Фльориду та вступив на контрторпедовець, щоб взяти участь у маневрах фльоти. У вашинґтонських політичних колах кажуть, що від висліду маневрів залежатиме рішення през. Рузвельта, чи досить буде поширити Панамський канал, чи треба буде збудувати ще Нікараґуанський канал. Завданням маневрів є концентрація нападу фльоти на Панамський канал.

— **В справі окупації** Японією китайського острова Гайнан інтервеніювали — як ми вже подавали — Франція і Англія. З черги звернувся до японського уряду за виясненням амбасадор Зєдинених Держав північної Америки. На острові Гайнан є багато американських місіонарів, громадян та американських шкіл. Японський міністер закордонних справ Аріта запевнив амбасадора, що уряд не думає переступити меж, окреслених військовою необхідністю.

Українське шкільництво в Польщі („Національна Політика“, Львів:)

(З промови посла В. Целевича.)

Українське державне шкільництво в Галичині знаходиться на дні кризи і занепаду, воно або стоїть на місці, або цофається. Стан українського шкільництва за австрійських часів є для галичан під теперішню хвилю тільки недосяжною мрією.

Високі школи. В Польщі не має українське населення ні одної високої школи, а всеж таки існує закон з вересня 1922 р., який постановляє про заложення українського університету, а в буджетовому прелімінарі на 1922/23 рік передбачено видаток у висоті 3 міліонів на підготовні праці в справі заложення українського університету. Закон абавязує по сьогодні, а українці як не мали так не мають українського університету.

За австрій. часів мали галицькі українці при львівському університеті дванадцять катедр і 4 доцентури. Під теперішню пору не існує ні одна катедра, ні одна доцентура з українською мовою навчання при львівському університеті.

Українській молоді утруднюється а то і унеможливлюється доступ до польських високих шкіл а зокрема на ті відділи, де обовязує обмежена скількість місць. У році 1928/29 було на всіх високих школах Польщі 2.000 студентів греко-католицького віроісповідання. У р. 1936/37 вже тільки 1.500 студентів, а сьогодні при новому загостренні польсько-українських відносин справа ще значно погіршилася.

Коли українська молодь старається виїхати на студії закордон, то і в тій справі робиться їй непоборимі перешкоди. Українська молодь по укінченню високих шкіл, а зокрема таких відділів як фільозофія і право, є засуджена на безробіття.

Середні школи. Скількість українських ґімназій у порівнанні з передвоєнним станом не збільшилася, а зменшилася. До війни за австрійських часів було 6 державних ґімназій з українською мовою навчання. Під теперішню хвилю існує тільки 5 державних українських ґімназій. Українці Волині, Холмщини і Полісся не мають ні одної державної ґімназії. За польських часів, у часі пацифікації, зліквідовано українську державну ґімназію в Тернополі. Всі наші зусилля у напрямку реактивовання її, не віднесли успіху. Витворився такий стан, що сьогодні, на просторі цілого тернопільського воєвідства нема ні одної державної української середньої школи, а існує аж 12 державних шкіл з польською мовою навчання. Майно української ґімназії — природничий і фізичний кабінети і приміщення перебрано польською жіночою державною ґімназією в Тернополі. Нормалізація з 1935 року не принесла ніяких змін у тому стані.

Багатоміліонове українське населення не має ані одного педаґоґічного ліцею, а українців до польских державних педаґоґічних ліцеїв, або не приймається зовсім, або тільки в дуже обмеженій скількости. Що більше, українців не приймається до польських державних середніх шкіл. Приміром цього року не принято ані одного українця до польської ґімназії в Соколі.

Так у світлі цифр і фактів виглядає знана толєранція, про яку говорив пос. Ваґнер.

Початкові школи. На основі урядової статистики мали українці в дні 1-го грудня 1923 р. на просторі цілої Польщі 3.027 шкіл з українською мовою навчання. Лекс Ґрабскі з 1924 року зруйнував українське вселюдне шкільництво. Урядові статистики подають кількість шкіл з українською мовою на 400 і кількадесять.

Утраквістичні школи є у практичному житті польськими школами. Більшість польських учителів не володіє українською мовою ні в слові, ні в письмі і тому навчання української мови в утраквістичних школах часто густо не відбувається. Що більше, багато польських учителів веде боротьбу з дітьми за уживання слова український. Багатьом священникам відбирається право навчання релігії в школі і багато дітей залишається без духовної опіки. Такі сумні відносини у ділянці початкового шкільництва викликують серед українського населення фермент огірчення і переконання, що шкільна влада змагає до винародовлення української дітвори при допомозі школи.

Українські приватні школи. Український нарід не маючи державних шкіл з українською мовою навчання, розбудовує своє приватне шкільництво. Польські приватні школи, Товариства Школи Людової одержують і від держави і від самоуправних установ грошеві підмоги. Українське приватне шкільництво не тільки що не дістає ніких грошевих підмог, а в додатку ще зустрічається з ріжними перешкодами з сторони шкільної і адміністраційної влади. Українським школам дуже важко одержати права прилюдности, українським учителям відмовляє адміністраційна влада права навчання, збірки на українське приватне шкільництво заборонюються. Товариство »Рідна Школа« зустрічає у своїй діяльності ріжні перепони адміністраційного характеру.

Так виглядає українське державне і приватне шкільництво всіх типів у Галичині.

Карпатська Україна мусить мати свою Національну Бібліотеку

У числі першої ваги державних потреб кожної держави, є всебічне опікування культурним життям народніх мас. До цього належить і дуже важлива праця біля найбільшої культурної скарбниці держави — його Національної Бібліотеки, тобто тої бібліотеки, що переховує у найбільшій повноті всю літературну продукцію держави. У таких національних Бібліотеках в Берліні, в Лондоні, з Парижі, у Вашингтоні, уКиїві... День за днем, роки за роками плине, до цих бібліотек все що вийшло з друку в межах держав, цих бібліотек, тут знаходять ці друки відповідну опіку, переховуються для майбутніх поколінь, являються духовою поживою сучасних. Служать за матеріял наукового бібліографічного попису

Найбільші храми духовости — такі Національні Бібліотеки. І не дурнож, бо вже від стародавних часів ці храми культури знаходили собі притулок у величавих палатах з мармуру та иншого дорогоцінного матеріялу, палатах, які відповідають і зовнішнім їх видом великому завданню.

Український народ має своїх Національних Бібліотек аж дві: у Києві та у Львові. Вони обидві мають велику заслугу в минулім і сучаснім, ще більша чекає на них у майбутнім. Політичні кордони поділили сферу їх чинности, і хоч відбувався іноді обмін виданнями, а то й здійснювалося дещо у стремлінню до співпраці, та різні причини тому перешкоджали. Дійсність така, що обидві ці українські національні Бібліотеки стали центральними краєвими бібліотеками. Спеціяльні закони забезпечують для них одержання обовязкових примірників усіх українських друків, які творять основні збірки цих бібліотек.

В нашій республіці на основі існуючого закону з р. 1935 (Зб. зак. ч. 118) обовязкові примірники одержують з території цілої республіки »Національна й університетська бібліотека« у Празі, а друки зі Словаччині та Морави мають одержувати Унв. Бібліотеки у Братиславі та Брні. До Словаччини було причислено й »Подкарпатську Русь«. Таким чином карпатоукраїнські друки мають надсилатися до Університетських Бібліотек у Празі та Братиславі. — Краєвим урядам належить право одержання всіх часописів краю, але не книжок.

Отож Карпатська Україна зовсім не мала та не має ще й досі такої центральної бібліотеки, що мала б подбати про заховання й опрацьовання всіх друків, що вийшли й виходять в межах краю.

З того повстали великі труднощі, які в державних інтересах мали б бути оправлені відповідним законом Карпатоукраїнського Сойму.

Національна Бібліотека Карпатської України має в сучаснім досить можливостей для утворення значного фонду старшої української літератури. Є то збірки українських еміґрантських бібліотек: Бібліотеки Українського Університету, Бібл. Українського Педагогічного Інституту. Бібл. УГА, Бібл. Історичного Кабінету та інші.

Хуст за короткий час зміниться ще більше ніж це вже сталося за останні місяці. Бачимо як успішно влаштовується життя політичне, господарське, незабаром повстануть ще більше сприятливі обставини для розвитку культурних стремлінь найширших потреб народу. Прийдуть часи голоду на українську книжку. Про ці часи треба дбати вже тепер. Бо не ні в одній здається галузі культурної праці немає більших перешкод направити занедбане, як якраз у галузі бібліотечній. Велика організаційна праця в цим напрямі потребує з перших же кроків ясного пляну та безкомпромісових заходів по його переведенню. А в першій мірі це стосується до Національної Бібліотеки.

Петро Зленко.

Школи, інституції, увага!

Бюст Тараса Шевченка

Державна фахова дерево-обробляюча школа в Ясінню приготовляє бюст Тараса Шевченка. До 8. березня ц. р. буде кілька відлитків готово, (погруддя у природній величині).

Бюст виконають учні-різьбарі, під проводом академічного-різьбаря українця В. Петринця. Замовлення посилати на адресу Держ. дерево-обробл. школи в Ясінню.

Петрашко, директор.

Малий фейлетон

„Куча“

I.

то така збиванина, збита на подобу хати, — вже чи з порядного дерева, чи з цегол, чи просто з патиччя, — до котрої без їх висказаного дозволу пацята, та перепрошую — свині замикають.

Куча може бути низька, вузька, коротка, мащена, білена, або лише така хоч яка — буде жидові — з цементовою підлогою, або з деревляним помостом, або лише так собі свиням до черева болотом. Широких, довгих, високих, просторих куч нема. Хто би будував свиням хату! У нас нема дурних! Куча будована для свиней, а свиням і кучі досить!

II.

Перепрошую — свиня то низьке, кучеравою шерсттю обросле, паскудне домашнє звіря, з котрої лиш по її смерти маємо користь. Має корот. шинки, клапаві вуха, кучерявий хвостик, маленькі оченята, котрими лиш недалеко бачить, довгий ніс, на кінці якого находимо довге, тверде рило. (Є ще й інші свині, та то не наше діло. Вони гадають, що ми не знаємо, що вони — перепрошую, — свині, та то їх діло).

Перепрошую — свиня вухами закриває оченята, коли не хоче когось бачити, хвостиком мухи зганяє з північної точки, маленькими оченятами дивиться та не бачить, а рилом, то прошу гарно — риє!

Перепрошую — свиня вже так створена, щоб рила. Є такі перепрошую свині, що з потреби риють, є такі, годовані, неголодні свині, що лиш тому риють, бо свині!... Свиня свині не рівня!

Порядний господар, щоб його, перепрошую, свиня не рила, дає їй у рило дротяний кружок (рий аж можеш!) і так випускає на двір, або не дає у ніс кружка, та й не випускає (сиди дома!)

Рада б душа до царства, та гріхи не пускають!... Ішов би »Мішка« у українську національну раду (аж до управи!) та »темні голови не приймають«... Утопив би »Василько« нашого Гаврила, та води не має... зачорнив би »Цилю бачі« геть усіх старих українців і себе набіло вмив би та не має чим а »на віру« (кредит) не дають... ішов би пес за психою, та не можна, мотузок, хіба здалека — нюхне..., любив би пан »Пішта« міністром або бодай владикою бути на »Карпатскій Россѣі«, та ба! — тому і перепрошую свиня, хоч яка вона велика, куш, не сміє рити!

III.

Куча для — перепрошую — свиней, перепрошую, свині для кучі. Я такий би радий, коли б сердитий чоловяга зігнав усі перепрошую свині з нашого поля (коли вже такій світ настав!) і усіх разом загнав у одну кучу. Не мусіла б то бути ні велика, ні широка, ні висока, (тим тепліща була б), добрі свині на малому місці помістяться), лиш така звичайна собі куча.

Не треба б у ніс кружок класти, не треба б свинопасів, не потребно б платити тим панам, що з шкіряною ташкою у двір заходять, треба б лиш одну здорову, вузеньку, низеньку, коротеньку кучу.

І щоби їх знов не закортіло рити, то був би з коротким гострим ножиком, з шкіряною ташкою на боці за свинопаса на сухому хлібові — воді сам я — (Згода?)

—їжак—

СТОРІНКА МОЛОДІ

Наша молодь (в порядку дискусії)

В творінні сучасної історії молодь бере не абияку участь. Іспанія, Китай, де цілі полки молоді віддають своє життя за свою Батьківщину — досить яскравий приклад. Всі тріюмфальні успіхи Німеччини на тлі европейських суперечностей, йшли паралельно з проявленням незломної волі і відданости багатомільйонової німецької молоді своїм провідникам. Але коли приглянемося до життя й діяльности нашої молоді до зїзду Просвіти в Ужгороді (цей славетний день я вважаю переламом між старим і новим, іспитом політично-національної зрілости й загартованности), ми не бачимо нічого такого, що свідчило б про те, що наша молодь брала активну участь в громадському житті Карпатської України. Не береться в увагу гуртківщина, але масове проявлення думки й волі, вся молодь, як одна неподільна сімя.

Які були причини пасивности нашої ґенерації, що до справ своєї батьківщини й народу? Причин багато. Але найважніші з них: партійництво з чужою духу нашого народу платформою й національна ворожнеча, посіяна в серця нашої молоді мадяронами, московськими еміґрантами та ріжними шовіністами, які вихоснували розбитість нашої молоді й народу для своїх проти-народних, зрадницьких стремлінь. В дечому виновата сама психолоґія нашої молоді, яка підпадала під вплив пристосовання, непротивлення, байдужости, занесеної до нас ворогами.

Але від подиху вересневої европейської драми, яка висунула нові норми відносин між народами, а іменно: національний принцип, самовизначення народів в повному розумінні цієї дефініції, не в обскубленій формі незначних національних можливостей, які й далі залишали одні народи під гнобленням інших — Карпатська Україна опинилась в зовсім нових умовинах, які нещадно викоренять все, що йшло проти народу й гальмувало його розвиток.

Тому перед нашою молоддю повстає цілий ряд серйозних завдань, які вижадує від нас сучасність Карпатської України й майбутність цілого українського народу. Перед нами повстає цілий ряд питань молодої ґенерації, якими потрібно зайнятись безвідкладно. Перше питання — це:

Студентська молодь

Студентська молодь є завжди аванґардом, передовим носієм нових думок, та стремлінь. Це відноситься так само до нашої студентської молоді. Сьогоднішний її кадр носить на 85 % чисто національний український характер. Він складається головно з синів наших селян. Це означає, що наші студентські маси походять з соціяльно слабших верств, які не в силах їм обезпечити спокійне студіювання. Наш селянський хлопець приходить до міста вчитися й терпіти всякі злидні та недостатки. Не має порядочного, теплого вбрання, достаток підручників, а про харчовання й квартиру нема чого й згадувати. При подібних умовинах навіть не можна би й думати про успіх в школі. Але 75 % визначних учеників — це сини селян.

Наш селянський хлопець учиться пильно. Він має здоровий розум. Йому не потрібно наймати спеціяльних інструкторів, але він ще й сам дає години багатшим товаришам.

При наших школах (гор. а сер.) потрібно відкрити більше число державних інтернатів. Наші студенти були би обезпечені, що не будуть терпіти підвідживленням; не будуть займатися посторонними ділами, але всю свою творчу силу віддадуть науці.

Так само обставини вимагають розширення бібліотек »пауперум« й наділювання книгами в першу чергу бідніших учнів.

Концентрація сил і сердець

Іти далі такими путями, якими йшла наша молодь — неможливо. Нашій молоді потрібно найти нове русло, яким плило би її життя. Потрібне обєднання навколо одного руховного центру, який репрезентував би всю нашу молодь без різниці професії і боровся за її інтереси. Гуртківщину далі не можна терпіти на нашому народному організмі. Дух часу примушує нашу молодь шукати нові пут і життя. В першу чергу він примушує її думати глибше над всім, що її оточує й негайно реаґувати на все.

На мою думку для репрезентації, для духовного керманича нашою молодю найліпше годилась би Карпатська Січ. В К. С. можна відкрити різні відділи, крім тих, що вже існують: 1. Фізичної виходи й спорту, 2. культури, 3. ліквідації малописьменности й неписьменности, 4. танців та співу, 5. відділ, який замінював би сьогоднішний Пласт.

В такий спосіб було би усунено дроблення нашої молоді й молодь стала би важливим чинником в громадському житті.

При закладанню цієї всенародньо організації потрібно звернути увагу в першу чергу не на число членів, але на їхне школення.

Для нашої молоді необхідно видавати спеціальний часопис, хоч два рази в місяць, де б освітлювались справи молоді, говорилось би про її життя, діяльність.

І ось тому я пропоную: 1. скликання спільної наради представників всіх організацій молоді, де кожний висловив би свої погляди що до справ молоді, 2. утворення приготовчого комітету з усіх представників, який зайнявся б заоснованням одної могутньої організації.

Наради можуть проходити хоч у котрому місті К. України, але найліпше надавався б Хуст, як осідок нашого адміністративного й духовного життя взагалі.

АНДРІЙ ПАТРУС

Селянсько-робітнича молодь

Багато у нас по селах цієї молоді: напів селянської, напів робітничої. Але життя її невеселе й незавидне. Наша селянська молодь живе в дуже занедбаному стані. У минулому мало зверталось уваги на поліпшення її соціяльно-господарського й культур. положення. Підвіджив., тяжка праця ще в молодості зароджує тут різні епідемічні хвороти. Неможливість гіґієничного життя є причиною частих зараз. Але корінь цього зла потрібно шукати глибше. Потрібно направляти все зло з іншого боку.

Більшість нашої молоді по селах, виходивши обовязкові роки школи, є цілком відірвана від культури. Забуває навіть те, чому навчилась раніше. Коли приглянетесь, як живе ця молодь, то побачите, що життя її проходить дуже сумно. Більшість нашої селянської молоді терпить разом із своїми батьками безземеллям або малоземеллям. Цілий тиждень тяжко працює у наймах за 3—4 корони денно, або на свойому власному полі, яке не в силі її прогодувати, бо не є оброблене культурним способом.

Наша селянська молодь, не маючи заробітків дома, кидається за ними в чужі краї. Часто зустрічається, що один син з родини служить у наймах в Чехії, другий на Мораві, третий працює в шахті у Франції, а дочка знову за наймичку десь у місті. Життєві умовини там часто примушуть їх вертати до дому з порожніми руками, розчарованими, голодними і обідраними.

Зимою, коли наша молодь не є так зайняття фізичною працею, вона тратить дорогий час безкорисно, провадить його на вечірницях або »піроскубах«. Само собою: не можна собі уявити життя селянської молоді без подібних забав, але також не можна собі уявити, чому б не використати хоч пятину цього вільного часу для цінніших річей. Для читання лекцій про культурніше господарювання, садівництво, скотарство і т. п.

Карпатська селянська й робітнича молодь є працьовита. Чому б не висушити при помочі рук молоді наші ріжні мляки та мочарі, з яких можна зробити прекрасну урожайну землю? Чому б не провести правдиву реґуляцію рік, які кожного року нищать десятки гектарів землі? Чому б не удосконалити комунікацію, провести великі інвестиційні праці, які вже відмітила наша влада при помочі рук селянсько-робітничої молоді?

В цей спосіб молоді можна б дати кусень хліба. Наша селянська молодь не бажає життя далі так, як жила до тепер. Бажає жити далі так, як жила до тепер. Ба- Потрібне розширення шкільництва, фахової вихови, горожанських та середніх шкіл, бо тільки свідомий народ є певною запорукою нашої самостійности, кращого розвитку нашої Батьківщини.

Учнівська молодь

Більше, як дві тисячі учнівської молоді в карпатських фабриках, дерево обробляючих заводах, майстернях та торгівлях находиться в тяжкому стані. Деякі працедавці поводяться з учнівською молодю грубо, використовуючи її на всякі роботи, які не принадлежать до фаху, держать її за звичайних слуг, нищать фізично й морально. Учні працюють нечувано довгий час. Рано від 4—5 годин до пізньої ночі.

Довгий учбовий час — три, аж чотири роки — учень мусить вчиться й жити в темних, негіґієничних квартирах, що підкопує його здоровля. Це все стається з учнями в XX. ст., коли культура, техніка, право на такому високому щаблі розвитку. В той час українська учнівська молодь зовсім занедбана і мусить підлягати старому австро-мадярському закону, який від глибини душі ненавидить.

Знаємо, що учень є будучим ремесельником, будівельником, а тому проблема уч. молоді є проблема всього нашого народу. Кожний народ і держава потребує здорову, сильну молоду ґенерацію. Тим більше наша федеративна країнка. Тому є необхідно взяти цю частину нашої занедбаної молоді під охорону всього народу. Потрібно допомогти цій молоді виборoти собі ліпші умовини життя, новий закон та права.

ДОПИСИ

Говерля говорить.

Богдан — серце Гуцульщини, знаний туристам своїми природніми красами, високими горами і полонинами, де від весни до осені неумовкнуть дзвінки пасучих стад, флояри, трембіти пастухів і вівчарів й де родяться наші співанки — при виборах 12 лютого не залишився від інших сіл і своїм 99% голосуванням здобув білий прапор.

Ніхто не чекав, що перемога буде так велика.

Марно ходили тайні аґітатори від хати до хати і марно змагалися відвернути людей із правої дороги, бо народ бачив перед собою одну ціль — Українське Національне Обєднання.

Здається, що ця перемога ще непостачує декотрим панам, бо й надалі поводяться провокативно. Іронично здоровляться між собою »Слама Україні«, січовиків називають »січаками« (січаці — це в чеській мові вуличники . . .) Навіть переслідують тих служоовців, які є в орґанізації »Карпатської Січі«. Таких панів треба негайно перемінити, бо їх ненависть проти українців невигасне ніколи. Пословиця каже: »Лисиця перемінює свою шерсть, але шкуру ніколи«. -ем-

Вел. Комята.

Прошу додатково опублікувати, що і в Великих Комятах маяв білий прапор і з незнаних причин наше село не було між тими селами, що мали білий прапор. В нас подано 1888 голосів, 14 неважних, за УНО 1874 отже 99.25%. Прошу це опублікувати, щоб заспокоїти наших читачів.

. . **Найпавер**, управ. шк. Комяти.

Від редакції: В надзвичайному нашому виданні (яке зложили після виборів, в неділю вечером о 23-ій годині, навели ми лиш частину сіл з білим прапором, а то лиш ті, про які довідались до 11-ої години вночі (вище девятидесяти сіл). В одному з дальших чисел опублікували ми всі села після округів, з якого можна було наглядно бачити, котре село виграло білий прапор (а таких сіл було біля 120). Через те вже не вважали потрібним окремо згадувати.

Свалява.

При Держ. Торг. Академії в Сваляві заснувався Шевченківський гурток. Під керівництвом п. проф. Горбачевської гурток влаштував у виставному вікні (вітрині) ф-и Батя першу Шеченківську виставку мужеських вишиваних сорочок і жіночих блюз. Виставка мала гасло: »Свого не цурайтесь«. Великою кількістю експонатів (50 сорочок і 26 блюз та кілька килимів) та умілим розміщенням і гармонійним комбінованням рисунків та кольорів, виставка осягнула своєї мети — викликала велике зацікавлення творами народнього мистецтва. Тому, що підчас виставки багато осіб зголошувалось, щоб купити котрий небудь експонат, гурток в скорому часі задумує влаштувати другу виставку, підчас якої буде приймати замовлення на сорочки та блюзи, щоб тим спопуляризувати національну ношу та дати заробіток селянським вишивачкам.

Добре було б, коли б і по інших містах наслідували доброму прикладові. Шевченківський гурток.

Руські Комарівці.

При опублікованні вислідів голосованя, закралася до вашого часопису помилка, гейби в Руських Комарівцях були протиголоси аж на 214. Це не відповідає дійсности, бо справді було подано православних голосів 413, з того за УНО 410 і лиш один проти, а два неважні. Таким чином наше село досягло 99.29% і мало білий прапор.

Вел. Лази, 17. лютого 1939.

Шановний Редакціє!

В 34. числі нашого щоденника »Нової Свободи« з дня 15. лютого 1939 є поміщений вислід голосовання по громадах.

Після цього висліду наше село Великі Лази в окрузі Середнянськім виказуєте цілком неправильно і на наше українське село прямо компромітуючо. У нас з 403 голосуючих тільки 5 голосували проти, а другі всі голосували за УНО. Наше село так само мало вивішений білий прапор.

З глибоким поважанням:

Михайло Товт, ...
виборчий комісар.

Ум. III. I/38.

Визиваючий едикт

Окружний суд в Севлюші на пропозицію прохача Шамуела Клайна, торговця в Севлюші, вул. Корятовича, з дня 2. 6. 38 по думці §§ 5, 9, 10, 11 зак. чис. 250/34 Зб. зак. та розп. наряджує визиваючу розправу сторін, дану Карпатською банкою, філіялкою в Севлюші, дня 23. 9. 1939 в Севлюші страченої вкладкової книжки ч. 21848, I-285, значки Р. А. на суму К 2508.35.—.

Власник тої вкладкової книжки закликається щоб на протязі 6-ти місяців, після останього оголошення цього едикту в Урядовому Вістнику Чехословацької республіки в Празі, її в поданому оголошеному терміні подав підписаному суді, або подав свої пропозиції проти тої пропозиції, бо по минулому терміні — на дальше прохання прохача — вкладна книжка буде проголошена за амортизовану.

Окружний суд в Севлюші, відд. III., дня 30. VI. 1938.

Людвик Мілес.
За точність виготовлення
ур. кан. відділу.

Проголошення

Отсим даю до публичного відома, що днем 15. лютого 1939. не приймаю більше на мою адресу дарів на фонд Народньої Оборони Карпатської України (Карпатська Січ) х Хусті. Жертви, зложені посередництвом моєї особи по день 15. II. 1939, виносять в цілости 43.780 К, яку суму переслав я на конто фонду Народньої Оборони в Підкарпатській банці в Хусті. Списки жертводавців заслав я Команді Січи з проханням оголошення її в »Новій Свободі«. Всім шановним жертводавцям, які проказали супроти моєї особи повне довіря, а також порозуміння о високоідейні цілі збірки, якої переведення я піднявся на припоручення Високопов. п. міністра Ревая, як також успіх акції, складаю мою найщирішу подяку.

Завязки, які мають ще деякі шановні жертводавці на згадану ціль, прошу засилати прямо на конто Підкарпатському банку, філ. в Хусті.

Не дайтеся здержати в ідейній справі пропаґандою чужих, ворожих аґентів, які успіхом акції були заскочені, а нині намагаються при кінці ушкодити кінцевому успіхові.

МУДр Микола Слюсар, лікар,
Брно.

Заява

Підписаний отсим заявляю, що каюся й відрікаюся свого попереднього »русского« убіждення. Був я членом О-ва »Духновича. Учительського Товариства й Аґрарної партії, але ніколи не був я членом зрадницьких Бродіївської і Фенціківскої партій.

Від воскресення Карпатської України я переконався, що я українець та від тепер хочу працювати для пробудження і добра українського народу. — Обіцяю, що своє теперішне українське переконання додержу і від него ніколи не відступлю.

В Севлюші, дня 11. лютого 1939.

Василь Когут, держ. учитель.

Ліцитаційне оголошення

Урбарія в Акна-Рахові, пп. Рахів, округ Рахівський продасть дня 7. березня 1939 о 10. год. в поміщенню громадського уряду в Рахові на публичній і писемній ліцитації, зі звичайного річного зруба зі свого ліса у відтинку Великий Поті, кляса господарення А, відділ 13, 674 куснів дерева з масою приблизно 439 м³ на пні стоячого голорубом на фактичній площи 5 кат. голдів.

Становлена та спільновиклична ціна 24.150 К.

Зарука (кавція) є 4000 К.

Віддаль від залізничої стації 3 км, від пристані 3 км, від тракту Р. Катц 2.5 а від Рефула є приблизна 3 км.

Речинець вивезення з ліса до 15. вересня 1939.

Оферти під викличну ціну, або додаткові, не будуть приняті.

До ліцитацийних умовин є можливість наглянути в канцелярії лісного відділу окружного уряду в Рахові та в підписаного.

В Рахові, дня 15. лютого 1939.

Предсідатель урбарії:
Н. Полянський, в. р.

Найновіші вісті зі світу

— **В польському соймі** в довгій дебаті над бюджетом міністерства суспільної опіки промовляли два українські посли: Дмитро Великанович і Степан Навроцький. Посол Великанович домагався праці для української молоді, українських лікарів, опіки над дітворою, еміґрантами і т. п. Він одинокий з численних промовців звернув увагу на необхідність боротьби з алькоголізмом підкресливши, що супроти 196.000 бюджетових грошей, призначених на боротьбу з алькоголізмом, держава заробляє на продажі алькоголю 353 мільйони золотих. Кілька років тому — говорив далі посол — я поставив запит у соймі до міністра суспільної опіки, яка висота грошевої допомоги для українських захоронок й товариств. На це я дістав відповідь, що ця допомога така мінімальна, що міністер соромиться подати числа. Той сором триває до сьогодні тому, що в цій справі не покращало.

— **Французька влада** звербувала тисячі туземців, щоб у приспішеному темпі викінчити стратеґічні дороги через Сагару. Цими дорогами мають пересуватись кольоніяльні війська та харчі й металеві руди з полудневих французьких африканських кольоній на північ. Одна дорога вестиме з місцевості Ґао до південного Альжиру. Друга дорога веде з південного Марокка до золотого побережжя, що лежить над Ґвінейським заливом.

— **Абд ель Крім,** провідник кабилів, що свого часу зорґанізував проти Франції незвичайно завзятий відпір, найсильнішний з усіх спротивів, які колинебудь мала Франція в африканських колоніях, а по французькій перемозі був засланий на остров Реуніон, звернувся до французького уряду з проханням про помилування. Абд ель Крім бажає, як кажуть, співпрацювати з Францією в якійсь кольонії.

— **Французькі** воєнні кораблі кинули якір в побережних базах воєнної фльоти в Тунісі. Вони візьмуть участь у маневрах, що мають там незабаром відбутись.

— **Конкляве кардиналів** для вибору нового Папи почнеться в Римі 28. лютого.

— **Всі уряди в Катальонії,** що підлягали досі катальонському ґенералідатові розвязано і створено нові, які безпосередньо підлягають урядові в Бурґосі. Це означає ліквідацію катальонської автономії.

ТЕАТР І МИСТЕЦТВО

Вівторок дня 21. II. 1939. р. в Славянському Домі, в 8 год.:

ОТАМАН ХМАРА.

Чергові вистави

Українського театру »Нова Сцена« в Хусті відбудуться:

23. II. 1939, четвер: Вебер Ґеннекен: **Пані та її Хрестник.** Комедія на 3 дії. Початок о 20. год.

25. II. 1939, субота: **Місяць і зоря.** — Початок о 20. год. — Пополудні учнева вистава О. Олеся: **Над Дніпром** — о 14. год.

26. II. 1939, неділя: Народня вистава **Отаман Хмара.** Початок о 15. год.

Лібовицький запрошений за границю

Володимир Лібовицький, шефрежисер і балетмайстер Укр. Театру »Нова Сцена« в Хусті, був запрошений великим балетом на заграничне турне по Европі. Розходиться о поїздку балету, котрий має на програмі між іншими балети чеський та словацький. Лібовицький зажадав, щоб був взятий на програму поїздки теж український балет, що з великою охотою йому приобіцяли.

Поїздка треватиме шість тижнів, а обіймає майже цілу західню Европу.

Лібовицький, крім виступів в балетах, поведе режію та хореоґрафію українського балету, до співпраці запросив відомих українських мистців. (Одяги й декорації.)

Це буде величезна пропаганда українського мистецтва за границею. Підготовка поїздки є вже готова, розходиться о термін відпустки для Лібовицького.

Дрібні оголошення

Допоручуємо двірцеву гостиницю — **Габура Степана, Королево н. Т.** 644

»Нова Свобода«, орган Українського Націон. Обєднання. Виходить щодня крім понеділка. Видає і редаґує: Ред. Колеґія. Відповід. і начальний редактор В. Гренджа-Донський. Адреса редакції й адміністрації: Хуст, Славянська вул. ч. 1. — Число телефону 128. Число чекового конта: Прага 95.625. — Уживання газетних марок дозволила Дир. пошт й телеґр. в Ужгороді під ч. 469-Е 38. — Рукописів редакція не звертає й застерігає собі право прислані статті скорочувати та не поміщувати. — Передплата: Чехо-Словаччина місячно 15 Кч, квартально 45 Кч, піврічно 88 Кч, річно 175 Кч. Післяплата від місячної ставки 15 Кч, річна 180 Кч. — Заграниця: Америка-Европа місячно один амер. доляр в рівновартостній валюті. Виняток Польща й Югославія. Польща 4 золоти місячно кварт. 12 зол., піврічно 24 зол., річно 45 зол. Югославія: місячно 25 дин., річно 300 дин. гроші слати заграничними поштовими переказами на адресу адміністрації: Хуст, Славянська вул. ч. 1. Карпатська Україна. — Державна друкарня в Хусті.

Цінник оголошень: За текстом звичайне оголошення 1/1 3.200 Кч, ½ стор. 1.600 Кч, ¼ стор. 800 Кч, 1/8 стор. 400 Кч. — Сторінка оголошення має 4 шпальти. За 1 кв. мм шпальти 2.90 Кч. Оголошення в тексті за 1 кв. мм на 1 шпальту по 4.50 Кч. На першій сторінці за 1 кв. мм 5.80 Кч. — Ширина шпальти 6 цм. — Сторінка оголошення має 4 шпальти. За 1 кв. мм шпальти 2.90 Кч. Оголошення в тексті за 1 кв. мм на 1 шпальту по 4.50 Кч. На першій сторінці за 1 кв. мм 5.80 Кч. — Ширина шпальти 6 цм. — Сторінка 26.5 цм широка і 41.5 цм висока. При більших оголошеннях відповідні скидки. — Окремі оферти преклахасмо на бажання. — Дрібні оголошення: числимо по 1 Кч від слова. — За оголошення редакція не відповідає.

/109.
Prof. Valerie Bohatská,
Modr. nr. 1186.

Річник XL. Число 39. Хуст, середа, 22. лютого 1939. 50 с.

НОВА СВОБОДА

ОРГАН УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ОБЄДНАННЯ

Загрозливе положення в Сирії

(Лондон, 21. II.) »Дейлі Телеграф« повідомляє, що по всій Сирії поширюються заворушення, які у Франції викликують серйозні побоювання. В багатьох місцевостях, між іншим і в місті Гур біля Дамаску, дійшло до зударів між поліцією і заколотниками. Поліція була примушена користатись зброєю. »Дейлі Хронікль« підчеркує, що Франція стоїть перед арабською революцією в Сирії. Після демісії сирійського уряду в різних частинах країни настали заворушення. У зударах з поліцією були ранені сотки демонстрантів.

На фронтах у Еспанії тишина

(Більбао, 21. II.) Генеральні штаби обидвох ворожих армій повідомляють, що на всіх фронтах у Еспанії є спокій. Учора ввечері генеральний штаб націоналістичної армії подав, що в суботу літаки Франка бомбардували військові обєкти пристані Альмерія. В мадридських урядових колах настало непорозуміння. Поміркованіші елементи висловюють погляд, що немає ніякої рації дальше продовжувати кровопролиття, бо перемога генерала Франка є питанням тільки тижнів.

Маршал Бадоліо їде до Лібії

(Рим, 21. II.) Відносно подорожі маршала Бадоліо, переможця Абисінії до Лібії, добре інформовані італійські політичні кола проголошують, що маршал Бадоліо знає добре терен Лібії, бо впродовж чотирьох років був губернатором Триполісу. Маршал Бадоліо підчас свого побуту в Лібії виконає інспекцію італійських військових частин, отже подорож Бадоліо немає якогось надзвичайного значіння, як також немали надзвичайного значіння різні інспекційні подорожі високих офіцерів французького генерального штабу в північній Африці.

Залізничне сполучення з Польщею через Зимір-Ясіння

(Хуст, 21. II.) У неділю було обновлене залізничне сполучення Карпатської України з Польщею на залізничій лінії Ясіня—Зимір. Щодо залізничного сполучення нашої федерації з Польщею, то сьогодні тільки на лінії Скотарське—Лавочне воно перерване.

Альфред Розенберг одержав відзначення Канта

(Кенігсберг, 21. II.) Як відомо, Альфред Розенберг, шеф націонал-соціялістичного закордонного уряду вчора навідав місто Кенігсберг у Східній Прусії, де виголосив програмову промову від імени націонал-соціялістичної партії. При цій нагоді староста Кенігсбергу, Віль передав Альфредові Розенбергові медаль Канта. Досі були відзначеними цією медаллю тільки міністер Гебельс та дослідник др. Фільхнер.

Другий протест Англії в Бургосі

(Лондон, 21. II.) В дипльоматичних колах довідуються, що уряд Англії вчора подав новий протест через свого уповноваженого посла в Бургосі ізза задержання англійського корабля »Стенгров«. Уряд націоналістичної Еспанії досі не відповів на другий протест Англії, одначе в Бургосі говорять, що англійський корабель був задержаний тому, бо віз недозволений товар на водах Еспанії.

Перед заведенням обовязкової військової служби в Англії?

(Лондон, 21. II. Авас.) На вчорашньому засіданні англійського парламенту виголосив промову консервативний посол Бутбі, який допоручував заведення однорічного збройного виховання для англійської молоді, бо за його думкою: »Франція не могла б до безконечности держати Мажинотову лінію без англійської допомоги«. Дальше допоручував удосконалити британську воєнну промисловість. Державний секретар Валлас заявив, що сьогодні промовить премєр-міністер Чемберлен, якого промову англійська загальна думка очікує з великим напруженням.

Велика маніфестація німців-націоналістів у Америці

(Вашингтон, 21. II.) Учора в Мадисоні відбулася величава маніфестація Союзу Німців у Америці, в якій узяло участь біля 30.000 осіб, у більшій частині уніформованих, що мали на рукавах гакові хрести. Демонстрації противників були заборонені. Демонстранти потім дефілювали перед провідником німців у Америці, Фрицем Куном та його штабом. На зборах зявилося багато стандардів з протижидівськими написами.

Остап Сірко:

Прага-Хуст

(Хуст, 22. II.) Золота Прага чеського народу, головне місто федерації чехів, словаків та українців була від нас впродовж минулих двадцяти років дуже далеко, і то не тільки географічно, але й духово. Прага не розуміла нас і взагалі не уявляла собі, якою цінною складовою частиною держави була і є Карпатська Україна, цей »золотий міст« на Схід. Природна річ, що коли хтось хоче виграти політичний бій, або війну, мусить мати добрі інформації, а Прага впродовж двадцяти років мала дуже кепські інформації про нашу країну, вона дивилась на нас очима злих інформаторів, яких більшість працювала в користь деяких сусідніх держав.

Тому не є ніяким дивом, що Прага результатом виборів до першого українського сойму була прямо приголомшена, для неї ці вибори були такою несподіванкою, як Мінхен кінцем минулого року. Український народ, звільнившись від інтриганського партійництва, прогнавши зрадників та інших агентів із своєї країни, у виборах виявився монолітним велитнем, викликуючи подив майже у всіх політичних центрах Европи. А »інформатори«, що ще зісталися в Празі, які змагалися останніми днями вмовити чеським державним мужам, що наш народ взагалі не стоїть у своїй більшості за українським урядом, здається, стратили грунт під ногами. І Прага починає іншим оком дивитися на Карпатську Україну, починає усвідомлювати собі всі помилки, які вона впродовж минулих років наробила. Цей здоровий процес відзеркальовує чеська преса, яка раптом змінила своє довголітнє вороже становище до українського народу.

Вислід виборів надав велику політичну вагу Карпатській Україні у Празі та Братиславі, а водночас завдав нищівний удар інтриґантам та всяким »інформаторам«, що намагались викликати конфлікти між Прагою та Хустом. Берлінське видання »Фелькішер Беобахтеру« пишучи про вислід виборів, у Карпатській Україні, дуже влучно підкреслює, що він причиниться до замирення між Прагою та Хустом та сприятливо буде діяти на політичні відносини в федерації. Український народ і його чільні політики є переконані, що це так і буде. Щоб коректна, чесна співпраця між Хустом і Прагою чимскорше здійснилася, центральний федеративний уряд повинен насамперед усунути з ведучих та важливих становищ тих людей, які стояли та ще і тепер стоять на перешкоді всякої співпраці. За новим духом мають наступити нові люди, здібні до реалі-

(Продовження на 4-ой стор.)

ГОСТРА СТАТТЯ „ФЕЛЬКІШЕР БЕОБАХТЕРУ“

проти кампанії мадярської преси

(Хуст, 22. II.) Як відомо, мадярська преса та радіовисильня перед виборами і після них ведуть брехливу кампань про вислід виборів та про положення нашої держави взагалі. »Фелькішер Беобахтер, з дня 15. II. помістив безпощадну критику мадярської ґазети »Пестер Льойд«, яка не перестає провокативно ставитися до Карпатської України. В статті »В Мадярщині прочитали це інакше...« характеризує Ф. Б. жидівсько-лібералістичні методи пресової політики й наводить як приклад, становище »Пестер Льойд«-у до виборів в Карп. Україні. Німецький часопис наводить власну позитивну оцінку цих виборів і пише:

»В Мадярщині прочитали це інакше! Офіційне будапешт. інформаційне бюро МТІ повідомляло: »Краєві вибори в Підкарпатській Руси відбулися під сильним терором. Не зважаючи на те, голосувала сильна більшість населення **проти** уряду«. На близько двох сторінках свойого обєму намагається »Пестер Льойд« доказати це ляпідарне вступне речення й »пофальшовання« урядового висліду виборів.

Це діється — пише Ф. Б. далі — з репертуаром арґументів, яких ми досі були звиклі чути від противників авторитарних держав, а не від їх приятелів. »Тому, що всяка партія, крім урядової, була заборонена урядом і не допущена теж ніяка друга листа крім листи Волошина... не змогло прийти до вислову правдиве хотіння карпато-руського народу« — пише автор передовиці в згаданім часописі. Може йому припадково відомо, що й в Німеччині та Італії »виключеною є з виборів« всяка друга листа, крім націонал-соціялістичної згл. фашистівської. А хіба не схоче він твердити, що тому не висловлюють могутні голосування за Адольфом Гітлером волі німецького народу!

Але читаймо далі: »Чужородна кліка захопила в Карпатській Україні всю політичну владу... В Підкарпатській Руси не питалися народу, а просто змусили його віддати мандат чужородній верхівці«. Читач міг би подумати, що ці речення відносяться до чужинців. Але ні! Ці формулювання сфабриковані в відношенні до самого премєра Волошина, довголітнього борця за волю українства.

Чому-ж це так нагло приділюють монсіньоре Волошина до **»чужородньої**(!), після війни поселеної в країні верстви українців«? Бо до оборонців української листи належать ніби то й »комуністичні аґітатори, які намагаються підбурити нарід проти мадярів і поляків«. Це останнє є отже сердном справи! Ми знаємо аспірації з минулої осені, створити в Карпатах спільний польсько-мадярський кордон. Згідно з поглядом »Пестер Льойд«-у є отже в Карп. Україні українці »верхівкою чужородного походження« а законними панами мадяри й поляки! Справді, як можуть закрутити в голові амбітні мрії! А все це після тверезого прояснення віденським ореченням, якому, як відомо, підпорядкувалася добровільно й без відклику Мадярщина«.

Як бачимо, полемічні арґументи німецького офіційного орґану незвичайно стійкі й при цьому отверті — так, що мабуть нарешті мадярська преса залишить свою провокативну писанину.

Про відкриття нашого сойму

(Хуст, 21. II.) Наше свідоме населення нетерпеливо чекає коли вже буде відкритий перший український сойм взагалі.

На цей історичний день чекають не лиш українці тут під Карпатами, але наш народ на цілому світі тішиться на цю історичну хвилину.

Відкриття й перше засідання нашого сойму відбудеться напочатку березня ц. р. правдоподібно в Рахові. Історичне відкриття й засідання першого українського сойму буде величавим національним святом цілого 50-мільйонового українського народу. Наші села, що мали 12. лютого »білий прапор« зокрема тішаться на цей славний день.

Виборами до першого українського сойму була зацікавлена майже вся Европа, і тому на перше засідання сойму зійдеться багато політиків і журналістів зо всіх держав Середущої Европи. Не буде в цілій Европі жадного великого щоденника, що не буде мати того дня свого спеціяльного кореспондента.

На святочне відкриття сойму запрошено політичних представників українців з Галичини, Буковини, Канади й Злучених Держав Північної Америки.

Центральний уряд буде заступати голова празького уряду В. Беран, а словацький уряд др Тісо.

Фахові школи в Карп. Україні

(Хуст, 20. II.) В нашому шкільництві настав тепер взірцевий порядок. Середні й фахові школи були перенесені до наших народніх осередків, бо перед тим більшість наших шкіл була в чужому не-українському оточенню. Фахові школи маємо тепер такі:

1. Великий Березний, державна експортова академія,
2. Свалява, державна торговельна академія,
3. Свалява, державна школа для лісників (гайників),
4. Свалява, державна господарська школа,
5. Воловий, вища промислова школа,
6. Севлюш, метальоковоробна школа,
7. Севлюш, торговельна школа,
8. Севлюш, фахова жіноча школа,
9. Буштин, господарська школа.

Бачимо, що фахове шкільництво є в нас в досить задовольняючому числі. Крім того маємо 2 вчительські семінарі (в Севлюші і Волівці).

ЗАКОРДОННІ ГОСТІ
в Карпатській Україні

(Хуст, 20. II.) В останньому тижні відвідали головне місто нашої країни закордонні журналісти, а саме: Радемахер фон Анні, німецький кореспондент, Ф. Гульнер з Братислави з пресової служби Ройтера, шведські журналісти на чолі з кореспондентом шведської й фінляндської преси Гуннаром Армштедтом із Штокгольму, американський журналіст з Ню-Йорку Ескір Роберт Сельмер, кореспондент румунської ґазети »Порунка Времміі« Антон Т. Шільц та з »Дойче Альгемайне Цайтунґ — Антон Йозеф Кніпгансен. Всі закордонні журналісти говорили, що самі не очікували такого гладкого перебігу виборів і були здивовані взірцевим порядком та спокоєм в Карпатській Україні.

В Ужгороді увязнили чеську редакторку

(Хуст, 20. II.) Міла Валентова, що писала до часописів Мелантріха під зн. »міва« була вислана на два тижні на репортажі з територій, що були відступлені Мадярщині. Редакторка Валентова мала пас, міжнародню журналістичну леґітимацію й мадярське міністерство закордонних справ їй цю дорогу позволило. Вона навідала Нові Замки, Лученець, Кошиці, а коли прийшла до Ужгороду, то її мадяри арештували.

Звертаємо увагу Вш Панів філателістів,

що адміністрація „Нової Свободи“ має обмежену кількість архів з серією поштових марок, оштемпльованих ювілейною печаткою, з нагоди 20-я Центральної Української Народної Ради, які може розіслати за поплаток на пресовий фонд „Нової Свободи“.

Чому деякі німецькі села в Карпатській Україні голосували проти кандидатки Українського Нац. Обєднання?

Вишній Коропець, 18. 2.) Ми були здивовані, що в деяких німецьких селах в Карпатській Україні було багато голосів проти нашої кандидатки УНО. Говорилося тоді, що багато німців є вже змадяризованих і тому підлягли впливу закордонної аґітації. Та справа з німецькими селами мається зовсім інакше.

Німецька національна група в Карпатській Украні видала перед виборами заклик до всіх німців, щоб віддали свій голос за кандидаткою УНО. Не було сумніву, що німецьке населення в Карпатській Україні свій голос за нашою кандидаткою дійсно віддасть.

Кілька днів перед виборами появилися інші летючки в німецькій мові, в яких був заклик до німців в Карпатській Україні, щоб голосували проти кандидатки УНО. Ці летючки мали таку саму форму, як і летючки попередні, правдиві. Німці були побаламучені й тому деякі кидали порожні коверти до урн.

Пізніше було вислідженo, що ці зфальшовані летючки були виголошені в Мукачові й тайно поширювані в німецьких селах в Карпатській Україні.

Бачимо, якої зброї вживають члени »панського, шляхотного« мадярського народу. Дальші коментарі зайві.

„Просвіта“ з Кошиць до Михайлівців

(Михайлівці, 18. II.) В осені року 1935 був в Кошицях заложений співацький кружок, заслугою наших урядовців-українців, що були зайняті в кошицьких урядах. Співацький кружок був заложений заслугою Йосипа Яроша, Олекси Пуя, Чобана й Кишки. Цей кружок був дуже активним; виступав кілька разів в радіо. Пізніше з співацького кружка була зорґанізована Просвіта, де працював і сьогоднішній посол до нашого сойму, суддя Др. Дутка. По відступлені Кошиць Мадярщині, майно Просвіти було перенесено до Михайлівців. Там наша Просвіта буде також працювати, освідомлюючи наше населення на східній Словаччині.

—км—

Готовтесь до свята Тараса Шевченка 9.-10 III.

ДО СУСІДІВ

(Прага, 20. II.) Треба було аж такого сильного політичного потрясення, що його зазнала ціла Чехо-Словаччина в осені минулого року, щоб чеські політичні кола подивились обєктивніше на розвязку українського питання в Карпатській Україні. Здавалось, що після явної зради бродіївсько-фенциківської компанії пізнали чехи, що підтримуванням цього політичного напрямку промощується дорога зазіханням на пригноблення нашого краю, вноситься хаос в наше суспільно-культурне життя, злочинно припинюється природній розвиток населення в кожній ділянці життя. Це є так ясні річи, що про них непотрібно би вести жадних дискусій. Тому коли й на сторінках чеської преси появилась замість »Подкарпатська Русь« назва »Карпатська Україна« і коли чеська преса несторонньо оцінювала великі заслуги уряду премєра д-ра Августина Волошина, що зуміла вдержати цей клаптик української землі для Чехо-словацької республіки, ми всі надіялись, що чеські кола перестануть саботувати дійсність, а саме: існування українського народу в Карпатській Україні.

Гіркий усміх викликує на уста факт, що це було лише кілька тижнів. Дедалі рідше зустрічаємось у чеській пресі офіціяльну назву нашої країни »Карпатська Україна«, а коли її часом і можна було зустрінути, з цілої стилізації й поміщення було видно, як тяжко редакторові ішло чорнило з пера, коли писав те слово. Якось радістніше пишеться й читається »Подкарпатска Рус«. Багато причин відомо. Відчуваємо їх всі: українці й чехи. Ціла суть лежить у відомому чеському русофільстві, та антипатії. Дуже малий відсоток чеського суспільства поставився за нами.

Але тепер, коли Чехо-словацька республіка стоїть перед фактом, що мусить жити в нових, скромніщих границях, в здецентралізованому виді, було б нерозумно вертати до старої короткозорої політики минулого режіму. Чеські політичні кола мусять рахуватися з новими силами, що двигають Европу, що заставляють її час від часу заговорити. Цею силою є і всеукраїнське питання.

Насувається думка, чому сьогодні мається робити те, що ослаблює звязок Карпатської України з іншими частинами федерації, зароджує на обидвох боках національну нетерпність?

Історія іде своїм темпом. Ніхто її не застановить. Дійсність чи приємна, чи неприємна, не зникне, коли хтось замкне очі і не хоче її бачити. Саботувати назву »Карпатська Україна«, називати й далі населення Карпатської України »русинським, подкарпато-руским, подкарпатским«, неправдиве освітлювання політичного й культурного стану, що розвивається сьогодні в Карпатській Україні, все це шкодить і уводить в блуд не так українські кола, але чеське населення в Чехії і на Моравії. Чеське громадянство не може довідатися правди про справжнє положення в Карпатській Україні завдяки саботажу і тенденційному повідомленні чеської преси.

Чи не було б слід, вернути вже на шлях історичної правди і прихильно співпрацювати з владою Карпатської України, щоб направити всі непорозуміння 20 річної експериментаційної політики старого режиму? Чи не ліпше було би для чеського і словацького народів, коли б вони жили у згоді і приязні з великим українським народом? Нехай чеська преса, чеські культурно політичні кола над цим добре подумають.

НА УВАГУ

Українським підприємствам, торговельним фірмам, банкам, національним інституціям та орґанізаціям у Галичині, на Волині, Буковині, в Америці, Канаді — й по цілому світі.

З приводу великої загально-національної події, що наближається (приблизно 21. березня б. р.), — а саме **відкриття першого сойму вільної Карпатської України,** *вийде надзвичайне видання щоденника Карпат. України -- „Нова Свобода“.*

В числі присвяченому цій історичній події, яке матиме 16-20 стор., будуть уміщені, між іншим, статті на чужих мовах а також численні фотографії та ілюстрації з життя молодої української держави.

Число буде розіслано урядам, політичним представництвам, пресовим бюро і т. д. усіх держав і завданням цього випуску буде -- зарепрезентувати перед цілим світом молоду українську державність та укр. справу взагалі.

У звязку з цим, Редакція та Адміністрація „Нової Свободи“ звертається до укр. приватних фірм та до українських національних інституцій з пропозицією, щоби вони для репрезентації українства перед чужиною та для комерційного інтересу і взаємного пізнання між своїми, надіслали для надзвичайного видання „Нової Свободи“ свої оголошення, евент. кліше і т. д.

ЦІНУ ЗА ОГОЛОШЕННЯ ЗАЛИШИМО ЗВИЧАЙНУ (таксу дивись на останній сторінці, під текстом,) гроші належить надсилати на адміністрацію „Нової Свободи“ — **КАРПАТСЬКА УКРАЇНА, — CHUST, Karpatská Ukrajina.)**

Одночасно Адміністрація звертається до усіх українських книгарень, просвітних установ та евент. приватних осіб, щоби зголосили наперед, скільки чисел вислати їм надзвичайного — соймового — видання „Нової Свободи.“ Ціна числа буде 2 К., опуст для книгарень і кольпортажі 30%. Гроші просимо висилати разом із замовленням.

Адміністрація

З мадярського „раю“

Немилосердна мадяризація. Голод і соціяльні невдоволення. Поширення комунізму. Хаос і безпорядки

I.

Учнів учительської семинарії української національности всяко переслідують. Роблять їм всякі перешкоди в студ., щоб в такий спосіб примусити їх виступити зі школи. На Водохрещення всі учні мусіли брати участь у поході до річки й співати мадярські церковні пісні. До школи набрали всяких вуличників, щоб тільки її заповнити. В школі нема жадної дисципліни й порядку. Учні курять, пють по корчмах і в загалі ведуть страшно неморальне життя. Найзапеклішими мадяризаторами є професори Мурані та Ернест Дунда. Мурані, коли учні відмовилися нести мадярський триколор, зачав на них кричати: »Вот карактер у руснака! Он ужек свою народну фану не гочет нести!«

II.

»Чорнорубашники« проходять два рази в тиждень військові вправи. Вони тероризують українське населення, примушуючи його вступати в свої члени. Хто не хоче, того денунціюють, відводять на поліцію, де немилосердно бють. Головні капітани »чорнорубашників«, це щиро »русскіє патріоти«: Балецький (брат редакт. »Дневника« в Празі), Крайняк та Чепінець. Чепінець грає ролю »духовного вождя», а Балецький та Крайняк займаються організаційними справами. Крім того Чепінець є особовим секретарем пана Іштвана Фенцика.

III.

У Ужгороді і взагалі не тільки в окупованих територіях, велике невдоволення між населенням. Часто відбуваються гучні демонстрації по вулицях. Населення енергійно домагається поліпшення свого тяжкого соціяльного стану без різниці національности. Це стихійне невдоволення поширює хаос та анархію, помагає росту жидо-більшовизму. Не диво, коли на стінах ужгородської »Корони« зустрічаємось з намальованими комуністичними гаслами й комуністичними емблемами.

IV.

Незавидне положення державних урядників взагалі. Особливо терплять безробіттям урядники окупованих територій немадярської національности. Їх посилають з одного міста на друге, примушують складувати по три по чотири присяги, але й тоді не дадуть їм зайняття. У Мадярщині нараховується тільки біля 10 тисяч осіб з академичною освітою без посади, без кусника хліба до життя. Вони замітають вулиці, роблять найчорнішу працю, щоб тільки якось прожити.

Таке то »життя« в мадярському »раю«!

Петро Карпатський.

Православні українці в Америці -- нашому урядові

(Хуст, 20. 2.» Українська Православна Церква в Злучених Державах прислала урядові Карпатської України такого листа:

»Українська Православна Церква в Злучених Державах Америки прирікає робити все в її змозі, щоб піднести вагу праці й жертв наших патріотичних організацій, що стоять у звязку з нею й направити ту працю й жертви на допомогу розросту й розцвіту молодої держави Карпатської України в федерації з Чехією й Словаччиною. Боже благословіння нехай покриє землі й народ Карпатської України, захистить їх від ворога й лиха, дасть непохитну віру, мужність і твердість високим носіям її Проводу.

Лист підписали архієпископ Іоанн Теодорович та секретар о. О. Мицик.

Лихими ворогами народньої справи є ті, котрі не висилають точно передплати.

„Нова Свобода“ працює для Вас, зробіть щось і ви для „НОВОЇ СВОБОДИ“!

Ужгород має нову назву:

Nagy temető

[великий цвинтар]

(Ужгород, 17. 2.) Міста й села, що були відступлені Мадярщині поволі зовсім пустіють; Мадяри самі признають, що в Ужгороді й Мукачові населення без розділу національности, голодує та не має дров на опал. Ці міста, а головно Ужгород, евакуацією так випорожнилися, що мадяри самі називають Ужгород і Мукачово великим цвинтарем. -вс-

„Карпатоукраїнська Свобода“ і „Ческословенска Україна“

(від вл. кореспо.)

(Прага, 20. II.) Вийшло вже сьоме число часопису в чеській мові »Карпатоукраїнська Свобода«. Тепер можна її оцінити правильніше. Пропаґанда української справи є для нас дуже важна річ, але невідповідно поставлена може часом більше пошкодити, як помогти. Для того до справи повинні братися люди фахові, які повинні знати, що і як писати й що не писати.

Ціллю »Карпатоукранської Свободи« мало би бути правильно інформувати чеське суспільство про українські справи і впливати на нього в напрямі вироблення відповідного погляду на українську справу взагалі, а на Карпатську Україну зокрема, та впливати на відповідне вирішення цілої низки спільних проблем. Тому на місці була там стаття Зборовського про природні багатства Карпатської України, дуже добра напрямна стаття Шандора про Карпатську Україну, статті інж. Земана, чи переклади українських поезій професора Тіхого і поезії Есенської »Україні« і т. п. Але цілком не належить до українських справ ні до чесько-українських відносин статті якогось пана Веритаса про те, »Як легко дамо працю безробітній інтеліґенції«, бо це є чисто чеський проблем, а в нас безробітної інтеліґенції нема, і не так швидко буде. Або що має спільного з »Карп.-укр. свободою« »Пайдаве умені пана В.« (Певно знову того пана Веритаса). Або »Пропущення заміжних жінок«. Враження таке, що пан Веритас і ще дехто »дірвалися до ґазети« і щасливі, що де-небудь можуть помістити свої »твори«. Бо, дійсно, що може мати спільного із чесько-українськими проблемами нотатка пана К. Мура: »Коли би Ґете був футболістом«? Або хіба »Карп. укр. Свобода« має робити порядок в празькому пенсійному інституті, бо так бажає собі якийсь »один з покривджених«? Хіба редактори не спостерігають, що цінні статті проф. Тіхого та ін. обезцінюють такими »Перепрацьованими авторами«...

»Особні заліби« пана премєра Берана в часі його полювань (стаття п. мін. радника Брандейса, знайомого із Ужгороду. »Міністерскі пржедседа Беран а Ческословенска(?) Україна« мало кого цікавить. Нас всіх, евентуально, могло би цікавити, що думає п. премєр Беран зробити позітивного для нашого краю і народу. Рівно-ж дякуємо панові радн. Брандейсові за новий винахід, зглядно нову ним видуману назву нашого краю »Ческословенска Україна«. Подаємо до його відома, що наш край називається »Карпатська Україна« і лишень ми самі, а ніхто інший, некомпетентний її самовільно міняти. Просимо пристосуватися! На кінці: не нашою ціллю є розкривати тут позакулісові містерії довкола »Карпатоукраїнської Свободи«, капіталові впливи найновіших трансакцій купна-продажі чи засяги »сильних мира сього« чи політичні обличчя деяких анонімів, але вже із самого пятого числа бачимо, що там не все в порядку. До певної міри на це вказувало б і »зделені« редакції, що »п. редактор Зборовскі (основник того часопису!) перестав бути членом редакції«. Маємо враження, що в тій »Карпатоукраїнській Свободі« не залишилось вже ні одного українця. Назва »Карпато-українська Свобода« повинна з того часопису **зникнути**, коли часопис буде й далі двозначно висловлюватись про те, або інше. Не хочу робити якогось закиду в роді »неякої конкуренції«, але зі всіх інших поважних мотивів і навіть з чисто психольоґічно - пропаґандивних, повинно те статися. А якщо назва, склад редакції і деякі тенденції часопису не будуть змінені, то не виключено, що не лише всі українці, але й много чехів перестане той часопис купувати!

П. В.

Участь жінки в державному будівництві

в Карпатській Україні

Світова війна та світлі роки відродження української державности, вирвали жінку з тісних рамок родинного життя та кинули її у вир громадської та суспільної праці. Коли чоловіки воювали на фронті, жінки мусіли заступити чоловіків у всіх галузях праці, в запіллі, як у праці фізичній, так у праці інтелектуальній. Не була, правда, жінка на це підготовлена, але здібність жінки скоро й легко пристосуватися до змінених обставин життя та завзяття, з яким вона взялася до праці, помогли їй побороти всі перешкоди й вона гідно виконувала наложені на неї обовязки.

Потім надходять тяжкі роки національного пригноблення: почування фізичного та національного нищення українського населення на Великій Україні, страшне національне гноблення і на всіх інших українських землях. Але жінка не спить, жінка памятає на незабутні слова нашого великого поета, Івана Франка: »До великого моменту будь готовий кожний з нас«.

Серед невиразних обставин працює жінка над усвідомленням українського жіноцтва на селі. Як взірець, можу навести успішну працю »Союзу Українок« в Галичині. Жіноча молодь намагається наперекір всяким труднощам здобути освіту, щоб уразі потреби не мусіла йти з голими руками до відбудови української держави.

І от, підійшла давно очікувана хвиля: на найменшім клаптику української землі повстає Карпатська Україна. Очі Европи звернені на цей кусник зелених Карпат, серце кожного українця бється жвавіще, коли чує ці два маґічні слова: »Карпатська Україна«. Кожний українець, де б він не був, хоче прикласти й свою цеглину до відбудови української держави. Великий вождь Німеччини, Гітлер, каже: »Де не родилася б німецька дитина, чи то в краї, чи то на чужині, в Індії чи в Африці, мусимо памятати, що в цій дитині бється німецьке серце, тече німецька кров і ця дитина мусить бути для нас одинаково дорога«.

Як кожна мати тремтить над здоровлям своєї дитини, так кожний українець, кожна українка мусить бути на сторожі, мусить зі всіх своїх сил боронити молоду »Карпатську Україну« перед численними ворогами.

То-ж і українська жінка хоче принести себе в жертву українській ідеї. Українська жінка не може дозволити обмежити себе лише родиною, себто вихованням дітей та веденням домашнього господарства, не може бути лише на втіху своєму чоловікові. Таку розкіш можуть собі дозволити лише жінки вільних пануючих націй, де є перепродукція інтеліґенці, як у німців чи чехів. Чехи можуть звільняти з посад відданих жінок, чеська жінка виконала своє завдання при відбудові чеської держави і може вернутися до свого природнього покликання, обмежитися працею в родинних рамках.

Українська жінка мусить поза працею в родині віддати ввесь свій вільний час для відбудови української держави.

Др. Г. Янішевська.

Інж. Гр. Думка:

Готовмося до веснування!

Не за горами весна — перша весна у власній хаті, у своїй державі — Карпат. Україні. Ми хлібороби — підвалини цієї хати, мусимо вже тепер належно приготовитись до її зустрічи. Не забуваймо, що від нашого мозку та наших мозолистих рук залежить, чи матимемо самі, наша рідня й всі горожане нашої держави доволі хліба та всього іншого, чого кожному, крім хліба, треба на прожиток. Ніколи дотепер не вистарчало нам власного хліба, Щорічно треба було довозити його за величезні суми. Нашими грішми, нашею працею багатіли сусіди. Так воно було, але так далі бути не сміє. Мусимо змагатись збірати з наших грунтів більше хліба, як дотепер. Не є це неможливе. Не така вже бідна наша земля, щоб не могла дати більшого врожаю, як досі давала. Від нас самих залежить, чи будемо ситі з плодів нашої землі, а чи, не дай Біг, далі будемо журитися про кусень хліба. Більше довіря в самих себе, більше завзяття й витревалости нам треба, а успіх нашої праці певний. Не вірити всяким духам, котрі лякають нас тим, що по відступленні Мадярщині найурожайніших частин землі, не будемо в силі виробити тільки хліба, кілько нам треба. Якраз тому, що простор нашої держави зменшився, всі сили й змагання мусимо прикласти на це, щоб показати невірним Томам нашу життєздатність.

Щоб малиб ми робити вже тепер? — Кожний господар мав би старатись, щоб використати й найменший шматочок власної землі на цілі свого господарства. Багато землі марнується в нас тим, що корчі не дозволяють використати її як слідує. Не терпіти цього далі! Якраз тепер найвідповідніша пора вичистити землю з цих корчів і тим збільшити простор свого господарства. Якщо кожний наш господар перевів би в своїм господарстві справжню війну з усякими меншими й більшими корчами, зробив би велику прислугу не тільки власній сімї, але також і нашій державі. Цим збільшив би значно вартість наших господарств. А є ще й інші — не менше важні справи, які також треба б зробити. Не марнувати так много землі на так звані пасла. Де лиш це можливе й де годиться це пасло на ораницю, постаратись частину пасовиськ перемінити на ораницю. Знаю, що нелегка це справа. Якщо пасло є власністю одного господаря, переміну дасться легко виконати. Трудніше, коли пасло є спільною власністю. Але й тут при добрій волі людей найдеться корисне вирішення.

Також багато врожайної землі тратиться у нас тим, що задержується на ній вода й вона не дозволяє використати ту землю на хліборобську культуру.

Правда, не все дасться цю воду так легко спустити. Нераз треба на це й інжинерської помочі та більших грошевих витрат. Але й тут не є ми безрадні й безпомічні. В таких випадах поможе нам матеріяльно наш уряд, якщо розходиться про відводнення землі поодиноких господарів а не землі цілих сел або значної скількости землі якогось села.

Провірити плуги, борони й інші господарські знаряддя, чи є вони в такім стані, щоб можна їх уживати при весняних

Прага - Хуст

(Докінчення з 1-й стор.)

зації мирного співжиття народів у федерації на нових основах.

Прага тепер, після виборів, коли мова йде про мирну співпрацю з українським народом, може наглядно переконатися, що до боротьби між Ужгородом і Прагою раніш, до боротьби між Хустом і Прагою останніми місяцями, ми, українці і наші чільні державні мужі ніколи не задавали причин. Причини до непорозуміння завжди виходили з Праги, наслідком інтервенції свідомих чи несвідомих ворогів нашої нації та державности.

Дрібязковість, короткозорість, дитинська наївність мусять у Празі раз на завжди відступити місце широколінійності, реальності, здоровому поглядові на справи у відношенні до Карпатської України. У першу чергу саме Прага мусить вивести потрібні консеквенції з результатів цих виборів. Ці консеквенції є таксамо конечними для Праги, як і для наших сусідів. Не маємо на меті докоряти Празі, але її дотеперішній погляд на Карпатську Україну в нічому не відріжнювався від поглядів цих сусідів.

»Золотий міст« на Схід здійсниться справді тільки коректною, щирою співпрацею народів у федерації чехів, словаків і українців. До такої співпраці український народ як у минулому, так і тепер завжди простягав свою руку.

Більше передплатників — ліпша забезпека для „НОВОЇ СВОБОДИ“

працях. Якщо вимагають вони якоїсь поправки — поладити тепер, коли є на це досить часу.

Таксамо вже тепер малиб господарі подумати над тим, чи мають потрібну скількість насіння для сійби. Чи не треба буде відновити його, або в разі недостачі насіння докупити. Це також можна зробити вже тепер. Тосаме відноситься й до штучних гноїв (порохів).

БАЖАЮ „КАРПАТСЬКІЙ СІЧІ“

щоб вона розвивалась на славу свого народу

(Інтервю з ґенералом Віктором Курмановичем)

Як ми вже у вчорашньому числі згадали, на величавий здвиг Карпатської Січі прибув також і колишній начальник ґен. штабу української галицької армії, ґенерал Віктор Курманович, що здобув собі відразу велику популярність серед учасників здвигу і є наймилішим нашим гостем.

Дивлячись з балькону на наш похід, на нашу дефіляду, радів своїм щирим українським серцем, тішився тому, що це стільки роках скитальства по чужих країнах, мав змогу побути між своїми людьми на клаптику рідної землі і побачив хоч бодай ті перші зародки рідного карпато-українського народнього війська, і рідну українську уніформу . . .

Ніхто б не повірив, що пан ґенерал вже з шістьдесяткою попрощався, але зате свіжий, ходить випростований, як молодик і бадьорий... Уінформа січовиків, гуцульські однострої, загальний настрій, ентузіязм . . . море соняшно-блакитних прапорів . . . рідна Богослужба . . і нарешті похід викликає в очах старого вояка-героя визвольних українських змагань — безмежну радість.

Ми, редактори, радимось, як підійти до пана ґенерала по інтервю. Велика, історична особа і наші читачі прочитають з великим зацікавленням все те, що пан ґенерал скаже.

Але більшість нас стоїть на тому, щоб зробити »наступ« завтра, сьогодні не випадає. Врешті і нема часу — збори старшин, а опісля наради проводу УНО.

Другого дня зібрались ми, трьох нас: славний письменник Улас Самчук, як кореспондент паризького »Українського Слова«, редактор »Нового Часу« п. Хустський і моя скромність від »Нової Свободи«.

В українсько-американському домі

Входимо до Українсько-Американського дому. Чекаємо хвилину, і незабаром входить пан ґенерал, свіжий, бадьорий, такий самий як вчора, хіба ж трохи скокійніший. Вчора був день здвигу, день руху, сьогодні розбирають вже тріюмфальну браму і тільки залишаються гарні спогади, як походували нею горді відділи січовиків . . .

Ставимо пану ґенералові три питання. Перше:

— Як ви, пане ґенерале, проживали на протязі останніх двадцяти років на еміґрації?

Пан ґенерал задумовся і після хвилини відповів:

— Коли мої приятелі святкували зо мною моє 60-річчя, відомий український публіцист др. Грицай менш-більш описав моє приватне життя, про яке я не радо говорю. Поперш про те не радо згадую, щоб не пригадувати собі деяких прикростей серед бідного еміґрантського життя; по друге тому не радо говорю, щоб вороги нетішились тим, що нам прийшлось пережити. Бо були й прикрі часи, коли кожен з нас мусів стояти на власних ногах, серед найтяжчих обставин. Мені приміром, поляки відмовили громадянство і я опинився в дуже невідрадному положенні. Але ми вірили, що настануть ще часи, що нас скріплять у тій надії, що наші мрії сповняться. Ми були завжди переконані, що великі, вільні народи колись мусять опамятатись і прийти до переконаня, що сталась несправедливість, і що треба дати тому 50-мілйоновому народові право на самовизначення і вже раз дати йому можливість бути господарем на своїй землі . . .

Я ніколи не відмовлявся навіть від тієї найскромнішої праці і своїм надбаним знанням в організаціях еміґрантів помагав, де тільки міг. Я гордий на те, що можу співпрацювати і жити тією надією, що незадовго заблисне наше ясне сонце . . .

Мов той вулкан зірвався ввесь народ

— Як реаґувала українська еміґрація на повстання Карпатської України, і яко враження зробив на неї результат наших соймових виборів — було нашим другим питанням.

— Мов той вулкан — говорив пан ґенерал — зірвався ввесь український народ по всьому світі на ту незвичайно потішаючу вістку, що справедливість перемогла і після тисячелітньої неволі, український народ в Карпатській Україні став господарем на своїй прадідній землі. Це дає надію всім тим нещасним скитальцям, що наближається справедливість і зможуть і вони повернути на рідні землі, так молоді, як і старі, щоб свої білі кістки зложили в Батьківщині... Вістка про самостійність Карпатської України піднесла нас в душі і наповнило наші груди святим бажанням дістатися під рідну стріху. В Німеччині, у Франції, Америці, Канаді, Бразилії і по всіх усюдах, де живе український народ, всі перейняті невимовною радістю, а доказом того хай будуть ті пожертви, що впливають на допомогу відбудови Карпатської України. Коли ті пожертви і не є в бажаних розмірах, але є вони від серця щирі і той еміґрант, що живе серед злиднів, шле цей дарунок для свого рідного брата.

Ввесь український народ тішиться...

Успіхи соймових виборів спричинили серед еміґрації неменшу радість. Народ, що прожив тисячу років під чужою займанщиною, в кігтях ворога, що всіми силами старався стерти з лиця землі український народ. Можна сказати, що по так довгому періоді, з запертим віддихом здержливости ждали ми на вислід виборів. Величава перемога надійшла, завершились всі сподівання. Бо де ж можна було сподіватись, що цілий народ вповні вискажеться за українським націоналізмом! Не тільки ввесь український народ, але і цілий світ був вислідом виборів заскочений. Після тисячелітнього поневолення народ в душі умів переродитись і свою національну свідомість та зрілість таким чином перед світом задокументував, що має незломну волю бути паном на своїй землі.

Боєвий дух і козацьке лицарство

— Яке враження зробив на Вас, пане ґенерале, вчорашній здвиг Карпатської Січі? — був наш останній запит.

— Надзвичайно приємне. Це ж перша моя зустріч з цим відламком нашого народу на його рідній землі. З великого захоплення самих січовиків, з їх жертвенности приїхати до Столиці на власний кошт і походувати в найпоганішій погоді . . . з їх дефіляди я бачу, що цей народ за свою волю, за свої права готов постояти, готов віддати і те своє найдорожче... В рядах я бачив, як найстаршу, ґенерацію, що колись билась по всіх фронтах . . . так і віддану — рідним націоналізмом перейняту молодь. З їх обличчя можна вичитати тверду волю своєї незломности і боєвого духа козацького лицарства . . .

Хочу ще лиш те підкреслити, що приїхав я, не як офіціяльна особа, тільки приватно, як українець, щоб поздоровити своїх рідних братів і побажали їм у їх праці на кожному полі щонайкращого. А »Січі« бажаю, щоб вона розвивалась на славу Карпатської України. Ґ-Д.

ВІСТІ *зі СВІТУ*

— **Переговори** між представниками німецької та англійської індустрії, які будуть вестися в Берліні у березні ц. р., стануть ще більш важливими, бо в тому самому часі приїдуть до Берліну англійський міністер торгівлі Олівер Станлей та повірений експортовими справами державний секретар Гудзон. Вже цього тижня підготовляють майбутні переговори господарський відділ англійської амбасади в Берліні і начальник господарського відділу англійського міністерства закордонних справ Ґваткн. Це все вказує — як пише »Таймс« — на те, що англійський уряд рішився, наладнати на новий спосіб німецько-англійські торговельні взаємини. Німеччина поширила значно свою торгівлю у південно-східній Европі, Англія бажала б дійти до порозуміння про співучасть обох держав у торгівлі в балканських краях.

— **Англійський уряд** задумує вислати в найближчому часі — як повідомляє »Євнінґ Стандард« — торговельну делеґацію до Москви. До тих переговорів мають навязатись далі політичні розмови.

— **Флямандські фракції** бельґійського парламенту, палати послів і сенату, прийняли резолюцію, в якій заявляють, що події в останніх тижнях доказали необхідну конечність, перетворити одноцілу бельґійську державу на союзну, щоб забезпечити автономію для флямандців і вальонів. З уваги на ревізію конституції прийшов час на створення єдиного фронту з метою здійснення розділу адміністрації.

— **Сирійський уряд** Мардам Бея уступив, бо частина послів національного бльоку відмовилась далі підтримувати уряд. З приводу демісії уряду провідник опозиції др. Шабандер видав проклямацію за незалежністю Сирії. У звязку з проклямацією відбулись великі демонстрації в Дамаску. Французькі війська находяться у стані поготівля.

— **Чехо-Словаччина** знесла заборону поширювання в республіці 36 періодичних видань, що появляються у Великій Німеччині.

— **Демобілізація** чехо-словацької армії, розпоряджена урядом дня 6. жовтня минулого року буде закінчена 28. лютого ц. р. Це сповіщає проголошення міністерства народньої оборони з дня 10. лютого.

— **Б. премєр** Югославії Стоядіновіч порішив зректися мандату до сенату, а затримати посольський мандат в скупштині.

— **Словацька рада міністрів** допоручила підготовити створення катедри польської мови на словацькому університеті в Братіславі.

— **Південно-американські** республіки Уругвай та Перу рішили визнати вповні уряд ґенерала Франка.

— **В цілій Палестині** вибухли нагальні внутрішні сутички між жидами. Гебрейська преса говорить просто про громадянську війну між жидами, обтяжуючи відповідальністю за витворений стан жидівські ліві елементи. Боротьба йде між соціялістами та ревізіоністами.

— **Президент Рузвельт** виїхав на Фльориду та вступив на контрторпедовець, щоб взяти участь у маневрах фльоти. У вашинґтонських політичних колах кажуть, що від висліду маневрів залежатиме рішення през. Рузвельта, чи досить буде поширити Панамський канал, чи треба буде збудувати ще Нікараґуанський канал. Завданням маневрів є концентрація нападу фльоти на Панамський канал.

— **В справі окупації** Японією китайського острова Гайнан інтервеніювали — як ми вже подавали — Франція і Англія. З черги звернувся до японського уряду за виясненням амбасадор Зєдинених Держав північної Америки. На острові Гайнан є багато американських місіонарів, громадян та американських шкіл. Японський міністер закордонних справ Аріта запевнив амбасадора, що уряд не думає переступити меж, окреслених військовою необхідністю.

Українське шкільництво в Польщі („Національна Політика“, Львів:)

(З промови посла В. Целевича.)

Українське державне шкільництво в Галичині знаходиться на дні кризи і занепаду, воно або стоїть на місці, або цофається. Стан українського шкільництва за австрійських часів є для галичан під теперішню хвилю тільки недосяжною мрією.

Високі школи. В Польщі не має українське населення ні одної високої школи, а всеж таки існує закон з вересня 1922 р., який постановляє про заложення українського університету, а в буджетовому прелімінарі на 1922/23 рік передбачено видаток у висоті 3 міліонів на підготовні праці в справі заложення українського університету. Закон абавязує по сьогодні, а українці як не мали так не мають українського університету.

За австрій. часів мали галицькі українці при львівському університеті дванадцять катедр і 4 доцентури. Під теперішню пору не існує ні одна катедра, ні одна доцентура з українською мовою навчання при львівському університеті.

Українській молоді утруднюється а то і унеможливлюється доступ до польських високих шкіл а зокрема на ті відділи, де обовязує обмежена скількість місць. У році 1928/29 було на всіх високих школах Польщі 2.000 студентів греко-католицького віроісповідання. У р. 1936/37 вже тільки 1.500 студентів, а сьогодні при новому загостренні польсько-українських відносин справа ще значно погіршилася.

Коли українська молодь старається виїхати на студії закордон, то і в тій справі робиться їй непоборимі перешкоди. Українська молодь по укінченню високих шкіл, а зокрема таких відділів як фільозофія і право, є засуджена на безробіття.

Середні школи. Скількість українських ґімназій у порівнанні з передвоєнним станом не збільшилася, а зменшилася. До війни за австрійських часів було 6 державних ґімназій з українською мовою навчання. Під теперішню хвилю існує тільки 5 державних українських ґімназій. Українці Волині, Холмщини і Полісся не мають ні одної державної ґімназії. За польських часів, у часі пацифікації, зліквідовано українську державну ґімназію в Тернополі. Всі наші зусилля у напрямку реактивовання її, не віднесли успіху. Витворився такий стан, що сьогодні, на просторі цілого тернопільського воєвідства нема ні одної державної української середньої школи, а існує аж 12 державних шкіл з польською мовою навчання. Майно української ґімназії — природничий і фізичний кабінети і приміщення перебрано польською жіночою державною ґімназією в Тернополі. Нормалізація з 1935 року не принесла ніяких змін у тому стані.

Багатоміліонове українське населення не має ані одного педаґоґічного ліцею, а українців до польских державних педаґоґічних ліцеїв, або не приймається зовсім, або тільки в дуже обмеженій скількости. Що більше, українців не приймається до польських державних середніх шкіл. Приміром цього року не принято ані одного українця до польської ґімназії в Соколі.

Так у світлі цифр і фактів виглядає знана толеранція, про яку говорив пос. Ваґнер.

Початкові школи. На основі урядової статистики мали українці в дні 1-го грудня 1923 р. на просторі цілої Польщі 3.027 шкіл з українською мовою навчання. Лекс Ґрабскі з 1924 року зруйнував українське вселюдне шкільництво. Урядові статистики подають кількість шкіл з українською мовою на 400 і кількадесять.

Утраквістичні школи є у практичному житті польськими школами. Більшість польських учителів не володіє українською мовою ні в слові, ні в письмі і тому навчання української мови в утраквістичних школах часто густо не відбувається. Що більше, багато польських учителів веде боротьбу з дітьми за уживання слова український. Багатьом священникам відбирається право навчання релігії в школі і багато дітей залишається без духовної опіки. Такі сумні відносини у ділянці початкового шкільництва викликують серед українського населення фермент огірчення і перекопання, що шкільна влада змагає до винародовлення української дітвори при допомозі школи.

Українські приватні школи. Український нарід не маючи державних шкіл з українською мовою навчання, розбудовує своє приватне шкільництво. Польські приватні школи, Товариства Школи Людової одержують і від держави і від самоуправних установ грошеві підмоги. Українське приватне шкільництво не тільки що не дістає ніких грошевих підмог, а в додатку ще зустрічається з ріжними перешкодами з сторони шкільної і адміністраційної влади. Українським школам дуже важко одержати права прилюдности, українським учителям відмовляє адміністраційна влада права навчання, збірки на українське приватне шкільництво заборонюються. Товариство »Рідна Школа« зустрічає у своїй діяльності ріжні перепони адміністраційного характеру.

Так виглядає українське державне і приватне шкільництво всіх типів у Галичині.

Карпатська Україна мусить мати свою Національну Бібліотеку

У числі першої ваги державних потреб кожної держави, є всебічне опікування культурним життям народніх мас. До цього належить і дуже важлива праця біля найбільшої культурної скарбниці держави — його Національної Бібліотеки, тобто тої бібліотеки, що переховує у найбільшій повноті всю літературну продукцію держави. У таких національних Бібліотеках в Берліні, в Лондоні, з Парижі, у Вашингтоні, уКиїві... День за днем, роки за роками плине, до цих бібліотек все що вийшло з друку в межах держав, цих бібліотек, тут знаходять ці друки відповідну опіку, переховуються для майбутніх поколінь, являються духовою поживою сучасних. Служать за матеріял наукового бібліографічного попису

Найбільші храми духовости — такі Національні Бібліотеки. І не дурнож, бо вже від стародавних часів ці храми культури знаходили собі притулок у величавих палатах з мармуру та иншого дорогоцінного матеріялу, палатах, які відповідають і зовнішнім їх видом великому завданню.

Український народ має своїх Національних Бібліотек аж дві: у Києві та у Львові. Вони обидві мають велику заслугу в минулім і сучаснім, ще більша чекає на них у майбутнім. Політичні кордони поділили сферу їх чинности, і хоч відбувався іноді обмін виданнями, а то й здійснювалося дещо у стремлінню до співпраці, та різні причини тому перешкоджали. Дійсність така, що обидві ці українські національні Бібліотеки стали центральними краєвими бібліотеками. Спеціяльні закони забезпечують для них одержання обовязкових примірників усіх українських друків, які творять основні збірки цих бібліотек.

В нашій республіці на основі існуючого закону з р. 1935 (Зб. зак. ч. 118) обовязкові примірники одержують з території цілої республіки »Національна й університетська бібліотека« у Празі, а друки зі Словаччині та Морави мають одержувати Унив. Бібліотеки у Братиславі та Брні. До Словаччини було причислено й »Подкарпатську Русь«. Таким чином карпатоукраїнські друки мають надсилатися до Університетських Бібліотек у Празі та Братиславі. — Краєвим урядам належить право одержання всіх часописів краю, але не книжок.

Отож Карпатська Україна зовсім не мала та не має ще й досі такої центральної бібліотеки, що мала б подбати про заховання й опрацьовання всіх друків, що вийшли й виходять в межах краю.

З того повстали великі труднощі, які в державних інтересах мали б бути оправлені відповідним законом Карпатоукраїнського Сойму.

Національна Бібліотека Карпатської України має в сучаснім досить можливостей для утворення значного фонду старшої української літератури. Є то збірки українських еміґрантських бібліотек: Бібліотеки Українського Університету, Бібл. Українського Педагогічного Інституту. Бібл. УГА, Бібл. Історичного Кабінету та інші.

Хуст за короткий час зміниться ще більше ніж це вже сталося за останні місяці. Бачимо як успішно влаштовується життя політичне, господарське, незабаром повстануть ще більше сприятливі обставини для розвитку культурних стремлінь найширших потреб народу. Прийдуть часи голоду на українську книжку. Про ці часи треба дбати вже тепер. Бо не ні в одній здається галузі культурної праці немає більших перешкод направити занедбане, як якраз у галузі бібліотечній. Велика організаційна праця в цим напрямі потребує з перших же кроків ясного пляну та безкомпромісових заходів по його переведенню. А в першій мірі це стосується до Національної Бібліотеки.

Петро Зленко..

Школи, інституції, увага!

Бюст Тараса Шевченка

Державна фахова дерево-обробляюча школа в Ясінню приготовляє бюст Тараса Шевченка. До 8. березня ц. р. буде кілька відлитків готово, (погруддя у природній величині).

Бюст виконають учні-різьбарі, під проводом академічного-різьбаря українця В. Петриця. Замовлення посилати на адресу Держ. дерево-обробл. школи в Ясінню.

Петрашко, директор.

Малий фейлетон

„Куча“

I.

то така збиванина, збита на подобу хати, — вже чи з порядного дерева, чи з цегол, чи просто з патиччя, — до котрої без їх висказаного дозволу пацята, та перепрошую — свині замикають.

Куча може бути низька, вузька, коротка, мащена, білена, або лише така хоч яка — буде жидові — з цементовою підлогою, або з деревляним помостом, або лише так собі свиням до черева болотом. Широких, довгих, високих, просторих куч нема. Хто би будував свиням хату! У нас нема дурних! Куча будована для свиней, а свиням і кучі досить!

II.

Перепрошую — свиня то низьке, кучеравою шерсттю оброслe, паскудне домашнє звіря, з котрої лиш по її смерти маємо користь. Має корот. шинки, клапаві вуха, кучерявий хвостик, маленькі оченята, котрими лиш недалеко бачить, довгий ніс, на кінці якого находимо довге, тверде рило. (Є ще й інші свині, та то не наше діло. Вони гадають, що ми не знаємо, що вони — перепрошую, — свині, та то їх діло).

Перепрошую — свиня вухами закриває оченята, коли не хоче когось бачити, хвостиком мухи зганяє з північної точки, маленькими оченятами дивиться та не бачить, а рилом, то прошу гарно — рие!

Перепрошую — свиня вже так створена, щоб рила. Є такі перепрошую свині, що з потреби риють, є такі, годовані, неголодні свині, що лиш тому риють, бо свині! . . . Свиня свині не рівня!

Порядний господар, щоб його, перепрошую, свиня не рила, дає їй у рило дротяний кружок (рий аж можеш!) і так випускає на двір, або не дає у ніс кружка, та й не випускає (сиди дома!)

Рада б душа до царства, та гріхи не пускають!... Ішов би »Мішка« у українську національну раду (аж до управи!) та »темні голови не приймають« . . . Утопив би »Василько« нашого Гаврила, та води не має... зачорнив би »Цилю бачі« геть усіх старих українців і себе набіло вмив би та не має чим а »на віру« (кредит) не дають . . . ішов би пес за психою, та не можна, мотузок, хіба здалека — нюхне..., любив би пан »Пішта« міністром або бодай владикою бути на »Карпатскій Россѣі«, та ба! — тому і перепрошую свиня, хоч яка вона велика, куш, не сміє рити!

III.

Куча для — перепрошую — свиней, перепрошую, свині для кучі. Я такий би радий, коли б сердитий чоловяга зігнав усі перепрошую свині з нашого поля (коли вже такій світ настав!) і усіх разом загнав у одну кучу. Не мусіла б то бути ні велика, ні широка, ні висока, (тим тепліща була б), добрі свині на малому місці поміститься), лиш така звичайна собі куча.

Не треба б у ніс кружок класти, не треба б свинопасів, не потребно б платити тим панам, що з шкіряною ташкою у двір заходять, треба б лиш одну здорову, вузеньку, низеньку, коротеньку кучу.

І щоби їх знов не закортіло рити, то був би з коротким гострим ножиком, з шкіряною ташкою на боці за свинопаса на сухому хлібові — воді сам я — (Згода?)

—їжак—

СТОРІНКА МОЛОДІ

Наша молодь (в порядку дискусії)

В творінні сучасної історії молодь бере не абияку участь. Іспанія, Китай, де цілі полки молоді віддають своє життя за свою Батьківщину — досить яскравий приклад. Всі тріюмфальні успіхи Німеччини на тлі европейських суперечностей, йшли паралельно в проявленням незломної волі і відданности багатомільйонової німецької молоді своїм провідникам. Але коли приглянемося до життя й діяльности нашої молоді до зїзду Просвіти в Ужгороді (цей славетний день я вважаю переламом між старим і новим, іспитом політично-національної зрілости й загартованности), ми не бачимо нічого такого, що свідчило б про те, що наша молодь брала активну участь в громадському житті Карпатської України. Не береться в увагу гуртківщина, але масове проявлення думки й волі, вся молодь, як одна неподільна сімя.

Які були причини пасивности нашої ґенерації, що до справ своєї батьківщини й народу? Причин багато. Але найважніші з них: партійництво з чужою духу нашого народу платформою й національна ворожнеча, посіяна в серця нашої молоді мадяронами, московськими еміґрантами та ріжними шовіністами, які вихоснували розбитість нашої молоді й народу для своїх проти-народних, зрадницьких стремлінь. В дечому виновата сама психолоґія нашої молоді, яка підпадала під вплив пристосовання, непротивлення, байдужости, занесеної до нас ворогами.

Але від подиху вересневої европейської драми, яка висунула нові норми відносин між народами, а іменно: національний принцип, самовизначення народів в повному розумінні цієї дефініції, не в обскубленій формі незначних національних можливостей, які й далі залишали одні народи під гнобленням інших — Карпатська Україна опинилась в зовсім нових умовинах, які нещадно викоренять все, що йшло проти народу й гальмувало його розвиток.

Тому перед нашою молоддю повстає цілий ряд серйозних завдань, які вижадує від нас сучасність Карпатської України й майбутність цілого українського народу. Перед нами повстає цілий ряд питань молодої ґенерації, якими потрібно зайнятись безвідкладно. Перше питання — це:

Селянсько-робітнича молодь

Багато у нас по селах цієї молоді: напів селянської, напів робітничої. Але життя її невеселе й незавидне. Наша селянська молодь живе в дуже занедбаному стані. У минулому мало зверталось уваги на поліпшення її соціяльно-господарського й культур. положення. Підвіджив., тяжка праця ще в молодості зароджує тут різні епідемічні хвороти. Неможливість гіґієничного життя є причиною частих зараз. Але корінь цього зла потрібно шукати глибше. Потрібно направляти все зло з іншого боку.

Більшість нашої молоді по селах, виходивши обовязкові роки школи, є цілком відірвана від культури. Забуває навіть те, чому навчилась раніше. Коли приглянетесь, як живе ця молодь, то побачите, що життя її проходить дуже сумно. Більшість нашої селянської молоді терпить разом із своїми батьками безземеллям або малоземеллям. Цілий тиждень тяжко працює у наймах за 3—4 корони денно, або на свойому власному полі, яке не в силі її прогодувати, бо не є оброблене культурним способом.

Наша селянська молодь, не маючи заробітків дома, кидається за ними в чужі краї. Часто зустрічається, що один син з родини служить у наймах в Чехії, другий на Мораві, третий працює в шахті у Франції, а дочка знову за наймичку десь у місті. Життєві умовини там часто примушуть їх вертати до дому з порожніми руками, розчарованими, голодними і обідраними.

Зимою, коли наша молодь не є так зайняття фізичною працею, вона тратить дорогий час безкорисно, провадить його на вечірницях або »піроскубах«. Само собою: не можна собі уявити життя селянської молоді без подібних забав, але також не можна собі уявити, чому б не використати хоч пятину цього вільного часу для цінніших річей. Для читання лекцій про культурніше господарювання, садівництво, скотарство і т. п.

Карпатська селянська й робітнича молодь є працьовита. Чому б не висушити при помочі рук молоді наші ріжні мляки та мочарі, з яких можна зробити прекрасну урожайну землю? Чому б не провести правдиву реґуляцію рік, які кожного року нищать десятки гектарів землі? Чому б не удосконалити комунікацію, провести великі інвестиційні праці, які вже відмітила наша влада при помочі рук селянсько-робітничої молоді?

В цей спосіб молоді можна б дати кусень хліба. Наша селянська молодь не бажає життя далі так, як жила до тепер. Бажає жити далі так, як жила до тепер. Ба- Потрібне розширення шкільництва, фахової вихови, горожанських та середніх шкіл, бо тільки свідомий народ є певною запорукою нашої самостійности, кращого розвитку нашої Батьківщини.

Учнівська молодь

Більше, як дві тисячі учнівської молоді в карпатських фабриках, дерево оброблюючих заводах, майстернях та торгівлях находиться в тяжкому стані. Деякі працедавці поводяться з учнівською молодю грубо, використовуючи її на всякі роботи, які не принадлежать до фаху, держать її за звичайних слуг, нищать фізично й морально. Учні працюють нечувано довгий час. Рано від 4—5 годин до пізньої ночі.

Довгий учбовий час — три, аж чотири роки — учень мусить вчиться й жити в темних, неґіґієничних квартирах, що підкопує його здоровля. Це все стається з учнями в XX. ст., коли культура, техніка, право на такому високому щаблі розвитку. В той час українська учнівська молодь зовсім занедбана і мусить підлягати старому австро-мадярському закону, який від глибини душі ненавидить.

Знаємо, що учень є будучим ремесельником, будівельником, а тому проблема уч. молоді є проблема всього нашого народу. Кожний народ і держава потребує здорову, сильну молоду ґенерацію. Тим більше наша федеративна країнка. Тому є необхідно взяти цю частину нашої занедбаної молоді під охорону всього народу. Потрібно допомогти цій молоді виборoти собі ліпші умовини життя, новий закон та права.

Студентська молодь

Студентська молодь є завжди аванґардом, передовим носієм нових думок, та стремлінь. Це відноситься так само до нашої студентської молоді. Сьогоднішний її кадр носить на 85 % чисто національний український характер. Він складається головно з синів наших селян. Це означає, що наші студентські маси походять з соціяльно слабших верств, які не в силах їм обезпечити спокійне студіювання. Наш селянський хлопець приходить до міста вчитися й терпіти всякі злидні та недостатки. Не має порядочного, теплого вбрання, достаток підручників, а про харчовання й квартиру нема чого й згадувати. При подібних умовинах навіть не можна би й думати про успіх в школі. Але 75 % визначних учеників — це сини селян.

Наш селянський хлопець учиться пильно. Він має здоровий розум. Йому не потрібно наймати спеціяльних інструкторів, але він ще й сам дає години багатшим товаришам.

При наших школах (гор. а сер.) потрібно відкрити більше число державних інтернатів. Наші студенти були би обезпечені, що не будуть терпіти підвіджи-вленням; не будуть займатися посторонними ділами, але всю свою творчу силу віддадуть науці.

Так само обставини вимагають розширення бібліотек »пауперум« й наділювання книгами в першу чергу бідніших учнів.

Концентрація сил і сердець

Іти далі такими путями, якими йшла наша молодь — неможливо. Нашій молоді потрібно найти нове русло, яким плило би її життя. Потрібне обєднання навколо одного руховного центру, який репрезентував би всю нашу молодь без різниці професії і боровся за її інтереси. Гуртківщину далі не можна терпіти на нашому народному організмі. Дух часу примушує нашу молодь шукати нові пут і життя. В першу чергу він примушує її думати глибше над всім, що її оточує й негайно реаґувати на все.

На мою думку для репрезентації, для духовного керманича нашою молодю найліпше годилась би Карпатська Січ. В К. С. можна відкрити різні відділи, крім тих, що вже існують: 1. Фізичної виходи й спорту, 2. культури, 3. ліквідації малописьменности й неписьменности, 4. танців та співу, 5. відділ, який замінював би сьогоднішний Пласт.

В такий спосіб було би усунено дроблення нашої молоді й молодь стала би важливим чинником в громадському житті.

При закладанню цієї всенародньо організації потрібно звернути увагу в першу чергу не на число членів, але на їхне школення.

Для нашої молоді необхідно видавати спеціяльний часопис, хоч два рази в місяць, де б освітлювались справи молоді, говорилось би про її життя, діяльність.

І ось тому я пропоную: 1. скликання спільної наради представників всіх організацій молоді, де кожний висловив би свої погляди що до справ молоді, 2. утворення приготовчого комітету з усіх представників, який зайнявся б заоснованням одної могутньої організації.

Наради можуть проходити хоч у котрому місті К. України, але найліпше надавався б Хуст, як осідок нашого адміністративного й духовного життя взагалі.

АНДРІЙ ПАТРУС

ДОПИСИ

Говерля говорить.

Богдан — серце Гуцульщини, знаний туристам своїми природніми красами, високими горами і полонинами, де від весни до осені неумовкнуть давінки пасучих стад, флояри, трембіти пастухів і вівчарів й де родяться наші співанки — при виборах 12 лютого не залишився від інших сіл і своїм 99% голосуванням здобув білий прапор.

Ніхто не чекав, що перемога буде так велика.

Марно ходили тайні аґітатори від хати до хати і марно змагалися відвернути людей із правої дороги, бо народ бачив перед собою одну ціль — Українське Національне Обєднання.

Здається, що ця перемога ще непостачує декотрим панам, бо й надалі поводяться провокативно. Іронично здоровляться між собою »Слама Україні«, січовиків називають »січаками« (січаці — це в чеській мові вуличники . . .) Навіть переслідують тих служоовців, які є в орґанізації »Карпатської Січі«. Таких панів треба негайно перемінити, бо їх ненависть проти українців невигасне ніколи. Пословиця каже: »Лисиця перемінює свою шерсть, але шкуру ніколи«. -ем-

Вел. Комята.

Прошу додатково опублікувати, що і в Великих Комятах маяв білий прапор і з незнаних причин наше село не було між тими селами, що мали білий прапор. В нас подано 1888 голосів, 14 неважних, за УНО 1874 отже 99.25%. Прошу це опублікувати, щоб заспокоїти наших читачів.

Найпавер, управ. шк. Комяти.

Від редакції: В надзвичайному нашому видані (яке зложили після виборів, в неділю вечером о 23-ій годині, навели ми лиш частину сіл з білим прапором, а то лиш ті, про які довідались до 11-ої години вночі (вище девятидесяти сіл). В одному з дальших чисел опублікували ми всі села після округів, з якого можна було наглядно бачити, котре село виграло білий прапор (а таких сіл було біля 120). Через те вже не вважали потрібним окремо згадувати.

Свалява.

При Держ. Торг. Академії в Сваляві заснувався Шевченківський гурток. Під керівництвом п. проф. Горбачевської гурток влаштував у виставному вікні (вітрині) ф-и Батя першу Шеченківську виставку мужеських вишиваних сорочок і жіночих блюз. Виставка мала гасло: »Свого не цурайтесь«. Великою кількістю експонатів (50 сорочок і 26 блюз та кілька килимів) та умілим розміщенням і гармонійним комбінованням рисунків та кольорів, виставка осягнула своєї мети — викликала велике зацікавлення творами народнього мистецтва. Тому, що підчас виставки багато осіб зголошувалось, щоб купити котрий небудь експонат, гурток в скорому часі задумує влаштувати другу виставку, підчас якої буде приймати замовлення на сорочки та блюзи, щоб тим спопуляризувати національну ношу та дати заробіток селянським вишивачкам.

Добре було б, коли б і по інших містах наслідували доброму прикладові. Шевченківський гурток.

Руські Комарівці.

При опублікованні вислідів голосовання, закралася до вашого часопису помилка, гейби в Руських Комарівцях були протиголоси аж на 214. Це не відповідає дійсности, бо справді було подано православних голосів 413, з того за УНО 410 і лиш один проти, а два неважні. Таким чином наше село досягло 99.29% і мало білий прапор.

Вел. Лази, 17. лютого 1939.

Шановний Редакціє!

В 34. числі нашого щоденника »Нової Свободи« з дня 15. лютого 1939 є поміщений вислід голосовання по громадах.

Після цього висліду наше село Великі Лази в окрузі Середнянськім виказуєте цілком неправильно і на наше українське село прямо компромітуючо. У нас з 403 голосуючих тільки 5 голосували проти, а другі всі голосували за УНО. Наше село так само мало вивішений білий прапор.

З глибоким поважанням:

Михайло Товт, ...
виборчий комісар.

Ум. III. I/38.

Визиваючий едикт

Окружний суд в Севлюші на пропозицію прохача Шамуела Клайна, торговця в Севлюші, вул. Корятовича, з дня 2. 6. 38 по думці §§ 5, 9, 10, 11 зак. чис. 250/34 Зб. зак. та розп. наряджує визиваючу розправу сторін, дану Карпатською банкою, філіялкою в Севлюші, дня 23. 9. 1939 в Севлюші страченої вкладкової книжки ч. 21848, I-285, значки Р. А. на суму К 2508.35.—.

Власник тої вкладкової книжки закликається щоб на протязі 6-ти місяців, після останього оголошення цього едикту в Урядовому Вістнику Чехословацької республіки в Празі, її в поданому оголошеному терміні подав підписаному суді, або подав свої пропозиції проти тої пропозиції, бо по минулому терміні — на дальше прохання прохача — вкладна книжка буде проголошена за амортизовану.

Окружний суд в Севлюші, відд. III., дня 30. VI. 1938.

Людвик Мілес.
За точність виготовлення
ур. кан. відділу.

Проголошення

Отсим даю до публичного відома, що днем 15. лютого 1939. не приймаю більше на мою адресу дарів на фонд Народньої Оборони Карпатської України (Карпатська Січ) х Хусті. Жертви, зложені посередництвом моєї особи по день 15. II. 1939, виносять в цілости 43.780 К, яку суму переслав я на конто фонду Народньої Оборони в Підкарпатській банці в Хусті. Списки жертводавців заслав я Команді Січи з проханням оголошення її в »Новій Свободі«. Всім шановним жертводавцям, які проказали супроти моєї особи повне довіря, а також порозуміння о високоідейні цілі збірки, якої переведення я піднявся на припоручення Високопов. п. міністра Ревая, як також успіх акції, складаю мою найщирішу подяку.

Завязки, які мають ще деякі шановні жертводавці на згадану ціль, прошу заслати прямо на конто Підкарпатському банку, філ. в Хусті.

Не дайтеся здержати в ідейній справі пропаґандою чужих, ворожих аґентів, які успіхом акції були заскочені, а нині намагаються при кінці ушкодити кінцевому успіхові.

МУДр Микола Слюсар, лікар,
Брно.

Заява

Підписаний отсим заявляю, що каюся й відрікаюся свого попереднього »русского« убіждення. Був я членом О-ва »Духновича, Учительського Товариства й Аґрарної партії, але ніколи не був я членом зрадницьких Бродіївської і Фенціківскої партій.

Від воскресення Карпатської України я переконався, що я українець та від тепер хочу працювати для пробудження і добра українського народу. — Обіцяю, що своє теперішне українське переконання держу і від него ніколи не відступлю.

В Севлюші, дня 11. лютого 1939.

Василь Когут, держ. учитель.

Ліцитаційне оголошення

Урбарія в Акна-Рахові, пп. Рахів, округ Рахівський продасть дня 7. березня 1939 о 10. год. в поміщенню громадського уряду в Рахові на публичній і писемній ліцитації, зі звичайного річного зруба зі свого ліса у відтинку Великий Поті, кляса господарення А, відділ 13, 674 куснів дерева з масою приблизно 439 м³ на пні стоячого голорубом на фактичній площи 5 кат. голдів.

Становлена та спільновиклична ціна 24.150 К.

Зарука (кавція) є 4000 К.

Віддаль від залізничої стації 3 км, від пристані 3 км, від тракту Р. Катц 2.5 а від Рефула є приблизна 3 км.

Речинець вивезення з ліса до 15. вересня 1939.

Оферти під викличну ціну, або додаткові, не будуть приняті.

До ліцитацийних умовин є можливість наглянути в канцелярії лісного відділу окружного уряду в Рахові та в підписаного.

В Рахові, дня 15. лютого 1939.

Предсідатель урбарії:
Н. Полянський, в. р.

Найновіші вісті зі світу

— **В польському соймі** в довгій дебаті над бюджетом міністерства суспільної опіки промовляли два українські посли: Дмитро Великанович і Степан Навроцький. Посол Великанович домагався праці для української молоді, українських лікарів, опіки над дітворою, еміґрантами і т. п. Він одинокий з численних промовців звернув увагу на необхідність боротьби з алькоголізмом підкресливши, що супроти 196.000 бюджетових грошей, призначених на боротьбу з алькоголізмом, держава заробляє на продажі алькоголю 353 мільйони золотих. Кілька років тому — говорив далі посол — я поставив запит у соймі до міністра суспільної опіки, яка висота грошевої допомоги для українських захоронок й товариств. На це я дістав відповідь, що ця допомога така мінімальна, що міністер соромиться подати числа. Той сором триває до сьогодні тому, що в цій справі не покращало.

— **Французька влада** звербувала тисячі туземців, щоб у приспішеному темпі викінчити стратеґічні дороги через Сагару. Цими дорогами мають пересуватись кольоніяльні війська та харчі й металеві руди з полудневих французьких африканських кольоній на північ. Одна дорога вестиме з місцевості Ґао до південного Альжиру. Друга дорога веде з південного Марокка до золотого побережжя, що лежить над Ґвінейським заливом.

— **Абд ель Крім,** провідник кабилів, що свого часу зорґанізував проти Франції незвичайно завзятий відпір, найсильнішний з усіх спротивів, які колинебудь мала Франція в африканських колоніях, а по французькій перемозі був засланий на остров Реуніон, звернувся до французького уряду з проханням про помилування. Абд ель Крім бажає, як кажуть, співпрацювати з Францією в якійсь кольонії.

— **Французькі** воєнні кораблі кинули якір в побережних базах воєнної фльоти в Тунісі. Вони візьмуть участь у маневрах, що мають там незабаром відбутись.

— **Конкляве кардиналів** для вибору нового Папи почнеться в Римі 28. лютого.

— **Всі уряди в Катальонії,** що підлягали досі катальонському ґенералідатові розвязано і створено нові, які безпосередньо підлягають урядові в Бурґосі. Це означає ліквідацію катальонської автономії.

ТЕАТР І МИСТЕЦТВО

Вівторок дня 21. II. 1939. р. в Славянському Домі, в 8 год.:

ОТАМАН ХМАРА.

Чергові вистави

Українського театру »Нова Сцена« в Хусті відбудуться:

23. II. 1939, четвер: Вебер Ґеннекен: **Пані та її Хрестник.** Комедія на 3 дії. Початок о 20. год.

25. II. 1939, субота: **Місяць і зоря.** — Початок о 20. год. — Пополудні учнева вистава О. Олеся: **Над Дніпром** — о 14. год.

26. II. 1939, неділя: Народня вистава **Отаман Хмара.** Початок о 15. год.

Лібовицький запрошений за границю

Володимир Лібовицький, шефрежисер і балетмайстер Укр. Театру »Нова Сцена« в Хусті, був запрошений великим балетом на заграничне турне по Европі. Розходиться о поїздку балету, котрий має на програмі між іншими балети чеський та словацький. Лібовицький зажадав, щоб був взятий на програму поїздки теж український балет, що з великою охотою йому приобіцяли.

Поїздка треватиме шість тижнів, а обіймає майже цілу західню Европу.

Лібовицький, крім виступів в балетах, поведе режію та хореоґрафію українського балету, до співпраці запросив відомих українських мистців. (Одяги й декорації.)

Це буде величезна пропаганда українського мистецтва за границею. Підготовка поїздки є вже готова, розходиться о термін відпустки для Лібовицького.

Дрібні оголошення

Допоручуємо двірцеву гостинницю — Габура Степана, Королево н. Т. 644

»Нова Свобода«, орган Українського Націон. Обєднання. Виходить щодня крім понеділка. Видає і редаґує: Ред. Колеґія. Відповід. і начальний редактор В. Гронджа-Донський. Адреса редакції й адміністрації: Хуст, Славянська вул. ч. 1. — Число телефону 128. Число чекового конта: Прага 95.625. — Уживання газетних марок дозволила Дир. пошт й телеґр. в Ужгороді під ч. 469-Е 38. — Рукописів редакція не звертає й застерігає собі право прислані статті скорочувати та не поміщувати. — Передплата: Чехо-Словаччина місячно 15 Кч, квартально 45 Кч, піврічно 88 Кч, річно 175 Кч. Післяплата від місячної ставки 15 Кч, річна 180 Кч. — Заграниця: Америка-Европа місячно один амер. доляр в рівновартостній валюті. Виняток Польща й Югославія. Польща 4 золоті місячно, кварт. 12 зол., піврічно 24 зол., річно 45 зол. Югославія: місячно 25 дин., річно 300 дин. гроші слати заграничними поштовими переказами на адресу адміністрації: Хуст, Славянська вул. ч. 1. Карпатська Україна. — Державна друкарня в Хусті.

Цінник оголошень: За текстом звичайне оголошення 1/1 3.200 Кч, 1/2 стор. 1.600 Кч, 1/4 стор. 800 Кч, 1/8 стор. 400 Кч. — Сторінка оголошення має 4 шпальти. За 1 кв. цм шпальти 2.90 Кч. Оголошення в тексті за 1 кв. мм на 1 шпальту по 4.50 Кч. На першій сторінці за 1 кв. мм 5.80 Кч. — Ширина шпальти 6 цм. — Сторінка 26.5 цм широка і 41.5 цм висока. При більших оголошеннях відповідні скидки. — Окремі оферти прекладаємо на бажання. — Дрібні оголошення: числимо по 1 Кч від слова. — За оголошення редакція не відповідає.

Річник XL. Число 40.

Хуст, четвер, 23. лютого 1939.

50 ц.

НОВА СВОБОДА

ОРГАН УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ОБЄДНАННЯ

Перед загальними німецько-англійськими переговорами

(Лондон, 22. II.) З нагоди успішного закінчення переговорів між заступниками німецької та британської вугляної промисловости, союз англійської вугляної індустрії влаштував учора ввечір банкет в честь німецьких заступників, на якому взяли участь визначні представники політичного та господарського життя. Амбасадор Німеччини, др. Дирксен у своїй промові підкреслив значіння того факту, що вдалося здійснити британсько-німецьку співпрацю на ширшій господарській площині. Висловив теж надію, що відвідини міністра Станлея в Німеччині будуть мати сприятливий вплив на німецько-англійські господарські відносини. Міністер Станлей подякував за запрошення на відвідини до Німеччини та підчеркнув, що ці наради були корисним вступом до загальних переговорів, які запічнуться в березні. Показалося — закінчив свою промову Станлей, — що при добрій волі на обидвох сторонах можна дійти до порозуміння. Ми надіємося та бажаємо довгого періоду миру в Европі.

Зїзд Товариства Проти Комунізму в Женеві

(Бургос, 22. II.) Два заступники націоналістичного уряду вчора відїхали до Женеви, щоб взяти участь на зїзді Товариства Проти Комунізму. Вони предложать там багатий матеріял про діяльність комунізму в Еспанії та докажуть його вину в вибуху громадянської війни.

ЗАСІДАННЯ СЛОВАЦЬКОГО СОЙМУ

(Братіслава, 22. II.) Учора перед полуднем зійшовся на друге своє чергове засідання словацький сойм у Братіславі. Голова сойму, др. Мартін Сокол представив соймові нову владу. Потім премєр др. Тісо виголосив програмову промову, вказуючи на конечність перебудовання всієї господарської структури Словаччини та на потребність забезпечити кожного сина словацького народу хлібом. Засідання сойму відбувається в салі засідання колишнього жупного дому. На чільнім місці приміщено образ Андрія Глинки, а під ним словацький герб. Голова сойму, др. Сокол засідання відкрив о 10 г. 30 хв. Насамперед віддав честь памятці померлого папи Пія XI. Згадав, що папа Пій XI. завжди прихильно ставився до політичної боротьби словацького народу. Він був великим борцем за світовий мир. Др. Сокол відтак оповістив, що секретарем сойму є іменований краєвий віцепрезидент, Франтішек Фолтін, який на запрошення голови перечитав припис виборчого суду про верифікацію виборів та припис премєра центральної влади про іменовання нової словацької влади. Засідання триває.

Конклаве в Римі зійдеться 1-го березня

(Ватиканське Місто, 22. II.) Офіційно оповіщається, що римське Конкляве започнеться дня 1. березня у приявності всіх 62-х кардиналів. Закордонна преса останніми днями подала, що Конкляве зійдеться 28. ц. м. Це звідомлення цим оповіщенням ватиканські офіційні кола спростовують. Про особу нового римського папи у світовій пресі заявляються тільки здогади.

Конференція в справі реформи шкільництва в Зліні

(Злін, 22. II.) Конференція в справі шкільництва в Зліні мала вчора пополудні на програмі госпітацію в злінських школах усіх типів та ступнів. Також пополудні відбулися спільні збори студентів, на яких були приявні і шкільні фахівці Чехії та Моравії.

Наради функціонарів чеської Нар. Єдности

(Прага, 22. II.) Учора передполуднем продовжувалися наради секретарів та партії Народної Єдности в Чехії та Моравії. Велика саля Сміховського Народнього Дому була знову набита вщерть по останнього місця. Урядуючий містоголова, посол др. Йосип Черні після відкриття зібрання, дав слово премєрові центральної влади Рудольфові Беранові. Премєр у своїй майже тригодиновій промові розібрав дотеперішню діяльність влади та пояснив декільки точок її дальшої програми. Між іншим заявив, що влада буде керуватися дійсними потребами люду. Посол др. Черні закрив наради запевненням, що всі, які зосередилися в Народній Єдності, будуть у приятельському та братерському духу підтримувати уряд у цих важких історичних часах. Наради скінчилися відспіванням гимну »Кде домов муй«.

Летунська катастрофа на Словаччині

(Пєштяни, 22. II.) Учора о 10.30 г. аварував розвідчий літак над селом Потвориця, що лежить на 12 кілометрів від Пєштян на північ. Літак у аварії впав на дім, який негайно запалився. У катастрофі згинула залога літаку; свободник Франтішек Нємечек (літун) та десятник-аспірант Антін Віметалек (спостерігач). Подробиці нещастя висліджує спеціяльна комісія. Свободник Нємечек походив із Праги та мав 24 роки, десятник-аспірант Віметалек походив з Глінська у Ліпніку, та також мав 24 роки.

С. Фраґопільський:

Благословення твердої руки

З днем 12. лютого ц. р. ми зачали писати нову й велику сторінку історії Карпатської України. Вибори важким каменем упали на все, що було мертве й стали сталевим й непереможним муром між непевним, темним і гірким Учора, та великим і осяяним Завтра. За нами Египет із його пітьмою, гадюками, пониженням і неволею, перед нами обіцяний, рідний визволений Ханаан. Благословенний той, що твердою рукою поведе тепер усю націю до воскресіння.

Збудувати нашу молоду Карпатську Україну — признаймось отверто — не було надзвичайно тяжко. Збіг обставин був такий, що перша бенешівська республіка розпадалась. Рвав із неї по клаптикові кожний, кому треба було й не треба було. Прага, приголомшена шаленим розмахом політичних подій, виснажена мобілізацією й великим напруженням сил, уступила Німеччині, уступила Польщі, а внутрішня сила держави заломлювалась, рівновага й віра в себе захиталась. Словаччина також категорично й різько поставила свої автономістичні домагання, а коли долучились на кінці й домагання наші, Прага вже не мала сил їм опертись. Ми дістали більше, ніж сподівались, бо дістали власних міністрів, свій власний Уряд. А що — по приповідці — кого Бог хоче покарати, тому розум відбере, Бог відібрав нарешті розум Бродієві й Фенцикові, вони кілька годин скорше, ніж треба було, ясно й отверто вже показали, що їм не про самостійність народу йде, а про Будапешт, вся влада й провід — по коротких, хоть тяжких останніх зусиллях, попала в наші руки як найкраще доспіле яблоко. Боролись і працювали ми багато й заслужено осягнули свою державність, але все-ж обійшлось без гармат і трупів. Ми осягнули самостійність у федеративній державі, а виборами 12. лютого ми показали й сказали, що так, ми, український народ, ми українська держава.

Та це ще дуже мало. Це доперва початок. Перед нами ще далекий шлях до справжньої — в повному того слова значінні — держави Карпатської України. Дотепер ми боролись за існування нації, за своє письмо й мову. Відбивали напади й рятували те, що погибало. Доперва тепер, на усталеному ґрунті, можемо зачати творчу працю, щоб закріпити основи нашої держави й розбудувати її. А працю маємо зачати на велику скалю. І саме до тої праці треба нам твердої руки.

Муссоліні твердою своєю рукою усю Італію з пониження й жебрацтва підніс до слави й могутности, та з

(Продовження на 4-ой стор.)

Чому їде Бек до Лондону?

(Лондон, 21. 2.) Варшавський кореспондент »Дейлі Телеґрафу« підтверджує вістку про подорож міністра закордонних справ Польщі Бека до Лондону, яка має здійснитися в наступному місяці і про яку вже писала недільна англійська преса. За інформацією англійської преси, Бек у Лондоні візьме участь в засіданні комісії Союзу Народів у справі Данциґу. Після резиґнації професора Буркгардта було рішено, що ця комісія, в якій засідають міністри заграничн. справ Англії, Франції та Швеції, зійдеться в Лондоні. Бек при цій нагоді порушить і колоніяльне питання.

З приводу тої поїздки міністра Бека подає німецький офіціоз »Фелькішер Беобахтер«, що по інформаціям з польських джерел думка цих відвідин вийшла від Англії. Та нова ініціатива британського уряду — пише »Ф. Беобахтер« є дальшою ознакою збільшеної дипльоматичної активности Англії в цілій Европі, яка то активність не обмежується на Західню Европу, але є спрямована свідомо також на схід і Південний схід. Господарські переговори з Румунією і заповіджена Англією можливість будови »румунської« морської бази над Чорним морем, є дальшими важливими ознаками нової англійської політики. Можна прийняти, що розмови з міністром Беком в Лондоні будуть не лише політичні, але теж і господарської натури.

У звязку з орієнтацією на схід англійської політики треба розглядати також і промови англійського міністра закордонних справ Галіфакса, виголошену недавно в комісії для закордонних справ консервативних парляментарних послів.

Лорд Галіфакс з притиском підкреслив можливість тісних взаємих між Англією та Совітським Союзом, бо в теперішньому часі Англія не може зректися допомоги, від якої держави вона не походилаб. Так пише »Фелькішер Беобахтер«.

Прикладне село. До канцелярії УНО зявилася делеґація села Неґрівця під проводом управителя школи Ф. Моґіша і передала вислідок збірки півпроцентового добровільного податку на фонд розбудови Карпатської України у сумі 572.50 К. Слава таким громадянам! — Хто далі?

Чуже капітал цікавиться Карпатською Україною

(Хуст, 22. II.) В останніх тижнях навідує Карпатську Україну богато підприємчивих торговельників з чеських земель і закордону, що шукають можливости рентабільного уложення свого вільного капіталу в Карпатській Україні. Чужі торговельники найбільше цікавляться можливістю зпрацування мягкого дерева й садівництвом. Дійсно, дерева та яблук маємо ми досить й є надія, що на цім відтинку нашої господарки ми будемо мати добрі прибутки.

Привіт премєрові др А. Волошинові

(Хуст, 22. II.) Премєр уряду Карпатської України отримав слідуючу телеграму від ОДВУ й Комітету Оборони Карпатської України в Америці:

»В імені наших організацій ОДВУ й Комітету Оборони Карпатської України в Америці, висловлюємо Вам повне довіря та піддержку в Вашій боротьбі за українську державність. Борітеся проти накидуваних українському народові режімів. За Вами цілий український народ. Слава Вам! Слава Україні.«

Українці в Америці стараються нам помагати й матеріяльно.

Членам проводу УНО!

(Хуст, 23, II.) Знову пригадуємо членам **Проводу** Українського Національного Обєднання, щоб негайно свої фотоґрафії переслали до редакції »Нової Свободи«, коли хочуть, щоб їх фотоґрафії були поміщені в ілюстрованому додатку »Нової Свободи«.

Редакція.

Українці в Америці Карп. Україні

Про висилку одягів, взуття і ін.

(Хуст, 22. II.) »Нова Свобода« вже подала, що ще 5. січня українці в Америці переслали для населення Карпатської України 126 великих пакунків одежі й обуві.

Цікаво додати, що перевіз кораблем з Ню-Йорку до Гамбурґу мав коштувати по найнижчій тарифі 1.680 долярів, але за допомогою американсько-чехо-словацької палати досягнено дарового перевозу цих великих пакунків. Треба буде лиш покрити кошти довозу з Гамбурґу до Хусту.

Незадовго буде висланий з Америки в Карпатську Україну другий транспорт річей для нашого населення.

Чеська преса про вибори в Карп. Україні

Тон деякої чеської преси про вибори в Карпатській Україні є досить прихильний. Приведемо тут декілька цитатів.

Орґан **»Страни праце« — »Народні праце«**, пише: »Вибори відбувалися в повному порядку і спокою, в деяких місцях навіть дуже святочно. Вибори зацікавили таксамо заграничні кола, які вислали в Карпатську Україну багато своїх кореспондентів. Головно німецькі кореспонденти мали велике заступлення«.

»Лідове Новіни« приносять обширну статю під наголовком »Довіря українській владі«. Вони називають вибори до карпато - українського сойму **тріюмфом загальної розваги.** »Ріжні національні ґрупи, не тільки українці, але й меншина чеська, словацька, мадярська, румунська, жидівська та інші голосували переважно за владну кандидатку, тому, що зрозуміли надзвичайне значіння єдности у сьогоднішний все ще напружений час. Українському населенню, яке є в цілковитій більшості, припала в цих виборах провідна історична роля«.

»А—Зет« пише: Карпато-український народ за своєю владою і республікою. Перші вибори до карпато-українського сойму пройшли в спокою за святочного настрою і є великою опорою української народньої думки. Є несподіванкою велика виборча участь і ті обставини, що якраз у пограничних селах було віддано найвищий процент за владну кандидатку«.

Само собою для багатьох вибори до карпато-українського сойму були несподіванкою. Але для нас це було загальновідомим фактом, тому що карпато-український народ є сьогодні свідомим, знає своє завдання, свої шляхи.

Звертаємо увагу Вш Панів філателістів,

що адміністрація „Нової Свободи“ має обмежену кількість архів з серією поштових марок, оштемпльованих ювілейною печаткою, з нагоди 20-я Центральної Української Народної Ради, які може розіслати за поплаток на пресовий фонд „Нової Свободи“.

Далислужачі підстаршини й держ. служба

Після закінчення військової презенційної служби кожний рік зістається в дальшій активній службі завжди декілька сот пдстаршин. Значну частину з них в творять і вояки К. України. В 1938. р. з рядів далесл. підстаршин було приміщено до цивільної служби 1330 осіб. До приготовчої служби ротмістрів з професії було прийнято 438 далеслужачих підстаршин. З того числа було приміщено до жандармерії 255 осіб, поліції 167, фінансових сторожів 643, поштової служби 49, ЧСД 47. проп.

Подавання звідомлень про офіцерів

Міністерства Народньої Оборони звертає увагу багатьох підприємств, що не може вийти назустріч їх бажанням про повідомлення адрес офіцерів та ротмістрів. тому нехай фірми й підприємства не намагаються даром писемно, чи телефонічно, щоб повідомити їх в цій справі. проп

В. Ґренджа-Донський: **(9)**

З великих днів народин Карпатської України.

(Уривки з денника від 7. жовтня 1938.)

Продовження.

4. листопада 1938.

Принагідно наймаю маленький самохід до Хуста за сімсот корон. Схопили трохи перин, трохи книжок, найважніші річи, саджаю жінку і дочку та виправляю геть з Ужгороду, до Хуста . . . Не хотять іти, плачуть за меблями, за помешканням з трьох покоїв . . . ну і може трохи за мною . . . Просто на-силу змушую їх сідати до авта, замикаю двері і до шофера: жени, вези їх до Хуста, до Волового, чи кудинебудь, щоб тільки тут не були, бо серед такого хаосу, майже серед анархії, з жінками просто нещастя . . . Самому, хоч прийдеться обстрілюватися із вікон, лягати в рови, все одно — колись ми до того звикали — аби тільки родину відвести в безпечне місце . . .

Зістався сам. Слава Богу, принаймні не чую зойки, нарікання, заломлювання рук. Замикаю хату на ключ — іду до міністерства — евакувати. Що буде з моїми річами — хто його знає.

Міністер Юліян Ревай урядує день і ніч. Всі ми вичерпані, а особливо секретар пана міністра, Андрій Ворон. Посилаємо його трохи відпочинути, ми два з Дмитром Німчуком виконуємо частинно його функцію. Всі хлопці на свойому місці: надпоручник Юрко Білей виконує працю звязкового між урядом і військом і крім того евакує, що лиш може. Потребуємо війська — зараз звертаємось до Білея, десь там демонстрація і тоді до Юрка Білея. Знаменитий вояк. Повернув і поручик Микола Бабота, здається одержав відпустку на власну евакуацію і тепер евакує уряди . . . Іван Роман також у військовому однострої стає незамінимим. Др. Комаринський, Др. Попович, Андрашко, аспірант Вашко, напр. Андрашко, Ернест Бунчик, Волощук, Др. Дубровський, Др. Цуперяк, Яремчук і багато інших взяло на свої плечі весь тягар евакуації, бо чехи повтікали і залишили палату краєвого уряду на Божу ласку. Одинокий з чехів, директор Райт, працює солідно, а ті всі панове шефи та референти зникли, мов камфор. Навіть віцеґубернатор Бескид, що якраз тепер тут мав би сидіти, втік і ціла мамутова праця спадає на плечі оцих наших очайдушних молодиків-ентузіястів, що залишають старання своїм добром, спішать рятувати добро загальне.

Нещастя в тому, що нема авта. Військові авта перевожують чеських ґажистів, а народнє майно рятувати, крім нас, нема кому і нема чим.

Інж. Бігал телефонував ще вчора до Відня, і вчора вночі прийшли вісті, що дві німецькі автокольони виїхали з Відня нам на поміч. Але сьогодні говорять, що чехи ці німецькі авта не хочуть перепустити, бо на боках грузовиків намальовані гакові хрести і чехи бояться пропаґанди... То нехай посилають свої авта, але здержати німецькі авта і не посилати свої — це ж неможлива ситуація! Мусимо щось робити: реквірувати приватні комунікаційні середники, не тільки авта, але й сільські вози...

В місті обявився одинокий особовий самохід з гаковим хрестом — авто інж. Бігала. Це зробило в місті. сензацію. Крім того, Бігал зорґанізував відділ німецьких вояків для вдержування порядку, на раменях лента з гаковим хрестом... Мадярсько-жидівське місто загучало: німці тут!...

Мадяри гуляють, пють вино, як воду... По вулицях небезпечно ходити, бо поліцаї чехи — повтікали, а поліцайти-ма-

Перед реорґанізацією лісового господарства

(Хуст, 22. II.) Відступленням частини нашої території Мадярщині, ми з наших лісів нічого не стратили. Всеж-таки дотеперішня організація не зовсім відповідала потребам лісового господарства. Нова організація передбачує, замість трьох, лиш одну краєву дирекцію з осідком тимчасово в Буштині. Будівничий і таксаційний відділ буде перенесений до Рахова. Всіх 30 лісових управ буде підлягати прямо краєвій дирекції в Буштині. В Рахові, Перечині й Устьчорній будуть лісові інспекції, що матимуть контрольне та порадне завдання в лісовій господарці. Краєвим директором державних лісів є інж. Тегзе; його особа є запоруїою, що наші ліси будуть сповнювати своє велике завдання.

Буштин розбудовується

(Буштин, 21. II.) У звязку з новою організацією державних лісів, буде в Буштині краєва дирекція всіх лісів в Карпатській Україні. До Буштина перейде багато урядництва з дирекції лісів в Рахові й Перечині. З цієї причини краєва дирекція в Буштині, щоб квартири не мусіли наймати, буде ще цього року будувати власні доми. Зараз розпічнеться будовання трьох будинків, що разом матимуть 6 помешкань для жонатих службовців. Доми будуть з цегол, а покриті етернитом. Всіх 6 помешкань буде коштувати біля 800.000 К. Багато місцевих робітників буде мати, при цих будовах, добру працю. Зосередженням цілої управи державних лісів в Буштині, наше село багато зискає.

До уваги наших співпрацівників

В останні часи наша редакція одержує багато особистих нападів. Даємо всім нашим шановним дописувачам до відома, що такі статті містити не будемо. Поміщуємо лише матеріял, що має загальне значіння, а не чисто приватні справи. Коли проти декого дещо маєте, звертайтесь прямо до компетентних урядів.

Редакція.

Сполучення Севлюш-Кушниця

Ужанщина, Свалявщина й Чінадіївщина будуть мати пряме залізничне сполучення з Хустом і Прагою

(Хуст, 19. 2.) Найпізніше від 1. березня започне їздити прямий поїзд з Ужанщини через Ужгород—Чоп—Севлюш аж до Хусту. З Чинадіївщини й Свалявщини буде прямий потяг через Батьово, Севлюш до Хусту.

З Севлюша започне їздити також прямий потяг до Кушниці.

Ужанщина буде мати сполучення на скорий потяг Ясіня—Прага, через Перечин— Камениці—Ужгород—Бановці—Леґіня - Міхаляни—Костолани. На скорий потяг Ясіня—Прага переступлять подорожуючі з Ужанщини в Сланці.

З цього бачимо, що всі частини нашої країни будуть тепер мати добре залізничне сполучення з столицею Карпатської України та другими частинами федеративної республіки.

Політична консолідація в нашій країні вже настала, тепер, коли будемо мати й комуникаційні середники, настане повне відновлення та розвиток господарського життя Карпатської України.

Наши сусіди на лівночі й півдні вже остаточно переконалися, що українське населення зовсім не потрібує чужих опікунів. Ми не сумніваємося, що сусідні держави не будуть вмішуватися до наших чисто внутрішніх справ.

..Пластова забава. В суботу відбулася пластова забава, що мала гарний успіх. Одна лиш хиба сталась і думаємо, що це більше не повториться: хоч на забаву могли появитись лиш призвані за окремими запросинами, пролізли деякі небажані особи, так що деякі, які з тим шумовинням не хотіли сидіти під одною стріхою, мусіли покинути салю. (Ґ-Д)

Г. Одайник:

Наша сила й наша майбутність в плановості

Все обертається коло господарського життя народів. Все було і є на службі господарства націй. Наука, всі культурні, господарські наукові інституції, всі світові академії наук, всі армії та всі їх роди зброї служать лише і виключно господарським, промисловим і торговельним інтересам їх народів.

Провідниками культурного розквіту, народнього відродження, національного добробуту і політично-державної організації були завжди: господарство — промисловість і торгівля.

Там, де є заостале господарство, промисловість і торгівля, шкандибає культура, там не може бути добробуту, там не вітає радість, там завмірає сміх, що є елексиром людського життя, там гостить біда, сварки і роздори, повстають ріжні хороби, а смерть косить передчасно найкращі одиниці народу. — Господарський добробут ще нікому не дав з неба.

Його треба здобувати, за нього треба постійно і невпинно боротися. Ця боротьба мусить бути продуманою, проаналізованою, науково пропрацьованою. За поміч в цій боротьбі треба покликати все, всі наші засоби і сили: пропаганда словом, друком, літературою, театром, і все наше мистецтво мусить бути покликане на поміч до бою проти всенароднім злиднім, проти епідемії нашого лихоліття.

Бож знаємо, що розквіт культури себто: література, наука, театр, поезія малярство, музика іт.д., був і є залежний від народнього добробуту. Цим ще не хочемо сказати, що господарство може успішно розвиватися без культури.

Про це іншим разом. А звідси висновок: кожний тяжко запрацьований сотик, нашого національ. маєтку, виданий непродумано, який попадає до ворожої кишені є вчинком протинаціональним, бо він підсилює нашого ворога а ослаблює нас. Купуймо у своїх людей, купуймо продумано — пляново. Анґлієць каже: »Я не є так багатий, що б купував те найдешевше.« Так каже анґлієць, найбільший багач світа, а що маємо ми, українці казати? Для нас це мусить бути аксіомою. Не купуймо за настроєм, для накуповання мусимо мати час, як тяжко хорий мусить мати час для свого лікаря, для лікування. Бо тут розходиться про його здоровля, про бути або вмерти, так і при накупованні мусимо не забувати, що тут розходиться про здоровля нашого господарського орґанізму, від якого є і буде залежати наш добробут, добробут кожного із нас зокрема і всіх нас разом, та майбутність наших дітей і нашого покоління.

Клич свій до свого, в мозку собі зарубаймо і точно його дотримуймо. Наші промисловці, купці і торговці та всі їх співпрацівники мусять рівнож запамятати, що господарський закон є непорушний, строгий і невпросний та сталевий, який не позволить ніколи і при жадних обставинах його іґнорувати.

Купуючий і продаючий мусять памятати, що їх інтереси є в головній точці спільні, а цією головною точкою є всенаціональний добробут, без якого ані перший, ані другий не може бути вповні задоволений. Добробут нації є добробутом кожного її члена зокрема і всіх разом. Кожне інше толкування, виправдування, є або фальшиве (не свідоме), або зловільне, а тому було і буде протинаціональним.

Наші купці мусять тямити, що їх призначенням є служба своєму народові.

Не можемо знайти більшого заспокоєння, більшої радости від тої, яку нам дає досконала і чесна служба для свого рід. загалу, для добробуту української нації та її державности. Говориться в щоденних розговорах про необхідність створити нову українську господарську структуру. Багатьом людям здається, що є то самозрозумілі, а навіть дуже знані правди, так що повторювання їх не придає на інтересности (на цікавости), та на жаль, це так не є. Переживаємо такий час, коли стає необхідним щодня втовкувати у голови і в серця наших людей про цю таку просту правду! І я певний, що ніколи цього не буде забагато!

дяри, або ті, що задумують лишитись у мадярській службі — непевні...

До вчора поліція стерегла браму будинку пана премєра Волошина, сьогодні залишили. Сестрінка пана премєра учителька панна Дудківна зустріла мене на вулиці з плачем: хату не сторожать, всіляка голота ходить попід ворота та провокує... Пан премєр ще все у Відні, вони не знають, що робити. Питається мене, пакувати, чи ні? — Безперечно евакувати, як нема куди, то бодай до Невицького — відповідаю. — Неодмінно все пакувати: приватне помешкання пана премєра, бібліотеку, архів і сиротинець...

Трохи заспокоїв я панночку і зателефонував на військову команду, щоб дали військову сторожу. Не знаю, чи послухали.

До пана міністра прийшла мадярська делеґація, щоб для утримування порядку дозволено мадярам зорґанізувати Мадярську Національну Ґарду, а також, щоб було вільно мадярам носити кокарди в їх національних барвах.

Наш уряд на це погодився, але ґарда мусить бути абсолютно без зброї і має бути приділена до поліції та виконувати, разом з поліцією службу безпеки. А щодо кокард, нехай собі носять, нам тим не зашкодять.

Появились плякати, щоб бувші мадярські фронтовики голосились. Вже зараз сполудня, появились по вулицях сильні відділи мадярських ґардистів з лентами та кокардами в мадярських барвах. Багато жидів бачимо в орґанізації ґардистів, як видно, хочуть прислужитись... Навіть тішаться, що вони мадяри...

Мадяри демонструють з тими кокардами. На грудях, а то й через плечі мадярів, жидів звисають широчезні ленти мадярського трикольору.

Але, ох, сумно, появляються з мадярськими кокардами і »наші« руснячки, вчитель горожанської школи, Мешко, веде свою жінку, а на грудях обох величезні мадярські кокарди... Нікчема один, щоднини заходив до клюбу з жінкою, не платившн навіть вступного! Колись був »русским«, опісля винюхав, що можна дістатись до столиці і тоді став »українцем«. Зорґанізував якийсь паршивенький хор, нашими піснями здобував собі славу, а тепер зрадив... Бачу жінку нашого лікаря — також з кокардою... (Високо шаную її чоловіка і тому не хочу »увіковічити« її імя)... Бачу молодика, що перед кілька роками матурував і був дотепер великим »українцем« також з мадярською кокардою на грудях... Здоровить мене. Замість прийняти його здоровкання — плюнув я на вулицю перед ним: »Фуй, ганьбися, нікчемо!« — пішов собі. Він довго ішов за мною — не знаю, чи задля вияснення, чи задля помсти. Але я більш не оглядався. (Шаную рідню, що є свідомими українцями і нашими передовими людьми, також не подаю його імени).

По вулицях доходить до демонстрацій. Кличу Німчука, щоб подивились, але він з краєвого уряду не рушається. Йому »добрі сусіди« вигрожували смертю і він ночує в краєвій палаті.

Виходжу на вулицю. Перед »Короною« мадярні юрба. Всі дивляться на дах будинку мадярського »Касина«. Застановився і я. Аж бачу, висувають мадярський прапор. На вулиці величезне захоплення, вигуки, крики. Я причулився до рогу і слідкую, коли дістану... На мості загудило, гремить: біжать три панцирні авта з кулеметами и застановляються перед кавярнею Корони. Мадярня моментально розбігається куди-котрий... Незабаром і мадярський прапор зникає з даха — його затягають. Панцирники хвилин десять постояли, »прочистили« і пішли далі...

Кажуть, що біля моста один наш вояк застрілив мадяра, що пяним напав на нього....

(Далі буде).

Вояки на фонд держави

З тої причини, що виконуємо військову службу а не маємо доходів, не можемо зложити пів проценту свого річного доходку на фонд розбудови Карпатської України.

Одначе, щоб не проявити байдужність до виконання обовязку супроти нашої Держави, тимчасово складаємо на цей фонд малі суми а повернувшись до цивільного життя, зложимо суми пропорційні нашим доходкам. Гроші зложили:

дес. Ю. Таркані 10 К, вояк Ю. Савка 20 К, вояк Ст. Борис 20 К, вояк Ів. Андрусяк 5 К. Суму 55 К рівночасно переказуємо. З повною пошаною в. Ст. Борис.

Благословення твердої руки

(Докінчення з 1-й стор.)

розбитого півострова витворив залізний моноліт — імперію, без відома якої вся могутня Европа, ані кроку не зробить сьогодні. Гітлер затиснув кулака, здавив комунізм, розтрощив загумінкових партійників, своєю рішучістю, твердістю, й широким розмахом захопив маси, твердим чоботом ступив на сарську й австрійську землю й сьогодні має другий залізний і необхідний у світовій політиці моноліт — третю імперію Німеччини.

Так твердою рукою на ноги поставив Туреччину Кемаль Паша, так сьогодні твердою рукою нову й тверду Еспанію будує Франко.

У нас ще не зявився ні український Муссоліні, ні український Гітлер, але маємо першу й одиноку в світі українську владу й тій владі кожний і правдивий патріот бажає й від неї чекає твердої руки. Ми народ донедавна поневолений, притоптаний, обкрадуваний з почуття, а навіть і бажання вільного життя. Ближчої державної традиції на Карпатській Україні майже й не маємо. Двадцять років виховувано нас у партійницькому розбитті й приучовано до політики черева та кишені. Сьогодні, в самостійній власній державі йти кожному власною дорогою, шукати своїх богів, та працювати для своїх особистих цілей — незвичайно небезпечна річ для всієї Держави. Тому треба нам твердої руки. Треба залізного проводу, неподатної твердої руки, що зкоординувала б їх до виключно одної мети — до всесторонньої розбудови, піднесення й скріплення нашої молодої держави. Треба твердої руки, що без сентименту розтрощила б кожну пробу спротиву стоголової, може ще не зовсім добитої гидри руссомадяронства; треба твердої руки, що одним махом зтерла б із поверхні суспільного життя всіх, що хочуть заграти політику кешені; треба твердої руки, що з суворістю хірурга вирізувала б із організму нації всі зародки, що ще дальше намагаються ґанґренізувати нашу суспільність усякими червоними інтернаціоналами; треба нашій молодій Карпатській Україні твердої, залізної руки, що всіх прикувала б до варстатів, до бюр і до знарядів праці, всіх запрягла б до плянової державнотворчої роботи та дисциплінованости й нарешті зробила б із нас народ державний, свідомий своєї твердої державницької індівідуальности.

З другої ж сторони мусить бути солідарність і тверда, жертвенна підданість усіх одному твердому проводові. Україна не потрібує наших сентиментів, фраз і деклямацій, не потрібує сьогодні вже й наших маніфестацій, а потрібує й вимагає нашої твердої, невмолимо завзятої праці. Потрібує тихої жертви й самопосвяти. Потрібує рішучого підпорядкування своїх поглядів і планів поглядам і планам проводу. Тільки тією твердою дорогою труду, жертви й безоглядного підпорядкування дійдемо до розбудови твердої, міцної Карпатської України.

Благословенна будь, тверда руко, що прийдеш!

За національний характер Карпатської України

Наше політично-суспільне життя по змісту скорими темпами очищується від чужо-національного впливу. Але з формальної сторінки ми часто і далі ідемо старими шляхами, які заводили в нас хаос у адміністративі, перешкоджали, ба навіть прямо були великою підтримкою денаціоналізації нашого краю у всіх галузях життя.

НАША КРАЇНА МУСИТЬ МАТИ ЧИСТО НАЦІОНАЛЬНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ХАРАКТЕР!

У Карпатській Україні подавляюча більшість населення є українці, тому ми маємо цілковите право домагатись цього. Нам має бути миліше своє, хоч і скромніше, як чуже, нехай воно буде й більше релєфне. Ми маємо свою славну визвольну історію, свої традиції, свою багату народню культуру, відки можемо черпати безліч досвідів.

По наших містах і селах залишилось ще багато річей, які пригадують нам сумні часи розсипалівсько-хмеларжівської політики денаціоналізації нашого народу. Дехто скаже, що це вже тільки дрібниці, що головне було виконане. Ні, не дрібниці. Дрібниці таксамо мають своє значіння, бо з них складаються річі великі. Ми принципово обовязані вирішувати водночас і дрібниці.

Знаціоналізуймо наш край по змісту і по формі у всіх відносинах. Усуньмо старі назви сіл, урядів, вулиць. Перед нашими селами й містами красуються ще таблиці з надписами: »обец, окрес, **земе Подкарпаторуска«.** Такої країни нема. Є лише **Карпатська Україна.** На наших вулицях не мають що шукати чеські історичні назви, хоч би вони мали для даного народу, як найбільше значіння. Замість них ми маємо досить своїх національних героїв, память яких можемо вшанувати названням площ, парків, культурних домів, гуманних інституцій і т. д.

У нашій країні зовсім не потрібно жадного дуалізму в мові адміністративи, в надписах на торгівлях. Дехто подумає, що ліпше надписи в двох мовах: українській і чеській, бо це краще для перегляду чужинця. Ні, цього нам зовсім непотрібно. У Німеччині, Франції, Англії, взагалі ніде не пишуть торгові й урядові вивіски у мові, яка не має для них поруч з їхньою мовою світового значіння. Коли хочемо, щоб чужинець міг у нас добре орієнтуватись, можемо і ми собі поруч з українською мовою в деяких випадках завести якусь світову мову. На приклад: німецьку, або англійську.

Націоналізація Карпатської України залежить не тільки від компетентних урядових чинників, але від кожного члена української нації, що мешкає тут. Коли прагнемо за національним відродженням у ширших масштабах, то найперше досягнім його індівідуально, кожний у собі. Самі омиймо свої серця від чужого. Вживаймо всюди лише української мови. На вулиці, вдома, в церкві, уряді і в приватних справах.

В Карпатській Україні не ми маємо пристосовуватись, але всі ті, що у нас мають можливість заробітку, так чи інакше користаються нашими народніми багатствами, бо ми тут є домінуючим народом!

Андрій Патрус.

Промислове підприємство прийме 2 молоді сили

для рахункового відділу і кореспонденції, що знають досконало мову українську та німецьку.
Вітане знання німецької стеноґрафії.

Оферти подавати до адміністрації цього часопису під зн. „Абсольвент торговельної академії“ 674

Вихова лісничої молоді

Стипендії для абсольвентів укр. ґімназій

(Буштин, 20. II.) Богато говориться про наше прямо невичерпальне лісове багатство, яке нам завидять деякі наші сусіди. Про наше лісове багатство говориться більше закордоном, як тут у Карпатській Україні.

Ми вже звикли на наші ліси й звичайно не стараємося про те, що властиво в наших лісах діється та зовсім не знаємо, які великі труднощі треба поборювати нашій управі державних лісів.

Сьогодні загал рішучо домагається, щоб усіх, або хоч більшої частини ненаших службовців позбавитися, а на всі місця дати наших людей, мовляв, що ліпше дати на якесь відповідальне місце нашого некваліфікованого, як кваліфікованого. На цьому є богато правди, але при тому мусимо собі усвідомити, що є богато таких місць, на які зовсім не маємо, ані кваліфікованих ані некваліфікованих людей.

Прямо катастрофальний стан є в нашому лісовому господарстві. Тут не маємо зовсім наших людей, лісових інженерів, які могли б бути ведучими поодиноких лісових управ. Лісових інженерів потребуємо цілі сотки, а маємо їх лише 15-20!

Краєва дирекція державних лісів в Буштині, щоб цей недостаток направити, уділить — за вказівками міністерства господарства — 8-10 стипендій українцям абсольвентам українських ґімназій, щоб могли студіювати на високих лісничих школах. Стипендії будуть уділювані на кож-

Список жертводавців на „Карпатську Січ“ в Хусті

(Гроші зложені на рукі п. др Слюсара в Брні й ним вислані для »Карпатської Січі«)

1. Др. Загребельний Степан, Требіча, 3000 К. 2. Др. Кранц Володимир, Прага, 5000 К. 3. Др. Мануляк Осип, Мор. Остр., 1000 К. 4. Др. Іванець Роман, Мор. Остр., 700 К. 5. Др. Слюсар, Брно, 3000 К. 6. Др. Обшевський Алексан., ветеринар Желетава, 2500 К. 7. Др. Зофієвський Володимир, Івановичі, 500 К. 8. Др. Кропік Бенедикт Собехлеби, 2500 К. 9. Др. Камінський Іван, Серед, 500 К. 10. Др. Подедводний Степан, Дубровнік, 1000 К. 11. Др. Янів Юрій, Райград, 1000 К. 12. Ліщинський Іван, директор, Брно, 2500 К. 13. Др. Цюпка Осип, 200 К. 14. Др. Григоріюк С., судія, 500 К. 15. Др. Грапкевич, судія, 250 К. 16. Яворський Володимир, Мор. Остр., 200 К. 17. Габлинський Орест, Мор. Остр., 250 К. 18. Інж. Гузар Евген, Лісковець, 5000 К. 19. Др. Інж. Франтек Володимир, 200 К. 20. Сиґерич Мирослав, 1000 К. 21. Шередко Дмитро, 500 К. 22. Шпук Іван, Сл. Острава, 500 К. 23. Куліш Василь, Мор. Остр., 200 К. 24. Базюк, Мор. Остр., 100 К. 25. Сирко, Мор. Остр., 50 К. 26. Члени Т-ва Єдність в Брні, 1010 К. 27. Богачук Тома, 100 К. 28. Сафіяник Василь, 100 К. 29. Онищук Вас., 100 К. 30. Фрунзей Іван, 100 К. 31. Іванук Василь, 100 К. 32. Іванкова Анна 100 К. 33. Філємон Іван, 10 К. 34. Лесишин Мик., 20 К. 35. Путлюк Дмитро, 10 К. 36. Коник Василь, 10 К. 37 Кострабий Дмитро, 50 К. 38. Валиґа Семко, 50 К. 39. Др. Найда Волд., 20 К. 40. Ганулик Вас., 20 К. 41. Ставоровський Мартин, 10 К. 42. Деленко Осип, 70 К. 43. Глодан Яків, 30 К. 44. Чабан Мих., 20 К. 45. Ґричінський Осип, 10 К. 46. Климюк Мих., 10 К. 47. Роґа Осип, 40 К. 48. Вівчарчин Мик., 15 К. 49. Конобій Мик., 5 К. 50. Грицанюк Вас., 5 К. 51. Филипчук Мих., 5 К.

Продовження списку жертводавців для »Карпатської Січі« в Хусті.

1. Укр. Громада в Оломоуці, 36 К. 2. Борис Микола, 10 К. 3. Білецький Дмитро, 30 К. 4. Дяченкова Ніна, 20 К. 5. Дяченко Гриць, 20 К. 6. Дубас Михайло, 6 К. 7. Федюк Дмитро, 20 К. 8. Фавк Степан, 10 К. 9. Герула Василь, 15 К. 10. Галь Іван, 20 К. 11. Івахів Іван, 10 К. 12. Каргерова Анастазія, 13 К. 13. аКргер Макс, 20 К. 14. Клим Панас, 7 К. 15. Ладик Гриць 25 К. 16. Паращак Франко, 20 К. 17. Стефанко Іван, 13 К. 18. Сваричова Варвара, 10 К. 19. Усарський Михайло, 10 К. 20. Шпак Павло, 10 К. 21. Хортів Іван, 15 К. 22. Борецький Никифор, 50 К. 23. Холопів Яким, 10 К. 24. Інж. Яворський Петро, 20 К. 25. Шехинський Іван, 10 К. 26. Курейко Василь, 10 К. Разом 440 К, зложених на листу п. Інж. О. Гайдая.

Спис жертводавців членів Української Гром. в Чаславі. Гроші вислан п. Інж. Островершенком на О. Н. О. К. С.

1. Нижанківський Л., 50 К. 2. Гагасименко Степан, 50 К. 3. Лагран Конст., 20 К. 4. Лагранова Даша 10 К. 5. Нижанківський Б., 20 К. 6. Нижанківський В., Л К. 7. Чупрай Ф., 20 К. 8. Путас Конст., 10 К. 9. Стецик І., 5 К. 10. Інж. Островершенко, 80 К. 11. Др. Мацевич В., 80 К. 12. Кульчицький Петро, 80 К. 13. Інж. Филипчак І., 70 К.

Рівночасно повідомляємо, що тільки ті гроші одержали ми про які повідомляємо в Новій Свободі.

Чекове конто в Підкарпатськім Банку в Хусті 34688 з дописокою »Карпатська Січ«.

ний шкільний рік у висоті біля 6.000 К річно.

І найбідніші абсольвенти українських шкіл будуть мати змогу студіювати лісове інженерство й тим помогти собі та нашій країні.

Стипендії дістануть лиш абсольвенти, що скінчать ґімназію з дуже добрим успіхом.

Краєва дирекція державих лісів в Буштині, уділенням цих стипендій, переходить від зайвого балакання та скарг на недостаток наших людей, до дійсної праці над усуненням цих недостатків.

Українці! Вояки - телефоністи, що находяться в резерві, увага!

Вояки, що находяться в резерві й мають військове телефонічне вишколення, нехай зголосяться в поштовому відділі міністерства господарства в Хусті.

Перечинщина у великі дні народнього здвигу

В часі, коли тряслися підвалини Середньої Европи, коли найбільші зрадники нашої історії продавали гнобителям наш край, коли падали горді міста князя Лаборця та князя Корятовича, Перечинщина і її населення стояли непохитно на сторожі заповітів своїх батьків.

Як погранична частина нашого краю, на найбільш експонованім місці біля Ужгороду, Перечинщина була тим валом, що на нім ломалася найдикіша ворожа пропаґанда проти нашої державности.

Перечинщина пережила геройську боротьбу, національну епопею українського народу по цей бік Карпат і діждалася кращих днів, здвигу народньої зрілости, перших виборів до українського сойму.

Вірні сини нації, що не лишили її в найтяжчих часах поневолення, розійшлися по селах, не на аґітацію, не на партійне пустомельство але на те, щоб просвітити своїх незрячих братів по селах, щоб указати на їх славну минулість і наповнити їх серця національною гордістю та самопевністю.

Наш Іван Гопко, теперішній шкільний інспектор у Перечині, що сидів з своїм братом у тюрмі за волю нашого народу, походив усі села Перечинщини й виголосив усюди палкі промови про психічне переродження народу на принціпах націоналізму.

Наслідки промов були гарні. Навіть ті башти фенциківщини, що ще полишилися з старої доби, як напр. Заріччя, рідне село Фенцика, стали свідомими й по виборах вивісили білий прапор — символ народньої перемоги.

Вибори проходили всюди спокійно й достойно. Народ гордо йшов сповнити свій національний обовязок. Навіть остала частина Ужгороду голосувала вся за Карпатською Україною. Про сусідні села, як Горяни та Доманинці й не треба широко розписуватися. Люди тих сіл однозгідно голосували за своєю нацією!

Невицьке відоме голосним інцидентом про свято Цариці України та про арештовання братів Гопків у минувшім році, голосувало свідомо, а старі люди заявляли, що Україну збудувала нам Цариця України,що за неї їх рідні Гопки сиділи шість тижнів у Галаґові. Прапор Цариці України, що сидів теж у тюрмі, став гордістю і святістю села. Сирі мури невичанського замку гордо дивилися в низ із гори на своїх нащадків, що несли в неділю вечір білий прапор перемоги. За прикладом невичан ішли: Камяниця, Ворочів, Доманинці і інші села.

Сам центр Перечинщини, місто Перечин у день виборів було самопевне. У вислідку виборів ніхто не сумнівався. Всі голосували свідомі того, що зложують перед нацією та цілим світом іспит зрілости. У вечір, коли вже став відомим результат, рушив містом великий похід із орхестрою. По маніфестації промовив до тисячної маси окружний провідник УНО шкільний інспектор Іван Гопко: »Народ, що пережив тяжкі бурі й лихоліття довгих століть і не зігнувся під їх натиском, але перемігши все, дочекався власної держави й днесь зложив іспит здібности, може йти сміло в майбутнє. Ми є на зачатку великої майбутности, вижу над Україною сходяче сонце свободи«.

В ночі, коли вже меньше більше дізналися про загальний вислідок голосовання по цілім краю, Перечин цілу ніч не спав, тремтів увесь радістю успіху. Всі серця били одним тактом великого здвигу й народньої перемоги.

ВІСТІ зі СВІТУ

— **Начальник** господарського відділу анґлійського міністерства закордонних справ Астон Ґваткін приїхав вже до Берліну, щоб підготовити в німецькому міністерстві закордонних справ переговори, які незабаром відбудуться між представниками німецької і анґлійської індустрії в Берліні. Астона Ґваткіна прийме маршал Ґерінґ і міністер господарства др. Функ.

— **Анґлійський** державний секретар для закордонної торговлі Гудзон відвідає в половині березня Берлін, а опісля доїде до північних держав, скандинавських і балтийських та до Москви. Премєр Чемберлен на запит в парляменті, в який спосіб хоче анґлійський уряд здійснити своє бажання скріпити і затіснити дотеперішні приязні відносини до Совітського Союзу, відповів: »З радістю можу подати до відома, що секретар для закордоної торговлі Гудзон відвідає крім північних держав в другій половині березня також Москву.«

— **Анґлійський міністер** закордонних справ Галіфакс появився перший раз на офіціяльному банкеті в совітській амбасаді в Лондоні. Банкет видано на честь Галіфакса. Між гістьми був Вінстон Черчіль, який до цього часу ніколи не переступив порогу совітської амбасади. З тих фактів роблять висновок, що Анґлія задумує активнішу політику в східній Европі, а саме шляхом розбудови господарських взаємин.

— **Президент Рузвельт**, який мав намір перебути два тижні на теперішніх маневрах американської фльоти, змінив програму і заявив, що внаслідок вістей з Европи буде треба скоріше повернути до Вашинґтону.

— **Чен-Льо**, міністер закордонних справ Нанкінґського китайського уряду, установленого при допомозі Японії, впав жертвою атентату в домі свойого приятеля в Шангаї. Цей атентат належить до серії атентатів проти тих китайців, що співпрацюють з японськими в окупованних китайських землях.

— **Анґлійський парлямент** прийняв великою більшістю внесення уряду звищити кредитові уповноважнення уряду на оборону держави з 400 на 800 мільйонів фунтів шт.

— **Сенатор Берар**, висланий офіціяльно французьким урядом на переговори з урядом ґенерала Франка до Бурґосу, заявив по розмові з міністром закордонних справ Йорданом представникам преси, що розмова зробила на нього корисне враження та що в переговорах слідно поступ.

— **Армійний ґенерал Крейчі** звернувся до президента чехо-словацької республіки з проханням про відпустку і звільнення з уряду шефа ґенерального штабу армії із здоровельних причин. Президент декретом з дня 18. лютого ц. р. прохання прийняв і при тій нагоді висловив армійному ґенералові Крейчіму найщирішу подяку і признання за визначні його заслуги для чехо-словацької армії.

— **Польща визнала** де юре еспанський уряд ґенерала Франка.

— **Польсько-совітський** торговельний договір підписано в Москві по парутижневих переговорах дня 19. лютого. Договір нормує господарські взаємини між Польщею і Совітським Союзом а передусім товарообмін і клерінґове відношення. Совітський Союз вивозитиме до Польщі бавовну, кожухи, тютюн, манґанову руду, азбест і. ін. а Польща вугілля, цинк, текстильні вироби, виправлені шкіри і т. д.

— **Бельґійський сенатор** Перльот створив кабінет. Він складається з 11 міністрів, з них шість політиків, а пять фахівців.

— **Польський премєр** ґен. Складковський з дружиною перебуває від пару днів в Парижі. У Варшаві офіційно заявляють, що премєр виїхав до Варшави в приватних справах, натомість втримується загально погляд, що Складковський буде мати в Парижі розмову з французьким премєром Даладіє і міністром для закордонних справ Боннетом.

— **Ірляндський премєр** де Валєра заявив, що ірляндська вільна держава на випадок нападу на Анґлію не буде невтральна у війні. Ірляндія мусить продавати свої рільничі продукти в Анґлії, а ті торговельні взаємини не можна поєднати на випадок війни зі строгою невтральністю. А що правдоподібно, буде змаганням противника, знищити ірляндські пристані, мусить Ірляндія подбати про свою оборону.

— **Румунське міністерство** господарства подало до відома, що заключило умову з німецькими імпортерами вина про вивіз 700 ваґонів 23-процентового паланку (коняку) і 250 ваґонів столового вина до Німеччини. Вивіз почнеться від 1. березня ц. р.

— **Переговори** польськонімецької конференції для поладнання справ польської меншини в Німеччині й німецької в Польщі перервано і відкладено на неозначений час.

Інж. Ґелетка:

Податкова капацита Карпатської України

На полі політичному ми вповні перемогли. Соймові вибори були завершенням цієї перемоги. Народ показав свою політичну зрілість. А тепер приходить фінансово-економічна сторінка на чергу. Ми тепер стоїмо перед тяжким завданням, а іменно: реорґанізувати наше економічне життя, поставити на кріпкі основи і тим забезпечити наше дальше існування. Підчеркую, що розбудова нашого краю мусить провадитися після певних засад, а головно на здорових основах. Не думаю тут широко розбирати цю справу, це є завдання наших фінансистів і економістів, зорґанізованих у »Господарській Раді«.

Я тут хотів би розібрати справу фінансову тільки у грубих рисах.

На основі § 18 конст. закона ч 328/38 на покриття видатків спільних справ, рахуючи в то і держ. довги, призначено прихід з мита, монополів і спільних державних маєтків, як також прихід з непрямих податків, становлені законом парламенту. Я зразу застановився над непрямими податками. Що там належить? До непрямих податків належать: податки споживчі, податки напоєві (спирту, пива, вина і т. д.). податки з інших споживчих середників (мяса, соли і т. д.), податки з інших предметів потреб (податок із світла, тепла, вибухових матерій і т. д.).

А що належить до прямих податків? Прямими податками є: податок прибутковий, земельний, домовий, загальний і спеціяльні податки зарібкові, податки з приходу капиталів, дані з приходу праці і дані маєткові.

Що торкається оборотового податку, має характер податку споживчого, але і характер податку торговельного, як також зарібкового. Фахівці тут поділяються. Після мого погляду є це скорше податок торговельний, бо наложується при обороті — торговлі і укладається стільки разів, скільки разів товар продається. Це ясно доказує його торговельний характер. Є це дуже важна справа, бо оборотовий податок є у нас найбільшим податком і при мильному викладу попадає до спільного бюджету. Оборотовий податок розділено на дві части: одна іде до спільного, а друга до краєвого бюджету. З жалем мусимо констатувати, що через такий розподіл ми платимо чотири рази більше до спільного бюджету, ніж нам залишається.

Як це можливо?

Це є тому так, бо прямі податки пливуть з власного господарства, а ми тимчасом не маємо своїх торговельних і промислових підприємств. Ми є споживачами чужих продуктів, що є у господарському житті великий мінус, а в додаток, ще й податок з поживання мусимо відвести до спільного бюджету.

В цифрах виглядає це так: в р. 1936 очікувано прибутку прямих податків 15 міл. К; тимчасом з непрямих 47 міл. К. Лише на самій горівці ми заплатимо до спільного бюджету майже тільки, скільки виносять всі наші прямі податки. Коли б до того мусіли додати ще сіль, цебто дальших 56 міл. К, показується образ до неповірення. Цю справу ми мали припильнувати вже при уложені конституційного закону. Тут наглядно бачити, що є вигідне для Словаччини, не мусить бути вигідне для нас. Ми у контрованні Словаччини трохи задалеко пішли, замість того, щоби самі самостійно опрацювали наші справи.

Закінчують будову нової церкви

В червні 1938 р. було заложено вугольний камінь під будову нової деревляної церкви в с. Нижні Комарники за Ниж. Свідником на Пряшівщині. Будова тревала ціле літо і осінь, і не зважаючи на несприятливі умови (мобілізація та інші події), під цю пору будування церкви, крім дрібніщих деталів, закінчується.

Церкву проєктував архітект Володимир Січинський з Праги, автор великої мурованої церкви в Михайлівцях та інших будов в українському стилі.

Новозбудована церква в Ниж. Комарнику, як на деревляну будову, великого розміру: 17 мет. довжини, 7½ м. ширини. Має типові для нашого будівництва форми у вигляді трьох зрубів прекритих трьома стрункими, високими вежами восьмикутнього заложення. Одначе ці традиційні форми перетворені в модерному характері, очищені від зайвих додатків і прикрас. В цій будові архітект В. Січинський примітив особливих конструкцій, де зруб (поземно-уложені бальки) йде, не тільки у стінах будови, але також в дахах (стріхах) під банями, у так зв. підґанниках і самих банях аж під маківки. Завдяки цьому бані не служать лише за декоративну прикрасу, зовнішній вигляд відповідає внутрішньому вигляду, та в середині будови маємо великий, вільний простір аж до самих маківок бань. Крім того ціла церква має долішнє і горішнє освітлення, що збільшує ясність і виразність загальних форм.

Побито будову не бляхою, як це у нас практикується, а драницями (шинґлями), що надає будові особливої суцільности і гармонії форм. Лише маківк бань побиті мідяною бляхою, яка дуже підходить до дерева.

Церква в Н. Комарнику є в нас першою спробою — відродження українського деревляного будівництва, що має таку світлу, національну традицію, досконалу техніку і прекрасні високо-мистецькі форми. В країні, що богата на дерево, таке будівництво мусить знайти широке розповсудження, як будівництво дешеве, міцне, здорове і гарне. Одинокий мотив, що досі промовляв проти деревляних будов — це погана відпорність вогню. Але тепер винайдені нові способи імпреґнації і консервації дерева, що робить будову відпорну на вогонь і разом хоронить дерево від вогкости і загнивання.

Будівництво в національному стилі має велике значіння для пробудження і закріплення національної свідомости широких народніх верст. Це добре знали наші вороги і тому завжди забороняли або перешкоджали будувати будови в українському народньому стилі.

Потрібно з признанням відзначити, що церква в Н. Комарнику повстала через велику жертвенність і старання місцевих селян, які під проводом свого душпастиря о. Федора Пришляка, завзято взялися до праці і без ніяких державних чи краєвих субвенцій, здвигнули храм на славу Бога й свого народу.

ДО ВОЯКІВ!

Любі браття! Старшини, підстаршини і вояки чехо-словацької армії!

Наблизився час, нами всіми так очікуваний, коли всі старшини, підстаршини і вояки нашої славної армії, оскільки не є у чинній військовій службі, а були по виголошенню мобілізації в минул. році покликані до військової служби, знов опустять ряди нашого війська і вернуться додому. На них вже нетерпеливо ждуть їх родини, батьки, мами, жінки і діти.

При цій нагоді, як голова Уряду Карпатської України, почуваю обовязок, щоб Вам усім подякувати іменем Влади Карпатської України за Вашу вірну і тяжку службу, яку Ви всі чесно виконували для нашого краю, Карпатської України, і для нашої спільної, федеративної держави, Чехо-Словацької Республіки.

Складаю подяку всім карпатським українцям, що були готові своє життя положити за нашу волю, за нашу рідну мову, за нашу культуру і за наше право на життя, що ніким не може і не сміє бути стоптане. Дякую також всім нашим братам чехам і словакам, що були готові боронити наш край і тим захоронити нашу й свою свободу.

В цій хвилі згадую з глибоким зворушенням всіх тих, що за наш край і нашу Державу пожертвували своє життя. Були між ними українці, чехи і словаки. Їх память заховаємо у наших серцях на всі часи.

Тим старшинам, підстаршинам і воякам, що за нашу волю у Карпатській Україні проливали свою кров, але всеж-таки врятували своє життя, дякую зокрема й запевняю їх, що, ані наша Влада, ані цілий наш народ їх не забуде й не лише словами, але і чинами виявить їм глибоку вдячність.

Прощаючися нині з Вами перед Вашим відходом до Ваших домів, бажаю Вам у Вашому дальшому житті міцного здоровля, родинного щастя і всякого блага на багато літ.

А. Волошин, в. р.

Ще до військової термінольоґії

В нашому часописі з дня 15. лютого ц. р. була надрукована стаття під наголовком »Куток військової мови«. Вона викликала велике зацікавлення. Наша редакція одержала багато реаґованъ на неї. Містимо одно з них:

1. Нема »військової мови«. Є лише військова **термінольоґія.**

2. »Українську мову слід поставити... на вищий рівень.« Я думаю ,що наша українська мова вже і в сучасний мент стоїть на високому рівні. Нажаль наведена стаття цього мого погляду не підтверджує.

3. »побажаним було б, щоб »Нова Свобода« ввела на своїх сторінках — куток мови«. — Добра думка, з того скористає багато українців, між ними і я, а може п. І. З.

4. **»Реґулярна суходільна армія« —** я думаю, що простіше є **піхота.** . . .

5. Думаю, щопоукраїнськи говориться **гармата,** а не пушка. Такі вислови, як »гарматний полк, гарматний вогонь« мають за собою традицію.

6. »Танковий полк, чи полк танків« пригадує якось дуже »вечір українського танку, або танкову музику«. Думаю, що треба казати просто **повз.** . . .

7. **»Нищильний летунський полк«** — не дуже »милозвучний«.

8. **Антивний — лінійний?** Не хочеться якось повірити!

9. Більший кулемет — великокалібровий кулемет. А може просто сказати б »тяжкий кулемет«.

10. **Ґвинтівка** — (а по російськи вінтовка), є слово російське німецького походження ,щось в роді також »чисторосійського« слова »бутерброди«. Відкликуватись тут на словник україн. академії наук у Київі, значить уводити неінформованого читача в блуд. Бож загально відомо, що цітований словник твориться під контролею москалів. Може п. І. З. цитує інший дійсно наш словник. Але я і в тому випадку резиґнував би з того слова. По нашому кажуть коротко і ясно кріс.

11. **Батальйон** є чуже слово. Слово курінь є чисто українське і вповні заміняє батальйон, а то можливо на основі правила парс про того,. Не тільки галицькі, але і наддніпрянські українці у визвольній боротьбі в роках 1917 аж 1921 вживали виключно цього слова:

12. **Кулемет** = метач кулі, по російські пулемйот), а знову скоростріл — скоростріляє. Кулі метає й гармата, через то означення »кулемет« не дуже точно віддає характер того рода зброї.

інж. Іван Тарас.

Готовтесь 9.-10 III. до свята Тараса Шевченка

З приводу загальних зборів Просвіти 26. II. 1939 в Хусті

Скликувані надзвичайні загальні збори Просвіти, головною точкою денного порядку мають зміну статута, а то формальне впорядкування його на основі конституційного права Карпатської України та в застосованні його до перенесення нашої столиці до Хусту: зміна осідку, термінольоґія і т. п.

Голов. виділ товариства цілком свідомий того, що тепер в нашій Карпатській Україні просвітянська праця розвинеться як найбуйнішим цвітом.

До тепер просвітянська праця мала характер боротьби з цілою культурно-політичною системою, котра до нашої революції панувала на нашій землі, — а тепер вона являється першим помічником нашого національного уряду.

З огляду на це мусить бути переведена законодавчим шляхом реформа системи позашкільної освіти, мусять відпасти всі законодатні та адміністраційні, явкі і заховані перешкоди для Просвіти, котрі й до тепер ще являються діючим правом для Карпатської України.

В точці внесків просвітянський загал має піднести свій голос на ці теми, щоби дати матеріял і веденню Просвіти для намічення своїх ближчих і дальших плянів, і законодавцеві нашому — для необхідних реформ.

Щойно переведена героїчна праця до Соймових виборів і комунікаційні умовини не дають можности багатьом появитися на зборах, але провід Просвіти певний, що надзвичайні збори Просвіти відбудуться при якнайбільшій кількості делеґатв від читалень, членства товариства і українського громадянства.

„НОВА СВОБОДА“ виконує своє завдання.. Що робите Ви для „Нової Свободи“? Читайте та поширюйте „НОВУ СВОБОДУ“

Садівництво в Карп. Україні

Статистика овочевих дерев

(Хуст, 22. II.) Подаємо тут статистику овочевих дерев в Карпатській Україні. Садівництво має для нашої країни велике народо-господарське значіння й тому варто цю статистику подрібно простудіювати.

Рід дерев	перед евакуацією	після евакуації	страта
яблоні	902.102	802.997	99.105
грушки	164.715	122.422	42.293
черешні	93.159	72.414	20.745
вишні	29.170	15.440	13.730
сливки	641.950	502.454	139.496
сливки (довгі)	435.468	307.863	127.605
абрикоси	30.216	13.526	16.690
бросквн	21.757	13.425	8.332
волоські оріхи	116.501	81.807	34.694
агрест	27.401	17.770	9.631
порічки	128.578	66.784	61.794
Разом:	2,591.480	2,016.902	574.115

З цієї статистики бачимо, що яблунь, з яких є найбільший прибуток ми стратили лиш одну десятину. Найліпші сади, що находяться в тячівській окрузі, зісталися в нас. Треба буде постаратися, щоб садівництво було в Карпатській Україні ще більше поширене.

Карпатська Україна міняє своє обличчя

Народ веселий. -- Нові культурні центри Нові політичні осередки. Нові школи, нові лічниці.

Старі наші осередки

(Хуст, 23. 2.) Загальна перебудова Карпатської України іде темпом, який могла б нам завидіти хоч яка західноевропейська держава. Жаль нам наших історичних міст, Ужгороду та Мукачова, жаль нам тих інституцій, будинків, палат, яких ми в кривавим серцем та з сльозами в очах покидали, але стара приповідка каже, що немає такого зла, щоб у ньому не було дечогось доброго. Політичне, культурне, адміністраційне, господарське життя колишньої Підкарпатської Руси було зосереджене в Ужгороді та в Мукачові. Тут жили тисячки урядовців, які свої гроші лишали в крамницях, кавярнях, реставраціях, кінах, що були в неукраїнських руках. Наші професори, культурні працівники, редактори жили завдяки злій політиці старого режіму серед чужого, навіть і ворожого елементу

Потім Ужгород і Мукачів були також осередками старої змадяризованої інтеліґенції, яка непомітно і впродовж останніх двадцятьох років мадяризувала нам нашу молодь то виховувала її в ворожому дусі до української національної думки. Та мало того! В Ужгороді був центр усієї тої політики, яка намагалась розгромлювати консолідацію та єдність українського суспільства. Останніми роками, коли цей адміністраційний центр сягнув і по наше шкільництво, слабодухи думали, що ворогам скоро вдасться пригнобити та знищити українську національну думку та розгромити наші сили. Та так не сталося! Надійшов траґічний падолист, який вніс наглі зміни в наше суспільне життя!

Нові культурні центри

Стара адміністрація була побудована на засадах централізму, який особливо щодо старої Підкарпатської Руси, дуже пагано відбивався на всіх діланках нашого суспільного життя. Зосереджено всю адміністрацію в Ужгороді. Це саме сталося й з шкільництвом, яке було зосереджене в Ужгороді та Мукачові. Зрозуміла річ, що з цієї централізації користали неукраїнці. Наш народ соціяльно був заслабий на те, щоб висилати своїх дітей до середних шкіл цих центрів, тому як в ужгородських, так і в мукачівських школах дуже сильно був заступлений неукраїнський та мадяронський елемент. Шкільні власти, які намагались завести до наших шкіл якийсь свого роду »нумерус клявзус«, не хотіли допустити, щоб у північно-східній частині Мараморощини, на Гуцульщині була відкрита ґімназія. Вони прямо відчували, що в такій ґімназії міг би підрости свідомий український елемент, а ці власти нічого так не боялися, як української свідомости. Шкода, що не маю по руці статистичні дані про склад студентів у наших середніх школах за останні роки, але є певним, що селянський елемент починаючи з р. 1925—30 рапидно зменшувався в наших середніх школах.

Та листопадові зміни змінили й обличчя нашого середнього шкільництва. Гуцульщина одержала аж дві ґімназії, в Бичкові та Рахові. Про культурне значіння цього факту є зайвим широко розписуватися. Досить згадати, що такі сесередні школи із своєю свідомою професурою, з свідомим студентством уже самі є культурними осередками. Культурне життя в Бичкові та Рахові нагадує часи з рр. 1920—21, коли ці наші містечка почали культурно підноситися.

Життя в Перечині та в Вел. Березному

Ці осередки нашої свідомої Перечинщини та Березнянщини прямо ожили. Ще не так дуже давно колишній хмеляржівсько-равшерівський шкільний режім почав душити в Перечині та Великому Березному народні та горожанські школи. Наші культурні працівники були змушені свою енерґію звертати на відбивання ворожих затій проти нашого шкільництва. Та ці часи за нами! Вони нам здаються паганим сном.

Перечин дістав українську ґімназію, неначе нарогоду за знущання та гноблення. Тут витворюється нове, культурне суспільне життя, йде нова культурна праця, русофільство та мадяронство щезло без слідів. Радісно пройтися цим, недавно глухим містечком. Всюди чистенько, гарненько, Перечин неначе прибрався на цю зміну. Всі надписи українські, люди працюють та радуються! Життя повеселіщало! У Великому Березному, як відомо, засновано Скспортову торговельну Академію. Великий Березний перед декількома роками був заморений фенциківщиною та бродіївщиною. Але тих пару інтеліґентів, що вийшли зпід соломяної стріхи, впродовж короткого часу повели дуже гарну усвідомлюючу працю.

І тут почалося нове життя. Великий Березний стається культурним осередком Ужанської Верховини. Рідне шкільництво в історії кожного народу мало та має велике значіння. Немає сумніву про те, що за декільки літ обличчя Карпатської України зміниться ще в більшій мірі, ніж тепер. Будемо мати сотки нової свідомої української інтелігенції, яка втілиться до загально-суспільної праці.

Ґімназія в Сваляві та в Ракошині

отворяє новий лист у історії українського шкільництва. Ворожі елементи в мукачівській ґімназії змагалися Мукачівщину та Свалявщину заморити мадяроно-руссофільством. Їхня праця, при допомозі адміністративи не зісталася без слідів. Зденаціоналізовані елементи, як відомо, в жовтнево-листопадових днях вступали в ряди мадярських терористів на вічну ганьбу тій шкільній політиці, що в нас провадилася впродовж пятнадцяти років. Але й тут народ поволі бачить, де його місце. Це доказав вислід виборів у селах Мукачівщини та Свалявщини. Ракошин також починає жити новим життям і з ним разом і околичні села. Але й нові горожанські школи по наших селах мають своє значіння. Це є ті школи, які свого часу піднесли культурний рівень та національну свідомість чеського народу. Скріпилося шкільництво на Волівщині та в Іршавщині

Справа ґіґієни

Якийсь фатум змушував старий режім, щоб той всі інвестиції проводив на території з більшістю надярської етнічної маси. Перед декілька роками за важкі мільйони побудовано нові павільони в Мукачові та в Ужгороді, побудовано нову, наймодернішу лічницю в Берегові. Але вся Рахівщина, Волівщина, Свалявщина, Верезнянщина та Перечинщина не мали ані одної лічниці. Наші дроворуби, поранившись у праці, нераз мусіли вмірати наслідком одсутности лічниць. Тепер будується сітка лічниць, хоч і не таких, до яких ми були призвичаєні в Ужгороді, Мукачові та Берегові. Вони скромненькі, маленькі, але корисні й конче потрібні. З будуванням нових лічниць у Рахові, Воловім та інде піднесеться й здоровельний стан нашого села, зліпшиться ґіґієна й організуванням активних порадень для мам зменшиться число смертности українських дітей. Наш український уряд протягом пару місяців створив те, що старий режім не міг створити в спокійному часі, з великою капіталовою засобою впродовж двадцяти років.

Риси нового господарського життя

У нас все робиться з великим завзяттям та ентузіязмом. Шкільництво зразково реорганізоване, провадиться реорганізація адміністративи, залізниці, а незабаром буде приступлено до реорганізації господарського життя. Цей новий господарський план заповів міністер Юліян Ревай недавно в Празі.

Досі ми говорили палкими словами. Відтепер треба буде говорити цифрами. Спеціялісти від господарства вже радяться, засідають, щоб нашій країні крім політичної безпеки, дати й господарську безпеку. Буде проведена земельна реформа, наше селянство одержить землю. У нас площина орної землі в дуже значній мірі зменшилася, так ось, треба шукати іншого ґрунту. А такого ґрунту ми маємо! Вічною недугою нашого верховинського селянства було безземелля, яке мабуть немає свого прикладу ніде в Европі. Саме це безземелля змушувало наш народ у минулому столітті покидати свій рідний край та йти за море, шукати нове, веселіше життя. Тепер немає навіть ані цієї можливости, тому наш уряд старатиметься, щоб наше селянство було щасливе в нашій державі. Знов поклику-

На фонд держави зложили:

1. Самойлович Мих. 150 К, 8. інж. Ковердинський 300 К, 3. Кириченко Семен 150 К, 4. др. Гуменюк Л. 100 К, 5. Балицький Леонід 138 К, 6. др. Заворотюк Ол. 300 К, 7. Богоста Мих. 100 К, 8. Полянський Ол. 244.50 К, 9. громадяни с. Негрівця зі збірки переведеної місцевою Нар. Радою та ком. Січі 572.50 К.

юся на слова міністра Ревая, який зазначив, що на великих просторах, засаджених лісом, треба буде провести основну земельну реформу і то тим більш, бо ці ліси виказують не дуже високий прибуток.

До господарської праці будемо мати гарну фахову молодь. Маємо на теперішній території Карпатської України 9 фахових шкіл, з того дві господарські. В цих школах вистудований молоді треба буде мати варстат праці, а такого варстату будемо мати досить!

Геть песимізм!

Песимізм, малодушність не може мати місця між нами! Будемо працювати самі для себе, у своїй хаті, на своїй рідній землі і будемо радіти і тим найменшим успіхом на культурному та господарському полі. Український народ зберігся тут під Карпатами в часах, коли інші народи щезали з лиця землі. Віримо в життєздатність, працьовитість нашого народу, віримо в його непохитність у боротьбі за краще майбутнє нашої Карпатської України.

Переживаємо історичні хвилі українського народу. Твердо віруємо, що наша справа піде вперед, тому горі голову!

Ми маємо сотки ідейних, відважних синів нашого народу, які з любовю будуть працювати в інтересі своєї держави. »Вірте мені, пане«, сказав недавно в Січовій гостинниці високоосвічений українець, »я готовий у своїй державі взятися до праці, яку мені дадуть. Буду й вулицю замітати.« Золоті слова, що зворушують . . .

Ми доказали організованість та дисципліну в політичному житті. Покажім здисциплінованість та організованість у господарській перебудові Карпатської України.

— —

До написання цієї статті примусила мене така маленька подія: Оноді зустрічаюся з одною нашою людиною, що довший час живе в Празі, яка сказала:

»У вас, пане редакторе, все в порядку, Ви маєте причину до радости. Будьте веселіші, а не завжди похмурі. Трохи більше оптимізму й на сторінки вашої »Нової Свободи!« Так! Зовсім слушно. Ми справді маємо причини до радості і оптимізму! Остап Сірко.

Українська книгарня

Т. САВУЛИ У ВІДНІ

виконує замовлення на всі українські книжки, ноти, мапи, листівки, календарі, журнали, образи, портрети, листівки та відзнаки. Комплектує бібліотеки. Пересилка моїм коштом.

Книгарням звичайний опуст.

Адресуйте:

Ukrainische Buchhandlung
THEODOR SAWÜLA 681
Wien I., Riemergasse 2.

Дрібні оголошення

Допоручуємо двірцеву гостиницю — Габура Степана, Королево н. Т. 670

ВІСТІ

Вінчання. Дня 18. лютого ц. р. в Горінчові відбулося вінчання, п. Марґарети Ромжівної, учительки, з п. Степаном Волощуком, упр. учит. — Молодій українській парі ґратулюємо. 675

З рамені **Мистецької Громади »Говерля« в пятницю 24. II. ц. р.** в домівці Жіночого Відділу »Карпатська Січ« при вул. Городській ч. 1 (по дорозі на станцію напроти Замку) відбудеться виклад нашого фільмового хореоґрафа п. **Анатоля Дема** на тему: **ТАНКОВА ТВОРЧІСТЬ НА ТЛІ НАЦІЇ ТА НАТУРИ.** — Початок о 7 год. веч. — Вступ за добровільними датками.

Лікарська поміч

Др Ю. Пелех ординує в Хусті, Ґраскова 27. — Лічничий фонд 673

Купівля — продаж

Куплю подержені, але в доброму стані, меблі в Хусті. — Їдальня і спальня. До адм. ц. листа »Меблі«. 682

Приняття до фінансової сторожі

Головна фінансова Дирекція в Хусті оголошує, що прохання на місця фінансової сторожі приймає до 10. березня 1939. Рефлектанти визиваються, щоб свої прохання належно доложені документами подавали відразу. Рівночасно пригадуємо, що на прохання таких прохачів які були вже відкинуті Поліційною Дирекцією, або Жандармською Командою, не буде браний огляд.

Начальник Гол. Фін. Дир.:
фін. надкомісар:
Булеца, в. р.

Подяка

Дирекція української реальної гімназії завжди на початку календарного року, поки кошторис пройде всіма інстанціями, не одержує 3—4 місяці субсідії від Т-ва допомоги українським школам в ЧСР. і тому гімназія на початку року переживає тяжку матеріяльну скруту.

В біжучому році в цей тяжкий для гімназії час, подав помічну руку Чехо-Словацький Червоний Хрест, який, стараниям директора дра Людвика Зозуляка, дав гімназії безпроцентову позичку К 120.000.—.

Цим шляхом вважаємо своїм обовязком подякувати Дирекції Чехо-Словацького Червоного Хреста в Празі, зокрема пану директору дру Л. Зозулакові за допомогу, без якої наша гімназія була б в надзвичайно тяжкому, майже катастрофальному стані.

Проф. Г. Омельченко,
директор гімназії.

671

КІНО—ХУСТ

має завжди на програмі найновіші фільми, грає кожного дня від 6 і 8½

Конкурс

Державний діточий притулок в Солот. Копальнях розписує після §-у 3., та 14, відст. 2. закона ч. 667/1920 Зб. з. та р.,

публічний конкурс

на доставу кольоніяльних товарів, стручкової городини, мила, ріжних товарів та річовин від 1. березня 1939. до 30. червня 1939.

Оферетні услівя суть наведені в формулярах, які можна отримати в канцелярії притулку.

Оферти на означених формулярах написані, оштемпльовані за 5 К, приймає в запечатаній конверті, на якій має бути означено: »Оферта на кольоніяльні товарі і інше« подавча канцелярія державного діточого притулка в Солот. Копальнях до 12. години 27. лютого 1939.

Оферти будуть в господарській канцелярії притулку по год. 14.-ій дня 27. лютого 1939 комісіонально відкриті, чого можуть бути оференти присутніми.

До оферти мусить бути прилучений взірець оферованого товару. На оферти без взірців огляд не візьметься.

Про вислід конкурсу оференти будуть своєчасно писемно повідомлені

Державний діточий притулок в Солот. Копальнях.

Здоровельний радник:
Підпис.
директор.

Конкурс

Державний діточий притулок в Солот. Копальнях розписує після §-у 3., та 14, відст. 2. закона ч. 667/1920 Зб. з. та р.,

публічний конкурс

на доставу мяса від 1. березня 1939. до 30. червня 1939.

Оферетні услівя суть наведені в формулярах, які можна отримати в канцелярії притулку.

Оферти на означених формулярах написані, оштемпльовані за 5 К, приймає в запечатаній конверті, на якій має бути означено: »Оферта на мясо від 1. III. до 30. VI. 1939«, подавча канцелярія державного діточого притулка в Солот. Копальнях до 12. год. дня 27. лютого 1939.

Оферти будуть в господарській канцелярії притулку по год. 14.-ій дня 27. лютого 1939 комісіонально відкриті, чого можуть бути оференти присутніми.

Про вислід конкурсу оференти будуть своєчасно писемно повідомлені

Державний діточий притулок в Солот. Копальнях.

Здоровельний радник:
Підпис.
директор.

Конкурс

Державний діточий притулок в Солот. Копальнях розписує після §-у 3., та 14, відст. 2. закона ч. 667/1920 Зб. з. та р.,

публічний конкурс

на доставу молока від 1. березня 1939 до 30. червня 1939.

Оферетні услівя суть наведені в формулярах, які можна отримати в канцелярії притулку.

Оферти на означених формулярах написані, оштемпльовані за 5 К, приймає в запечатаній конверті, на якій має бути означено: Оферта на доставу молока від 1. III. 1939 до 30. VI. 1939«, приймає подавча канцелярія державного діточого притулку в Солот. Копальнях. до 12. год. дня 27. лютого 1939.

Оферти будуть в господарській канцелярії притулку по год. 14.-ій дня 27. лютого 1939 комісіонально відкриті, чого можуть бути оференти присутніми.

Про вислід конкурсу оференти будуть своєчасно писемно повідомлені

Державний діточий притулок в Солот. Копальнях.

Здоровельний радник:
Підпис.
директор.

Конкурс

Державний діточий притулок в Солот. Копальнях розписує після §-у 3., та 14, відст. 2. закона ч. 667/1920 Зб. з. та р.,

публічний конкурс

на доставу букових паливових дров від 1. березня 1939 до 30. червня 1939.

Оферетні услівя суть наведені в формулярах, які можна отримати в канцелярії притулку.

Оферти на означених формулярах написані, оштемпльовані за 5 К, приймає в запечатаній конверті, на якій має бути означено: »Оферта на доставу дров від 1. III. 1939 до 30. VI. 1939«, канцелярія державного діточого притулку в Солот. Копальнях до 12. год. дня 27. лютого 1939.

Оферти будуть в господарській канцелярії притулку по год. 14.-ій дня 27. лютого 1939 комісіонально відкриті, чого можуть бути оференти присутніми.

Про вислід конкурсу оференти будуть своєчасно писемно повідомлені

Державний діточий притулок в Солот. Копальнях.

Здоровельний радник:
Підпис.
директор.

Конкурс

Державний діточий притулок в Солот. Копальнях розписує після §-у 3., та 14, відст. 2. закона ч. 667/1920 Зб. з. та р.,

публічний конкурс

на доставу хліба та жемликів від 1. березня 1939. до 30. червня 1939.

Оферетні услівя суть наведені в формулярах, які можна отримати в канцелярії притулку.

Оферти на означених формулярах написані, оштемпльовані за 5 К, приймає в запечатаній конверті, на якій має бути означено: »Оферта на хліб від 1. III. до 30. VI. 1939«, подавча канцелярія державного діточого притулку в Солот. Копальнях до 12. години дня 27. лютого 1939.

Оферти будуть в господарській канцелярії притулку по год. 14.-ій дня 27. лютого 1939 комісіонально відкриті, чого можуть бути оференти присутніми.

До оферти мусить бути прилучений взірець оферованого товару. На оферти без взірців огляд не візьметься.

Про вислід конкурсу оференти будуть своєчасно писемно повідомлені

Державний діточий притулок в Солот. Копальнях.

Здоровельний радник:
Підпис.
директор.

»Нова Свобода«, орган Українського Націон. Обєднання. Виходить щодня крім понеділка. Видає і редаґує: Ред. Колеґія. Відповід. і начальний редактор В. Гренджа-Донський. Адреса редакції й адміністрації: Хуст, Славянська вул. ч. 1. — Число телефону 128. Число чекового конта: Прага 95.625. — Уживання ґазетних марок дозволила Дир. пошт й телеґр. в Ужгороді під ч. 469-Е 38. — Рукописів редакція не звертає й застерігає собі право прислані статті скорочувати та не поміщувати. — Передплата: Чехо-Словаччина місячно 15 Кч, квартально 45 Кч, піврічно 88 Кч, річно 175 Кч. Післяплата від місячної ставки 15 Кч, річна 180 Кч. — Заграниця: Америка-Европа місячно один амер. долар в рівновартостній валюті. Виняток Польща й Югославія. Польща 4 золоти місячно кварт. 12 зол., піврічно 24 зол., річно 45 зол. Югославія: місячно 25 дин., річно 300 дин. гроші слати заграничними поштовими переказами на адресу адміністрації: Хуст, Славянська вул. ч. 1. Карпатська Україна. — Державна друкарня в Хусті.

Цінник оголошень: За текстом звичайне оголошення 1/1 3.200 Кч, ½ стор. 1.600 Кч, ¼ стор. 800 Кч, 1/8 стор. 400 Кч. — Сторінка оголошення має 4 шпальти. За 1 кв. цм шпальти 2.90 Кч. Оголошення в тексті за 1 кв. мм на 1 шпальту по 4.50 Кч. На першій сторінці за 1 кв. мм 5.80 Кч. — Ширина шпальти 6 цм. — Сторінка 26.5 цм широка і 41.5 цм висока. При більших оголошеннях відповідні скидки. — Окремі оферти прекладаємо на бажання. — Дрібні оголошення: числимо по 1 Кч від слова. — За оголошення редакція не відповідає.